SAN FRANCISCO
HISTORY CENTER

SAN FRANCISCO
PUBLIC LIBRARY

SAN FRANCISCO PUBLIC LIBRARY
3 1223 90155 5202

REFERENCE BOOK

Not to be taken from the Library

E1936 1950

By Carl G. W. Vollmer [illegible]

1st [illegible] of 2nd vol. & 2d of 1st vol.

[illegible] Cowan gives only German edn publd Berlin 1862, but there was also a Swedish edn publd. at Stockholm c 1863

4 4
1 2
8 0
40
44 0

CALIFORNIE EN DE GOUDKOORTS.

I.

Gedrukt bij P. M. van der Made.

CALIFORNIE ÉN DE GOUDKOORTS.

TOGTEN

IN HET

WESTEN VAN NOORD-AMERIKA.

HET LEVEN EN DE ZEDEN

DER

GOUDGRAVERS, MORMONEN EN INDIANEN.

Naar het Hoogduitsch

VAN

Dr. W. F. A. ZIMMERMAN.

EERSTE DEEL.

NIEUWE UITGAVE.

AMSTERDAM,
DE WED. D. KUNST.
1865

VOORBERIGT.

Wel ziet men vaak met verachting op het goud neder en noemt het de bron van alle rampen en onheilen, die het menschdom hebben getroffen, maar toch is datzelfde goud de meest krachtige hefboom onzer eeuw.

Goud *bestuurt zoowel het lot der steden en volken, als dat van ieder afzonderlijken mensch;* goud *opent ons vroeger onbekende en schier ontoegankelijke wegen, bevordert het onderling verkeer der verst verwijderde natiën, en bevolkt de woestijnen en steppen der overzeesche werelddeelen.*

En in deze woestijnen en steppen, waar als door een tooverstaf de steden uit den grond verrezen, komen wij aan de hand van den populairen, ook in ons vaderland gunstig bekenden Zimmerman, *die uit den rijken schat zijner ervaringen* Californie en de Goudkoorts, *die de menschen waanzinnig maakt, tot het onderwerp van dit werk gekozen heeft.*

Langs de rivieren, die het uitgestrekte vasteland van het Westen naar het Oosten doorsnijden, voert de auteur ons naar de oude goud– en zilvermijnen der Spanjaarden, waaruit zij door de handen der ongelukkige inboorlingen, die zij daartoe door de wreedste mishandelingen noodzaakten, hunne schatten gehaald hebben.

Daar worden wij door waterlooze steppen en over rotsgebergten tot naar de woonplaats der Mormonen gevoerd, wier vlijt en regtschapenheid hen tot het voorwerp van den haat der Yankees maakte, die hen tot tweemaal toe uit hunne woonplaatsen verdreven, tot eeuwige schande voor de regering der Vereenigde Staten en voor de bevolking der Unie, die zich zelve „de allerzedelijkste natie" *der wereld pleegt te noemen.*

Wij leeren hier de MORMONEN *van eene geheel nieuwe zijde kennen, en wel volgens de beschrijving van een Yankee* — STAINSBURY — *die als afgevaardigde van den senaat te Washington een jaar onder hen doorbragt.*

De auteur voert ons vervolgens naar de dagelijks al meer en meer uitstervende Indianenstammen, door de woeste omstreken van het groote Zoutmeer, over de Sierra Nomada naar San Francisco, waar wij in kennis komen met eene bevolking, die uit alle deelen der wereld aldaar is te zamengevloeid, en waar wij den slimmen Yankee en den eerlijken Europeaan, den dief en moordenaar uit Sydney en den straatroover uit Mexico, den Engelschen brandstichter op speculatie en den vlijtigen Chinees, die allen door de goudkoorts zijn aangetast, ontmoeten. Wij treden alsdan de holen der spelers en misdadigers binnen en verlaten eindelijk „het groote emporium van het afgelegene Westen", *om ons naar de* GOUDGRAVERS *in de Diggins aan de* SACRAMENTO *te begeven.*

Wij geleiden verder ons reisgezelschap naar de kwikzilvermijnen van Nieuw–Almaden *en zijn er getuigen van, hoe het edel metaal gewonnen, maar ook (naar het oude waarachtige spreekwoord „zoo gewonnen, zoo geronnen") door de goudgravers meestal op de ligtzinnigste wijze verspild wordt.*

Met een woord, geen uit vele reisbeschrijvingen zamengesteld werk hebben wij hier voor ons, maar een origineel *werk, dat zelfs door den gewonen roman–lezer met graagte zal worden gelezen. Trouwens de duidelijke en aanschouwelijke wijze van voorstelling, die* Zimmerman *met andere gevierde schrijvers, zoo als* Ferry, Armand, Aimard *enz. enz. gemeen heeft, is te algemeen bekend, dan dat wij daarover verder zouden behoeven uit te weiden. Dat zijne werken dan ook in Europa op hoogen prijs gesteld worden, blijkt voldoende daaruit, dat zij alreede in het Fransch, Deensch, Poolsch, Engelsch en Russisch vertaald zijn, en er ook weldra overzettingen van in het Spaansch en Hongaarsch zullen verschijnen.*

EERSTE AFDEELING.

I.

Welaan, naar het Westen! Het eigenlijke doel des menschelijken levens. Een geestelijke en kroeghouder op het fort Smith. De hel van een Tubinger theoloog. Hoe men uit deze hel geraakt. Welke collegies de voormalige geestelijke het vlijtigst bezoekt.

»Welaan, naar het Westen! Hier in de Oostersche landen zijn geen zaken meer te maken; hier vindt men niets anders dan schurken en arme drommels, aan wie niets is te verdienen!" aldus riep Christiaan Hevele, terwijl hij met een vriend, Marshal genaamd, over hunnen tegenwoordigen toestand sprak. — »Welaan, naar het Westen! Want zie, vriend, rijk worden is nu eenmaal, zoo als de zaken tegenwoordig staan, het voornaamste op de wereld."

»Gij hebt volkomen gelijk, mijn eerwaarde, zotte vent; doch neen, ik vergis mij, mijn eerwaarde doctor Hevele had ik moeten zeggen, daar ge nu toch eenmaal geestelijke zijt of waart. Vermits ge echter, al draagt ge ook den titel van geestelijke, toch altijd een gekke vent blijft, zoo zult ge het mij niet ten kwade duiden, dat ik me van deze verkorting bedien. Zeg mij nu evenwel, welken weg naar het Westen wilt ge nemen? Denkt ge op de kaart met uw potlood een lijn te trekken en, die lijn volgende, vrolijk en welgemoed westwaarts te trekken? 't Komt me voor, dat dit in zekeren zin nog al gewaagd is. Er moeten daar eenige menschen

wonen, zoo als de Creeks, de Camanches, de Kioways, de Navaïos, de Tontos, de Pahutes en dergelijken meer, en men beweert, dat het niet geraden is, zich met dat volkje in te laten."

»Daartegen valt niets te zeggen," antwoordde Hevele; »strijd zal het kosten, als we een nieuw land voor ons willen bemagtigen, maar zeg me eens, wat wilt ge hier op het vervloekte fort Smith langer doen? Het ding heeft een naam, doch verder niets. Valt er dan hier iets te verdienen? Daar zit ik nu als geestelijke en snapsschenker — neen, dat is eene verkeerde uitdrukking — ik moet zeggen: als geestelijke en snaps-*verkooper*. Mijn mint julep is in den geheelen omtrek wel twintig mijlen in het rond zeer gezocht, en daarmeê zou men goede zaken kunnen maken; maar zie, vijftien mijlen in het rond wonen 15 menschen; eene mijl minder, dus veertien in het rond, wonen 14 menschen, nog eene mijl minder, dus dertien mijlen in het rond, wonen 13 menschen, en zoo gaat het voort, totdat er op eene mijl in het rond één mensch woont. Kunt gij nu uitrekenen hoeveel dat is? Reikt uwe kennis zoo ver? Ik wil het u zeggen, als ge het niet mogt weten — dat zijn 113 menschen. Denkt ge, dat een geestelijke uit Wurtemberg leven kan van hetgeen 113 landverhuizers, zelfs wanneer het Wurtembergers waren, aan snaps bij hem verteren? 'k Moet dus noodwendig eene zaak beginnen, die mij meer oplevert, want zoo gaat het niet langer. Wat geeft het me, dat er ieder jaar een paar sterven? De menschen begraven hunne dooden zelven, zonder mij te ontbieden tot het houden eener lijkpredikatie. Wat geeft het me, dat twee of drie paar dwaas genoeg zijn, in den heiligen echt te treden? Ze gaan naar den vrederegter van hun district en laten zich door hem trouwen, en ik kan dan weêr op mijn duim fluiten. 'k Ben niet hier ge

komen, om me lam te werken; zoo ik had willen werken, dan had ik 't in Wurtemberg ook kunnen doen; rijk wil ik worden *zonder te arbeiden*, en dat gaat alleen, als ik naar het Westen trek, naar de Mormonen, of wanneer ik een goudmijn ontdek. Goud ligt immers overal op straat, plagt mijn boekverkooper altijd te zeggen, als hij goede zaken gemaakt had; 'k wil ook goede zaken maken en dit hondenleven vaarwel zeggen, en als ge wilt, ga dan meê; als ge niet wilt, dan hale u de duivel, aan wien ik wel niet geloof, ofschoon ik een geestelijke ben en de leer van het bestaan des duivels naar mijn vermogen moet verbreiden. — Herkules! Wat heeft men me op de school te Tubingen om het leerstuk van het bestaan des duivels geplaagd en gesard! — ja, en ze hadden toch gelijk, er zijn duivels, dat waren de professoren van de school en de repetitors; ze hebben me werkelijk aan den duivel leeren gelooven, en ik lever hen met blijdschap over aan die hel, welke zij zich zelven gemaakt hebben. Ha, ha! wat spartelen die kerels, als ze Hebreeuwsch moeten leeren, als ze in het donkere hok moeten zitten, dat hun tot verblijfplaats is aangewezen, en ze het hoofd breken met hun BERESCHIT BARAH ELOHIM TAHOU FABU enz. en hoe al dat tuig meer heet. Ik heb letterlijk alles vergeten! En als ze dan hun taak niet afgewerkt hebben, dan mogen ze niet uitgaan, en krijgen geen wijn bij hun avondeten; ja, dat is een vrolijk leven, daar moest ik weer naar toe, en verbeeld u de laagheid, als men op kosten van den koning op deze school tot geestelijke wordt opgeleid, en men krijgt er later een tegenzin in, dan moeten de ouders de kosten betalen, terwijl hun anders de vorming van hun zoon tot geestelijke geen geld kost."

»Zoo als ge mij gezegd hebt, was uw vader een soort

van klerk bij een ministerie; die arme duivels zijn slecht genoeg bezoldigd, en hoe heeft hij dan de kosten kunnen bestrijden, daar ge de plaat gepoetst hebt?"

»Dat 's juist mijne slimheid geweest, dat ik niet de plaat gepoetst heb, maar dat ik me heb laten wegjagen. 'k Had een aardig meisje trouwbelofte gedaan en heb haar laten zitten. Dat ik me met een meisje afgaf, is reeds in ons vroom land zulk eene misdaad, dat het me zou gebragt hebben in den gelukkigen toestand van weggejaagd te worden. Daar 'k haar nu echter trouwbelofte had gedaan en ik, uitgenoodigd zijnde om mijne belofte te vervullen, lagchend verklaarde, dat het me in 't geheel niet in den zin kwam, om de slet te huwen, werd ik, met schimp en smaad overladen, weggejaagd, en nu had mijn oude natuurlijk niets te betalen, behield zijn geld en ik mijn vijf woorden Hebreeuwsch, die ik geleerd had, want, voor den duivel! meer weet ik niets; en zoo ben ik gelukkig hier naar toe gekomen."

»Ja wel, maar van Tubingen naar het fort Smith is toch veel verder dan van Tubingen naar Reutlingen; voor zulk eene reis heeft men toch aan een paar boterhammen niet genoeg?" sprak Marshal.

»Wel zeker," antwoordde de ander. »Mijn vader gaf me vijf gulden, een brood en een kaas; mijne moeder een hemd en twee paar sokken, en zoo ben ik goed en wel hier gearriveerd."

»Zeg eens, heeft men in Tubingen ook een bijzonderen leerstoel voor het opsnijden en bluffen? — Dit collegie schijnt gij met beter gevolg bezocht te hebben, dan dat over de Hebreeuwsche taal. — Als ik me niet bedrieg, ligt er tusschen Tubingen en Nieuw-York een kleine strook land en een groote strook water, en in geval gij niet beter kunt springen dan een vloo, zult

ge terstond bij den oever van dat groote water den moed verloren hebben.'

II.

Hoe men van Tubingen naar Amerika reist. Het handwerk drijven. Hoe men daarbij zeer goed den kost kan oploopen. Waarom de geestelijke doorgaans naar het Westen wil. Groot gejubel over een nieuw ontwerp.

»Ik weet waarlijk niet," sprak, zonder in het minst verlegen te worden, de ex–geestelijke, »waarom ik b. v. de reis niet zwemmende heb afgelegd; — doch zonder terug te komen op de vele leerstoelen, die aan de hoogeschool te Tubingen bestaan, wil ik eenvoudig zeggen, dat ik te voet van dorp tot dorp gaande, overal mijn handwerk uitgeoefend en alle predikanten opgezocht heb. Zoo kreeg ik hier middag–, daar avondeten, ginds nachtkwartier en ontbijt; vervolgens, een mijl verder, een tweede ontbijt en een teerpenning; op eene andere plaats middageten en een teerpenning; en toen ik eenmaal in Noord–Duitschland was gekomen, in het schoone Thüringen, en daarna, in het vruchtbare Weserland, toen werd ik bijna vetgemest. De geestelijken werden al dikker, de vrouwen al gezetter, de meisjes al aardiger, de teerpenningen al grooter, en toen ik verklaarde, dat ik als zendeling naar Amerika woû, om het Christendom uit te breiden, zie, toen vloeiden mij de dukaten en de louis d'or toe, en wat de geestelijke niet deed, dat deed de pastoorsche of hare lieve dochter. Ik heb den inhoud

van menigen wigtigen spaarpot naar Bremen gebragt, en ge kunt wel denken, dat ik niet dwaas genoeg ben geweest, om mijne reis te bespoedigen of te verkorten, zoodra ik bemerkte, dat ik veel meer geld kreeg dan ik noodig had, om in mijne dagelijksche behoeften te voorzien. Ik reisde zeer langzaam, bezocht dagelijks vijf verschillende dorpen, doch niet in eene regte linie; ik ging b. v. van het stadje Minden naar Dankersen, hield daar mijn ontbijt; vervolgens ging ik verder oostwaarts naar Meinsen; daarna keerde ik mij weder westwaarts naar Kamen. De stations voor den volgenden dag waren: Todtenhausen, Holzhausen, Nornhemmern, Friedewalde en Südfelde. Zie, zoo was ik in twee dagen toch niet verder dan drie mijlen van het Zuiden naar het Noorden vooruitgegaan. Op deze wijze zette ik mijn togt voort, terwijl ik in Noord-Duitschland alleen meer dan 200 plaatsen bezocht en zoo doende meer dan 1000 thalers mede naar Bremen bragt."

»Dat was waarlijk een regt amusant leven," merkte Marshal aan, »en 't verwondert mij zeer, dat ge bij uwe bekende neiging tot noesten arbeid 't niet volgehouden hebt?"

»Ik had daartoe niets anders behoeven te doen, dan met den post naar het Zuiden tot aan gene zijde van het gebergte terug te keeren en den togt op nieuw te beginnen, juist parallel met de vroeger door mij genomen rigting; zoo had ik mijne reis tusschen Oldenburg en Mecklenburg, tusschen de Noord-Duitsche bergen en de Noord- of Oostzee kunnen voortzetten tot op mijn ouden dag, zonder een enkel dorp voor de tweede maal te bezoeken. Al deze dorpen zijn zeer rijk, niet zoo sterk bevolkt als in het Zuiden van Duitschland; van daar dat ieder boer zijne 50, 100 tot 200 morgen lands en meer bezit en ten gevolge daarvan den geestelijke

zeer goed kan bedenken; doch dat rondreizen woû me maar niet regt bevallen, ik wilde een eigen haard hebben, ik wilde me ergens nederzetten en stil leven."

»Nu, maar thans schijnt het, dat dat stil leven niet meer in uw smaak valt!"

»Voor den duivel, ik wil stil leven, goed eten en drinken, ook nog op andere wijze genieten, maar ik wil te gelijk veel geld verdienen, en daarvoor is 't hier volstrekt de plaats niet. Nu vraag ik u, of ge met mij gaat, of niet, want ik trek naar 't Westen!"

Marshal had eigenlijk geen tijd om op die vraag te antwoorden, want een groot rumoer verhief zich buitenshuis, en een menigte menschen kwam naar de kroeg loopen. — »Hm! Wat zal ik een whisky slijten," zeî de voormalige geestelijke, »doch wat geeft het, 't is de moeite niet waard."

Inmiddels verdrongen meer dan twintig menschen elkander in de deur, zoodat deze op hare hengsels kraakte. Hoe velen daarbij blaauwe plekken aan hunne schouders en ribbenkast opliepen, valt moeijelijk te bepalen; maar al jubelende riepen ze: »Een spoorweg! een spoorweg komt hierdoor; hier is de overste Willis, die in last heeft, tusschen dit punt en Pueblo de los Angelos aan den stillen Oceaan een spoorweg aan te leggen."

Op dit oogenblik trad een jong mensch binnen, de luitenant Willis, die, volgens de gewone hyperbolische spreekmanier in de staten der Unie, overste genoemd werd. Hij zou hier eigenlijk wel niet een spoorweg aanleggen, maar hij zou ten minste een weg, een straat zoeken, die geschikt was, om voor een spoorweg te dienen, ten einde den afstand tusschen de bewoonde oostelijke staten aan deze zijde van den Mississippi en de goudzoekers in het ver verwijderde Westen zoo mogelijk te verkorten.

III.

De goudmijnen in Californië en de landweg derwaarts. De souvereine volkswil legt een spoorweg aan. Journalismus en gelijke regten. Teert hem! smeert hem in! Buitengewone dapperheid van de mannen der Unie in het drinken van whisky. De geestelijke kroeghouder biedt zich aan om muilezeldrijver te worden.

De zaak was reeds sedert de eerste ontdekking der goudmijnen in werking. Zoo als men weet, heeft in de Vereenigde Staten ieder het regt, de plaats waar hij zich nederzet »stad" te noemen, al bestaat die stad ook voorloopig slechts uit ééne enkele hut, waarbij langzamerhand eenige onoogelijke blokhuizen gebouwd worden. Iedere stad heeft ook, gelijk ligt te begrijpen is, haar dagblad; de landverhuizer, die uit het Oostelijk gedeelte steeds verder op naar het Westen trekt, brengt tevens de noodige gereedschappen, letters, eene kleine pers en drukinkt mede; hij wil een *orgaan* hebben, waardoor hij zijne stad eenig gewigt bijzet.

Door deze organen was dan ook reeds duizende malen onwederlegbaar bewezen, dat er een spoorweg over de rotsachtige gebergten moest worden aangelegd, het mogt kosten wat het wilde, want zonder zulk een spoorweg, dat begreep ieder, moest de geheele Unie te gronde gaan. Doch nu moest deze baan gelegd worden. Welke rigting moest zij nemen; over welke stad moest zij loopen — nu dat kon naauwelijks een punt van geschil wezen. Natuurlijk over die stad, waar het journaal werd uitgegeven, want een anderen weg dan dezen te nemen, zou waarlijk de grootste dwaasheid geweest zijn; hier

alleen had men steenkolen en hout in overvloed; hier alleen had men het helderste en zuiverste water.

Zoo had dan, gelijk de redacteur van de *Ster der Unie* beweerde, hij het door zijne volharding en onvermoeide werkzaamheid zoo ver gebragt, dat de stad Smith was aangewezen als het uitgangspunt van den grooten spoorweg. Nu, wat zou men ook anders hebben kunnen doen, nadat *hij* eenmaal met zulk eene energie op de opening van een communicatie–weg had aangedrongen! Als de president zich naar *zijn* wil niet geschikt had, zou hij hem voor het congres tot verantwoording hebben geroepen, ja hij zou al de leden der hooge vergadering voor de regtbank des volks hebben gedagvaard, bijaldien zij niet aan zijne eischen hadden gehoor gegeven. Waartoe anders hebben wij toch een congres, dan tot het doorzetten van den *souvereinen volkswil;* en wat spreekt de wil des volks uit, zoo het niet de pers is!

Marshal nam het woord, terwijl hij zocht aan te toonen, dat thans, nadat het aanvangspunt van den spoorweg bepaald was, de president en het congres zich in de grootste verlegenheid zouden bevinden, daar, op zijn minst genomen, 2000 steden en hare vertegenwoordigers, de redacteurs der aldaar verschijnende journalen, het volk opruijen en tot verdediging zijner regten oproepen zouden.

Lagchend antwoordde de redacteur: »Wees onbezorgd, vriend Marshal, de bewoners der Unie hebben te veel gezond verstand, om niet in te zien, dat wij in ons regt zijn; iedereen stemt zonder bedenking toe, dat het fort Smith het eigenlijke punt is, waar de weg dient te beginnen.”

»Waarom houdt gij dan Napoleon bij de zamenvloeijing van den Arkansas en den Mississippi, waarom houdt gij dan Caïro bij de zamenvloeijing van den Mississippi

IV.

Over het geluk van een spoorweg te bezitten. Opgewondenheid van de bewoners van het fort Smith. Luchtkasteelen. Fabriek van Champagne. Bierbrouwerij. Liefhebberijen van de verschillende nationaliteiten. Een oefeningskamp. Hoe de afschuw van schorpioenen en boschspinnen gelukkig kan overwonnen worden.

Het fort Smith ligt zeer ver in het Westen; het ligt in den Arkansas, een weinig beneden de plaats, waar de Canadian en de Arkansas zamenvloeijen, derhalve aan de uiterste grenzen der beschaving. Het verwondert ons dan ook geenszins, dat de gedachte, dat deze landstreek bestemd was, om tot uitgangspunt van een spoorweg te verstrekken, groote opschudding veroorzaakte. Hevele, de domme Duitscher, die zijn eigendom voor eenige honderd dollars verkocht, stond bekend als een onpraktisch mensch, en men verheugde zich, dat men van den domkop verlost was. Een oud majoor, Rogers, kocht zijn goed en zette de tapperij met goed geluk voort; hij vereenigde iederen avond de leden der expeditie in zijne kroeg, aan wie hij voor den uiterst civielen prijs van twee dollars voldoende eten en een slaapplaats op stroo verstrekte, die wel niet extra breed was, maar toch breed genoeg, om op eene zijde te kunnen liggen.

Doch de oude majoor was een levenslustige vent, vertelde veel en gaarne van zijne avonturen als majoor bij de militie, en verklaarde aan zijne gasten, dat zij met groote moeijelijkheden te worstelen zouden hebben, zoowel met den honger als met de Indianen, die moordzuchtige,

roofzieke beesten, die allen tot op den laatsten man toe moesten geslagt worden, ten einde plaats te maken voor blanken. »Maar dan," zeî hij, »dan, mijn jongens, wanneer ge den weg gevonden hebt voor de baan, komt dan weder hier terug, en ge zult zien, dat ge in majoor Rogers een vriend hebt, een vriend, die u wel mag zetten en goed zal onthalen. Ik weet wat ik zeg; ik heb van den Duitschen gek daar, die in den hoek zit en zijne dollars telt, dit huis en het daarbij behoorende land voor 200 dollars gekocht, en ik geef er vier maal zoo veel voor, als 't hem gekost heeft, doch wanneer ge hier een spoorweg weet te brengen, dan is het land duizendmaal meer waard, en 'k ben er de man niet naar, om hen te vergeten, die me zoo rijk hebben gemaakt. Ieder uwer mag zich dan een stuk land uitkiezen, groot genoeg, om van zijne opbrengst te kunnen leven. Hier zal eene stad verrijzen van 100,000 inwoners, en ge zult hare voornaamste ingezetenen zijn; want ge zult de best gelegen plaats krijgen, om er u eene woning op te bouwen."

Natuurlijk werden deze woorden met gejuich en gejubel vernomen, en ieder beschouwde de hem gedane belofte reeds als vervuld, en den geprojecteerden spoorweg reeds als werkelijk bestaande. Een Franschman verkoos zich een heuvel tot eigendom, dien hij in een wijnberg wilde herscheppen, zijn Bourgonjer lag reeds, in zijne verbeelding, in den kelder en werd duur betaald. Hij liet een paar bekwame lieden uit Champagne komen, die de kunst verstonden om mousserenden wijn te maken; hij verkocht dien voor een billijken prijs, wilde niet zoo'n afzetter wezen, als de menschen hier gewoonlijk waren, en zich met zes dollars voor de flesch vergenoegen, mits men hem de ledige flesschen terugbezorgde. Een paar Duitschers legden midden in het zand de voortreffelijkste rotskelders

aan en brouwden bij een temperatuur van 25 graden even voortreffelijk Beijersch bier, als München bij een temperatuur van 5 graden. Een Pool was slimmer; hij wist, dat de aardappelen uit Amerika afkomstig waren, daarom moest hier de beste aardappelen-jenever kunnen gestookt worden. Een Zwitser zette eene melkerij en een werfbureau op. Een Engelschman legde zich toe op de vetweiderei en het brouwen van Porter. Een Sakser, die wist, dat na de voltooijing van den spoorweg duizende Duitschers hier naar toe zouden komen, legde eene groote katoenspinnerij en weverij aan en woû volstrekt *fabriekant van wollen slaapmutsen* worden. Een kellner uit Weenen dacht aan het bouwen van een prachtig estaminet, aan het hoofd waarvan hij woû staan, en waarin het natuurlijk niet aan schoone buffetmeisjes mogt ontbreken; doch de beste zaken maakte een Jood uit Frankfort aan de Main, die het eerste bankiershuis oprigtte en in ongeloofelijk korten tijd een millionnair werd, even als zijn groote voorganger, de koning der beurs, Rothschild.

Intusschen welke ook de bijzondere neigingen van ieder mogten wezen, dáárin kwamen allen overeen, dat moed en volharding de voornaamste vereischten waren; dat zij alle mogelijke ontberingen zich zouden moeten getroosten, en dat het hun niet aan de noodige energie ontbreken moest, om de vele gevaren, die hen te wachten stonden, te overwinnen. Om zich echter voorloopig daarin te oefenen, en zich zelven op de proef te stellen, in hoe verre zij een leven vol moeiten en bezwaren zouden kunnen verdragen, betrokken zij eene soort van oefeningskamp, niet ver van de stad, maar toch geheelenal in een bosch gelegen, welks bladeren dak hun eenige beschutting tegen de brandende zonnestralen bood.

Het eerste, wat zij begrepen, was de hoogst weldadige

bedoeling van majoor Rogers, toen hij hun eene zekere beperkte ruimte voor slaapplaats afstond. De goede man had hen alleen zoo eng opgesloten, om hun te toonen, dat men onder den blooten hemel veel beter slapen kan, dan onder een dak; ook had de verbazende massa wandluizen en vlooijen, die op hunne kosten gevoed werden, den afkeer zeer verminderd, dien zij tot hiertoe van schorpioenen en groote boschspinnen gehad hadden. Men verkreeg de overtuiging, dat men in eene tent op den blooten grond zeer goed kon slapen, als men te vergeefs naar eene andere rustplaats omzag. Ook wat de levensmiddelen betrof, gevoelde men zich aangenaam verrast; de met water gemengde chocolade smaakte voortreffelijk, daar het toch onmogelijk was, melk te bekomen, en de zwarte koffij met bruine ahornsuiker zoet gemaakt, was eene groote delicatesse, daar men toch geen room kon krijgen. Op gelijke wijze was het gelegen met het gedroogde vleesch, waarbij men zeer hard brood gebruikte, en waardoor men leerde, dat beiden zeer goed te eten waren.

Even als met het eten en drinken, nam men ook eene proef met den arbeid. Men begon opmetingen te doen, en waarvoor men het meest gevreesd had, namelijk voor de gloeijende zonnestralen, zie, deze waren te verdragen, en de schaduw der bosschen was des te verkwikkelijker, de rust des te zoeter, hoe vreeselijker de hitte was geweest. Ook den lasso leerde men bedwingen en den boosaardigen, koppigen muilezel temmen, wel niet zoo als een paard door toom en teugel, maar toch door eene garotte, een strik, welke om den hals gelegd, dien toehaalde, en het dier met den dood bedreigde, bijaldien het niet wilde gehoorzamen.

V.

Wat een halfbloed of een Half-Indiaan is. Bill Spaniard. Zijne avonturen. Hoe hij tot het besluit kwam, om zich bij de expeditie aan te sluiten.

Eindelijk was het gezelschap voltallig, men had nog slechts op één Half-Indiaan gewacht; twee waren er reeds bij het gezelschap, thans kwam er ook nog een derde, buiten wien men het niet meende te kunnen stellen. Deze Half-Indianen zijn een geheel onbedorven menschenras. Doorgaans is de vader een Europeaan, de moeder eene inboorling, en hoogst zelden vindt het omgekeerde plaats, hoewel het toch ook voorkomt, want de Indianen rooven maar al te dikwijls Europesche vrouwen; doch deze bezwijken onder de vele lasten en ongemakken, die eene Indiaansche vrouw heeft te verduren, in den regel zoo spoedig, dat zij zelden kinderen nalaten.

De Half-Indianen schijnen veel scherper zintuigen te hebben, dan hunne ouders, en zij bezitten een moed en eene volharding, die door niets overtroffen worden. Dit is de reden, waarom eene expeditie, die tot het binnenland, bijzonder echter tot de Indiaansche volkstammen, zoekt door te dringen, zich nimmer op weg begeeft, zonder vooraf eenige zulke Half-Indianen aangeworven te hebben. In den regel zijn deze lieden getrouw, want zij hechten nog aan het dwaze, oude geloof, dat men moet volbrengen hetgeen men heeft beloofd; daarentegen hebben zij geheel bijzondere begrippen van deugd en zedelijkheid, welke wel niet altijd met die der Europesche rassen overeenstemmen, maar toch

van dien aard zijn, dat men zich zelden bedrogen vindt, wanneer men na een gesloten verdrag op hunne eerlijkheid bouwt.

Onder de Half-Indianen was er een, met name Bill Spaniard, wiens moeder eene Cherokese, en wiens vader een Spanjaard was geweest, waarom hij ook Spaniard heette. Hij was onder de Cherokesen opgegroeid, scheen noch zijn vader noch zijne moeder gekend te hebben, want hij kon niet zeggen, waar zij waren gebleven; hij wist alleen, dat zij niet meer leefden. Hij had van zijne moeder geduld en ijver, van zijn vader onoverwinnelijken moed geërfd; ten gevolge van het moederlijke erfdeel hield hij werken voor geene schande, en ten gevolge van het vaderlijke erfdeel werd hij door allen gevreesd, die hem aanleiding hadden gegeven, om zich over hen te beklagen.

Zijn stam woonde in de nabijheid der Europeanen, naar wie hij zich dikwijls begaf, om door werken geld te verdienen, en voor dat geld kocht hij schoone, getrokken pistolen. Aanvankelijk schoot hij slechts, om zich over den knal te verheugen; vervolgens begon hij te bespeuren, dat men door middel van deze pistolen iemand op verren afstand kon dooden, en hij begon runderen te schieten, om hunne tongen en zoo veel van hun vleesch mede te nemen, als hij kon dragen. Toen hij grooter en sterker werd, en de huiden hem niet meer te zwaar waren, nam hij ook dezen op zijn rug en zocht die te verkoopen. De blanken noemden hem een dief, welke beschuldiging hij met verontwaardiging van zich wierp, want hij had nooit zijn vriend of zijn broeder bestolen, maar hij had alleen de paarden en runderen der blanken tot zijne offers gekozen; dit was geene misdaad voor iemand, die onder Indianen was opgegroeid; daarop kon hij zich trotsch verheffen, en hij deed dit ook.

Doch een ander, een booswicht, een schurk, die zijn

vriend en broeder bestal, bragt hem in een kwaden reuk, want als deze een dier had gestolen, zeide hij, dat Bill Spaniard het had gedaan, en daarom zeide onze Bill rond weg, dat hij den schurk zou dooden, als hij hem op zijn weg ontmoette.

De ander was echter op zijne hoede; hij was gewapend met een geweer met dubbelen loop, dat hij voor Bill Spaniard steeds geladen hield.

De beide vijanden ontmoetten elkander op den Westelijken oever van den Arkansas, en de blanke schurk schold den half bloed uit en legde zijn geweer op hem aan, doch Bills oog was sneller, en voordat de werkelijke dief zijn vinger aan den trekker bragt, had de onregtvaardig beschuldigde hem doodelijk getroffen. Hij had niet te vergeefs zijne schoone pistolen gekocht, ze niet te vergeefs leeren gebruiken; zijn vijand lag dood voor hem. Een bloedverwant van den vermoorde, dien Bill niet eens gescalpeerd had, diende tegen den goeden schutter eene aanklagt in, en zijn proces duurde in het land der vrijheid en geregtigheid wel zes jaar lang, hetgeen naauwelijks in een dier afschuwelijke despotieke staten zou geschied zijn, die men in Europa aantreft. Toen stierf zijn aanklager, en omdat niemand langer belang bij de zaak had, werd natuurlijk de goede Bill op vrije voeten gesteld, hetgeen in een der afschuwelijke bedorvene staten van Europa ook wel niet zou geschied zijn, doch hetgeen in het schoone, vrije Noord-Amerika volstrekt geene zeldzaamheid is.

Nu beviel het Bill niet langer in eene streek, waar men hem kon gevangen nemen, omdat hij een dief, een lasteraar had vermoord; hij sloot zich bij de expeditie aan, en men kon vooruit berekenen, dat hij haar van groot nut zou zijn.

VI.

De expeditie zet zich in beweging. Gezeten Indianen, die landbonw drijven en Negerslaven houden. Op welk eene wijze de blanken er zorg voor dragen, dat de Indianen te gronde gaan. De Indianen, die aan de grenzen wonen, zijn het nitvaagsel van hun stam.

De expeditie brak eindelijk op. De eerste dagmarschen voerden haar door streken, die zoo bekoorlijk waren, dat zij spoedig de begeerte der blanken konden opwekken. Men had namelijk aan de stammen, die vroeger de Oostelijke zeekusten bewoonden, vergund, zich hier neder te zetten. De Unie had, gelijk men beweerde, hunne landerijen tusschen Aleghannies en het groote Zoutmeer, alsmede hunne jagtgronden in de gebergten van hen gekocht en de stammen, wier getalsterkte thans tienmaal minder was dan vroeger, over den Mississipi en den Arkansas gedreven. Doch de drijvers kenden het land niet, dat zij den vervolgden tot woonplaats aanwezen. Een zacht klimaat, rijke bosschen, schoone, vruchtbare dalen, eene menigte beken en rivieren, die den grond steeds vochtig hielden, dit alles was voor de roodhuiden zoo gewenscht en zoo naar hun smaak, dat zij zelfs geneigd waren, het schreeuwend onregt te vergeten, dat Europesche, onverzadelijke hebzucht, onder den naam van schrandere staatkunde, hun had aangedaan.

In deze schoone dalen hebben de roodhuiden bewezen, dat zij voor beschaving allezins vatbaar zijn; in plaats van tenten, hebben zij huizen voor zich gebouwd en hetgeen

de jagt hun vroeger opleverde, wordt hun rijkelijk vergoed door de opbrengst van hunne maïs- en rijstvelden. Men heeft opgehouden, den Indiaan te vreezen, voor zijn aanblik te verschrikken; hij doodt zelfs geen hert, dan alleen, wanneer het door zijne omheiningen heenbreekt en zijne korenvelden dreigt te verwoesten. Hij heet den vreemdeling als een gewenschten gast met een vriendelijk en lagchend gelaat welkom, want hij wordt niet langer als een schadelijk dier door het land gejaagd, hij behoeft niet meer voor de blanken de vlugt te nemen, hij heeft reeds gedurende een menschenleeftijd eene vaste woonplaats gevonden en het onregt vergeten, dat de sluwe politiek der blanken hem aandeed; hij is niet langer in een voortdurenden strijd gewikkeld met zijne stamgenooten, hij is niet langer onophoudelijk op wraak bedacht, hij is zelfs zoo ver gekomen, dat hij zijne vrouw als zijne levensgezellin, als de moeder zijner kinderen hoogacht en liefheeft, en haar niet langer op de wreedste wijze als eene slavin behandelt. Hij heeft zelfs geleerd, slaven te houden; of het juist gekochte slaven zijn, die aldaar arbeiden, weten wij niet, willen wij ook niet beweren, doch dat deze zwarte slaven hunne roode heeren niet ontloopen, maar gaarne voor hen arbeiden, is boven allen twijfel verheven, want de zwarte wordt door zijn *rooden* heer geheel anders behandeld, dan door zijn *blanken* heer; hij is zijn broeder, en de roodhuid is dankbaar voor den arbeid, dien de zwarte voor hem verrigt. Inderdaad, de Indiaan gaat Christelijker met zijn slaaf om, dan de Christen. Men zou tusschen den heer en den knecht te vergeefs een ander onderscheid ontdekken, dan dat van de kleur der huid, en wat de leeraar der godsdienst zijn blanken leerling vermaant te doen, dat doet de inboorling zonder eenige aansporing.

Intusschen moet men dergelijke toestanden niet al te

digt in de nabijheid dier streken zoeken, waar de regering der Vereenigde Staten hare verderfelijke betalingen doet voor afgestane landerijen. Deze betalingen worden met de meeste stiptheid jaarlijks herhaald; men mag aan de burgers der Unie niet kunnen verwijten, dat zij aan hunne verpligtingen niet voldoen. Het geld komt behoorlijk op zijn tijd binnen, en de commissarissen zijn steeds vergezeld van zeer nuttige burgers van den staat, van zulke personen, die de geschiktheid bezitten, om te verhinderen, dat de aan de Indianen uitbetaalde gelden zich al te zeer bij hen ophoopen. *Whisky* is het tooverwoord, waardoor dit doel volkomen bereikt wordt. De roodhuiden zijn liefhebbers van den drank, met vreugde geven zij daarvoor hun pas ontvangen geld; daarom verkoopt men het hun tegen een zeer hoogen prijs. Een slok van dezen brandewijn kost hun meer, dan in de steden der Unie een gallon kost. Ook geeft men hun nimmer zoo veel, dat zij dronken worden en dan hun voor de spekulanten kostbaren tijd verslapen; niemand houde een bewoner der Unie dwaas genoeg voor zulk eene handelwijze. Drie, vier en meer dagen houdt hij den ongelukkigen Indiaan in een staat van opgewondenheid en in eene voortdurende begeerte naar meer van dien verderfelijken drank, totdat deze al zijn geld kwijt is; dan geeft hij hem eenige schoppen en jaagt hem zoo het huis uit.

De beschonken Indiaan valt nu eindelijk neder en haalt gedurende twee dagen den verloren slaap weder in. Hij ontwaakt met het bitterste berouw over zijne dwaasheid en met de zucht, om zich te wreken op den roover; doch deze is reeds lang vertrokken naar het verre Oosten met de commissie, die hem het geld betaalde voor den verkoop van zijn land.

Arbeiden is bij de roodhuiden nog altijd eene schande, en daarom kan de ongelukkige man, die al zijne have

en goed verteerd heeft, niets verdienen; hij zou in de oogen van zijn geheelen stam geschandvlekt zijn. Arbeiden kunnen slechts slaven of vrouwen, en hij is geen slaaf en geene vrouw. Hij zou met boog en pijl, of met zijn goed jagtgeweer, zich gewapend in de bosschen kunnen begeven en terugkeeren naar de tegenwoordige volkplantingen van zijn stam, doch hij heeft geene wapenen meer, hij heeft ze òf verkocht, toen hij geen geld meer had, om daarvoor whisky te koopen, òf zij zijn hem door zijn vriendelijken kastelein ontstolen, en ongewapend kan hij de bosschen en prairiën niet doortrekken. Bijaldien de honger hem niet doodde, zouden de roofdieren het doen. Zoo leeft hij dan van stelen en bedelen, terwijl de zucht naar wraak hem blijft bezielen, want hij volgt het spoor van zijn offer zoo lang, totdat hij zijn doel bereikt heeft, of totdat men hem als een dief oppakt en in de gevangenis werpt, en hij alzoo ten laatste voor goed verdwijnt.

Wie naar zulke ongelukkige leden van de groote, wijd verspreide natie deze zelve beoordeelen wilde, zou zich daarvan een zeer onjuist denkbeeld vormen. In hun vaderland moet men hen zien, deze kinderen der natuur, om achting en eerbied voor hen te krijgen. Intusschen, voor zulke gevoelens is een Amerikaan ten eenenmale onvatbaar, want hij en zijne voorouders zijn het immers geweest, die de ongelukkige oorspronkelijke inwoners des lands als wilde dieren van plaats tot plaats voortgedreven hebben; voor de lafhartige indringers met hunne bleeke wangen heeft de dappere inboorling moeten wijken, want zij hebben hem niet met de wapenen te onder gebragt, maar door de brandewijnpest aangestoken en zijne krachten verlamd. De verderfelijke politiek der blanken, die het land alleen wilden bezitten, heeft de verschillende stammen voortdurend tegen elkander opgezet, om zoo

doende te verhinderen, dat zij zich vereenigden en aan de blanken krachtigen tegenstand boden.

Hier ver verwijderd van hunne vroegere bezittingen, nog niet lastig gevallen door de al nader en nader komende blanken, hebben de Indianen getoond, dat zij voor de cultuur geschiktheid en vatbaarheid bezitten. Zij hebben zich vereenigd en groote dorpen gesticht, en zoo zij een schranderen blanke, een geciviliseerden aanvoerder hadden, zou het ligt kunnen gebeuren, dat zij, van lieverlede tot een volk vereenigd, magtig, ja, welligt voor de Europeanen geduchte tegenstanders werden, en het is wel mogelijk, dat het eenmaal nog zoo ver komt; want bijna in ieder dorp vindt men een zoogenaamd half-bloed, of ook wel meerdere zonen van een blanke, en deze toonen altijd, zeer bekwame en knappe menschen te zijn. Deze Half-Indianen zijn, gelijk wij boven gezegd hebben, voor iedere expeditie, die naar de binnenlanden wil trekken, onontbeerlijk; daarom had dan ook het gezelschap van den luitenant Willis drie zulke lieden geëngageerd, voor deze expeditie inzonderheid noodig, daar het geval waarschijnlijk meermalen zou voorkomen, dat zij zich, om den besten weg te ontdekken, in onderscheidene afdeelingen zou moeten splitsen.

VII.

De eerste dagreis. Hoe de wegen er uitzien. Prettige manier, om een wagen vooruit te krijgen. Middagrust in de brandende zonnehitte. Men trekt geroosterd en getroost verder. Een verschrikkelijk onweder, en vergeefsche pogingen, om zich daartegen te beschermen. Alles duurt slechts een tijd, en dan verdwijnt het weêr.

De expeditie brak nu eindelijk op en had reeds den eersten dag het geluk, alle bezwaren, aan zulk eene reis verbonden, op eenmaal te ondervinden. Men trok over de kleine rivier, die den naam van Poteau draagt; vervolgens ging het al verder voorwaarts in den driehoek, dien de Poteau met den Canadian vormt, altijd langs den regteroever van de laatstgenoemde rivier.

Hier vindt men in het eerst niets anders dan moerassig land. Wel heeft men er een weg, maar het is er ook een weg naar! Overal liggen stammen van eene manslengte, door stormen of overstroomingen uit den grond gerukt, in het zand; in onophoudelijke kronkelingen gaat de weg nu eens regts, dan weder links, om deze hindernissen te ontwijken, doch daarmede is het nog niet afgedaan, want de boomen zijn volstrekt niet de eenige hinderpalen. Op den weg, die er om heen loopt, wisselen voortdurend drooge hoogten met diepe gaten af, die vol water staan, of ook met lange, moerassige plaatsen, waardoor de meestal met 12 paar sterke trekdieren bespannen wagen slechts dan kan getrokken worden, als men niet alleen het getal dieren verdubbelt, maar hen ook eerst uit het moeras op den vasten grond brengt, vervol-

gens hen door touwen van eenige honderd voet lengte aan den wagen vastbindt, en dan de dieren voortdrijft.

Doch ook dit is nog niet voldoende; deed men niets anders dan dit, dan zou men ieder oogenblik gevaar loopen, dat de wagen omviel. Er moeten daarom vijf à zes lieden aan iedere zijde van den wagen midden door 't moeras gaan, opdat, zoo vaak er gevaar bestaat, dat hij regts of links zal omvallen, de vereenigde krachten der arme mannen dien val verhoeden.

Onder dezen arbeid verliep een groot deel van den voormiddag, gedurende welken zij het gelukkig zoo ver bragten, dat zij een afstand van twee mijlen hadden afgelegd. Thans kozen zij niet de schaduwen van het woud, om rust te genieten, maar zij zochten een zonnigen heuvel op, om zich te laten droogen, iets dat hoog noodig was, want er was niemand onder het gezelschap, die geene kennis gemaakt had met de gevaarlijke moerassen. Ook hij, die niet naast den wagen liep, kon niet anders doen, dan stoutmoedig in het moeras te treden, op het gevaar af, van door een interessanten vampyr of zelfs door een krokodil gegrepen te worden. Op welke wijze hier een spoorweg zou kunnen aangelegd worden, was aan de leden der expeditie niet regt duidelijk; intusschen hebben de Amerikanen daarvan verstand, aangezien zij mijlen ver op palen bouwen.

Na de genoten middagrust zette de karavaan, op nieuw versterkt en verkwikt, haar weg voort, totdat een uur vóór zonsondergang een verschrikkelijk onweder haar overviel. Het was onmogelijk eene veilige schuilplaats te bereiken; men moest op eene opene plek halt houden, de dieren van hun last bevrijden, afzadelen en aan hun lot overlaten.

Doch nu de menschen, wat doen zij?

In zulke gevallen kan men zien, wie het slimst is,

mogelijk ook, wat ieder gewoon is te doen. De jager bekommert zich niet veel om het onweder, hij wikkelt zich in zijne dekens en zet zich onder een niet al te hoogen boom neder. Hij, die nog weinig ondervinding heeft opgedaan, toont zich dapperder dan hij is, wikkelt zich ook in zijne dekens, doch zonder er acht op te geven waar hij zich nederlegt, ten gevolge waarvan hij weldra geen droogen draad meer aan het lijf heeft. Hij knijpt de oogen digt en houdt zich alsof hij slaapt; doch hij slaapt niet, maar van koude klappert hij op de tanden, en opdat de anderen het niet hooren zullen, stopt hij een punt van zijne wollen deken in den mond. De stedeling, die gewoon is, wanneer het regent, onder eene parapluie te gaan, kruipt onder den wagen, om zich op deze wijze tegen den regen te beveiligen; hij bedenkt echter niet, dat hij binnen weinige oogenblikken eene dubbele portie water zal krijgen, want de regen dringt door de geheele lading van den wagen, ingeval men dien niet met lange buffelvellen overdekt heeft, en dit doet men slechts met die wagens, welke met levensmiddelen beladen zijn. De ervaren reiziger, die aan zulk weder gewoon is, heeft van de Half-Indianen geleerd, hoe men het moet aanleggen, om niet al te nat te worden. Met snellen blik kiest hij eene kleine hoogte uit, waarop hij zijn zadel kan nederleggen, steekt zijne lans, of anders een stok, in den grond, en hangt daarover zijne groote wollen deken. Zoo maakt hij om zich heen een omgekeerden trechter, aan welks beide buitenzijden de regen afloopt, zonder hem eenig letsel te doen; zelfs zijne voeten worden niet nat, want hij zit op zijn zadel, en deze ligt op eene hoogte; het water stroomt zijne voeten voorbij.

De storm woedt inmiddels op de vreeselijkste wijze voort, spot met de moeite om tenten op te slaan, en werpt in eene seconde neder, wat een kwartier uur ar-

beids heeft gekost. Zwarte wolken bedekken den geheelen horizon, de eene bliksemstraal volgt op den andere, en slaat de bliksem in een der hooge boomen, dan wordt deze van boven tot beneden door midden gekloofd; uit dien hoofde is het ook altijd gevaarlijker, om gedurende een onweder in een bosch te zijn, dan op het open veld, en de beschutting, die men daar heeft, is inderdaad slechts ingebeeld, want alleen in den beginne houden de boomen door hun gebladerte den regen tegen. Zoodra de bladeren doornat zijn, loopt er het water niet bij droppels, maar bij gansche stroomen af; bovendien is zulk een regen in de tropische gewesten of in hunne nabijheid niet te vergelijken met datgene wat wij regen, ja soms wel wolkbreuk noemen; met zulk eene wolkbreuk begint iedere regen in die streken, en wanneer hij op zijn hoogst gekomen is, dan zou onze wolkbreuk, daarmede vergeleken, slechts een zachte lente-regen kunnen genoemd worden.

Eindelijk hield de woedende storm op, de regen bedaarde, en een schoone, heldere hemel breidde zich uit over het tooneel, waarop de zon, voordat zij achter de kimmen wegdook, nog een laatsten afscheidsblik wierp. De schuw geworden trekdieren, die zich snel opeen gedrongen hadden, alsof zij een vijand, een panter of een wolf hadden af te weren, gingen uiteen, en toen zij bemerkten, dat het geloei van den storm en de stortregen hadden opgehouden, vonden zij het geraden, aan een hoogst gewigtig werk te beginnen. Zij verstrooiden zich en zochten voeder; zoeken is wel niet het regte woord, want het voeder is er in zulk een overvloed voorhanden, dat het hun geoorloofd was te kiezen, *uit te zoeken*, wat hun het allerbest voorkwam. De menschen, die tot de expeditie behoorden, schenen eenigzins wantrouwender dan de beesten, want zij kwamen niet zoo spoedig voor den

den, en de hemel boven hunne hoofden helder werd, toen verlieten ook zij de een na den ander hunne schuilplaats om nu eindelijk een leger voor den nacht klaar te maken.

In weinige oogenblikken had men — thans zonder eenige moeijelijkheid — de tenten opgeslagen; vervolgens verzamelde men zoo veel hout als men krijgen kon, de vuren werden aangestoken, waarbij ieder zijne kleêren en zijne dekens zocht te droogen, en daar het er juist niet op aan kwam, om den rook te vermijden, slaagde men in de droogpartij spoedig naar wensch, zoodat ieder nog zijne behoorlijke nachtrust in drooge kleeren en dekens nemen kon, ten einde daardoor nieuwe krachten te verzamelen voor de gevaren en moeijelijkheden van den volgenden dag, welke, gelijk ieder hoopte, niet zoo groot zouden zijn als die, waarmede men den afgeloopen dag had te worstelen gehad; eene hoop, waarmede men zich wel met eenig regt kon vleijen, daar men zich moeijelijk slechter weg en slechter weder kon voorstellen, dan men gehad had.

VIII.

Sculleville en de Choctaw-Indianen. Welke snelle vorderingen de beschaving onder hen maakt. De Indianen gevoelen gebrek aan een kosthuis te Sculleville. De gouverneur legt zulk een kosthuis aan. Twee universiteiten voor Indiaansche meisjes en jongelingen. In welke vakken men aldaar onderwijs ontvangt. Het honorarium wordt in buffelhuiden en gerookte hammen betaald.

Zonder zich langer op te houden dan hoog noodig was, kwam men in het gebied der Choctaw-Indianen. Hier had men het eerst gelegenheid, om waar te nemen, hoe ver

de roodhuiden het reeds in de beschaving gebragt hadden. Er ligt hier een stadje Sculleville, schier uitsluitend door blanken bewoond, een voormalig fort, dat tot bescherming der blanken tegen de roodhuiden gebouwd was. Aan deze roodhuiden, die vroeger aan den Alleghani gewoond, maar zich later hier neêrgezet hadden, had men den akkerbouw en de veeteelt als middelen van bestaan leeren kennen, en zij hadden zich de ontvangen wenken werkelijk ten nutte gemaakt. Blanken kwamen nu in groote menigte herwaarts, die zich terstond geneigd betoonden, om door middel van ruilhandel den Indianen hunne bezittingen af te koopen, terwijl zij, om zich vrienden onder hen te maken, hunne dochters trouwden en zoo doende leden hunner familie werden. Spoedig ontwikkelde zich nu onder hen eene zekere industrie; een smid, een blikslager, een pottenbakker en kuiper waren de eersten, die zich hier neerzetten en goede zaken maakten. In den omtrek zag men weldra zeer schoone boomgaarden en korenakkers, en de Indianen waren niet dom genoeg, om niet te begrijpen, dat zij door het aanleggen daarvan voordeelen konden genieten, die hun tot hiertoe vreemd waren geweest. Zij kwamen nu naar het fort, om zaderijen en akkergereedschappen te koopen; hunne dochters hadden hun toch meermalen en voldoende bewezen, welke winsten het bezit daarvan opleverde, en zij hadden verstand genoeg, om na te volgen, wat men hun voordeed. Men zag ook weldra bij hen korenvelden en boomgaarden, maar meer nog dan dit: men zag bij hen huizen verrijzen, huizen met een schoorsteen en met verschillende afdeelingen, zoodat keuken en slaapkamer, stal en woonvertrek niet in elkander liepen.

De beschaving was van lieverlede veel dieper bij hen doorgedrongen, dan men zich had durven voorstellen. Wie zou gedacht hebben, dat een Indiaan het minder

aangenaam zou vinden, om onder den blooten hemel te slapen; de bloote hemel is immers de woning van den Indiaan, hij kent immers naauwelijks een ander huis, behalve gedurende den korten tijd, dat hij van de jagt of van den oorlog uitrust; hoofzakelijk voor vrouw en kinderen wordt de hut gebouwd, de man behoeft die niet. Thans bleek het, dat ook hij niet onverschillig was omtrent de gemakken, die een huis en een bed opleveren. Wie zou het geloofd hebben, dat de inboorling, de zoogenaamde Indiaan, het gebrek aan een goed logies zou gevoelen?

In Amerika zoekt men dadelijk in zulk een gebrek te voorzien. De gouverneur — zoo noemt zich de commandant van 12 soldaten — was oogenblikkelijk bereid, een kosthuis aan te leggen, en zie, hoe verwonderlijk, het ontbrak hem nooit aan kostgangers; de Choctaw-Indianen, lieden, die te paard eten, drinken, rooken, spelen, raadsvergaderingen houden, deze Choctaws, van wie men zou kunnen zeggen, dat zij te paard geboren worden, bestormden het hôtel van den gouverneur. Ja de beschaving gaat bij hen nog eene belangrijke schrede verder. Te Sculleville zijn twee universiteiten. Scholen, misschien kinderscholen, zou men bij ons zeggen. Zulke afschuwelijke benamingen kent het volk der Amerikaansche Unie niet, het kent slechts universiteiten en akademiën, en deze zijn te Sculleville twee in getal: eene akademie voor jonge Choctawsche dames en eene universiteit voor Choctawsche heeren, d. w. z. meisjes en jongens, want de dames zijn 5—10 jaar oud, de heeren 6—15, doch desniettegenstaande zijn zij dames of heeren; want zelfs de boer en de daglooner noemen hunne vrouwen of de vrouwen van hunne gelijken *ladys.*

De jonge heeren uit den stam der Choctaws leeren daar een der gewigtigste takken van de menschelijke

wetenschappen, het stilzitten namelijk, en er behooren wel is waar eene bijzondere tact en bedrevenheid toe, om daarin te onderwijzen, maar toch mogen de rectoren en professoren daarin naar wensch slagen. De schoolmeesters van Engelsche afkomst moeten eene bijzondere geschiktheid bezitten voor het onderrigt in dezen tak van menschelijke wetenschap, en men beweert, dat hun, ondersteund door een instrument, dat uit berkenrijzen is zamengesteld, de bereiking van hun doel bijna altijd gelukt. Moeijelijk zou het vallen, de jonge ladys der Choctaws in het borduren en andere fijne handwerken te onderrigten, doch daarentegen leert men haar met gemak het koken en braden, het strijken en naaijen — en wat kan men van zulk een dom volk meer begeeren!

Wanneer de jonge heeren en dames lang genoeg op deze hoogescholen zijn geweest, d. w. z. als de president of rector vermeent, dat hij geene beeren- of buffelhuiden, geene gerookte hammen meer van de ouders zal krijgen, verklaart hij de jonge heeren en dames voor geschikt, om naar de ouderlijke woning terug te keeren en de verkregen beschaving in wijderen kring te verspreiden, en zie, er is altijd iets bij hen overgebleven, dat niet hoog genoeg kan gewaardeerd worden. Vooreerst de zucht naar eene ordelijke levenswijs, en ten andere de godsdienst der liefde, die door de heeren rectoren wel niet in beoefening gebragt, maar toch onderwezen wordt, zoodat menige zaadkorrel ontkiemt in den voortreffelijken grond, waaraan men haar heeft toevertrouwd, in het hart der jonge Indiaansche dame, die deze later op hare beurt tot het dragen van nieuwe vruchten uitstrooit, niet alleen in het hart harer dochters, maar ook in dat harer zonen.

IX.

De Cherokesen en hunne welsprekendheid. De schoonste taal der aarde. Meeting der Amerikanen, waarbij ieder meent gelijk te hebben en alle overigen voor gekken verklaart.

De Choctaws zijn de naburen der Cherokesen, die zich ten Noorden van hunne woonplaatsen hebben nedergezet. De eene zoowel als de andere volksstam is ten gevolge van gesloten verdragen hierheen verhuisd. Ofschoon de Choctaws beweren, dat er een groot onderscheid bestaat tusschen hen en de Cherokesen, valt den reiziger echter dit onderscheid slechts in het oog, als hij stokoude lieden van beide stammen met elkander vergelijkt; hij bemerkt dan namelijk, dat de schedel der Choctaws schier den vorm van een teerling heeft, wat bij de Cherokesen meestal niet het geval is, en zelfs bij de jongere Choctaws ook niet meer — want wie zou het gelooven, dat de mode ook bij hen begonnen is, haar invloed te doen gelden. Het is geene mode meer, den schedel van het pasgeboren kind eenige jaren lang tusschen vier planken in te spalken, en dien ten gevolge zien de jongere Choctaws er niet anders uit dan de Cherokesen.

Het gerucht, dat er een ijzeren weg door hun land zou aangelegd worden, had bij sommigen de vraag doen ontstaan, of de blanken daartoe wel geregtigd waren. Anderen daarentegen vroegen, of men hun geen grooten dank verschuldigd was; of men hun niet de behulpzame hand moest bieden; en zoo waren dan allen, die meenden een woordje in het midden te mogen brengen, opgebroken, om bij Sculleville eene raadsvergadering te houden, ten einde de zaak nader te behandelen.

Het was verbazend te hooren, welk eene groote welsprekendheid deze menschen ten toon spreidden. Van gesticulatiën, van levendig schermen met de armen, van vooren achteruitgaan, om aan zijne woorden meerder kracht bij te zetten — van dit alles was bij hen geene sprake. Evenmin hadden zij zich behoorlijk voorbereid, althans zij hadden noch de geheele redevoering noch de hoofdpunten er van opgeschreven ; en toch maakte wat ieder hunner sprak zulk een diepen indruk, zelfs op de trotsche Amerikanen, dat zij telkens, ten blijke van goedkeuring, in de handen klapten; want het scheen, als verstonden zij woordelijk wat er gesproken werd.

Ongetwijfeld was dit echter geenszins het geval, want de Amerikaan verkiest geene andere taal te leeren dan de Amerikaansche, en hij houdt zich zoo zeer van hare originaliteit overtuigd, dat hij hem, die haar voor een dialect der Engelsche taal houdt, in zijn gezigt uitlacht. Hij geeft zich niet de minste moeite, om door den inboorling verstaan te worden, en laat de zorg, om begrepen te worden, geheel aan dezen over, die dan ook hem ten gevalle zoo veel Engelsch leert, als daartoe noodzakelijk is.

In weêrwil van dit alles zeide toch een volbloed Noord-Amerikaan: »Ik heb tot heden de Amerikaansche taal voor de schoonste en heerlijkste van de geheele aarde gehouden ; na de hier door mij gehoorde redevoeringen ben ik evenwel op de gedachte gekomen, dat de taal der Choctaws bijna even schoon is."

De Duitschers en Franschen, alsmede de Spanjaarden, die tot het reisgezelschap behoorden, vernamen wat de Amerikaan sprak; zij verklaarden zijne bewering wel voor uiterst dwaas, doch daarin kwamen allen overeen, dat de klank der vreemde taal wel iets eigendommelijks had, maar toch schoon was, en dat men begreep wat de

redenaar wilde, zelfs zonder dat men een enkel woord van zijne taal kende. Allen waren van meening, dat de onderscheidene redenaars ten gunste van de zaak hadden gesproken, en zoo was het ook werkelijk.

Maar nog een besluit werd door hen genomen, dat van eene wijsheid getuigde, die men naauwelijks bij zoogenaamde wilden zou gezocht hebben. De vertegenwoordigers van negen verschillende stammen waren hier aanwezig. Bij de beide reeds door ons genoemde kwamen nog de Shawnees, de Osagen, de Creeks, de Quappas, de Delawaren en een paar anderen, wier namen niet algemeen genoeg bekend zijn. Zij hebben eene constitutie, die aan ieder afzonderlijk persoon de grootste regten waarborgt, en slechts in geval van oorlog bepaalt deze, dat ieder stam een bevelend opperhoofd zal hebben. Deze menschen waren tevens te zamen gekomen, om met elkander te beraadslagen, of het niet beter zou wezen, in plaats van negen verschillende opperhoofden één algemeen opperhoofd te erkennen.

De beraadslaging hierover duurde wel is waar wat lang; er werd over dit voorstel veel voor en tegen gesproken, doch van datgene, wat men bij dergelijke Europesche vergaderingen »onstuimig" noemt, was geene sprake. Ieder sprak afzonderlijk, ieder werd afzonderlijk en in stilte aangehoord, slechts het knikken of schudden met het hoofd gaf goed- of afkeuring te kennen. Eindelijk echter zegevierde het gezond verstand: het voorstel werd door allen aangenomen.

Den volgenden morgen na deze raadsvergadering hielden ook de Amerikanen eene soortgelijke, waarbij het echter niet zoo rustig en bedaard toeging. Zij hadden het namelijk zeer kwalijk genomen, dat de roodhuiden zich tot eene groote natie wilden vereenigen; het doelmatige van dit besluit zagen zij volstrekt niet in, want zij vreesden de magt van de zich tot een geheel vereenigende volks-

stammen; maar ofschoon ieder begreep, dat zulk eene vrees geenszins ongegrond was, wilde toch ieder zijn persoonlijk gevoelen doordrijven en ten gevolge van deze dwaasheid kwam men, zoo als te begrijpen is, tot geen bepaald besluit, en de Amerikanen gingen uiteen zoo als zij waren te zamen gekomen, terwijl ieder den ander voor een gek verklaarde en ten duidelijkste inzag, dat slechts hij gelijk had.

X.

Kleine prairiën. Woonplaatsen der inboorlingen. Zij houden slaven. Gelukkige toestand der vrouwen in deze woonplaatsen. Doctor Hevele wordt verliefd en dingt naar de hand van een Indiaansch meisje, en beroept zich op zijne theologische studiën en op de voordeelen aan zijn stand verbonden. Hevele's groote dapperheid met den mond.

De reizigers trokken na het bijwonen dezer vergadering terstond verder en kwamen tegen den middag op eene dier schoone weidevlakten, die hier beginnen en zich tot midden in de bosschen uitstrekken. Zulke opene plekken, van de grootte van een schoon landgoed, treft men — natuurlijk op zeer verschillende afstanden — allerwege in de bosschen aan en worden bijna altijd geheel daardoor omgeven. De kleinste zijn gewoonlijk de plaats waar de landverhuizer zich vestigt, die hier nog in de schaduw van het bosch zijne hut bouwt en een klein stuk van de weidevlakte afschut, hoewel hij de geheele vlakte als zijn eigendom beschouwt. Minder zelfzuchtig zijn de inboorlingen; zij kiezen voor zich

niet de kleinste, maar de uitgestrektste weidevlakte, en op zulk eene vlakte wordt dan een dorp gesticht. Het is doorgaans eene geheele kleine bevolking, of ten minste eene familie, die uit een patriarch en 30 à 40 kinderen en kleinkinderen bestaat, waarvan ieder gezin voor zich een blokhuis bouwt, dat, met de anderen in eene dubbele rij staande, aan het geheel het voorkomen van een dorp geeft.

In deze dorpen kan men eerst regt de vriendelijkheid en lieftalligheid der inlandsche vrouwen leeren kennen. Verre er van verwijderd, om den verkregen gelukkigen toestand te misbruiken, doen zij haar best veeleer, om hare mannen het leven zoo aangenaam mogelijk te maken; zij zijn welligt in haar tegenwoordigen toestand nog vlijtiger en werkzamer dan vroeger, maar zij zijn toch geene lastdieren, geene geplaagde, mishandelde en met te veel werk overladen schepsels meer.

Het gezelschap had een dezer dorpen uitgekozen, om er eenige dagen van de vermoeijenissen van den togt uit te rusten, en de eerwaarde doctor Hevele, zoo als de Amerikaansche titelzucht den verloopen Wurtembergschen student nog altijd noemde, had zich deze rust ten nutte gemaakt, om zich onder de schoonen des dorps de schoonste uit te kiezen en aan haar en hare ouders te verklaren, dat hij haar tot vrouw begeerde.

Zulk eene verbindtenis ontmoet zelfs onder de half geciviliseerde Indianen geene zwarigheden; de toestemming wordt terstond gegeven, wanneer de minnaar eene vrouw kan onderhouden; het overige is later hunne zaak. Maar om eene vrouw te kunnen onderhouden, heeft men in Amerika aan iets behoefte, dat niet ieder bezit, en dit iets is — moed; geld en geldswaarde komen bij deze natuurkinderen weinig in aanmerking. De geschiktheid, om den graauwen, of ten minste den zwarten beer met

goed gevolg te bestrijden, is datgene wat men vordert van hem, die aanzoek doet om de hand van een meisje.

Is de vrijer een algemeen bekend krijgsman, een geoefend jager, dan wordt reeds bij het eerste aanzoek de zaak geklonken. Het komt den ouders volstrekt niet in den zin, om »neen" te zeggen, en dit te minder, omdat in den regel de beide jongelieden het reeds eens zijn, alvorens de minnaar zich bij de ouders aandient. Van hem echter, die bij de ouders niet bekend staat als een dapper man, wordt eene kleine proeve verlangd, eene proeve van zijn moed, en het hangt geheel van hen af, hoe zwaar of hoe ligt deze proeve zal zijn. Vele menschen bezitten de gave, om zich dapper voor te doen, zonder het te zijn, doch daaraan hechten de bewoners der Unie doorgaans weinig waarde; zij weten het ware zoo goed van het valsche te onderscheiden, dat het niet gemakkelijk valt, hen te misleiden. Het scheen bijna, als had de vader der jeugdige schoone op het eerste gezigt van den heer studiosus ontdekt, hoe weinig hij aan de vereischten voldeed, die, volgens de denkbeelden der Indianen, iemand, die zich in het huwelijk wenscht te begeven, behoort te bezitten, en daarom noodigde hij hem uit, het bewijs te leveren, dat hij in staat was, eene vrouw te onderhouden.

De eerwaarde Hevele verklaarde, dat dit geene zwarigheden opleverde. Hij was een gepromoveerd doctor; hij kon overal eene gemeente stichten en zich aan haar hoofd plaatsen; hij kon eene school oprigten en door zijne leerlingen schoolgeld laten betalen; hij rekende den vader voor, hoe groot zijn tractement was en welke emolumenten aan zijne betrekking verbonden waren, en daar het bij de inboorlingen de gewoonte is, iemand niet in de rede te vallen, ontbrak het den dapperen spreker volstrekt niet aan de gelegenheid, om zijne goede hoedanigheden in het heerlijkste licht te plaatsen.

Toen Hevele eindelijk ophield met spreken, zeide de Indiaan: »Goed! dit schijnen, zoo als gij zegt, zeer voortreffelijke eigenschappen, en ofschoon ik weet, dat de blanken uit twee monden spreken, zoo wil ik *toch* gelooven wat gij zegt; maar zie, vriend, al deze hoogst verdienstelijke eigenschappen hebben slechts bij *u* waarde, *niet bij ons*, waar men geene geestelijken heeft noch ze behoeft. Zie, gij hebt hier beerenvleesch gegeten, gij weet, dat het heerlijk smaakt en zeer voedzaam is, maar de beeren laten zich niet zoo gemakkelijk vangen als een prairiehond. Is het u ernst, om mijne dochter te trouwen, ga dan met mij mede, wij willen zien, dat wij een beer magtig worden. Twee kunnen dat ook beter dan een, en het zal noodig zijn, dat wij het spoedig doen, want naar ik hoor, zijt gij van plan, om weldra weder van hier te vertrekken."

Hevele hoorde deze toespraak juist niet met bijzonder veel genoegen, doch hij hield zich goed en verklaarde zich bereid, de gevorderde proeve te leveren. Hij was toch in het Noorden geweest, waar de grijze beeren veel wilder en bloeddorstiger zijn, en hij had ze dagelijks opgespoord en was, tot groote verbazing der zijnen, immer met nieuwen buit tot hen teruggekeerd; want altijd waren zij bezorgd, dat hij, hoe moedig ook, eindelijk eens het onderspit delven en alsdan een verschrikkelijken dood vinden zou.

»Goed," zeide de Indiaan, »zoo laat ons gaan, en wij zullen weldra zien, hoe dapper gij zijt."

Gaarne zou de dappere studiosus van zijn gegeven woord zijn ontslagen geweest, doch dit ging, zoo hij zich niet bespottelijk wilde maken, zoo gemakkelijk niet; te veel personen waren getuigen geweest van zijne snoeverij, en wilde hij niet een bestendig voorwerp van hun spot worden, dan moest hij, om zijn moed te toonen, niet

meer alleen met den mond vechten, maar ook eens werkelijk de wapenen aangorden en ten strijde optrekken.

Dit nu is voor een kweekeling van de school te Tubingen een zeer ongewoon werk; zoo iemand mag geene wapenen voeren, ja, als men slechts ziet, dat hij een rapier in zijn bezit heeft, dan is dit reeds voldoende, om hem ongeschikt te verklaren voor de studie, en hij wordt zonder genade weggezonden.

Op zijn togt van het Zuiden naar het Noorden van Duitschland had hij ook niet leeren schieten, en hoewel de landgeestelijken in Noord-Duitschland zeer goed het geweer weten te hanteren en zelfs geoefende schutters zijn, had zich onze dappere studiosus toch ook bij hen niet in den wapenhandel geoefend; ja, het valt te betwijfelen, of hij wel ooit een geweer had afgeschoten, ofschoon het hem behaagde, eene buks met dubbelen loop op zijn schouder en onderscheidene pistolen in zijn gordel te dragen.

Het voorstel van den Indiaan droeg de goedkeuring van alle aanwezige vrienden weg; deze wilden getuigen zijn van zijn moed, want men moest toch weten, of men in geval van nood op een kameraad rekenen kon.

XI.

Hevele's vlugheid. Het geweer als springstok. Een zeer hongerige beer, die groene bladeren vreet. Verschrikkelijk avontuur met dit dier. De wilde laat den ongelukkigen theoloog in doodsgevaar aan zijn lot over, en ook de overige jagtgenooten snellen hem niet ter hulp.

De jagtstoet, die uit tien personen bestond, brak op. Allen wisten wat tot eene jagt behoort: zoo stil mogelijk het wild opsporen, en eene goede buks, bestuurd door een *vast* oog en eene *vaste* hand. Het eerste

vereischte scheen onze doctor niet te kennen, want hij was zeer spraakzaam; blijkbaar wilde hij zich moed in het lijf spreken, waaraan hij zoo groote behoefte had. Om zijne vlugheid te toonen, deed hij menigen stouten sprong over kleine greppels, waardoor anderen bedaard heenliepen. Toen het gezelschap aan een beekje kwam, dat te breed was, om er zonder behulp van een stok over te springen, gebruikte hij daarvoor zijn geweer. Hij nam den loop van de buks in de hand, zette de kolf in het water en kwam gelukkig aan de overzijde; maar ach, onze goede studiosus had er niet aan gedacht, dat water nat maakt; de beide sloten van het geweer waren diep en lang genoeg onder water geweest, om het geweer in de eerste oogenblikken geheel onbruikbaar te maken.

Natuurlijk werd de eerwaarde doctor Hevele hartelijk uitgelagchen, terwijl men stil moest houden, totdat zijn geweer weder droog geworden en van nieuwe percussions voorzien was. De Indiaan had zich van alle satirieke opmerkingen onthouden en was stil en bedaard zijn weg gegaan, doch bij dit gelukkig teeken van het genie zijns toekomstigen schoonzoons kon hij zich niet onthouden, om zacht met het hoofd te schudden.

Het gezelschap naderde den rand der prairie, waarop het dorp der Indianen stond, en zou nu het bosch binnentrekken. Thans stelden zich de jagers op eene lijn, terwijl ieder ongeveer 300 schreden van zijn buurman verwijderd stond, zoodat tusschen twee jagers geen dier kon passeren, zonder onder schot te komen. Hevele stond daarbij aan het einde van den regtervleugel, en de naaste aan hem was zijn toekomstige schoonvader. Hevele had voor zich deze plaats uitgekozen, omdat zij de gevaarlijkste was, zoo als hij zeide, doch eigenlijk, omdat zij de eenige was, waar men hem niet van twee kanten kon bespieden.

In deze orde trok men langzaam naar het bosch; thans moest ook Hevele zwijgen, zoo hij niet, daar een ander hem toch niet kon hooren, zich zelven de ooren wilde vol schreeuwen; alles ging dan ook gelijk het bij zulke jagtpartijen dient te gaan; slechts een kleine schrik werd Hevele bereid, voordat men het bosch bereikte. Eene schoone, groote prairiehaas sprong vlak voor hem op, en hij begon luidkeels te schreeuwen, toen hij het monster zag, doch legde vervolgens zijn geweer aan, om te schieten, waarin hij slechts door de opgeheven hand van zijn buurman werd verhinderd. Hoe veel grooter was echter zijne ontsteltenis, toen hij, voordat zij het woud binnentraden, een verschrikkelijken, graauwen beer in een boschje zag staan. Het monster had zich opgerigt, en nu bleek het, dat het eene verbazende lengte had. Zijn rimpelig vel schuurde hij tegen een tak, terwijl hij de bovenste bladeren er afvrat; het ondier moest wel door een vreeselijken honger gekweld worden.

Hevele's lust, om beweging en rumoer te maken, was plotseling vergaan. Hij zweeg als een muis en naderde al meer en meer zijn toekomstigen schoonvader, in de hoop, dat deze hem helpen en beschermen zou. Doch de oude man hield zich stipt aan de jagtgebruiken; hij wees hem onophoudelijk naar zijne plaats terug en verlangde, dat hij op het boschje zou losgaan.

Dit verzoek was te zwaar voor Hevele; hij weigerde er aan te voldoen, totdat de Indiaan naar hem toekwam en hem vooruit dreef.

Hevele kreeg wat meer moed, nu hij zag, dat de Indiaan met het geladen geweer naast hem stond, maar toch rilde en beefde hij als een riet. Een paar maal legde hij op den beer aan, doch hij durfde maar niet afvuren. De oude man wilde volstrekt hebben, dat hij zou avanceren. Eindelijk vermande zich de eerwaarde

doctor en dacht: als het beest mij aanvalt, zal mijn schoonvader toch wel schieten; hij zal toch zoo dwaas niet zijn en zich zulk een fatsoenlijken schoonzoon laten ontgaan; trouwlustige mannen zijn heden ten dage iets zeldzaams (en wat zou de goede man thans wel gezegd hebben, thans, nu men crinolines draagt, die destijds nog niet in de mode waren, nu men 45 el zijde voor een elegant kleedje behoeft, terwijl men destijds nog aan 15 el genoeg had). In het volle bewustzijn van zijne hooge waarde en in de vaste overtuiging, dat hij er wel goed zou afkomen, ging Hevele dan ook op het boschje los; maar ach, de ongelukkige, het viel gansch anders uit dan hij gedacht had. Naauwelijks was hij het afschuwelijke dier zoo digt genaderd, dat het hem bemerkte, of het viel hem met ongehoorde woede en wijd opengesperden, bloedigen muil aan. De eerwaarde Hevele was niet in staat, iets anders te doen, dan luidkeels schreeuwende een schietgebed op te zeggen, zijn geweer, hoed en jagerstasch weg te werpen, in de hoop dat het bloeddorstige monster zich met deze zaken amuseren en hem tijd tot de vlugt laten zou, in welken tijd dan ook zijn schoonvader het beest de volle laag kon geven.

Maar ja wel, schoonvader liet hem in den steek! De afschuwelijke mensch zag het dreigende ongeluk aan, zonder iets te doen tot redding van zijn schoonzoon; deze werd tegen den grond geworpen en op de wreedaardigste wijze mishandeld. Het beest stiet hem onophoudelijk met zijn snoet, en met iederen nieuwen stoot voelde hij zijne ribben kraken. Zonder het minste medelijden met hem te hebben, stond daar de wilde, stonden daar zijne vrienden, die het niet eens de moeite waard achtten, een schot kruid er aan te wagen, om hem het leven te redden.

XII.

Hevele, zwaar gewond, wordt door zijne ontrouwe vrienden naar het dorp teruggedragen. Zonderling gedrag zijner vrienden en van den vader zijner bruid. Prairiehonden en hunne rijk bevolkte steden. Hunne goede verstandhouding met de steenuilen en ratelslangen.

Hoe bitter Hevele zich ook beklaagde over de ontrouw zijner vrienden, waren zij nogtans niet bij magte, om hem te helpen. Bij de woedende sprongen van den beer durfden zij geen schot wagen, uit vrees, dat zij te gelijk ook den eerwaarden Hevele zouden treffen, en daarenboven konden zij werkelijk niet schieten, omdat zij allen door een vreeselijken lachkramp aangetast waren.

Het was de groote Appalasche bok, die gewoon was de schaapskudde van den Indiaan te leiden en haar tegen elken aanval te verdedigen. Hij wist zeer goed den Indiaan van den Amerikaan te onderscheiden, en terwijl hij den eerste ongehinderd liet gaan, verklaarde hij aan ieder ander den oorlog. De Indiaan had herhaalde malen, op het dier wijzende, den Tübinger gezegd wat het was, doch niet in het Zwaabsch, in welke taal dat beest »Ae geisbock" genoemd wordt, maar in het Engelsch, waarin Hevele nog niet zoo ver gevorderd was, dat hij den hem vreemden kunstterm verstaan kon.

Daar lag de ongelukkige, met zoo veel wonden en builen overdekt, dat al de omstanders, die het uitproestten van lagchen, ten laatste medelijden met hem

kregen. De wilde ging op den bok toe, greep hem bij een hoorn en bij een oor en haalde hem van zijne prooi af; Hevele was echter niet bij magte om op te staan; hij zeide, dat hij al te zwaar gewond was; de jagtgenooten maakten nu van hunne geweren eene soort van draagbaar, legden hem daarop en droegen hem zoo naar het dorp terug.

O, de ongelukkige! hoe pijnlijk waren hem de wonden, die de bok hem had toegebragt, en hoe griefde hem de spottaal zijner vrienden! Telkens lieten zij hem gevoelen, welk een dapper heer hij was; en nogtans scheen Hevele geenszins geneigd, zijne vrijerij te laten varen; want toen hij zich naauwelijks weder verroeren kon, begaf hij zich dadelijk naar de schoone dochter van den Indiaan, en het lag slechts aan haar, dat zij een geluk versmaadde, hetwelk zij misschien in het geheel niet verdiende. Doch wie niet te raden is, is ook niet te helpen, en als het meisje eene oude vrijster zou geworden zijn, zou zij dit ongeluk geheel aan zich zelve te wijten hebben; want van een bruidegom kan men voorzeker toch wel niet meer verlangen, dan dat hij zich, om in het bezit zijner bruid te geraken, door een bok krom en lam laat stooten.

Het gezelschap zette nu zijn togt voort, altijd langs den Canadian opwaarts, totdat het in de streek kwam, die de Comanchen bewonen. Hier beginnen de buffelkudden zich reeds te vertoonen; deze schoone dieren treft men er in groote menigte aan, doch het zijn nog niet die kudden, welke aan de talrijke stammen der Indianen hun voedsel verschaffen en, helaas, door hen worden uitgeroeid, zoodat zij zich zelven langzamerhand berooven van de hulpmiddelen, waardoor zij alleen nog kunnen bestaan. Hier is ook de beroemde streek der »hondensteden", inderdaad iets zeer merkwaardigs in deze groote, zandige vlakte, ofschoon men beginnen moet met te zeggen, dat er van

honden volstrekt geene sprake is, maar slechts van kleine mormeldieren, die een weinig grooter zijn dan onze eekhorentjes. Het is hoogst waarschijnlijk, dat de naam dezer dieren alleen zijn oorsprong heeft te danken aan het geluid, dat zij geven; 't heeft namelijk veel overeenkomst met het geblaf van een schoothondje, maar overigens hebben zij niet de minste gelijkenis op een hond, want het zijn plantenvretende dieren. Zij hebben het gebit van knaagdieren en nemen hun voedsel, even als de eekhorentjes, tusschen de voorpooten, waarmede zij het naar den bek-brengen, terwijl zij daarbij regt overeind op hunne achterpooten zitten.

Het is zeer interessant, deze lieve diertjes gade te slaan, doch het is hoogst moeijelijk, dit te doen; want ofschoon zij met twee verschrikkelijke vijanden in vrede leven, zijn zij toch voor den mensch verbazend schuw, hetgeen te meer verwondering moet baren, daar zij volstrekt niet door hem vervolgd worden; juist wel niet uit barmhartigheid, maar veeleer omdat zij te onbeduidend, te klein zijn, om op eenigen afstand door een kogel getroffen te worden, en te schuw, om zoo digt bij hem te komen, dat men ze met een met hagel geladen geweer kan treffen. Bij deze schuwheid moet het verwondering baren, dat de steenuil, wiens voedsel alleen uit deze diertjes bestaat, en dat de ratelslang, die meer dan zes voet lang is, en er ook van leeft, onder hen wonen. Dit heeft aanleiding gegeven tot het zonderlinge denkbeeld, dat er eene teedere vriendschap tusschen deze drie diersoorten bestaat. Men zegt namelijk, dat ratelslangen en prairie-honden, of horenuilen met de mormeldiertjes in een en hetzelfde hol wonen, hetgeen echter eene volstrekte onwaarheid is. Nog iets anders springt den reiziger in het oog, wanneer hij de »steden" van deze lieve diertjes betreedt. Zij leven van planten en

hebben zich desniettegenstaande in eene streek gevestigd, waar men noch boomen noch kruiden vindt, en evenmin is daar, waar zij leven, eenig water voorhanden. Misschien zoeken zij voorbedachtelijk zulke streken op, ten einde daar hunne woningen, die zeer droog moeten zijn, te graven; van waar zij echter iets krijgen om hun dorst te lesschen, kan men volstrekt niet begrijpen, of men moet aannemen, dat zij zich wegen weten te banen tot het welwater, waartoe ten minste honderd voet diepte, en dus, bij de volstrekt noodzakelijke glooijing, drie à vier honderd voet lengte vereischt worden. Misschien hebben zij ook genoeg aan den sterken dauw, die op de weinige halmen ligt, welke men in deze streppen aantreft. 's Winters vriest het in deze streken nog al sterk; ten einde hier geen last van te hebben, trekken zij zich in hunne holen terug, die zij zorgvuldig met aarde sluiten, om aan de koude lucht den toegang te beletten. Daar het niet waarschijnlijk is, dat zij van de weinige halmen eene voldoende winterprovisie kunnen verzamelen, moeten zij 's winters wel slapen, even als het geslacht der mormeldieren, waartoe zij behooren.

XII.

De Comanchen. Verdragen der Anglo-Amerikanen met hen. Uitroeijing door de blanke indringers. De slagting, die deze onder hen aanrigten.. Buitengewone vlugheid van de ruiters en hunne paarden. Stoutmoedigheid bij de buffeljagt. Het vangen en temmen der wilde paarden of mustangs.

Al verder trekkende, bemerkte het gezelschap op zekeren morgen iets kogelvormigs op een heuvel, dat men

in het eerst voor een ronden steen hield, doch, door den verrekijker gezien, het hoofd van een Indiaan bleek te zijn. Deze lag op de overzijde van den heuvel en keek voorzigtig boven den rand uit, blijkbaar met het doel, om de reizigers gade te slaan. Hij had volstrekt geen vermoeden van de hulp, die een verrekijker biedt, en meende door den grooten afstand, die hem van de reizigers scheidde, tegen alle ontdekking beveiligd te zijn. Bill Spaniard, de Half-Indiaan, wiens scherpziend oog de zwarte stip in de verte had bemerkt, verklaarde, toen hij door den verrekijker gezien had, het hoofd voor dat van eenen Comanche.

De Comanchen zijn onder de onbeschaafde Indianen bijna de gevaarlijkste, en wel eenvoudig daarom, omdat de Spanjaarden zich omtrent hen aan de afgrijselijkste wreedheden hebben schuldig gemaakt. Gelijk de Europesche Noord-Amerikanen de oorspronkelijke bewoners van dezen grond door kruid en lood, door brandewijn en het *mal de Naples* uitroeiden, zoo hebben de Spanjaarden, gelijk men weet, hetzelfde door het kruis gedaan. Zij zonden zendelingen naar de Zuidelijk wonende volksstammen, en wanneer deze door de prediking des Evangelies tot verzoening gestemd en tot het sluiten van verdragen geneigd waren, zonden de Spanjaarden gewapende roovers en moordenaars naar hunne algemeene raadsvergaderingen, die alsdan òf twist zochten en met hunne wapenen de ongelukkigen afmaakten, òf hen door drank bedwelmden en dan in dien bedwelmden toestand koelbloedig slagtten.

Zoo werd de eene kleine stam na den andere zonder eenige aanleiding vermoord; gelijk de wolf in eene schaapskooi, de bunsing in een kippenhok eerst twintig, vijftig of meer dieren doodt, alvorens hij met een er van wegloopt, zoo hielden ook de Spanjaarden, alleen uit

lust tot moorden en bloedvergieten, verdelgingstogten tegen de hen vriendschappelijk gezinde inboorlingen. Daar echter nu en dan deze of gene aan zulk eene algemeene slagting ontkwam, verbreidde zich de mare er van langzamerhand onder de naburige stammen. 't Was het edele principe der zeeroovers, dat de Spanjaarden hier volgden. Het geroofde en geplunderde schip wordt in den grond geboord, opdat het spoorloos in de diepte verzinke, en niemand der nog op het schip aanwezigen in staat zij, te vertellen wat er gebeurd is ; in de jaarboeken der zeevarende natiën leest men dan niets anders, dan dat er een schip is vergaan.

Zoo handelden de roofzieke schurken ook op het land, en om het geringste spoor van hunne afgruwelijke misdaden uit te wisschen, werden na zulk eene slagting ook de dorpen verbrand.

Wanneer echter bij een zinkend schip alles met man en muis tienduizend voet diep onder de oppervlakte der zee verdwijnt, zoo kan men toch bij het verbranden van een dorp niet beletten, dat de eene of andere inwoner het leven er afbrengt, en de zoodanige kan dan hen, die zulke schanddaden plegen, bekend maken ; van hier komt het, dat de Spanjaarden de Comanchen als de gemeenste roovers vervloeken, terwijl deze intusschen niets anders doen, dan dat zij wraak trachten te nemen op hunne onderdrukkers, op de blanken ; intusschen maken zij daarbij geen onderscheid tusschen de Spanjaarden en de bewoners der Unie, en hiertoe zijn zij ook volkomen geregtigd, want de Noord-Amerikanen hebben het immers met de Delawaren, Cherokesen enz. volstrekt niet beter gemaakt. Een roodhuid was hun altijd het meest welkome mikpunt voor hunne buksen.

De Comanchen zijn een voortreffelijk menschenras; hunne ligchamen zijn groot en krachtig en verrassend

schoon gevormd, terwijl hunne vlugheid in het rijden alle denkbeeld te boven gaat. In den regel hebben zij volstrekt geen zadels, doch wel een riem met twee strikken voor stijgbeugels. Hunne paarden zijn zoo voortreffelijk afgerigt, dat zij nimmer het evenwigt verliezen, maar op het oogenblik, dat het ligchaam van den ruiter naar de linkerzijde overhangt, zich met hunne geheele zwaarte naar den regterkant buigen, om de balans te houden; ook blijven zij in denzelfden galop, waarin zij waren, toen de ruiter op hunnen rug zat, en tevens galopperen zij zoo gelijkmatig, dat het zeer gemakkelijk valt al rijdende goed te schieten.

Gaarne bedient zich de Comanche tot dat einde van eene buks, doch nooit is hij daarmede alleen gewapend; altijd heeft hij nog boog en pijlen bij zich, die hij voortreffelijk weet te hanteren, terwijl het hem geheel onverschillig is, in welke hand hij den boog vasthoudt.

Niet zelden gebeurt het, dat bij de jagt op buffels het getergde, gewonde dier zich eensklaps omkeert en den jager aanvalt, die natuurlijk verloren zou zijn, indien hij zich daardoor wilde trachten te redden, dat hij op zijde van zijn paard ging hangen; want het ros, door de horens van het verwoede dier aangegrepen, zou op zijn ruiter geworpen en met hem onder de klaauwen van den sterken stier vermorzeld worden. In zulk een geval werpt hij de teugels op den hals van het paard, gaat regt op diens rug staan, en op het oogenblik dat de stier hem vrij nabij is en den kop laat zakken, om het paard met zijne horens aan te vallen, verlaat de Comanche met een stouten sprong zijn dier, dat nu, van een grooten last bevrijd, ijlings voortrent, terwijl hij zelf op den rug van den woedenden stier staat en zich aan de dikke manen van zijn nek vastklemt, zoodat het monster te vergeefs den kop omhoog steekt, om zijn

ruiter achter zich te dooden. Het mes van den Comanche wordt daarbij den stier tusschen den bovensten halswervel en den schedel gestoken. Het ruggemerg wordt van de herseus gescheiden, en de magtige vijand stort als van den bliksem getroffen op den grond.

Heeft de jager geen mes, of heeft hij het bij den gevaarlijken sprong verloren, zoo kan hij natuurlijk den stier niet dooden, en deze zal zich dan, na eenige vruchtelooze pogingen, om zich van zijn ongewonen last te bevrijden, op den grond werpen. Dit is intusschen het gevaarlijkste, wat den jager overkomen kan; hij zal dan altijd zijn best doen, op een anderen stier te springen, van dezen weder op een derde, en zoo vervolgens, totdat hij meent gered te zijn, of een wild paard, dat bij toeval onder de runderen geraakt is, hem werkelijk redt. Hij springt namelijk op den rug van dit dier, strekt er zich in zijne volle lengte zoo op uit, dat hij met beide handen de onderlippen van den mustang grijpen kan, en zich nu van zijne handen in plaats van teugels bedienende, wordt hij spoedig meester van het wilde paard. In ieder geval echter brengt hem dit ongetemde ros verre buiten het bereik der buffels, en gelukt het hem nu niet, zijn mustang tot staan te brengen, dan laat hij zijne handen los, laat het dier in woeste vaart voortrennen, verheft zich zoo ver op zijne knieën op den rug van het dier, dat hij zijn broek kan uittrekken, waarop hij die over den kop van het paard werpt, dat nu, geblinddoekt, sidderend blijft staan.

Doorgaans geschiedt dit reeds op zoo verren afstand van de buffels, dat de ruiter er zich mede kan bezig houden, zijn nieuw rijpaard te temmen. Hij stijgt derhalve af, streelt het, klopt het op den hals en weet het ten laatste zoo ver te brengen, dat het mak wordt. Vervolgens doet hij den blinddoek voor een zijner oogen

een weinig weg, zoodat het zijn meester kan zien; hij blaast het dier in de neusgaten, en binnen zeer korten tijd is hij zoo ver gevorderd, dat de mustang niet meer voor hem beeft en er zich niet eens meer tegen verzet, dat zijn meester hem bestijgt.

XIV.

De Comanchen doen een aanval. De karavaan redt zich, door zich achter hare wagens te verschansen. Vredesonderhandelingen. Opgaaf van het doel der expeditie. Een verraderlijke schurk, die den naam der Duitschers schandvlekt.

De Comanche, dien men gezien had, verdween plotseling. Wel viel het moeijelijk te bepalen, of hij bemerkt had, dat men ook hem even goed had gadegeslagen, als hij de reizigers had bespied, doch de verschijning van den man was toch voldoende, om de opmerkzaamheid der expeditie in de hoogste mate te spannen; want daar de Comanchen geene reden hebben, om onderscheid te maken tusschen de Noordelijke en de Zuidelijke bewoners van den Europeschen stam, is het inderdaad gevaarlijk, met hen om te gaan, of men moet hen vooraf goed aan het verstand hebben gebragt, dat men alleen bij hen komt, om handel met hen te drijven. Den handel namelijk stellen zij op hoogen prijs en beschermen dien, zooveel hun slechts mogelijk is, zelfs tegen verwante stammen, want de handel is voor hen eene zaak van groot belang, deels omdat zij daardoor in het bezit komen van die zaken, welke voor hen van lieverlede onontbeerlijk zijn geworden, deels omdat zij alsdan ook dat-

gene kunnen verkoopen, wat zij aan ruilmiddelen bezitten.

Het eerste, wat men nu moest doen, was, de vijandelijke stelling en het getal der vijanden op te nemen. De Half-Indiaan snelde daarom haastig den heuvel op, waarop hij den Comanche gezien had. Toen hij sluipende als eene kat de laatste hoogte bereikt had, bemerkte hij met schrik, dat de Comanchen op slechts geringen afstand in grooten getale kwamen aanrennen.

Het hart van den woesten zoon der woestijn sprong op van vreugde, toen hij de ruiters daarhêen zag jagen, en hoe gaarne zou hij zich bij hen aangesloten en met hen de blanken aangevallen hebben, die niets minder in den zin hadden, dan alle inboorlingen met wortel en tak uit te roeijen en de vervloekte civilisatie in het geheele land in te voeren; doch getrouw aan zijn woord en aan de door hem gesloten overeenkomst, keerde hij haastig naar de legerplaats terug, om te berigten wat hij gezien had.

Er was geen tijd te verliezen; een gelukkig toeval mogt het genoemd worden, dat de wagens, die elken avond in een grooten kring werden geplaatst, om alzoo eene soort van verschansing te vormen, nog niet van elkander gescheiden en klaar gemaakt waren, om verder te trekken. Daardoor bestond nog altijd de mogelijkheid, om met goed gevolg een aanval af te slaan, ofschoon het getal der naderende ruiters vrij aanzienlijk was. Naauwelijks toch hadden zich de schutters met hunne buksen op eene lijn voor de legerplaats geposteerd, toen ook reeds op den heuvel eene talrijke schaar Comanchen verscheen, die echter, toen zij zagen, dat de legerplaats goed verschanst was, aarzelden en niet geneigd schenen, dadelijk een aanval te wagen.

De luitenant Willis had zich op eene hoogte geplaatst, en aan zijne zijde stond een ongewapend Neger,

die eene groote, witte vlag in zijne beide handen vasthield, om te kennen te geven, dat de reizigers met geene vijandelijke bedoelingen herwaarts waren gekomen.

Dit teeken, hetwelk door de onbeschaafde bewoners der meest afgelegen Zuidzee-eilanden even goed begrepen wordt, als door het leger eener Europesche mogendheid, hield de Comanchen van een aanval terug. Het scheen, dat zij onder elkander beraadslaagden, en in dien tusschentijd werden eenige personen er op uitgezonden, om de runderen en muildieren bijeen te drijven, die in de nabijheid der wagens graasden, en nu binnen de verschansing, welke deze aanboden, moesten gebragt worden, daar de wilden bij voorkeur de kudden aanvallen.

Deze maatregel van voorzorg scheen ditmaal overtollig, want de hen bedreigende schaar bleef op den berg halt houden en vaardigde twee boden, waarvan de eene de huid eener ree, aan een stok gebonden, als teeken des vredes droeg, naar het reisgezelschap af.

Het was de aanvoerder der Comanchen zelf, die medegekomen was, om onderzoek te doen naar de bedoelingen der reizigers. Toen hij daaromtrent was ingelicht, verklaarde hij rondweg, dat noch hij noch de zijnen de blanken gaarne in hunne nabijheid zagen, en dat zij volstrekt niets ophadden met het aanleggen van spoorwegen, door middel waarvan men ieder oogenblik nieuwe blanken kon aanvoeren, om hen uit de laatste woonplaatsen te verdrijven, die de roofzucht der blanken hun nog gelaten had.

De luitenant Willis verklaarde, dat zulke ijzeren wegen hen niet van hunne bezittingen zouden berooven; dat zij slechts ten doel hadden, het groote Zoutmeer van het Westen met het groote Zoutmeer van het Oosten te verbinden, en dat men langs deze ijzeren wegen voor de

goede vrienden in de prairiën veel kruid en kogels en ook vuurwater wilde aanvoeren.

De hoofdman antwoordde: »Kruid goed, vuurwater slecht! Kruid noodig, om de al schaarscher wordende buffels, die daarenboven ook schuw zijn geworden, op een afstand te treffen; kruid, goed om den vijand te bestrijden. Vuurwater slecht! Vuurwater, een voornaam middel van de blanken, om de arme roodhuiden te verdelgen. De groote Geest heeft ons kracht en moed geschonken, om den vijand te bevechten en de pijnen te trotseren, die hij ons aan den martelpaal bereidt; dien moed heeft hij aan de blanken niet gegeven. Zij schreijen, wanneer zij pijn lijden, als geslagen vrouwen, doch hij heeft hun den moed gegeven, om van het vuurwater niet meer te drinken, dan zij verdragen kunnen; niet zoo aan de arme roodhuiden. De goede Geest heeft ons die kracht ontzegd, en dit weten de blanken, en daarom brengen zij ons het vuurwater, maken ons dom en dronken, en wij zijn verloren, wanneer wij hen volgen, want als wij dronken zijn, zijn wij dieren, en de blanken slagten ons, arme dieren; daarom vuurwater niet goed, ja, het zou beter zijn, dat de roodhuiden de blanken nooit hadden gezien!"

De luitenant Willis kon niet ontkennen, dat de wakkere wilde volkomen gelijk had; want de Europeanen hebben altijd misbruik gemaakt van de zwakheid der inboorlingen, die aan de verleiding van den brandewijn geen weerstand kunnen bieden, en hij zeide, dat hij moest toestemmen, hetgeen door den hoofdman was in 't midden gebragt; doch hij zou er bij zijne vrienden op aan dringen, dat zij den roodhuiden niet meer vuurwater bragten, dan dienstig was, om bij hen een aangenaam gevoel op te wekken, niet zoo veel om hen van hun verstand te berooven.

»Goed," hernam de Comanche, »als mijn broeder dit kan, zal niemand hem een hinderpaal in den weg leggen; dat hij kome en verdragen met ons sluite, wij zullen die weten te houden; doch waarom komt mijn broeder herwaarts langs ongebaande wegen? waarom vermijdt hij de verder Zuidwaarts gelegen waadbare plaatsen door de rivieren en de passen, die over de gebergten leiden?"

»Om den besten weg voor eene ijzeren baan te vinden," antwoordde Willis, »want de spoorwegen kan men niet berg op, berg af aanleggen; zij moeten altijd loopen zoo als de pijl vliegt, waarmede de Comanche het hert neêrschiet."

»Hugh!" riep de wilde en trad eensklaps op zijde, zoodat Willis tusschen hem en een booswicht stond, die op dit oogenblik in koelen bloede een moord wilde plegen.

Hevele had mede het gesprek aangehoord, zich vervolgens een weinig op zijde begeven en plotseling zijn revolver uit den gordel gehaald, op den Comanche aangelegd en geschoten. Dat echter het schot dezen niet getroffen had, had de Comanche vermoedelijk evenzeer te danken aan zijne eigene omzigtigheid als aan de onbedrevenheid van den schutter.

XV.

De schuldige wordt door het hoofd der expeditie in handen van den Comanche gesteld. De groote gier. Wederzijdsche grootsprekerijen. De Comanche echter bewijst met der daad, dat hij geen bluffer is.

Willis wendde zich tot den hoofdman en zeide: »Een eerlijk man kan er niet voor waken, wanneer een schurk

zich in zijn gezelschap bevindt, doch hij kan zich van den schurk ontdoen, zoodra hij diens slechtheid bemerkt." Met deze woorden naderde hij Hevele, greep hem bij de hand en voerde hem voor den Comanche; vervolgens vroeg hij: »Weet gij, ellendige booswicht! wat gij gedaan hebt? Gij hebt op een bode des vredes geschoten; zoo iets wordt overal met den dood gestraft. Ik wil mij met het beulsambt niet belasten; ik houd mij voor te goed en mijne hand voor te rein, om zulk een schurk naar verdienste te straffen. Doch daarom kan de straf, die gij ten volle hebt verdiend, u niet kwijtgescholden worden; zie dus, hoe gij de zaak met uw vijand afmaakt." En zich daarop tot den Comanche keerende, sprak hij: »Roodhuid! de blanken hebben u dikwijls slecht behandeld, ik kan dit, helaas, niet ontkennen; doch gij zult ten minste aan uwe zonen kunnen vertellen, dat gij een blanke hebt aangetroffen, die eerlijk was en naar regt en billijkheid handelde. Neem dezen man, die zich tegen u heeft misdragen, en straf hem volgens uwe wetten!" Dit zeggende, slingerde hij met zijne regterhand den eerwaardigen dokter Hevele naar den hoofdman en gaf hem tevens zulk een hevigen schop, dat hij zoo lang als hij was voor de voeten van den hoofdman ter aarde stortte.

Beiden, de hoofdman en zijn medgezel, hadden tot hiertoe onbewegelijk daar gestaan, als waren zij standbeelden. Thans echter gloeiden beider oogen van een onheilspellend vuur, en de vaandeldrager haalde een mes uit zijn gordel en was voornemens, het den eerwaardigen dokter Hevele in den rug te stooten, doch eene ligte beweging met de hand van den hoofdman was voldoende, om den tot den stoot opgeheven arm tegen te houden en een paar in de taal der Indianen gesproken woorden waren toereikende, om in de oogen van den medgezel

des hoofdmans zulk een vuur van duivelsche vreugde te doen schitteren, dat Willes er onwillekeurig van huiverde.

De hoofdman rigtte zich tot Willis, en sprak: »De groote gier zal aan zijne vrienden vertellen, dat hij onder de blanken een persoon heeft aangetroffen, die gesloten verbindtenissen weet na te komen. *Een persoon!* want de groote gier heeft tot hiertoe nog geene andere blanken gezien, tot wier lof hij dit kan zeggen. Hij heeft ze veeleer allen zoo leeren kennen als deze man is, van wien de groote hoofdman zich thans ontdoet. De roodhuiden zijn wolven in den strijd en lammeren in den vrede, doch zij willen hebben, dat men jegens hen zoo handele, als zij zelven gewoon zijn te handelen. Moge de groote Geest zijne hand op uw hoofd leggen en u den regten weg doen vinden door de blaauwe bergen. De hoofdman der Comanchen zal u op uw pad niet ontmoeten, maar zie toe dat uwe krijgers niet doen zoo als deze hond, want anders konden wel eens de overige stammen, die gij aantreft, er zich niet mede tevreden stellen, alleen den giftand der slangen uit te breken; het zou dan wel kunnen gebeuren, dat zij de slangen zelve vermorzelden. De blanke hoofdlieden gebieden over het vuur en den bliksem, en zij zenden op verren afstand den dood in de rijen hunner vijanden; dat kunnen de roodhuiden niet doen, doch zij zijn velen in getal, en voordat de kogels uit de geweren der blanken van tien onzer krijgers er één gedood hebben, zullen de overgebleven negen op hen aangevallen zijn en hun hoofd tegen de steenen verpletteren."

Willis antwoordde: »Groote hoofdman! ik stem toe wat gij zegt, en uwe woorden behelzen veel waarheid; doch het is toch altijd beter voor u, met ons in vrede te leven, want al zijn wij ook weinig in getal, en al

kunnen wij ook slechts één man stellen tegenover tien van uwe krijgers, zoo kan nogtans één van onze lieden tien uwer krijgers dooden, voordat deze hunne lansen hebben opgeheven, om ons te doorsteken." En na het spreken dezer woorden trok hij zijn revolver uit den gordel en loste de vijf schoten, die er op zaten, snel achter elkander. »Zie," vervolgde hij, »dat kost vijf levens, en mijne lange karabijn heeft twee loopen, waarmede ik insgelijks twee mannen neêrleg."

De hoofdman der Comanchen hernam, zonder de minste ontsteltenis of ontroering te laten blijken: »Goed, de blanke hoofdman zegt dit, en ik wil aannemen dat hij waarheid spreekt, ofschoon de blanken veel zeggen wat niet waar is. Wanneer een roodhuid zich beroemde, dat hij met vijf pijlen vijf menschen dooden en hunne zielen naar zijne voorvaderen zenden kan, om dezen te berigten, dat hij een dapper man is, dan zouden de blanken zeggen: de roodhuid liegt! Indien men dus een roodhuid geloof zal schenken, moet hij bewijzen wat hij heeft gezegd." Hierop nam de groote gier zijn boog en tevens tien pijlen in de linkerhand; vervolgens wees hij naar de tent, waarin Willis vernachtte, en sprak: »De hoofdman der Comanchen heeft reeds veel zulke woningen van linnen gezien; hij weet, waar de palen staan, waarop zij rusten, en hij wil den blanken hoofdman een herinneringsteeken aan zijne woorden medegeven op zijn verderen togt; mogt het den hoofdman bij het gezigt van dit herinneringsteeken levendig voor den geest staan, dat datgene, wat *één* Comanche heeft gedaan, *ieder ander* Comanche in staat is te doen."

Toen legde de hoofdman een der tien pijlen, die hij in de hand had, op den boog, mikte twee seconden lang op de tent en liet den pijl van den boog snorren; ver-

volgens nam hij de nog overige negen pijlen en schoot den een na den ander zoo snel op het door hem gekozen punt af, dat al de negen schoten binnen den tijd van drie seconden waren gedaan. Hierop maakte hij eene zeer gracieuse beweging met de hand tegen Willis, drukte zijn paard de sporen in de zijden en was binnen weinige oogenblikken buiten het bereik van de schoten der Yankees. Waar Hevele beland was, wist niemand. Willis meende, dat hij zich uit de voeten had weten te maken, doch hierin bedroog hij zich; de beide Comanchen hadden den misdadiger aangegrepen en bij hunne paarden opgetrokken; hij hing aan zijne armen tusschen de beide wilden en werd door hunne in galop gezette rossen medegevoerd. Hem verbeidde ongetwijfeld het verschrikkelijke lot, om aan een martelpaal te sterven, doch het liet zich vooraf reeds berekenen, dat zijne folteringen niet lang zouden duren, want de wilden hebben daarin slechts vermaak, wanneer zij een *held* gelegenheid kunnen geven, zijn moed te toonen. Een lafhartige, die reeds begint te schreijen, voordat hij aan den martelpaal is gebonden, wordt onmiddellijk door hen doodgeslagen, daar zij hem onwaardig achten, te sterven onder de martelingen, die men een held doet ondergaan.

Willis begaf zich nu met de zijnen het eerst naar de tent, om te zien welke uitwerking de pijlen van den Comanche gehad hadden, en zie, er was inderdaad iets gebeurd, dat bijna aan het onmogelijke grensde. Al de pijlen staken in den voorsten paal. De Comanche had door het linnen heên geschoten en zijn onzigtbaar doelwit geene enkele maal gemist.

»De bluffer heeft toch eenmaal gemist," riep een der Yankees; »tienmaal heeft hij geschoten, en hier zijn slechts negen pijlen."

»Nu, nu," sprak de luitenant Willis, »de bluffer heeft

toch altijd iets gedaan dat geen onzer hem nadoet; maar zie, ook de tiende pijl heeft den paal getroffen, slechts niet zoo goed, dat hij er in is blijven steken. Ik van mijne zijde zag nog nooit iets dergelijks, en ik moet het den man toestemmen, dat hij zijn woord gehouden heeft, en dat zijn wapen vreeselijker is dan het onze; want ik zou met mijn revolver niet zoo ver, ja niet voor een tiende deel zoo ver, hebben kunnen schieten, en sneller ongetwijfeld ook niet. Het komt mij voor, dat wij den raad van den Comanche wel degelijk mogen ter harte nemen."

Terwijl de expeditie opbrak, om verder naar het Westen te trekken, willen wij eens omzien naar de Comanchen en den door hen medegevoerden Hevele, die door zulk een doodelijken schrik was aangegrepen, dat het hem ten eenenmale onmogelijk was, eenig geluid te geven. Toen hij langzamerhand tot bezinning kwam en de knellende vuisten zijner beide ontvoerders gevoelde, wilde hij het beproeven, zich daarvan te bevrijden en zich door de vlugt te redden; doch te vergeefs, want op het oogenblik, dat hij daartoe eene poging in het werk stelde, werd het hem duidelijk, dat de inboorlingen niet loslaten, wat zij eenmaal in hunne hand hebben. Met hunne van nagels goed voorziene vingers knepen zij zoo hevig in zijne armen, dat het bloed er uit vloeide, zoodat hij van elke poging ter ontvlugting afzag.

XVI.

Hevele onder de Comanchen. Hij leert rijden, wat hij te Tubingen niet geleerd had. Gevolg dezer oefening. Honger en dorst; beiden worden gestild. Verdere rid door de Llano Estaccado. Aankomst in de legerplaats. Vreugde over de pijnen, die de blanke te lijden heeft. Een Indiaansche engel.

Toen Hevele, onder geleide van de hoofdman en diens medgezel, bij de bende was aangekomen, bemerkte hij tot zijne verbazing, dat zij veel grooter was, dan de luitenant Willis gedacht had, want zij hadden vermoedelijk slechts een tiende gedeelte hunner krijgsschaar laten zien, terwijl zij de overigen zoo verborgen hadden gehouden, dat men hoegenaamd niets van al de andere roodhuiden kon bemerken; eene list, waarvan zij zich gewoonlijk, ja bijna altijd bedienen.

De groote gier gaf een teeken, en de geheele troep joeg over de heuvels voort, terwijl Hevele nog altijd tusschen zijne beide vijanden zwevende daarhenen vloog; doch dit duurde nog slechts kort, want een der Comanchen, die zich van de troep had afgezonderd en een paard bij den teugel leidde, bragt met de bedrevenheid van een kunstrijder dit dier tusschen de beide paarden van den hoofdman en den vaandeldrager. Deze tilden met hunne gespierde armen den sidderenden Hevele omhoog, de mustang kwam tusschen zijne beenen en vervolgens werd Hevele op het dier neêrgezet. Een oogenblik later werd hij met koorden en touwen er zoo stevig op vastgebonden, dat hij met geene mogelijkheid er af kon vallen; toen lieten de beide wilden zijne armen los, en de vaan-

deldrager alleen hield den toom van den mustang vast, waarop Hevele zat. De hoofdman rende de vooruitrijdende schaar achterna, terwijl hij, die den mustang voor Hevele had gebragt benevens de vaandeldrager de begeleiders en wachters van den gevangene bleven.

Dit was eene verschrikkelijke reis, en de eerwaardige dokter Hevele gevoelde er diep berouw over, dat hij zich bij den afschuwelijken Willis had aangesloten, die hem zoo, zonder eenig erbarmen, aan de wraak der wilden had prijs gegeven; doch al zijne woede en al zijne drift tegen den verrader bragten geene de minste verandering in de zaak en konden de pijnen niet verzachten, die hem het rijden op het ongetemde dier veroorzaakten. Weldra werd hij ook door een vreeselijken honger en een nog veel ondragelijker dorst gekweld. Hij trachtte dit door teekenen aan zijne beulen te doen verstaan, doch deze lachten hem uit en schenen niets liever te zien, dan dat hij smart en pijn leed. Daar hij op de universiteit te Tubingen niet had leeren rijden, duurde het niet lang, of hij gevoelde zich gewond op die plaatsen, welke met het paard in aanraking kwamen. Schier ondragelijk waren de pijnen, die hem daardoor veroorzaakt werden, en het gevolg daarvan was, dat hij reeds lang, vóórdat men het doel van den togt bereikt had, bewusteloos tegen den hals van zijn paard aanhing en niets meer bemerkte van hetgeen er met hem gebeurde.

Toen hij weder bijkwam, lag hij met gebonden handen en voeten op den grond, terwijl bruine, half naakte wilden hem omringden en nieuwsgierig aankeken. Het was hun aan te zien, dat zij zich er in verheugden, dat hij zijn bewustzijn herkregen had; zijn dood zou hun niet welkom zijn geweest, want vóór zijn sterven wenschten zij hem nog op allerlei wijzen te folteren en te martelen.

Toen hij zijne oogen opsloeg, werd hem water gegeven; vervolgens bond men zijne handen los en zette hem overeind; men gaf hem iets te eten, en hij had den moed niet, om door het weigeren der spijze zijn dood te verhaasten en zich aldus van de martelingen, die hem wachtten, te verlossen; integendeel, Hevele at zoo gulzig en zoo veel mogelijk, want hij meende, dat het leven, hoe moeijelijk het ook te dragen valt, toch altijd zoet is.

Na eenige uren rust werd hij weder op den mustang getild, en op nieuw ging het voorwaarts door onbewoonde steppen, waaraan geen einde scheen te zullen komen; want de nacht viel in, en nog altijd bleef men doorrijden. Nog een tweede dag en nacht werden op dezelfde wijze doorgebragt, waarbij men verscheidene stroomen moest doorwaden, totdat men eindelijk bij eene heuvelketen stilhield, welke de woestijn begrenst en die men Llano Estaccado noemt. Hier, aan een der zijtakken van den Redriver, was de woonplaats van dit gedeelte van den stam der Comanchen.

De aankomenden werden met een luid gejuich, waarmede kinderen, jonge en oude vrouwen instemden, ontvangen. Dat men slechts *een* gevangene medebragt, was evenwel niet regt naar den zin der vrouwen; deze toch vinden er altijd groot vermaak in, een gevangene boven een klein vuur te roosteren en te braden, en hoe meer gevangenen er zijn, des te langer duurt natuurlijk dit vermaak; want het gejammer van den gevangene aan den martelpaal moet haar immers het gemis van concert en opera vergoeden; nog beter echter is het, wanneer hij geene jammerkreten slaakt; dan toch heeft men gelegenheid, een grooten held te bewonderen.

Het scheen niet, dat dit het geval zou worden met den gevangene, dien men had medegebragt; want deze

was geheel afgemat en uitgeput, en door zijne verscheurde kleederen drong overal bloed. De mannen bekommerden zich volstrekt niet om hem, de oude vrouwen schopten hem met den voet, terwijl hij daar gebonden lag op den naakten grond. De jonge vrouwen hadden van de mannen vernomen, dat hij een lafaard was; zij gingen hem met de grootste onverschilligheid voorbij, en hij zou welligt dien nacht van dorst versmacht en gestorven zijn, zoo niet een lief meisje, eene jeugdige halfbloed Indiaansche van naauwelijks twaalf jaar, zich over hem had ontfermd.

Dit bevallige kind bevrijdde hem van zijne banden, ontkleedde hem en wiesch hem met water; zij verkoelde zijn brandend hoofd, legde een paar hertenvellen op den grond en bragt hem, nadat zij zijn ligchaam van het vuil en smeer had gereinigd, op dit rustbed; vervolgens kaauwde zij eenige genezende bladeren fijn en legde die op zijne wonden; daarna gaf zij hem overvloedig te eten en zette nog meer spijzen en eene groote kruik met water naast hem. Na hem alzoo verzorgd te hebben, verwijderde zij zich; doch reeds des morgens vroeg, nog vóórdat de zon was opgegaan, had zij nieuwe kruiden gehaald en legde op nieuw een verband op zijne wonden, zoodat hij zich in een zeer dragelijken toestand bevond; want in weerwil van de vele plaatsen aan zijn lijf, waar hij groote kwetsuren had bekomen, hadden de fijn gekaauwde kruiden toch zulk een pijnstillend vermogen gehad, dat hij zelf zich daarover verwonderde, en meende in staat te zijn, eene poging ter ontvlugting te kunnen doen, hetgeen hij tot den volgenden avond uitstelde, want dezen dag — zoo veel wist hij wel van de gewoonten en gebruiken der inboorlingen — stond hem de dood nog niet te wachten.

XVII.

Een vrolijk feestgelag; Hevele wordt zeer goed gevoed. Vergeefsche pogingen ter ontvlugting. Beraadslagingen over hem. De ongelukkige aan den martelpaal. Hevele wil trouwen. De hoofdman doet een voorstel. Hevele trouwt werkelijk.

Het plan van Hevele, om zich door de vlugt te redden, was intusschen onuitvoerbaar, want ofschoon men hem geheel aan de oppassing en verpleging van het jonge meisje toevertrouwde, verloor men hem toch geenszins uit het oog; niet slechts waren al de Comanchen zeer waakzaam, maar er waren ook nog enkele personen uitsluitend met zijne bewaking belast.

In de legerplaats heerschte groote vreugde, want de rooftogt was zeer naar wensch uitgevallen; men had onderscheidene kudden runderen en eenige honderde muildieren medegebragt, een heerlijk voedsel, waaraan de Comanchen en de Apachen van Nieuw-Mexico boven alle andere vleeschsoorten verre de voorkeur geven; men had ook aan eene karavaan eenige honderde wollen dekens ontroofd; circa 20 geweren en eene menigte kruid en lood waren in de handen der roovers gevallen; en — welke prachtige kralen kregen de vrouwen, om zich daarmede te tooijen. Genoeg, het was een zeer gelukkige strooptogt geweest, en, wat nog het voornaamste was, geen der Comanchen had daarbij het leven ingeschoten.

Het gejuich duurde veel langer, dan Hevele gedacht had; want zoodra het onder de Indianen niet aan spijs ontbreekt, doen zij volstrekt niets anders, dan daarvan

zooveel te eten, als hun maag slechts eenigzins verduwen kan, en dit is inderdaad doorgaans niet weinig. Toen er echter drie dagen verloopen waren, gedurende welke ook Hevele door goede verpleging en goeden kost bijna geheel tot vorige krachten was teruggekeerd, schenen de Comanchen er toch aan te denken, dat zij een gevangene hadden medegebragt, die hun een genoegelijken dag kon verschaffen en eenige afwisseling brengen in de eentoonigheid van het onophoudelijke eten.

De hoofden der Comanchen vereenigden zich in de hut, die voor raadzaal diende, en de groote gier deelde aan de leden der vergadering mede, op welke wijze de gevangene in zijne handen was gekomen; hij vertelde, dat de kerel op hem, als een *bode des vredes*, had geschoten en dat het de blanke hoofdman zelf was geweest, die hem had overgeleverd; hij meende dat nu de tijd daar was, om aan den vreemdeling te toonen, dat het bij hen, de roodhuiden, geene gewoonte was, op vredesboden te schieten, en dat hij, die dit deed, met zijn leven moest boeten voor zulk eene lage handelwijs. — Allen waren het volkomen met hem eens, gelijk trouwens reeds vooruit te berekenen was.

Hevele had wel van het oogenblik af, dat hij zich in staat gevoelde, zijne voeten te gebruiken, onderscheidene malen gepoogd, de legerplaats te ontvlugten; doch naar welke rigting hij zich ook wendde, steeds was hij ontdekt en weder teruggebragt, en derhalve bevond hij zich wel in de onaangename verpligting, om zijn lot bedaard af te wachten. Twee Comanchen voerden hem naar het midden van het dorp en bonden daar zijne voeten en zijn bovenlijf aan den martelpaal vast, terwijl hij zijne armen naar believen gebruiken en ook zijn hoofd naar alle kanten wenden kon.

Toen hij alzoo aan den paal was gebonden, verzamelden

zich de gewapende krijgers rondom hem; de hoofdman trad vooruit, en Hevele naderende, zeide hij in gebroken Engelsch: »Blanke mij kent?" Hevele draaide het hoofd verschrikt van hem af en gaf geen antwoord; doch daarmede laat zich een hoofdman der Comanchen niet afschepen, hij trad nader op Hevele toe en vroeg nogmaals met verheffing van stem: »Blanke mij kent?"

Hevele antwoordde schuchter: »Ja!"

»Waarom heeft de blanke op den grooten gier geschoten? Groote gier kwam niet als vijand, maar als vriend! Waarom heeft de blanke op den grooten gier geschoten?"

Toen Hevele ook nu nog niet antwoordde, gaf de hoofdman hem een steek met de lans in den arm en riep vergramd: »Groote gier wil antwoord hebben op zijne vraag!"

Hevele greep met de andere hand naar zijn arm en riep snikkend, terwijl heete tranen hem uit de oogen vloeiden: »Omdat ik u voor een vijand der blanken hield!"

Niet over het antwoord, doch wel over de wijze, waarop het gegeven werd, ten hoogste verbaasd, hernam de hoofdman: »Hij is eene squaw!" en de geheele menigte mompelde: »Zij weent, het is eene squaw (eene vrouw)!"

Hevele had dit gemompel gehoord, en zeide met ontroerde stem: »Neen, ik ben geene vrouw, doch vergeef mij slechts ditmaal, ik zal het waarlijk niet wederdoen; ik wil ook eene van uwe vrouwen trouwen."

De groote gier antwoordde: »Wie van onze vrouwen zou eene vrouw willen huwen? iedere vrouw wil een *man* hebben, — doch mogelijk neemt een van onze mannen u tot vrouw."

Een spotachtige glimlach speelde om den mond der

dapperen, die Hevele omringden. Nu bond men hem los, en de hoofdman zeide: »Wanneer eene onzer squaws u tot man wil nemen, dan mag dit geschieden, en gij zijt daardoor van de martelingen en van den dood bevrijd; zoo echter geene van haar u wil hebben, zult gij wel niet gemarteld worden, want zulk eene *eer* bewijzen wij slechts een *held*, maar niettemin zult gij moeten sterven." Hierop wenkte hij de buiten den kring der mannen verzamelde vrouwen en stelde haar het merkwaardige geval voor. Men had den gevangene voor een man gehouden, doch daarin had men zich bedrogen; want hij had *geweend* als eene *vrouw;* in weerwil daarvan zou hij echter bij hen blijven, wanneer eene squaw hem wilde trouwen.

Een woest geschreeuw verhief zich; geene der vrouwen wilde hem hebben, zelfs de oudste vrouwen, de weduwen, wier lot lang niet benijdenswaardig was, daar zij niemand hadden, die voor hen op de jagt kon gaan, verklaarden, dat zij het wijf niet wilden hebben, en spogen hem zelfs in het gezigt.

»Gij ziet het, niemand wil u hebben; op deze wijze kan uw leven niet gered worden," sprak de hoofdman tot hem. »Welaan, wees dan voor de eerste maal in uw leven een held, plaats u bij den paal, en de jongste onzer krijgers zal met den tomahaw uw schedel verbrijzelen. Het vel van uw hoofd moogt gij behouden, want niemand onzer wil den naam hebben, dat hij u gescalpeerd heeft."

Hevele sidderde over al zijne leden als een espenblad in den wind, doch zijn reddende engel was hem nabij. Uit den kring der meisjes trad zij vooruit, die hem tot hiertoe verpleegd had; zij naderde hem, sloeg hare armen om zijn hals en sprak tot de vergadering met hoog gekleurde wangen: »Ik wil hem tot echtgenoot nemen!"

Zwijgend en ernstig zagen allen voor zich; geen

der krijgers verroerde zich, zelfs geen smadelijke glimlach vertoonde zich op iemands gelaat; een van hun stam toch had verklaard, dat zij hem tot echtgenoot wilde hebben, en daarmede was de zaak afgedaan. De hoofdman echter trad naar het meisje en zeide: »Havelika, gij, het kind mijner zuster, gij wilt dezen *lafaard* tot uw gade nemen?"

»Vader!" antwoordde het meisje, »hij was ziek, dat heeft zijn moed gebroken; ik zal hem verzorgen en gezond maken, en dan zal hij weêr moed hebben, dan zal hij zijne gade geen gebrek laten lijden, maar zoo veel buffels en groote herten doodschieten als wij behoeven, om te leven."

»Hij buffels doodschieten? Hij zal sterven van angst, zoodra hij den eersten buffel ziet," zeide de hoofdman. »Doch neem hem; er vloeit toch te veel bloed van de blanken door uwe aderen, om zoo te kunnen denken als een roodhuid denkt; neem hem en zie, hoe gij het met hem maakt," aldus besloot hij zijne toespraak, omhelsde het lieve meisje, doch keerde zich met minachting van den blanke af, die, blijde dat hij er zoo goed afkwam, het meisje omhelsde en kuste en liefkoosde, zoodat zij van schaamte kleurde.

XVIII.

Santa-Fé. Zonderlinge ontmoeting van een inboorling. De Madonna op den koffijzak. Een portret van de hand eens Indiaanschen schilders. De indruk, dien dit beroemde portret maakt. Schandelijke bewering der ketters.

De groote expeditie zette inmiddels, van een harer slechtste sujetten verlost, den togt langs den Canadian

voort en had, hoewel zij nu en dan kleine troepen Comanchen ontmoette, met geene moeijelijkheden te worstelen. Ook de beruchte Llano Estaccado leverde haar geene moeijelijkheden op, daar zij, in plaats van er midden door te gaan, langs hare grenzen voorttrok, en dien ten gevolge geen gebrek aan water had.

Men naderde nu den staat Nieuw–Mexico en trok door het gebied der Kioway's, om Santa–Fé te bereiken. Hier vindt men eene beroemde mijnstreek, en eene groote menigte dorpen en kleine vlekken bewijst, hoe veel werk de bevolking er van maakt of, beter gezegd, er van maken kon, om de mijnen te ontginnen, want aan handen ontbreekt het volstrekt niet, maar wel aan eene geregelde en verstandige bewerking.

Santa–Fé was de eerste rustplaats van het gezelschap. Hier moest zich ieder op een tal van bezwaren voorbereiden, zoo als men die tot hiertoe nog niet had ondervonden. Ook moesten hier alle benoodigdheden worden aangekocht, die voor een togt door dorre woestijnen onontbeerlijk zijn, waartoe vooral vele lederen zakken behoorden, die men met water gevuld medenam, uit vrees, dat men daaraan op marsch gebrek zou kunnen krijgen.

De reizigers maakten de opmerking, dat al de inboorlingen, die zij zagen, eene medaille van tin of van geel koper aan hun hals droegen, waarop de beeldtenis van de jonkvrouw Maria van Guadeloupe prijkte. Deze menschen, die allen den naam van Pueblo–Indianen dragen, wonen in dorpen (*pueblos*) en zijn volgens de Spaansche manier tot Christenen gemaakt, d. w. z. zij zijn bij honderden op eenmaal met wijwater besprengd en daardoor Christenen geworden; want van onderrigt in de Christelijke godsdienst, zelfs in de allereerste beginselen er van, is volstrekt geene sprake.

De heilige jonkvrouw van Guadeloupe is in deze om-

streken in het jaar 1805 in persoon aan een Mexicaan verschenen. Deze zocht in het open veld of, beter gezegd, in de rotsgebergten naar kruiden, om daarmede een zieken vriend te genezen; daar gevoelde hij zich eensklaps door den liefelijksten geur van bloemen omgeven, en toen hij omzag, bemerkte hij eene betooverend schoone jonkvrouw in een wit gewaad en een blaauwen mantel, die met sterren bezaaid was. De Mexicaan was hevig verschrikt en wilde haastig de vlugt nemen, doch het schoone meisje zeide: »Vrees niet, dwaze mensch, maar zie mij aan en prent mijn beeld in uwe ziel en ga naar den bisschop en boodschap hem, dat de heilige jonkvrouw van Guadeloupe u verschenen is, en dat zij hier eene kerk wil gesticht hebben."

De arme man verzocht van deze boodschap verschoond te blijven, daar hij kruiden moest zoeken ter genezing van een zieken vriend; de jonkvrouw echter hernam: »Doe, wat ik u beveel; want uw vriend is reeds genezen."

De Indiaan keerde naar de stad terug, doch werd bij den bisschop niet toegelaten. Toen hij dit berigt aan de jonkvrouw bragt, verweet deze den armen man zijn geringen ijver, en verlangde dat hij zich andermaal bij den bisschop zou vervoegen. Ook dezen keer had dit geen gunstiger gevolg. De bode werd wel toegelaten, doch door den vromen heer slechts bespot. Toen de Indiaan nu weder naar de plaats terugkeerde, waar de jonkvrouw hem wachtte, doch onderweg er over nadacht, deze plaats te vermijden, om niet nog eens door de schoone donna naar de stad te worden gezonden, kwam zij hem reeds veel digter bij Santa-Fé te gemoet en verweet hem in vriendelijke bewoordingen zijn ongeloof. Vervolgens zeide zij:

»Ik ken uwe gedachten en ook die van den bisschop; hij zal u niet gelooven, zoo lang gij hem geen teeken

brengt. Welaan, ga naar gindsche rotsen en pluk daar bloemen, die in dit jaargetijde niet bloeijen en die in het geheel niet op eene rots kunnen tieren. Een wonder geeft haar leven en aanzijn."

De goede Indiaan klauterde op de rots, die hem was aangewezen, in de vaste overtuiging, dat hij er niets zou vinden. Wie schetst echter zijne verbazing, toen hij de geheele oppervlakte der rots met bloemen bedekt zag, waarvan hij, van uit de vlakte gezien, geen het minste spoor bemerkt had. Hij plukte eene hand vol van deze bloemen en keerde daarmede terug naar de donna, die in de vlakte op hem wachtte en daar tot hem zeide: »Leg uwe talma op den grond en de bloemen daarop; neem dan de vier punten er van bijeen, en ga zoo naar den bisschop, die u thans wel ontvangen en ook wel gelooven zal." En zoo gebeurde het inderdaad. De bisschop ontving den bode in het eerst met bitteren spot en antwoordde op zijne verklaring, dat hij een teeken der heilige medebragt en dat het de schoonste bloemen waren: »Bloemen kan iedereen mij zenden, want deze zijn niets zeldzaams." Toen nu echter de Indiaan zijn mantel op den grond uitspreidde, om er de bloemen uit te nemen, werd zoowel de bisschop als de bode door verwondering aangegrepen, daar zij op de talma eene schoone afbeelding zagen van de verschijning, die de Indiaan drie maal had gehad.

De talma is de mantel der inboorlingen, die uit de lange en sterke vezels der groote aloëplant, uit de *agave Americana* gemaakt is. Het is dezelfde stof en geheel op dezelfde wijze vervaardigd, zoo als wij die in de koffijzakken, welke uit den Mexikaanschen zeeboezem komen, zien. Hierop is het beeld der heilige jonkvrouw van Guadeloupe werkelijk geteekend, zoo als dit in de hoofdkerk te Santa-Fé als een wonderdoend beeld te zien

is, en een wonder, dat zich elken dag herhaalt, is, dat slechts de geloovige, die uit de verte het beeld eerbiedig beschouwt, het ziet, terwijl de ongeloovige, die digter bij treedt, om zich te overtuigen, het beeld niet ziet, daar het voor zijne oogen steeds meer en meer verdwijnt, en al onduidelijker wordt, hoe meer hij het tracht te naderen.

Dezen indruk maakte het beeld ook op den bisschop, en daarom gevoelde hij terstond, dat het werkelijk iets heiligs was; hij nam het op en kuste het, en sedert dien tijd is het het palladium van de geheele mijnstreek, en meer dan een half millioen medailles, waarop de verschijning der heilige jonkvrouw gegraveerd is, zijn onder de inwoners rondgedeeld. Deze houden ze voor een talisman van het grootste nut; niet minder hoog echter staan zij bij de priesters aangeschreven, want hun brengen deze medailles veel goud in den zak.

Het beeld, op den koffijzak geteekend, is werkelijk voorhanden, maakt ook werkelijk den zoo even gemelden indruk, al naar men het van nabij of uit de verte beschouwt, en dit alleen moest voldoende zijn, om aan het wonder te gelooven; doch slechte menschen, voor wie niets heilig is, beweren, dat de bisschop zelf de geheele geschiedenis heeft uitgedacht; dat hij voor den Indiaan een jong en schoon Spaansch meisje heeft laten verschijnen; dat hij haar portret op eene talma heeft laten schilderen en wel door een Duitschen schilder, die buiten staat was geweest, om de eigenlijke toedragt der zaak te verraden. Hij zelf, de bisschop, had, toen hij herhaalde malen den bode wegzond, slechts comedie gespeeld; dit was in het algemeen de goedkoopste manier, om heiligen te maken. Zoo kan echter slechts een ketter oordeelen, en wanneer hij zich op zulk eene wijze in Nieuw-Mexico over deze zaak uitliet, dan zou het hem nog

heden ten dage gaan, gelijk het in dergelijke gevallen in Spanje geschiedt, want brandstapels kunnen nog heden ontstoken worden, en nooit had men ze voor ketters moeten uitdooven.

XIX.

De geestelijken te Santa-Fé. Openlijke boetedoeningen, kruisdragers en geeselbroeders. Waarom de duivel de Protestanten minder kwelt, dan de ware geloovigen. Kostbare bruiloften en doopmalen. Schaamtelooze zeden der priesters.

Nieuw–Mexico is in het algemeen nog het paradijs der geestelijken, en zoo zij het ergens ter wereld nog beter hebben, dan is dit alleen het geval verder op naar het Zuiden, in de eigenlijke staten Mexico, Nicaragua, Guatemala enz. De geestelijken hebben de magt om te binden en te ontbinden in hunne hand en maken daarvan een voortreffelijk gebruik; zij zijn daarom ook altijd ongeloofelijk rijk, en jaarlijks, ja dagelijks, neemt hun rijkdom toe. Het voordeeligst voor hen is echter de week vóór Paschen, gedurende welke alle zondaren door *openlijke* boetedoeningen hunne misdaden uitdelgen en dan volkomen gereinigd schijnen, in hun schuldboek niets anders dan witte bladen hebben, en derhalve alle vrijheid bezitten, om weder een aanzienlijk debet te maken. Gevoelt zich echter de eene of andere schurk bijzonder bezwaard, dan wacht hij niet zoo lang, maar neemt het feest van dezen of genen heilige te baat, om boete te doen. Ons gezelschap woonde zulk een

feest bij, waaraan verscheidene boetelingen deel namen, onder welke er vooral drie waren, die hunne bijzondere aandacht trokken. De boetelingen hadden allen het hoofd en het gezigt met eene kap bedekt, die alleen voor de oogen een paar gaten had, doch voor het overige gingen deze lieden geheel naakt. Een dezer boetelingen droeg een groot kruis op zijne schouders, waarvan het lange einde achter hem op den grond sleepte. Daar het uit een balk van een voet dikte bestond en daarenboven van het allerzwaarste hout was gemaakt, zoo moest het bij eene lengte van 20 voet (het dwarshout hieronder begrepen) ten minste 10 centenaars wegen. De boeteling ging onder dezen last wel met een zeer gekromden nek, maar toch met zulke vaste schreden, dat de toeschouwers, in zoover zij tot het reisgezelschap behoorden, van oordeel waren, dat het kruis geen tien, maar mogelijk negen centenaars minder woog.

Achter dezen boeteling gingen twee anderen, wier armen en beenen alleronbarmhartigst door geeselslagen werden geteisterd, en die daarom hevig bloedden. Marshal maakte hierbij de opmerking, dat de bloedige decoratie, de rug enz. eene zeer gelijkmatige kleur had, en een ander wilde gezien hebben, dat de geeselaars hunne vreeselijke roede van tijd tot tijd in een blikken vaatje doopten, dat aan hunnen gordel hing, waarop het bloed in al sterker stroomen van den rug des geslagenen vloeide.

En zoo was het ook; de geeselroede bestond uit gevlochten gras, zij was in bloed gedoopt en iedere slag bragt versch bloed op de huid des boetelings, zonder dat dit echter uit zijne huid kwam.

De bewoners der stad kenden deze boetelingen en verhaalden aan onze reizigers, dat zij de drie grootste schurken der geheele bevolking waren, die ieder jaar aan het

volk het schouwspel van zulk eene boetedoening boden, doch aan den heer bisschop en aan de geestelijkheid eene aanzienlijke schatting voor hunne misdaden betaalden, eensdeels om zoo doende eene zekere verligting van straf door zulk een onwaardig kluchtspel te verkrijgen, anderdeels om te bewijzen, dat zij ware geloovigen waren, en dat het slechts de verleiding des duivels was, waarvoor zij waren bezweken.

Een zeer interessant oordeel over het Protestantismus werd hier aan de reizigers medegedeeld. Zij merkten op, dat eenige ketters, die zich hier met der woon hadden gevestigd, tot de geachtste personen behoorden, die Santa-Fé kon aanwijzen. Ketters namelijk zijn allen, die geene geboren Spanjaarden of Portugezen zijn; alle overige natiën zijn wegens haar ongeloof veroordeeld ter helle.

Op de vraag: hoe het kwam, dat deze Duitschers, deze Franschen of Engelschen fatsoenlijke lieden waren, daar zij toch tot de ketters behoorden, werd het volgende antwoord gegeven, een antwoord, dat ontegenzeggelijk even merkwaardig als waarachtig is.

»De Protestanten of ketters in het algemeen laat de duivel voor hetgeen zij zijn, want *van hun bezit is hij zeker;* zij komen toch in de hel, zonder dat hij zich daartoe eenige moeite behoeft te geven; zij kunnen dus zeer fatsoenlijke en onberispelijke menschen zijn, want zij zijn aan geene verzoeking bloot gesteld. De Katholieken daarentegen zouden allen in den hemel komen, indien zij niet zondigden, en daarom doet de duivel zijn best, hen ten val te brengen; hij leidt hen in verzoeking, en voorzeker zouden zij in dien heeten strijd moeten bezwijken, zoo er geene genade ware, die hen altijd weder uit de klaauwen des duivels redt. Elke zoodanige processie maakt de pogingen des duivels, die hij gedurende een half jaar heeft aangewend, te schande."

De hebzucht der priesters oefent een hoogst schadelijken invloed uit op de zedelijkheid van het ongelukkige volk. Van een vast tarief, waarbij vastgesteld is, wat men voor doopen, trouwen en begraven heeft te betalen, is geene sprake, maar de priester bepaalt telkens wat hij hebben wil, en zijn maatstaf is altijd de meerdere of mindere gegoedheid der belanghebbende partijen. De aanzienlijkste standen zijn wel in staat, om voor de voltrekking van een huwelijk 600 dollars, die men onbeschaamd genoeg is daarvoor te eischen, te geven, doch dit is het geval niet, wanneer men van een armen rauchero of van den eigenaar eener kudde vee 90, 100, 120 dollars of piasters vordert. Zoo veel geld is eene levensvraag in een land, waar het rund niet meer geldt dan wat zijn vel waard is, en aangezien deze huid nog vele uren ver moet getransporteerd worden, om het te kunnen verkoopen, zijn zulke vorderingen niet anders dan hoogst onredelijk en onbarmhartig te noemen, en het gevolg daarvan is, dat de meeste lieden uit de lagere volksklasse, zonder getrouwd te zijn, als man en vrouw leven, alleen omdat zij de kosten voor het huwelijk niet kunnen betalen.

Hierbij komt echter nog, dat de doop der kinderen bijna even kostbaar is, en deze beschouwt men nogtans als noodzakelijk. Ontgaan de armen, daar zij zich niet laten trouwen, de eene harde belasting, dan toch geenszins de andere, want Christenen zijn zij eenmaal, en zij willen als zoodanig leven en sterven.

Is nu de dag des doops daar, dan vraagt de geestelijke naar de huwelijks–acte en laat zich de gevorderde kosten uitbetalen. Kunnen zij die acte niet toonen, noch die kosten voldoen, dan vervloekt hij de afvalligen, excommuniceert hen, sluit hen buiten de gemeenschap der kerk en geeft hen aan de hel over.

De begrafeniskosten zijn zoo mogelijk nog hooger dan de huwelijkskosten, en de arme man heeft volkomen gelijk, wanneer hij zegt: »ik heb thans het noodige, doch wanneer ik in het huwelijk treed, word ik behoeftig; als ik mijne kinderen laat doopen, kom ik aan den bedelstaf, en moeten de gestorvenen begraven worden, dan moet mijn gezin dood hongeren.''

Welk een treurigen invloed dergelijke schandelijke afpersingen moeten hebben, is naauwelijks onder woorden te brengen, en deze invloed werkt nog zooo veel te schadelijker, daar de herders der ongelukkige kudde in alle zonden met een goed voorbeeld voorgaan. Zij zijn de eersten aan de speeltafel, de eersten bij de hanengevechten; zij zijn de eersten bij de wilde dansen der jonge sennoritas en sennores, de stoutmoedigsten bij drinkgelagen en lang niet de laatsten bij die vereenigingen met het vrouwelijke geslacht, welke zij zelven zoo verschrikkelijk duur maken en welke hun niets kosten, juist omdat zij niet mogen trouwen. Men vindt dit wel is waar slechts bij geestelijken op meer gevorderde jaren, die in den regel vier à vijf jonge nichtjes bij zich in huis nemen, hetgeen de jongere niet zoo rijk bezoldigde geestelijken niet kunnen doen, doch de laatstgenoemden stellen zich daarvoor volkomen schadeloos, door de jonge dames, die tot hunne kennissen behooren, in de verborgenheden des geloofs te onderrigten. Al wie deze geestelijken van Nieuw-Mexico beschouwt, moet zich verbazen over hunne beestachtige ruwheid, over de afschuwelijkheid hunner zeden en over hun volslagen gebrek aan godsdienst, die aan niemand vreemder is dan aan hen, die er onderwijs in geven.

XX.

Eene begrafenisplegtigheid. Wat men »begraven" noemt. Hoe men met de vervloekte ketters handelt. Hoe diep de gewijde aarde op het kerkhof strekt. De Conquistadores. Wat zij in Mexico zochten. Of men aldaar reeds bekende, of verborgen gehouden mijnen vond. Fabelachtige vertelsels aangaande deze mijnen, en telkens terugkeerende bedriegerijen.

Ook hunne onderhoorigen, de kosters en kerkedienaars, nemen deel aan deze ruwheid. Eene begrafenis b. v., onverschillig of zij buiten of binnen de kerk plaats vindt — het verschil bestaat slechts dáárin, dat hij, die zijne dooden in de kerk laat begraven, tienmaal meer moet betalen dan hij, die zich daartoe van het kerkhof bedient — geschiedt op de volgende wijze. Er wordt een gat gegraven, zoo smal en zoo kort mogelijk en ongeveer vijf voet diep. Hierin laat men het lijk neder, dat eenvoudig in een stuk linnen gewikkeld wordt, zonder dat men het in eene kist legt; in iedere kerk toch heeft men slechts ééne lijkkist, waarin de rijken en aanzienlijken na hun dood één dag voor het altaar worden ten toon gesteld; ook zij worden na deze tentoonstelling zonder kist ter aarde besteld.

Wanneer dit geschied is, besprengt de geestelijke het lijk met wijwater en begeeft zich daarna naar zijne drink- of danspartijen, of naar eenige andere plaats van uitspanning en vermaak. Nu werpen de kerkedienaars aarde op het lijk; en naauwelijks is het daarmede zoo ver bedekt, dat men het niet meer ziet, of twee hunner springen in het graf en stampen, terwijl de overigen

er aarde in blijven werpen, deze door middel van groote houten blokken rondom het lijk vast, waarmede men voortgaat, totdat het geheele graf gevuld en weder gelijk is met de oppervlakte van den grond ; weldra kan men dan ook de plaats van het graf niet meer onderscheiden, en het gevolg daarvan is, dat men er doorgaans veel te vroeg terugkomt, om een nieuw graf te delven, in welk geval de half verteerde deelen dikwijls op de oppervlakte blijven liggen en eene prooi der gieren worden.

Daar deze verschrikkelijke ceremonie echter tevens zoo duur is, dat arme menschen het geld daarvoor niet kunnen betalen, brengen zij althans het lijk van hun kind, zoo het onder den mantel van de moeder of den vader kan verborgen worden, heimelijk in eene kerk en leggen het in den een of anderen hoek neder. Wanneer het lijk nu gevonden wordt, is de priester wel genoodzaakt, het in de kerk te begraven ; wee echter de ouders, als de zaak ontdekt wordt. Niet slechts moeten zij de onkosten dubbel betalen, maar tevens eene zware ligchaamskastijding ondergaan, zoo zij niet uit de kerk willen gebannen worden.

Een ketter mag in den heiligen grond der gewone begraafplaats niet begraven worden ; zulk een ketter, d. w. z. ieder lid eener vreemde natie, wordt daarom op een heuvel, niet ver buiten de stad, begraven, die het voorportaal der hel heet. Men ziet daar gewoonlijk schildwachten staan; want daar de Amerikanen niet naakt in een zak, maar behoorlijk gekleed en in eene kist begraven worden, halen de industriële Mexicanen doorgaans den begravene uit den grond, nemen de kist en de kleedingstukken tot hun gebruik mede en laten de lijken liggen ten prooi van wolven en gieren.

Zoo barbaarsch handelen toch de geestelijken in Europa niet; er heeft b. v. te Munchen een voorval plaats ge-

had, dat zeer duidelijk bewijst, hoe men godsdienst met uiterlijke welvoegelijkheid vereenigen kan. Eene Katholieke vrouw, die met een Protestantschen man was getrouwd geweest, was gestorven, zonder aan hare verpligting, om de kinderen in het Katholieke geloof op te voeden, voldaan te hebben. Men had haar de sacramenten der stervenden geweigerd, en zij mogt niet in gewijde aarde begraven worden.

Daar zij haar geloof niet verzaakt had, en niet Protestantsch geworden was, behoorde haar lijk in elk geval op het Katholieke kerkhof, en de politie had dit ook zoo verordend. De lijkstoet kwam op het kerkhof, maar er was geen graf gedolven, en evenmin bevond er zich een geestelijke. Men ging nu om raad vragen bij den bisschop, en zie, de Christelijke verdraagzaamheid vond een geschikt middel uit, om deze netelige zaak ten einde te brengen; er werd op het kerkhof een graf gegraven, doch geen zeven, maar tien voet diep, zoodat het lijk drie voet dieper lag dan de gewijde aarde strekte, bij gevolg wel op het kerkhof, maar toch volstrekt niet in heilige aarde. Voorwaar een treffend bewijs van het groote verstand der daarin betrokken geestelijken, en de heeren Spanjaarden in Oud– en Nieuw–Mexico hadden ook wel even slim kunnen handelen.

Reeds dadelijk na de verovering van deze gezegende landen was de opmerkzaamheid der Spanjaarden eigenlijk op niets anders gevestigd, dan op het bijeenverzamelen van goud. Goud was bij de eerste avonturiers onder Colon even als bij de Conquistadores en de roovers en brandstichters onder Pizaro het eenige doel van hun streven. Ieder berg bevatte, naar hunne meening, goud, en altijd hielden zij de inboorlingen verdacht, dat zij bekend waren met mijnen, die zij vroeger zelven ontgind hadden.

Waarschijnlijk is dit alles niets anders dan een sprookje. Wel heeft men bij Monteruma en de Inkas onmetelijke schatten aan goud gevonden, doch het is meer dan waarschijnlijk, dat dit goud zijn oorsprong niet heeft te danken aan de mijnen, maar aan de rivieren, daar men nog heden ten dage zeer veel goud vindt in de meeste rivieren en beken. Hiervan echter laat geen Spanjaard zich overtuigen; integendeel gelooft hij, dat de geboren Amerikaan in het bezit is van de allerbelangrijkste geheimen. Men verhaalt elkander, dat de afstammelingen der vermoorde Mexicanen die geheimen erfelijk bezaten, doch ze op straffe des doods aan niemand mogten verraden. Men deelt elkander mede, dat de opperhoofden de kennis van deze mijnen op hunne nakomelingen erfelijk overdroegen, ten einde daardoor hunne magt te vermeerderen, wanneer zij die eenmaal weder verkregen zouden hebben; maar men beweert tevens, dat de geheimhouding op dat punt tot zulk een heiligen pligt werd gesteld, dat nooit het geval is voorgekomen, dat het bestaan eener mijn is verraden geworden. Deze bewering is zeer waarschijnlijk, want waar niets te verraden is, kan ook niets verraden worden; doch de Spanjaarden zijn in hunne gouddorst zoo onbeschrijfelijk dom, dat zij zich jaarlijks een paar maal op de grofste wijze laten beet nemen. Een Mexicaan komt bij hen en verklaart, dat hij eene mijn heeft ontdekt, en dat hij die wil aanwijzen, onder voorwaarde, dat men hem zeker aandeel in de winst zal geven. Deze belofte doet men altijd, doch met het voornemen, dat men na de ontdekking der goudmijn de belofte geheel zal vergeten.

Men vraagt den Indiaan, hoe ver de mijn verwijderd is; en naar den afstand, dien hij opgeeft, en den tijd, dien men vermoedelijk voor de ontginning der mijn zal behoeven, voorziet men zich van proviand. Er wordt

mais, meel en vleesch, er wordt wijn en brood, er worden gedroogde groenten medegenomen in groote zakken, die men allen met goud gevuld hoopt terug te brengen.

Na den tweeden of derden dagmarsch worden echter de goudzoekers door eene vijandelijke bende overvallen, van hunne levensmiddelen, van hunne rij- en lastdieren beroofd, en zij danken dan nog den Hemel, als zij er het leven afbrengen. Zoodanig is steeds de afloop van iedere poging, die de Spanjaarden beproeven, om door het verraad eens inboorlings goud te bekomen.

Daar men echter in Oud- en Nieuw-Mexico eene menigte puinhoopen van steden vindt, en niet anders gelooft, dan dat steden met geen ander doel kunnen gesticht worden, dan om mijnen te ontginnen, zoo is ieder spoor van eene voormalige stad tevens altijd het spoor eener mijn, die men echter vruchteloos poogt te ontdekken.

XXI.

Ruïnen van Gran Quivira. Eene Mexicaansche goudmijn. Hare bearbeiding. Onmenschelijke behandeling der inboorlingen. De een ontsteelt den ander den buit. Geene goudwasschers, maar goudzoekers.

Eene der interessantste ruïnen is die, welke men La Gran Quivira noemt, en welke zuidwaarts van Santa-Fé ligt. De gebouwen, die deels bijna geheel verwoest zijn, deels nog een front of zijmuur hebben, deels ook nog

in hun geheelen omvang bestaan en slechts van boven beschadigd zijn, zijn meestal van steen opgetrokken. De ruïnen liggen in eene vlakte, niet aan eene rivier, niet aan eene beek of een meer, en hebben dus volstrekt geen water, doch men vindt er de overblijfsels van eene vele uren lange waterleiding, die naar de naastbij gelegen bergen voert, en waaruit men zich op deze kunstige wijze het belangrijkste materiaal voor de onderhouding des levens heeft verschaft.

Deze stad, zegt men, zou door de oorspronkelijke inwoners van Mexico gebouwd zijn en tot woonplaats der mijnwerkers verstrekt hebben. Dit wordt echter het eenvoudigst dáárdoor wederlegd, dat men in de overblijfselen der hoofdgebouwen zeer duidelijk het koninklijk Spaansche wapen gemetseld vindt; het is waarschijnlijk eene dier steden, welke bij het verschrikkelijke bloedbad in het jaar 1680 haar ondergang vonden, zoodat er geen inwoner overbleef, die vertellen kon wat er gebeurd was; doch wanneer men thans zulke ruïnen bezoekt, en men in hare nabijheid nog groote hoopen erts ontdekt, waaruit in de wasscherijen nog heden ten dage goud gehaald wordt, dan komt men zeer natuurlijk op de gedachte, dat hier in elk geval eene mijnwerkersstad heeft bestaan. Er zijn nog vele dergelijke ruïnen, en het valt niet te betwijfelen, dat in de nabijheid van eenige dier ruïnen oude goudmijnen voorhanden zijn, die men zelfs tegenwoordig weder, ofschoon zonder voordeel, heeft begonnen te ontginnen, b. v. de mijnen van Cerillos, die slechts vijf Duitsche mijlen ten Zuiden van Santa-Fé liggen; deze zijn echter zoo verbazend diep, dat zij juist dáárom niet veel kunnen opbrengen, omdat de arbeid, die men bezigen moet om het goud uit de aarde op te delven, meer kost dan het goud waard is, dat men in deze aarde vindt.

De wijze, waarop men hier te werk gaat, is treurig genoeg en bewijst ten volle de geheele ongeschiktheid der Mexicanen, om in de mijnen te arbeiden. Zij graven een gat in de diepte, daar waar zij de met goud bezwangerde aarde meenen te moeten zoeken of werkelijk vinden. Heeft dit gat zulk eene diepte gekregen, dat men niet meer op handen en voeten kruipende er in en uit kan komen, dan maakt men van een boom eene soort van ladder. Langs dezen slechten en waggelenden ladder klimmen de mijnwerkers onbeschroomd op en neder, altijd met een mand vol aarde op het hoofd en zonder zich met de handen aan den ladder vast te houden.

Nu begint men echter al verder in de diepte te graven, totdat men zich genoodzaakt ziet, een tweeden ladder naast den eerste te plaatsen, en zoo gaat men steeds voort, totdat men de goud bevattende aardlaag doorbroken heeft.

Deze arbeid is intusschen hoogst gevaarlijk en levert daarenboven weinig winst op, want eene geheele wagenvracht van deze aarde bevat naauwelijks vijf stuivers aan goud; levert zij echter eens zoo veel op, dan wordt de aarde voor zeer rijk gehouden, dat wil zeggen, door wasschen verkrijgt men zoo veel. De ongelukkige inboorlingen, die tot dit werk worden gedwongen, zijn altijd binnen zeer korten tijd het slagtoffer van de wreedheid hunner beulen. De arme menschen hebben ronde houten schotels van $1^1/_2$ voet in doorsnede, die in het midden eene diepte hebben, waarin het zwaarste gedeelte van de aarde, die men wasschen moet, kan zakken. Zulk een schotel wordt half met aarde gevuld, dan onder water gehouden en heen en weder geschud, waardoor het water met de ligte aarde er over heenloopt. Men herhaalt dit zoo lang, totdat in de diepte nog slechts zeer weinig van eene zwarte, korrelachtige substantie overblijft, en

tusschen deze korreltjes ontdekt men met het bloote oog een klein gouden vliesje. Daar nu echter het land arm aan water en slechts des winters daarvan genoegzaam voorzien is, moeten de ongelukkige arbeiders, die aan een warm klimaat gewoon zijn, gedurende het koude jaarsaizoen tot aan den buik in het water staan, om hunnen verschrikkelijken arbeid te verrigten, zoodat die arbeid hun menigmaal reeds na verloop van een jaar, doch zeker in het tweede jaar, het leven kost.

Hoe gevaarlijk en weinig winstgevend dit werk evenwel ook zij, heeft het toch onder de Spanjaarden letterlijk eene goudkoorts ten gevolge gehad, lang vóórdat Californië het schouwtooneel er van werd. Daarbij waren geene schurkenstreken zoo groot, die niet voor geoorloofd werden gehouden, en de eene schurk overtrof in list en sluwheid steeds den andere, zoodat ten slotte allen bedrogen werden. Volgens eene Spaansche wet, die ter bescherming der inboorlingen was uitgevaardigd, moesten zij het bij voorkeur zijn, die de mijnen bearbeidden. Men gaf aan deze wet die uitlegging, dat men de ongelukkige Indianen dwong, in de mijnen te werken; dat de bodem hun toebehoorde, en zij door deze wet in het ongestoorde bezit er van gesteld waren, viel niemand in.

Eene andere wet was uitgevaardigd, volgens welke niemand aan een inboorling de ontdekte goudmijn zonder schadeloosstelling mogt ontnemen. Deze wet was zeer naar den smaak der Spanjaarden; men wierp zulke ongelukkigen in den kerker en zorgde dáárvoor, dat hij bij zijne mijn geen schade leed.

Een Spanjaard — deze lieden werden sedert de groote revolutie, die het land in het bezit der Kreolen bragt, Guachupins genoemd — had eene inboorling op zulk eene wijze schadeloos gesteld. Door den inboorling was eene werkelijke goudader ontdekt; de Guachupin, die in de

nabijheid van den inboorling woonde, hield het voor eene zaak van het hoogste belang, deze ader zelf te bearbeiden, en derhalve werd de goede Indiaan in de gevangenis te Santa-Fé schadeloos gesteld.

De Spanjaard echter, die den Indiaan voor schade had bewaard, verstond de kunst niet, ook zich zelven daartegen te vrijwaren. Eenige schoone goudklompen, die hij op deze wijze verkregen had, toonde hij aan den gouverneur van Santa-Fé, die het al spoedig geraden vond, den Guachupin van zijn roof te ontlasten. Er was ten tijde der revolutie eene wet uitgevaardigd, volgens welke de geboren Spanjaarden Mexico moesten verlaten, want men wilde enkel de Criollos, de geboren Mexicanen van Europeschen oorsprong, in het bezit van het land laten; deze wet werd plotseling weder voor den dag gehaald. Ten zelfden tijde had men alle Spanjaarden verdreven; wie echter gedurende deze gevaarlijke tijden zich in het land had weten te verbergen, of na de verdrijving der in Europa geboren Spanjaarden door de in Amerika geboren Spanjaarden was teruggekeerd, werd ongemoeid gelaten. Thans was de gouverneur plotseling van gevoelen, dat deze wet nog geenszins was opgeheven, en hij liet den Guachupin terstond vatten en over de grenzen brengen, en verhaalde vervolgens den aartsbisschop, hoe slim en met hoe veel omzigtigheid hij had gehandeld.

De aartsbisschop was een bij uitstek eerlijk man; hij ging met den gouverneur de mijnen bezigtigen en liet zich door hem de toedragt der zaak naauwkeurig verhalen; vervolgens klaagde hij den gouverneur bij den president der republiek te Mexico aan, dat deze het eigendom van een Guachupin wel had geconfisceerd, doch niet ten behoeve van de regering of de kerk, maar ten behoeve van zich zelven.

Natuurlijk werd de gouverneur onmiddellijk afgezet en als een vermoedelijk aanhanger van de verdrevene Spanjaarden uit het land gebannen.

Nu was de aartsbisschop in het bezit der goudmijn; hij liet terstond, om de zaak op een groote schaal te behandelen, eenige honderd centenaars kwikzilver komen, om daarmede het goud te zuiveren. Daar hij echter van de zaak niets verstond, maar alleen wist, dat het goud uit het amalgama door verdamping van het kwikzilver verkregen wordt, liet hij dit in het open vuur bewerkstelligen, waardoor natuurlijk al het voordeel verloren ging, daar de buitengewone massa van het verdampende kwikzilver door den wind werd weggevoerd, in plaats van weder gewonnen te worden. Wat men aan goud bekwam, was op verre na zoo veel niet waard, als men aan kwikzilver had verloren; daarenboven werd de atmospheer in het rond door de dampen van het kwikzilver vergiftigd, ten gevolge waarvan de aartsbisschop zoo ziek werd, dat hij weinige dagen later den ellendigsten dood stierf.

Maar al kostte ook deze roof den aartsbisschop het leven, zoo was toch de mijn voor den ongelukkigen oorspronkelijken eigenaar verloren, want natuurlijk bleef hij, voor schade bewaard, voor goed in den kerker zuchten; ook de zijnen zullen het wel niet gewaagd hebben, zich weder in het bezit van hun eigendom te stellen, daar het zeer gevaarlijk is, met de Spaansche kerk den draak te spelen.

Op zoodanige wijze is het voortdurend gegaan; zoodra een vreemdeling ergens iets had ontdekt, werd er eene wet gevonden of uitgevonden, krachtens welke het onmogelijk was, het eene of andere voordeel te behalen, hetgeen ten laatste ten gevolge had, dat de vreemdelingen van alle dergelijke ondernemingen afzagen en alles aan de Spanjaarden overlieten.

De goudstreken dezer gebergten hebben eigenlijk volstrekt geene heeren, maar zijn algemeen eigendom, en worden zoo nog ten meesten nutte aangewend. De zeer weinige bewoners dezer streken noemt men Gambucinos; het zijn in zekeren zin mijnwerkers, die voor eigene rekening arbeiden. Zij wasschen het goud niet uit de aarde, maar zij zoeken het. Wel is deze arbeid nog veel moeijelijker, dan die van het wasschen en levert bovendien nog minder verdienste op, doch de arme bergbewoners zijn aan zulk eene eenvoudige levenswijs gewoon, dat zij tevreden zijn, wanneer zij slechts het leven houden. Voor een paar realen kunnen zij in hunne behoeften voorzien, en daar hun gewoon voedsel uit brood en piloncillo — zeer slechte kaas, zoo als die slechts op de Mexicaansche boerderijen gefabriceerd wordt — bestaat, komen zij zelfs met *één* reaal dagelijks toe, d. w. z. met ongeveer drie stuivers. De vreemde daglooner, die naar Mexico gaat om te arbeiden, wil ten minste dagelijks twintigmaal meer verdienen, en daarenboven vijfmaal goed eten hebben. Zoo veel brengt, wel is waar, het goudzoeken niet op; doch zonder de opgegeven politieke hinderpalen zou het land, bij eene verstandige bearbeiding, inderdaad eene menigte gouds opleveren; want eigenlijk bestaat zijne geheele oppervlakte, wanneer men er de gebergten afrekent, uit goud bevattende aarde; de dalen zijn er geheel mede gevuld en al de aarde, die door den regen van de bergen afspoelt en zich over de oppervlakte verspreidt, voert, schoon dan ook in geringe mate, goud met zich.

XXII.

Bijzondere geografische begrippen. Opvoeding. Buitengewone beleefdheid. Elegante vrouwen, behaagzucht der dames, gepaard met groote onzindelijkheid. Eigenaardige nationale kleederdragt van de dames zoowel als van de heeren.

Het is bedroevend om te zien, op welk een lagen trap van kennis men hier staat. Zeker is het, dat de Franschen en Engelschen in menig opzigt, vooral wat de geografie betreft, groote vorderingen maken. De laatste oorlogen hebben de Engelschen ongetwijfeld geleerd, dat er, behalve Spanje en Frankrijk, nog andere landen in Europa zijn. De Franschen staan voor het meerendeel nog op een zeer oorspronkelijk standpunt; in hun oog is alles *là bas*. Pruisen, *c'est là bas*, Rusland, *là bas*, Zweden, *là bas*, en wanneer er een courier naar Stuttgart vertrekt, kan men er zeker van zijn, dat twintig Franschen hem brieven medegeven, die hij onderweg te Berlijn, Weenen, Petersburg, Stokholm, Constantinopel enz. moet afgeven, want al die plaatsen zijn in hun oog *là bas*. De Spanjaarden gaan nog eene schrede verder; volgens hun gevoelen bestaat er niets buiten hen, maar *alles* behoort hun toe. Gelijk Karel V zich beroemde, dat in zijn rijk de zon niet onderging, zoo roemt de Spanjaard er op, dat alles hem toekomt, wat door de zon beschenen wordt; Duitschland, Rusland, Turkije zijn namen, die zij misschien nooit gehoord hebben, maar Europa, ja, dat kennen zij, want in Europa

ligt Spanje, en Europa is eene provincie van dit schoone land.

In vroegere dagen was het de politiek der Spaansche regering, die deels zulke denkbeelden verbreidde, deels haar best deed, om ze geheel te doen verdwijnen. Toen de koloniën zich van Spanje afscheurden, gevoelden de Criollos hunne volslagene ongenoegzaamheid; wel werden er scholen door hen opgerigt, doch weldra ontbrak het hen geheel aan middelen, om die te onderhouden, en dien ten gevolge moesten zij weder gesloten worden.

Ook de opvoeding der dames, zelfs in de voornaamste kringen, is zeer verwaarloosd. Geestelijken leeren haar de gebeden opzeggen, die voor de kerkelijke gebruiken noodig zijn; zoodra zij deze kennen, is de opvoeding voltooid. Dat men die opvoeding zoo ver kan uitstrekken, dat eene dame het tot het lezen van een boek of tot schrijven brengt, is bijna ongehoord. Eene dame, die in staat is een minnebriefje aan hare aanbidders te krabbelen, geldt voor een wonder van geleerdheid. Doch waartoe ook zou men leeren lezen en schrijven? Een cavalier krijgt men toch zonder deze kunst, en dit is toch altijd de hoofdzaak.

Doch men kan niet ontkennen, dat de inboorlingen van Spaansche afkomst uitermate beleefd zijn; zij hebben in alles de beschaafdste manieren, en nimmer komt er een onkiesch woord over hunne lippen, zoodat men bijna gelooven zou, dat zij allen zonder onderscheid geboren hovelingen zijn. Ook hunne kleederdragt is zeer elegant; zij schikken zich gaarne op en kleeden zich met zoo veel smaak, dat men er waarlijk over verbaasd staat. De dames beweren, dat zij dit slechts uit welvoegelijkheid en geenszins om zich zelve doen, maar altijd slechts ten gevalle van vreemdelingen of van hare vrienden, en men zou bijna denken, dat zij de waarheid spraken, want

in hare woning, waar zij niemand behoeven te behagen, zijn zij volstrekt niet koket, maar zij bezitten integendeel de gelukkige gave, zoo veel vuil, stof, vet en andere onreinigheden op haar ligchaam te kunnen laten kleven, dat men veeleer zeggen zou, dat zij, in plaats van verleidelijk schoon te zijn, den hevigsten afkeer opwekken.

Wanneer de dames zich op straat vertoonen, ziet men haar in de kleederdragt van haar land, in een ligt gewaad, dat kort genoeg is, om den gang niet te belemmeren en den netten voet niet aan het oog te onttrekken. Hoeden en mutsen zijn zelfs bij de modepoppen geheel onbekende zaken; daarentegen dragen allen den rebozo, een shawl, die vier el lang is en te gelijk voor hoofddeksel dient. De dames hebben dezen shawl in gezelschap gewoonlijk over de schouders, even als men dien bij ons gewoon is te dragen. Wanneer nu de tijd van uitgaan daar is, wanneer men na de siësta zijne vrienden bezoekt, of des avonds gaat wandelen, wordt deze rebozo over het hoofd geslagen, doch laat het gezigt geheel vrij. Daar hij nu meestal fijn en op de wijze van een sluijer geweven is, kan hij ook als zoodanig gebruikt worden, en omdat hij in dat geval, bij eene breedte van $1^1/_2$ el, zoowel van voren als van achteren neêrhangt, bedekt hij het geheele hoofd, het gezigt, de schouders en omgeeft — hij is toch vier el lang — de gansche gestalte zoo geheel, dat men doorgaans niet kan ontdekken, wie men voor zich heeft, wanneer de draagster van den rebozo niet wil gekend zijn; er bestaat geen heerlijker kleedingstuk voor verliefde avonturen, en aangezien Kreoolsche dames daarin zeer veel smaak vinden, zoo is het niet waarschijnlijk, dat dit kleedingstuk ooit uit de mode zal geraken.

De kleederdragt der mannen is zeer fraai en ridderlijk, doch tevens zeer kostbaar; een gebrek, dat intusschen

de kleeding der dames evenzeer heeft; de rebozo eener voorname Spaansche moet door Indiaansche handen geweven zijn — gevlochten zou men eer kunnen zeggen, en daar hij een arbeid van twee jaar vereischt, zal men moeten toestemmen, dat de prijs van 80 piasters zeer matig is. Daar zijn er nogtans, die het dubbele kosten en wegens hunne fijnheid toch naauwelijks de helft zoo lang kunnen gedragen worden; eene dame echter, die dagelijks den rebozo draagt, kan daarmede onmogelijk langer dan eene maand toe, zoodat men daarnaar ongeveer de kosten van een keurig damestoilet kan berekenen. Er bestaan echter ook rebozos, die, van katoen vervaardigd, niet gevlochten, maar geweven worden, slechts een piaster kosten, en een jaar lang duren, vóórdat zij versleten zijn; doch zulk een afschuwelijk ding draagt natuurlijk slechts de boerin, want een dienstmeisje zou zich zwaar beleedigd achten, wanneer men haar verwijten kon, dat zij zich van zulk een rebozo bediende.

De mannen dragen broeken, die rijkelijk met zilver– of goudborduursel versierd zijn. Deze worden door eene sjerp boven de heupen vastgehouden, waardoor de taille zeer goed uitkomt. Over het hemd, waaronder men de met haar begroeide borst ziet, draagt de cavalier een kort buis; ook dit buis is op de naden, vooral op de borst, met borduursel versierd. Een sombrero, een stroohoed met eene groote klep, bedekt het hoofd, en daarmede is de kleeding van den cavalier voltooid. Als hij te paard zit, hangt hij over den zadelknop nog den poncho, eene soort van mantel, die groot genoeg is, om er het geheele ligchaam mede te bedekken, en die in het midden eene opening heeft, waardoor men het hoofd steekt, zoodat de eene helft van den poncho over den rug, de andere over de borst nedervalt.

De hier beschreven kleederdragt is eigenlijk die der

ruiters; daar echter in geheel Mexico niemand *gaat*, maar ieder *rijdt*, wanneer hij zich ergens naar toe begeeft, zoo is deze kleederdragt als de algemeene dragt des lands te beschouwen. Rijken en armen onderscheiden zich daarbij slechts door de meerdere of mindere kostbaarheid der stof.

XXIII.

Zadel en tuig der paarden; groote sporen der ruiters. Neiging tot pronk en praal. Bedelarij, een zeer winstgevend bedrijf. Opleiding der kinderen daartoe door de ouders. Regtspleging. Schuldenaars. Dieven.

Is de ruiter gesteld op eene rijke kleederdragt, niet minder zorgt hij er voor, dat zijn paard schoon is opgetuigd. Zadel en tuig zijn zeer kostbaar; bij rijke lieden is het gebit van het paard altijd van zwaar zilver, en de kettingen, die het tuig versieren, zijn van massief goud; dit laatste wil zeggen, dat zij niet hol en met goud opgelegd zijn, maar zij bestaan, hetzij zij dik of dun zijn, uit sterk gouddraad, en het kan gebeuren, dat zulk een gebit slechts 50 Escudos kost (1 Escudo heeft eene waarde van ruim 4 gulden), doch het kan ook gebeuren, en zeer dikwijls is dit het geval, dat een enkel gebit met het tuig 500 Escudo d' Oro kost, hetgeen dus een aardig sommetje gelds bedraagt.

Bespottelijk zijn de sporen der ruiters, wier grootte alles overtreft, wat ooit in de middeneeuwen de geharnaste rid-

ders droegen. Zij zijn met dat gedeelte, hetwelk dient, om ze aan de voeten vast te hechten, ieder ruim tien duim lang. Het ding, dat wij het radje noemen, en dat gewoonlijk de grootte van een dubbeltje heeft, is bij de Mexicaansche ruiters eene ster van zes duim in doorsnede, terwijl iedere spoor twee pond, en dikwijls meer, weegt.

De zadel, ofschoon waarschijnlijk niet naar den smaak van den Europeschen ruiter, verdient nogtans in menig opzigt de voorkeur boven dien, welken men bij ons te lande gebruikt; zoo heeft hij b. v. eene hooge rugleuning, die den ruiter bijna zeker voor vallen behoedt en hem tevens bij het rijden het gemak oplevert, dat hij een steun in den rug heeft. Van den zadel loopt tot aan den staartriem een lederen pantser, dat de zijden van het dier beschermt; doch hiervan bedient men zich slechts, wanneer men voornemens is, een verren togt te ondernemen. De stijgbeugels, hoewel zij dikwijls aan zilveren kettingen hangen, zijn meestal van hout en waren in oude tijden werkelijke klompen. Intusschen gebruikt men tegenwoordig deze klompen niet meer; de houten beugels heeft men echter behouden. Om nogtans den voet tegen ieder mogelijk letsel te beschermen, heeft het voorste gedeelte van den beugel, *tapageres*, lederen bekleedsels, die zeer overvloedig met borduursel zijn opgelegd en het voorste gedeelte van den voet omsluiten. Daar de ruiter zich tegen elk ongeluk zooveel doenlijk wil beveiligen, heeft hij ook nog aan iedere zijde van den zadelknop de *armos de pelo* hangen; dit zijn harde tijgervellen, met de haarzijde naar buiten, die gebruikt worden, om er bij regenachtig weder de lenden en de knieën mede te bedekken.

Al deze opschik, hetzij hij voor den ruiter en zijn paard of voor den voetganger is bestemd, gaat, gelijk

zich ligt laat denken, altijd met groote geldelijke opofferingen gepaard, en ieder gedraagt zich daarbij minder naar zijn stand, dan wel naar dien, waartoe hij wil schijnen te behooren. Ofschoon dit nu bij zeer rijke Mexicanen geene bijzonder verderfelijke gevolgen heeft, werkt het nogtans zeer nadeelig op de welvaart van hen, die minder met tijdelijke goederen zijn begunstigd. Deze geraken al meer en meer aan lager wal en worden eindelijk zoo arm, dat zij tot den bedelstaf vervallen; — doch wat bekommeren zij zich daarover? Bedelen is geene schande; de bedelaar zal altijd zijn cabalero behouden, en hij zal hem, die hem een reaal heeft geschonken, een snuifje uit eene gouden doos aanbieden. De inboorling verwondert zich hierover niet, hij kent die gewoonte; doch wanneer een vreemdeling verwonderd zou vragen, waarom de man in plaats van te bedelen, niet liever zijne gouden doos verkoopt, dan zou de bedelaar op zijne beurt hem hoogst gebelgd vragen, of de senor niet weet, dat hij een edelman is, en of een edelman dan uit een kokosnoot moet snuiven. Daar overigens de Mexicanen zeer genegen zijn, hun klein geld weg te geven, zoo levert het bedelaarsbedrijf vrij wat op; ja, verstandige ouders, die hunnen kinderen niet slechts eene goede toekomst, maar ook zich zelven een onbezorgden ouden dag willen verzekeren, verminken hunne kinderen reeds in de wieg, door hun de linkerhand of een der beenen af te houwen en vroegtijdig reeds onderrigt in het noble metier te geven, om op de barmhartigheid der jonge heeren en dames te speculeren. Waar geen arm of been ontbreekt, maar slechts verlamming of blindheid of doofheid medelijden moet opwekken, kan men er vast op rekenen, dat deze gebreken slechts voorgewend worden, en dat de blinde en de doove even goed ziet en hoort als ieder ander, die niet blind of doof is. Doch behalve deze bedelaars–industrie

vindt men weinig handel en nijverheid in het land, d. w. z. onder de afstammelingen der Spanjaarden, want de inboorlingen zijn volstrekt niet lui. Daarentegen overtreffen de Spanjaarden verreweg de inboorlingen, wanneer het diefstal of bedrog betreft, en in dit opzigt zal men moeijelijk hunne gelijken vinden. Deze soorten van industrie worden zelfs door de wetten zeer begunstigd, daar er òf 1°. geene wetten op de gepleegde misdaad bestaan, òf 2°. de regter de wetten niet kent, of 3°. zij, die gedagvaard zijn, zich op de uitzonderingswetten beroepen; zoo mag men b. v. geen geestelijke voor eene civiele of militaire regtbank roepen.

Behooren de dieven en bedriegers tot den minderen stand, d. w. z. bezitten zij niet genoeg, om den regter hunne onschuld te bewijzen, dan worden zij gevangen gezet, en zij blijven gevangen, totdat hunne onschuld blijkt, d. w. z. totdat hunne betrekkingen door middel van geel metaal genoeg bewijzen hebben gevonden, om hunne onschuld in het helderste licht te stellen. Zoo kan 't gebeuren, dat een arme duivel, die eene *onca de l'oro* heeft gestolen, twee à drie jaar in den kerker smacht, terwijl de straatroover of de moordenaar er met een paar dagen gevangenisstraf afkomt.

Het allerergst is *de schuldenaar* er aan toe, want in geval hij niet kan betalen, wacht hem zoo goed als levenslange opsluiting, tenzij de schuldeischer, tot delging der schuld, zijn schuldenaar als knecht zou willen aannemen. Wee den ongelukkige, wien zulk een lot treft; hij kan er zeker van zijn, nimmer van de banden der slavernij bevrijd te zullen worden. Het loon is uiterst gering, en dit loon houdt de heer nog tot delging der schuld in; doch nu moet de knecht kleêren hebben, die hem, daar hij geen loon trekt, zijn heer verschaft; daardoor geraakt hij nog dieper in de schuld, totdat hij na eene

reeks van jaren, door ouderdom verzwakt en voor den arbeid ongeschikt geworden, door zijn grootmoedigen schuldeischer, die nog altijd niet voldaan is, ontslagen wordt.

Het stelen is hier zoo zeer in zwang, dat niemand iets onbewaakt laat staan of liggen; de werktuigen worden van het veld, het ijzer van de wagens gestolen, ja zelfs neemt men er de raderen van mede, en zoo er iemand gedurende het plegen van den diefstal mogt voorbij komen, zou deze den dief niet storen, noch te bewegen zijn, om als getuige tegen den schuldige op te treden, want — hij mag de armen niet in verlegenheid brengen. Het geroep: »Houdt den dief!" hoort men nergens, want het zou geheel te vergeefs zijn, daar toch niemand den naam wil hebben, dat hij een dief heeft opgepakt.

XXIV.

Speelwoede. Hartstogtelijke neiging voor weddingschappen en hanengevechten. Vreeselijke woede der verliezers, die vaak moord en doodslag ten gevolge heeft. Eene dame, die tot de eerste notabiliteiten der stad behoort.

Men gelooft, dat de speelwoede uitsluitend de oorzaak is van deze gedurig wederkeerende dieverijen en bedriegerijen, en het is inderdaad verbazend, tot welk een hoogen trap van woede deze hartstogt stijgt. De zucht voor het spel is doorgedrongen tot alle standen en rangen der

maatschappij, en zoowel de geestelijke als de ambtenaar, zoowel de beschaafdste dame als de geringste knecht trachten aan deze neiging in meerdere of mindere mate te voldoen.

Ook de hanengevechten vallen zeer in den smaak van het publiek. Gelijk bij alle ruwe volken, zoo zijn ook bij de Spanjaarden gevechten tusschen dieren zeer geliefkoosd; zij wekken de driften op, en daar deze menschen van alle beschaving ontbloot zijn, is het gemakkelijk te begrijpen, dat zij met de meeste belangstelling aanschouwers zijn van een strijd, die hunne hartstogten op verschillende wijzen in beweging brengt, deels dáárdoor, dat zij strijd en bloedvergieten zien, deels dat zij weddingschappen aangaan, wie der strijders de overwinning zal behalen. Van daar had men bij de Romeinen gevechten tusschen dieren en menschen, bloedige gevechten tusschen menschen alleen (de zwaardvechters–spelen), die de veel beschaafdere Grieken reeds niet kenden; van daar heeft men nog tot op den huidigen dag bij de ruwe Spanjaarden stierengevechten, bij de nog veel ruwer Engelschen vuistgevechten (boxerijen), waarbij de vechtende partijen elkander bijna geheel vermorzelen, en van daar heeft men dan ook heden nog onder de afstammelingen der Spanjaarden in Mexico zelfs gevechten tusschen wachtels en andere strijdbare dieren, tusschen rammen en bokken; het meest echter worden de woeste hartstogten door het hazardspel in beweging gebragt en opgewekt.

Niet slechts wordt in iedere woning gespeeld, maar zelfs in de kleinste dorpen en steden vindt men speelhuizen, waar men schier onafgebroken van 's morgens vroeg tot 's avonds laat een hazardspel ziet spelen, dat *el Monte* wordt genoemd, en dat den onpartijdigen toeschouwer niet alleen geen het minste belang inboezemt, maar hem ook onwillekeurig doet vragen, welke aantrekkelijkheid

toch dit spel heeft. Men behoeft er in het geheel niet bij te denken of te rekenen, en het is derhalve om niets anders te doen, dan om geld te winnen. Dit echter is interessant voor den toeschouwer, dat de hevigste driften zich op de aangezigten der spelers afspiegelen. In de Duitsche of Fransche speelhuizen, aan de badplaatsen der kleine vorstendommen, waar het spel nog geduld wordt, omdat het goede winsten afwerpt voor het hoofd van het land, kan men duizende guldens van de eene hand in de andere zien overgaan, zonder dat men op het gelaat van den winner of verliezer eenige verandering bespeurt. De beschaving heeft zulk eene heerschappij over de hartstogten verkregen, dat zij deze, ten minste naar den uiterlijken schijn te oordeelen, volkomen weet in bedwang te houden. Wie bij verliezen, die hij door het spel lijdt, toornig en nijdig wordt, zou zich slechts belagchelijk maken en door de aanwezigen bespot worden. Hoe geheel anders is het hier, waar iedere verloren piaster een vloek van de lippen lokt, waar grootere verliezen met tandengekners, met woeste kreten gepaard gaan, waar de bankier aan alle kanten met den dood schijnt bedreigd te worden, omdat het mes bij voortduring in de hand van den verliezer flikkert, en waar eindelijk ieder, die des nachts met een paar honderd gewonnen piasters huiswaarts keert, gevaar loopt, vermoord te zullen worden.

Het aan de speeltafel gewonnen geld verstrekt zijn bezitter niet tot schande, maar integendeel tot eer; men houdt hem, die regt veel gewonnen heeft, voor een sluw mensch, en sluwheid is in het oog zoowel der Mexicanen als der Yankees eene zeer prijzenswaardige eigenschap, terwijl daarenboven niemand er naar vraagt, hoe men aan het geld gekomen is, als men het slechts heeft. Ten tijde dat onze reizigers zich te Santa-Fé ophielden, stond aldaar eene zekere vrouw in hoog aanzien, van wie Mars-

hal vertelde, dat hij haar te Nieuw–Orleans zeer goed had gekend; dat zij eene Quadrone was, die niet vrij geboren en niet vrij gelaten, maar in de woning van haar vader met de overige blanke kinderen opgevoed was. Na den dood van haar vader had de vrouw des huizes haar en alle overige kinderen van haar man verkocht, en dien ten gevolge was het meisje even als de andere slaven van de eene hand in de andere overgegaan, totdat het haar ten laatste gelukt was te ontvlugten, en Marshal hield er zich vast van overtuigd, dat juist *deze* donna de ontvlugte slavin was.

Bij nader onderzoek bleek het, dat zij eene hoogst achtenswaardige dame was, die eenige jaren geleden zich te Santa–Fé met der woon had gevestigd. Zij had in het eerst getracht hare bekoorlijkheden zoo duur mogelijk aan de Mexicaansche jonge heeren te verkoopen, doch zij vond in de jeugdige, bloeijende Kreoolsche dames zulke sterke concurrenten, dat zij hare speculatie moest opgeven. Doch zij was daarom niet in verlegenheid; zij had eenige malen aan de Monte–bank gespeeld en kwam op den gelukkigen inval, zelve een speelhuis op te zetten; en zie, in deze onderneming slaagde zij boven verwachting; het gelukte haar, de menschen binnen hare woning te lokken, en zij was in staat, ieder halfjaar eene som van minstens 10,000 piasters naar eene Engelsche bank te zenden, die haar geregeld de interesten van haar geld overmaakte. Zij is slim genoeg, om niet meer dan hare interesten te verteren, maar tevens slim genoeg, om het schoone El-Monte-spel, dat haar zoo groote winsten heeft opgeleverd, niet te laten varen, en wanneer de tijd zal gekomen zijn, dat niet zij het spel, maar omgekeerd het spel haar opgeeft, en hare bekoorlijkheden verdwenen zijn, en hare aanbidders haar verlaten hebben, zal zij vermoedelijk Santa–Fé vaarwel zeggen en naar Frankrijk vertrekken. Zij is we-

gens haar rijkdom eene zeer geachte dame, geeft schitterende partijen, wordt in de voornaamste kringen gaarne gezien en behoort tot de eerste notabiliteiten der stad.

Men bemerkt, welke treurige grondstellingen in het schoone land heerschende zijn.

XXV.

Het hanenloopen. Bals en avondpartijen (tertulias). Jagt op stieren, die buitengewone kracht en behendigheid vordert. Het tabakrooken. Eigenaardige denkbeelden over smerige vingers en smerige lippen.

Onder de spelen, waarvan de Mexicaansche burgers het meest houden, behoort het hanenloopen, dat tevens de grappigste tooneelen te aanschouwen geeft. Een haan wordt aan de pooten zoo hoog vastgebonden, dat een onder hem door rijdend ruiter zijn kop slechts ter naauwernood en met een sprong kan bereiken. De haan moet levend en zoo vrij mogelijk in zijne bewegingen zijn, opdat hij daardoor het den ruiter nog moeijelijker make, hem te vangen; ook wordt zijn kop goed met vet ingewreven.

Allen, die aan het spel willen deelnemen, zijn goede ruiters, en de een rijdt na den ander onder den haan door en tracht hem te grijpen. Na vele vergeefsche pogingen, waardoor echter de vederen al meer en meer van het vet ontdaan zijn, is iemand eindelijk zoo gelukkig, den haan te grijpen en dan breekt het met opzet gekozen

onsterke touw terstond ; de haan is in het bezit van den overwinnaar, doch slechts voorloopig, want in hetzelfde oogenblik, dat de haan in zijne handen overgaat, storten alle medespelers op den gelukkige toe en zoeken hem het dier te ontrukken. Hierbij geraakt men altijd handgemeen, en van alle zijden aangevallen, is het den overwinnaar naauwelijks mogelijk zijne prooi te behouden, en gedurende die vechtpartij wordt natuurlijk het arme dier letterlijk van een gescheurd. Hij, die ten slotte den kop in zijne hand houdt, is de werkelijke overwinnaar, en deze is volstrekt niet altijd degene, die den haan van het touw heeft getrokken. Op zijne knieën reikt de caballero zijne duur gekochte trophee aan de schoone, die hij bemint, en door het aannemen er van verpligt zij zich, hem gedurende den ganschen fandango getrouw te blijven. Met het woord fandango wordt hier niet de welbekende dans, maar veel meer het bal, de avondpartij waarbij gedanst wordt, bedoeld. Ook het woord bal (*baile*) kent de Mexicaan, doch hij gebruikt het slechts, om daarmede de hoogere, meer beschaafde gezelschappen aan te duiden. Die partijen, waarop niet gedanst wordt, noemt men tertulia's.

Een dergelijk spel, dat voor veel edeler gehouden wordt, omdat het verreweg gevaarlijker is, heet *El Coleo* (staarttrekken), en dit wordt op feestdagen, vooral op het land, doch ook wel buiten de poorten der steden gespeeld. Men zoekt den ontembaarsten stier uit, die zich bij de kudde van den naastbijwonenden rauchero bevindt, en als het speelgezelschap verzameld is, wordt hij losgelaten, en alle caballeros jagen hem achterna. Degene, die het digtst bij hem is, grijpt hem, zoodra hij hem bereikt heeft, bij den staart, en terwijl hij voortrijdt, tracht hij hem op te tillen, zoodat hij buitelt en op zijn rug te land komt.

Ieder begrijpt ligtelijk, dat hiertoe eene buitengewone kracht behoort, want zulk een stier is zeer zwaar ; maar

er behoort tevens eene buitengewone bedrevenheid toe, want vooreerst moet men zich tot het aangrijpen van den staart het juiste oogenblik ten nutte maken, waarop de stier bij het galopperen op de voorpooten is neêrgekomen en de achterpooten in de lucht zweven, en ten andere moet de ruiter te gelijkertijd vlug genoeg zijn, om zich voor de achteruitslaande pooten van den stier in acht te nemen, waarmede het volstrekt niet prettig is in aanraking te komen.

Uit deze spelen bemerkt men reeds, dat over het algemeen het ruwe de bovenhand heeft, al worden daarbij ook de krachten in geene geringe mate geoefend. Hoewel de spieren daardoor gehard en de ledematen ledig gemaakt worden , is toch het vermaak volstrekt niet ästhetisch te noemen ; doch het valt in den smaak van het volk, dat mogelijk zeer ongelukkig zou zijn, als het deze spelen moest missen.

Onder de voor den vreemdeling allerafschuwelijkste gewoonten der Mexicanen behoort het tabakrooken, hetwelk zoo algemeen is, dat het van kindsbeen af door de beide geslachten wordt gedaan. De sigaren hebben tweeërlei vorm; het zijn òf puros, en deze komen volmaakt met de onze overeen, want zij zijn geheel van tabak vervaardigd (van daar de naam puros, d. w. z. zuiver), òf het zijn cigarettos, cigarros, waarvan het bekleedsel niet uit tabak, maar uit papier bestaat, en deze cigarros maakt ieder zelf, zoowel de ranchero als de dame van voornamen huize.

De dames bedienen zich voor het vasthouden van de sigaren van zeer fraaije gouden tangen, ten einde de vingers niet door den tabak te verontreinigen en te beletten, dat deze naar tabak rieken.

Hoe vreemd! zelfs de Spaansche dames vinden, dat de reuk van tabak aan de vingers onaangenaam is, doch de lippen en de mond — wat komt het er op aan, wan-

neer dezen onaangenaam rieken en verontreinigd worden?

Het rooken is zoo zeer aan de orde van den dag, dat men het zelfs aan tafel doet; men rookt gedurende het eten, ja, wat nog meer bevreemding wekt, men rookt gedurende den fandango. De Spaansche heeren en dames zijn zeer genotziek, en onder de bij hen geliefkoosde vermaken staan dans en spel boven aan. Met de grootste opgewondenheid dansten de ernstige priester, de rijke Nabob, de stadhouder, de officier, de ranchero, de bedelaar; niet minder hartstogtelijk dansten de eerzame matrone, het vrolijke jonge meisje, de voorname donna, de keukenmeid, en allen zijn zeer bescheiden wat hunne eischen betrekkelijk de muziek betreft, dezelfde instrumenten, waarmede het kerkgezang begeleid wordt, de viool en de guitarre, gebruikt men ook bij den dans, en aan de wellustige bewegingen der mannen zoowel als aan die der vrouwen en meisjes bemerkt men, in welk een hoogen graad de dans hen opwindt; doch de sigaar mag daarbij niet uitgaan. De brandende sigaar in den mond der schoone dame of in dien van den ouden priester of van den jongen officier dampt slechts te sterker, hoe vrolijker de dansers ronddraaijen.

XXVI.

Majoor Riley en zijne manier, om met de Indiaansche honden om te gaan. Hoe veel verder het de Yankees gebragt hebben dan de inboorlingen. Hoe de Apachen wraak nemen. De Spanjaarden in hun omgang met de Indianen.

In dit oord was het, waar de beroemde en berucht geworden majoor Riley zijn guitig Yankee-stukje uit-

voerde. Hij had ten eerste in last ontvangen, een weg door het rotsgebergte te zoeken, en had hier eene zamenkomst met het opperhoofd der Apachen, die in de nabijheid van den Colorado wonen. Deze lieden stonden onder het bevel van een zeer dapper en sluw hoofdman, die in Mexico zelf was opgevoed en veel van de oorlogstaktiek der Spanjaarden had leeren kennen. Het was hem op deze wijze mogelijk geworden, vele listen, of beter gezegd vele schurkenstreken der Spanjaarden te verhinderen; ten gevolge hiervan werd hij dan ook niet minder gehaat dan gevreesd en men wilde zich van hem tot iederen prijs ontdoen.

De majoor had ongeveer veertig welgewapende mannen bij zich, en daarenboven was hij voorzien van een klein, zeer ligt veldstukje. De Apachen, door wier land men wilde trekken, en die zich hier op een afstand van zeventig Duitsche mijlen van hun land bevonden, zouden hoogst waarschijnlijk de Amerikanen niet slechts zeer gastvrij behandeld hebben, maar zij konden ook de beste en veiligste gidsen voor de expeditie leveren. Deze lieden, die blijkbaar niet op een strooptogt waren, daar zij al hunne vrouwen en kinderen bij zich hadden, zagen er regt gezond en welgedaan uit, waaruit men met zekerheid kon besluiten, dat het hen tot hiertoe aan geene voedingsmiddelen en water had ontbroken, en met regt moet men vragen: wat kon majoor Riley meer begeeren, dan zulke goede gidsen en gastvrije vrienden; hij echter dacht er geheel anders over: in zijn oog waren de Indianen niets meer dan wilde dieren, waarvan men zich zoo spoedig mogelijk moest trachten te ontdoen.

Toen de hoofdman Juan José de vreemdelingen zag naderen, schaarde hij zijne krijgers in slagorde, om tegen de vreemdelingen op zijne hoede te zijn, terwijl hij hun door bedreigingen te verstaan gaf, dat zij niet nader mogten

komen. Majoor Riley echter ging, vergezeld door een man, die eene witte vlag droeg, en zelf van een groenen tak voorzien, de Apachen te gemoet en verklaarde, dat hij slechts kwam om handel met hen te drijven, en dat hij zich met zijne lieden op een behoorlijken afstand wilde plaatsen, terwijl hij de handelsartikelen in hun bezit zou stellen, opdat zij die op hun gemak zouden kunnen beschouwen, om vervolgens den koop met hen te sluiten. De Apachen namen in dit voorstel genoegen; er werd eene groote menigte koopwaren, zoo als de Indianen die gaarne hebben, voor hen op eene lijn uitgespreid, en nadat de Amerikanen op meer dan een geweerschot afstands teruggetrokken waren, naderden de Apachen met hun aanvoerder en bezigtigden de koopwaren.

Thans werd het kanon, dat met een genoegzamen voorraad schroot en met vijf paar kleine kettingkogels geladen was, op de niets kwaads vermoedende wilden afgeschoten. Veel meer dan de helft hunner beet in het zand, en daaronder behoorde ook de aanvoerder. Nu drongen de verraderlijke schurken met den sabel op hen in, en slechts weinige krijgers ontkwamen, terwijl al de vrouwen en kinderen zonder verschooning over de kling werden gejaagd.

Vóór deze onmenschelijke gebeurtenis hadden de Apachen zelden of nooit vreemdelingen eenigen overlast aangedaan; zij lieten hen ongehinderd door hun land trekken, terwijl daarentegen zelfs de talrijkste karavanen van Mexicanen voor hunne aanvallen niet veilig waren, hetgeen wel het beste bewijs oplevert, dat zij *wraak* namen op hunne *onderdrukkers*, doch integendeel allen ongehinderd wilden laten, die hen niet beleedigd hadden. En inderdaad, zij waren door de Mexicanen vreeselijk beleedigd, hoewel dan misschien ook niet in zoo hooge mate, als zij het van

de Noord-Amerikanen, onder aanvoering van Riley, hadden ondervonden. De gevolgen bleven natuurlijk niet achter, en het eerste gevolg was, dat een jagtgezelschap van ongeveer dertig Noord-Amerikanen even wreedaardig werd vermoord, als weinige dagen te voren de ongelukkige Apachen waren omgebragt. Ja, van het oogenblik af, dat de Noord-Amerikanen het schandelijke, hierboven medegedeelde verraad gepleegd hadden, hield alle vriendschappelijke betrekking tusschen de blanken en de inboorlingen op.

De Spanjaarden intusschen verstonden het ook, den inboorlingen het noodige respect voor hen in te boezemen; zij wisten het mede zeer goed, wat verraad, wat bedrog, wat opzettelijke moord was, welke misdaden nogtans de kerk gaarne vergeeft, zoo zij slechts niet op eene gewijde plaats bedreven worden. Het was in den zomer van het jaar 1839, dat de vrouw van een opperhoofd, die met eene kudde muilezels naar de stad ging, gevangen genomen en terstond in den kerker geworpen werd.

De hoofdman verzamelde eene schaar dappere krijgers, drong met hen de stad binnen en vorderde de onmiddellijke loslating zijner vrouw. De bevelhebber der plaats was met de gewone Spaansche courtoisie den hoofdman en zijne dapperen te gemoet gegaan. Hij had hem verzocht, den volgenden dag met de zijnen terug te komen, als wanneer hij niet slechts de edele donna, de gade des hoofdmans, uit de gevangenis ontslaan, maar tevens diegenen straffen zou, welke de misdaad gepleegd hadden.

De Indiaan kwam, en met hem meer dan zestig zijner lieden; de gouverneur verscheen en noodigde hen uit, de gevangenis binnen te treden. De hoofdman verstond niet slechts de Spaansche taal, maar hij wist er zich ook goed in uit te drukken; dit echter wisten de Spanjaarden niet, want zoo iets houden de inboorlingen zoo geheim mogelijk. Eenige woorden van den gouverneur

waren den hoofdman verdacht voorgekomen, en hij zeide daarom tot de zijnen, dat slechts het derde gedeelte van hen hem naar den kerker mogt volgen, en dat de overigen hem moesten wreken, wanneer hem een ongeluk overkwam. Hij begaf zich nu met twintig der zijnen in de gevangenis, om bij de teregtstelling der schuldigen tegenwoordig te zijn en zijne vrouw in ontvangst te nemen.

Toen hij met zijne vrienden was binnengetreden, riep de gouverneur: »*Maten à los Carajos!*" (Houwt de schurken neder!)

Naauwelijks waren deze woorden gesproken, of de hoofdman trok zijn mes en stak het den gouverneur in het hart, terwijl hij uitriep: »*Entonces morira's tu primero! Carajo!*" (Gij zult eerst sterven, schurk!)

Wel moesten de in een hinderlaag gelokte Indianen het onderspit delven voor de wapenen der Spanjaarden, doch niet zonder dat zij dezen groote verliezen hadden toegebragt.

Wat is het gedurig wederkeerende gevolg van zulke schandelijke handelingen? moord en wederom moord, waarbij ieder zich geregtigd acht, zijnen tegenstander met alle hem ten dienste staande wapenen te bestrijden.

XXVII.

Gevoel van regt der inboorlingen. Zonderlinge manier om schulden in te casseren. Een Mulat moet eene proef afleggen. Soortgelijke methode in Frankrijk, hoewel in vroegere dagen. Bezoek van de stad Jezus Maria. Groote nuttigheid der muilezels in deze streken. Smokkelhandel der Amerikanen.

Wij hebben uit hetgeen wij tot hiertoe mededeelden reeds gezien, dat het de inboorlingen geenszins aan ge-

voel van regt ontbreekt, en dat al hunne daden doorgaans getuigen, dat het hun streven is, om zich regt te verschaffen. Dit gevoel van regt strekt zich zelfs uit tot de schulden, die de een aan den ander heeft, en zij weten zich zelfs van de wetten van het Anglikaansche ras te bedienen, om aan dit gevoel van regt voldoening te verschaffen.

Bij het gezelschap, aan het hoofd waarvan de luitenant Willis stond, bevond zich een Mulat, die aan een Cherokees 50 dollars schuldig was en die zich op het fort Smith bij het reisgezelschap had aangesloten, naar het schijnt enkel en alleen, om de betaling dezer schuld te ontduiken.

De Cherokees was intusschen verlicht genoeg, om de wetten van Engeland, die de Amerikanen mede in hun land hadden ingevoerd, te kennen. Hij ging daarom, met de bewijzen zijner schuldvordering in den zak, naar den vrederegter op het fort Smith, en verkreeg een bevel tot gevangenneming tegen dezen Mulat, waarmede hij van het fort Smith tot Santa-Fé het spoor van het reisgezelschap volgde.

Eindelijk had hij de expeditie bereikt en presenteerde het bevel tot gevangenneming aan haren aanvoerder, die ook onmiddelijk de uitlevering van den gevangene beval.

De Cherokesen verwijderden zich zoover van het reisgezelschap, tot dat zij een boom op het open veld bereikt hadden; aan dezen werd de Mulat vastgebonden, nadat men hem eerst geheel had uitgekleed.

De Cherokees gaf hem nu met eene rijzweep duchtige slagen over de schouders en lenden, die daarenboven nog dit verkwikkelijke hadden, dat zij zeer langzaam werden toegebragt, en dus den delinquent in staat stelden, de goede lessen te vernemen, die zijn beul hem over het schuldenmaken gaf.

Toen Marshal zag, hoe men den Mulat mishandelde, vroeg hij, of zijne vrienden den armen duivel niet zouden verlossen, en de Duitschers verklaarden zich allen daartoe bereid, hoewel de eigenlijke Noord-Amerikanen er zeer veel vermaak in vonden, een Mulat bloedig te zien geeselen.

De vijftig benoodigde dollars waren spoedig bijeengebragt, en men gaf den Cherokesen door de dringendste teekenen te kennen, dat zij met hunne wreede behandeling moesten ophouden, daar men hen tevreden zou stellen.

De wilden namen dit aanbod dadelijk aan en hielden op, den Mulat te slaan. Toen Marshal met de hem vergezellende personen op de plaats, waar de straf ten uitvoer werd gebragt, aankwam, en het geld voortelde, werd de gevangene dadelijk losgemaakt. De schuldeischer telde het geld na, legde veertig dollars ter zijde, en zeide, dat de Mulat hem slechts tien dollars behoefde te betalen.

»Hoe," vroeg Marshal, »in het bevel tot gevangenneming staat toch uitdrukkelijk, dat hij vijftig dollars schuldig was?"

»Zeker, zoo was het ook," antwoordde de Cherokees, »doch hij heeft mij veertig dollars betaald."

»Wel," hernam Marshal, »hebt gij den armen kerel dan om die tien dollars zoo gruwzaam geslagen?"

»Toch niet, maar juist om de veertig dollars. Voor de tien, die hij mij nu schuldig is, heb ik hem nog niet geslagen."

Om kort te gaan, de zaak had zich op de volgende wijze toegedragen: De schuldenaar moest den Cherokees vijftig dollars betalen, en deze had van die vijftig dollars veertig in zweepslagen met hem verrekend. Met iederen zweepslag was een dollar betaald geworden, en

de Cherokees meende niet geregtigd te zijn, meer dan tien dollars, als de resterende schuld, te ontvangen.

Dit geld werd den wilde betaald; hij verklaarde, dat hij volkomen tot den laatsten penning was voldaan, en gaf, toen men dit van hem verlangde, eene kwitantie van vijftig dollars.

Men zag naar den Mulat om, doch deze was nergens te vinden. Later bleek het, dat hij bij verscheidene leden van het reisgezelschap in het krijt stond, en zich uit de voeten had gemaakt, daar hij zeer goed wist, dat hij niet kon betalen, en bevreesd was, dat men op de wijze van den Cherokees ook de gemaakte schuld van hem zou invorderen; eene wijze van betalen, die hem volstrekt niet beviel.

Deze methode werd in den goeden ouden tijd ook in Europa, en dus niet alleen bij de Cherokesen, gevolgd. Indien in Frankrijk een schuldenaar, en vooral een koopman, zijne schuldeischers niet kon betalen, en het bewezen was, dat hij niet meer credit dan debet had, dan werd hij op den een of anderen zondag voor de hoofdkerk der stad van zijne kleederen ontdaan en vervolgens vastgebonden; op den grond naast hem werden dan eene menigte berkentwijgjes gelegd, en ieder, die naar de kerk ging, had het regt, den ongelukkige eenige slagen met een dezer twijgjes toe te brengen; welke barbaarsche handelwijze meestal den dood des ongelukkigen, voorafgegaan door de verschrikkelijkste pijnen, ten gevolge had, daar het aantal slagen in den regel meer dan duizend beliep.

Terwijl het reisgezelschap nog bezig was, om toebereidselen voor den verderen togt te maken, gingen Marshal en Willis, door den Half-Indiaan Bill Spaniard vergezeld, naar het zeer beroemde bergwerk, naar de stad Jezus Maria. Deze stad is in het rotsachtigste gedeelte

der Cordilleras gelegen, en de weg, die derwaarts voert, is zóó gevaarlijk, dat geen der wegen in de Pyreneën en de Alpen er bij vergeleken kan worden. Dikwijls moeten de zwaar beladen muilezels klimmen als geiten, en hebben zij slechts een pad van één voet breedte, terwijl zich aan de eene zijde een hemelhooge, steile bergwand en aan de andere zijde een loodregt, honderd voet diepe afgrond bevindt.

Op dezen weg vertrouwt zich niet alleen de drijver aan zijn muildier, maar ook de reiziger moet dit doen, daar hij het pad volstrekt niet te voet kan begaan. Langs dezen weg moeten de muilezels ook het zilver uit de mijnen, het kwikzilver voor de mijnen, benevens de piasters, die men voor het zilver–stof of het gesmolten zilver betaalt, transporteren. De eigenaars der bergwerken hebben die piasters noodig, om hunnen arbeidslieden het dagloon in gemunt zilver uit te betalen. Deze gelden worden altijd in nat leder, in zakken uit runderhuiden vervaardigd, gepakt, en daarna wordt de zak toegebonden, dien men vervolgens langzaam laat droogen. Daarbij krimpt de huid zóó, dat de piasters vast op elkander zijn gepakt, zoodat niet de geringste wrijving plaats kan hebben, hetgeen zou geschieden, wanneer het geld in andere zakken was gedaan.

De reizigers bereikten zonder het minste avontuur de stad Jezus Maria, die in eene diepe bergkloof en tegen een steilen bergwand is gelegen.

Haar aanblik is uiterst somber, en ofschoon zeer sterk bevolkt, schijnt de stad slechts door vrouwen en kinderen bewoond te worden. De mannen werken namelijk allen in de bergwerken, die hier wel is waar met meer kunst zijn aangelegd, dan gewoonlijk bij de Spanjaarden het geval is, doch altijd nog zonderling genoeg, en zeker niet op eene verstandige wijze. Evenwel brengen de

bergwerken en de mijnen vrij wat zilver–erts op. Dit erts wordt fijn geslagen en daarna gemalen. Vervolgens wordt het door kwikzilver gezuiverd of, zoo als men dit noemt, geamalgeerd. Het kwikzilver, dat dit amalgama bevat, wordt door verdamping verwijderd, waarna het zilver alleen overblijft, dat vervolgens in baren wordt gegoten. Het zilver, dat men hier vindt, heeft eenig goudgehalte, doch men verstaat de kunst niet, om het van het zilver te scheiden; van daar, dat dit metaal in het buitenland zeer gezocht is. De Mexikaansche regering heeft zich evenwel voorbehouden, om het zilver, dat de mijnen en bergwerken opleveren, voor een bepaalden prijs te koopen, en de uitvoer is verboden. In weerwil echter hiervan heeft deze plaats, daar de Amerikanen de werkelijke waarde betalen, terwijl de regering een aanmerkelijk lageren prijs besteedt. Van daar de smokkelhandel in zilver, die op zoo groote schaal door de Amerikanen wordt gedreven.

XXVIII.

Het verruilen der zilverbaren tegen andere voorwerpen. Hoeden, messen en vorken bij de el verkocht. De stad Chihuahua. Prachtige gebouwen. Ook een gedenkteeken voor een volksman.

Een groot aantal Noord–Amerikanen, en ook Engelschen, komen naar de bergsteden, om de zilver– en goudbaren in te ruilen. Buitengewoon aardig is het, te zien, op welke wijze deze handel door hen wordt gedreven; zij meten b. v. alles met de el, en daar zij verschillende goederen hebben, die men bij ons met den naam van

Neurenburger waar bestempelt, als messen, scharen, kleine spiegeltjes, knoopen enz., zoo geeft dit menigmaal aanleiding tot grappige intermezzos. Er komt iemand, die een grooten inslag wil doen, om als kramer op het land de ingeslagen goederen te verkoopen; hij koopt 1000 à 1500 Mexicaansche ellen (ongeveer anderhalve el van de onze, de Mexicaansche el heet vara) van alle voorwerpen, die de verkooper heeft, zooals katoen, zijden en wollen stoffen, benevens messen, band, papier, spiegels enz. enz. Doch hoe zal dit alles gemeten worden? — »Nu," zegt de eigenaar, »wij maken de pakjes los, en leggen de messen langs de el." — »Neen," spreekt de kooper, »gij moet de messen ingepakt laten." — De kooper heeft lint van verschillende kleuren uitgezocht, en dit is opgerold; naar de doorsnede dezer rolletjes wil hij betalen, doch de verkooper wil de lengte van het lint meten. De kooper wil een riem papier dwars over de el leggen, de koopman echter maakt het pak los en legt het papier boek aan boek op eene rij, of wanneer hij goed geslepen is (d. w. z. een regte spitsboef), dan neemt hij ieder vel afzonderlijk.

Zoo gaat het ook met hoeden, versierselen, keukengereedschap enz. enz., totdat partijen het eens geworden en tevreden gesteld zijn, hetgeen des te gemakkelijker geschiedt, daar zij ook in het ongunstigste geval beiden eene enorme winst hebben, want de kramer, die de waren inslaat en zijne goederen weer op de haciendas en ranchos verkoopt, heeft eene even enorme verdienste, als hij die hem zijne zakmessen enz. enz. bij de el heeft verkocht.

Eene der beroemdste steden in de bergwerk-districten is Chihuahua, welke stad men prachtig mag noemen; immers, hier zijn zelfs groote paleizen en kerken gebouwd, ofschoon deze juist niet op schoonheid

kunnen roemen. De stad is niet verre van het oude Mexico gelegen en werd daarom zoowel door de priesters als door den vice-koning herhaalde malen bezocht, en deze lieten altijd sporen van hun verblijf aldaar achter. De een liet een stadhuis, de ander eene kerk, een derde weder eene school bouwen, en wat de stad had kunnen worden, indien zij onder de koninklijke heerschappij ware gebleven, bewijzen de uitgestrekte bouwvallen van paleizen, waaraan men was begonnen te bouwen. De republiek valt volstrekt niet in den smaak der inwoners; de belastingen zijn tot het hoogste toppunt gestegen, en ieder zoekt zich ten koste van de schatkist te verrijken. Reeds van verre trekt een zeer groot bouwwerk de opmerkzaamheid der reizigers tot zich; het is eene rij hooge bogen, die op sterke zuilen rusten, eene waterleiding, wier aanleg den ouden Romeinen tot eer zou verstrekt hebben. Deze waterleiding voert het water uit de rivier Chihuahua tot eene hoogte boven de stad, van waar het door buizen naar de bronnen op het groote plein en andere plaatsen der stad geleid wordt. Doch dit bouwwerk zal, even als vele anderen, spoedig vervallen, want de goede republikeinen weten wel aan wie zij hunne geringe belasting betalen, (zij bedragen slechts driemaal zoo veel als hetgeen in vroegere dagen aan den *Vi Ré* werd betaald), maar zij weten niet, wat er meê wordt gedaan en waartoe men het gebruikt. De tijd tot aan de onafhankelijkheidsverklaring wordt door hen »de goede oude tijd" genoemd, en menige zucht wordt er geslaakt wanneer men hen aan dien tijd herinnert. »*Ojalà por los dias felices del Rey*", — o, die gelukkige dagen, toen nog een koning over ons heerschte — hoort men niet zelden uitroepen.

Het is ontegenzeggelijk, dat ten tijde van de despotische heerschappij en de vreeselijke onderdrukking door den *Vi Ré* en zijne beambten, de regten des volks en

zijne eigendommen op verre na meer geëerbiedigd en veel beter tegen de barbaarsche inboorlingen beschermd werden, dan heden ten dage. 't Is juist zoo als in de groote republiek der Vereenigde Staten of in de kleine republieken Hamburg, Frankfort, Zwitserland enz. Indien er het een of ander kwaad van den koning werd gezegd, en het dezen ter oore kwam, dan glimlachte hij. Indien er iets beleedigends van een senator wordt gezegd, dan wordt men veroordeeld tot eene zware geldboete, gepaard met gevangenisstraf, en bij lieden uit den lageren stand is daarenboven lijfstraf het steeds onvermijdelijke gevolg. Indien er in Amerika zulke vergaderingen en zulke clubsen werden gehouden, als dagelijks in Engeland, waarin luide wordt gesproken over verandering van regeringsvorm enz. enz., dan zou ieder, welke die vergadering bijwoonde, »geteerd en geveerd" worden; en ieder dagbladschrijver, die het volk niet elken dag naar den mond praat, is gedurig aan hetzelfde lot bloot gesteld. — 't Is toch waarlijk een geluk, een republikein te wezen!

Waar nog een groot gebouw, uit dien ouden tijd afkomstig, bestaat, is zijne bestemming — een paar kerken uitgezonderd — geheelenal veranderd; zoo is b. v. een groot schoollokaal, waaraan de Jezuïten in het jaar 1767 begonnen te bouwen, doch dat zij bij hunne verdrijving onvoltooid achterlieten, thans eene staatsgevangenis. Dit gebouw heeft een zekeren naam verkregen, doordien het onderscheidene der meest beminde patriotten uit den tijd der bevrijding tot verblijf verstrekte. Onder hen bevond zich ook de beroemde priester Don Miguel de Postilla, die op den 16den September 1810 in het dorp Dolores het eerst over onafhankelijkheid sprak. Hij riep het volk te wapen en stelde zich aan hun hoofd. Hij werd echter reeds in Maart van het volgende jaar geslagen en na de nederlaag bij Guadalaxara gevangen

genomen. Onderscheidene pogingen om hem te bevrijden werden aangewend, maar zij gelukten niet, en om van den gevreesden tegenstander bevrijd te worden, schoot men hem, nadat hij eerst in de boven vermelde staatsgevangenis was opgesloten geweest, niet ver van zijne cel dood. Op deze plaats is thans een gedenkteeken voor hem opgerigt, namelijk eene schoone pyramide, die zich op een achtkantig pedestal van omstreeks vijfentwintig voet in doorsnede verheft; men meent, dat zulk een monument voor hem is opgerigt, om de eenvoudigheid van den braven man daarmede te kennen te geven.

XXIX.

Iturbide, de beroemde keizer van Mexico. Verliezen door het reisgezelschap wegens de geestelijke censuur geleden. Vrijmetselaars. Haat tegen hen. Een Auto-da-fé tegen katoenen doeken, met al de vormen der inquisitie. *Hosianna in excelsis.*

Toen de reizigers de stad Chihuahua hadden bereikt, hield men daar juist een groot vreugdefeest, met het dubbele doel, om den geboortedag van den keizer Iturbide en den dag van zijn zegevierenden intogt in de hoofdstad Mexico te vieren. Met de tijden veranderen ook de beschouwingen over personen en gebeurtenissen. Het is reeds een geschiedkundig feit, dat generaal Iturbide, in Spaansche dienst zijnde, aan de kroon was getrouw gebleven, zelfs nadat Mexico reeds onderscheidene jaren voor zijne onafhankelijkheid had gestreden.

Iturbide betoonde zich zeer ijverig in het vervolgen der Mexicaansche vrijheidshelden en werd tegen het einde van het jaar 1820, aan het hoofd eener aanzienlijke afdeeling van het koninklijke leger, afgezonden, om generaal Guerrera te bestrijden.

Op dezen togt kwam de gedachte bij Iturbide op, om de zaak des konings te verlaten en met zijne geheele legerafdeeling tot Guerrera en de republikeinsche partij over te gaan. Deze plotselinge gedachte bragt hij ten uitvoer.

Thans moest het *ancien régime* zwichten. Iturbide behaalde overwinning op overwinning, vernietigde het laatste spoor der Spaansche heerschappij in Mexico, en trok de stad van dien naam als overwinnaar binnen, werd vervolgens als keizer gekroond, daarna weder onttroond, vogelvrij verklaard en uit het land gebannen. Toen hij later in het land terugkwam, werd hij gevangen genomen en te regt gesteld.

Zou men nu wel kunnen gelooven, dat deze ongelukkige soldaat en voormalige keizer sedert dien tijd dermate in de publieke achting is gerezen, dat men hem zóó hoog vereert, dat hij »vader der republiek" genoemd en als verdediger der vrijheid gehuldigd wordt? Jaarlijks wordt er een groot feest te zijner eere gevierd, en tot het bal, waarmede het feest wordt besloten, inviteert men inzonderheid aanzienlijke vreemdelingen, Noord-Amerikanen alleen uitgezonderd. De eer dezer uitnoodiging zal men echter zoo hoog niet schatten, als men verneemt, dat op iedere invitatie-kaart staat, dat zij 25 pesos (dollars of piasters) kost.

Dat de vrijheid in dit land der vrijheid nog niet geheel is ingevoerd, bewijst het verlies, dat het reisgezelschap hier leed. Onder de voorwerpen, die men om te ruilen en te verkoopen had mede genomen, bevond zich

ook een aantal bonte doeken van grof katoen, die met vrij ruwe teekeningen van hamers, winkelhaken, troffels enz. op de randen waren versierd. Een paar dezer doeken waren door een Duitschen timmerman gekocht, die zich bovenmate gelukkig gevoelde, een zoo schoon fabriekaat te bezitten, en daarom die doeken overal bij zijne bekenden liet zien. Twee dagen nadat deze doeken waren verkocht, kwam een geregtsdienaar, door drie waardige geestelijken vergezeld, bij de reizigers, om een zorgvuldig onderzoek in te stellen en alles in beslag te nemen, wat op de vrijmetselarij betrekking scheen te hebben. Luitenant Willis lachte, toen men de doeken te voorschijn haalde, en hij verklaarde, dat deze afbeeldingen van werktuigen, die bij het metselen worden gebruikt, volstrekt geene zinnebeelden der vrijmetselarij waren, en dat daartoe nog eenige andere voorwerpen, behalve die der daarop afgebeelden, behoorden.

De geestelijken wisten het echter beter; zij namen de doeken in beslag, alsmede alle hamers enz. enz. en bedreigden met de inquisitie, bijaldien men zich weerspannig betoonde. Hoe belagchelijk die bedreiging op zich zelve ook was, toch moest men zich naar de geestelijke heeren schikken, indien men zich niet wilde bloot stellen, om voor onbepaalden tijd gevangen gezet te worden. Met de overheidspersonen, en vooral met de geestelijken in deze afgelegen streken is volstrekt niet de spot te drijven; men wordt, zoo men eens gevangen genomen is, zoo lang in hechtenis gehouden, als het den overheidspersonen behaagt.

De reizigers geloofden, dat de inbeslagneming wel een ander dan het opgegeven doel zou hebben; de fraaije katoenen doeken — zoo dachten zij — zouden namelijk de geestelijken goed zijn bevallen en daarom zouden zij die hoogst waarschijnlijk zelven gebruiken.

Dit was evenwel niet zoo; den volgenden morgen zou men een godsdienstig straffeest houden, en al de leden van het reisgezelschap werden uitgenoodigd, er deel aan te nemen.

Onder het luiden van alle klokken trokken de Dominikanen en Redemptoristen — eene nieuwe benaming, waaronder de Jezuïten zich weder in het land hebben weten te nestelen — twee aan twee, door verschillende ongeplaveide straten der stad naar de Alameda, de publieke wandelplaats op de Piazza Major; zij droegen zwarte waskaarsen in de eene hand, en in de andere had ieder een der roode doeken; er ontbrak geen enkele van de in beslag genomenen, ja zelfs de timmermansgezel had zijne doeken moeten afgeven.

Deze ongelukkige doeken waren tot slagtoffers der inquisitie uitverkoren. Achter ieder paar priesters ging een naakte Neger met een rooden doek om zijn lijf en een dergelijke om zijn hoofd, en ieder dezer Negers sloeg als een bezetene op de in beslag genomen doeken; bij iederen voetstap kregen de doeken een hevigen slag, en het was inderdaad grappig, om deze Negers hunne goed betaalde woede aan het fraaije rood en geel bedrukte katoen te zien koelen. Zij namen de zaak zeer ernstig op en gaven aan de doeken zulke hevige slagen, dat deze, ofschoon zij geen den minsten tegenstand boden, toch langzamerhand aan flarden werden gereten.

Op de Piazza major gekomen, schaarden zich de priesters in een grooten kring om den daar opgerigten brandstapel, waarop zich eene galg verhief. Elk der Negers maakte nu den doek los, dien hij zoo deerlijk aan flarden had geslagen, ging daarmede naar den brandstapel, en bond hem aan de galg vast, zoodat deze spoedig geheel en al met doeken was bedekt; daarop haalde ieder van hen de twee fakkels of zwarte waskaarsen, die de priesters had-

den gedragen, en vervolgens werd door de Negers een dans om den brandstapel uitgevoerd. Bij dezen dans dreigden de wilde kerels van tijd tot tijd met de brandende fakkels naar de roode doeken, als wilden zij hen bevreesd maken, en nadat de dans lang genoeg had geduurd, om het publiek en de reizigers met ontzag te vervullen, stak men met de fakkels den brandstapel aan. De vrome vaders vervloekten de vrijmetselarij, en de ongelukkige doeken stonden in lichtelaaije vlam.

Toen de aan de galg gehechte doeken waren verbrand, hieven de vrome geestelijken het *Hosianna in Excelsis* aan, het beroemde: »Eere zij God in de hoogste hemelen," en daarna gingen zij uiteen.

XXX.

Vrees voor de vrijmetselarij. Redenen daarvoor. De Mexicaansche revolutie. Ecosesos en Yorkinos, Schotsche en Engelsche vrijmetselaars (partijnamen). Vervolgingen tegen hen. De reizigers worden zwaar verdacht, en vinden het geraden, zich gereed te maken, om den aftogt te blazen.

't Is niet te ontkennen, dat men eene zware misdaad had begaan; deze zinnebeelden der vrijmetselarij zijn het verschrikkelijkste wat er voor de priesters in de tropische landen bestaat. Nergens zijn de geestelijken in zulk een hoogen graad lui, wellustig en geldgierig als in het Zuiden, zoowel in Amerika als in Europa, zoowel in de voormalige Spaansche en Portugesche bezittingen als in

Indië en de stille Zuidzee. Door de vrijmetselarij gelooven zich deze waardige priesters ernstig in hunne regten bedreigd; zij meenen namelijk, dat de vrijmetselarij geen ander doel heeft, dan hun aanzien te verminderen en aan hun ongebonden leven een einde te maken. Dien ten gevolge werd de vrijmetselarij altijd, en vooral door de Roomsch-Katholieke geestelijkheid, onderdrukt. Sedert bij de onafhankelijkheidsverklaring van Mexico het genootschap der vrijmetselaars echter eene ongehoorde uitbreiding verkreeg, sedert zij de Spanjaarden verdreven, de aartsbisschoppen en bisschoppen afzetten, de kloosters ophieven en deze en andere in het oog der priesters onvergeeflijke misdaden bedreven, werden zij zóó zeer een voorwerp van haat, van afschuw, ja, van bijgeloovige vrees, dat men openlijk de overtuiging uitsprak, dat de vrijmetselaars een verbond met den duivel hadden gesloten, en dat het doel der vrijmetselarij niets anders was, dan om de wereld aan den duivel over te leveren.

Deze stelling begonnen de geestelijken, toen zij een weinig van hunne vroegere magt hadden herkregen, aan het volk als onfeilbare waarheid te verkondigen. Zij verzekerden, dat al de verschrikkingen, die de revolutie met zich had gebragt, alleen uit dit duivelsch verbond voortsproten, en het de pligt van ieder was, om tegen haar, namelijk tegen de vrijmetselarij, op zijne hoede te wezen.

Naarmate de magt der geestelijkheid weder aanwies, begonnen zij de vrijmetselaars ernstiger te vervolgen; doch — vreemd genoeg, niet waar? — zij konden hen toch niet weren, en gedurende de uitbreiding der revolutie was de vrijmetselarij zoo algemeen geworden, dat zelfs priesters openlijk tot die vereeniging toetraden. 't Was ongeveer dezelfde toestand als in Italië, waar ten tijde der Carbonari en Calderari de vrijmetselarij een geheim

middel van verstandhouding tusschen de verschillende partijen werd. In Mexico had zij eene geheel andere uitwerking. Zoo als bekend is, bestaan er verschillende systema's bij de vrijmetselarij; de Johannes-loge en de Schotsche loge onderscheiden zich niet alleen door hoogeren of lageren graad, maar ook door verschillende stelregels, en die loges, welke zich aan het Yorksche systema aansluiten, worden door de andere loges naauwelijks voor wettig erkend.

Toen ten tijde waren er echter in Mexico zeer vele loges van verschillende systema's, en het genootschap der vrijmetselaars had zich zoozeer uitgebreid, dat het ophield, door één hoofd bestuurd te worden.

Er ontstond eene daadwerkelijke klove, niet alleen op politiek terrein, maar ook op dat der vrijmetselarij, en de verschillende benamingen der systema's golden ook voor partijnamen; zij heeten Ecosesos en Yorkinos (Schotsche en Yorksche vrijmetselaars). De Ecosesos vertegenwoordigden op politiek terrein de aristocratische partij. Als vrijmetselaars hielden zij zich ook voor voornamer, omdat zij dit in het burgerlijke werkelijk waren; de rijke landadel, de hoogere geestelijkheid en allen, die tot eene monarchie overhelden, hadden zich aan de Schotsche loge — aan de Ecosesos aangesloten. Hun doel was wel, zich van Spanje vrij te maken, doch den monarchalen regeringsvorm te blijven behouden en een Spaanschen prins op den troon te plaatsen.

De Yorkinos, de aanhangers van het Yorksche systeem, bestonden uit democraten, uit de eigenlijke volkspartij, waartoe alle inboorlingen, kleurlingen en de lagere standen der blanken behoorden. Even als in alle landen, waarin eene eenhoofdige regering heeft opgehouden te bestaan, zoo ontstonden ook hier bloedige twisten. De verkiezingen van den president, van den opperbevelhebber

enz. enz. gaven altijd op nieuw aanleiding tot burgeroorlogen, terwijl nu eens deze, dan weder gene partij de overhand had; doch het kon geene der beide partijen onbekend blijven, dat de vrijmetselaars een groot gedeelte, ja misschien geheel en al de schuld hadden aan de ongelukkige partijwoede en de bloedige oorlogen, die Mexico in den afgrond der ellende stortten, niet omdat zij vrijmetselaars, maar omdat zij het oneens waren. Dit laatste werd echter door niemand als de ware reden beschouwd, maar alleen de vrijmetselarij zelve. Van daar de haat des volks, die haar trof, en deze haat werd door de priesters gevoed.

Langzamerhand, nadat de Spanjaarden waren verjaagd en het aantal inwoners op de helft was teruggebragt, — door den onafhankelijkheidsoorlog en den steeds met vernieuwde woede ontbrandenden burgerkrijg — kregen de geestelijken wederom de magt in handen, en hun ijverigst streven was nu ook, om den haat tegen de vrijmetselaars op te wekken. Dit werd oorzaak, dat ieder ontkende vrijmetselaar te zijn, en dat langzamerhand het aantal der vrijmetselaars werkelijk hoe langer zoo meer verminderde, en dat diegenen, van wie men vermoedde, of wist, dat zij tot dat genootschap behoorden, aan de hevigste vervolgingen waren bloot gesteld.

Zulk een vermoeden heerschte er nu ook ten opzigte van de reizigers, en het was hoog tijd, dat zij het land gingen verlaten, wanneer zij niet aan de grootste onaangenaamheden wilden bloot gesteld zijn. Gelukkig was alles zoo ver in gereedheid gebragt, dat men geen oogenblik behoefde te verzuimen. De wagens der karavaan waren met de noodige mondbehoeften enz. voorzien; ook waren er veertig schapen gekocht, die van tijd tot tijd geslagt zouden worden en de reizigers dagelijks van versch vleesch konden voorzien. Zeer kort na het *Auto-da-fé* tegen de roode zakdoeken vervolgden de reizigers hun togt.

Zij hadden er op gerekend, dat de persoon, van wien zij de schapen hadden gekocht, en welke tot nog toe in zijne weide waren gebleven, hun die zou leveren. Dit was echter het geval niet; op eene zonderlinge wijze waren de schapen, die de reizigers hadden gekocht, juist aan eene zekere ziekte gestorven, en de verkooper was nu natuurlijk volstrekt niet verpligt, eenige schadeloosstelling daarvoor te geven. Dus moest luitenant Willis zijn weg vervolgen zonder vleesch, behalve het beruchte carnesecco, dat de Mexicanen niet alleen gekookt en gebraden, maar zelfs raauw gebruiken; een kost, dien ieder zeer slecht zou bekomen, die er niet aan gewoon is.

XXXI.

Vervolg van den marsch. Poging, om zich versch vleesch te verschaffen. Groote landgoederen, waarop tallooze runderkudden weiden. Gelukkige jagt. Vreemde wijze om een dier te ontweiden. Bill Spaniard en een makker worden in lassos verstrikt. Bill bevrijdt zich.

Thans eerst zouden de reizigers met groote moeijelijkheden te worstelen krijgen. Tot nog toe had men vrij aangenaam en genoegelijk geleefd; de lieden, die allen jong en sterk waren, hadden overvloedigen mondkost, genoegzaam water en vrij veilige legerplaatsen des nachts gehad. Bij het voortzetten van den togt ontbrak echter reeds eene der eerste en allergewigtigste levensbehoeften, ontbrak het water. Men moest in lederen zakken zooveel mede-

nemen, als men voor vele dagen reizens door waterlooze woestenijen noodig meende te hebben. Dat het thans ook aan versch vleesch ontbrak, was een tweede ongerief, en toen men na verloop van drie dagen nog geene kolonie of geen dorp bereikt had, waar men in staat was geweest in dit gebrek te voorzien, besloten de reizigers, van het gewone hulpmiddel gebruik te maken, namelijk een stier dood te schieten en zijn vleesch te nuttigen.

Drie der beste schutters, waaronder Bill Spaniard, zonderden zich van het reisgezelschap af en spoedden zich vooruit, om eene kudde te bespieden.

In die streken, welke niet meer tot het grondgebied der inboorlingen behooren, zijn ook geene eigenlijk *wilde* buffelkudden. Groote oppervlakten lands van twee tot drie honderd vierkante mijlen behooren aan één eigenaar, en deze zegt: »Alles wat hier bestaat en leeft, is mijn eigendom!" Bij zulke groote oppervlakten en de onmogelijkheid, om zich arbeiders te verschaffen, kan men natuurlijk weinig om land- en akkerbouw denken; de opbrengst van zulk eene uitgestrektheid lands bestaat dus gewoonlijk in niets anders dan in die der runderhuiden. De groote kudden loopen in het wild rond en scheiden en vereenigen zich naar believen. Al het opzigt bestaat dáárin, dat eenige zoogenaamde vaquero's, zeer vlugge ruiters van lange lasso's voorzien, van tijd tot tijd om de kudde heênrijden, om haar ten minste eenigermate te hoeden en er voor te zorgen, dat zij zich niet naar het grondgebied der onafhankelijke Indianen begeven. Verdwalen enkele beesten, dan acht men het de moeite niet waardig, zich er over te bekommeren; doch betreft het eene geheele kudde, dan gaan de herders naar den eigenaar van de naastbijgelegene hacienda en deelen hem het gebeurde mede. — Als de daartoe geschikte dieren geslagt worden, hetgeen altijd in het warmste jaargetijde geschiedt, worden de met een

vreemd merk voorziene beesten aan den eigenaar uitgeleverd, die van zijne zijde met de overloopers op zijn grond evenzoo handelt. Men ziet hieruit, welk eene geringe waarde men aan zulk een dier hecht, en men beschouwt het daarom volstrekt niet als roofzuchtig, om in geval van nood zulk een dier te slagten, bijaldien men namelijk den eigenaar van de hacienda de huid wil terug geven of hare waarde vergoeden, en dit plan hadden ook de reizigers. Even als honderden voor hen in dergelijke gevallen gedaan hadden, deden zij thans ook, en maakten daarvan volstrekt geen bezwaar.

Nadat de drie schutters een uur lang vooruitgedraafd waren, bemerkten zij hier en daar koeijen, en dadelijk werd er jagt op gemaakt. Bill Spaniard, de Half-Indiaan, was het verst vooruit en zwaaide zijn lasso met buitengewone behendigheid; het dier was spoedig gevangen, en een oogenblik later was het ook door een neksteek gedood. Zijne beide makkers hadden hem thans bereikt en men begon de koe te ontweiden. Als men de huid behouden wil, dan begint men haar langs den buik en daarna langs de voor– en achterpooten op te snijden en haar vervolgens af te trekken. Wil men echter alleen het beste vleesch hebben, dan snijdt men de huid ter regter– en linkerzijde van de ruggestreng op, en neemt er dat vleesch van, 'twelk men voor het best houdt. Juist achter de schouders bevindt zich de bult, die iets grooter is dan een manshoofd, en die met de hem omgevende huid er uitgesneden wordt. In dit bekleedsel wordt hij een weinig geroosterd en daarna bij brood of iets anders gebruikt. De bult bestaat uit het lekkerste vet en smaakt als rundermerg. — Gewoonlijk is men zeer kieskeurig en laat de borststukken, enz. enz., hetgeen alles toch zeer malsch is, tot buit der prairie–honden liggen. In het geval, waarin zich onze reizigers be-

vonden, was men echter zoo kieskeurig niet met dit voedingsmiddel, maar men sneed al dat vleesch af, hetwelk zich het gemakkelijkst liet vervoeren, want men moest volop voor zeventig personen hebben.

Terwijl zij hiermede bezig waren, werden de drie jagers onaangenaam verrast; over den heuvel, aan welks voet zij zich hadden gelegerd, kwamen eenige vaquero's met lasso's gewapend aan galopperen, en alvorens zij hunne paarden konden bereiken, waren twee hunner in den strik gevangen.

Met zoo iets is geen spot te drijven. De veertig voet lange lasso is met drie sterke ijzeren ringen aan den zadel vastgemaakt. Met de meeste behendigheid wordt de strik zoo geworpen, dat zij over de armen van den persoon, op wien men het gemunt heeft, heên valt, en op het oogenblik, dat de riem zijne bestemming heeft bereikt, doet de ruiter zijn paard keeren en jaagt in vliegenden galop weg, zoodat de in den strik gevangen persoon over en door alles heên wordt medegesleept.

Bill Spaniard en zijn makker waren op deze wijze door de vaquero's gevangen genomen. De Half–Indiaan had, zoo als al deze lieden doen, zijn geweer over de schouders gehangen, alvorens hij aan het werk toog, om het dier te ontweiden; hij was dien ten gevolge ieder oogenblik gereed, om van zijn wapen gebruik te maken; doch wat kon hem dit thans helpen; zijne armen waren immers door een riem gebonden, die zelfs een Simson niet zou hebben kunnen verbreken. Hoe sterk de Indiaan ook was, de riemen dreven den spot met zijne krachten. Doch Bill Spaniard had een mes in de hand gehad, om den stier te ontweiden, en terwijl een ander door den schrik alles zou hebben laten vallen, wat hij in de handen had, hield Bill het mes slechts des te steviger vast, hoe

gevaarlijker zijn toestand werd. De voorwerpen, die reizigers dagelijks noodig hebben, verkeeren gewoonlijk in den besten staat; ook Bill's mes was zeer scherp. Zijne armen waren nu wel boven de elleboog zoodanig vastgesnoerd, dat het scheen, alsof zij in een ijzeren ring gesmeed waren, doch zijne handen had hij nog tot zijn gebruik, en vóór hij vijf schreden was medegesleept, had hij met zijn mes den riem totaal doorgesneden.

XXXII.

Bill bevrijdt ook Stevens. Bedenkingen over het dooden van een herder. Bezorgdheid voor de gevolgen. Voortzetting van den togt. De reizigers worden ingehaald.

»Goed", zeî Bill tot zich zelven; »ik ben nu vrij en kon den schurk een kogel door het hoofd jagen; doch dan was mijn makker Stevens nog niet gered." Terwijl hij deze woorden sprak, had hij zijne armen van den strik bevrijd en eens behoorlijk uitgestrekt, om de pijn, door het knellen van den strik veroorzaakt, te verdrijven; daarna nam hij zijne buks bedaard van den schouder, en een oogenblik daarna was de mustang van den tweeden ruiter door het oor in de hersenpan geschoten, zoodat hij na eene buiteling, waarin hij zijn ruiter medesleepte, dood nederviel.

»Nu, gij zult wel niemand meer met den lasso werpen," vervolgde Bill, terwijl hij voor alle dingen zijne buks weêr laadde. »Gij hebt, indien ik mij niet vergis, den nek gebroken!"

En dit was ook zoo. De ruiter was voorover van zijn paard gestort en had eene buiteling gemaakt; hij was daarbij onder het paard geraakt, dat neder was gevallen, en had de ruggestreng gebroken. Man en paard, beiden waren dood. Bill bevrijdde nu zijn vriend, niet, zoo als zich zelven, door het doorsnijden, maar door het losmaken van den riem; »want," sprak hij tot dezen, »het heeft thans geen haast, en de lasso is zeer schoon, men kan hem gebruiken!" Na hunne bevrijding gingen Bill en Stevens naar den man en het paard, die dood waren; de laatste nam den gedoode een paar pistolen en eene groote spoor, uit de beenderen van een rund gemaakt, af; middelerwijl maakte Bill den lasso van den zadel los en rolde hem op. De beide andere vaquero's waren ongedeerd ontkomen; dit scheen Bill geheel onverschillig te zijn, want hij keerde met Stevens naar de gedoode koe terug en volbragt met de grootste bedaardheid het aangevangen werk, alsof er niet het minst gebeurd was.

De derde man van de partij, een meer verstandig mensch, een Duitscher, vroeg aan Bill, of het hem niet speet, een mensch gedood te hebben.

»Gij zijt een dwaas!" antwoordde Bill. »Heb ik hem gedood, of heeft zijn paard het gedaan? Bovendien moet ik u vragen, of gij er een oogenblik over gedacht zoudt hebben om, ten koste van den roofzuchtigen schurk, mij of iemand anders van het gezelschap te bevrijden? Hebben die kerels ons dan met een ander doel met hunne lasso's gevangen genomen, dan om ons te berooven en daarna te vermoorden?"

»'t Is mij daarbij toch niet goed om het hart," antwoordde de Duitscher; »het komt mij voor, alsof wij iets kwaads bedreven en daarvan de nadeelige gevolgen te wachten hebben."

»Laat dat maar voor mijne rekening," hernam de Half-Indiaan, »ik heb mijn leven verdedigd, en verder niets meer."

Hiermede waren, zoo het scheen, alle bedenkingen opgelost en, zoo als Bill geloofde, ook alle kwade gevolgen afgewend. De zaak zou evenwel volstrekt zoo goed niet afloopen als hij gedacht had, ofschoon de kwade gevolgen zich niet dadelijk vertoonden. De jagers, ligtzinnig als deze lieden altijd zijn, welke slechts van den eenen dag op den anderen — men zou beter doen door te zeggen van de eene minuut op de andere — leven, dachten niet verder na over het kleine avontuur, schoten nog eene koe en handelden met deze even als met de vorige. Intusschen had de karavaan de drie jagers weder ingehaald, maakte dadelijk halt en begroette met luid gejubel den buit, dien de jagers gemaakt hadden.

Willis en Marshal waren gewoon, de wacht te houden. Terwijl de anderen de tenten opsloegen en voor het gereed maken der spijzen zorgden, reden beiden op den afstand van eene mijl rondom het leger, om te zien, of er zich niets verdachts vertoonde. Daarbij zagen zij natuurlijk ook het lijk van den vaquero en zijn dood paard. Dadelijk keerden zij naar de legerplaats terug en vroegen daaromtrent ophelderingen. Bill verhaalde, zonder zich een oogenblik te bezinnen, alles wat gebeurd was.

»Nu", zeî Willis, »dat is een mooi geval. De ontkomen vaquero's zullen een boekje van ons opendoen. Ik denk, dat het 't raadzaamst zal zijn, onzen marsch zoo veel doenlijk te bespoedigen; wij zullen hier dus slechts zoo lang vertoeven, totdat mensch en dier uitgerust zijn; daarna willen wij gedurende den nacht weder vertrekken en zoo ver mogelijk vooruit trachten te komen."

Dit voorstel scheen zoo verstandig, dat geen der reizi-

gers er iets tegen in te brengen had. Een paar uren waren voldoende geweest, om nieuwe krachten te verzamelen, en zoo trok men dan 's nachts verder noordwestwaarts, om den Mexicaanschen grond zoo spoedig mogelijk te verlaten. Twee uren moest men er nogmaals afnemen, om iets te gebruiken en wat uit te rusten; dadelijk daarna zette zich de trein weêr in beweging en marcheerde tot den tweeden dag voort, toen menschen en dieren meer dan vermoeid waren, zoodat men noodwendig een langeren tijd rust moest houden. Daar het intusschen licht en tevens zeer warm geworden was, en men dus de reis toch niet zou kunnen voortzetten, schikten zich de aanvoerders der expeditie in de gegeven omstandigheden; men besloot tien uren rust te houden, en men zou eerst tegen de avondschemering opbreken.

De gewone voorzorgsmaatregelen, het uitzetten van wachten en het geregeld aflossen daarvan, werd ook hier niet verzuimd, en de hiertoe niet benoodigde personen begaven zich ter ruste.

Zij waren zoo ver vooruit, dat zij er naauwelijks meer bezorgd over behoefden te zijn, dat zij ingehaald zouden worden; desniettegenstaande drong Willis, toen het omstreeks zes uur was, er op aan, dat men de reis zou voortzetten, en men maakte ook dadelijk de noodige toebereidselen; doch ofschoon men een uur vroeger opbrak dan men van plan was geweest, was het toch nog een paar uur te laat.

Met lossen teugel kwam een Spanjaard, door een talrijken troep goed bereden ruiters gevolgd, naar de legerplaats galopperen. Zoodra zij onze reizigers zagen, stieten zij een woesten zegekreet uit. Zij wierpen met dreigende gebaren hunne lasso's omhoog, zwaaiden met hunne lansen, en in weinige minuten was de legerplaats omsingeld.

XXXIII.

De beleefde Spanjaard. Wederzijdsche complimenten, die de reizigers met de Spanjaarden wisselen. Een goed gemeend voorstel van den Spanjaard. Slechte ontvangst die dit voorstel vindt. Vruchtelooze bedreigingen. Een leger, door weinige schutters tegengehouden.

De aanvoerder dezer lieden galoppeerde vooruit en riep met woedende gebaren: »Waar is het hoofd van deze rooverbende?"

Willis trad vooruit en zeide, dat hij tot nog toe had gemeend, dat Spanjaarden beleefde lieden waren, doch dat hij nu uit het onzinnig geschreeuw dezer schurken opmaakte, dat hij zich had vergist.

De Spanjaard antwoordde schuimbekkend van woede: »De schurk zal u die beleediging betaald zetten!" en daarbij trok hij een pistool uit zijn gordel; doch alvorens hij den haan kon spannen, zag hij vijf of zes buksen op zich rigten, en de Halfbloed–Indiaan voegde hem toe: »Raak uw slechten knuppel niet aan, anders zullen wij het u proefondervindelijk bewijzen, dat wij goede schutters zijn."

De Spanjaard was blijkbaar overbluft; hij was echter te zeer in woede geraakt, om dadelijk tot zich zelven te kunnen komen; hij schold er daarom lustig op los, terwijl hij uitriep: »Roovers en dieven zijn altijd goede schutters; dat gij mij even goed zult dood schieten als mijn herder, geloof ik wel; doch hier zijn, behalve mijne lieden, twintig dappere soldaten der republiek, en al mogt ik ook vallen, dan zult gij toch allen vernietigd worden, juist zoo als het met zulk roofzuchtig gespuis moet gaan."

Willis zeide tot den Spanjaard: »Bedaar wat, sennor!"

»Men noemt mij *don Diego de Molinares e Brancas de Caloco de Pasco;* ik ben geen sennor, ik ben een don, een grande," schreeuwde de Spanjaard vol toorn; en terwijl Bill Spaniard in een luid gelach losbarstte over dezen langen naam, antwoordde Willis heel ernstig: »Sennor, don zoo en zoo, ik kan uw langen naam niet onthouden, en er is mij ook niets aangelegen, hem ten tweeden male te hooren, doch ik moet u de opmerking maken, dat wij geene roovers zijn, en ook uw herder niet doodgeschoten hebben; bezie hem, en gij zult bevinden, dat hij geene wond bekomen heeft. Hij stortte van zijn paard en brak den nek; dat kunnen wij niet helpen."

»Wel, kunt gij dat niet helpen?" vroeg de don. »Wie gaf u de vrijheid een mijner herders te dooden, en wie gelastte u het paard dood te schieten, waarop mijn herder reed? Zou ik u er ook soms nog voor moeten bedanken, dat gij zoo goed waart, slechts twee stieren en een mijner herders te dooden?"

Stevens mengde zich thans in het gesprek en zeide: »Dat gij weinig verstand bezit, bemerkt men reeds dadelijk. Wij hebben geene stieren doodgeschoten, maar koeijen; wij zijn zoo dom niet, om taai, droog stierenvleesch te nemen, als wij malsch koevleesch kunnen krijgen; dat is numero een. Ten tweede wilde ik, dat gij, in mijn lasso gevangen, een paar honderd schreden ver werdt medegesleept. Ik zeg u, dat gij er niet lang over denken zoudt, wie den lasso geworpen had; gij zoudt op dien persoon schieten, al ware hij uw eigen broeder, want zoo iets is volstrekt niet interessant voor hen, die het uit kunnen houden. Overigens hebben wij niets te maken met u en met uw herder."

»Bijaldien ik mij met u, vreemde honden, met u weggeloopen beesten inliet, dan zou ik wel zeer dwaas zijn,"

riep de Spanjaard. »Hier zijn soldaten der republiek, en ik ben hun aanvoerder; ik beveel u de wapenen terstond neder te leggen, en mij naar het geregtshof te Santa-Fé te volgen."

Een algemeen spotachtig gelach was het antwoord op deze woorden. De jagers waren zich te zeer van hunne sterkte bewust, dan dat zij zich door deze woorden vrees zouden laten aanjagen. Als door een tooverslag en zonder eenig bevel gingen zij twee aan twee staan, en terwijl de Spanjaard terugreed, om den aanval te bevelen, hadden de reizigers zich een in grooten kring rondom de wagens geposteerd en lieten de monden hunner buksen den ruiters zien.

Het teeken tot den aanval werd gegeven, doch niet opgevolgd; het scheen, alsof de Mexicanen een zoo groot respect voor de overgehaalde buksen hadden, dat zij de monden liever van zich dan op zich gerigt zagen.

Sennor don Diego schuimbekte van woede, doch het was te vergeefs; want de ruiters gingen geen pas vooruit, maar lieten het aan sennor don, in persoon over, de zaak tot een goed einde te brengen. Daar deze zag, dat zijne bevelen niet werden opgevolgd, vertrok hij eveneens, doch niet zonder hevige bedreigingen uit te braken ; en zeker had men alle reden, deze bedreigingen niet in den wind te slaan, want de Spanjaarden zijn in den regel geen menschen, die eene beleediging ligt vergeten. Den trotschen Spanjaard kon men geene zwaardere beleediging hebben aangedaan; Marshal had namelijk tot hem gezegd, dat hij zijn *major domo* naar het reisgezelschap moest zenden, met wien men dan onderhandelen zou; hij zelf was te lomp, dan dat zijne lieden met hem spreken konden. — Als iemand tot een Spanjaard, al ware hij ook de grootste vlegel der wereld, zegt, dat hij lomp is, dan is dit eene onuitwischbare beleediging, en wel te meer, omdat de Spanjaarden in den regel werkelijk buitenge-

woon poliet zijn en het voor eene eer houden, beleefd genoemd te worden.

De don trok met zijne manschappen af, evenwel niet zonder dat de reizigers in eene hooge mate bezorgd waren geworden.

XXXIV.

Het gebied van den Colorado en de in die streken wonende stammen der inboorlingen. Talrijke sporen van Indianen. Uitgezette wachten. Stoornis gedurende den nacht. De reizigers breken op. De vlakte is geheelenal bedekt met Indianen. Voorzigtigheidsmaatregelen. Onderhandelingen. . De vredesboden der reizigers worden verraderlijk overvallen en geboeid. Don Diego aan het hoofd.

Het reisgezelschap bevond zich in het gebied van den Colorado, die in deze streek van het Oosten naar het Westen vloeit ; later wendt hij zich bijna regthoekig en vereenigt zich met den Rio Della Virgen, stroomt van het Zuiden naar het Noorden en loopt eindelijk in de golf van Californië uit. Daar de rivier van het Oosten naar het Westen stroomt, vloeijen hare zijtakken in de rigting van het Zuiden naar het Noorden, of omgekeerd, van het Noorden naar het Zuiden.

In den omtrek van den Colorado, die langs het Zuidelijke gebergte heenstroomt, wonen een groot aantal verschillende stammen van inboorlingen. Deze schijnen nog het minst met de Europeanen in aanraking gekomen te zijn, en juist daarom kan men het best op hen vertrouwen; slechts daar, waar zij met de bleekgezigten kennis

hebben gemaakt, zijn zij zeer slecht geworden, en men kan zich niet genoeg voor hen in acht nemen. Noordwaarts van den Rio Colorado begint het uitgestrekte grondgebied van Utha, in welks midden zich de Mormonen hebben gevestigd; en met deze Indianen kwamen onze reizigers het eerst in aanraking.

Al verder trekkende, bemerkten de reizigers op den derden dag van hun togt talrijke, elkander kruisende voetstappen der inboorlingen; en de Half–Indianen meenden daarin die van een Utha–stam te herkennen; eene dubbele voorzigtigheid werd dus een gebiedende pligt. De dag verliep overigens zonder het geringste avontuur, doch men had gebrek aan water; evenwel kwam men nu en dan aan een beekje, dat òf nog niet was uitgedroogd, òf waar men, na eenige voeten diep gegraven te hebben, nog genoeg water vond, om de ledige zakken te vullen. — Het reisgezelschap had in een der diepe rivierdalen, die in den omtrek van den Colorado zeer veel voorkomen, zijne legerplaats opgeslagen, omdat men daar het meest beveiligd was voor een aanval der Indianen; deze konden dan alleen de uitgedroogde rivierbedding op– of afkomen, waardoor men van twee kanten was beveiligd en slechts naar de beide andere zijden front behoefde te maken.

Voorzigtigheid was in de hoogste mate noodzakelijk, en werd ook niet verzuimd. De muildieren, die hier in deze woeste streek alleen met koorn moesten gevoed worden, dat men op de wagens met zich voerde, werden in den wagenburg opgesloten, en de tenten binnen de dubbele linie van wagens opgeslagen. Verre buiten het leger waren wachten uitgezet, wie de grootste opmerkzaamheid was aanbevolen, en wie men de stelligste verzekering kon geven, dat eene enkele onopmerkzaamheid hun welligt het verlies van hun skalp zou kosten.

Zij wisten dat allen zeer goed, daarom kon men gerust op hunne waakzaamheid vertrouwen, ofschoon de aanvoerders der expeditie nooit nalieten, midden in den nacht op te staan en het noodige onderzoek in te stellen.

Het was zoo wat tegen den morgen, toen een luid gefluit de geheele legerplaats in rep en roer bragt; 't was het uur, waarop de Indianen gewoon zijn, hun aanval te doen. De uitgezette wachten trokken met den meest mogelijken spoed naar de legerplaats terug; spoedig was iedereen op de been; daar de wachten echter verklaarden, in de vlakte van de rivierbedding niets gezien te hebben, dat verdacht was, bleef men tamelijk kalm en bedaard. Willis beval, dat er gepatrouilleerd zou worden, om in het dal, zoowel noord– als zuidwaarts, een naauwkeurig onderzoek in te stellen en te zien, of men niets buitengewoons ontdekte. Ook de patrouilles kwamen terug, zonder dat zij iets, dat onrust kon verwekken, ontdekt hadden. Als er dus inboorlingen in de nabijheid van de legerplaats waren, dan zou het op de hoogten moeten zijn, en van daar had men niets van hen te vreezen, want zij konden onmogelijk langs de steile bergwanden naar beneden klimmen.

Intusschen begon de dag aan te breken, en het raadsel werd opgelost; men zag aan beide zijden op de hoogten hier en daar Indianen, die de legerplaats bespiedden. Men behoefde niet bezorgd te zijn, want te voet noch te paard konden zij naar beneden komen, en daar de legerplaats zich in het midden der stroombedding bevond, konden noch hunne pijlen, noch de weinige geweren, die zich vertoonden, angst of vrees inboezemen.

Men maakte zonder eenig oponthoud toebereidselen om te ontbijten, en daarna om op te breken, waarbij de Indianen, die zich op de beide oevers bevonden, opmerkzaam schenen toe te zien, totdat de trein zich in

beweging zette, en het reisgezelschap, aan beide zijden der wagens gaande, het dal verliet.

De reizigers trokken een half uur noordwaarts, om in de vlakte te komen, waardoor de rivierbeddingen gewoonlijk omringd zijn, en om, door het kompas geleid, de rigting naar het groote Zoutmeer in te slaan.

Toen men zoo ver gekomen was, dat de vlakte kon overzien worden, vertoonde zich een vreemd schouwspel aan het oog der reizigers. Zoo ver het oog reikte, was de vlakte met ruiters bedekt, grootendeels inboorlingen, kenbaar aan hunne lange, zwarte haren, zoowel als aan hunne kleeding, of liever aan hun gemis van kleeding; doch de deugdelijke verrekijker, dien luitenant Willis bij zich had, overtuigde dezen, dat er zich ook Spanjaarden onder de inboorlingen bevonden. Men hield te zamen raad en het gevolg daarvan was, dat het geheele reisgezelschap werd verzameld, waarschijnlijk met het doel, om een algemeenen aanval te bewerkstelligen.

Willis liet, toen zij op de vlakte waren aangekomen, de wagens in een kring plaatsen, en daarna begaf hij zich met Marshal, ongewapend, ieder met een witten doek aan een stok voorzien, den vijand te gemoet. De Indianen kennen dit teeken zeer goed, daar zij de vredesboden nimmer eenig leed aandoen. Niet zoo eerlijk zijn de Europeanen. De Spanjaarden en de nakomelingen der Engelschen hebben zich honderde malen aan het snoodste verraad schuldig gemaakt, en men moet er zich daarom bijna over verwonderen, dat een inboorling aan dit teeken nog eenige waarde hecht.

Willis en zijn makker waren de inboorlingen genoeg nabij gekomen, om door hen verstaan te worden, en zij kenden eenige woorden der verschillende Indiaansche dialecten, zoodat zij in staat waren, de inboorlingen naar hunne bedoelingen te vragen.

Deze verklaarden zonder omwegen, dat zij hadden vernomen, dat vreemden hun land kwamen bezoeken, om de wegen te leeren kennen en hen daarna te verdrijven, zoo als zij reeds honderde malen met andere volken hadden gedaan.

Willis trachtte hen te doen verstaan, welke bedoelingen zij hadden; hij trachtte hun duidelijk te maken, dat een goede weg door deze wildernissen eene ware weldaad voor hen zou zijn, en vroeg daarna, wie hen zoo verkeerd had ingelicht omtrent het plan der expeditie.

Alvorens de inboorlingen hierop konden antwoorden, kwam een troep Mexicanen, die zich achter de Indianen had verborgen gehouden, te voorschijn, stormde op de beide ongewapenden los, nam hen in hun midden, en galoppeerde ijlings weg.

Achter het front gekomen, werd er krijgsraad gehouden, en nu viel het gemakkelijk, de schandelijkheid van hunne onderneming te doorzien. Don Diego, op wiens grond de reizigers de hierboven vermelde stieren hadden gedood, had militairen gerekwireerd, om den hem aangedanen hoon te wreken, doch de soldaten waren, zooals wij reeds weten, niet genegen geweest, om zich aan de kogels uit de getrokken buksen der reizigers bloot te stellen. Don Diego was dus genoodzaakt geweest, om voor de overmagt te bukken. Evenwel hij wilde zich wreken, het mogt kosten wat het wilde, en daarom had hij een troep Utah–Indianen opgezocht, die hij voor talrijk genoeg hield, om het reisgezelschap te overvleugelen; met hen had hij het spoor der reizigers gevolgd, en het boven medegedeelde verraad was zijn werk.

XXXV.

Eergevoel der Indianen. Poging van don Diego, om zijne schandelijke handelwijze te regtvaardigen. Een aanval wordt besloten en uitgevoerd. Gevaar van zulk een aanval. Hoe deze gelukkig werd afgeslagen. Vlugt der inboorlingen.

De Indianen hebben eergevoel en veel achting voor het vertrouwen, dat men in hen stelt; komt een vreemdeling zonder bescherming hulpeloos in de tent eens inboorlings, dan kan hij er op rekenen, dat hem niet alleen niets kwaads zal wedervaren, maar dat zelfs zijn gastheer hem tegen elken aanval verdedigen zal; daarom berispten de Indianen het gedrag der Mexicanen zeer, en zij verklaarden, dat zij niet gewoon waren, op zulk eene wijze oorlog te voeren.

Don Diego verklaarde van zijne zijde, dat de beide gevangenen ontvlugte slaven van hem waren; dat hij niet van plan was, de vredesboden gevangen te nemen, maar dat hij zich in het bezit van deze mannen, die zijn eigendom waren, wilde stellen.

Hiermede had hij zich, volgens de denkbeelden der Indianen, zoo volkomen geregtvaardigd, dat er niets tegen in te brengen was; alleen vroegen zij nog, hoe het kwam, dat men juist twee slaven als vredesboden had afgezonden. Don Diego antwoordde hierop, dat men gewoon was slaven gevaarlijke berigten te laten overbrengen, en voegde daarbij, dat geen vrij man een slaaf mogt vergezellen.

»De zeden der bleekgezigten zijn toch vreemd; zij laten datgene, wat een man vereert, het gevaar namelijk,

aan een slaaf over. Dragen zij misschien de stijlen der tenten, waarbij geen gevaar is?" aldus vroeg de aanvoerder van den stam den waardigen Spanjaard; doch deze gevoelde zich niet geroepen, deze vraag te beantwoorden, en zeide alleen, dat het er thans op aan kwam, om aan de schurken, die zich daar ginds bevonden, zijn eigendom, de muilezels en wagens namelijk, te ontnemen; dat hij daarentegen alles, wat zich op de wagens bevond, met al het goud en zilver, al de geweren en het kruid aan de Indianen wilde overlaten, ja, dat hem aan de skalpen der zeventig blanken niets gelegen lag, daar hij nu toch eenmaal zijne beide slaven terug had.

De schurkachtige Spanjaard dacht hier ongestraft goede zaken te maken. Dat zijne beide zoogenaamde slaven de aanvoerders der expeditie waren, en dat zij hem den grootsten weerstand zouden geboden hebben, als zij bij het reisgezelschap gebleven waren, dit stond bij hem vast. Hij had op zulk een geluk, als hem thans ten deele viel, volstrekt niet gerekend; hij had niet verwacht, dat zij zelven als vredesboden komen en zoo gemakkelijk in den val loopen zouden; zoo dom kon een Spanjaard nooit zijn! Nu waren zij echter van de troep gescheiden en bevonden zich in zijne handen, en het was dus te verwachten, dat zonder leidsman, zonder aanvoerder, de jagers en kooplieden gemakkelijk overmand zouden worden. Dit alleen was het doel van zijne leugenachtige voorstellingen, en deze hadden het gewenschte gevolg; want ofschoon de inboorlingen zeer goed gevoelden, dat de edele don hun de huid van den beer verkocht, alvorens deze geschoten was, en dat zij, om de skalpen te bekomen, eerst de blanken overwinnen moesten, was echter hunne zucht naar buit en naar den strijd groot genoeg, om deze kleinigheid over het hoofd te zien, en zij namen zonder verdere tegenwerpingen den voorslag van don Diego aan.

Van een overval kon natuurlijk geene sprake meer zijn, nadat de reizigers hen bemerkt en hunne vijandelijke bedoelingen begrepen hadden. Wilde men buit behalen of skalpen verkrijgen, dan bleef er niets anders over, dan een open gevecht te wagen, en dit moest des te spoediger geschieden, daar zij hunne vijanden zoo weinig mogelijk tijd wilden laten, om aanstalten ter verdediging te maken.

Er waren ten minste vier honderd goed bereden Utah–Indianen bij elkander. De aanvoerder verzamelde hen rondom zich, hield eene korte toespraak tot hen, en spoedig hadden zij de legerplaats omringd, zoodat het scheen, dat zij van plan waren, een algemeenen aanval te doen.

Zulk een aanval der Indianen heeft inderdaad iets verschrikkelijks. De zwart en rood beschilderde naakte mannen, met lange speren, geweren, boog en pijlen gewapend, komen op hunne wilde paarden aanrijden, rennen alles onder den voet wat hen in den weg staat, en het is bijna eene onmogelijkheid, hun met goed gevolg de overwinning te betwisten; slechts met veel moeite zou dit aan een geoefend infanterie–corps gelukken.

Bij hunne geringe sterkte zou alles verloren zijn geweest, als het reisgezelschap de Indianen in het open veld had ontmoet; een enkel schot zouden zij dan slechts hebben kunnen afvuren, en daarna zouden zij onder de hoeven der paarden zijn verpletterd geworden. Thans echter stonden zij goed gedekt achter hunne wagens; de aanrennende paarden, de zwaaijende lansen konden hun dus geen schrik aanjagen. Elk der jagers stond bedaard op zijn post, zoo ver achter de wagens, dat hij voldoende voor de lansen beveiligd was. De Indianen verloren de hun anders zoo gewone voorzigtigheid ditmaal geheelenal uit het oog, en dit te meer, daar don Diego hun gezegd had, dat de vijanden kooplieden waren, die

geene andere dan slechte wapenen hadden. Daarom dachten zij met één enkelen slag het goed voorziene nest uit te halen; doch zij zagen zich deerlijk teleurgesteld. Zoodra zij onder het bereik der geweren gekomen waren, knalden van alle kanten de buksen, en naauwelijks had één schot zijn doel gemist. Een vijfde deel van de ruiterbende lag van de paarden geworpen op den grond, en de van hunne ruiters bevrijde dieren bragten eene niet geringe verwarring te weeg in de rijen der Indianen.

Het natuurlijke gevolg daarvan was, dat zij even plotseling vlugtten, als zij den aanval gedaan hadden.

XXXVI.

Bezorgdheid der inboorlingen voor hunne dooden en gewonden. Een voorstel aan den Spanjaard wordt door dezen afgewezen. De Indianen zenden vredesboden af. Opheldering, die de Indianen verkrijgen. De lijken worden weggehaald. Eene Indiaansche begrafenis. Willis en Marshal vrij. Het reisgezelschap zet in de avondkoelte zijn togt voort.

Toen de Indianen buiten het bereik der geweren waren gekomen, verzamelden zij zich en beraadslaagden met elkander, wat hun nu te doen stond. Vóór alle dingen wilden zij de lijken hunner broeders, benevens de gewonden uit de handen der vijanden bevrijden; zij besloten daarom, iemand met eene witte vlag naar de bleekgezigten te zenden, hoewel zij moesten bekennen,

dat zij zelven het vertrouwen hunner tegenpartij misbruikt hadden.

Na eenige woorden, die tusschen de aanzienlijkste personen van den wilden stam gewisseld waren, besloot men, van don Diego de loslating zijner beide slaven te verzoeken, om deze, door eenige inboorlingen begeleid, als onderhandelaars af te zenden.

Dit verlangen, dat, op zich zelf beschouwd, zeer verstandig te noemen was, werd niet alleen door don Diego afgewezen, maar hij verklaarde ook, dat hij zijne beide slaven niet ten tweeden male wilde verliezen, nadat hij ze naauwelijks weder in zijne magt had gekregen. De edele don wilde zich thans uit de voeten maken; doch dit werd hem verhinderd. De wilden geloofden redenen te hebben, om zijne woorden te wantrouwen, en gevoelden zich daarom gedrongen, hem ter verantwoording te roepen over de groote verliezen, die zij door zijn toedoen geleden hadden. Daar men nu — ten minste voorloopig — geen geweld tegen don Diego en zijne gevangenen wilde plegen, zoo bleef er niets anders over, dan een paar lieden uit hun midden naar de omsingelden af te zenden, en af te wachten in hoeverre deze genegen zouden zijn, hunne vredesboden op eene behoorlijke wijze te behandelen, daar zij zelven dit niet gedaan hadden.

De blanken vonden het in hun belang raadzaam, om de afgezanten met de verschuldigde achting te behandelen, en zoo vond er spoedig eene opheldering tusschen de afgezanten en de reizigers plaats, hetgeen men vooral aan Bill, den Half-Indiaan, te danken had. Men gaf de noodige ophelderingen nopens het doel der reis en stelde hen volkomen gerust omtrent de bedoelingen der karavaan, die in de verste verte niet aan een aanval gedacht en ten bewijze daarvoor zelfs de beide aanvoer-

als vredesboden afgezonden had, hetgeen men niet doet, als men aan strijd en gevechten denkt.

Dit begrepen de wilden, doch de persoon, die het woord voerde, zeide: »De bleekgezigten hebben twee tongen, de eene spreekt zoo en de andere weêr anders; de roodhuid kan nooit weten, wie de waarheid spreekt; misschien zegt geene van beide de waarheid. Als de beide afgezanten der bleekgezigten hunne aanvoerders zijn, waarom noemt de Spanjaard hen dan zijne slaven?"

Bill antwoordde hierop, dat de Spanjaard een leugenaar was; verhaalde het gebeurde met de beide gedoode koeijen naar waarheid en zeide, dat het hun voornemen geweest was, om de waarde dier koeijen te betalen, doch dat don Diego hen dadelijk met soldaten vervolgd, en hij ook hen, de Indianen, tegen het reisgezelschap opgezet had, alleen om wraak te nemen over iets, dat geene onregtvaardigheid was.

»Mijn bleeke broeder spreekt goed," antwoordde de Indiaan; »koeijen zijn wild, haar vleesch en hare huid behooren aan hem toe, die ze schieten kan, en het is schandelijk van den Spanjaard, dat hij daarom zoo velen van de onzen heeft gedood, en dit te meer, daar hij wist, dat mijne broeders, de bleekgezigten, zoo goed gewapend zijn, dat hij zelf voor hen gevreesd, en het niet gewaagd heeft hen aan te vallen. De blanke mannen zullen uitgeleverd worden en de Spanjaard zal eene zware verantwoording hebben en zijn straf niet ontgaan. Mijne bleeke broeders wil ik nu echter vragen, of zij ons veroorloven, dat wij onze dooden en gewonden medenemen; voor de dooden zullen wij een gedenkteeken oprigten, vele vrouwen zullen hare tranen vergieten, vele kinderen zonder vader zijn, de gewonden zullen naar hunne wigwams terugkeeren en de dapperheid der blanke mannen, maar nog meer hunne grootmoedigheid loven en prijzen."

»Toegestaan," antwoordde Bill; »roep uwe makkers, opdat gij, door hen geholpen, doen kunt, wat gij begeert. De bleekgezigten zullen u daarin niet verhinderen; ook zij eeren de dappere mannen, doch zij achten hen nog hooger, die in den strijd gevallen zijn, en zij zullen daarom hun graf niet ontheiligen."

De inboorlingen keerden tot de hunnen terug, en korten tijd daarna zag men hen, vergezeld van Marshal en Willis, die ongewapend waren, te voet aankomen, om de lijken weg te dragen, de gewonden te helpen en van het tooneel des gevechts naar hunne paarden te voeren. — Er werd een groote kuil gegraven. Eenigen bragten de dooden daarin bijeen, en anderen verstrooiden zich over de vlakte en zochten steenen. De kuil werd met steenen aangevuld; daarna werden er zoo veel zitplaatsen gemaakt als er dooden waren; vervolgens haalde men hunne paarden, en deze werden allen gedood, opdat hunne voormalige meesters de groote reis naar de jagtgronden hunner voorvaderen niet te voet zouden behoeven af te leggen. — Toen deze ernstige en treurige plegtigheid was afgeloopen, hield de aanvoerder eene naar het scheen indrukwekkende rede. De Spanjaarden waren allen in den kring ingesloten, waarin de plegtigheid had plaats gevonden; zij moesten de redevoering mede aanhooren, en uit hunne bewegingen was het op te maken, dat deze nadrukkelijke vermaningen voor hen bevatte.

Nadat dit geschied was, veroorloofde men al de Spanjaarden, om heen te gaan, met uitzondering van don Diego en een officier, die men aan hunne groote hoeden kon onderscheiden.

Toen de Spanjaarden waren afgetrokken, verdeelden zich de inboorlingen weder over de uitgestrekte vlakte en zochten zoo veel steenen bijeen, dat er zich weldra eene pyramide boven de talrijke lijken verhief. Deze steenen

waren meerendeels zoo zwaar, dat twee personen ze naauwelijks konden optillen. Zoo verliep het warmste gedeelte van den dag, en de inboorlingen waren gedurende dezen tijd onvermoeid en, naar het scheen, ook zonder iets te gebruiken, druk in de weêr. Hun werk had een dubbel doel; zij wilden in hun land eene eerezuil voor hunne gesneuvelden en een gedenkteeken voor het groote verlies, dat zij geleden hadden, oprigten.

Toen de avondkoelte zich deed gevoelen, vervolgden de reizigers hun togt; de inboorlingen hadden hun werk volbragt en volgden nu op tamelijk verren afstand den trein. In hun midden bevonden zich nog altijd de beide Spanjaarden, die men door middel der kleine verrekijkers van het reisgezelschap zeer goed herkennen en van de anderen onderscheiden kon.

De nabijheid der wilden boezemde Willis en Marshal bezorgdheid in voor de veiligheid van het reisgezelschap. Bill verklaarde echter, dat hiertoe geene reden bestond; al de inboorlingen hadden hunne strijdteekenen verwijderd, een bewijs, dat zij op geen roof- of krijgstogt uitgingen. Zij volgden de reizigers misschien alleen, omdat zij denzelfden weg moesten afleggen, doch in geen geval met kwade bedoelingen. Dit stelde de reizigers gerust, want allen wisten, dat de Half-Indiaan de zeden en gewoonten zijner landslieden naauwkeurig kende, en zoo werd zonder al te groote bezorgdheid de togt vervolgd, totdat men weder een lief, aan beide zijden door loodregte rotswanden begrensd rivierdal betrad, waar men den nacht wilde doorbrengen.

XXXVII.

Bill gelooft, dat men geene bezorgdheid meer behoeft te koesteren. De vliegen der bleekgezigten. Over het karakter der inboorlingen. Redding van een zoogenaamden wilde, en zijn offerdood voor zijn redder.

Het dal, waarin onze reizigers hunne legerplaats wilden opslaan, was even als het vorige aan twee kanten ontoegankelijk. De in een vijandelijk land noodige voorzigtigheid werd echter niet verzuimd. Bill Spaniard verzekerde echter, dat hij met zijn leven voor de volkomene veiligheid van het reisgezelschap kon instaan, want er waren niet de minste teekenen voorhanden, die van eenige vijandelijke gezindheid der inboorlingen blijk gaven. Hij verhaalde, hoe goed de wilden de schuldigen van de onschuldigen weten te onderscheiden, en verzekerde, dat zij de laatsten nooit aanvallen, zelfs dan niet, wanneer zij er veel voordeel bij zouden kunnen hebben.

»Ik zelf," sprak hij, »ben dikwijls in de gelegenheid geweest, om hunne regtvaardigheid te leeren kennen, en ik zou mij zeer vergissen, als deze lieden een ander doel hadden dan om ons, voor zoo ver het in hunne magt staat, te beschermen tegen de inboorlingen van hunnen stam, die het gebied van Utah bewonen." Hij verhaalde verder menig hem ter oore gekomen voorval, dat getuigde van het meer dan gewone eergevoel en de dankbaarheid dezer lieden.

»Ik ben nog niet oud," vervolgde hij, »maar heb toch reeds veel ondervonden, en meer gezien en beleefd dan gij misschien ooit zien en beleven zult; ik ken de wilden in

al hun doen en laten, en kan hen dus juist beoordeelen. Toen ik vóór eenige jaren op de beverjagt naar het Rotsgebergte was gegaan, vond ik daar een oud opperhoofd van een stam in een deerniswaardigen toestand; hij had een boom geveld, om bij den honig te komen, dien de wilde bijen daar hadden bijeengebragt. De inboorlingen hebben wel een afkeer van de vliegen der bleekgezigten, zoo als de bijen door hen genoemd worden, doch zij houden veel van den honig en weten dien goed te gebruiken. Nu had de man bij het neêrvallen van den boom zich niet spoedig genoeg uit de voeten gemaakt; een tak had hem getroffen, op den grond geworpen en ofschoon niet gekwetst, toch zoo diep in den moerassigen grond doen zakken, dat het hem onmogelijk was, er uit te komen. Ik kwam bij hem, toen hij reeds drie dagen zoo had gelegen en zijn einde nabij was. De wilden kunnen het een ongeloofelijk langen tijd zonder voedsel uithouden, als zij slechts water hebben; doch de arme kerel had ook dit niet, en drie dagen lang in een moerassigen grond te moeten liggen, wanhopende aan redding en vreezende voor een troep hongerige wolven — voorwaar, mijne vrienden, daarmede is de spot niet te drijven.

»Zoodra de man mij zag, sloot hij zijne oogen, want hij verwachtte, dat ik hem zou doodschieten, daar het de gewoonte der bleekgezigten is, den weerloozen vijand te dooden.

»Toen ik echter naar hem toetrad en mijne flesch aan zijn mond zette, was hij niet weinig verwonderd over de grootmoedigheid van een blanke; hij geneerde zich niet, dronk en at wat hem geboden werd, en daarna hakte ik met zijne bijl, die in de nabijheid lag, den tak weg, die hem verhinderd had, op te staan. Eene zaag zou beter geweest zijn, want bij iederen houw, dien ik deed, zag ik den Indiaan het gelaat van pijn vertrekken, doch ik kon er niets

aan doen; ik kon hem op geene andere wijze bevrijden. Om het hem evenwel een weinig gemakkelijker te maken, hakte ik van de andere zijde een paar takken af, waarmede ik dien, waaronder de Indiaan lag, kon stutten, zoodat hij niet meer met al zijn gewigt op hem drukte.

»Na verloop van een kwartier uurs was de arme vent bevrijd, doch de ongemakkelijke ligging had hem zoodanig verlamd, dat hij volstrekt niet kon opstaan.

»Bleeke man, gij hebt mij goed behandeld," sprak de roodhuid, »en ik dank u daarvoor; ik heb op verlossing gehoopt en gewacht; doch ik zie, dat zij mij niets zal baten, ik kan mij niet bewegen, mijne leden zijn verlamd. Bleeke man, doe den roodhuid nog eene dienst, neem de bijl, waarmede gij mij bevrijd hebt, en splijt mij het hoofd, opdat ik niet een buit der wolven of beeren worde; want zie, ik kan mij niet bewegen, mij niet tegen hen verdedigen, en het is beter, onder uwe bijl dan onder hunne tanden te sterven!"

»Een roodhuid zou dien wensch vervuld hebben; want deze zou ingezien hebben, dat de man niet te helpen was; ik kon dit echter niet inzien. Ofschoon het geen man van mijn stam was, wilde ik hem zoo goed mogelijk op mijne schouders wegdragen. Ik bezag en betastte hem van alle zijden, en daar ik bemerkte, dat hij niet gewond, en geen zijner ledematen gebroken was, volbragt ik dit voornemen. Ik rigtte hem op en droeg hem zonder ongelukken weg. Hij deelde mij mede, in welke streek zijn stam woonde, en ik was zoo gelukkig, hem den volgenden dag daar te brengen.

»Zie, dit baarde groot opzien, want het zal te voren nog wel nooit gebeurd zijn, dat een bleekgezigt de redder van een roodhuid werd; ten minste werd hetgeen ik u daar mededeelde door den eenen stam aan den andere

verhaald, zoodat ik dit verhaal telkens en telkens al weder gehoord heb. Gij ziet daaruit, dat die lieden het zeer wel beseffen, als men hen goed behandelt; gij ziet daaruit, dat zij niet ongevoelig zijn voor eene edelmoedige behandeling. Om deze daad werd ik, waar ik kwam en mijn naam noemde, als vriend der roodhuiden behandeld en als de redder van een dapper man geacht, geëerd en bemind. En juist diezelfde man heeft mij het leven gered op eene beerenjagt, waarbij hij zijn eigen leven opofferde, om het mijne te redden."

XXXVIII.

Haat der inboorlingen tegen de Spanjaarden. De Prairiewolf, Indiaansch hoofdman. Eigenaardige manier, om eene familie te redden. Verwoestingen door de Comanchen. De geredde familie trekt zuidwaarts.

»Lang nog vóórdat dit geschiedde," vervolgde Bill, »had ik gelegenheid het verstand zoowel als het wakkere hart van dezen wilde te bewonderen. Bijna ieder jaar keerde ik op mijne vele togten en omdolingen telkens weder naar de plaats terug, waar mijn vriend woonde, en bij deze gelegenheden maakte ik hem dikwijls met deze en gene familie, die met mij bevriend was, bekend. Aan de oevers van den Arkansas had zich een Spanjaard met der woon gevestigd. De Spanjaarden hebben zich zeker niet slechter gedragen dan de blanken van het Noorden; doch even zeker is het, dat zij zich veel vroeger aan mishandeling der in-

boorlingen hebben schuldig gemaakt. en dat zij bij gevolg op gelijke wijze gehaat zijn. Zoo men er slechts even kans toe ziet, zal de Spanjaard even goed als de Yankee door de geboren Amerikanen worden aangevallen.

»Aan den Arkansas hadden vele Spanjaarden en Yankees zich gevestigd, doch zij woonden zoo eenzaam, hunne blokhuizen waren zoo ver van elkander verwijderd, dat zij elkander bij eene overrompeling geene hulp kon bieden.

»De met mij bevriende Spanjaard was ook de vriend geworden van den door mij geredden Indiaan, die den naam droeg van Prairiewolf; hij was verscheidene malen diens gast geweest, en schoon ook de Spanjaarden met groote minachting over de Negers spreken en hen eigenlijk niet voor menschen houden, zoo is dit toch het geval niet met de inboorlingen, die integendeel door hen wegens hunne dapperheid zeer gerespecteerd worden.

»Op zekeren dag kwam de Prairiewolf bij mijnen vriend, den Spanjaard, en wilde hem overhalen, om met hem naar het woud te gaan. Vruchteloos zocht hij zich door allerlei teekenen verstaanbaar te maken, daar hij van mij wel eenige Engelschen woorden, maar geen Spaansch had geleerd.

Daar hij zich nu vergeefsche moeite gaf, om zich aan den Spanjaard begrijpelijk te maken, ging hij naar het bed van het eenige kind, dat de familie bezat, nam het slapende jongske in zijne armen en ontvlugtte daarmede plotseling naar het woud.

»Zoowel mijn vriend, de Spanjaard, als zijne beide zwarten, wapenden zich en snelden den Prairiewolf achterna, van wien zij dachten, dat hij het kind zou opeten; ook de vrouw van den Spanjaard vervolgde hem met loshangende haren; doch hij bleef altijd vooruit, aan zijne vervolgers nu en dan het kind toonende, om hen daarmede te lokken, terwijl hij eene poos stilhield, zoodra

hij bemerkte, dat zij vermoeid waren, doch zich terstond weder voortspoedde, wanneer zij hem digt genoeg genaderd waren, om van hunne wapens gebruik te kunnen maken; want zooveel wist de wilde wel, dat mijn Spaansche vriend een zeer geoefend schutter was.

»De zonderlinge jagt duurde den geheelen dag voort, en des nachts was er, helaas! aan eene vervolging van den wilde niet te denken. Uitgeput legden zich de beroofden neder, en even vermoeid wierpen zich ook de slaven onder een boom, en men wachtte den volgenden morgen af, om de jagt voort te zetten.

»Toen het begon te dagen, zetten zij hunnen togt voort in de rigting, waarin zij dien begonnen hadden. Doch naauwelijks waren zij weder op marsch, toen zij achter zich een gillend gefluit hoorden, en zie, het was de Prairiewolf, die het kind tegen zijne borst droeg, het aan zijne vervolgers liet zien en toen daarmede voortging, doch, gelijk weldra bleek, terug langs denzelfden weg, dien hij gekomen was. Op dezen weg volgden hem nu ook natuurlijk de ouders van het kind met hunne slaven.

»Toen de avond viel, bevonden zij zich weder in de plaats hunner woning; de wilde was op zijne knieën gaan liggen en had het knaapje voor zich geplaatst, zoodat het hem geheel bedekte en er geen schot kon gewaagd worden, zonder het leven van het kind op het spel te zetten.

»In deze houding wachtte hij bedaard de komst van den Spanjaard en diens gade af. Met tranen in de oogen en onder duizend kussen drukte de moeder haar kind in de armen, doch de Spanjaard hief de kolf van zijn geweer op, om den Prairiewolf de hersenpan te verbrijzelen, en vroeg: »Waarom, onzinnige, hebt gij dit gedaan? waarom hebt gij ons zoo beangst gemaakt?"

De wilde zag ernstig in het rond en wees over de vlakte heen, waarop zij stonden. Thans eerst werd de

Spanjaard opmerkzaam op eene ontzettende verandering, die hier had plaats gehad. De blokhuizen en de omheiningen hunner velden waren verdwenen; men stond op eene ledige, afgebrande plaats.

»De zaak was deze geweest: De Prairiewolf wist, dat de Comanchen alle Spanjaarden, die aan den Arkansas woonden, en vooral diegenen, welke zich in de nabijheid van den Apichpa hadden gevestigd, wilden vermoorden en hunne huizen verbranden. De Prairiewolf, die van dit plan kennis had bekomen, wilde zijne vrienden redden, en daar hij hen te vergeefs het lot, dat hen te wachten stond, zocht mede te deelen, omdat hij zich aan hen niet verstaanbaar kon maken, nam hij het kind en ontvlugtte daarmede, aangezien hij zich vast overtuigd hield, dat men hem nu wel zou volgen. Thans bragt hij zijne vrienden weder terug naar de plaats van den brand; hunne huizen waren in de asch gelegd, hun vee was weggevoerd, hun oogst was vernietigd, doch zij althans waren in het leven gebleven, zij waren gered.

»Ik weet niet, op welke wijze mijn vriend zich aan de Spanjaarden heeft verstaanbaar gemaakt, maar het gelukte hem toch, hen te bewegen, met hem te gaan, om zich van een wissen dood te redden. Nadat zij van de vertrapte maïs zoo veel verzameld hadden, dat zij daarvan eenige dagen konden leven, bragt hij hen verder zuidwaarts naar de Canadian-rivier, niet verre van het fort Union, waar zij eene vruchtbare streek vonden en onder de bescherming der nabijgelegen bezetting veilig konden wonen. Eerst hier op het fort werd het door mijne tusschenkomst den Spanjaarden duidelijk, wat zij aan den wakkeren roodhuid te danken hadden.''

XXXIX.

De vrees voor de wilden begint te verminderen. De morgen komt, en men maakt zich gereed, om verder te trekken. Vele inboorlingen op de rotsen. Eene gewaagde onderneming en hare gevolgen. Wraak der roodhuiden op de Spanjaarden. Don Diego, een meester in het vloeken.

»Ziet, mijne vrienden," begon Bill op nieuw, »op zulk eene wijze gedragen zich de inboorlingen altijd jegens de blanken, wanneer dezen hen goed behandeld hebben, en hetzelfde heeft plaats, wanneer zij zich van eene onregtvaardige daad tegen de blanken bewust zijn; zij trachten het aangedane onregt even zeer weder goed te maken, als zij de ontvangene weldaad trachten te vergelden. Daarom meen ik u ook volkomen gerust te kunnen stellen omtrent de bedoelingen der Utah–Indianen. Zij hebben ons zonder eenigen grond met eene groote overmagt aangevallen; het is niet waar geweest, wat de schurk van een Spanjaard hun heeft wijs gemaakt; zij gevoelen, dat zij ons onregtvaardig hebben behandeld, en dat zij de harde tuchtiging, die wij hun gaven, allezins verdiend hebben. Zij zijn ons nu voldoening schuldig, en ofschoon zij onze vrienden niet zijn, daar wij hen zoo duchtig hebben gekastijd, zijn zij toch zekerlijk ook onze vijanden niet, maar zij zullen ons zelfs tegen vervolgers beschermen."

Onder deze geruststellende verzekeringen legde men zich neder, en Bill Spaniard's voorspelling werd vervuld; de nacht verliep zonder de geringste stoornis.

Toen het echter begon te dagen, vertoonde zich aan

het oog der reizigers een zonderling schouwspel. De karavaan maakte juist de noodige aanstalten, om op te breken, toen plotseling aller opmerkzaamheid gevestigd werd op eene dier hooge rotsen, die het dal van beide zijden omringen. Eene groote menigte wilden had zich aldaar verzameld, en het scheen, dat zij met opzet luid en woest schreeuwden, ten einde door ons bemerkt te worden.

Niemand had eenig vermoeden van hetgeen er thans zou geschieden; eensklaps zag men de digte rijen der Indianen zich verdeelen; daarop bemerkte men twee ruiters, die in vollen galop kwamen aanrennen. Het waren de beide Spanjaarden, die het commando gehad hadden over hen, die den vorigen dag waren teruggekeerd; zelfs op de duizelingwekkende hoogte waren zij kenbaar aan hunne hoeden; zij jaagden naar den afgrond heen, of, beter gezegd, zij werden er heengejaagd. Hunne paarden waren geblinddoekt, en toen de weg plotseling onder hunne voeten wegzonk, stortten zij in de ontzettende diepte neder en sleepten de mannen, die op hun rug waren vastgebonden, met zich in den afgrond. Zoo vielen zij voor de voeten der reizigers neder; de beide paarden waren dood, en hetzelfde lot had ook een der beide officieren getroffen; de andere en wel de verraderlijke schurk, die de karavaan zoo zeer had verontrust, leefde nog.

Men ging naar de plaats des ongeluks, om te zien, of er nog redding mogelijk ware, doch men werd door den zwaar gewonden don Diego slechts met de afschuwelijkste verwenschingen ontvangen. De om den buik van het paard vastgebonden beenen waren door den val op onderscheidene plaatsen gebroken; de armen, achter op den rug vastgemaakt, waren niet geblesseerd, en naar het scheen was dit met het bovenlijf eveneens het geval; hij was dien ten gevolge nog zoo goed bij zijne zinnen, dat hij wist, wat hem te wachten stond, de vreeselijkste

dood met verbrijzelde léden, die toch eerst het gevolg van den honger kon zijn; want de wonden bloedden niet, en daarom kon de uitputting niet zoo spoedig een einde aan zijn lijden maken. — De reizigers behoorden voor het grootste gedeelte niet tot den beschaafden stand en waren dus niet aan bijzonder kiesche taal gewoon; doch zulke ijzingwekkende vloeken, als zij uit den mond van den Spanjaard vernemen moesten, had nog geen hunner gehoord.

Bill Spaniard trad naar hem toe en zeide:

»Wie heeft de schuld van uw ongeluk, gij hond van een Spanjaard? Wie anders dan gij zelf? Hadt gij, roofzuchtig beest, ons bedaard onzen weg laten vervolgen, dan zouden uwe magere koeijen u rijkelijk zijn betaald geworden, en gij zoudt nog goed en wel op uwe hacienda zitten, in plaats van, zoo als nu uw lot zal worden, den wolven tot eene welkome prooi te verstrekken, nadat zij eerst uw paard onder u verslonden hebben, dat hun in ieder geval beter zal smaken dan uw persoontje."

Willis sprak: »Kom, kom, Bill Spaniard! gij spreekt waarlijk niet veel beter dan de Spanjaard zelf." — Don Diego lette echter niet op hetgeen Willis zeide, maar beantwoordde de »hartelijke" toespraak van den Half–Indiaan volgenderwijze, terwijl hij zoo luid schreeuwde als hem mogelijk was:

»Nog ben ik niet dood, giftige slang; nog is er genoeg leven in mij overgebleven, om u in den diepsten afgrond der hel te vervloeken, waar u tien millioen duivelen onophoudelijk en van eeuwigheid tot eeuwigheid plagen zullen, u en allen die hier zijn, gij prairie–horden! Zie, ik zal zonder absolutie sterven, en dat spijt iederen goeden Christen, want hij komt dan in de hel; doch mij verheugt het, dat ik in de hel kom, en al ware er hier een priester, dan zou ik toch niet biechten of absolutie ontvangen willen, omdat ik in de hel *wil* ko-

men! Ja, ik wil daar komen, om te zien, hoe gij door de duivelen gemarteld wordt; hoe gij in olie gekookt en gebraden wordt; hoe gij ieder uur sterft, om telken male weder levend te worden; hoe de gieren uw gebeente afknagen, en gij door honderde dolken wordt doorboord, en dat zonder ophouden! Ha, ha, die gedachte verzacht mijne smarten, en lagchend zal ik de duivelen zoo druk bezig zien en hun raden, hoe zij u het best pijnigen kunnen! En met voorbeeldeloos cynismus noemde hij eenige ligchaamsdeelen op en schetste de pijnen, die hij hun door de duivelen zou laten aandoen.

Bill Spaniard hief zijn geweer op, om den Spanjaard een kogel door het hoofd te jagen; doch luitenant Willis hield hem tegen en sprak:

„Foei Bill! Gij weet, het is niet geoorloofd zijnen evenmensch te dooden."

Het valt moeijelijk te beslissen, of het verbod, om den ellendeling een kogel door het hoofd te jagen niet veel wreeder was, dan het volvoeren van Bills voornemen zou zijn geweest, want men liet den ongelukkige aan al de martelingen en aan den vreeselijken dood ter prooi, waarvan de Half–Indiaan gesproken had, terwijl een schot uit Bill Spaniards riffle aan de martelingen, die hem te wachten stonden, in eens een einde zou gemaakt hebben.

De Indianen hadden zich verstrooid; toen de reizigers verder trokken, bemerkte men niemand meer op de rotsen, en toen zij na verloop van een half uur de hoog gelegen vlakte bereikt hadden, was er geene enkele lans meer te zien; zij waren spoorloos verdwenen.

XL.

De eerste Mormonen-kolonie aan het Utah-meer. Jozef Smith, stichter dier secte. De gevonden bijbel. De vermoedelijke vervaardiger van dit boek. Geschiedenis der Jaroditen en der nakomelingen van Jozef. Er vormt zich eene heinde en ver verstrooide vereeniging, die door den profeet bij elkander geroepen en naar het Westen gevoerd wordt.

De karavaan rigtte haren marsch verder noordwaarts, passeerde den rio San–Juan, den rio Grande, de Green–River; een lange, moeijelijke weg, die zeer dikwijls door wildernissen voerde en zóó vol gevaren, dat er al de moed van een trapper toe behoort, om ze te overwinnen. Gelukkig waren er na iedere drie of vier dagreizen telken male weder groene rivier–dalen te vinden, waar men ruimschoots voedsel voor de dieren aantrof, en waar men een paar dagen kon uitrusten van de vermoeijenissen, die men verduurd had, en zich kon voorbereiden op die, welke nog te wachten stonden. Hier vond men ook nu en dan wild, zoodat men den voorraad van levensmiddelen weêr kon aanvullen. Zoo kwam men, nu eens half gebrek lijdende, dan weder in overdaad zwelgende, bij de eerste kolonie der Mormonen, die aan de Nicolet–rivier gelegen is, ver boven het Utah–meer, dat men niet met het groote Zout–meer verwisselen moet, maar dat veel zuidelijker gelegen is en zoet water heeft.

De reizigers waren nieuwsgierig naar het nieuwe volkje, waaronder zij zich een tijd lang ophouden en op welks grondgebied zij eenigen tijd reizen zouden. De Mormo-

nen hadden overal de opmerkzaamheid der beschaafde wereld tot zich getrokken, en men heeft veel van hen gezegd, dat juist niet tot hunne eer verstrekt; 't is echter waar, dat ieder, die niet met een grof vooroordeel tegen de Mormonen bevangen is, weet, dat veel van hetgeen men van hen verhaalde, volstrekt niet op goede gronden berustte, en dat hun door het fanatismus der Noord-Amerikanen het grootste onregt werd aangedaan.

De geschiedenis van deze »heiligen van den jongsten dag", zoo als zij zich noemen, dagteekent van het jaar 1833; zij is dus nog niet bijzonder oud. Toen hoorde men het eerst van eene nieuwe secte, wier stichter, Jozef Smith, beweerde, een nieuwen Bijbel gevonden te hebben, waarin de profeet Mormon reeds voor vele duizende jaren de wetten dezer secte zou hebben beschreven.

Jozef Smith was een jong mensch van nog geen dertig jaar, toen hij op het denkbeeld kwam, eene nieuwe godsdienst te stichten. Een eigenlijk avonturier zijnde, die slechts van dag tot dag in zijn onderhoud voorzag, had hij zich nu op deze, dan op gene, en wel is waar niet altijd op de eerlijkste wijze, de ligtgeloovigheid der menschen weten ten nutte te maken. Het opdelven van schatten had hem steeds het benoodigde verschaft, en dit is of was het, dat — volgens zijn voorgeven — hem tot het vinden van het boek der Mormonen leidde, hetwelk voor het eerst, in 1830, in Amerika en later, in 1841, in Europa gedrukt werd.

Dit boek is in twaalf afdeelingen gesplitst, en wel onder de volgende namen: *Naphi*, *Jacob*, *Enos*, *Yarron*, *Ornis*, *Mosiah*, *Alman*, *Elaman*, *Naphi junior*, *Mormon*, *Ether* en *Moroni*. Het bevat voorspellingen omtrent de stichting eener nieuwe kerk, omtrent een nieuw rijk van Israël, omtrent de te wachten staande vereeniging der twaalf stammen, omtrent eene vereeniging van alle secten

tot een geheel, waaraan zich het vergaan der tegenwoordige wereld en het begin van het duizendjarige rijk, dat echter duizend millioen jaren duren zou, aansluiten.

Het geschiedkundig gedeelte van dit boek omvat het tijdvak van den torenbouw te Babel tot de vierde eeuw na Christus. Dit historisch gedeelte verhaalt, dat regtvaardige lieden, goede onschuldige menschen, *Jaroditen* genaamd, in Gods oogen genade gevonden hadden, toen de Babelsche spraakverwarring plaats vond, omdat zij niet medegewerkt hadden aan den torenbouw.

De Jaroditen waren nu naar den Grooten Oceaan en meer en meer noordelijk getrokken, en ten laatste over de Atlantische zee in Noord-Amerika gekomen; doch zij waren den Heer ontrouw en afvallig geworden en daarom uit het rijk der levenden verdelgd.

Later hadden *Jozefs* nakomelingen uit Egypte denzelfden weg gevolgd en waren ook zij in Noord-Amerika gekomen; hier hadden zij echter met andere landverhuizers een zwaren strijd te strijden en werden door den Heer met zware plagen bezocht. Eindelijk waren van hen slechts de profeet Mormon en zijn zoon Moroni overgebleven, en deze beiden hadden de geschiedenis van hunne geloofsgenooten geschreven en daarna goed verzekerd aan de aarde toevertrouwd. Tot dus verre *Smiths* bewering.

De werkelijke schrijver van dit boek moet een koopman *Salomo Spaulding* uit Nieuw-Salem, in Ohio zijn. Hij moet het aan een boekhandelaar verkocht, en deze het weder aan den reverend *Sidney Rigdon* ter omwerking toevertrouwd hebben. De spitsboef schreef het werk echter over en verkocht het aan *Jozef Smith*, waarop deze van dat boek gebruik maakte, om eene nieuwe secte te stichten, waaraan zich dadelijk *Rigdon* aansloot, en voor welke secte zij beiden gerenommeerde personen, als *Paterson*, *Cowdery* en anderen, wisten te winnen.

Nergens valt het gemakkelijker eene nieuwe secte te stichten dan in Engeland of in de landen, die door afstammelingen van Engelschen bevolkt zijn. Men moet daarbij aan enkele vormen, zoo als b. v. het absolute nietsdoen des Zondags getrouw blijven; doet een scheurmaker dit niet, dan is hij verloren; doet hij het, dan zal hij aanhangers genoeg vinden. Van daar komt het ook, dat er in Oud-Engeland ver over de honderd verschillende secten bestaan.

Jozef Smith zal dit wel geweten hebben, en om die reden was de sabbath bij hem heilig; daarom schatte hij den Bijbel zeer hoog, doch deze stond altijd nog beneden het boek der Mormonen. Ook werden daarom verschillende andere tot de Christelijke geloofsleer behoorende stellingen door hem aangenomen, en kwamen de oude bijbelsche namen *Sara*, *Esther*, *Ephraïm*, *Jojakim*, *Äăron*, *Daniël*, *Mozes* enz. zeer dikwijls in het boek voor.

Te dien tijde was Jozef Smith, zoo als wij reeds aanmerkten, een man van naauwelijks dertig jaar, doch hij bezat zoo veel zelfbeheersching, dat hij alles, wat hij deed, voor het heil zijner aanhangers scheen te doen, aan wien hij den naam van »heiligen van den jongsten dag" gaf. Zijne volgelingen voerden een zeer geregelden levenswandel; het ging met hen even als met de Protestanten in de Katholieke landen, zij wilden door hun gedrag toonen, dat zij het regte, het ware geloof gevonden hadden, en tot dus ver ging het goed, daar die lieden niets anders schenen te wenschen, dan vrijheid voor zich zelven en voor hun geloof. Doch Jozef Smith wilde nog iets meer; hij wilde heerschen, en daarom verzamelde hij de geloovigen rondom zich en verklaarde hun, dat hem door den engel was bekend gemaakt, dat het »uitverkoren volk Gods" zich naar het Westen begeven en

daar een nieuwen zetel, een nieuw koningrijk stichten moest, waarin de Heer onder de zijnen troonen zou.

Het was voldoende, dat deze uitspraak door den profeet aan de geloovigen werd medegedeeld, om hen dadelijk te bewegen, aan die uitspraak gevolg te geven, want voor alle dingen waren zij er aan gewoon, aan Smith een onvoorwaardelijk geloof te schenken, en zoo heette het dan: »welaan, naar het Westen!" Zij trokken den Missouri over en stichtten in den staat van dien naam, aan de westelijke grenzen, bij Independance eene kolonie, die zij »het arsenaal des Heeren" noemden.

XLI.

Eene volkomene hierarchie Voortreffelijke inrigtingen. Vlijt der Mormonen en hun welstand. Nijd en haat der naburige stammen. Lasterlijke aantijgingen. Twisten. Landverhuizing. Nieuwe kolonie. Herhaalde vervolgingen. Jozef Smith aangeklaagd en voor de regtbank gesleept. Hij wordt met zijn broeder gevangen gezet. Schandelijke behandeling der Mormonen. Het vermoorden der beide broeders.

Jozef Smith grondvestte hier eene ware hierarchie; hij verhief zich tot priester en regent; het was eene wereldlijke en geestelijke heerschappij, die geheel van hem uitging. Hij ontwierp de benoodigde godsdienstige en burgerlijke wetten en legde ze tot heil zijner kolonie ten uitvoer met eene energie, die zijne aanhangers er hoe langer hoe meer van overtuigde, dat hij werkelijk een afgezant Gods was. Zijne volgelingen geraakten tot de grootste welvaart, waardoor de nijd der naburige bewo-

ners in een zeer hoogen graad werd opgewekt. Zij schenen het niet te bemerken, dat de Mormonen vlijtig arbeidden, den grond bewerkten en doelmatig bemestten, maar veeleer schenen zij te denken, dat de nieuwe bewoners de beste landerijen voor zich hadden uitgezocht en de slechtste voor de Christenen overgelaten hadden.

Nu kon wel is waar de vraag geopperd worden, waarom deze goede, ware Christenen, die er veel vroeger dan de Mormonen geweest waren, de beste landerijen niet zelf in gebruik hadden genomen. Doch aan zulke natuurlijke gevolgtrekkingen denkt een verstandig Amerikaan niet.

Om de vreemdelingen in miscrediet te brengen, werden hun eene menigte schandelijke dingen ten laste gelegd, waarvan, zoo als bewezen kan worden, volstrekt niets waar was. Voor alle dingen zouden zij hun rijkdom alleen dáárdoor verkregen hebben, dat zij van roof en moord leefden, en men beweerde, dat ieder rund gestolen was.

Het kwam tot zeer levendige demonstratiën tusschen de naburige bewoners van Missouri en de Mormonen. Zij werden gewapenderhand aangevallen, en daar zij zich ongelukkigerwijze verdedigden, werden zij als moordenaars, als lieden, die gevaarlijk waren voor de publieke veiligheid, aangeklaagd en uit het land gebannen.

Zij trokken weg onder het gejuich van hunne vervolgers, en moesten het aanzien, hoe hunne stad aan de vlammen ter prooi werd gegeven door schurken, die zoo dom en barbaarsch waren, dat zij niet eens zóó veel begrip hadden, om in te zien, dat het veel beter zou zijn, de goed gebouwde huizen te betrekken, dan eene geheele stad te verwoesten en de vruchtbare velden onbebouwd te laten liggen.

De Mormonen trokken uit den staat Missouri naar Il-

linois, tegenover het zuidelijk gedeelte van den staat Jowa. Hier was alles nog woestenij, geen voetbreed lands was bebouwd; niets bewees, dat iemand op dezen grond eenige aanspraak kon maken. Hier bleven de Mormonen, stichtten eene stad te midden van de grootste wildernis, die men zich denken kan, en noemden die plaats Nauwoo. Uren in den omtrek hadden zij geene naburen, doch de kolonie, die zij stichtten, gaf, zeer tot hun spijt, aanleiding, dat zich zeer veel menschen in hare nabijheid vestigden, want het was ontwijfelbaar, dat zij ook hier een bloedigen strijd zouden te strijden hebben, zoodra zij niet meer eene overgroote meerderheid hadden. Echter gingen zij moedig de toekomst te gemoet, lieten het niet aan eene bewonderenswaardige vlijt ontbreken, en de zamenwerking van eenige duizende flinke mannen deed wonderen, door welk een en ander na korten tijd ook hier de nijd der naburige staten werd opgewekt.

Van alle zijden deden zich lieden op, die beweerden, dat zij de landerijen van de regering gekocht hadden; deze lieden sloten zich niet bij de secte der Mormonen aan, maar stonden integendeel vijandig tegenover haar. Het kwam spoedig tot eenige wrijving, tot beschuldigingen, die, zoo als te bewijzen was, geen den minsten grond hadden; hoe meer de kolonie in bloei toenam, hoe grooter uitbreiding landbouw, veefokkerij, handel en nijverheid verkregen, des te menigvuldiger werden deze valsche aantijgingen.

Zoo duurde het nog eenige jaren, en toen traden de staten, die Nauwoo omringden, als aanklagers tegen de Mormonen en hun hoofd Jozef Smith op, en eischten van het gouvernement, dat de Mormonen verdreven zouden worden, en men aan Jozef Smith de doodstraf voltrekken zou.

Deze en zijn broeder werden gedagvaard, om te Nieuw-

Orleans voor den senaat te verschijnen; daar zij niet komen wilden, omdat zij, en met regt, voor verraad vreesden, werd hun door de regering van den staat Louisiana een vrijgeleide verzekerd.

Beide broeders begaven zich nu zonder eenige bezorgdheid naar Cartago, doch werden daar van elkander gescheiden en in de staatsgevangenis opgesloten. Deze ongehoorde handelwijze trachtte men te regtvaardigen door het voorwendsel, dat zij niet beveiligd waren voor de woede des volks, en hun werd verzekerd, dat de gevangenneming met geen ander doel geschiedde, dan om hun de beloofde bescherming te verschaffen.

Bij dat alles werd er een regtsgeding op leven en dood tegen hen gevoerd, en zij jaren lang gevangen gehouden, gedurende welken tijd de Mormonen de vreeselijkste mishandelingen te verduren hadden. Zij werden in bosschen en velden opgewacht en als dolle honden doodgeschoten; hun vee werd gestolen, de te velde staande gewassen werden vernield, daarbij kreet men de Mormonen luide voor roovers en brandstichters uit, en beweerde, dat zij weerlooze reizigers overvielen en in de afgelegene woningen der kolonisten inbraak pleegden.

Te vergeefs wendden zich de ongelukkige kolonisten tot het gouvernement te Washington; niet één van hunne rekwesten werd beantwoord, en zij bleven aan de grootste mishandelingen blootgesteld, totdat het onderzoek te Nieuw-Orleans was afgeloopen, waar men te vergeefs getracht had, den armen Jozef Smith eene of andere misdaad te bewijzen, en dus genoodzaakt was de gevangenis voor hem te ontsluiten. Dit viel echter niet in den smaak van de bewoners der naburige staten; in de stad Cartago ontstond na de vrijspraak der broeders door den senaat te Nieuw-Orleans een groot oproer, de gevangenis werd bestormd, de deuren werden opengebroken, en

de beide broeders buiten de stad gesleept en op eene gruwelijke wijze vermoord.

Alvorens deze moord werd gepleegd, »teerde en veêrde" men, volgens het gebruik der beminnenswaardige natie, de beide ongelukkigen. Hoe kon men met den moord alleen tevreden zijn gesteld! Men wilde er een genoegen, een kluchtspel van maken! De vreesselijke kreet: »teer hen! Veêr hen!" klonk door Cartago's straten, en van alle zijden stroomden de goede burgers met fakkels, teer, stokken, onder weg opgeraapte steenen, en handen vol veêren enz. toe, om het op eigen gezag gevelde vonnis dadelijk te voltrekken.

Jozef Smith werd uit de gevangenis gehaald; de kleederen en het linnengoed werden hem van het ligchaam gescheurd en het onder het: »hoezee" der toegesnelde menigte met teer besmeerd en in het vuur geworpen; vervolgens werd hij weggesleept, gejaagd, mishandeld en buiten de stad vermoord.

Dergelijke feiten zijn overal onmogelijk en ongehoord, behalve in Noord-Amerika, in deze beroemde ochlocratie, waarin geen regt, geene wet, maar slechts de ruwste willekeur heerscht, die slechts door het gemeenste gepeupel, tegen hetwelk de autoriteiten zich niet durven verzetten, wordt uitgeoefend, uit vrees, dat zij anders een dergelijk lot zouden moeten ondergaan.

Thans was er ook geen houden meer aan de inwoners der stad Nauwoo; men gaf de Mormonen eenige oogenblikken tijd om zich reisvaardig te maken en weg te trekken, en bedreigde hen, indien zij dit niet deden, dat zij te vuur en te zwaard zouden vervolgd worden.

XLII.

Belegering van Nauwoo. De beruchte Mormonen-oorlog. Verdrijving der ongelukkigen. Het opsporen van het gebeente van hunnen profeet. Dit wordt gevonden. Hunne reis door de prairiën tot het rotsgebergte. Brigham Young. Getrouwheid aan de regering. Winterlegerplaats.

De Mormonen, op hun goed regt bouwende, wachtten den aanval af, die dan ook spoedig werd aangevangen. Er ontstond een vreesselijke, bloedige strijd, die maanden lang op de bitterste wijze werd gevoerd, waarin van beide zijden duizenden den dood vonden, en die, onder den naam van Mormonen-oorlog, eene onuitwischbare en eeuwige schandvlek in de geschiedenis der Vereenigde Staten zal blijven, ofschoon het er op eene schandvlek meer of minder niet aan zal komen, daar men in de geheele geschiedenis van Noord-Amerika soortgelijke gebeurtenissen aantreft.

De strijd liep ongelukkig voor de Mormonen af. De regering te Washington nam geene maatregelen, om deze schandelijke onregtvaardigheid, die in beschaafde landen hare wedergâ niet vindt, te beletten, en daar de roovers en moordenaars van alle zijden kwamen toestroomen, om het aantal der belegeraars te vermeerderen, en de Mormonen, die van rondom werden ingesloten, geheel op zich zelven staande, hun aantal van dag tot dag in gelijke mate zagen verminderen als dat der vijanden vermeerderde, besloten zij eindelijk te vertrekken, en vroegen een wapenstilstand, die hun onder vrij harde voorwaarden werd toegestaan. Hierop pakten zij have en

goed bijeen, laadden die op hunne wagens, spanden hunne trekdieren daarvoor, namen hunne kudden in het midden van den trein en gingen de westelijke woestenij in, om eene van alle menschelijke woningen verwijderde streek op te zoeken, waar zij, voor verdere gewelddadigheid beveiligd, volgens de gebruiken hunner godsdienst zouden kunnen leven.

Naauwelijks hadden zij de stad verlaten, toen talrijke troepen hunner vijanden zich met allen spoed daarheên begaven en voorloopig alle paleizen en tempels verwoestten, doch ten slotte de stad zelve niet in den brand staken, maar ze voor hun eigen gebruik behielden, waarbij het onder de vijanden der Mormonen niet aan bloedige twisten ontbrak, daar ieder het beste voor zich wilde behouden, en een derde dit hem weder poogde te ontnemen.

Nog hadden de ongelukkigen een treurigen pligt te vervullen. Zij wilden het stoffelijk overschot van hunnen op eene zoo schandelijke wijze vermoorden profeet niet in het land der ongeloovigen laten; zij wilden het als reliquiën van een heilige, van een martelaar, en ook als eene herinnering aan den hun aangedanen smaad, aan de tegen hen bedreven misdaden, met zich voeren naar het nieuwe Jeruzalem, dat zij in de woestijn wilden grondvesten.

Twintig kloeke mannen, allen goed gewapend, gingen met een wagen, waarop zich de doodkist voor het aardsche hulsel van den profeet bevond, op weg naar Cartago, waar, zoo als wij verhaald hebben, Jozef, na de gruwzaamste martelingen verduurd te hebben, doodgeschoten was. Deze misdaad was buiten de muren der stad bedreven; men had den »geteerde en geveêrde" onder tallooze slagen met de doornachtige takken van den hicori–notenboom door de straten gejaagd, totdat hij ein-

delijk uitgeput op een kleinen zandheuvel nederstortte; daar had men hem doodgeslagen en ten slotte zijn lijk, door honderde kogels doorboord, ten prooi der roofdieren laten liggen, die niet nalieten, het goed toebereide, bloedige maal te verslinden.

Eenige landlieden, die daar voorbijgingen en van het voorgevallene niets wisten, hadden het lijk van den ongelukkigen Jozef, waarvan naauwelijks een geraamte was overgebleven, een paar voet diep in den heuvel begraven, en daarheên rigtten zich de twintig Mormonen.

Men moest de grootste voorzigtigheid in acht nemen, daar met een gepeupel, zoo als het Amerikaansche, dat uit het uitschot van het Engelsche en van het Iersche volk bestaat, de spot niet valt te drijven.

Ten noorden van Cartago gekomen, volgden de reizigers verschillende rigtingen, om berigten in te winnen, waar het lijk van den vermoorde was begraven. Een toeval voerde hen naar het graf van den stichter hunner secte. Zij hadden geene inlichtingen noodig gehad, daar de beschrijving van de plaats, waar de ongelukkige was vermoord, te gelijk met het berigt van het voorgevallene hun ter ooren gekomen, zoo naauwkeurig was, dat men hierdoor alleen die plaats wel kon vinden. Na een dag te vergeefs gezocht en gevraagd te hebben, maakte een der aanvoerders, toen zij 's avonds weder bij elkander waren, de aanmerking, dat de beschrijving van de plaats, waar de moord was bedreven, volkomen toepasselijk scheen op die, waar zij vertoefden. Men had namelijk een kleinen heuvel voor zich, ten halve beschaduwd door eene groep boomen, waaronder vooral een half verdorde notenboom, waarvan men vele takken had afgesneden, om den ongelukkige daarmede te mishandelen, de aandacht tot zich trok. — Hier kon — hier moest het lijk van den vermoorde zijn.

Het grootste aantal der aanwezigen deelde deze meening, en dadelijk werd er een aanvang met het onderzoek gemaakt en op verschillende plaatsen eenige voeten diep in de aarde gegraven, toen men eindelijk het hoofd, den daarvan gescheiden thorax en daarna de overige beenderen naast elkander vond, zoo als medelijdende, doch achtelooze lieden ze in den kuil geworpen hadden.

Allen waren bij den aanblik diep geroerd, en in menig hart zal wel het denkbeeld zijn opgekomen, eens te vergelden, wat men aan den armen, geheel onschuldigen man had misdaan. De beenderen werden in de kist, waarvan hierboven melding werd gemaakt, gelegd, deze goed gesloten, en nu begon men, zonder aan nachtrust te denken, den terugtogt.

De ongelukkigen, die het stoffelijk overschot van hunnen profeet hadden gevonden, begaven zich naar het afgelegenste gedeelte van den staat Missouri, dat tot hereenigingspunt was aangewezen, en zetten, daar aangekomen zijnde, na zich met hunne broeders vereenigd te hebben, den togt voort.

Onder ongeloofelijke ontberingen trokken zij eene geheel onbebouwde streek lands van omstreeks driehonderd Duitsche of geographische mijlen door, het Rotsgebergte over, kwamen in het gebied van Utah, en daarna aan het groote Zoutmeer, dat vier duizend voet boven den spiegel der zee is gelegen. Zij vestigden zich op de westelijke helling van het zoo even genoemde Rotsgebergte, bij eene rivier, die in het groote Zoutmeer uitloopt, honderddertig mijlen van San Francisco, dat aan den grooten Oceaan gelegen is.

De aanvoerder van het groote, zeer talrijke reisgezelschap was Brigham Young, de opvolger van Jozef Smith, een man, begaafd met eene zeldzame energie, doch die

tevens eene groote heerschzucht bezat, waardoor hij zich zoowel het burgerlijke als het geestelijke gezag wist aan te matigen.

De Amerikaansche regering, die hare onderdanen niet had weten te beschermen, wist hen toch wel te volgen, zoo als het bijna schijnt, met het doel, om hen te gronde te rigten, daar zij van hen eene ligting van vijfhonderd jonge lieden voor den oorlog tegen Mexico vorderde. Met een waarlijk bewonderenswaardig patriotismus verklaarden de Mormonen zich hiertoe bereid. Het aantal der op dit punt verzamelde Mormonen beliep nog geen drie duizend. Daarvan vijfhonderd der sterkste mannen te kiezen, stond gelijk met het verlangen, dat zij zich zonder eenige bescherming op genade of ongenade aan de naburige stammen zouden overgeven. Doch aan het bevel van het gouvernement werd zonder morren gehoorzaamd; vijfhonderd jonge, sterke mannen werden tot een bataillon vereenigd, en trokken met de afgezanten der regering naar het Zuiden, terwijl de anderen, door het verlies op eene bedenkelijke wijze verzwakt, niets beters konden doen, dan te blijven op de plaats waar zij zich bevonden, tot dat achterblijvers de gaping, die zich had opgedaan, weder hadden aangevuld. Zoo bleven vijfentwintig honderd grijsaards, vrouwen en kinderen achter in een alleen door wilden bewoond land, om hier den winter in de eenzaamheid door te brengen en hoogst waarschijnlijk met veel gebrek te worstelen.

Het eerste, wat er nu moest verrigt worden, was hutten bouwen om daarna voor hooi, voor wintervoeder van hun vee, te zorgen. Met dit laatste belastten zich de kinderen, terwijl de mannen en vrouwen voor huisvesting zorgden. De noodige voorzorgen tegen de aanvallen der Indianen werden genomen, de wagens tot borstwering gebruikt, en zoo ging men getroost den winter te gemoet.

XLIII.

Verdere togten der Mormonen. Eerste werkzaamheden der landmeters en landlieden. Nieuw-Jeruzalem. Plan der stad. Hare uitmuntende ligging.

In het volgende voorjaar (1847) werd een gedeelte van het gezelschap vooruit gezonden; dit gedeelte bestond uit 143 mannen en 70 wagens, met levensmiddelen voor zes maanden, met akkergereedschap en allerlei zaad beladen en door 175 paarden, muilezels en ossen getrokken. Deze mannen trokken moedig westwaarts, togen gelukkig over het Rotsgebergte en kwamen den 21sten Julij van hetzelfde jaar in het dal van het groote Zoutmeer.

Inmiddels waren vele anderen hen gevolgd; allen vereenigden zich in de winterlegerplaats, en onophoudelijk braken zoowel eene menigte van de achteraankomenden als van hen, die tot hiertoe de voorhoede hadden gevormd, op, om de stoutmoedige mannen te volgen, die het groote waagstuk van het overtrekken van het gebergte het eerst hadden ondernomen.

Het eerst uitgezonden corps had zoowel landmeters als landlieden, zoowel timmerlieden als metselaars in groot getal bij zich; dit corps vormde in zekeren zin eene elite van de dapperste en kundigste mannen, die uit dien hoofde allezins geschikt waren, om de beste streken voor het bebouwen van akkers en velden en de beste punten voor het stichten van steden, dorpen en verschansingen aan te wijzen.

Er werden nu omstreeks 6000 akkers lands bezaaid

en omheind, een ongehoorde arbeid, waaraan ook de meesten, die later aankwamen, deel namen, daar zooveel werk toch door 143 mannen, althans niet in dien korten tijd, waarin deze arbeid moest geschieden, kon volbragt worden.

Thans begon men er ook aan te denken, om eene stad, het Nieuw-Jeruzalem, te grondvesten, die men gewoonlijk de stad van het groote Zoutmeer noemt. De straten werden opgemeten, de pleinen afgedeeld, de plaatsen bepaald, die voor publieke gebouwen of voor voorraadschuren moesten gereserveerd blijven, en zoo ging het voort tot het jaar 1848, als wanneer het getal kolonisten reeds tot 12,000 man was geklommen.

Allen, die aankwamen, vonden dadelijk overvloedig werk; de kleine riviertjes werden afgedamd, en men maakte vijvers en meren, waaraan men zaag- en korenmolens bouwde, om zich zooveel mogelijk het werk te verligten; in het jaar 1850 was het aantal inwoners reeds zoo hoog geklommen, dat de kleine staat als *territorium* in de Unie kon worden opgenomen.

Intusschen bouwde men aan de stad Nieuw-Jeruzalem met den meesten spoed voort. Zij moest eene Duitsche mijl lang en bijna even zoo breed worden; de straten hadden eene breedte van 130 voet, waarvan 70 voet voor rijweg en dertig voet aan iedere kant voor voetpad bestemd waren. Dit breede trottoir diende voor tweederde gedeelte als tuin bij ieder huis; door hekken werden deze tuinen niet van het eigenlijke voetpad gescheiden, maar slechts door eene enkele rij schoone, schaduwrijke boomen.

Deze regeling verschafte aan iederen inwoner eene voldoende ruimte, om er de gemakkelijkste en aangenaamste woning ter wereld te bouwen.

De stad heeft eene aangename ligging. Zij is door de bergen tegen den Oostenwind beveiligd, en ligt in een

zeer vruchtbaar dal, door hetwelk eene tallooze menigte kleine beekjes vlieten, terwijl de kolonisten zoo wijs waren, zich dezen overvloed van water ten nutte te maken, om er de stad ruimschoots van te voorzien.

Onderscheidene beken, die van het Oosten naar de stad stroomden — zij mogten groot of klein zijn — werden tot een breed kanaal vereenigd, dat zoo vele mondingen heeft, als de stad straten. Van hier werd nu het water der beken door de straten geleid, zoodat aan iedere zijde van elke straat een helder beekje vliet, dat zoowel frischheid als vruchtbaarheid rondom zich verspreidt.

Het land in den omtrek was, zoo als het scheen, eene dorre woestijn; thans wordt het met groote zorgvuldigheid bebouwd, brengt honderdvoudig vruchten voort en is hier en daar niet slechts in bouwland, maar zelfs in tuingrond herschapen.

Ook aan den oever van het Utah–meer heeft men onderscheidene koloniën gesticht, verschillende soorten van molens gebouwd, en akkers en tuinen gecultiveerd. Door de overvloedige oogsten en door de vruchtbaarheid der kudden, die het nergens aan voeder ontbreekt, is men niet alleen van de noodige levensmiddelen voorzien, maar de kwantiteit van de producten is zoo groot, dat al de voortbrengselen van den landbouw winstgevende handelsartikelen zijn, zoodat de reizigers, die zich overland naar Ҫalifornië begeven, zich hier ruimschoots van het noodige kunnen voorzien.

XLIV.

Het gebied van Utah. Toestand daarvan. Geografische ligging en gesteldheid van het klimaat. Warme bronnen. Eentoonigheid der vlakten. Vruchtbaarheid daarvan bij voldoende bevochtiging. Over de verbinding der rivieren met de grootere stroomen. IJzererts en goudstof.

Een zonderling toeval had de kolonisten zoo geleid, dat zij niettegenstaande de hindernissen, die hun het Rotsgebergte in den weg legde, in het centrum daarvan eene vlakte ontdekten, die zeventig à vijfenzeventig mijlen lang en ongeveer half zoo breed is en door een groot aantal der schoonste bergruggen in verschillende dalen verdeeld wordt. Deze dalen zijn wederom allen rijk aan water en bieden daardoor gelegenheid, kleinere koloniën te stichten, die eene oppervlakte hebben, welke voor eene twintigmaal talrijker bevolking voldoende zou zijn, om in hare behoeften te voorzien. Zulk eene kolonie is het gebied van Utah.

Dit gebied is zoo gelukkig gekozen, dat zijne inwoners er alles vinden, wat voor den mensch slechts van eenig belang is. Het groote Zoutmeer zelf en vele in den omtrek gelegen moerassen bieden keukenzout in zulk een overvloed aan, dat van dit artikel alleen eene industriële bevolking van meer dan een millioen zou kunnen leven. De dalen zijn met allerlei soort van boomen bewassen, en ofschoon op dezelfde breedte van Napels gelegen, doet toch de hoogte boven de oppervlakte der zee zulk een verschil van temperatuur gevoelen, dat het klimaat gelijk staat met dat van Noordelijk Duitsch-

land. Het is nog juist zacht genoeg, om er met eenige vrucht den wijnbouw te kunnen uitoefenen, en daarvan zijn reeds welgeslaagde proefnemingen genomen. Evenzoo is het met de maïs en vele andere veld– en tuinvruchten, waarvan men vroeger geloofd had, dat zij in den omtrek van het groote Zoutmeer niet zouden gedijen. Proefnemingen hebben bewezen, dat, behalve rijst, katoen en koffij, al de in Amerika verbouwd wordende planten daar welig tieren.

Het zou vreemd zijn, als zich in een door zoo vele rivieren doorsneden terrein ook geene warme bronnen bevonden, en werkelijk is in de onmiddelijke nabijheid van Nieuw–Jeruzalem, aan den voet van het gebergte, zulk eene bron te vinden. Men heeft het water dezer bron door buizen naar verschillende deelen der stad geleid, om er de badhuizen van te voorzien. Eene weldaad voor het volk, waaraan men vroegtijdig genoeg gedacht heeft, alvorens eene opeenhooping van menschen den aanleg er van bemoeijelijkt zou hebben. Van ditzelfde gebergte, doch eene mijl ten Noorden der stad gelegen, stroomt eene tweede bron, die zoo sterk is, dat men bijna zou kunnen zeggen, dat zij eene rivier vormt. Zij ontspringt onderscheidene honderde voeten boven het dal aan een bijna loodregten bergwand, waarlangs zij met groote snelheid naar beneden stort.

Aan den voet van den bergwand vormt deze bron een meertje, dat bijna eene halve mijl in doorsnede heeft en meer lang dan breed is; deze plas trekt al het waterwild tot zich, en wel in zulk eene menigte, dat, hoe dikwijls men er ook jagt op gemaakt heeft, er nog altijd genoeg overblijft.

Het is vreemd genoeg, dat, terwijl de dalen in het gebergte zoo heerlijk met boomgewas zijn begroeid, het met de vlakten juist het tegenovergestelde geval is. Waarschijn-

lijk komt dit daardoor, dat de groote hoeveelheid zout, die de grond bevat, het groeijen er van belet. Doch wat er de oorzaak van moge zijn, de indruk, dien de vlakte maakt, behoort juist niet tot de aangenaamste. Evenwel zijn de vlakten niet onvruchtbaar; zij brengen hoofdzakelijk het zoogenaamde »buffelgras" in zoo groote hoeveelheid voort, dat het nog wel eeuwen duren zal, alvorens de vlakten niet langer voldoend voedsel voor de kudden der kolonisten zullen opleveren. Dit gras groeit op zeer dorren, droogen grond; er behoeft volstrekt geene zorg aan besteed te worden en wordt, juist omdat het zoo droog is, met goed gevolg tot wintervoeder voor de beesten gebruikt. De vlakten zijn, zoo als uit het medegedeelde blijkt, zeer eentoonig; des te rijker en schooner zijn de dalen, die bij een vlakken grond van onderscheidene mijlen zich in den weelderigsten plantengroei en in allerlei soort van boomgewas mogen verheugen.

Het eenige, wat dit land ontbreekt, is een goede waterweg òf naar Californië, òf naar den Mississippi. Om deze laatste rivier of den meer nabij gelegen Missouri te bereiken, zou men zich kosten moeten getroosten, die de bewoners van den staat nog niet bij magte zijn te dragen. Opmerkenswaardig is het, dat de Snake-rivier, die naar Californië stroomt, uit eene reeks van evenwijdig met elkander loopende dalen, riviertjes opneemt, die allen van het groote Zoutmeer schijnen te komen, en toch inderdaad met dat meer niet in verband staan. Deze dalen zijn er echter zoo goed toe geschikt, om deze riviertjes te leiden naar het groote Zoutmeer, dat het bijna niet te betwijfelen valt, of men zal langzamerhand de noodzakelijkheid en de mogelijkheid er van inzien, om door een dier dalen het Zoutmeer met de Snake-rivier te verbinden. Is men zoo ver gekomen, dan vindt zich het overige van zelf; want de bovenbedoelde riviertjes zijn

zeer gemakkelijk bevaarbaar te maken, en men zal dit te eerder doen, daar men op onderscheidene punten erts gevonden heeft, dien men reeds begint te bewerken. Ten Noorden van de hoofdstad, in het Pele–dal, was de massa ijzererts zoo groot, dat men daar eene stad heeft aangelegd, alleen om dezen erts te kunnen bearbeiden. Deze nieuwe stad werd Iron–city — de IJzerstad — genoemd, en aldaar wordt de erts met de grootste vlijt bewerkt. Daar men ook op onderscheidene punten steenkolen in groote hoeveelheid gevonden heeft, kan men aan dit etablissement met eenigen grond goede uitkomsten voorspellen. Ook heeft men er goud gevonden en daarvan gouden muntstukken geslagen — niet laten slaan, maar in de munt van de stad Nieuw–Jeruzalem zelf geslagen. Gelukkig heeft de goudkoorts deze lieden niet aangetast zoo als in Californië; zij zijn niet van hun werk weggeloopen, zeker omdat zij begrepen hebben, dat hun land, wilden zij er van oogsten, noodzakelijk bebouwd moest worden, daar zij niet op toevoer uit het buitenland konden rekenen, die ook zoo goed als onmogelijk zou zijn. Deze handelwijze op zich zelve is reeds voldoende, om te bewijzen, hoeveel gezond verstand deze lieden bezitten, en waar men dat vindt, behoeft men voor de toekomst geene bezorgdheid te koesteren.

XLV.

De reizigers komen in den staat of het gebied van Deseret en leeren de Mormonen uit eigene aanschouwing kennen. Heiligen en Heidenen. Hunne hoop op de toekomst.

De karavaan werd in de stad aan het groote Zout–

meer op de meest vriendschappelijke wijze ontvangen. Wel kreeg men niets voor niet, doch alles was tegen zeer billijke prijzen te koop. De reizigers trachtten nu een weinig nader bekend te worden met de Mormonen, hunne maatschappelijke inrigtingen enz. die men in zoo hooge mate belasterd en bespot heeft.

De staat Deseret (*desert*, woestijn) was, toen men er alles met eigen oog aanschouwen kon, geheel anders dan men gedacht had. Toen het aantal der bevolking in den loop van weinige jaren groot genoeg geworden was, om een zoogenaamd gebied te vormen; toen verder de inwoners niet alleen uit *heiligen*, d. w. z. Mormonen, maar ook uit *Heidenen*, d. w. z. andersdenkenden, bestond, achtte Brigham Young het noodzakelijk, het volk bijeen te roepen en eene constitutie vast te stellen. Op eene voor publieke gebouwen bestemde plaats te Nieuw-Jeruzalem was eene soort van schuur geplaatst, die aan alle zijden open was en slechts een ligt dak had, om tegen regen en zonneschijn te beschermen, en die groot genoeg was, om omstreeks drieduizend man te bevatten.

Dit gebouw, voorloopig zoowel voor raadhuis als voor kerk dienende, was ditmaal tot eene volksvergadering bestemd. Brigham Young riep alle stemhebbende mannen bijeen, om met hem over de constitutie te beraadslagen, haar vast te stellen en te bezweren. Onderscheidene uren raadpleegde men er over, welk eene heerschappij de nieuwe leer der heiligen over hare leden zou hebben. Ieder, die daartoe roeping gevoelde, hield eene redevoering, doch altijd slechts nadat hij om het woord verzocht had, en dan kort en bondig; daarbij werd men nooit door een ander in de rede gevallen.

De president deelde de wetten omtrent hunne godsdienst mede. Hierover beraadslaagde men volstrekt niet. Daarna werden de andere concept-wetten voorgelezen;

deze werden besproken, op sommigen amendementen gemaakt, op anderen veroorloofde men zich eenige aanmerkingen, waarna de meerderheid van stemmen besliste. De wetten waren zoowel voor de heiligen als voor de Heidenen geheelenal dezelfde en zouden op gelijke wijze voor een ieder ten uitvoer gelegd worden. Geen rumoer, geene bedreigingen werden er gehoord, geene bowie–messen of revolvers kwamen er te voorschijn; men bevond zich niet te midden der hartstogtelijke, woeste, half dronkene, eerwaardige vertegenwoordigers van de Unie; men bevond zich niet bij eene zitting van den senaat op het kapitool te Washington, waar dergelijke dingen aan de orde van den dag zijn, maar onder boeren en tuinlieden, onder handwerksluî en arbeiders van het verre Westen.

In deze vergadering werd de uitoefening van de eeredienst vastgesteld, over de constitutie beraadslaagd en deze aangenomen; vervolgens werden de burgerlijke en criminele wetten besproken en daarna goedgekeurd; voorts werd er bepaald, dat twaalf steden op den grond van het gebied zouden worden aangelegd; en eindelijk besloot men, een tempel des Heeren te bouwen van zulk eene grootte en pracht, dat de wereld tot dusverre iets dergelijks nog niet aanschouwd zou hebben en die alleen door dien tempel overtroffen zou worden, welken men eens later op de puinhoopen der verlaten stad in den staat Missouri wenschte te bouwen, »wanneer de volle tijd vervuld is", dat wil zeggen, wanneer het rijk der Mormonen groot genoeg zou wezen, om zich daar op nieuw te kunnen vestigen, van waar licht en waarheid en de eenige ware godsdienst op aarde zullen uitgaan.

De Mormonen gelooven bepaald aan die toekomst doch houden haar volstrekt niet voor nabij; zij worden

niet door eene dwaze zelfmisleiding beheerscht, maar willen veeleer bedaard en vlijtig werken en wachten; als echter »de volle tijd vervuld is", zullen zij niet vergeten, wat zij op dien gedenkwaardigen dag besloten hebben.

XLVI.

Eene onvoorzigtigheid wordt regtvaardig gestraft. Marshal wil inlichtingen inwinnen en ontvangt ze. De bescherming der vreemdelingen. Geestelijke en wereldlijke heerschappij.

Marshal had om oppassers voor de muildieren verzocht, en deze waren hem voor zulk een geringen prijs verschaft, dat men er uit zien kon, hoe eerlijk de reizigers behandeld werden. Daarbij was echter medegedeeld, dat het noodzakelijk was, de kudde in kleine troepen te verdeelen en elk dezer troepen van omstreeks twintig stuks van een herder en een hond te voorzien.

Nadat men zich onderscheidene dagen in Nieuw-Jeruzalem had opgehouden, gedurende welken tijd niet de minste onaangenaamheid was voorgevallen, werd Marshal op zekeren morgen verzocht, om voor den regter van het district te verschijnen. Deze deelde hem mede, dat eenige der muilezels in het maïsveld van een heilige op zulk eene wijze hadden huis gehouden, dat daarin eene groote schade was aangerigt; hij moest die vergoeden en trachten, eene minnelijke schikking te treffen met den persoon, wien het land toebehoorde. De dieren waren gevangen en zouden niet teruggegeven worden, alvorens

er eene schikking getroffen en eene straf was opgelegd, waardoor dit vergrijp geboet was.

Dit vond Marshal volstrekt niet onregtvaardig, en daar de persoon, wien het land toebehoorde, als aanklager tegenwoordig was, vroeg hij hem, hoeveel hij eischte voor vergoeding van hetgeen de muildieren vernield hadden. Den eisch kon men inderdaad billijk noemen; hij bedroeg ongeveer het dubbele van datgene, waarvoor men twintig muilezels met groene maïsstengels zou hebben kunnen voeden, bijaldien men het voeder gekocht had. Oppervlakkig beschouwd zou deze prijs eenigzins hoog schijnen; men mag echter niet vergeten, dat beesten, die zonder opzigt een nacht op een maïsveld doorbrengen, niet eenmaal zoo veel, maar tienmaal zoo veel schade aanrigten, zoowel door hetgeen zij vertrappen, als door hetgeen zij opvreten.

De regter zeide:

»Gij ziet, vreemdeling, dat onze heilige leer ons niet onbillijk maakt; ik geloof, dat gij den eisch van den man niet te hoog of onredelijk zult kunnen noemen. De zaak zou dus op deze wijze geschikt zijn. Doch nu heb ik," zoo vervolgde de regter, »u nog eene straf op te leggen, omdat gij de publieke veiligheid geschonden hebt. Bij ons is ieder van zijne have en zijn goed zeker, en hierop steunende, behoeft niemand met angstvalligheid het zijne te bewaken. Gij hebt de publieke veiligheid geschonden, en daarom moet ik u voor ieder muildier eene boete opleggen van een dollar. Betaal die som, dan zullen uwe muilezels u teruggegeven worden."

Ook hiertegen viel niet veel in te brengen, en de verlangde som werd betaald. Marshal nam zich echter voor, den nalatigen herder naar behooren te straffen; doch dit was overbodig, want de heeren Mormonen waren hem reeds voor geweest. De wakkere Spanjaard, die

met het hoeden der dieren was belast geweest en die het gemakkelijker gevonden had, om onder een peppelboom te gaan zitten slapen, bevond zich in zulk een toestand, dat het hem gedurende de eerste tien dagen wel onmogelijk zal geweest zijn, om te gaan zitten; men had hem namelijk met eene bullepees *veertig* slagen *min een*, naauwkeurig volgens de voorschriften van den Bijbel, toegediend. Meer dan veertig slagen mogen er niet gegeven worden, doch daar de mogelijkheid bestaat, dat men zich vergist in het tellen, en de arme duivel dan eenenveertig slagen bekomen kan, wordt uit wijze voorzorg het getal slagen met één verminderd, opdat, wanneer de regter in functie zich ook vergiste, het getal van veertig toch niet overschreden zou worden.

Deze executie maakte zulk een diepen indruk, dat zoolang de reizigers zich in de nabijheid van Nieuw–Jeruzalem bevonden, zij er wel voor waakten, dat hun niet weder iets dergelijks overkwam.

Op Marshal's vraag, waarom men de tuchtiging van den Spanjaard niet aan hem had overgelaten, werd hem geantwoord, dat hij dit niet mogt doen, zoo lang hij zich in het gebied van Deserete ophield. De schuldige was door den regter gestraft, en dit moest voldoende zijn. Geen heer mag daar zijnen ondergeschikte eenige straf opleggen, en deze maatregel werkt zeer goed. Ieder reiziger, die zich in het gebied van Deserete bevindt, kan gerust op de regtvaardigheid van den regter vertrouwen. Het is zelfs gebeurd, dat de regter van een district eene strijdmagt, die sterk genoeg was, om den inboorlingen het hoofd te kunnen bieden, vijftig mijlen ver in de woestijn gezonden heeft, om eenige misdadigers te vervolgen, die vreemde reizigers ontmoet en hun het grootste gedeelte van hunne uitrusting ontnomen hadden. De misdadigers werden achterhaald, naar het land terug-

gevoerd, terwijl men den beroofden teruggaf, al hetgeen zich nog in hun bezit bevond. De dieven werden zeer streng gestraft door harden dwangarbeid en ligchaamskastijding; zij zouden den dood door beulshanden gestorven zijn, bijaldien met de berooving moord gepaard ware gegaan.

De wereldlijke heerschappij is op eene eigenaardige wijze met de geestelijke verbonden; beiden zijn zoo ineengesmolten, dat men zich te vergeefs de moeite zou geven, om haar van elkander te scheiden. Brigham Young is het hoofd der kerk en de eerste burgerlijke gouverneur. Niemand komt het in de gedachten, om aan zijne oppermagt te twijfelen. Hem ter zijde staan een eerste en een tweede *kerkeraad*. De eerste is tevens, wat staatkunde en regt betreft, de vertegenwoordiger van den profeet–president; hij draagt behalve den titel van eersten kerkeraad ook nog dien van gouverneur–lieutenant. Koning–lieutenant klinkt ons ook vreemd genoeg, want niemand kan het begrijpen, dat eene geheele provincie en een geheel veroverd land aan een lieutenant (luitenant) onderdanig zijn. Vertaalt men het woord echter letterlijk uit het oorspronkelijke Fransch, dan ligt er een geheel andere zin in opgesloten, en het beteekent dan plaatsvervanger, stadhouder des konings, of beter nog vice–koning. — De tweede kerkeraad draagt ook nog den titel van staats–secretaris en is minister van binnenlandsche zaken en van finantiën, alsmede eerste minister van buitenlandsche zaken en van oorlog. Deze beide personen met den president, den bijna onbeperkten heerscher zoowel in wereldlijke als in geestelijke aangelegenheden, vormen de regering. Ook komen daarbij nog de bisschoppen, die ieder over een district zijn aangesteld. Bij deze zonderlinge »heiligen van den jongsten dag" hebben de bisschoppen niet alleen in geestelijke aangelegenheden gezag,

maar ook de grootste magt in het staatkundige en in politie–zaken; zij leggen niet alleen kerkelijke, maar ook wereldlijke straffen van allerlei aard op, en nooit wordt er door de veroordeelden geappelleerd. Al was dit ook werkelijk mogelijk en door de wetten veroorloofd, toch wordt het nooit gedaan. Wat de bisschop zegt, dat is goed, dat is waar; niet omdat het met de begrippen van regt en regtvaardigheid overeenstemt, niet omdat het in de wetboeken beschreven staat, maar, *omdat de bisschop het gezegd heeft*, die een verkondiger der wetten Gods is, die weten moet wat regt is en die daarom geene onregtvaardigheid begaan kan (!! ??) Eene daadzaak is het, dat er een zeer naauw verband tusschen staat en kerk bestaat, ten gevolge waarvan de burgerlijke met de wereldlijke magt volkomen overeenstemt.

XLVII.

Er worden eerst wetten gemaakt voor de landverhuizers die zich in het gebied vestigen. Regters en profeten. De schatkist des Heeren; waaruit deze bestaat. De belastingen. De tienden. Belasting op sterken drank.

Het schijnt, alsof onder de Mormonen vroeger geene burgerlijke regering, geene wetgeving bestond; nooit heeft een Mormoon het gewaagd, het bevel van zijn meerdere te weerstreven of er zich aan te onttrekken. Toen zich echter in den staat een groot aantal lieden vestigden, die de godsdienst der Mormonen niet toegedaan waren, werd

er eene burgerlijke en kriminele wetgeving noodzakelijk, die niets gemeen had met hunne godsdienstige geloofsbelijdenis; zonderling genoeg echter is het, dat de regter tevens geestelijke of profeet is, doch zeker is dit niet zonderlinger, dan de honderde voorbeelden in het Oude Testament die ons bewijzen, dat het zeer goed mogelijk is, om de patriarchale, koninklijke, regterlijke en geestelijke heerschappij in een persoon te vereenigen. Bij de Russen en Turken is dit nog op dit oogenblik het geval, want de czaar of sultan is de padischah, de schaduw Gods, de hoogste regter zoowel in het geestelijke als in het wereldlijke.

Geen staat kan bestaan zonder uitgaven. In een weinig bevolkten staat, in zulk eenen, waar men levensmiddelen, vee en koren in overvloed heeft, doch weinig baar geld in omloop is, zijn de tienden eene zeer natuurlijke belasting. In de meeste geciviliseerde landen zijn de tienden afgeschaft tot een groot geluk voor de bevolking 1). Bij de Mormonen worden de belastingen op deze wijze geheven, en ofschoon zij een geheel geestelijken staat vormen, wordt de belasting slechts voor het kleinste gedeelte ten nutte van de kerk besteed.

Iedereen moet na aflegging van zijne geloofsbelijdenis en de daaropvolgende opneming in den schoot der kerk een tiende deel van alles wat hij bezit — volgens eigene waardering — aan de *schatkist des Heeren* geven, en het geloof van deze »heiligen van den jongsten dag" is zoo groot, dat het nog nooit is voorgekomen, dat iemand te laag taxeerde; integendeel betalen deze lieden meer dan het tiende deel van hunne have en hun goed, om niet onder de onregtvaardigen gerekend te worden.

Deze groote gift vormt publiek eigendom, waaraan

(1) Och, mogt men dit ook weldra van ons vaderland kunnen zeggen!

ieder deel heeft; slechts ingeval van nood, slechts dan wanneer ongelukken buiten eigen schuld iemand treffen, slechts dan alleen opent zich de schatkist der kerk, om hem te helpen.

Behalve deze belasting, die aan de opname in de godsdienst der Mormonen verbonden is, worden er nog twee doorloopende imposten geheven, eveneens in den vorm van tienden. Ieder moet van hetgeen hij jaarlijks verdient een tiende deel afstaan, en dan nog het tiende deel van zijn tijd aan de dienst des Heeren wijden. Zoo werkt hij aan straten, bruggen, kanalen voor de scheepvaart enz. enz.

Behalve de bovengenoemde belastingen moet men nog een impost betalen, en wel van alles wat eene stad wordt binnengevoerd; deze bestaat in één percent van de waarde der goederen. Dit noemde — en noemt men nog wel — accijns en wordt van alle handelsartikelen, die de stad binnenkomen, geheven. Slechts voor een enkel artikel moet men meer betalen, en wel zoo veel, dat het de moeite waard is, namelijk honderd percent. De hoofden van den staat willen den brandewijn niet verbieden, om de persoonlijke vrijheid te eerbiedigen; doch zij willen het gebruik van dien drank zoo moeijelijk en bezwaarlijk mogelijk maken, en niemand zal kunnen beweren, dat in die handeling eenige onregtvaardigheid ligt. Door den invoer zoo zwaar te belasten, wordt de prijs van den brandewijn verdubbeld, en dit houdt natuurlijk een groot aantal lieden er van terug, om zich aan den drank te verslaven. Het gevolg daarvan was, dat onze reizigers gedurende al den tijd, dat zij zich onder de Mormonen ophielden, niemand dronken hebben gezien; het gevolg daarvan is vooral eene meer dan gewone huiselijkheid, daar men slechts weinig mannen naar de herberg ziet gaan; een vermaak (?), waarvan men in de andere staten van de Unie veel meer dan goed is, gebruik maakt, waar de staat

in de logementen bij een glas brandewijn geregeerd wordt; waar in ieder nietig stadje de edele burgers der Unie zich in eene kroeg verzamelen, om over de slaven–kwestie te redeneren, over oorlog en vrede te beslissen, te verklaren, dat zij een zeer zedelijk volk zijn, en dergelijke dingen meer. Het schijnt, alsof de Mormonen in dit opzigt veel verstandiger zijn; zij regeren niemand anders dan zich zelven; en dat dit met wijsheid geschiedde, konden onze reizigers overal opmerken.

XLVIII.

Groote zegen, dien de nieuwe inrigtingen aanbragten. Plan om uit het publieke fonds een armenhuis te bouwen. De groote zedelijke magt van den president. Eerlijkheid der Mormonen. Misdaden worden ook in vreemdelingen gestraft.

Men kan niet ontkennen, dat de in het vorige hoofdstuk vermelde belastingen drukkender zijn, dan in eenigen anderen staat ter wereld, Engeland alleen uitgezonderd; desniettegenstaande hoorde men nooit van eene klagt, of van een verzet tegen deze, zoo als het allen toeschijnt, noodzakelijke, ofschoon ook hooge belasting. Naar het uitwendige te oordeelen, zijn allen zeer tevreden; overal ziet men ware vergenoegdheid en grooten overvloed. Slechts in het eerste jaar had men met gebrek aan de noodigste levensmiddelen te kampen; na dien tijd heeft men door het bebouwen der gronden zulk eene welvaart verkregen, dat men nergens een spoor van gebrek kan

waarnemen. Het publieke fonds was zoo groot geworden, dat men aan het bouwen van een armen- en werkhuis kon denken. Aan de bisschoppen werd opgedragen, het aantal armen op te geven, en nu bleek het, dat in het gansche gebied der Mormonen slechts twee personen leefden, die hulpbehoevend waren en bedelen moesten. Natuurlijk werd bij dit resultaat het plan, om een armenhuis te stichten, opgegeven.

Deze buitengewoon gelukkige toestand, deze algemeene welvaart wordt door de Mormonen aan de zegeningen hunner godsdienst toegeschreven en voor een blijk van de bijzondere genade Gods gehouden. Willis schreef de algemeene welvaart meer toe aan de bewonderenswaardige orde, aan de stipte gehoorzaamheid, zoowel aan de wetten, als aan de voorschriften van het verlichte opperhoofd, die eenheid en zamenwerking van eene groote menigte vlijtige, verstandige lieden ten gevolge hadden. De uitkomsten, die hiervan het gevolg waren, zullen welligt niet alleen de vreemdelingen, maar misschien ook hun, die naar deze resultaten trachtten, verwondering gebaard hebben. In elk geval moet men ze bewonderenswaardig noemen, en niemand, die ze met eigene oogen aanschouwt, zal dit kunnen ontkennen.

Hun opperhoofd, de president van het gebied, Brigham Young, schijnt iemand te zijn, die een helder, gezond verstand bezit, en zich met ziel en ligchaam er op toelegt, het belang van het volk, waarover hij regeert, te bevorderen ; een man, die zeer wel bewust is van de verantwoordelijkheid, die op hem rust, en daarom alle krachten inspant, om dit volk in een goeden reuk te brengen, waarom hij ook met de grootste gestrengheid, zonder aanzien des persoons, alle misdrijven straft, die den goeden naam van zijne onderhoorigen zouden kunnen bezoedelen. Onvermoeid is hij in het opsporen van midde-

len, om den materiëlen toestand van het volk te verbeteren en een zedelijken zin onder hen aan te kweeken, en dit valt hem des te gemakkelijker, daar hij, en de beide kerkeraden, die hem ter zijde staan, het volste vertrouwen van het geheele volk in zoo hooge mate bezitten, dat alles, wat van hen uitgaat, alleen daarom goed is, omdat het van hen uitgaat. Even als de leerlingen van Pythagoras met de woorden: »hij heeft het gezegd" iedere mogelijke tegenspraak weêrlegden, zoo was de opmerking: »hij heeft het bevolen" (gezegd, gewenscht, voorgeslagen, dit is hetzelfde) genoeg, om iedere tegenspraak onmogelijk te maken.

Het reisgezelschap had gelegenheid, om op te merken, dat deze moraliteit volstrekt geen masker was. Zij waren allen geheel vreemd in de stad, en geen hunner wilde zich in het gebied vestigen. Nadat zij vertrokken waren, zouden de inwoners hen hoogstwaarschijnlijk nimmer wederzien, en desniettegenstaande kon men nergens bemerken, dat men een bijzonder voordeel van de aanwezigheid dezer vreemdelingen zocht te trekken, hetgeen voorzeker in elk ander land wel het geval zou geweest zijn. Nergens kon men eenig bedrog bespeuren, nergens werd de gekochte voorraad duurder betaald, dan dit door de inwoners geschiedde.

Velen van de talrijke vreemdelingen, die de koloniën van de Mormonen aan het groote Zoutmeer doortrokken, waren zeer geneigd, om de aanspraak der kolonisten op het door hen bewoonde land in twijfel te trekken en dreven den spot met hunne burgerlijke inrigting, met hunne regten, wetten en gewoonten. Tegen zulke lieden wisten de Mormonen zich wel te beschermen. Zij werden door de overheidspersonen gevangen genomen en tot de betaling van meer of minder zware geldboeten gedwongen, ja, soms tot dwangarbeid aan de publieke werken veroor-

deeld. Diegenen onder onze reizigers, welke met geen vooroordeel bezield waren, konden niet ontkennen, dat zij deze straffen wel verdiend hadden, en moesten toestemmen, dat men in een anderen staat misschien een nog strenger vonnis over hen zou uitgesproken hebben. Kortom, de inwoners en de wetten bevielen den reizigers in alle opzigten veel beter, dan die van eenige andere stad in de Unie.

XLIX.

De geloofsleer der Mormonen. Het priesterschap van Melchisedek. Hoe dit op Jozef Smith overging. Een engel raakt zijne oogen aan en verleent hem een profetischen geest en de kennis van alle talen. Wijze van godsvereering bij de Mormonen.

Van den godsdienstigen en staatkundigen toestand der Mormonen is zoo veel onwaars verhaald, dat zij reeds daardoor in miscrediet zouden kunnen komen. Zoo heeft men b. v. beweerd, dat zij de grondstellingen van het communismus aangenomen hebben, en dit is eene volstrekte onwaarheid. In geval deze bewering niet aan laster alleen is toe te schrijven, kan men haar verklaren uit de omstandigheid, dat er een algemeene schat, de schatkist des Heeren, bestaat, waarin, zoo als wij mededeelden, ieder, die tot de godsdienst der Mormonen overgaat, het tiende gedeelte van zijn geheele vermogen storten moet. Doch dit heeft met het communismus niets gemeens. Het is de schatkist, het eigendom van den staat, waaraan slechts in zooverre ieder deel heeft, dat hij de weldaden geniet, die uit het besteden

van dit geld voortvloeijen. Overigens heeft ieder zijn persoonlijk eigendom, zijn huis en zijne akkers, en kan zijne bezittingen naar welgevallen besturen, aan anderen schenken of verkoopen ; niemand zal hem daarover eenigzins lastig vallen.

De voornaamste eigendommelijkheden der Mormonen bestaan in eenige godsdienstige leerstellingen, in de uitoefening der regering, die eene volslagen hierarchie is, en in den aard hunner huiselijke betrekkingen.

De Mormonen beweren, dat zij de eenige ware godsdienst op aarde bezitten; dat alle andere Christelijke secten den waren weg ten hemel niet betreden, die alleen door de aanwijzing van hun profeet kan gevonden worden.

In dit opzigt verschillen zij volstrekt niet van alle andere Christelijke secten. De geestelijken beweren over het algemeen, dat hunne meening, hunne overtuiging alleen de ware is, dat zij alleen den sleutel tot den hemel hebben. Zoo gaat het van den paus tot den minsten presbyter van eene Methodistische secte. Het onderscheid is slechts gelegen in den titel, dien het geestelijk opperhoofd voert ; wat hier de paus, en daar de bisschop is, wordt bij de Mormonen »ziener" of »profeet" genoemd.

Het oorspronkelijke priesterdom bestond reeds volgens hun zeggen in de tijden van Christus en wordt het priesterdom van Melchisedek genoemd ; het werd vóór achttien honderd jaar aan de wereld ontnomen ; er bestond in al dien tijd geene Christelijke kerk op aarde, totdat in het jaar 1826 aan den stichter van het nieuwe priesterdom, Jozef Smith, een engel uit den hemel verscheen. De engel voerde dezen boven alle anderen bevoorregten man naar eene plaats, waar in een steenen kist, diep in den grond verborgen, een aantal heilige boeken lag, die op gouden platen geschreven waren. De taal, waarin deze boeken geschreven waren, werd de Nieuw-Egyptische

genoemd. De engel gaf niet alleen deze boeken aan Jozef Smith, maar verlichtte ook zijn geest, zoodat hij de in eene hem geheel onbekende taal geschreven boeken lezen en vertalen kon. De engel raakte tevens zijne oogen aan en gaf hem een profetischen geest, een geest der openbaring. Hierdoor werd Smith in het priesterschap van Melchisedek opgenomen en verkreeg hij de gave en de magt, om te binden en te ontbinden; hij werd verheven tot apostel, om het Evangelie te prediken, en onder alle volken »de kerk van Jezus Christus en van de heiligen van latere dagen" uit te breiden.

In 1830 werd er eene kerk georganiseerd, die toen slechts uit zes leden bestond, doch sedert dien tijd, niettegenstaande alle vervolgingen — ja misschien juist daardoor, door het lijden der martelaars — gevestigd geworden en zoodanig aangegroeid is, dat zij tegenwoordig eenige honderdduizende leden telt.

De door de Protestanten gebruikte Bijbel wordt door hen als een boek van goddelijken oorsprong ten hoogste vereerd, doch de Mormonen beweren, dat de Bijbel, zoo als hij daar ligt, een groot aantal onechte plaatsen bevat. Jozef Smith zag de noodzakelijkheid van eene nieuwe vertaling in, en daar hij door de aanraking van den engel alle talen was magtig geworden, vertaalde hij den Bijbel uit den oudsten, den oorspronkelijken codex (?), geschreven in de Hebreeuwsche taal met letters zonder punten, die de klinkletters aanwijzen, en zonder welke het voor een philoloog zelfs moeijelijk valt, het Hebreeuwsch te lezen, waartoe hij goddelijke openbaringen ontving; ja, zelfs dit overoude handschrift was volstrekt niet vrij van ondergeschoven plaatsen, en Jozef had eveneens de goddelijke verlichting noodig, om deze van de echte te onderscheiden.

Wij moeten ons met deze verklaringen tevreden stel-

len en wij mogen niet vragen, van waar hij dien ouden Bijbel gekregen heeft, want hij, die hem alle talen leerde verstaan, die hem tot een ziener, tot een profeet maakte, kon hem ook wel een exemplaar van zulk een oud handschrift te leen gegeven hebben; dit schijnt ten minste minder onmogelijk, dan het buitengewoon spoedig aanleeren van talen.

De Mormonen noemen de vertaling van het op gouden tafelen geschreven boek »het boek van Mormon", en bij hen staat de goddelijke oorsprong er van vast, even goed als van den Bijbel; het dient hun tot rigtsnoer voor hun geloof en hunne zedeleer. Ook hebben zij nog een ander wetboek: *Book of doctrines and convenants* — het boek der leerstellingen en der verdragen — dat hun eveneens de regelen van hun geloof en hunne zedeleer voorschrijft. Doch hunne profeten staan voortdurend in betrekking met den hemel en krijgen in ieder moeijelijk geval ingevingen, die openbaringen van den goddelijken wil zijn. Deze openbaringen ontvingen echter alleen Jozef Smith en Brigham Young; zij zijn een uitsluitend eigendom van de profeten en hunne opvolgers, en volgens deze openbaringen leiden de zieners, de profeten, de opperhoofden der Mormonen zoowel de kerkelijke en geloofsaangelegenheden, als die der staatkunde en van het huiselijke leven.

Het vertrouwen op deze zieners en hunne vertegenwoordigers, de opperpriesters, is buitengewoon groot. Wat van dezen uitgaat, wordt zonder eenige bedenking volvoerd, want het is volkomen heilig; de goddelijke magt van hunne priesters gaat zoo ver, dat zij door handoplegging zieken en gewonden genezen, hetgeen niet alleen door ooggetuigen berigt, maar zelfs door lieden, die deze zegenrijke kracht zelven zouden ondervonden hebben, bevestigd werd.

De wijze hunner godsvereering heeft volstrekt niets buitengewoons; er worden geestelijke liederen, begeleid

door muziek, gezongen; er wordt een gebed en eene redevoering door den geestelijke uitgesproken, eene preek gehouden, waarin niets voorkomt, dat men vreemd of zonderling kan noemen.

L.

Over de zoogenaamde buitengewone onzedelijkheid der Mormonen. Veelwijverij. Plaatsen uit den Bijbel, waarop Brigham Young zich beroept. Denkbeelden omtrent de toekomst der vrouwen. Doel, waarmede het is toegestaan, meer dan ééne vrouw te huwen. Heiligheid van den echt onder de Mormonen.

Hetgeen het meest bij de Mormonen in het oog valt, en dat, zoo als men beweert, de reden hunner verdrijving is, is de groote onzedelijkheid, waaraan zij, zoo als men zeide, zich schaamteloos overgeven en die zij met den naam van veelwijverij bemantelen.

Onze reizigers konden niets van onzedelijkheid, veel minder van buitengewone onzedelijkheid bemerken. Veelwijverij in den eigenlijken zin des woords heerscht ook niet onder hen; bigamie, of dubbele echt, wordt wel is waar onder hen gevonden, doch is volstrekt geene voorwaarde, om een Mormoon te zijn, noch algemeen in gebruik.

Dat onder de oude Hebreërs veelwijverij heerschte, daaromtrent kan geen twijfel bestaan. Het meest in het oog vallende voorbeeld zal wel zijn, wat in het elfde hoofdstuk van het eerste Boek der Koningen van Salomo verhaald wordt:

»En de koning Salomo had vele vreemde vrouwen lief

en dat benevens de dochters van Farao: Moabitische, Ammonitische, Edomitische, Zidonitische, Hethitische.

»Aan deze hing Salomo met liefde.

»En hij had zevenhonderd vrouwen en driehonderd bijwijven, en zijne vrouwen neigden zijn hart.

»Want het geschiedde in den tijd van Salomo's ouderdom, dat zijne vrouwen zijn hart achter andere goden neigden," enz.

Salomo wordt berispt, niet, omdat hij vele vrouwen had, maar omdat deze van verschillende volken waren, met wie het door den Heere God aan zijn uitverkoren volk verboden was, om te gaan. Niet de veelwijverij verfoeide de Heer, maar slechts dit, dat Salomo's vrouwen Moabitische, Ammonitische enz. waren en niet alleen Israëlitische.

Als nu iemand dit historisch berigt omtrent den wijzen koning Salomo als een goddelijk bevel beschouwt, om vele vrouwen te nemen, dan heeft hij alle regt dit te doen, daar de Bijbel toch door de priesters als een wetboek beschouwd wordt. Nu, hierop beroept zich Brigham Young; hij is de koning van het Nieuw–Jeruzalem en hij verklaart openlijk, dat *als het hem goeddunkt* en *hij het voor nuttig houdt*, hij het regt heeft, om duizend vrouwen te nemen; hij verklaarde wijders, dat hij iedereen uitdaagde, om hem uit den Bijbel het tegendeel te bewijzen. Brigham Young heeft reeds zeventien vrouwen genomen en voert dit getal misschien tot vijftig of honderd op, al naar de geest des Heeren hem dit gebiedt. Wat hem veroorloofd is, moest eigenlijk aan ieder ander veroorloofd zijn; slechts eene kleinigheid is daartoe noodig, namelijk, dat de geest des Heeren hem drijft en dat de profeet Brigham Young dit erkent. Het staat aan ieder vrij ééne vrouw te nemen, zoodat dit niet behoeft aangevraagd te worden. In eene streek, waarin nog zoo veel land on-

bebouwd ligt, kan het niet moeijelijk vallen, eene vrouw, ja, een huisgezin van al het noodige te voorzien. Als een Mormoon echter eene tweede vrouw wil huwen, heeft hij de toestemming van onderscheidene personen noodig. Het meisje, dat hij huwen wil, moet er in toestemmen, zijne *tweede* vrouw te worden; de toestemming van hare ouders of van haren voogd en daarna die van het bestuur zijner woonplaats heeft hij daartoe insgelijks noodig. Nadat deze allen hunne toestemming tot het huwelijk verleend hebben, hangt zijn geluk nog af van de toestemming van den profeet. Eerst wanneer deze na alle andere consenten verkregen is, kan de zaak haren voortgang hebben. Het meisje wordt daarna onder kerkelijke plegtigheden met haren man in den echt verbonden. Vastgezegeld (sealed) is de technische uitdrukking daarvoor. De tweede vrouw staat nu op gelijken voet met de eerstgehuwde, en geenszins onder hare bevelen, maar heeft in ieder opzigt dezelfde regten en verpligtingen als deze. De man maakt volstrekt geen onderscheid tusschen haar, maar behandelt beide met even veel achting.

Deze verbindtenissen zijn veel duurzamer en heiliger dan eenig ander buiten den staat der Mormonen gesloten huwelijk, omdat het onder de wijding van de eenige werkelijke priesterschap, die der heiligen, is voltrokken.

Van een ander standpunt beschouwd, is de echt ook nog heilig; zij staat in eene onmiddellijke betrekking tot het toekomstig geluk en de zaligheid der beide seksen; de vrouw kan namelijk niet zonder den man in den hemel komen, de man niet zonder ten minste ééne vrouw; doch hoe meer vrouwen hij in den hemel brengt, des te grooter is zijne verdienste; men zegt dan van hem: hij brengt zoo en zoo veel zielen in het paradijs. Door deze leer is nu niet alleen de dubbele echt, maar ook de werkelijke veelwijverij bij de wet veroorloofd.

Het denkbeeld, dat de zinnelijkheid der Mormonen de beweegreden tot zulk eene verbindtenis met meer dan ééne vrouw is, wordt met de grootste verontwaardiging tegengesproken. Het doel van den dubbelen echt is alleen, om den Heer zoo spoedig mogelijk een geheiligd volk te verschaffen, opdat het rijk des Heeren vermeerderd worde. Eigenlijk gezegde onzedelijkheid treft men hier volstrekt niet aan; er bestaan slechts weinige voorbeelden, dat een meisje, eene weduwe of vrouw door een jongen man verleid wordt; op zulk een misdrijf staat de straf van uitwerping uit den schoot der kerk van de »heiligen van den jongsten dag". Wetten tegen dergelijke misdrijven van het vrouwelijk geslacht bestaan er niet eens, omdat men zulk eene soort van vergrijp door vrouwen voor onmogelijk houdt.

LI.

De gevolgen der bigamie. De positie der tweede vrouwen in de maatschappij. Omstandigheden, waaronder een tweede huwelijk mag worden aangegaan. Brighams Young's zedelijke magt. Missiën der Mormonen in alle landen. Hulp, die men aan de vreemdelingen, welke zich onder hen vestigen willen, biedt.

Onze reizigers bevonden, dat het regt, om meer dan ééne vrouw te nemen, volstrekt niet die gevolgen heeft, die men er doorgaans aan toeschrijft, namelijk oneenigheid, jaloezy, nijd, twist en tweedragt; integendeel hadden zij gelegenheid genoeg, om op te merken, dat er eene zusterlijke toegenegenheid tusschen de vrouwen en kinderen heerschte, omdat zij niet in het eenige logement dat er is,

maar bij bijzondere personen hun intrek hadden genomen, en vooral, omdat de huishoudelijke inrigting het met zich bragt, dat zij den geheelen dag, zoo lang zij zich te huis bevonden, in den schoot des gezins moesten doorbrengen, terwijl zij slechts een afzonderlijk vertrekje hadden, om te slapen.

De »heiligen van den jongsten dag" houden zich volstrekt niet voor te verheven, om vrolijk te zijn, om te dansen en betamelijke genoegens te genieten. Men bezoekt elkander zonder veel ceremoniën, of men verzoekt elkander op partijen, waaraan niet zelden Brigham Young als een geëerde en welkome gast uit eigen beweging deel neemt. Om uitgenoodigd te worden, staat hij echter te hoog, doch hem te zien verschijnen, is evenmin iets buitengewoons, als de komst van een koning in het huis van een beschaafd, rijk man, van een hooggeplaatst beambte of officier. Hij is vrolijk met de vrolijken, deelt in de opgeruimdheid der jongelieden en weet zoo noodig te verhinderen, dat deze de perken te buiten gaat.

Hoe groot zijn zedelijke invloed is, bewijst alleen reeds de omstandigheid, dat hij het is, die de verbindtenis tusschen mannen en vrouwen toestaat of verbiedt; doch nog verder strekt zich zijne magt uit, daar hij het ook alleen is, die man en vrouw kan scheiden. Aan hem alleen, aan zijne beoordeeling der omstandigheden staat het, om eene verlangde scheiding in te willigen of te weigeren. Hij is wijs genoeg, om het principe van scheiding in stand te houden en door de mogelijkheid, om gescheiden te worden, aan ieder het bewijs te leveren, dat men niet de slaaf is van een ander; doch hij is ook wijs genoeg, om de scheiding slechts zelden goed te keuren, en hij is gewoon de omstandigheden, die tot het verzoek aanleiding geven, naauwkeurig te overwegen, alvorens hij tot de gevraagde scheiding zijne toestemming geeft. Alle anders

gebruikelijke voorwendsels gelden in zijn oog niet; onvruchtbaarheid alleen is eene reden tot scheiding, want daardoor gaat het doel van den echt verloren. Eene om deze reden gescheiden vrouw mag echter dadelijk hertrouwen. Andere gevallen komen bijna niet voor. Een— of tweemaal heeft Brigham Young de scheiding wegens onverdragelijkheid uitgesproken; in dit geval mag de gescheidene vrouw niet weder huwen, en daarom komt zulk een geval ook zeer zeldzaam voor.

De Mormonen hopen, dat zij spoedig een staat zullen vormen, die in godsdienst, zeden en gewoonten geheel verschillend is van alle anderen; en dat zulk een staat spoedig in het leven zal zijn geroepen, moet ieder inzien, die de Mormonen met eigen oog beschouwd heeft en de kracht en eenheid kent, die in al hunne handelingen doorstralen, welke hun het groote doel nader kunnen brengen. Niet weinig draagt de geestdrift, die de Mormonen bezielt, bij tot de vermeerdering van het aantal »der heiligen van den jongsten dag", en onvermoeid trachten zij nieuwe leden voor hunne godsdienst te winnen. Deze ijver, om hunne secte te vermeerderen, heeft reeds de geheele beschaafde wereld met zendelingen overstroomd, en in de laatste tien jaren, gedurende welke zij zich aan het groote Zoutmeer hebben gevestigd, is hunne bevolking met meer dan honderdduizend zielen vermeerderd, niettegenstaande de groote hinderpalen, die gewone avonturiers zouden afschrikken. Doch de nieuwe leden zijn allen met denzelfden geest, met dezelfde hoop bezield; zij hebben hetzelfde doel en hebben zich plegtig verbonden, om de tot hun geloof bekeerde lieden de middelen te verschaffen, om in het land van de »heiligen van den jongsten dag" te komen, om zich te laven aan het levende water, dat van de lippen van den profeet Gods stroomt. Slechts bij hen, slechts in hun land wonen

ware liefde en ware vrijheid, en deze kunnen slechts door de heiligen genoten worden.

Den Mormonen wordt het geleerd, dat het de pligt van de heiligen is, »om de dalen vol en de bergen effen te maken", d. w. z. de moeijelijkheden te overwinnen, waarmede hunne nieuw verkregen broeders te strijden hebben, wanneer zij te arm zijn, om zich zelven de middelen te kunnen verschaffen, die tot eene reis naar en tot de vestiging in het nieuwe gebied benoodigd zijn.

Om deze middelen te kunnen verschaffen, heeft men uit vrijwillige bijdragen een fonds bijeengebragt, dat den naam van »voortdurend emigratie-fonds" draagt, zeer groot is, nog dagelijks grooter wordt en alleen bestemd is, om hen, die zich in het gebied van Utah willen vestigen, voort te helpen. Deze ondersteuning wordt door hen even goed als de doop ter verzoening der zonden noodzakelijk geacht. — Er zijn Mormonen zoowel in Zweden en Noorwegen als op de Sandwichs eilanden, zoowel in Oostenrijk en China als in Australië, en hun allen is het aanbevolen, om »zich in de bergen te verzamelen", d. w. z. zich naar het dal van het groote Zoutmeer te begeven en het volk der heiligen te vermeerderen.

Thans reeds worden er wegen aangelegd, die naar het Zuiden loopen, om de buitenlanders, die in Centraal-Amerika landen en Mexico moeten doortrekken, naar het land der belofte te voeren. Deze weg heeft het groote voordeel, om den Mississippi, zijne gevaarlijke stoomvaart en de reis door de prairiën en het gebied van de onafhankelijke inboorlingen onnoodig te maken; eene weldaad, die niemand beter wist te waarderen, dan de reizigers, die dezen weg juist hadden afgelegd.

LII.

De verschrikkingen van eene vaart op den Mississippi. Voortreffelijke inrigtingen voor de landverhuizers, die zich bij de Mormonen willen aansluiten. Industrie in de steden der nieuwe secte. Handelwijze bij het aanleggen van eene nieuwe stad. Het aanleggen van vlekken op bepaalde plaatsen.

Op den Mississippi bevindt men zich ieder oogenblik in gevaar, om in de lucht te springen, daar de dwaze wedstrijd der verschillende stoomvaartuigen, benevens het gebrek aan alle toezigt op de machines, zulk eene reis zeer onveilig maken. Even gevaarlijk als deze dagelijks wederkeerende dwaasheid, is het verschil van den waterstand op den Mississippi, veroorzaakt door de overstroomingen, die alle dammen en dijken doen bezwijken en het land in den omtrek in eene zee herscheppen, zoodat men niet weet waar men zich bevindt, op zandbanken blijft vastzitten, tegen boomstammen aanvaart, totdat soms het vaartuig eindelijk geheel vergaat.

De landverhuizer, die al deze verschrikkingen achter den rug heeft, en dagelijks twee of driemaal gedwongen was, een wedstrijd mede te maken, die hem bedreigde met verlies van have en goed, ja zelfs met den dood; de landverhuizer, die het gezien heeft, hoe de onzinnige menschen, die men Yankees noemt, den kapitein zelfs opeischen, om de achter opkomende stoomboot niet vooruit te laten varen, en zelven hout onder den ketel werpen; de landverhuizer, die dit alles heeft doorstaan en nu in het Noordelijke gedeelte van Missouri aan land stapt en van hier door de woestijnen trekkende, met allerlei

ontberingen, inzonderheid met gebrek aan water en met de bewoners der woestijnen en prairiën om zijn skalp te worstelen heeft, zal dezen nieuwen weg wel als de grootste weldaad beschouwen, die aan de latere reizigers bewezen kan worden.

De Mormonen zijn hiermede echter nog niet tevreden geweest; zij hebben langs den grooten weg op afstanden, die goede dagmarschen kunnen genoemd worden, koloniën aangelegd, zoodat men daar nachtverblijven vindt, ruim genoeg om honderde reizigers te herbergen. Want woningen vindt men er vele, nog meer stallen en nog talrijker omtuinde velden, waarop allerlei soort van koren in zulk eene hoeveelheid verbouwd wordt, dat twintig tot dertig achtereenvolgende karavanen op voldoende wijze verzadigd en van het noodige voorzien kunnen worden; deze levensmiddelen zijn daarbij nog voor een zeer matigen prijs te koop.

In de steden heeft men overal water–, koren– en houtzaagmolens, allerlei soort van machines ter besparing van handenarbeid, fabrieken, enz. opgerigt; ook heeft men voor scholen en opvoedingsgestichten zorg gedragen; doch het hoofddoel van hun tegenwoordig streven is, om het aantal inwoners in het gebied van Utah of Deserete tot die hoogte op te voeren, dat het eene plaats kan innemen in de rij der souvereine staten en zich zelf de noodige wetten geven.

Om dit doel te bereiken, zijn alle mogelijke pogingen aangewend en worden er nog altijd nieuwe bedacht. Zoo is men bezig, ook eenige stations te bouwen in de rigting naar het Westen, naar Californië, gelijk aan die, welke er reeds in de rigting naar het Zuiden bestaan.

Hunne wijze, om eene nieuwe stad te stichten, getuigt van het groote overleg en van de eensgezindheid, die men onder hen aantreft. Men laat het niet aan ieder

persoon vrij, om zich hier of daar te vestigen, maar men roept een zeker aantal lieden op, om zich aan eene expeditie tot het stichten van eene stad aan te sluiten. Zelden veroorlooft men dit aan een geringer getal dan van dertig tot veertig huisgezinnen; niemand wordt gedwongen, doch menigeen afgewezen, die soms overbodig is; vooral wordt er op gelet, dat de voornaamste handwerken vertegenwoordigd zijn, opdat de kleine kolonie, die weinig hulp van buiten heeft te verwachten, door hare eigene kracht bestaan kan. Indien er nu onder een gezelschap van dertig huisgezinnen, dat eene stad wil stichten, vijf kleêrmakers en zes schoenmakers zijn, dan zal de aanvoerder zeker vier kleêrmakers en vijf schoenmakers afwijzen en daarentegen smeden, slotenmakers, timmerluî, metselaars, bakkers, slagers enz. uitnoodigen, om zich bij de expeditie aan te sluiten.

Heeft zich een gezelschap zoo zamengesteld, dat men gelooft, dat de meest noodige handwerken talrijk genoeg, maar niet te talrijk vertegenwoordigd zijn, dan wordt een kerkelijk overheidspersoon aan het hoofd der troep geplaatst als aanvoerder en raadsman, die volkomen souverein is en onvoorwaardelijk gehoorzaamd moet worden, doch aan het opperhoofd van den staat, Brigham Young, verantwoordelijk is voor alles wat hij doet en laat.

Dikwijls wordt er evenwel een grooter aantal lieden medegenomen. De koloniën in de rigting naar de Stille Zuidzee begonnen met de stichting van San Pedro, met welk doel zestig huisgezinnen in October van het jaar 1857 opbraken. Zij hadden met al de ongemakken van een strengen winter te worstelen, doch eene versterkte stad gebouwd en zeer groote oppervlakten lands omheind, en daar, waar het aan hout ontbrak, die met steenen en leemen muren omgeven, om vervolgens deze velden te be-

ploegen en te bezaaijen. Zij moesten gebrek en ellende verduren en stonden geheel op zich zelven, konden op niemand anders hopen dan op zich zelven en op niets anders, dan op hetgeen zij medegebragt hadden. Doch zij werden rijkelijk beloond door den oogst, die honderdtachtigvoudig opleverde hetgeen men gezaaid had, om niet te spreken van eene groote massa stroo, dat sterk als bamboesriet was.

Hierdoor was het bestaan der nieuwe stad verzekerd, en er werden boden naar Nieuw-Jerzualem gezonden, die het berigt van den gelukkigen uitslag dezer expeditie overbragten. Dit gaf Brigham Young aanleiding, om dadelijk eene tweede expeditie naar San Pedro uit te rusten. Deze bestond uit een gelijk aantal huisgezinnen en begaf zich naar het kleine Zoutmeer, alwaar zich de volkplanting tegenwoordig in een hoogst bloeijenden toestand bevindt. In Maart van het jaar 1853 verliet eene derde expeditie van honderdvijftig wagens, dus ook van ongeveer vijftig tot zestig huisgezinnen, de hoofdstad, om reeds op een derde punt binnen de grenzen van Californië eene volkplanting te stichten. Deze plaatsen zijn ver genoeg van elkander verwijderd, om, zonder dat men elkander hindert, het land in den omtrek te kunnen koloniseren, hetgeen voorloopig alleen in de rigting naar de hoofdstad of andere groote plaatsen geschiedt, waardoor een weg gebaand wordt, langs welken grootere of kleinere reisgezelschappen van Californië naar de stad aan het groote Zoutmeer kunnen komen.

LIII.

Over het klimaat. Gesteldheid van den grond. Bevochtiging der landerijen door kleine bergbeken. Industriële inrigtingen. Oefening der jongelieden in het hanteren der wapenen, om zich tegen een mogelijken aanval van het gouvernement te kunnen verdedigen. Lagere scholen. Plannen, om ook eene hoogeschool te stichten. Voorloopige dotatie aan deze school. Bezorgdheid, die men in de Vereenigde Staten omtrent de Mormonen koestert.

De kolonisten moeten zich wel is waar groote inspanningen getroosten; zij moeten werken, zoo zij oogsten willen, doch in dat geval brengen de oogsten, zoo als wij boven gezien hebben, ook veel meer op, dan in eenigen anderen staat der Unie. Een groot ongerief, waarmede de kolonisten te worstelen hebben, is gebrek aan regen. Van Mei tot October, vijf volle maanden lang, valt er bijna geen droppel regen. Hierdoor zouden alle land- en tuinbouw onmogelijk gemaakt worden, indien niet, behalve de vele regens in den herfst en het voorjaar, gedurende den winter ongeloofelijk groote massa's sneeuw op de bergen vielen, zoodat hierdoor aan alle beken en rivieren voldoende water verschaft wordt. Daarbij is het dal niet van ééne, maar van alle zijden door de bergen omringd. Dientengevolge verzamelt zich het water binnen het dal in een zoo groot aantal meren, als slechts Zweden en Finland bezitten. De beken, die het gansche jaar ruimschoots van water voorzien zijn, worden nu tot waterleidingen gebruikt. Ieder landbouwer moet zich het noodige water verschaffen; hij graaft daarom in het hoogst gelegene gedeelte van zijn land eene kom, leidt het water der beek daarheen en verkrijgt alzoo ruimschoots water, om zijne akkers en velden te bevochtigen, terwijl de kom of vijver de aangren-

zende landerijen overvloedig besproeit. Van deze kom wordt het water in tallooze greppels, overal waar dit noodig is, geleid. Door het sluiten en openen dezer kanalen heeft de landman het volkomen in zijne magt, om zoo veel of zoo weinig water te laten wegvloeijen, als hij meent, dat dienstig is, en hij kan ten tijde van den oogst het water geheel afsnijden, zoodat niets hem belet, zijn werk op zijn gemak te kunnen verrigten. Doch hij moet zijne armen uit de mouw steken, want er zijn daar te lande geene arbeiders te huur; ieder kan genoeg voor zich zelven werken, en niemand is zoo dwaas, dit voor een ander te doen.

De grond is zeer vruchtbaar, en alle Europesche korensoorten groeijen er voortreffelijk. Ook verbouwt men er met vrucht mangelwortels, en men meent daarmede voldoende in de behoefte van het land aan suiker te kunnen voorzien. In de stad aan het groote Zoutmeer wordt reeds eene tweede suikerfabriek opgerigt; er bestaan reeds een groot aantal spinnerijen, en alles, wat tot de vervaardiging van goed laken behoort, is er aanwezig. Onderscheidene smeden hebben zich vereenigd, om gereedschappen voor den landbouw en alles, wat in de huishouding van ijzer en staal gebruikt wordt, te vervaardigen. Uit het vlas, dat hier zeer goed is, heeft men het fijnste linnengoed gefabriceerd, terwijl de schapen voldoende wol voor het laken leveren. Al deze inrigtingen leveren zulke goede waren en nemen zoo goed op, dat men die uit het buitenland niet behoeft. Dat deze staat op den duur zal kunnen blijven bestaan, daaraan behoeft men volstrekt niet te twijfelen, zoo hij althans niet door geweld van wapenen te gronde wordt gerigt, hetgeen aan de Vereenigde Staten, bijaldien dit hun plan werd, moeijelijk genoeg zou vallen. Een leger, gelijk staande met het tiende gedeelte der bewoners van het nieuwe gebied, over het Rotsgebergte te voe-

ren, zou eene onderneming zijn, die zelfs een Hannibal tot vertwijfeling zou gebragt hebben; doch niettegenstaande deze veiligheid heeft men niet nagelaten, aan zulk eene mogelijkheid te denken; daarom worden alle jongelieden van hun zestiende jaar af in het hanteren der wapens geoefend, wel is waar slechts, om den zoogenaamden Indianen-oorlog, den guerilla-krijg, te voeren, doch dat deze wijze van oorlogen de doelmatigste is in een bergachtig land, dat hebben de Vendée, Spanje en later ook Tirol bewezen.

De nieuwe profeet, de ziener, heeft echter niet verzuimd, ook voor de geestelijke ontwikkeling van zijn volk zorg te dragen. Scholen zijn opgerigt, waarin de noodzakelijkste wetenschappen onderwezen worden. Onder den naam van normaalschool heeft men eene inrigting in het leven geroepen, waarin allen worden opgenomen, die zich aan het onderwijzersvak willen wijden, en bij iedere stad, bij ieder dorp is eene oppervlakte lands, uit welker opbrengst het inkomen der onderwijzers wordt gevonden. In elke stad zijn reeds scholen gevestigd voor het lager onderwijs, die door jong en oud bezocht worden; want ieder zou zich schamen, niet te willen leeren en van eene hem aangebodene gelegenheid, om zijne kennis te vermeerderen, geen gebruik te maken. Brigham Young is nog verder gegaan; hij heeft reeds voor eene hoogeschool gezorgd. Wel is waar bestaat zij nog niet in de werkelijkheid, doch zij is reeds met genoegzame landerijen gedoteerd, die op kosten van de „schatkist des Heeren" bebouwd worden, zoodat tot hare oprigting verder niets noodig is, dan dat jongelieden zoo veel kennis bezitten, dat zij haar met vrucht kunnen bezoeken. Brigham Young zegt, dat zoodra tweehonderd jongelieden daarvoor rijp zijn, het gebouw der hoogeschool op het schoonste punt der stad zal worden gesticht, en dat het dan evenmin aan onderwijzers als aan eene

bibliotheek en de beste apparaten voor de physica en de chemie zal ontbreken.

Bedenkt men, dat dit land voor weinige jaren nog eene eenzame woestijn was, waarin alleen het gehuil van den wolf werd gehoord, eene wildernis, waarin de beer, het hert en de antilope hun voedsel zochten op de plaats, waar thans talrijke steden en dorpen zich verheffen ; bedenkt men, dat alleen de Indiaan, als hij op de jagt was, deze plaatsen doorkruiste; bedenkt men, dat de natuurlijke hinderpalen tegen de inbezitneming van eene zoo weinig belovende landstreek groot genoeg waren, om den meest vastberaden man den moed te doen verliezen, dan moet men bekennen, dat de grootsche resultaten, in zoo korten tijd en met zoo weinig hulpmiddelen in het leven geroepen, den aanschouwer met bewondering moeten vervullen.

De groote energie, waarmede dit alles ten uitvoer werd gelegd, heeft, zoo als men wel begrijpen kan, de bezorgdheid der Vereenigde Staten opgewekt ; men is begonnen er aan te twijfelen, of het wel goed zou zijn, eene vereeniging van lieden te bevorderen, ja zelfs te dulden, die zulke eigenaardige beschouwingen en denkbeelden hebben en in grondstellingen, zeden en gewoonten zoo zeer van de overige Amerikanen verschillen. Men is er mede aangevangen, om voor de kracht van dit energieke volk te vreezen ; men heeft het onstaatkundig gevonden, om aan het hoofd dezer nieuwe maatschappij lieden te laten, die zulk een grooten invloed op hunne onderhoorigen uitoefenen, als Brigham Young. Men heeft zich zoo zeer verlaagd, dat men lasterlijke beschuldigingen tegen hem en de overige hoofden der Mormonen heeft verspreid; doch personen, die zich langen tijd onder de Mormonen opgehouden hebben, verklaren, dat die beschuldigingen geheel uit de lucht zijn gegrepen.

LIV.

Wrok van de zijde der Mormonen tegen de regering en het volk der Unie. De sterkste jongelieden voor soldaten gerequireerd. Vaderlandsliefde van Brigham Young bij deze gelegenheid. Redevoering van generaal Wells op den vierden verjaardag van de inbezitneming van het gebied van Utah.

Niemand zal het den Mormonen ten kwade duiden, dat een bittere wrok hen bezielt wegens het in den staat Missouri en in Illinois geleden onregt; men zal het hun niet ten kwade duiden, dat zij ook verbitterd zijn op de regering, omdat deze weigerde hun bescherming te verleenen, toen een troep »edele, vrije" Amerikaansche burgers hen in hunne woonplaatsen overviel, den schandelijksten roof en moord aan hen pleegde en hen eindelijk uit hunne bezittingen verjoeg.

Doch deze regtmatige wrok zoowel tegen het volk als tegen het zwakke, magtelooze gouvernement heeft hen niet teruggehouden, zich als mannen te gedragen. Wij vermeldden bereids, wat hier eenigzins uitvoeriger moge herhaald worden, dat de Mormonen met den grootst mogelijken spoed aan het verlangen der regering voldeden, om een bataillon voor den Mexicaanschen oorlog te leveren. Dit geschiedde, terwijl zij zich midden in het land der wilden bevonden, omringd door vele duizenden van de bitterste vijanden der bleekgezigten, in wie zij met regt hunne onderdrukkers zagen; dit geschiedde, ofschoon zij zich daardoor geheel weerloos maakten; dit geschiedde, terwijl bijna onoverkomelijke hinderpalen zich tegen de uitvoering van zulk een onbillijk verlangen aankantten.

»Gij zult uw bataillon hebben," antwoordde de president Young aan de tot hem afgevaardigde commissarissen der regering; »gij zult het hebben, al moest het getal ook door meer bejaarde lieden aangevuld worden!"

Na verloop van drie dagen waren vijfhonderd man, grootendeels hoofden van huisgezinnen, marschvaardig. Zulk eene handelwijze kan men toch niet met den naam van gebrek aan vaderlandsliefde bestempelen!

Op den vierden verjaardag van de komst der Mormonen in het dal aan het groote Zoutmeer hield een hunner profeten, generaal Wells, eene redevoering, die vrij getrouw de gevoelens dezer lieden uitdrukt, niets verbloemt, maar juist zegt, welk onregt hun is aangedaan, doch tevens de getrouwheid aan hun vaderland aan den dag legt. Deze redevoering luidt aldus:

»Eenige lieden gelooven, dat ons volk, belasterd, mishandeld, bespot, uitgeplunderd en eindelijk van zijne regten beroofd en ten gevolge der schandelijkste lasteringen uit zijne eigendommen verjaagd, afkeerig is van de Amerikaansche republiek en van eene hereeniging met haar. Het is voorzeker geen wonder, wanneer men dit gelooft en van meening is, dat wij ons niet weder onderwerpen zouden aan de regering te Washington, door welk gouvernement wij niet beschermd, maar gehoond en bespot werden; en waren wij zoodanig gezind, dan zouden wij daartoe gebragt zijn door de mishandelingen van ons vaderland!

»Doch wij willen niet denken aan hetgeen geschied is; wij willen het verledene met een sluijer bedekken en slechts herinneren, dat dit groote land ons vaderland, dat zijne groote constitutie de onze was, en wij willen er ons aan vasthouden. Onze voorvaderen waren de helden der revolutie. Onder de aanvoering van groote mannen, zooals Washington, Jefferson en Adams, bevoch-

ten zij hunne onafhankelijkheid; onder de leiding van den geest der waarheid vervulden zij hunne zending, waar de Almagtige hen ook riep.

»Onze belangstelling voor dat land, 'twelk ons dierbaar geworden is, mag niet verminderen, omdat eenige volksmenners zijn opgestaan, die de magt aan zich getrokken en het schip van den staat op eene wijze bestuurd hebben, die ons niet bevalt. Wie gelooft, dat wij dit zouden doen, heeft onze godsdienst, evenmin als onze staatkunde begrepen of goed opgevat. Wij zullen nimmer de zaak van ons vaderland prijs geven, wij zullen nimmer zijne vijanden bijstaan, ofschoon ons vaderland reeds zulke vijanden in zijn eigen boezem koestert.

»Ons vaderland heeft de vurige pijlen des oorlogs op ons afgeschoten. Deze zullen misschien op onze standvastigheid afstuiten en op het hoofd van hen neêrkomen, die ze ons toezonden. Doch ofschoon ook daardoor diep getroffen, zal onze zwakheid, de zwakheid der menschelijke natuur, ons nimmer verleiden, om onze vaderlandsliefde uit te doven; integendeel, wij zullen ze heilig bewaren, daar zij ons door onze voorvaderen is overgeleverd en door duizende dierbare herinneringen ons dierbaar en waard geworden is.''

Dit is zeker niet de taal van mannen, die hunne verpligting jegens het vaderland vergeten hebben, en dezelfde vaderlandslievende geest openbaart zich in alle officiële oorkonden, in alle adressen, even goed als in de redevoeringen van den kansel en in het gewone maatschappelijke verkeer; doch hiermede is zeer goed het onwrikbare besluit overeen te brengen, om zich aan eene herhaling van zulke gewelddadigheden, als zij vroeger hebben verduurd, niet weder te onderwerpen, maar integendeel zich gewapenderhand te verzetten tegen iedere magt, die het zou durven wagen, zich in hunne maatschappe-

lijke, burgerlijke of godsdienstige wetgeving te mengen, iets, hetgeen men hun ook in het minst niet ten kwade kan duiden, en waartoe ieder staat der Unie door de constitutie zelve volkomen geregtigd is.

LV.

Brigham Young, een tweede Mozes. Hij wordt tot gouverneur van het gebied gekozen en door den president te Washington in die betrekking bevestigd. Zijne profetische gave en zijn bijzonder karakter. Onderhandelingen met de roofzuchtige Indianen.

Het zal misschien hier de plaats zijn, om het een en ander over den persoon van den president van de kerk der Mormonen, het hoofd van hunnen staat, in het midden te brengen, want deze man is sedert hun vertrek uit Illinois met de geschiedenis van den staat op het naauwst verbonden. Brigham Young was de Mozes dezer nieuwe Israëlieten. Hij geleidde hen door eene veel akeliger woestijn, dan de kinderen Israëls doortrokken, om in het land der belofte te komen; hij geleidde hen door woestenijen en gebergten, waarin zij geenszins een klimaat vonden, dat hun veroorloofde, des nachts ongehinderd onder den blooten hemel door te brengen. Zij moesten een half jaar in streng winterweder reizen, alvorens zij in het nieuwe land kwamen, en moesten daar nog een jaar lang van den medegebragten proviand teren, voor en aleer zij op een oogst konden hopen.

Doch Brigham Young voerde hen naar het voorgestelde doel; vastberaden ging hij het gevaar te gemoet,

verstandig en omzigtig was hij in zijne raadgevingen, bedaard, doch op alles voorbereid in geval van nood. Dit zijn eigenschappen, die achting en eerbied, die onbegrensd vertrouwen, zelfs van achterdochtigen afdwingen; daarom is dan ook in ieder hart een altaar des danks voor hem opgerigt. Dit was tevens de reden, dat hij bij het benoemen der voorloopige regering eenstemmig tot hoogsten beambte, zoowel in het burgerlijke als in het geestelijke, verkozen werd. Hij vereenigde de hoedanigheden in zich van ziener, profeet, eersten bestuurder in alle publieke aangelegenheden en van vertrouwden raadgever, die toegankelijk was voor iedereen, ook voor den minste zijner medeburgers.

Brigham Young is met het karakter en de zwakheden der Mormoonsche bevolking naauwkeurig bekend. Hij heeft vroeger hun lijden en hunne rampen gedeeld, en wordt door allen vereerd als de persoon, die de middellijke oorzaak van hun tegenwoordig geluk is. — De eerste stap tot verzoening, die tusschen de Mormonen en de regering te Washington gedaan werd, was de goedkeuring van de keuze van Brigham Young tot gouverneur. Deze man is dus thans door de regering erkend, en dientengevolge hopen de Mormonen, dat zij niet meer als vlugtelingen beschouwd en niet weder aan zulke gewelddadigheden bloot gesteld zullen worden, als die, welke hen noodzaakten, aan den wolf en den beer hun grondgebied te betwisten.

Het gansche gebied van het groote Zoutmeer en het omliggende gebergte werden bewoond door zoogenaamde wortelgravers, Indianen, inboorlingen, die men met de Indische paria's vergelijken kan.

Deze lieden, de inboorlingen van het gebied van het Zoutmeer, leven over het algemeen slechts van wortels, die zij uit den grond graven, en van de zaadkorrels van

onderscheidene planten, die zij tusschen steenen tot grof meel malen, verder van hagedissen en eindelijk op zekere tijden des jaars van visschen, die zij in de verschillende rivieren, welke in het groote Zoutmeer uitwateren, vangen. Deze lieden behooren tot de Snake-, de Saponeh-of de Utah-Indianen; de Utah-Indianen vooral zijn oorlogszuchtig, doch geen dezer stammen ontbreekt het aan list, roof- en moordlust.

De kolonisten werden door deze lieden altijd lastig gevallen; in den beginne hielden zij zich steeds in de nabijheid der koloniën op, om al het bedorven voedsel, dat weggeworpen werd, te verslinden. Doch spoedig bleek het, dat er nu eens runderen, dan weêr schapen van de kudden vermist werden, niettegenstaande de grootste waakzaamheid der herders. Men kon zich dit niet verklaren en geloofde, dat de dieren in de bosschen of bergen verdwaald zouden zijn; aan de Indianen dacht niemand, want juist als er een beest vermist werd, waren de Indianen nergens te bespeuren. Op zekeren morgen kwam er echter een goed doorvoede os bloedend naar stal; hij had eene pijl in zijne zijde. Thans was het duidelijk, waar de vermiste dieren gebleven waren. De zaak werd den gouverneur bekend gemaakt, en deze zond vredeboden naar de Utah-Indianen, met last, hun te zeggen, dat hij in vrede met hen wenschte te leven; dat hij meende, niets gedaan te hebben, wat eene vredebreuk regtvaardigen kon, en dat hij daarom verlangde, dat zij geen roof meer zouden plegen; anders zou hij zich genoodzaakt zien, hun, die hem tot opperhoofd verkozen hadden, gewapenderhand veiligheid te verschaffen. De opperhoofden van den stam antwoordden, dat de roofzuchtige Indianen niet meer onder zijne heerschappij stonden, daar zij verbannen waren.

»Nu", zeide Brigham Young, »dan zullen wij ons zel-

ven moeten helpen", en daarom rustte de gouverneur een corps van honderd man uit, dat voor de eene helft uit ruiters en voor de andere uit infanteristen bestond. Met meer dan gewoon beleid had Brigham Young het plan tot een veldtogt ontworpen, dat met het beste gevolg bekroond werd, ofschoon het opperhoofd der Utah-Indianen een listige en bloeddorstige wilde was, die zich beroemde, iederen blanke gedood te hebben, dien hij in de woestijn had aangetroffen. — Het kleine leger werd in twee afdeelingen verdeeld en vormde eene linie van 25 posten, ieder van twee ruiters en twee infanteristen, elk twee Duitsche mijlen van elkander verwijderd, doch altijd zoo, dat de tusschenruimte tusschen iederen post overzien kon worden.

LVI.

Een Indianen-krijg. Veldheerstalent van den gouverneur, die de evolutiën bestuurt. Onderscheidene schermutselingen. De roovers ingesloten en ten deele gedood en gevangen genomen. Hoe men met de gevangenen handelt en ze tot nuttige leden der maatschappij weet te vormen. Oordeel van Howard Stansbury over de Mormonen. Twee leden van het reisgezelschap blijven te Nieuw-Jeruzalem.

Thans maakten de beide afdeelingen eene zwenking, de eene naar het Westen, de andere naar het Oosten, zoodat zij ééne linie vormden.

Natuurlijk hadden zij reeds lang, voordat dit geschiedde, enkele troepen wilden verjaagd. Wanneer de wilden meenden, dat zij zich met de Mormonen meten konden, gingen zij tot den aanval over, doch werden altijd met

bloedige koppen op de vlugt gedreven. Binnen den tijd van veertien dagen werden er op de beide liniën meer dan vijftig schermutselingen geleverd; bij ieder dezer verloren vier of zes Indianen het leven, en eindelijk had men de voornaamste bende der roovers ingesloten.

Hun opperhoofd, bijgenaamd »Beerentand", wilde zich niet gevangen laten nemen en stierf met velen der zijnen in een moedigen kamp, die eene betere zaak waardig zou geweest zijn. Meer dan honderd Indianen, grootendeels gewonden, werden door de overwinnaars gevangen genomen.

Zoo was door het beleid van den gouverneur het roofgespuis uitgeroeid; doch hij deed nog meer. De naar de hoofdstad gevoerde gevangenen, die goed verpleegd werden, waren spoedig genezen, en werden daarna losgelaten op voorwaarde: òf het land te verlaten en het nimmer weêr te betreden, òf in het land te blijven en te werken, om nuttige burgers te worden. En zie, het doel werd bereikt. Dit voorstel zou misschien door de Indianen, die vrij waren, met verachting van de hand zijn gewezen; door deze gevangenen werd het echter dankbaar aangenomen, en zij bleken goede, bruikbare arbeiders te zijn. Nooit werden zij bespot, nooit werd hun een slag gegeven, want men wist wel, dat dit de vreeselijkste wraakneming zou na zich slepen, en tevens schenen deze lieden voor de goede behandeling zeer dankbaar te zijn 1).

1) De voorgaande opmerkingen zijn ontleend aan HOWARD STANSBURYS *Exploration and survey, of the valley of the Great Salt-Lake of Utah*, welk werk gedrukt werd op last van den senaat der Vereenigde Staten (*Printed by order of the senat of the United States.*) Aan de oordeelvellingen, in dit werk voorkomende, is te meer waarde te hechten, daar Ansbury een geboren Amerikaan is, geheel doordrongen van de vooroordeelen, die zijne natie tegen de Mormonen koestert, doch die door een verblijf van anderhalf jaar in het dal van het groote Zoutmeer ge-

Na een verblijf van verscheidene weken waren onze reizigers weder gereed tot den verderen togt; zij hadden hun proviand aangevuld en vernieuwd, en gidsen gevonden, die den weg kenden, om de reis door de steppen rondom het Zoutmeer in den kortst mogelijken tijd en met het minst mogelijke gevaar te doen, want allen lag er veel aan gelegen, om Californië, de plaats hunner bestemming, ten spoedigste te bereiken.

Eene kleine, onverwachte gebeurtenis vertraagde intusschen hun vertrek; een jong mensch, Franke genoemd, de eenige van het geheele reisgezelschap, die de geneeskunde uitoefende, en een andere Duitscher, Reyher, waren tot de godsdienst der Mormonen overgegaan en verklaarden, dat zij de reizigers niet verder vergezellen zouden. Wat Franke betreft, zijn besluit was den aanvoerders der expeditie des te onaangenamer, daar hij niet alleen onderscheidene bewijzen van bekwaamheid en kunde gegeven had, maar ook omdat juist tegenwoordig geneeskundige hulp des te wenschelijker scheen, daar de moerassige zoutsteppen, die zij moesten doortrekken, zeer dikwerf boosaardige koortsen verwekten.

Ook Reyher liet men zeer ongaarne achter, daar hij een bouwkundige was; juist daarom zullen de Mormonen wel veel moeite gedaan hebben, om hem tot hunne godsdienst over te halen, zoo er eigenbelang in het spel mogt geweest zijn, hetgeen Reyher ten sterkste ontkende, daar hij verzekerde, dat de liefde de aanleidende oorzaak tot zijne afscheiding van het reisgezelschap was geweest. Ook was dit het geval met Franke.

---

heel van die vooroordeelen schijnt genezen te zijn. Het hier aangehaalde werk maakt een deel uit van de *Bibliotheek van den senaat*, d. w. z. is een werk, dat voor klassiek gehouden wordt, en dat op kosten van den senaat gedrukt is. Howard Stansbury is kapitein bij het corps der topographische ingenieurs.

Bij den ongehinderde, vrijen omgang met de bewoners van de stad aan het groote Zoutmeer was het geen wonder, dat een paar jongelieden verliefd werden. Het zou dwaasheid wezen, wanneer men beweerde, dat de Mormoonsche dames schooner zijn, dan die van andere volken; er zijn onder haar even goed schoone, minder schoone en leelijke als elders, doch dit is zeker, dat men veel schoone vrouwen en meisjes onder haar aantreft.

LVII.

De beide afvalligen Franke en Reyher zijn verliefd. Hoe de Mormonen den echt beschouwen en in hoe verre zij de beschuldiging van liederlijk en zedeloos te zijn verdienen. Brigham Yonng is zeer tevreden over het besluit der beide reizigers.

Bij het eerste gezigt van haar, die liefde in hen opwekten en aanleiding gaven, dat zij het reisgezelschap verlieten, dachten Franke noch Reyher in de verste verte aan de mogelijkheid, dat zij hier zouden blijven, totdat het den een zoowel als den ander duidelijk werd, dat zij niet ongestraft in de oogen der schoone meisjes geblikt hadden.

De huldeblijken, die beiden hunne schoonen bragten, werden zonder bedenking aangenomen en vriendelijk en hartelijk beantwoord; doch zeer spoedig bleek het, dat de jonge dames er verre van waren, te denken, dat het hier slechts eene minnarij gold, die van voorbijgaanden aard was.

De beide jongelieden daarentegen zullen deze gedachte misschien wel gekoesterd hebben, daar zij, door Missouri trekkende, reeds op de Mormoonsche dames en den vrijen

omgang tusschen de beide seksen opmerkzaam gemaakt waren, die, zooals men hun verzekerd had, dikwijls op de onbeschaamdste wijze of ook wel onder den dekmantel van een huwelijk met eene tweede of derde vrouw plaats vond.

De jongelieden zagen, even als het geheele reisgezelschap, spoedig, dat zij in dit opzigt in eene groote dwaling verkeerden, en vernamen, dat de band, die den Mormoon aan zijne tweede of derde vrouw verbindt, voor niet minder heilig gehouden wordt, dan de echt met de eerste.

Een jong mensch, die pas in het land was gekomen en reeds tot de secte der Mormonen behoorde, had het zoo ver weten te brengen, dat de derde vrouw van een Mormoon aan zijne wenschen gehoor gaf; de man was op deze betrekking opmerkzaam geworden en betrapte hen op het oogenblik, toen de beide schuldigen afscheid namen, elkander regt hartelijk omarmden en kusten.

De echtgenoot had een mes getrokken en den verleider twee steken gegeven, waarvan de eene doodelijk was, daar hij het hart had getroffen.

De familie van den gedoode leverde eene aanklagt in tegen den moordenaar, en deze eene tegen zijne vrouw. De gezworenen spraken den echtgenoot vrij, op grond, dat hij volkomen in zijn regt geweest was, daar hij het heiligste verbond, dat er op aarde bestaat, het huwelijk, door welk middel ook, tegen schending mogt verdedigen.

Aan de vrouw, die door haar echtgenoot was aangeklaagd, kon niets dan de boven medegedeelde daadzaak te laste gelegd worden; deze zou bij ons te lande alleen de verdenking, de zware verdenking van ontrouw, ten gevolge gehad hebben, doch ginds, bij de liederlijke Mormonen, bij de verachters van alle zedelijkheid was het

anders. De vrouw werd veroordeeld, om tot hare ouders terug te keeren en zich niet meer in het openbaar te vertoonen, terwijl het haar verboden werd, ooit weder een huwelijk te sluiten, eene daadzaak, die door Stansbury in de inleiding van zijn straks aangehaald werk medegedeeld wordt.

De beide vrienden zullen zich waarschijnlijk dit voorval diep in het geheugen geprent hebben; ten minste dit is zeker, dat zij in alle eer en deugd eene betrekking met de beide meisjes aanknoopten.

Dat eene aanwinst van twee zulke ferme lieden aan den gouverneur Brigham Young zeer welkom was, spreekt wel van zelf. Het bleek hem spoedig, dat Franke iemand was, die de geneeskunde niet alleen van hooren zeggen had, zooals de meeste dokters in de Vereenigde Staten, maar die met vrucht in de medicijnen had gestudeerd; dit was geene kleine aanwinst. Doch Reyher zal voor hem misschien nog van grooter belang zijn geweest, want de schoot der bergen, die door hem en zijn volk bewoond worden, bevatte ongetwijfeld eene groote menigte schatten aan mineralen, en niemand onder de Mormonen kon mijnen exploiteren, want het ontbrak hun aan alle theoretische kennis der bergbouwkunde.

De beide vrienden namen hunne boeken, instrumenten en wat zij nog meer in het pakhuis hadden, waar de goederen van het reisgezelschap bewaard werden, tot zich en rigtten zelven eene huishouding op. Toen de dag van het afscheid nemen daar was, was het hun bang om het hart. En geen wonder! Zij bleven toch geheel alleen zonder vriend of maagd in een vreemd land achter en afgesneden van alle andere volkeren.

TWEEDE AFDEELING.

I.

Franke en Reyher worden in de maatschappij der heiligen opgenomen. De gouverneur en profeet Brigham Young neemt hen in dienst. De wigchelroede. Beschrijving van dit voorwerp en de wijze van zijn gebruik. Wat er eigenlijk van de zaak is.

Wij kunnen onmogelijk de expeditie, die den weg naar Californië opsporen en banen zou, zoo lang ophouden, totdat wij den kleinen roman van onze jongelieden hebben zien afspelen. Wij willen haar daarom met onze beste wenschen voor den gelukkigen uitslag harer onderneming laten vertrekken. Zij heeft een langen weg voor zich en wanneer zij zich niet te veel spoedt, zal het welligt mogelijk zijn, dat wij haar nog voor hare aankomst op het gebied van Californië inhalen. Het reisgezelschap trok wel met leedwezen over het verlies der beide achtergeblevenen, doch overigens met goeden moed verder en was reeds na twee dagen in het ongebaande gedeelte der Steppe– of Zout–woestijn aangekomen.

De beide achtergeblevenen werden met groote plegtigheid in de kerk der heiligen opgenomen. Brigham Young had de hooge waarde der jongelieden goed begrepen, en toen de vaders der beide jonge dames, die de eerste aanleiding tot het besluit der nieuwe leden gegeven hadden, met den gouverneur over de mogelijkheid van een huwelijk spraken, zeide deze hun, dat hij zeer geneigd was, om geheel voor de toekomst der vreemdelingen en van

hunne huisgezinnen zorg te dragen. Hij verklaarde wel, dat hij hun niets wilde of kon geven, doch dat het aanzoek van twee zulke nuttige leden het volkomen regtvaardigde, dat men hun eene betrekking gaf en goed beloonde, daar de »schatkist der kerk" er juist voor bestemd was, om nuttige inrigtingen daar te stellen en dezulken voor hunne diensten te beloonen, die hunne krachten ten beste van den staat aanwendden.

Brigham Young liet de beide vrienden voor zich komen, vroeg hun het een en ander omtrent hunne plannen, en verder, of zij lief en leed met de heiligen wilden deelen. Nadat hij hieromtrent de gewenschte inlichtingen had verkregen, gaf hij den eene te kennen, dat hij hem als geneesheer van den staat aanstellen, huis en land geven en eene jaarwedde van duizend dollars toeleggen wilde, daar hij wel besefte, dat een geneesheer, die de kranken moest gaan bezoeken, niet te gelijker tijd zijne akkers en velden bebouwen kon; hij voegde er bij, dat hij verwachtte, dat de armen even goed door hem zouden worden behandeld als de rijken. Van de laatsten mogt hij zooveel honorarium vorderen, als hij met zijn geweten kon overeenbrengen; van de armen mogt hij niets, zelfs geene geschenken, aannemen.

De jonge man, die hier zoo geheel onverwacht zijne fortuin maakte, beloofde, zooals wel te begrijpen is, aan dit zoo billijk verlangen te zullen voldoen. Ook Reyher werd op dusdanige wijze door Young aangesproken; doch diens positie werd nog veel beter; hij moest zijne krachten geheel aan den staat wijden, en daarom hield de gouverneur het voor niet meer dan billijk, dat de staat geheel in zijn onderhoud voorzag, om welke reden hij, behalve huis, tuin en zooveel land als hij noodig had, nog eene jaarwedde van vierentwintighonderd dollars kreeg; hij moest daarvoor het gebergte doortrekken en onderzoeken,

alsmede de noodige maatregelen nemen voor de exploitatie der mijnen, en de werklieden besturen.

Young vroeg den in dienst genomene, of er werkelijk eene wigchelroede bestond, en zoo ja, hoe deze er uitzag en op welke wijze zij gebruikt werd.

Reyher gaf hieromtrent de noodige inlichtingen, zeide dat zij volstrekt geen nut deed en deelde omtrent de wijze waarop zij gebruikt werd, het volgende mede:

»De tak van een hazelnotenboom, die zich van boven in tweeën splitst, wordt afgesneden, zoodat hij eene soort van gaffel vormt. De bergwerkers meenden vroeger — thans zijn zij wijzer geworden — dat men zulk een tak òf in den St. Johannes-nacht òf toch in ieder geval ten tijde van de volle maan en zoo het eenigzins mogelijk was, in de nabijheid van een kruisweg, of op een kerkhof, of op den weg, die naar de kerk leidt, snijden moest.

»Zulk eene gaffel was een heiligdom in het huisgezin van den mijnwerker, en had men haar eens met goed gevolg gebruikt, dan zou de mijnwerker er zich voor geen prijs, al ware die nog zoo groot, van ontdaan hebben; hij zou gemeend hebben, dat hij door den verkoop er van zijn geluk met voeten zou getreden hebben.

»De mijnwerker maakt er op de volgende wijze gebruik van. Hij houdt de gaffel met den steel naar beneden, draait daarna de beide einden zoo om, dat de steel regtop naar boven gekeerd staat.

»Als de mijnwerker de roede op dusdanige wijze vasthoudt, gaat hij er mede naar die plaatsen, waar hij metaal hoopt te vinden. De aanwezigheid van erts wordt hem daardoor bekend, dat de in zijne handen zwevende roede van zelve naar beneden neigt. Waar dit geschiedt, ligt erts verborgen; zoo dacht men in het begin dezer eeuw, en ieder bergwerker zou er zijn leven onder ver-

wed hebben; doch thans behoort dit alles reeds tot het rijk der fabelen."

Daarna deelde Reyher mede, op welke wijze en door welke middelen men de aanwezigheid van erts ontdekken kan.

II.

De beide afvalligen huwen. Na eenigen tijd gaat Reyher aan het werk. De ontdekking van steenkolen. Een voorstel van Reyher, dat door den gouverneur wordt goedgekeurd. Men begeeft zich op reis naar de Utah-Indianen.

De gouverneur was met het medegedeelde tevreden, bevestigde nogmaals alles wat hij den jongen man beloofd had, en voegde er bij, dat al de in het belang van den bergbouw ondernomen reizen op kosten der regering zouden gedaan worden.

De beide jonge lieden vierden op denzelfden dag hunne bruiloft. Ongetwijfeld hadden zij hunne fortuin gemaakt, zoo als men gewoon is te zeggen; tegen alle verwachting hadden zij een goed inkomen en schoone vrouwen gevonden, waren gezien en geacht en zeer bemind door hunne vrouwen, die de hoop wel zullen gekoesterd hebben, dat de nieuwelingen er niet dadelijk aan denken zouden, om de zeden der Mormonen na te volgen, maar zich met ééne vrouw zouden tevreden stellen. Onze berigten strekken zich niet ver genoeg uit, om te vermelden, of deze hoop verwezenlijkt is; dit echter staat vast, dat de bergbouw en de geneeskunde eene geheele verandering ondergingen.

Het eerste, wat Reyher deed, nadat hij de wittebroodsweken te huis bij zijne vrouw had doorgebragt, was,

zich met het onderzoek der naburige bergen onledig te houden.

Wij willen hierover en over de bergbouwkunde in het algemeen niet te veel uitweiden, daar wij vermeenen, dat dit onderwerp onze lezers niet zeer zal interesseren, en zullen daarom zeer kort zijn.

Het onderzoek der gebergten viel hoogst gelukkig uit, en vooral was het van veel belang, dat men steenkolen gevonden had, daar men nu verzekerd was, de ertsen te zullen kunnen bewerken. Vervolgens werden er overal op grootere en kleinere afstanden mineralen van groote waarde gevonden; het ijzer vond men in groote menigte, doch ook aan koper, lood, zilver, nikkel en vele andere delfstoffen ontbrak het niet, zoodat de expeditie zeer goed in hare onderneming was geslaagd en Reyher reeds in het begin zijner loopbaan proeven van kunde en bekwaamheid gegeven had.

Men begon nu de mijnen te exploiteren. Wij willen niet beschrijven, welke maatregelen Reyher nam, om daarin naar wensch te slagen, daar dit de meesten onzer lezers slechts vermoeijen zou. Reyher had spoedig onderscheidene plaatsen tot het aanleggen van mijnwerken gevonden, en bragt daarom het grootste gedeelte van zijn tijd door met het reizen van de eene plaats naar de andere. Iedere reis voerde hem echter naar Nieuw-Jeruzalem terug, onder voorwendsel, dat hij den gouverneur omtrent den voortgang en den loop der zaken mededeelingen moest doen; doch zijne eigenlijke drijfveer was het verlangen, om zijne schoone, jonge vrouw, de lieve Sara, te zien. Hij genoot gedurende de weinige dagen, die hij in de stad doorbragt, zooveel huiselijk geluk, dat de gedachte in hem opkwam, om zijnen mijnwerkers langzamerhand datzelfde geluk te verschaffen. Hij sprak hierover met den gouverneur, en deze vond dit denkbeeld zeer goed en zelfs

voordeelig voor den staat. Het haperde hier slechts aan eene kleinigheid, en wel, aan een genoegzaam aantal vrouwen en meisjes, die genegen waren, zich met de mijnwerkers naar de onherbergzame woestijnen te begeven. Des gouverneurs magt was wel groot genoeg, om door een enkelen wenk datgene te bewerken, wat in dit geval vereischt werd; doch daardoor zou Nieuw-Jeruzalem een niet onaanzienlijk gedeelte zijner bewoonsters en het middel, om de bevolking te vermeerderen, verliezen. Daarom deed hij zijn jongen vriend een voorstel, dat van zijn buitengewoon vernuft getuigt.

De Mormonen bevonden zich in het land der Utah-Indianen; zij waren er binnengedrongen, zonder den inboorlingen om hunne toestemming te vragen, en hadden dien ten gevolge vele onaangenaamheden met hen gehad, wapenen en zelfs oorlog met hen moeten voeren; de Europesche hadden in dien strijd wel altijd de zege behaald, doch dit had juist eene groote verbittering van de inboorlingen ten gevolge gehad. De tegenwoordige toestand der berg-kolonie bragt Young nu op het denkbeeld, om een gezantschap naar de Utah-Indianen te zenden, hun vredesvoorstellen te doen, onderscheidene nuttige geschenken aan te bieden, doch gijzelaars van hen tē verlangen, gijzelaars, die voor de rust en veiligheid van Utah's bewoners borg zouden zijn.

Dit plan werd terstond ten uitvoer gebragt, en den jongen geneesheer Franke deze gewigtige gezantschapspost toevertrouwd. Vergezeld door twee Half-Indianen, die overal, zoowel onder de blanken als onder de roodhuiden, gevonden worden, door dertig goed bereden ruiters en eindelijk door zijne schoone echtgenoot, de engelachtige Dina, vertrok hij van Nieuw-Jeruzalem naar het meer Zuidelijk gelegen gebied der inboorlingen.

Onderscheidene met ossen bespannen wagens bevatten

eensdeels den noodigen proviand, anderdeels een buitengewoon grooten voorraad van voorwerpen, die voor de wilden van onschatbare waarde zijn, als zagen, bijlen, messen, spijkers, ijzeren ketels en vaatwerk; kortom, allerlei soort van voorwerpen voor de huishouding, vervolgens ook bonte doeken voor de vrouwen en meisjes; tabak en pijlen voor de mannen waren natuurlijk in groote hoeveelheid medegenomen, doch het verderfelijke »vuurwater", de brandewijn had men te huis gelaten.

III.

De stammen der Utah-Indianen en hunne levenswijze. Franke's staatkunde. Onderhandelingen met de Indianen. De legerplaats der bleekgezigten. De fraaije inrigting der tenten. Het benijden van al deze gemakken door de vrouwen der Utah-Indianen.

Op deze wijze uitgerust, begaf zich het reisgezelschap op weg, en zoo kwam men na een togt van twaalf dagen zonder eenig avontuur midden in het land der Utah-Indianen aan. Dit volk is slechts weinig bekend; de groote weg loopt niet door hun gebied en derhalve komen er geene landverhuizers. Men begrijpt dus ligt, dat zij weinig of niet met Europeanen of Amerikanen in aanraking komen en weinig bekend zijn. Daarom geven wij hier de navolgende schets, waardoor men zoowel een denkbeeld van hunne manier van wonen als van hunne levenswijze verkrijgt.

Hunne tenten, gevormd uit buffelhuiden, over zeer sterk riet of over takken van jonge boomen gespannen, en kegelvormig van boven, geven hun bij hunne geringe

behoeften, bij hunne geringe aanspraak op huiselijk gemak, zoowel voldoende ruimte als bescherming tegen regen en wind. Het vuur van droog hout drijft de koude buiten; de grond dient hun tot stoel, tafel en bed, en zoo blijft hun, naar het hun voorkomt, niets te wenschen over. Hunne kleeding van reeën– of hertenvellen, al naar de tijd des jaars dit vordert, met of zonder haar door de vrouwen in orde gebragt, zit zeer gemakkelijk, daar de vellen met het merg der dieren zijn gelooid, en is zeker voor hunne behoefte veel doelmatiger dan onze kleeding, en tevens zoo ingerigt, dat zij er zich, wanneer zij gaan slapen, genoegzaam geheel kunnen inwikkelen, terwijl zij hun op de jagt noch in den strijd hinderlijk is. Hunne wapens bestaan slechts uit boog en pijlen, benevens uit de speer of lans, en in geval zij te paard zitten, uit den lasso of de verschrikkelijke, altijd doodende werpkogels; doch hoe goed zij deze wapens ook weten te voeren, zijn zij echter van weinig nut tegenover de geweren, hetgeen ongetwijfeld de reden is, waarom deze wilde volken altijd en overal voor de Europeanen hebben moeten wijken. Het ontbrak hun niet aan dapperheid, want deze is boven alle bedenking verheven.

Franke kwam met zijne karavaan bij deze lieden en begon, op diplomatieke wijze, over geheel iets anders dan over het doel zijner zending te spreken. Handel was het — zoo zeide hij — niets dan handel, die hen hierheen voerde; zij, de Indianen, hadden gelooide huiden, veld– en tuinvruchten, waarvan hij veel kon gebruiken, terwijl hij het gekochte goed wilde betalen. Zij hadden misschien ook goudkorrels, ofschoon van geringe waarde — echte koopmanstaal — doch daar zij in de mode waren, wel wat koper waard, en men zou in blanke koperen ringen tien maal zooveel aan gewigt geven als de

goudkorrels wogen — hier komt de Duitsche grootmoedigheid weder voor den dag, want een Yankee zou op zijn hoogst dubbel zoo veel koper hebben geboden, als hij goud kreeg.

De Indianen wisten het voordeelige van zulk een handel naar waarde te schatten. Met den voortreffelijken tabak, dien men had medegebragt, werd eerst de vredes-pijp gestopt. Deze aangestoken zijnde, ging men den kring rond, waardoor de veiligheid der Indianen werd gewaarborgd.

Nadat men onderscheidene voorwerpen, die men tot verkoop had medegebragt, had laten zien en de Indianen wederkeerig de goederen, die zij verkoopen wilden, hadden vertoond, staakte men voorloopig de onderhandelingen, maakte de spijzen gereed, en rigtte zich zoo gemakkelijk mogelijk in.

Men vormde van de wagens een grooten kring. Eene zeer schoone vrouw wandelde onder de mannen rond, en allen bewezen haar eene achting, die de squaw van een opperhoofd nooit mogt genieten. Nu eens prees zij, dan weêr berispte zij, naarmate dit verdiend was. Deze vrouw was Dina, de echtgenoot van Franke.

De avond was gevallen en de prairie-wolven naderden onze reizigers. Een hunner nam een steen, deed dien in zijn zakdoek, bediende er zich van als een slinger en mikte met dien steen op een afstand van tweehonderd schreden zoo goed, dat de wolf oogenblikkelijk nederstortte en weinige minuten daarna dood was. Een ander nam een ijzeren loop, waarin bliksem en donder waren opgesloten, rigtte den loop op een wolf, lostte het schot en donder en bliksem braakten al hunne woede uit op het dier, waarop het gemunt was, en dat dadelijk dood nederstortte.

De wilden waren er over verbaasd; de arbeiders, die

door de inboorlingen, omdat zij zoo goed naar de woorden der vrouw geluisterd en er naar gehandeld hadden, als lafaards werden beschouwd, vonden hierin niets bijzonders, omdat zij allen hetzelfde hadden kunnen doen.

De schoone tenten, die de vreemdelingen bij zich hadden, vielen bijzonder in den smaak der vrouwen. De stijlen er van behoefden niet van de eene plaats naar de andere gedragen te worden; zij liepen van zelve op vier ronde zolen, die ieder twaalf beenen hadden ; de zolen draaiden zich daarbij altijd om, en steeds kwamen daarbij weder andere beenen, om de stijlen der tenten te dragen, terwijl die, welke eerst beneden waren, vervolgens op zijde, daarna boven kwamen en konden uitrusten, totdat de beurt, om den wagen te schragen, weder aan de eerste kwam. Welk een gelukkig leven moest dit voor de squaws zijn, die op deze vreemde huizen hare kinderen, al haar proviand en hare huishoudelijke voorwerpen konden laden en ze niet behoefden te dragen!

De stijlen der tenten waren even als de hare met vellen bedekt, doch deze huiden reikten tot beneden aan den grond, zoodat daardoor eene veel grootere oppervlakte bedekt werd dan door de tenten der Utah-Indianen. Daarbij zagen de vrouwen, dat de bewoners dezer tenten niet op den grond, maar veel hooger op houten stellaadjes sliepen, terwijl de benedenruimte tot verblijf voor de kudden diende, die op deze wijze tegen de overvallen der wilde dieren beveiligd waren. Een ander groot gemak, dat zij en de haren niet genoten.

IV.

Nieuwe ontdekkingen, die de morgen brengt. Voordeelen, aan een vriendschappelijken omgang verbonden. Eerste stappen tot een verdrag. Het opperen van twijfel omtrent de eerlijkheid der Utah-Indianen.

Toen de nacht inviel, zette Franke wachten uit, en daarna legden zich allen ter ruste. Den volgenden morgen stonden de reizigers vrij vroeg, doch nog niet vroeg genoeg op, om de Indiaansche vrouwen voor te zijn. Deze waren reeds druk in de weer met het toebereiden van het ontbijt. De reizigers deden dit ook, doch niet de squaw van hen; deze rustte nog in hare tent, toen reeds al de anderen druk bezig waren. De tijd begon te naderen, dat het ontbijt gereed was en nu kwam de squaw te voorschijn, even schoon als de zon, die haar met hare eerste stalen verwelkomde. Zij verscheen, en haar glimlach verwekte overal de vrolijkste beweging. Het opperhoofd der vreemdelingen bragt haar een schotel en ging naast haar zitten; zij legde haar arm om zijn hals, dronk van het haar aangebodene en gaf met een kus den schotel terug, die nu door het opperhoofd verder geledigd werd.

Dit alles was iets nieuws voor de Indiaansche vrouwen; nog nooit hadden zij iets dergelijks gezien, nog nooit was bij haar het geval voorgekomen, dat men eene squaw met liefde en achting behandelde. Zij, de Indiaansche vrouwen, hadden wel achting voor hare mannen, doch deze was gemengd met vrees en ontzag; zij gevoelden ook liefde voor hare mannen, maar nooit hadden

zij ondervonden, dat dit gevoel wederkeerig was, en zij werden verdrietig, als zij er aan dachten, welke slavinnen zij waren.

Deze en gene trachtte met de schoone vrouw van het opperhoofd te spreken, hetgeen echter vergeefsche moeite was; doch de Half–Indianen bewezen ook hier weder hunne goede diensten. Vragen van allerlei aard werden gewisseld en de antwoorden van het schoone bleekgezigt wekten hoe langer hoe meer de verbazing van de vrouwen der inboorlingen. De vrouwen der bleekgezigten kregen geen slaag, geene trappen, werden door toornige mannen niet gewond; zij behoefden niet te werken, geene tenten, pakkaadje en kinderen mijlen ver mede te slepen; zij woonden in fraaije houten huizen, hadden niets te doen dan voor het eten te zorgen, en daarvoor kregen zij, bijaldien het eten goed bereid en niet rookerig was, vriendelijke blikken, kussen en fraaije kleederen. Welk een leven vol vreugde en vol geluk!

De Half–Indianen hadden wel den toestand van vrouwen uit den beschaafden stand geschetst, doch niet gedacht aan de Yankees der lagere standen, aan de arme boerenvrouwen, aan de vrouwen der Iersche landverhuizers, die meer slaag krijgen, dan dat zij met de hand van haar man gestreeld worden. Doch over het algemeen genomen is het eene daadzaak, dat de Indiaansche vrouwen een oneindig treuriger lot hebben dan de Europesche.

Toen de mannen zich langzamerhand vertoonden, begon er een levendig verkeer tusschen de blanken en de inboorlingen, en nadat verscheidene uren op deze wijze vervlogen waren en Franke den toestand der inboorlingen naauwkeurig had gadegeslagen, vroeg hij aan het opperhoofd en onderscheidene aanvoerders der naburige

mannen van hetzelfde volk, of het niet beter zou zijn, in vrede met elkander te leven dan elkander te beoorlogen, welk laatste nimmer eenig voordeel geeft, terwijl het beste, wat de overwinnende partij van den geheelen krijg heeft, dáárin bestaat, dat zij niet zoo veel dappere mannen verloren heeft als de overwonnenen.

Hij toonde dit zoo duidelijk aan, dat het opperhoofd, zonder zich te bedenken, de waarheid er van moest toestemmen, en Franke vroeg nu, als zij dit inzagen, waarom zij dan niet in vrede met hunne buren, de bleekgezigten, wilden leven?

»Goed," zeide het opperhoofd, »wij hebben de vredespijp met elkander gerookt; er ontbreekt slechts aan, dat wij den tomahawk begraven, de oorlogskleur van ons gelaat wasschen en elkander de hand geven op ons verdrag."

»Het opperhoofd spreekt goed," liet Franke hem antwoorden, »doch hij meent niet wat hij zegt. Het opperhoofd heeft twee tongen; met de eene zegt hij tot de bleekgezigten, dat hij vrede met hen wil sluiten; dat hij vriendschappelijk jegens hen wil gezind zijn; dat hij hunne kleedingstoffen tegen zijne huiden, hunne messen tegen zijn wild wil inruilen; met de andere tong zegt hij tot de zijnen, dat hij de bleekgezigten door schoone woorden in slaap wil wiegen, en dat hij, wanneer zij in veiligheid meenen te zijn, hen wil overvallen, hunne kudden en schatten ontrooven en hunne skalpen als zegeteekenen naar huis voeren, en dat hij niet wil rusten, voordat alle bleekgezigten verdelgd zijn."

V.

Franke eischt gijzelaars en wekt daarmede den toorn van het opperhoofd op. Opheldering. Welke gijzelaars men bedoeld heeft, en waarom men ze hebben wil. Alles keert ten beste. Franke's diplomatieke behendigheid behaalt eene schitterende zegepraal. Verdrag met de roodhuiden. De jonge mannen der expeditie kiezen zich vrouwen. Terugkeer naar Nieuw-Jeruzalem en nieuwe reizen naar de Zuidelijker wonende Indianen. De mijnwerkdistricten worden van vrouwen voorzien.

Het aangesproken opperhoofd antwoordde, en de tolk bragt dit antwoord volgenderwijze over:

»Opperhoofd der blanke mannen! de roodhuiden hebben geen twee tongen, de roodhuiden spreken zoo als zij meenen; hun ja is ja, hun neen is neen. De bleekgezigten hebben twee tongen; wanneer wij met hen hebben onderhandeld, zijn wij altijd door hen bedrogen, zoowel door hen, die in het Zuiden wonen en wier hoofdhaar zwart is als de vederen van den condor van het rotsgebergte, als door hen, die in het Noorden wonen en wier haar goudkleurig is als de stralen der opgaande zon, wier vrouwen schoon zijn en blank als de maan, wanneer zij gelijktijdig met de zon aan den hemel staat."

»Doch zeg mij, vreemdeling, welken waarborg wilt gij hebben voor onze vredelievende gezindheid en welken waarborg wilt gij ons geven voor de uwe? Wij zijn bereid om aan ieder billijk verlangen te voldoen."

Franke liet antwoorden, dat hij gijzelaars verlangde; er moesten vele lieden met hem gaan, die den inboorlingen dierbaar waren, en wier lot van hen zou afhangen, die hen als gijzelaars medegaven. Vele lieden, die in geluk en vreugde zouden leven, zoo lang de Indianen vrede hielden, die echter gestraft zouden worden, zoodra zij den vrede verbraken.

Het opperhoofd stond op, en zijn gelaat kreeg eene nog hooger roode kleur, dan de natuur er aan had gegeven. Zijne oogen schoten vuur, hij klemde zijne speer zoo vast in de hand, dat men meende, dat zij door de drukking zou knappen, en riep met eene donderende stem:

»Erkent gij, vreemdeling, uwe eigene valschheid, uwe slechtheid, uwe gruwelijke arglistigheid niet? Zie, alleen de groote Geest, wien ter eere wij de vredespijp gerookt hebben, beschermt u! Gij waagt het nog, mij aan te zien, gij, die ons den vrede aanbiedt en zulke verraderlijke voorwaarden stelt? Is het eervol voor u, hen als gijzelaars te eischen, die ons het meest dierbaar en waard zijn, en zou het eervol voor ons wezen, vrijwillig de wapens neêr te leggen en onze moedigste krijgers aan u mede te geven, opdat gij hen misschien vermoordt, en in ieder geval weerloos maakt?"

»Wie eischt dan mannen en krijgers van u?" antwoordde Franke: »Neen! volken, die hunne verdedigers als gijzelaars stellen, ter wille van den vrede, zullen spoedig zelven slaven worden! Wij willen geene naburen, die geene krijgslieden zijn. Niemand van ons heeft er aan gedacht, *zulke* gijzelaars van u te verlangen; *uwe jonge meisjes willen wij hebben*; zij moeten tot ons komen, met onze mannen huwen, hunne squaws worden, en zij zullen gelukkig zijn, zoo lang gij den vrede bewaart, en gij zult haar, uwe eigene dochters, uwe dierbare kinderen, ongelukkig maken, als gij oorlog gaat voeren met hare echtgenooten. Van dit denkbeeld gaan wij uit, als wij tot u spreken van gijzelaars. Moge de toorn van het opperhoofd bedaren, en hij gelooven, dat wij geene slechte bedoelingen hebben; dat wij met geene twee tongen spreken, en dat wij slechts het geluk van beide volken, van de bleekgezigten en de roodhuiden, beoogen."

Het was aardig om te zien, hoe de uitdrukking van

toorn op het gelaat van het opperhoofd verdween, toen hij zag, dat de bedoeling, die hij aan het voorstel had gehecht, geenszins de ware was; dat men noch hem, noch zijne krijgslieden beleedigen, dat men zijn volk niet verzwakken wilde, maar integendeel de meest lofwaardige bedoelingen had; dat men één volk met het zijne wilde uitmaken.

De inboorlingen hebben een doodelijken haat tegen de Europeanen, en waarlijk, men kan hun dit niet ten kwade duiden, want moeijelijk zou het zijn, iets op te noemen dat zij van hen niet hebben moeten verduren. Niettemin hebben deze tallooze malen beleedigde en bedrogen wilden nog zooveel achting voor het blanke ras, voor hunne meerdere beschaving, dat zij het voor eene eer houden, met hen door aanhuwelijking in verwantschap te komen, en dien ten gevolge werd het door Franke gedane voorstel dadelijk aangenomen. Het opperhoofd zeide:

»Dat mijn blanke broeder er niet door beleedigd zij, omdat ik hem verdacht, dat hij ons behandelen wilde zoo als de bleekgezigten ons steeds behandeld hebben! Ik zie, de groote Geest blikt met genade op ons neêr, de Utahs en de blanken zullen tot één volk ineensmelten. Wij zijn er trotsch op, wakkere vrienden in u gevonden te hebben, en wij willen u gaarne veroorloven, van onze dochters uit te kiezen, wie en zoo veel gij slechts wilt. Onze jongelingen zullen dit wel met spijt zien, want velen hebben reeds naar de hand van de dochteren des lands gedongen, doch zij zullen het beseffen, hoe belangrijk het voor ons is, om met eene sterke, krachtige natie in betrekking te komen, en zij zullen moeds genoeg hebben, de smart, die zij gevoelen, niet te openbaren."

Franke antwoordde:

»Mijn roode broeder geloove niet, dat wij hard en

gruwzaam genoeg zijn, om een band te verbreken, dien de harten geknoopt hebben, en diegenen, welke verloofd of elkander toegenegen zijn, te willen scheiden; wij begeeren slechts haar, wier hart nog vrij is. Het zou onzen jongen mannen geen genoegen doen, wanneer zij gevoelen moesten, dat wel de hand, maar niet het hart van het jonge meisje in hunne wigwams was. Neen, laat haar zelve beslissen; en alleen haar, die er gaarne in toestemmen, om met ons te gaan, alleen haar willen wij verzoeken ons te vertrouwen en te gelooven, dat wij haar geluk bedoelen en haar niet als slavinnen, maar als vriendinnen naar onze hutten wenschen te voeren. Zij, wier hart reeds eene keuze gedaan heeft, zullen volstrekt niet gedwongen worden, om hare minnaars te verlaten."

»Mijn broeder spreekt goede woorden," antwoordde het opperhoofd; »het zij zoo als gij gezegd hebt; wat mijn broeder gesproken heeft, kan niet anders dan vertrouwen wekken, en wij willen hem dan ook vertrouwen, hij zegge slechts, hoeveel zulke gijzelaars hij verlangt."

Franke antwoordde, dat hem niet in last was gegeven, om een bepaald getal mede te nemen, doch dat hij zich verheugen zou, wanneer men tot hem zeide: »Neem niet honderd, maar vijf maal honderd, neem niet vijf maal honderd, maar tien maal honderd van onze maagden met u!" Wij willen niet alleen met de kleine afdeeling, die wij hier zien, onderhandelen, wij willen naar de Utahs van de eene kolonie naar de andere trekken, om overal vrede en vriendschap tusschen de beide volken aan te bieden, en derhalve allen, die genegen zijn, om zich aan ons toe te vertrouwen, medenemen naar onze gelukkige dalen, naar onze vruchtbare landouwen."

Het opperhoofd, die aan dit denkbeeld het zegel zijner goedkeuring hechtte, noodigde de aanwezigen uit, om in de kolonie rond te kijken en te kiezen, wie der jonge

meisjes zij hebben wilden. Dit geschiedde, en weldra vonden de jonge mannen, die de expeditie vergezelden, wat zij wenschten, namelijk jonge, grootendeels lieve meisjes, die wat haar ligchaamsbouw aangaat niet alleen schoon, maar zelfs bekoorlijk waren, even als ook de mannen schoon van gestalte zijn, die zich echter verblijden mogen in het bezit van een buitengewoon grooten neus, die wel aan het gelaat eene zeer krachtige, energieke uitdrukking geeft, doch geenszins schoon kan genoemd worden.

De jonge meisjes hadden allen gezien, hoe vriendelijk en voorkomend de jonge squaw der bleekgezigten behandeld werd; zij hoopten op een dergelijk lot en waren daarom volgaarne bereid, de jonge mannen tot echtgenooten aan te nemen, alhoewel deze niet zoo schoon waren als die van haar stam. De blanken, die zich op deze wijze met de Indiaansche meisjes verbondden, konmen met het volste regt geluk wenschen, want hare beminnenswaardigheid, hare huiselijkheid, hare trouw aan haar echtgenoot, hare onderwerping en haar geduld met de zwakheden en gebreken der mannen zijn tot een spreekwoord geworden.

Toen in den loop van den volgenden dag de meisjes gekozen waren, namen zij afscheid van hare ouders en keerden naar het naastbijgelegen station, naar de stad aan het Utah-meer terug. Van hier zond Franke de verschillende paren naar die mijnwerkdistricten, van waar de jonge mannen gekomen waren, en gaf hun in last, om Reyher het voorstel te doen, in hunne plaats dadelijk een even groot of nog grooter aantal naar Nieuw-Jeruzalem te zenden, om met hen eene tweede reis naar de inboorlingen in het Zuiden te doen. Deze werden op staanden voet gezonden en door Franke weder naar de kolonie der Utah-Indianen geleid.

Het kon niet missen, of de tweede expeditie moest een

even goed gevolg hebben als de eerste, en zoo gelukte het, in den loop van één zomer al de mijnwerk-districten van een aantal jonge, schoone, gezonde vrouwen te voorzien.

Het geluk, waarmede deze eerste in het groot beproefde poging — meer dan zevenhonderd meisjes waren de blanken gevolgd — was bekroond, gaf den bewoners der steden, die zich nog niet over eene zoodanige aanwinst van vrouwen mogten verheugen, aanleiding, om reizen naar andere streken te ondernemen. Zoo huwden de Mormonen met meisjes van de meest verschillende stammen, en wel van de Comanchen in het Noorden, van de Snake-Indianen, alsmede van de Sioux, Arapaho- en de Cheyenne-Indianen, terwijl Young op alle stations naar het Westen het berigt zond, dat allen, die zich in het gebied wilden vestigen, zich zooveel mogelijk met vrouwen van de op de Westelijke grenzen wonende Indianen moesten verbinden.

Reyher werkte intusschen ijverig voort en legde op onderscheidene plaatsen nieuwe mijnen aan, terwijl al zijne pogingen met het beste gevolg bekroond werden.

VI.

De lezer vindt na eene lange scheiding de reizigers op den weg naar Californië terug. Het groote Zoutmeer en zijne bewoners. Een kleine roman van een blinden pelikaan. Veel reigers, meeuwen en ander wild. De Loods-top. De werkelijke woestijn. Verandering der reisroute.

’t Wordt intusschen tijd, dat wij eens zien, hoe ver onze reizigers zijn gekomen, die zich op weg naar Cali-

formië bevinden. Wij hebben hen verlaten, juist toen zij over het groote Zoutmeer naar de woestijn trokken. Op verre na hadden zij hier zulk een gemakkelijk leven niet als Reyher in zijne mijnen of Franke als geneesheer te Nieuw–Jeruzalem.

In den beginne, toen zij zich nog aan de oevers van het groote Zoutmeer bevonden, ontbrak het niet aan verstrooijing en afwisseling, die de jagt op pelikanen en meeuwen hun aanbood. De meer verwijderde, vooral de Westelijke oevers van het meer waren als het ware geheel overdekt met pelikanen. Zij waren buitengewoon driest, zoodat zij niet voor de naderende menschen vlugtten, maar zich integendeel vijandig tegen hen betoonden. Het natuurlijk gevolg daarvan was, dat er eenige stokslagen werden uitgedeeld, om den proviand van het reisgezelschap eene niet onbeduidende wijze te vermeerderen, en als Marshal of Witkinson het niet hadden verhinderd, zouden de overmoedige reizigers duizende arme dieren zonder eenig doel doodgeslagen hebben, want men had een voldoenden voorraad levensmiddelen bij zich.

Iets verder van den oever, waar het droog begon te worden, hadden de pelikanen en meeuwen hunne nesten; deze waren geheel kunsteloos gevormd, zoodat het naauwelijks was te begrijpen, hoe zij daarin hunne eijeren konden uitbroeijen. De eijeren der meeuwen waren groen gespikkeld en ongeveer zoo groot als kippeneijeren, die der pelikanen waren zoo groot als ganzeneijeren.

Door een langer verblijf alhier deden de reizigers eene ontdekking, die welligt niet van wetenschappelijk belang ontbloot is.

Men zag een pelikaan alleen staan, welke tot de grootsten behoorde, dien de reizigers tot nog toe hadden aangetroffen. Toen men hem naderde, deed hij geene de minste poging om zich te verwijderen, of de reizigers

aan te vallen. Dit laatste geschiedde echter met buitengewone heftigheid op het oogenblik, dat de reizigers digt bij hem kwamen en hem wilden vangen; hij sloeg met zijn langen snavel om zich heen, doch deed dit geheel in het wild, en weldra bleek het, dat hij blind was. Daar hij er zoo goed uitzag, moesten voorzeker vogels van zijne soort hem van het noodige voorzien hebben.

Zeer dikwijls wordt het betwijfeld, of dieren wel zorgen voor diegenen onder hen, welke ziek of niet in staat zijn, in hunne behoeften te voorzien. Het bleek nu ten duidelijkste, dat dit hier wel degelijk het geval was geweest, daar het blinde dier niet zelf zijn voedsel kon zoeken, en er toch goed en welgedaan uitzag.

Bevreemdend is ook de regelmatigheid, waarmede deze vogels wachten uitzetten. 't Valt moeijelijk te beslissen waarom, want vijanden, die hen vervolgen, vindt men niet. Gevaarlijke tweeslagtige dieren houden zich niet in de meren of rivieren op, en men vindt in deze streken geene roofvogels, maar wel in het meer Oostelijk gelegen rotsgebergte, doch deze zijn niet groot genoeg, om gevaarlijk voor een pelikaan te zijn; de menschen schijnen zij zoo weinig als vijanden te beschouwen, dat zij slechts dàn op hunne nadering acht slaan, als deze hen willen aanvallen.

Desniettemin zetten zij, zoo als wij vermeldden, op eenigen afstand van hun leger wachten uit, die met lang uitgestrekten hals en opgerigten kop steeds rondom zich zien. Men merkte op, dat van tijd tot tijd anderen uit de menigte zich naar de schildwachten begaven en hen aflosten, even als de soldaten dit doen, waarop de afgelosten zich weder naar het tot hiertoe door hen bewaakte hoofdcorps begaven.

Waarvan deze dieren leven, valt moeijelijk te bepalen, daar hun aantal inderdaad buitengewoon groot is. Het

Zoutmeer namelijk, dat allen voldoende van voedsel zou kunnen voorzien, heeft zulk zout water, dat er onmogelijk dieren in kunnen leven, behalve op die plaatsen, waar er rivieren en beken in uitloopen. Daar zijn wel is waar niet alleen zoetwater–visschen, maar ook dezulken, die aan het zeewater de voorkeur geven, doch zoodra het zoete water niet meer voldoende is, om het zoute genoegzaam te temperen, vindt men in het meer ook geene visschen langer. Het grootste gedeelte van zijne oppervlakte levert dien ten gevolge voor deze tallooze scharen van vogels in het geheel geen voedsel op.

Doch ook ander wild vindt men er in groote menigte, en men zou reigers, snippen, eenden en ganzen in ongeloofelijke menigte hebben kunnen schieten. Het meer scheen op onderscheidene plaatsen alleen uit moeras, modder en uitwerpselen der vogels te bestaan en verspreidde zulk een afschuwelijken stank, dat men reeds dáárom alleen zorgde, er van verwijderd te blijven.

Nadat men eene aanmerkelijke streek westwaarts gereisd en den zoogenaamden Loods–top bereikt had, die ten Westen van de stad aan het groote Zoutmeer ligt, was het uitzigt, dat men daar had, zoo treurig, dat men besloot, het voornemen, om de woestijn door te trekken, geheel op te geven. Zoo ver het oog blikte, was in deze rigting niet het minste teeken van eene hoogte, van een spoor van plantengroei of van iets anders te bespeuren, hetgeen tot voortzetting der reis had kunnen aanmoedigen, daarom werd er besloten, langs den bergrug, waarop men zich bevond, de reis te vervolgen, ten einde zoo bij de Snake–rivier, d. w. z. bij den Zuidelijken arm van het groote Columbia, te komen. Dit besluit werd ook spoedig ten uitvoer gebragt en gelukte volkomen.

Nadat men den bergrug in de rigting van het Zuiden

naar het Noorden had gevolgd, was men toch genoodzaakt, de woestijn door te trekken, doch de woeste streek was niet groot; men kon binnen twee dagen bij het gebergte komen, dat de Zuidzijde van de Snake–rivier begrenst, en dit geschiedde langs den oever van eene beek of een riviertje, dat den naam van Rotsrivier draagt.

Daar zij nu water genoeg hadden, viel er volstrekt niet aan gebrek te denken. De beken en rivieren bieden in deze streken het zekerste middel aan, om zich van alle mogelijke soort van wild te voorzien, want iederen avond laten zich aldaar reeën, buffels, wilde paarden, elanden, beeren en ook wolven zien, en onder deze laatsten ook de gevaarlijke grijze wolf, doch altijd in zulk een gering aantal, dat hij ten minste voor de menschen niet gevaarlijk wordt.

VII.

De mustangs of wilde paarden der prairiën. Hunne afkomst. Het ideaal van den mustang, waarschijnlijk een fabelachtig dier. Betrekking der vrouwelijke dieren tot de mannelijke. Het leven in den wilden toestand. Vreeselijke gevechten over de wijfjes. Gevaar, waarin men door de mustangs kan komen. Desertie der getemde paarden.

De mustang of het wilde Amerikaansche paard is ongetwijfeld het interessantste van alle dieren. Het is niet zeker, of het eene bijzondere soort, dan wel het in Noord–Amerika wild geworden Europesche paard is. Moeijelijk zal het ook wel vallen, dit ooit met zekerheid te bepalen, want geen sterveling heeft den mustang, zoo als hij in de phantasie der trappers en inboorlingen be-

staat, aanschouwd, ofschoon er veel over wordt gesproken, en ieder, die deze streken heeft doorreisd, voorgeeft, hem gezien te hebben.

Dit echter is zeker, dat een werkelijk wild dier slechts eene bepaalde kleur heeft. Niemand heeft nog een buffel gezien, die anders dan zwart was, terwijl het rundvee in onze stallen en op onze weiden verschillende kleuren van haar heeft. De wolf en de vos, de wilde kat en de losch hebben altijd ieder zijne eigenaardige kleur, terwijl de huisdieren van dezelfde soort, de hond en de kat, men kan haast zeggen allerlei kleur van haar hebben, als men hemelblaauw, purper, rood, grasgroen, citroengeel, lichtrood en violet uitzondert. Wanneer wij zeggen, dat onze huisdieren alle mogelijke kleuren hebben, dan geven wij daarmeê te kennen, dat zij zwart, wit, bruin en allerlei schakeringen van kleuren hebben, terwijl al die dieren, welke geene huisdieren zijn, steeds eene bepaalde kleur hebben, die niet aan verandering onderhevig is.

Tot deze moet nu ook de mustang, het wilde paard der prairiën, behooren; dit is namelijk sneeuwwit en heeft geene andere kleur dan aan de ooren, die zwart zijn; het moet zoo snel kunnen loopen, dat het te vergeefs is, het na te jagen. Zonder zijn tred te veranderen, blijft het steeds op denzelfden afstand van den jager, ziet sarrend om, zet het daarna weder op een loopen en toont den jager daardoor, dat deze er nog ver van af is, het in zijne magt te hebben, waardoor de jager echter des te begeeriger wordt, ofschoon deze begeerte tot niets anders dan tot vergeefsche krachtsinspanning leidt. De trappers hebben den mustang, zoo als wij hem hier beschreven, in het Noordelijke rotsgebergte gezien, de jagers vonden hem in Texas, de reizigers in de Rocky-mountains, doch niemand

heeft nog het edele witte paard met de zwarte ooren in zijn bezit kunnen krijgen, zoodat zijn bestaan met regt wordt betwijfeld. Dat dier echter, hetwelk ook nog den naam van mustang draagt (zoo als de jagers beweren, geheel ten onregte) is intusschen een zeer voortreffelijk dier van Arabisch bloed, daar het van die paarden afstamt, welke de Spanjaarden uit hun land hebben medegebragt en die bepaald van Arabische afkomst zijn; doch juist deze hebben niet meer het eigenaardige van geheel wilde paarden, en ten gevolge daarvan loopt hunne kleur ook zeer uiteen; ten deele heeft de kleur van hun haar alle schakeringen tusschen grijs, zwart en wit, ten deele vindt men ze met verschillende bonte vlekjes; die met kleine vlekjes zijn het meest gezocht, ofschoon dit slechts eene zaak van liefhebberij, van smaak is. Zeker is het, dat dit dier eene groote volharding, eene inderdaad zeldzame bruikbaarheid en eene vlugheid, die naauwelijks bij de paarden der Ukraine gevonden wordt, bezit. Hoewel het moeijelijk valt, een mustang te vangen, is het in den regel toch volstrekt niet bezwaarlijk, hem te temmen; wel maakt hij zeer onaangename bewegingen, als men hem zadel en toom wil aanleggen, doch is dit eenmaal gelukt, dan valt het volstrekt niet moeijelijk, hem te berijden en te sturen.

Het schijnt, als heeft de natuur bij deze dieren juist als bij de kippen, reeën en vele anderen, de veelwijverij in den zin gehad; er zijn namelijk ten minste twintig maal meer merriën dan hengsten, even als er ook tien tot twintig maal meer vrouwelijke herten zijn dan mannelijke. Men ziet in de prairiën en in al die vlakten, welke door de bergen zijn ingesloten, veel meer merriën dan hengsten; men merkt op, dat zich om een schoon, door zijne grootte en zijn moed uitmuntend dier soms vijftien tot

twintig, ja zelfs nog meer andere paarden verzamelen, die door hun veel ligteren bouw en hunne veel sierlijkere leden aanduiden, dat zij tot het vrouwelijke geslacht behooren. Komen twee kudden elkander in het gezigt, dan zijn de hengsten gewoon, elkander tot den strijd uit te dagen; zij draven voor hunne kudden heên en weder, gaan tegenover elkander staan, verheffen zich op de achterpooten, en slaan met de voorpooten wild van zich af. Ja, zij komen soms, even alsof zij gedresseerd waren, op de achterpooten naar elkander toe, met het geheele ligchaam overeind en met de voorpooten slaande, totdat zij bij elkander zijn, en met hunne scherpe, op zand en rotsen afgeslepen hoeven elkander vreeselijke wonden toebrengen, waarbij ook het gebit het zijne doet, want zij storten met zulk eene woede op elkander, dat zij elkaâr overal bijten, in welken toestand somtijds beiden ter aarde storten en een buit der wolven worden, nog voordat de kracht van den een den ander het onderspit heeft doen delven.

Beide kudden sluiten zich nu, indien slechts een der strijders op het slagveld is gebleven, bij den overwinnaar aan, en deze trekt in triomf weg met een harem van veertig, in plaats van achttien of twintig wijfjes.

Op eene geheel zonderlinge wijze worden deze mustangs gevaarlijk voor de reizigers. De wilde paarden namelijk zijn volstrekt zoo wild niet, als men gewoonlijk wel gelooft. Als zij een reisgezelschap te paard zien, dan naderen zij dit en begeven zich onder de dieren. Dit is een zeer kritiek oogenblik. Heeft men niet genoeg lassowerpers bij zich, om deze vreemde dieren te vangen en te binden, dan heeft dit zeer spoedig ten gevolge, dat al de tamme paarden met de wilden wegloopen. De eersten koesteren in den beginne eene ontzettende vrees voor de laatsten; zoodra zij echter eenige minuten met

hen in nadere betrekking zijn, bestaat er spoedig zulk eene goede verstandhouding tusschen hen, dat zelfs de best gedresseerde dieren met den ruiter, die hen berijdt, naar de vreemde paarden overloopen, als wanneer niet zelden de reiziger er het leven bij inschiet, want de wilde rossen trachten den man te verwijderen en hem ter aarde te werpen; zij slaan met de voorpooten naar hem, en de merriën wenden alle mogelijke pogingen aan om hem in het zand te werpen; slechts eene zeer goede, ferm gehanteerde zweep kan den ruiter in zulk een geval redden. Indien het mogelijk is, laat men het echter zoo ver niet komen, maar verhindert de vereeniging der wilde kudde met de makke paarden, hetgeen zeer gemakkelijk kan geschieden, daar eenige geweerschoten haar schuw maken. Doch altijd moet er bloed vloeijen, want door een los schot laten zij zich niet afschrikken; de reiziger in de prairiën echter, die dit gevaar kent, maakt hiervan volstrekt geene gewetenszaak, vooral daar het vleesch van een jongen mustang zeer fijn en lekker is.

VIII.

De buffel. Verkeerde naam, dien dit dier draagt. Eigenaardigheid van den bult bij runderen en kameelen. Groote waarde van dit rundvee. Onbegrijpelijke verdelgingswoede. Jagten van gansche stammen tegen hen. Vreeselijke slagting, onder zulke kudden aangerigt.

Een veel nuttiger dier is de buffel, hetgeen intusschen een vreemde naam is, daar hij niet de minste overeenkomst met den buffel in de moerassige streken van Italië of met die uit Indië, die denzelfden naam dragen, schijnt te hebben, uitgezonderd dat hij, even als

deze beide soorten, een herkaauwend dier met gespleten hoeven is, want hij onderscheidt zich van hen door een sterkeren bouw van het voorste gedeelte van het ligchaam, door een bult en door zware lange manen. Deze bult moet men zich volstrekt niet zoo voorstellen, als bij een ander ras van Indiaansche runderen, zoo als bij den kameel, maar veeleer zoo als bij de giraf, wanneer men zich, in plaats van den langen hals, die den kop hoog in de lucht heft, om voedsel uit de toppen der boomen te halen, een korten, naar beneden gaanden hals denkt, welks lengte den kop in staat stelt, beneden op den grond te komen en daar voedsel te zoeken. Deze Amekaaasche buffel heeft evenwel ook eene soort van bult, doch deze is niets anders dan eene buitengewoon hooge, met vleesch en vet breed en dik begroeide schoft, terwijl de bult van den kameel een afzonderlijken vleeschklomp vormt, die, zonder het dier doodelijk te verwonden, geamputeerd zou kunnen worden. Hij is in zekere mate een maatstaf, waarnaar men de gezondheid en de voldoende voeding van het dier kan berekenen, want hij is groot bij gezonde, goed gevoederde dieren, doch in het omgekeerde geval wordt hij slap, en het bovengedeelte hangt in breede rimpels op het benedengedeelte.

De buffel is zeker het belangrijkste dier voor al de ongeciviliseerde bewoners van Noord-Amerika; deze konden zonder hem volstrekt niet bestaan, daar juist in die streken, welke zij bewonen, de akkerbouw bijna onmogelijk is; het ontbreekt daar namelijk aan hout, om huizen te bouwen, en tevens aan hout, om de bebouwde velden te omheinen, en waar men zulk eene omheining niet kan maken, is, zoo als wij boven gezien hebben, land- en tuinbouw eene onmogelijkheid, en juist daaarom is voor de inwoners dierlijk voedsel volstrekt noodig, want het is het eenige, wat dit land oplevert.

Ofschoon de inboorlingen meer dan gewoon verstand hebben en zeer goed weten, wat nuttig voor hen is, zijn zij toch niet wijs genoeg om dit edele, sterke dier, waarvan hun geheele bestaan afhangt, met meerdere verschooning te behandelen en het uitroeijen van zijn geslacht te verhinderen; veeleer schijnt het, alsof zij zich ten doel hebben gesteld, zich zelven van dit nuttige dier te berooven.

Het is bijna ongeloofelijk, op welk eene groote schaal men deze dieren doodt. Het is waar, dat ook de zoogenaamde beschaafde lieden hun bijzonder genoegen in moorden vinden; er worden b. v. in Zuid–Duitschland groote jagtpartijen gehouden, in Hongarije nog veel grootere, waarbij vele honderde, ja duizende hazen geschoten worden. In Duitschland wordt de haas, nadat men hem de huid heeft afgestroopt, nog verkocht; in Hongarije geeft men zich zelfs die moeite niet; men wil slechts de huid hebben, en het dier blijft òf in de uitgestrekte wildernissen liggen, tot een prooi voor de wolven, òf zij worden in grooten getale bij elkander gebragt en in een kuil gestopt, namelijk als er dorpen in de nabijheid zijn, opdat de wolven niet daarheên zouden gelokt worden. Hier kan zich nu de mensch verontschuldigen; hij kan zeggen, dat het geen moordlust is, ofschoon dit bij de meeste jagers wel het geval is, maar slechts het streven, om het land geen last te doen lijden van schadelijk gedierte, en ten andere het verlangen, om zich van zijne huid meester te maken. Doch wat hebben de inboorlingen aan zulk eene jagt op een dier, dat hun het meeste voordeel verschaft?

Er vereenigen zich niet twintig of dertig personen, maar al de krijgslieden van drie of vier naburige stammen, om eene groote jagt te houden. Zij omsingelen eene kudde van vele duizende stuks vee op een

grooten afstand, en nadat men hun verblijf heeft opgespoord, wordt de kring al naauwer en naauwer gemaakt en de kudde aangevallen aan die zijde, naar welke zij zich in beweging gesteld heeft. Met een oorverdoovend geschreeuw storten zich de goed bereden schutters op de kudde, die, door hun aanblik en door de schoten verschrikt, plotseling omkeert en hierdoor eene groote verwarring in hare rijen veroorzaakt.

De buffels namelijk worden, wanneer zij van de eene plaats naar de andere trekken, altijd door een opperhoofd, den oudsten en sterksten stier aangevoerd, weiden al voortgaande het gras af en gaan altijd in eene bepaalde rigting. In dezen marsch plotseling gestoord, werpen zich de voorste rijen bij het omkeeren op de op hen volgende, en er ontstaat een woest gedrang, waarbij de minder sterken ter aarde geworpen en vertrapt worden. Deze verwarring maken zich de jagers ten nutte en weten die zoo lang mogelijk te doen voortduren, door van alle zijden met geschreeuw en onder het lossen van schoten op de kudde in te dringen, waarbij zij tevens zoo veel mogelijk trachten te bewerken, dat de buitenste rijen op hare schreden terugkeeren en de verwarring vermeerderen, totdat na verloop van een geruimen tijd orde en regel zich herstellen en al de dieren gezamenlijk de rij der schutters pogen door te breken.

Nu begint de eigenlijke strijd; elke stier zoekt zich eene tegenpartij; ieder Indiaan een stier, of er vereenigen zich ook twee tot drie lieden, om zich van een dier meester te maken. Bij zulk een gevecht kan men zoowel de ongeloofelijke stoutmoedigheid en vlugheid der ruiters als de dapperheid en ongehoorde kracht der stieren leeren kennen. Gewoonlijk weegt een wilde stier tweemaal zoo veel als een van het tamme ras, en zijn zij door hun leven in de vrije natuur veel bewegelijker,

veel vlugger, en dus ook veel gevaarlijker voor hunne tegenstanders dan de tamme. Reeds het wijfje, de buffelkoe, weegt twaalf à veertien centenaars, terwijl een stier het gewigt heeft van vierentwintig centenaars en meer.

IX.

Buitensporige jagtlust der Indianen. Verderfelijke vernietigingswoede tegen hun eenig middel van bestaan. Het vleesch en de verschillende lekkere beetjes, die de buffel oplevert. Het gebruik van zijne huid en verdere ligchaamsdeelen door de inboorlingen. Hoe het aantal dezer nuttige dieren langzamerhand vermindert.

Bij deze gevechten sneuvelt menig schoon paard. De hoorn van den buffel is wel waar slechts kort, doch heeft zulk eene gevaarlijke kromte, dat hij er juist toe geschikt is, om den buik van een paard open te rijten; daarbij heeft de buffel zulk eene spierkracht in den nek, als geen ander dier bezit, het nijlpaard misschien uitgezonderd. Het paard wordt met zijn ruiter, als beide hoorns ongelukkiger wijze onder den buik van het dier komen, twintig voet hoog in de lucht geslingerd, en beiden vallen met verbrijzelde leden ter aarde. De ruiter, die zoo ongelukkig is, met zijn paard in de hoogte geworpen te worden, breekt natuurlijk door den val de ruggestreng of eenig ander ligchaamsdeel, en is binnen weinige minuten een lijk, want de vlugtende dieren stormen over hem heên en vertrappen hem letterlijk. Gewoonlijk echter redt zich de ruiter, door zeer behendig van zijn paard en dikwijls op den rug van den stier te springen, zich aan diens manen vast te klemmen en zijn kort, sterk mes onmiddellijk achter den kop, tusschen

twee nekwervelen in te steken, waardoor het dier oogenblikkelijk dood ter aarde stort.

Als het moorden en slagten een einde heeft genomen, wordt de buit verdeeld, d. w. z. ieder jager neemt zoo veel vleesch en huiden, als zijn paard kan dragen. Men begrijpt, dat dit slechts betrekkelijk zeer weinig is, en veel, honderdmaal meer dan medegenomen wordt, blijft in de wildernis liggen, tot een buit der wolven, die zich er smakelijk aan vergasten. Als ieder jager slechts één rund doodde, zou hij toch niet meer dan het tiende gedeelte er van met zich kunnen voeren ; doch de jagt- en moordlust is zoo groot, dat de vereenigde Indianen niet zullen ophouden, voordat er geen wild meer voorhanden en de laatste buffel gedood of gevlugt is.

Hier spreekt de wilde hartstogt luide boven het verstand, want die lieden verwoesten door dusdanige moorddadige drijfjagten hun eenig middel van bestaan, dat geheelenal van het aanwezen van een genoegzaam aantal dezer dieren afhangt.

Onze reizigers hadden het genoegen — indien men dit zoo noemen mag — zulk eene jagt bij te wonen, toen zij in de nabijheid van de Slangen–rivier (Snake–stroom) kwamen. De panacks waren juist van plan, zich voor den naderenden winter van buffelvellen en vleesch te voorzien. Bij de vermoorde kudde werd ook een witte buffel gevonden, thans eene groote zeldzaamheid, daar de inboorlingen de huid dezer dieren bij hunne godsdienstige plegtigheden zoowel als tot dekking hunner tooverhutten gebruiken, en daarom de witharige buffels altijd zoo hevig vervolgd hebben, dat zij weinig meer gevonden worden.

De kleur, die de buffels over het algemeen hebben, noemt men zwart; inderdaad echter is hunne kleur meer of min bruin, en als hunne haren het langst zijn, in het

begin van de lente, kan men hunne kleur volstrekt niet anders dan donkerbruin noemen. In dezen tijd trekken zij hun winterkleed uit; zij verliezen de groote, lange haren, die 's winters niet alleen over schouders en nek hangen, maar ook de geheele breedte van den rug bedekken.

Onze reizigers bevonden, dat het vleesch van den buffel wel is waar grover dan gewoon rundvleesch, doch verre weg lekkerder en veel sappiger is. Het moet ook zeer gemakkelijk om te verteren en dus gezond zijn; de jagers willen zelfs beweren, dat men er niet te veel van gebruiken en er dus de maag ook niet aan overladen kan; zij kiezen het boven ieder ander voedingsmiddel en vinden, dat het beter smaakt dan eenig ander vleesch. Of daarbij niet de door het leven in de wildernis, en door gebrek aan ander voedsel zeer sterk opgewekte eetlust het meest afdoet, of de honger het niet de zoo hoog geroemde sappigheid enz. geeft, willen wij niet beslissen. Dat echter het vleesch, hetwelk de bult geeft, het heerlijkste is, dat men hebben kan, lijdt geen twijfel.

Doch dit dier levert nog meer lekkers op; de tong, om maar iets te noemen, is even als de uijer van de buffelkoe waarlijk een lekker beetje, en hieraan vergasten zich de jagers dadelijk, nadat zij het dier gedood hebben. Nog warm weet men zich de mergpijpen dezer dieren te verschaffen en deze zuigt men meer uit dan dat men het merg opeet; als men echter een groot aantal buffels te gelijk doodt, geschiedt dit natuurlijk niet, en de beenderen door koken den volgenden dag weêr warm te maken, daaraan denkt niemand.

De buffel verschaft den Indianen bedekking voor hunne hutten, het grootste gedeelte hunner kleeding, matrassen — groote zakken van buffelvel met buffelhaar — voorts pezen voor hunne bogen, dunne draden, om mede te

naaijen, en verder schoenen en laarzen, daar zij de huid van de pooten der buffels in een schoeisel voor zich weten te hervormen. — Indien men op een verstandige wijze handelde en er slechts zooveel geslagt werden als men noodig had, dan zou ongetwijfeld de natuur in de gaping daardoor ontstaan voorzien, ofschoon eene koe slechts één jong werpt; doch de vreeselijke slagtingen doen het aantal dezer dieren bijna zigtbaar verminderen.

Men kan het op geschiedkundige gronden bewijzen, dat zij in groote kudden van de Aleghany's tot de Stille Zee gevonden werden; van hier zijn zij reeds teruggedrongen niet slechts tot den Mississippi maar ook ver over de grenzen van de staten Jowa, Missouri, Arkansas, Texas, Indiana en Minesota, zoodat zij nog slechts op het grondgebied der eigenlijke wilden, op het gebied van Nebraska en Washington, in Oregon en in Nieuw-Mexico gevonden worden. Overal wijken zij voor de blanke landverhuizers, trekken nog steeds meer naar het Westen, naar de wildernissen en gebergten terug en worden hier, ten gevolge van slechter voedsel en toch steeds even sterke vervolging, meer en meer gesmaldeeld en gaan eene geheele vernietiging tegemoet.

X.

Kleine kudden. Jagt van afzonderlijke Indianen op de kudden. Hoe deze door eene vermomming misleid worden. Prijs der buffeltongen. Waarde van een geheelen buffel: een glas brandewijn. Het uitsterven der Indiaansche bevolking. De laatste Mohikaan en de laatste inboorling.

Als een Indiaansch huisgezin voor zich zelven zorgen wil, dan wordt de buffel door list gevangen. Groote kud-

den trekken in den regel zoo voort, dat zich de koeijen en kalven in het midden bevinden, terwijl de stieren op eenige duizende passen afstand van deze weiden, in zekeren zin tot bescherming van de zwakkere koeijen. Ook vindt men op mijlen afstands van zulk eene groote kudde al tijd kleine troepjes van tien tot twintig stieren en koeijen, die, naar men zegt, de voorhoede zijn; doch dit zal in de werkelijkheid ter naauwernood met eenigen grond beweerd, veel minder bewezen kunnen worden. Want deze kleine kudden bestaan altijd uit *koeijen* en stieren; de wachters echter van die dieren, van welke men met zekerheid weet, dat zij voorposten uitzetten, zoo als b. v. de gemzen, zijn altijd alleen van het mannelijke geslacht, nimmer van het vrouwelijke. Het is dus meer waarschijnlijk, dat zulk een troepje eene kleine op zich zelve staande kudde vormt Doch hoe dit zijn moge, de jager, die op zich zelven staat, rigt zijne opmerkzaamheid op deze kleine troepen, daar hij niets meer verlangt dan een enkel dier, om voor langen tijd in de behoeften van zijn huisgezin te kunnen voorzien.

In dit geval wil de jager geen gevecht; hij wil slechts door list overwinnen. Daarom steekt hij zich zelven in eene wolfshuid, natuurlijk in eene van den grooten grijzen wolf, die een veel sterker dier is dan de gewone wolf, die zich in talrijke troepen in de nabijheid van de buffelkudde ophoudt. Twee jagers vereenigen zich in den regel tot zulk eene jagt en wikkelen zich daartoe geheel en al in eene wolfshuid. De voorpooten aan de huid bedekken hunne armen, de achterpooten hun onderlijf tot over de knieën; de kop met het gebit steekt boven het hoofd van den jager uit; de gespitste ooren schijnen de opmerkzaamheid aan te duiden, waarmede de wolf de bewegingen van het dier, dat hij tot zijn buit heeft gekozen, gadeslaat.

Op dusdanige wijze vermomd, met hunne beste wapens in de hand, zoeken de jagers eene kleine kudde op, en zoodra zij digt genoeg bij de dieren gekomen zijn, om door hen bemerkt te worden, kruipen zij op handen en knieën verder.

Spoedig wordt de eene of andere stier opmerkzaam en rigt zijn kop naar den vijand ; evenwel valt hij hem niet aan, want hij weet, dat dit te vergeefs zou zijn, daar de wolf veel sterker is dan hij. Hij wacht bedaard den aanval af, die hem evenwel volstrekt niet gevaarlijk toeschijnt, daar er slechts twee wolven zijn, en hij verscheidene makkers in zijne nabijheid heeft.

Thans kruipen de jagers steeds nader, en als dit geschiedt, buigen de stieren meer en meer den kop, om aan den verwachten aanval weerstand te bieden. Deze heeft dan ook spoedig plaats; de eene wolf blijft vlak voor den buffel staan, de andere verschuilt zich achter den eerste, opdat het dier zijne wel wat te weinig wolfachtige manieren niet opmerke, en geen achterdocht krijgen zal. Achter dezen eersten, in zekere mate zijn schild, gaat de tweede jager op zijne knieën liggen, spant zijn voortreffelijken boog én mikt met groote zorgvuldigheid op het oog van het dier. Deze boog, slechts van hout vervaardigd, heeft zulk eene veerkracht, dat hij den pijl door de oogholte en de minder sterke beenderen, die van achteren de oogholte sluiten, tot in de hersens doet doordringen, waarna de stier, op hetzelfde oogenblik, dat hij getroffen is, dood nederstort. Dit is de zekerste wijze, om een stier te dooden; het vereischt evenwel eene meer dan gewone behendigheid in het hanteren van den boog; daarom kunnen slechts bijzonder goede schutters het schot wagen, want het mikpunt, het oog van den stier, is zeer klein. De veerkracht van den boog is echter toereikend, om ook op eene minder gevaarlijke plaats eene doodelijke wonde

toe te brengen, en dientengevolge wordt door de Indianen ook nog op eene andere wijze gehandeld. Nadat zij beide de opmerkzaamheid van den stier tot zich getrokken hebben, scheiden zij van elkander, de eene kruipt op handen en voeten eenigzins regts, de andere meer links. Daar de stier te gelijkertijd geen front kan maken tegen zijne beide belagers, geschiedt dit tegen den eenen, terwijl hij den andere de zijde toekeert, die min of meer gespannen is. Hij is blijven staan zoo als hij eerst tegenover beiden stond, doch heeft thans hals, kop en voorlijf naar een der jagers gekeerd, en dientengevolge is de andere zijde rondgebogen.

Als het schot op het oog zijn doel niet treft, wordt de beer bijna volstrekt niet gewond, want rondom dit teedere deel zijn de sterkste vooruitspringende beenderen van het voorhoofd. Als echter het schot op het ligchaam gerigt wordt, zal de pijl toch altijd tusschen twee ribben te land komen en wel dáár, waar de jager hem hebben wil. De gespannen huid wijkt veel gemakkelijker voor de scherpe punt van een pijl dan voor een ronden kogel. De pijl snijdt door de huid heen en dringt tot in het hart door, waarop de jager gemikt heeft, en ook in dit geval is de dood het oogenblikkelijk gevolg der verwonding.

Het op dusdanige wijze gedoode dier is nu werkelijk een schat voor de beide jagers, die al het vleesch naar de plaats, waar zij hunne woning hebben opgeslagen, vervoeren, waartoe vrouwen, kinderen en paarden al hunne krachten inspannen; ook de huid gebruikt men, als het in den winter is; dan namelijk is zij overvloedig met haar bedekt. Gedurende den zomer, wanneer zij meer of minder onthaard is, stellen de inboorlingen er volstrekt geen prijs op.

Op dezelfde wijze, als in de huid van een wolf, weten zij ook als herten de buffelkudden te misleiden; òf

zij hebben het achterste gedeelte van de huid van een hert over eene zeer ligte houten stellaadje gespannen en de jager bevindt zich dan in het voorste gedeelte, de beenen, de borst en den hals van het dier, òf er hebben zich twee mannen in de huid van een en hetzelfde dier verborgen, hetgeen veel moeijelijker is, daar zij zich dikwerf een kwartier lang in die houding op weg moeten bevinden. Ook in dit geval zijn de jagers van hunne gewone wapens voorzien, doch het wordt gemakkelijker, deze te gebruiken, daar de buffels zich om een paar herten volstrekt niet bekommeren, maar deze ongehinderd tusschen hen laten rondloopen.

Beoogden de dwaze menschen niets anders, dan zich op zulk eene wijze van voedsel en kleeding te voorzien, dan zou niets natuurlijker kunnen genoemd worden dan dit, en men zou deze nuttige dieren niet moedwillig uitroeijen; de wijze, waarop evenwel tot nog toe gehandeld wordt, kan men niet anders dan eene moedwillige, dwaze vernietiging van het geheele buffelgeslacht noemen, en op welke eene verschrikkelijke wijze de inboorlingen tegen den grootsten schat hunner woestijnen woeden, blijkt hieruit, dat niet zelden, wanneer eene talrijke buffelkudde op zulk een afstand van eene stad bemerkt wordt, dat men het vleesch er niet heên kan vervoeren, duizende van deze dieren op een enkelen dag gedood worden, alleen om hunne tongen in de stad voor brandewijn te verruilen. De lezer meene niet, dat dit overdrijving is. Catlin verhaalt in zijn beroemd werk: »De Indianen van Noord-Amerika", dat gedurende zijne reis op den Missouri bij het fort Pierre weinige dagen voor zijne aankomst vijf- tot zeshonderd Sioux de rivier overgestoken waren, die eene groote buffelkudde volgden, terwijl zij op den avond van dienzelfden dag met *veertienhonderd* versche buffeltongen terugkeerden, die zij voor eenige galons brandewijn ver-

kochten, welke dadelijk gebruikt werden. Als een groote buffel niet meer waard is, dan een glas brandewijn, bijaldien hij gedood wordt op een tijd, dat zijn huid niets waard is en zijn vleesch niet bewaard kan worden, dan is het ligt te begrijpen, dat de tongen spoedig genoeg in prijs zullen stijgen. De buffels gaan den ondergang te gemoet en met hen het geheele volk, dat tot nog toe uitsluitend van deze dieren heeft geleefd. De Indianen zijn dwaas genoeg, om niet in de toekomst te schouwen, en de Europeanen schandelijk en afschuwelijk genoeg, om zich het onverstand der inboorlingen ten nutte te maken en hen tot de grootste dwaasheden direct of indirect aan te sporen. Zij geven hun brandewijn en altijd weder brandewijn en verlangen daarvoor niets anders dan buffelhuiden, die immers in overvloedige mate voorhanden zijn. Zeer goed weten zij, dat de buffel het eenige middel van bestaan der naar het Rotsgebergte teruggedrongene Indianen is; zeer goed weten zij, dat, wanneer dit middel van bestaan niet meer aanwezig is, de wilden van zelf moeten verdwijnen; niets anders is echter hun doel. Het aantal roodhuiden, dat men ten tijde van Catlin — omstreeks vóór twintig jaar — nog op honderdvijftigduizend krijgslieden schatte, is tegenwoordig tot op minder dan de helft ingesmolten; de streek, die zij bewonen, wordt steeds kleiner en sinds Californië door zijne goudzoekers zoo ongeloofelijk spoedig is bevolkt geworden, dringt men hen ook van het Westen even als vroeger van het Oosten terug en brengt hen daardoor tusschen twee vuren. De jeugdigen onder onze lezers zullen het misschien nog beleven, dat men van den laatsten Indiaan schrijft, even als Cooper van den laatste Mohikaan heeft geschreven.

XI.

Verdere reis door het land der Shoshoné's. Eene nieuwe hertensoort, die zeer schuw is. Eigenaardige wijze, om deze dieren onder schot te krijgen. De dikhoorn. Wat men van deze schoone dieren verhaalt. De prairie-wolf. Op welke wijze deze op den buffel jagt maakt.

De reizigers, die genoodzaakt waren, de Slangen–rivier dáár te verlaten, waar zij de Visch–rivier opneemt bij het fort Boisée, en langs dezen laatsten stroom opwaarts te trekken, om niet al te ver van hunnen weg naar San Francisco te geraken, vonden hier in het land der Shoshoné's een rijken voorraad van heerlijk wild, bijzonder van roodwild en eene soort van gazel, die men hier antilope noemt. Deze schoone, tengere dieren zijn slechts een weinig grooter dan de reeën in Europa; zij onderscheiden zich inzonderheid van het eigenlijke roode wild, doordien zij het gewei niet afwerpen, even als dit bij de geiten het geval is. Zij hebben eene vreemde wijze van loopen; het schijnt meer, alsof zij op schaatsen over de vlakten en heuvelen glijden, dan dat zij galopperen of draven, zooals de dieren van het hertengeslacht dit anders gewoon zijn te doen; zij zijn zoo vlug, dat zelfs het beste paard hen niet in kan halen, ja dat het zelfs moeijelijk valt, om dit een zwaar gewond dier te doen. Men stelt weinig of geen prijs op zijn vleesch, daarom wordt dit dier ook niet veel vervolgd, dan alleen om zijne zachte huid, die èn voor ligt bont èn voor schoon, zacht leêr gebruikt wordt. Opmerkenswaardig is de nieuwsgierigheid van dit dier, waardoor men er altijd in slaagt, het magtig te worden. Als men onder den wind zich naar eene kudde

van zulke dieren begeeft, zoodat zij de aanwezigheid van een mensch niet kunnen ruiken, worden zij opmerkzaam op den reiziger of jager en naderen hem zeer behoedzaam, doch op zulk een afstand, dat zij eindelijk onder schot komen. Dit geschiedt wel is waar slechts langzaam, en om daarop te wachten heeft men veel tijd noodig, doch het geschiedt desniettemin bepaald. Veel gemakkelijker komt men, overigens tot zijn doel, wanneer men een gekleurd stuk goed, een rooden zakdoek of iets dergelijks, aan een stok bindt, zoodat het in den wind fladdert.

Deze dieren zijn altijd in kleine kudden bijeen; zoodra een hunner den rooden doek ziet, springt of glijdt hij er op toe, keert weêr terug en maakt er de anderen opmerkzaam op. Nu trekt het vreemde voorwerp de aandacht der geheele kudde tot zich. De moedigste bok gaat vooruit en recognosceert; de anderen volgen op eenigen afstand, altijd het eene dier na het andere.

De aanvoerder gaat niet regtstreeks op het voorwerp zijner opmerkzaamheid af, maar er in eene groote steeds naauwer wordende spiraal–lijn om heên, en de andere dieren volgen hem op gelijke wijze; de jager, die op vijftig schreden afstands zoo lang als hij is in het gras ligt uitgestrekt, heeft ruimschoots den tijd, om zich het vetste dier uit te kiezen. Wordt het met een pijl geschoten, dan verjaagt dit, wanneer het dood ter aarde stort, de andere dieren der kudde niet; alleen bij een geweerschot nemen zij de vlugt.

In deze berg– en rotsachtige streken houdt zich ook de dikhoorn op, die door de trappers »bergschaap" genoemd wordt; hij vindt er het grootste genoegen in, om op klippen en rotsen rond te zwerven, vertoont zich slechts zelden in de vlakten en klimt tegen de steilste hoogten op. Men beweert, dat dit dier, als het be-

dreigd wordt, geen oogenblik verzuimt, om zich in een afgrond, hoe diep ook, te storten; het zou dan hals en kop ver vooruitsteken en trachten, op den kop neder te vallen. Gelukt hem dit — zoo wordt er verhaald — dan komt het op de horens neer, en deze kunnen met de sterke halsspieren zulk een ongeloofelijken weerstand bieden, dat zij den last van het geheele ligchaam zonder nadeel dragen. De horens noch de nek breken, en het dier springt na den val vrolijk weg.

Voor de waarheid van het hierboven verhaalde kan de schrijver niet instaan, het klinkt een weinig te fabelachtig; echter hoort men het overal en gelooft men het insgelijks overal; als bewijs worden de bekende geschiedenissen van den steenbok en de gemzen aangevoerd, die intusschen evenmin geloof verdienen als de verhalen omtrent het bergschaap. Men gelooft, dat de dikhoorn dat dier is, hetwelk in Buffon's werken onder den naam van *mufflon* voorkomt. Hij wordt van den neus tot het einde van den staart vijf voet lang, is bijna vier voet hoog en de omvang van zijn ligchaam bedraagt evenveel. De horens zijn schroefvormig gekronkeld, menigmaal meer dan drie voet lang en hebben aan den kop eene doorsnede van vier tot vijf duim; van daar de naam van dikhoorn. Hij heeft lang, bruinachtig haar, donkerder dan dat van het rood wild; in den winter stelt men wegens dit haar grooten prijs op zijne huid. Zijn vleesch is voortreffelijk en wordt boven elk ander wildbraad gesteld.

Zeer dikwijls komen in die streken ook wolven voor, die men echter in den regel slechts dáár vindt, waar men hun voornaamste voedsel, den buffel, aantreft. Tallooze scharen van deze dieren leven alleen van de buffels; dit zou bijna raadselachtig voorkomen, doch het wordt duidelijk, wanneer wij mededeelen, dat velen ge-

meenschappelijk een aanval op dat dier doen. Nimmer vallen wolven eene geheele kudde aan, maar volgen deze op eenigen afstand, en wanneer nu een enkele buffel òf vermoeid òf gewond òf wegens ouderdom buiten staat is de kudde te volgen, dan snijden de wolven hem van de kudde af, die steeds tegen den wind optrekt en daardoor de wolven niet ruiken kan, en dan, wanneer de mogelijkheid der hulp verdwenen is, wanneer de kudde niet meer zigtbaar is, dan gaan zij tot den aanval over.

De buffel is moedig en zeer sterk, en het kost velen van zijne vijanden het leven, alvorens deze hem meester worden. Terwijl hij met zijne horens den een na den ander in de lucht slingert, plukharen de andere wolven hem, en de wonden daardoor veroorzaakt, hebben veel bloedverlies ten gevolge. Van de vijftig of zestig, die den strijd hebben aangevangen, ligt de helft ten minste doodelijk gewond ter aarde; doch de andere helft brengt den buffel zware wonden toe, doodt hem eindelijk en verlaat hem niet, zoo lang er nog iets aan te kluiven is.

XII.

Tooverkringen door de bezweerders onder de inboorlingen, òf door den bliksem, òf door iets anders daargesteld. Vermoedelijke wijze van ontstaan. De groote grijze wolf. Waarom de muziekanten geen last van de wolven hebben. Hoe Marshal met zulk een wolf wist om te springen.

De groote cirkelronde vlakten in die drooge streken, welke met frisch gras bedekt waren, baarden onzen rei-

zigers groote verwondering. Het waren de zoogenaamde tooverkringen, van welke zij reeds gehoord hadden, en waarop men hen opmerkzaam had gemaakt. Vele, doch vruchtelooze pogingen heeft men zich gegeven, om het ontstaan dier kringen te verklaren. Sommigen zeggen dat zij aan de dansen, die de Indianen in een kring uitvoeren, hunnen oorsprong zouden te danken hebben, doch deze zijn niet, dwaas genoeg, om zoo iets in modder en water te doen; integendeel kiezen zij daarvoor drooge en harde plaatsen, en wel meestal in de nabijheid hunner dorpen, terwijl de werkelijke kringen zich steeds in laag gelegene plaatsen, ver van alle menschelijke woningen bevinden. Anderen hebben beweerd, dat de kringen door de toovenaars der inboorlingen bij hunne bezweringen gemaakt werden; nog anderen houden het er voor, dat het de bliksem is, die deze kringen veroorzaakt.

Het is ligt mogelijk, dat men aan deze opgaven liever geloof schenkt, dan aan de eenvoudige daadzaken; doch indien men zich slechts eenige moeite geven wil, om dit zoogenaamde wonder uit het regte oogpunt te beschouwen, dan zal men het ten slotte toch niet langer een wonder noemen.

De buffels zoeken, om het noodige voedsel te bekomen, de laagst gelegene streken op; op zulke plaatsen verzamelt zich hier en daar somtijds water. Het weinige, dat hier is, bevindt zich in de magen van eenige stieren, en nu graven zij naar water. Zij woelen met de horens op zulke lage plaatsen in de aarde, en werken deze met hunne hoeven weg. In deze soort van kuil verzamelt zich wel is waar geen helder water, want dat zouden zij opzuipen, doch wel troebel, met slijk vermengd water. De buffel, die zulk een kuil gemaakt heeft, gaat er op zijn rug in liggen en wentelt er zich in rond, totdat hij geheel met modder overdekt en afgekoeld is; daarna

snelt hij weg, om voor een ander plaats te maken. Allen rollen zich in denzelfden kuil heên en weder, steeds op nieuw groote hoeveelheden slijk in het dikke, borstelachtige haar met zich voerende. Op deze wijze wordt de kuil door andere buffels al grooter, dieper en uitgestrekter gemaakt. Daar elke buffel in het midden er van gaat liggen en zijne horens tot een steunpunt nemende, zich in een kring ronddraait, worden deze kuilen ten laatste zeer groot en bekomen eene doorsnede, die de dubbele lengte van het dier heeft. Juist deze omstandigheid, de altijd gelijk blijvende lengte, heeft de meeste moeijelijkheid aan de uitleggers opgeleverd; zij hebben daarin een bewijs willen zien van menschelijken arbeid, die tot een zeker doel gestrekt heeft; doch de oorzaak er van is niets anders dan de lengte der stieren, die zich daarin rondgewenteld hebben.

Als de kudde nu verder trekt, blijft de kuil bestaan, zoo als die door de stieren gemaakt is; er verzamelt zich water in, en na eenige jaren ontstaat er een welige plantengroei, terwijl in den omtrek de woestijn haar regt doet gelden en alles even dor en droog blijft.

Er is van deze kringen wel geene meer natuurlijke verklaring te vinden, en wie de stieren er in heeft zien rondwentelen, zal er geen oogenblik meer aan twijfelen, dat zij hun oorsprong aan hen te danken hebben; doch juist omdat deze verklaring te eenvoudig is, valt zij niet in den smaak der wonderzuchtigen, en hun willen wij gaarne de vrijheid geven, te gelooven, dat de bliksem er in geslagen is, die dezen kring vruchtbaar heeft gemaakt, of aan te nemen, dat Indiaansche toovenaars daar hunne kunsten hebben uitgevoerd.

Even als de prairie-wolf om het groote aantal, dat zich in deze streken ophoudt, gevaarlijk wordt, zoo is dit de groote grijze wolf door zijne kracht en zijn moed, die

slechts voor het buitengewone, in geenen deele voor het bekende terugdeinst. De prairie-wolf is zeer klein en valt zelden iemand aan; alleen wanneer een groot aantal hunner, als zij hongerig zijn, een eenzamen reiziger ontmoette, zou dit eene uitzondering kunnen maken. De grijze daarentegen is grooter dan de Europesche en stort zich, als de nood hem drijft, zonder zich te bezinnen, geheel alleen op den mensch, en zijn vreeselijke muil, alsmede zijne grootte en sterkte, zijn voldoende redenen voor den reiziger, om den wensch te koesteren, zulk een wolf niet te ontmoeten; intusschen kan het ook zijn, dat een goede inval den reiziger redt. Eene zeer oude anecdote is die van den muziekant, welke, door wolven bedreigd, in zijn angst zijne violoncelle uit de doos haalde en op eene oorverdoovende wijze begon te spelen. De muziek viel zoo weinig in den smaak der wolven, dat zij op eene verschrikkelijke wijze begonnen te huilen en spoedig wegliepen. De Amerikaansche geestigheid siert dit verhaal nog op en voegt er bij, dat een wolf met beide voorpooten zich de ooren had digtgehouden en op de achterpooten was weggeloopen; een andere wolf zou de pooten zamengevouwen en den muziekant gebeden hebben, om op te houden.

Herhaalde malen heeft het vuurslaan den eenzamen reiziger gered; een oude vilten hoed bewees ons reisgezelschap dezelfde dienst. Marshal had namelijk het ongeluk, terwijl hij geheel alleen wandelde, een wolf te ontmoeten; hij had op hem geschoten, doch het dier slechts ligt gewond, waardoor het nog veel wilder was geworden. Marshal was nu geheel en al ongewapend; hij kon wel, in geval van nood, zijn fraai geweer met dubbelen loop als knods gebruiken, doch daartoe was het hem te kostbaar, en hij wilde beproeven, zich op eene andere wijze van zijn aanvaller te ontdoen, terwijl hij zijne geweerkolf

eerst als laatste redmiddel zou gebruiken. Hij bedacht daarom eene list, 'nam zijn grooten, zwarten vilten hoed af, hield den rand tusschen de tanden vast en kroop aldus op handen en voeten met een vreeselijk geschreeuw naar den wolf toe. Dit was iets zoo buitengewoons voor dezen, dat hij terugweek, en daar Marshal in de aangegevene houding altijd brullend naar hem toekroop, keerde hij om en zette het met de staart tusschen de pooten — altijd een teeken van grooten angst — op een loopen. Marshal verhaalde deze geschiedenis onder een hartelijk gelach, doch kon niet ontkennen, dat hij, toen zij voorviel, zijn lachlust best kon bedwingen.

XIII.

De zwarte beer. De groote grijze beer. De ongeloofelijke kracht van dit dier. Het gevaar, waarin men verkeert, als men zulk een dier ontmoet. Hoe men den grijzen beer altijd kan overwinnen. Het opzoeken van den beer gedurende den tijd van zijn winterslaap. Gevecht met den beer in zijn hol.

De zwarte en de grijze beer behooren, zoo als wij boven ten minste van eene soort gezien hebben, in deze bergen te huis. De eerste schijnt niet zeer gevaarlijk, hij leeft van allerlei soort van boomvruchten, vooral van pruimen. Men vindt hier geheele boschjes van deze boomen, doch zij zijn zoo vernield, dat men het eene verschrikkelijke verwoesting zou noemen, indien deze vernieling door menschenhanden geschied ware.

De grijze beer daarentegen is een verschrikkelijk dier; hij is de grootste van al zijne naamgenooten en meer dan

zeven voet hoog, dus een hoofd langer dan een mensch, wanneer deze naast hem staat. Men heeft zelfs eenigen gevonden, die van den muil tot aan het einde van de staart negen voet lang waren; op de achterpooten staande, zijn zij zeker nog een hoofd langer. Het dier bezit eene verbazende kracht; het valt geheel alleen den zwarten buffel aan en overwint hem altijd; ook moet dit monster zelfs sterk genoeg zijn, om het gedoode dier weg te slepen. De klaauwen zijner voorpooten hebben eene breedte van negen duim, de achterklaauw is zeven duim breed. Hij is vreeselijk wild, valt de jagers, zonder zich te bezinnen, aan, en het meest geschiedt dit, wanneer men, zonder aan zijne nabijheid te denken, langs zijn hol gaat. Hij ligt namelijk des daags in het digtste struikgewas verborgen en gaat alleen des nachts op roof uit; hij slaapt echter niet vast evenmin als alle andere roofdieren; het minste gedruisch dat de jager maakt, die hem nadert, wekt hem dadelijk.

Met de grootste woede springt hij op dezen toe, zoodat men nooit genoeg op zijne hoede kan zijn. Bij de reusachtige grootte van het monster is een gevecht met hem ten allen tijde verderfelijk, ofschoon men verhaalt, dat twee trappers, als zij met hem vechten, hem altijd overwinnen. De eene trapper kleedt zich zoo dik in over elkander aangetrokken pelsen, dat de vreeselijke klaauwen van den beer er niet door heên kunnen dringen. Hij valt den beer nu aan en zoekt slechts de slagen zijner pooten te ontwijken, staat met hem borst tegen borst en wordt, terwijl hij zoo staat, door den beer omklemd. Nu moet hij zorgen, goed adem te kunnen blijven halen en dus eene sterke borst en sterke ribben hebben. De klaauwen van den beer zijn niet scherp genoeg, om door de pelsen heên te dringen, en met zijn kop kan hij den jager niets doen, want deze legt zijn hoofd juist

in den hals van den beer en zorgt er voor, door tegen diens kinnebak te drukken, dat hij den kop niet ver genoeg naar beneden kan buigen, om te bijten.

Deze verschrikkelijke, wanhopige toestand duurt echter niet lang; binnen vier of vijf seconden is de tweede jager, die twintig of dertig schreden van zijn makker verwijderd was, toegesneld en met een enkelen stoot, die echter goed moet worden toegebragt, doorboort hij de regterzijde van den beer en daarbij zijne long, lever en hart. De stoot in de linkerzijde aan te brengen, gaat niet, omdat de jager met zijn mes achter den beer staat en zijne regterhand, die veel meer geoefend en sterker is dan de linker, gewoonlijk gebruikt.

Dit oogenblik is intusschen het gevaarlijkste voor den eersten aanvaller, want zoodra hem de doodelijke steek treft, drukt de beer den man krampachtig tegen zich en breekt hem de ribben, wanneer zij niet sterk genoeg zijn, om aan die drukking weêrstand te bieden.

Ook in de Pyreneeën moeten de boeren op dergelijke wijze met hunnen, ofschoon eenigzins kleineren beer handelen. Meer evenwel komt het in Amerika voor, dat men den beer gedurende zijn winterslaap in zijn hol opzoekt. Hier moet de overwinning bijna altijd aan de zijde van den mensch blijven, en wel van een enkelen persoon, want twee kunnen zich niet te gelijk in het hol bewegen, dat juist slechts ruim genoeg is voor den beer, wanneer hij zich tot slapen heeft neêrgelegd.

Het monster graaft zich bijna iederen winter een nieuw verblijf, en van daar, dat men zoo vele van die holen vindt. Met eene zeer sterke, met ijzer beslagene lans, waarvan de punt lang en tevens scherp is, gewapend, treedt de jager het hol binnen. Dit is altijd bij een berg gelegen. De corridor, die naar zijn verblijf leidt, is twaalf tot twintig voet lang; daarna verbreedt hij zich tot eene

ronde plaats, tot een laag hol, waarin de beer ligt te slapen, doch dat zoo laag is, dat hij er niet eens op zijne pooten, ten minste niet op zijne achterpooten in staan kan.

Is de jager zoo ver doorgedrongen, dat hij bemerkt, dat de gang breeder begint te worden, dan weet hij, dat de beer nog slechts weinige schreden van hem verwijderd is. Nu gaat hij niet verder, maar verlicht plotseling door eene dievenlantaarn zoodanig het hol, dat hij zelf in de schaduw staat. Hij ziet den beer voor zich liggen, doch zoo, dat men bijna zeggen zou dat hij niet kan aangevallen worden, want de lans kan slechts den rug van het dier treffen. Hij maakt daarom leven, hij schreeuwt. De beer ontwaakt en rigt den kop naar de lantaarn. Op dit oogenblik doorboort de jager de borst van het monster tusschen de beide voorpooten of den hals boven de sterke beenderen, die daar de borstkas sluiten.

Den beer bevalt dit natuurlijk zeer slecht en hij zou, doodelijk gewond, ongetwijfeld zijn aanvaller nog gevaarlijk kunnen kwetsen; doch de jager weet, dat hij tegen het dier niet opgewassen is en drukt, zoodra hij den stoot heeft toegebragt en de lans vast genoeg zit, het uiterste einde van zijn wapen in den grond, zoodat de vooruitdringende beer de toegebragte wonden nog dieper maakt en toch den jager niet bereiken kan. Zoo verliest hij in weinige minuten veel bloed en wordt daarna met een touw uit het hol gesleept. Zulk een monster te dooden is altijd eene dappere daad, en de jagers sieren daarom met zijne klaauwen hunne jagttasschen op; zij maken ze aan een snoer geregen als tropheën daaraan vast.

XIV.

De volken aan de Westelijke zijde van het groote Zoutmeer. Altijddurende krijg onder elkander. Veelwijverij der inboorlingen. Geen onderscheid tusschen armoede en rijkdom. Het koopen der meisjes en de prijs voor haar besteed. Voornaamste oorzaak der veelwijverij. Bezigheden der vrouwen bij de Indianen, die zich ergens gevestigd hebben. Heiligheid der echtvereenigingen.

Ten Oosten van de Sierra Nevada, die men als de grens van Nieuw-Californië beschouwen kan, wonen onderscheidene kleine stammen, die zich de meren ten nutte maken, welke door het naar het Oosten stroomend bergwater gevormd worden.

Tusschen deze stammen, de eenige, die nog geheel wild zijn te noemen, bestaat steeds eene veete, en even als bij de Franschen *la gloire*, zoo is ook bij deze Indianen de krijgsroem het gewigtigste, het voornaamste. Een Indiaan, die twintig bossen beerenklaauwen aan zijn gordel heeft hangen, gaat voor een zeer dapper man door, doch wie één skalp bezit, voor een nog dapperder man, ofschoon tot het dooden van twintig beeren vrij wat meer kracht behoort, dan tot het bekomen van een skalp. Deze zucht naar krijgsroem heeft vele eigenaardige gevolgen. De strijd met de naburige stammen houdt nooit op, ieder vredes-tractaat geeft aanleiding tot een nieuwen oorlog; de mannen worden gedood, terwijl de meisjes ongestoord leven.

Van de laatsten zijn er altijd drie of vier maal meer dan mannen, en daaruit laat zich de veelwijverij, die bij hen in zwang is, zeer natuurlijk verklaren.

Men zou misschien gelooven, dat de meisjes zeer gaarne door de ouders ten huwelijk gegeven worden, doch dit schijnt geenszins het geval te zijn. Zij moeten namelijk allen gekocht worden, doch de prijs van een meisje is niet onmatig hoog. Twee jonge buffelkoeijen wegen tegen de schoonste meid op, en voor een enkel geweer kan men er twee koopen; doch men mag ook niet vergeten, dat eene jonge buffelkoe moeijelijk te verkrijgen is, en dat, om aan een schietgeweer te komen, men talrijke beverhuiden noodig heeft. Daardoor komt het, dat de veelwijverij volstrekt niet algemeen is, maar dat slechts de opperhoofden, de artsen en andere welgestelden zich zulk eene weelde kunnen veroorloven; en wanneer een arme Indiaan meer dan ééne vrouw bezit, kan men er gerust uit besluiten, dat zij hem ongetwijfeld bij een oorlog als buit is ten deel gevallen. Vreemd, doch begrijpelijk is het, dat dapperheid altijd met rijkdom gepaard gaat; het aanzien, dat de rijke geniet, spruit geenszins voort uit zijne eigendommen, maar altijd uit zijn moed en zijne list. Deze eigenschappen maken hem namelijk tot een rijk man. De listige en sterke verkrijgt niet alleen skalpen van zijne vijanden, maar ook pelsdieren, huiden van wolven, buffels en beeren, die in de forten tegen andere nuttige dingen, tegen geweren en kruid en lood, tegen wollen dekens, toomen, kleedingstukken enz. ingeruild worden. En dus hangt zijn rijkdom van die eigenschappen af, welke ook bij ons achting doen verwerven.

De rijke houdt er van, zoo veel mogelijk zijn genot te vermeerderen; hij houdt van het gemak, eene nette woning, goede bediening en lekkeren kost. Dit alles kan men zich in Europa verschaffen, zonder vier of zes vrouwen te huwen. Men huurt in plaats daarvan een kok of eene keukenmeid en schaft zich kamerdienaars, rijknech-

ten, koetsiers, eene huishoudster enz. aan. Men huurt deze lieden voor een bepaald geld en voor een bepaalden tijd. Dit gaat bij de wilden zoo niet; daar bestaat slechts één middel, om dienstboden te bekomen, en dit kunnen altijd nog slechts vrouwelijke dienstboden zijn. Dit eenige middel bestaat daarin, dat men voor de tweede, tiende of twaalfde maal huwt. Een opperhoofd, die tevens rijk, en een arts, die zeer gevierd en bovendien ook zeer welgesteld is, daar hij met geschenken als overladen wordt, heeft niet zelden twaalf, soms zelfs meer vrouwen, die allen in ééne hut en wel in de grootste eendragt met elkander leven. Gekibbel tusschen de vrouwen van één man komt nooit voor.

Deze vele vrouwen hebben het nu zeer druk. Bij de gevestigde, niet uitsluitend van de jagt levende Indianen wordt altijd de tuinbouw uitgeoefend. Zij kweeken pompoenen, maïs en peulvruchten, en wel van maïs die soort, welke de kruidkundige *zera precox* noemt, en die geene aren, maar kleine korrels van de grootte eener erwt voortbrengt, doch wegens het groote beschot, dat deze plant levert, van veel belang is. De andere, grootere soorten kunnen namelijk in het klimaat van het gebergte niet vroeg genoeg rijp worden.

De tuinbouw is geheel aan de vrouwen overgelaten; geen man zou een spa of eene schop in de hand nemen, want hij zou daardoor voor altijd onteerd zijn; de arme vrouw moet dit doen; zij behoort aan den man in eigendom toe, zij is gekocht, en hoe meer zij het hare tot zijn gemak en zijn genot bijdraagt, des te meer rijst zij in zijne achting.

De rijkdom van den man bestaat in het groote aantal gelooide huiden, die hij verkoopen kan. De man kan en mag niets meer doen, dan het gedoode wild naar huis brengen; de vrouwen moeten het de huid afstroopen en deze

verder looijen. De krijgsman is genoodzaakt, open tafel te houden; ieder zijner makkers verlangt eene aan zijn rang en stand passende ontvangst, even als hij die ook aan anderen biedt. De armere echter, de onderhoorige, eischt als een regt, om aan de tafel van het opperhoofd zijn genoegen te eten. Dit alles maakt het noodzakelijk, dat de welgestelde man onderscheidene dienstboden, dat wil zeggen, vrouwen heeft, want deze moeten het vleesch der gedoode buffels in lange reepen snijden en in de zon droogen; zij moeten er ook voor zorgen, dat het vleesch goed bezorgd wordt in de kuilen, waarin men het maanden lang bewaren kan. Zij moeten al verder het voor haar meester en zijne gasten koken en braden en de *honneurs* des huizes waarnemen. Ook maken zij de hutten ruimer en bewoonbaarder, verwen de vellen, waaruit zij bestaan, vervaardigen allerlei voorwerpen, waarmede zij de wanden der hutten versieren; zij vlechten van gedraaid buffelhaar groote dekens, maken de kleederen, voeren de paarden, snijden het gras, kort voordat het rijp is, af, om wintervoeder voor de dieren te hebben, zorgen voor goed voêr, inzonderheid voor hare melkkoeijen; zij bereiden pemikan in groote hoeveelheid, d. w. z. fijn gemaakt rundvleesch en vet, dat in blazen en darmen van dieren gestopt en daarna gerookt wordt.

Op deze wijze leidt het opperhoofd voor zijn doen een waar vorstenleven; hij is hoog geëerd door de zijnen, wordt goed bediend en kan al zijne behoeften en wenschen bevredigen; en als tegen het einde van het jaar de kooplieden der pels–compagnie komen, dan heeft hij de meeste huiden van de hand te zetten, en kan, als het hem wenschelijk voorkomt, een nieuwe dienstbode tot zijne vrouw of eene nieuwe vrouw tot zijne dienstbode nemen.

Men moet evenwel niet gelooven, dat deze zoo ge-

makkelijk gesloten huwelijken niet van regtswege erkend zijn; men moet niet gelooven, dat eene Indiaansche vrouw ligtzinnig is; integendeel, ontrouw is iets, dat nooit voorkomt, dat niet bekend is. De jonge vrouwen bezitten eene waarlijk bewonderenswaardige liefde voor haar man, en zelfs de hardste, gruwzaamste behandeling van zijne zijde zou de vrouw niet bewegen, zich van hem te scheiden, hetgeen des te vreemder is, daar de man het regt heeft, om de echtgenoot, die hem mishaagt, zonder eenigen omslag, naar hare ouders terug te zenden.

XV.

Verhouding der echtgenooten jegens elkander. Zwaar werk, dat de jonge meisjes moeten verrigten. Liefde der kinderen voor hunne Indiaansche stiefmoeders. Gehoorzaamheid der kinderen. Bekwaamheid in het voeren der wapenen. De trappers en hun verblijf onder de inboorlingen.

Men zou het karakter der Indianen zeer verkeerd beoordeelen, als men gelooven en beweren wilde, dat het huwelijk door hen als eene zaak van minder gewigt beschouwd werd. De vrouw is met eene onveranderlijke liefde aan haren echtgenoot verbonden, en de echtgenoot weet zoowel zijne vrouw hoog te schatten als hare getrouwheid te beloonen. Altijd, wel is waar, wijken de denkbeelden, die de Indianen daaromtrent hebben, van de onze af, en het is b. v. volstrekt geene beleediging, wanneer de man de vrouw slaat, ja, men houdt hem daartoe volkomen bevoegd, want hij heeft tevens eene geheel vaderlijke magt over haar. Doch deze eigenaardige, met onze begrippen van ouderlijke en echtelijke liefde in strijd zijnde be-

schouwing heeft een goeden grond. De huwelijken worden van de zijde der meisjes zoo buitengewoon vroeg gesloten, dat deze in den regel reeds moeder zijn, wanneer zij haar twaalfde jaar nog niet bereikt hebben. De meisjes zijn op haar tiende en elfde jaar nog geheel kinderen, en dat de man en vader zijn kind slaat, kan niemand vreemd voorkomen.

De kinderen beminnen hunne ouders met onbeschrijfelijke teederheid. Vreemd moet het den Europeaan daarbij voorkomen, dat de knapen zoowel als de meisjes alle drie of twaalf vrouwen met gelijke teederheid beminnen, en geen onderscheid maken tusschen hunne werkelijke moeder en hunne stiefmoeder.

Ook de vrouwen hebben de verschillende kinderen even lief; verlangt het eene of andere kind voedsel, terwijl zijne werkelijke moeder niet tegenwoordig is, dan geeft eene andere moeder, die in staat is dezen pligt te vervullen, het kind de borst en liefkoost het als ware het haar eigen, en ieder zou in een dergelijk geval aan hare mede-echtgenoot dezelfde dienst bewijzen, zonder dat de eene dit aan de andere vertellen, en zonder dat zij met hare gedienstigheid pralen zou; integendeel zij zou waarschijnlijk denken, dat, bijaldien zij er zich op beroemde, hare vriendin daarmede eene dienst bewezen te hebben, zij daardoor alle waarde aan hare hulpvaardigheid zou ontnemen. Verstoot de man zijne echtgenoot, zendt hij haar naar hare ouders terug, dan verlaat zij zwijgend de tot nog toe bewoonde hut, doch in den regel slechts, om den dood te gemoet te gaan. Zij zet zich dan stil in een hoek der ouderlijke hut neder, gebruikt noch spijs noch drank en is na verloop van weinige dagen, lang voordat zij den hongerdood zou hebben kunnen sterven, een lijk; de smart heeft haar het hart gebroken.

De kinderen zijn zeer gehoorzaam. Men hoort en ziet hen vrolijk spelen; het zijn volstrekt geene zoete kinderen, doch zij schreeuwen en huilen niet; wordt hun een verzoek geweigerd, dan herhalen zij dit niet, maar gaan zwijgend heên. Het is in den regel iets zeldzaams, dat men ziet, dat de kinderen bestraft of geslagen worden. Dit is enkel het lot der meisjes, als zij van de ouderlijke magt onder die van haar echtgenoot komen. Vrees zetelt niet in het hart der kinderen, en bij gevolg moet het wel het goede voorbeeld zijn, dat zoo weldadig op hen werkt. In de eerste familiën van het beschaafde Europa, waar de oneenigheid der ouders voor de kinderen verborgen wordt gehouden, waar de kinderen er ten minste niets van bemerken, vindt men nog eene levendige liefde tusschen broeders en zusters. Bij lieden uit de lagere standen, waar man en vrouw elkander dagelijks tallooze malen uitschelden en slaan, is er volstrekt geene sprake meer van; broeders en zusters beminnen elkander niet, haten elkander veeleer, zoeken hunne speelmakkers buiten den kring hunner familie en maken een leven en schreeuwen op straat, even als hunne ouders tusschen de vier muren.

De kinderen dezer Indianen dragen hunnen ouders de meeste achting toe; een wenk van vader of moeder doet het vrolijkste spel, het levendigste gesprek terstond ophouden. De meisjes zijn gewoonlijk stil en bedaard, en reeds zeer vroeg helpen zij hare moeder of moeders in de huishouding; de knapen slaan de spelen hunner vaders gade en volgen die na, oefenen zich in het hanteren der wapenen, in het vervaardigen van pijl en boog, lans en tomahawk; zij oefenen zich in het werpen met den lasso en kunnen, naauwelijks acht of negen jaar oud zijnde, door middel hiervan niet alleen een paard, maar zelfs den kop eener kip treffen; natuurlijk wordt deze

weder dadelijk losgelaten, doch dikwijls wordt dit met hetzelfde dier herhaald, waarom dan ook kippen en hanen een grooten afkeer tegen de jonge helden betoonen en zich zoo ver van hen verwijderd houden, als hun slechts mogelijk is.

De trappers, die de bergstreken bezoeken, ten deele om zelven wilde dieren te vangen, ten deele om met de inboorlingen handelsconnectiën aan te knoopen en de door hen verzamelde vellen over te nemen, vinden dikwijls aanleiding, om een geruimen tijd in eene kolonie te toeven; dan zijn zij gewoon met de schoonste van het dorp te huwen, indien zij tevens de dochter van iemand is, die veel invloed bezit. Van het oogenblik hunner aankomst af trachten zij zich met de betrekkingen bekend te maken, en wanneer zij gelooven voldoende inlichtingen ingewonnen te hebben, beginnen zij met den vader te onderhandelen. Dit wordt zeer gaarne gezien; niet slechts is het eene eer, zich met een blanke te vermaagschappen, het levert ook aanzienlijke voordeelen op. De koopprijs, die door den blanke voor een meisje betaald wordt, is verreweg grooter dan de rijkste inboorling betalen kan. Niet zelden ontvangt de vader voor zijne schoonste dochter eene buks, benevens een voorraad kruid en lood voor een geheel jaar. Dit is toch een hooger prijs, dan door de inboorlingen besteed wordt, want in de steden der Unie moeten deze de vuurwapens zeer duur betalen. Maar met den trapper, die niet met vellen, maar met dollars betaalt, is dit anders; hem kan de koopman niet bedotten, hij kent den prijs, en daarbij komt nog, dat de trapper zijne inkoopen in de voornaamste steden doet, terwijl de bewoner van het Rotsgebergte wacht, totdat de koopman, de opkooper, den weg van drie tot vierhonderd mijlen afgelegd heeft, om tot hem te komen, hem zijne goederen te brengen en zijne huiden te halen.

Deze reis laat zich de koopman, zoo als ook regt is, goed betalen; den hoogen prijs zijner goederen, die meestal onbillijk moet genoemd worden, verontschuldigt hij echter niet, door zich te beroepen op zijne moeite, maar op het gevaarlijke zijner reis en op de mogelijkheid, dat hij beroofd, ja, zelfs vermoord kan worden. Bragt een Shushuni zijne huiden naar St. Louis, dan zouden ze hem beter betaald worden, en hij zou het kruid en lood veel goedkooper kunnen inslaan.

XVI.

Hoe de trapper het aanlegt, om de zaak tot een goed einde te brengen. De nieuwe huishouding van den trapper. Hij heeft nooit twee vrouwen op éène plaats. Jonge weduwen. Eigenaardige manier der Half-Indianen, om zich vrouwen te verschaffen. Het tevreden en gelukkig leven dezer lieden.

Heeft de vader het doel van den jongen mensch begrepen, dan weet hij, dat deze genegen is, iets boven den geboden prijs te geven; en zoodra de trapper het met den ouden heer is eens geworden, wendt hij zich tot de werkelijke moeder van het schoone meisje. Hij biedt haar zes, ja twaalf zulke sterke naalden aan, dat zij daarmede reeën- en ossenhuiden kan naaijen. Kan zij hierdoor niet voor hem gewonnen worden, dan neemt hij zijn laatste middel te baat; hij laat haar een zakje met een pond glaskoralen van verschillende kleuren zien, en het hart, dat dáárdoor niet overgehaald werd, zou werkelijk van steen moeten zijn. Men geeft

der jonge bruid eenige roode en gele doeken, een paar el bontkleurig katoen voor een kleed; zoo snel hare voeten haar dragen kunnen, spoedt zij zich naar het bosch, om stijlen voor de hut te zoeken; de moeder geeft van den voorraad des huizes de noodige vellen tot bekleeding der tent; twee aaneengenaaide stierenhuiden, met buffelhaar volgestopt, vormen het huwelijksbed, dat, in plaats van met lakens, met eene zacht gelooide hertenhuid bedekt is, en hiermede is de huishouding in orde.

De trappers huwen altijd slechts *éene* vrouw, wel te verstaan *in iedere kolonie*, want zij hebben dikwijls meer vrouwen dan het rijkste opperhoofd of de meest aanzienlijke geneesheer; doch zij moeten voor het uiterlijke aan de grondstellingen hunner godsdienst getrouw blijven. Zij weten, dat de Christelijke godsdienst het haren belijders niet veroorlooft, meer dan éene vrouw te bezitten, en zij zouden voor geen prijs ter wereld bij de Snake–Indianen eene tweede vrouw nemen; daarentegen huwen zij bij de Punashly's weder eene vrouw, bij de Kraaijen–Indianen insgelijks, bij de Zwartvoet– en Platkop–Indianen evenzoo, en als zij nu bij vijftien verschillende stammen vijftien verschillende vrouwen bezitten en, van plaats tot plaats trekkende, bij ieder volk drie of vier weken vertoeven, totdat zij hunne handelszaken hebben afgedaan, dan hebben zij altijd slechts éene vrouw en hun geweten voelt zich op de meest voldoende wijze gerustgesteld.

De jonge vrouw des trappers is een voorwerp van den stillen nijd van alle anderen, want zij draagt katoenen kleedjes, heeft bonte doeken, en bezit zelfs — o, die overgelukkige! — een strooijen hoed, en iedere jonge schoone van hare jaren betreurt het hartelijk, dat de godsdienst des trappers hem verbiedt, meer dan éene vrouw te nemen; doch diens vrouw is daarover zeer verheugd, want de eenige vrouw haars mans te zijn, is, niettegenstaande

allen ootmoed der Indiaansche vrouwen, toch altijd haar stille wensch; daarom verpleegt zij haar man gedurende den korten tijd van zijne aanwezigheid ook zoo goed mogelijk, en daarom keert hij nooit terug, zonder de schoonste geschenken voor haar mede te brengen, als zilveren kettingen, penningen, die zij tot versierselen gebruikt, allerlei koperen voorwerpen en verschillende dingen meer, die zoo netjes door de bleekgezigten kunnen vervaardigd worden. Hare hut telt met ieder jaar een bewoner meer, en dit is de oorsprong der vele Half-Indianen, die, als zij tot het mannelijk geslacht behooren, zelfs door de voornaamste en beroemdste opperhoofden wegens hun moed en hunne list, hunne behendigheid en andere goede hoedanigheden hoog geacht worden. Wanneer zij meisjes zijn, dan hebben zij, nevens de lichtere kleur van den vader en de buitengewone beminnenswaardigheid der moeder, eene zoo hooge mate van schoonheid, dat zij het sieraad van een Europeschen salon zouden zijn. Men zou er zich over verwonderen, dat de Amerikanen hun ras niet trachten te verbeteren, door zulke Half-Indiaansche meisjes te huwen, wanneer men niet wist, hoe trotsch zij zijn op hunne afkomst, wanneer men niet wist, dat zij het andere ras als half dierlijk en ver beneden zich staande beschouwen.

Wanneer het huisgezin in den loop van vier of vijf jaren met een gelijk aantal kinderen vermeerderd is, is de trapper gewoon, die streken niet meer te bezoeken; is hij een jaar weggebleven, dan betreurt de jonge vrouw hem als een overledene en gaat nu voor eene weduwe door. Ieder wil de jonge, rijke vrouw huwen; zij is eene voortreffelijke partij voor alle kale jonge heeren, voor al die jonge krijgers, welke, van arme ouders afstammende, geene rijke bruidsgeschenken kunnen aanbieden, ja niet eens eene hut bezitten. Vindt een hunner genade in de

oogen der weduwe, dan vervallen de kooppenningen en de uitverkorene neemt dadelijk zijn intrek in haar huis. In zulk een geval heeft de jonge vrouw eene volkomen vrije keuze; zij kan, door niets belemmerd, de stem van haar hart opvolgen, en ter naauwernood geven de ouders in deze aangelegenheid aan hare dochter eenigen raad. Ook wordt alsdan de vrouw met vrij wat meer achting behandeld, dan anders onder de wilde stammen gebruikelijk is.

Zeer merkwaardig is het, dat de afstammelingen der blanken en inboorlingen, de kleurlingen, zich voor veel beter houden, dan hunne stamhouders van moeders zijde en ook door dezen als zoodanig beschouwd worden. Zij onderscheiden zich van hen niet alleen door hunne kleur en menige goede hoedanigheid, maar ook door de zeer slechte eigenschap van overdreven hoogmoed, ten gevolge waarvan zij het versmaden, zich met de lieden van hunnen stam te verbinden. Zij huwen gewoonlijk onder elkander, of, indien dit mogelijk is, nog liever met blanken; van daar hunne veelvuldige rooftogten naar het Zuiden, om zich daar van schoone vrouwen te voorzien. Zij doen in dit geval gewoonlijk niets anders, dan dat zij eene Europesche kolonie, een afgelegen dorp, eene farm overvallen, om de meisjes te ontvoeren. Verzetten de mannen zich daartegen, dan heeft dit wel bloedige koppen, doch geene dooden, geene skalpen ten gevolge. Verweren de mannen zich niet, dan loopt alles in vrede af, en zij rooven zelfs geen wollen deken of geen paard voor de weggevoerde schoone, ja, zij nemen haar in den regel ongekleed, zij nemen haar uit haar bed mede. De schakers zetten de jonge meisjes voor zich op het paard, wikkelen haar zorgvuldig in dekens, behandelen haar met de grootste achting en kwetsen hare eer, haar gevoel van schaamte

niet in het allerminst. Op deze wijze voeren zij haar naar hunne woonplaats, en hier eerst, nadat door de ouders of grootouders van den Half–Indiaan aan zekere ceremoniën is voldaan, worden zij de vrouwen van hare schakers.

Zulke huwelijken zijn in den regel zeer gelukkig; want ofschoon de Indiaan de vrouw als zeer laag, als verre beneden zich staande beschouwt, is toch het blanke ras iets zoo verhevens en achtenswaardigs in zijn oog, dat hij altijd met een gevoel van eerbied tot zijne jonge vrouw opziet en dit bevalt haar, daar zij, misschien het kind van een Duitschen of Ierschen daglooner, aan zulk eene behandeling niet gewoon is.

Zulke voorvallen zijn volstrekt niet zeldzaam en hier in het land hoort men een groot aantal waarlijk romantische verhalen; nooit echter verneemt men, dat de blanke vrouw van een volbloed– of een Half–Indiaan vrijwillig tot de haren terugkeert. Integendeel, wanneer de ouders met hunne vrienden, na onderscheidene jaren vruchteloos gezocht te hebben, de geroofde dochter eindelijk vonden, en haar met geweld met zich voerden, zoo als zij hun door geweld ontnomen was, dan waren eene onoverwinnelijke zwaarmoedigheid en een spoedige dood, wegens heimwee, het lot der teruggevoerde — gelukkig door hare ontvoering, ongelukkig door haren thuiskeer.

XVI.

Weder iets over de vrouwen der inboorlingen. Op welke wijze men de roodhuiden belasterd heeft. Grens-Indianen. Onderscheid tusschen dezen en de in het binnenland gevestigden. Verbreiding hunner overleveringen.

Men mag wel is waar van deze goede lieden niet ver-

wachten, dat zij zoo verschoonend handelen, als zij hunne gewone rooftogten doen; in dat geval worden de verschrikkelijkste gruwelen gepleegd. Zij hebben wel niet die dierlijke ruwheid met de soldaten der beschaafde natiën gemeen, die, wanneer zij eene plaats stormenderhand innemen, zich als losgelatene wilde dieren op hunnen buit werpen en allerlei schanddaden plegen, doch zij — de Indianen — vermoorden toch al wat hun weerstand biedt en gaan juist niet op eene aardige wijze met de vrouwen en meisjes om, die zij als buit met zich voeren; met zulk eene verschooning, als wij boven beschreven en medegedeeld hebben, gaan zij alleen te werk, als hun rooftogt geen ander doel heeft, dan een of meer meisjes te ontvoeren.

Met deze achting voor de blanke vrouwen en meisjes is hoogst moeijelijk het verbod, om met den man aan eene en dezelfde tafel te eten, overeen te brengen. Bepaalde maaltijden zijn niet gebruikelijk; de ketel met het daarin iederen dag terugkeerend geregt, namelijk het buffelvleesch en de maïs of eenige andere groente of meelspijs, hangt altijd over het vuur; de vrouw zorgt er voor, steeds eene voldoende hoeveelheid spijzen in voorraad te hebben. Ieder lid des huisgezins eet nu, wanneer hij lust gevoelt, en zoo is het ook met de vrouwen. Doch nooit zal eene vrouw zich vermeten, om gelijktijdig met haren echtgenoot iets te gebruiken. Hij neemt uit den ketel wat hem bevalt, en zij wacht zijne bevelen af; is zij zeer bemind, zeer bevoorregt, dan mag zij het wagen, hem een beter stuk voor te leggen, dan hij zelf zou genomen hebben, doch gelijk met hem te eten, dit mag zij niet wagen; dit zou dadelijk door eene verwonding gestraft worden. De man, de vader, de gast zitten met gekruiste beenen, de voeten digt aan het lijf gesloten, bij het vuur en bedienen zich van het beste en

lekkerste. Hebben zij den maaltijd geëindigd, dan staan zij op en veroorloven het soms aan de vrouwen, om nader te treden; gewoonlijk geschiedt dit echter eerst, wanneer de mannen zich uit de hut verwijderd of zich ten minste zoo ver teruggetrokken hebben, dat zij op geenerlei wijze door de nabijheid der vrouwen in hunne gesprekken kunnen gestoord worden.

Vreemd is het, dat de vrouwen van het inheemsche ras aanmerkelijk meer eten dan de mannen. Wanneer men beweert, dat de laatsten almagtig groote schrokkers, dat zij drinkers, ja, meer dan dit, zuipers van de ergste soort zijn, dan is dit eene lasterlijke aantijging. Dergelijke lieden ziet men slechts in de nabijheid der forten aan de grenzen, waar zij, door de Europeanen tot dronkenschap verleid, zich op de verschrikkelijkste wijze verlagen. Daar maakt men deze lieden met opzet herhaalde malen dronken; men wil, dat zij hun verstand verliezen, opdat men met hen kunne handelen, zoo als men wil. Wel is waar zijn zij dan niet meer aan menschen, maar aan dieren gelijk en de geringste omstandigheid geeft aanleiding tot doodslag. Doch dit beteekent volgens de zedeleer der Amerikanen volstrekt niets, want in zoodanig geval is men geregtigd, al de Indianen als honden neêr te schieten. Evenwel heeft men dit niet altijd ten doel; men maakt de Indianen meestal slechts dronken, om op eene gemakkelijker, goedkooper wijze in het bezit hunner goederen te komen. Zijn zij eens half dronken, dan geven zij twintig, zegge *twintig*, beverhuiden voor een glas brandewijn. Men ziet hieruit, welk eene winst uit zulk een handel te trekken is, hoe rijk de moeite, om den Indiaan in dien toestand te brengen, wordt beloond, en wie kan het den hoogst zedelijken Amerikanen ten kwade duiden, dat zij zich de onzedelijkheid hunner vijanden ten nutte maken?!

In het binnenland, waar de Indianen nog minder in aanraking met de Europeanen zijn gekomen, waar zij ten minste niet voortdurend met hen omgaan, vinden dergelijke wanordelijkheden niet plaats. De inboorlingen zijn zeer op hunne eer gesteld; de overdaad wordt voor iets onzedelijks gehouden; de Indiaan is altijd matig, zoowel in eten als in drinken, ja hij legt zich dikwijls ontberingen op; hongerig en dorstig van de jagt komende, valt hij niet op het eten als op eene prooi aan, maar gedraagt zich zoo bedaard en fatsoenlijk, als had hij nog pas een uur geleden iets gebruikt.

De berigten, die wij niet van Amerikanen, maar van Duitschers omtrent de inboorlingen ontvangen, moeten niet onvoorwaardelijk geloofd worden. Men moet steeds vragen, wie de schrijver geweest is; of hij, zoo als gewoonlijk het geval is, wel verder is geweest dan bij de grens–Indianen, want alsdan heeft hij niet met een volk, maar met het uitvaagsel van alle volken te doen gehad, en hij kan dus geene schets geven van het leven der inboorlingen en van hun karakter enz., maar slechts een overzigt van de ondeugden van een paar honderd individuen.

Onze reizigers hadden dezelfde ervaring, die wij hier mededeelen. Het waren niet de Indianen, die zij op de grenzen van Mississippi en Missouri hadden gezien, het waren eerbare, fatsoenlijke lieden, die aan den overdaad, welken men hun toeschrijft, geheel vreemd waren. De reizigers vertoefden lang genoeg onder hen, om op te merken, dat zij zoowel de dronkenschap als dronken lieden verafschuwden, en dat zij vele deugden bezaten, die men in de geciviliseerde landen tot de edelste en verhevenste zou rekenen.

Bij alle stammen, waarmede onze reizigers in aanraking kwamen, bleek het, dat dapperheid, stoïcynsche on-

verschilligheid omtrent smarten, behendigheid en vlugheid zeer hoog worden geschat. Ook merkten onze reizigers op, dat de Indianen hunne kinderen niet als dieren laten opgroeijen, maar dat door de ouders een opvoedingssysteem wordt gevolgd, waardoor de jonge lieden tot hun toekomstig beroep worden voorbereid. Niet slechts hooren de knapen reeds op zeer jeugdigen leeftijd de verhalen van de daden huns vaders uit den mond der moeder, maar later, als zij ouder zijn, vernemen zij ook in de raadsvergaderingen zoowel de stoutmoedige daden van hunnen vader als die van anderen; zij leeren daar de overleveringen, de geschiedenis en de lotgevallen van hunnen stam kennen. Ook worden zij geoefend in de wijze, waarop zij oorlog voeren; van hun zevende of achtste jaar af leeren zij reeds allerlei manoeuvres, leveren spiegelgevechten en worden daarin door de meest ervaren krijgslieden van hun stam aangevoerd; hierover hopen wij in het volgende hoofdstuk te spreken.

XVIII.

Oefeningen der knapen onder de leiding van oude krijgslieden. Bedrevenheid in het hanteren van den boog. Het skalperen van den vijand. Zegetoonen en treurzangen bij den terugkeer. De skalpdans. De omstreken van het Pyramide-meer.

Onze reizigers waren in de gelegenheid, zulk eene oefening bij te wonen. De geheele jonge bevolking van den stam der Tlamath, omstreeks zeshonderd in getal, en van zeven tot veertien jaar, werd op zekeren morgen naar de vlakte geleid en daar in het oorlogvoeren geoefend. De knapen hadden geene kleeding aan, waren

met boog en pijl gewapend en voorzien van een lederen gordel, een houten mes en een goeden bos prairie–gras op het hoofd.

De beide oude krijgslieden sloegen ieder met eene troep eene tegenovergestelde rigting in, zoodat zij elkander spoedig uit het oog verloren; daarna werd er tegen elkander front gemaakt en met de grootste omzigtigheid voorwaarts getrokken, als ware het er werkelijk om te doen, elkander bij verrassing te overvallen en elkanders stellingen op te nemen. Eindelijk was het zoo ver gekomen, dat de voorhoeden der beide kleine legers elkander in het gezigt kregen. Nu werd van weêrszijden alles aangewend, om de tegenpartij uit te lokken, dat zij zich bloot gaf. Hierbij nam het onderrigt der waardige veteranen een aanvang, en wanneer er aan de positie niets meer te veranderen was, begon de strijd. De beide legers rukten in eene zeer uitgebreide linie tegen elkander op, ongeveer op dezelfde wijze als de Europesche troepen tirailleren; echter staan zij niet twee aan twee, maar ieder is aan zich zelven overgelaten, en zoo gaat het op de linie der vijanden los.

Eerst maakte men van de bogen gebruik; met eene bewonderenswaardige behendigheid wisten de knapen er mede om te gaan. De pijlen waren van riet, van sterke grashalmen, en in plaats van eene ijzeren punt, was een kleine, ronde kiezelsteen aan het einde bevestigd, zoodat zij, wanneer zij troffen, wel eenige pijn, maar geene wonde konden veroorzaken. Ieder koos zijne tegenpartij, met wie hij alleen vocht, die hij door zijne pijlen zocht te treffen en wier pijlen hij zoo veel mogelijk ontweek, tot dat eindelijk de eene of de andere zoo getroffen was, dat het hem eene onmogelijkheid was, verder de wapens te voeren. In dit geval viel de getroffene als dood ter aarde, en de gelukkige schutter sprong uit zijne gelederen naar

die des vijands, trok zijn houten mes uit den gordel, gaf daarmede een slag op het hoofd zijns vijands, zette zijn voet op diens nek en stelde zich in het bezit van het bosje gras, dat de skalp verbeeldde.

Voor zoo ver men deze heldendaad kon zien, weêrklonk er een vreugdekreet in de rijen zijner strijdmakkers, en de kleine overwinnaar keerde met roem overdekt naar de zijnen terug.

Gebeurde het nu, dat zulk een kleine held zelf door eene pijl zoogenaamd doodelijk getrokken werd, en kwam de overwinnaar tot hem, om hem te skalperen, dan nam deze ook altijd de door zijne tegenpartij vroeger veroverde skalp mede, en zijn roem was zoo veel te grooter, want hij had niet alleen over een krijgsman, hij had over een overwinnaar, over een met het zegeteeken versierden held getriomfeerd.

De knapen waren met hunne geheele ziel bij dit spiegelgevecht en werden door de beide aanvoerders geprezen en tot dapperheid aangevuurd, totdat deze meenden, dat men genoeg gestreden had; en inderdaad, wanneer men bedenkt, dat de geheele krijgsoperatie voor het ontbijt plaats had en onderscheidene uren duurde, dan moet men bekennen, dat de knapen hunne beste krachten ingespannen en wel rust noodig hadden.

Daarna begaf men zich op weg naar huis. Beide partijen beklaagden zich in treurzangen over haar verlies; toen zij echter de woningen begonnen te naderen, werden er zegeliederen aangeheven. In deze liederen bezongen de jeugdige krijgers hunne heldendaden, en de skalpen, die zij veroverd hadden, de bosjes gras, droegen zij in triomf op de punten hunner bogen. In het dorp gekomen, verzamelde zich de kleine troep in de hut, waarin de raadsvergaderingen gehouden werden. Daar werd geene groote slemppartij aangerigt, maar men verhaalde eerst de hel-

dendaden, die ieder in het bijzonder en het kleine leger in het algemeen verrigt had; men liet de zegeteekenen zien, en verhaalde de listige wijze, waarop zij veroverd waren, terwijl de jonge meisjes en moeders met verrukking naar de verhalen luisterden en juichten bij het vernemen, hoe dapper de jonge lieden zich gedragen hadden.

Hierop volgde de skalpdans; de jeugdige helden plaatsten zich in een grooten kring; achter hen waren de vaders en de volwassene krijgslieden gezeten, en achter hen stonden de vrouwen van den geheelen stam; binnen den kring zag men hen, die skalpen veroverd hadden, een dans beginnen, met hunne bogen en messen in de regter– en den skalp in de linkerhand; zij tellen al de manmoedige daden, die zij begaan hebben, op, prijzen wel is waar de dapperheid van de tegenpartij, doch hunne eigene verheffen zij altijd nog hooger, en tot bewijs dat zij zich inderdaad kloek gedragen hebben, laten zij de skalpen zien.

Eerst wanneer deze dans is afgeloopen en ieder huisgezin de zijnen met zich naar zijne hut neemt, eerst dan wordt er aan gedacht, om aan de eischen van de maag te voldoen. Doch ook nu ziet men de knapen volstrekt niet, als gieren op hunne prooi, op het eten aanvallen; zij zijn voorloopig slechts de nabootsers der ouden, doch zij volgen hun stoïcismus reeds met zulk een goed gevolg na, dat men bekennen moet, dat er een tijd zal komen, waarin zij, omdat hunne ouders dit zoo deden, uit gewoonte hun voetspoor zullen drukken.

Nadat ons reisgezelschap zich in het land dezer nog zeer weinig bekende stammen verscheidene weken had opgehouden, kwam men weder bij nieuwe volksstammen. Men was in den omtrek van het Pyramide–meer, aan de Oostzijde der Sierra Nevada, in een dier weinige geluk-

kig gelegen dalen, welke dit gebergte tot sieraad verstrekken; wel vindt men er valeijen genoeg, maar dalen gelijk die, welke het Humboldt–meer begrenzen, zijn zeer zeldzaam. Het land is hier inderdaad zoo vruchtbaar, dat de reizigers niet weinig verbaasd stonden zulk een weelderigen plantengroei in het verre Westen te vinden, dat men zich gewoonlijk als eene dorre streek voorstelt; want zelfs hetgeen men in het land der Mormonen gezien had, kon in geenen deele vergeleken worden met datgene, wat men aan de Oostelijke helling van het Sneeuwgebergte aanschouwen mogt.

XIX.

Een gelukkig volkje aan den oever van eene rivier in de woestijn. Wijze om eene rivier over te trekken. Eene buffelboot wordt gebruik voor de overvaart. Eene squaw brengt haar al zwemmende naar den overkant. Indiaansche Najaden. Een gelukkige inval van den aanvoerder der expeditie. Een der aardigste avonturen.

De woestijnen — zooals men de schoone dalen van dit vruchtbare land gelieft te noemen — in het midden van het groote Amerikaansche vasteland gelegen, worden bewoond door een gelukkig volk. Wel is het even als hunne aanverwante stammen, oorlogzuchtig, doch tevens zoo beschaafd, als doorgaans alle volken zijn, die zich aan den akkerbouw gewijd hebben.

Hier wilde een der leden van de expeditie blijven; hij vond zooveel behagen in het vrolijke, gelukkige leven dezer lieden, dat hij besloot, het met hen te deelen. De

oplossing van dit bijna onverklaarbare gedrag was minder te zoeken in de romantische ligging van het land, dan wel in de verliefde stemming, waarin zijn hart door een klein avontuur was gebragt, dat wij na eene korte inleiding den lezer zullen mededeelen.

Het gezelschap moest eene rivier overtrekken, die vrij breed en diep was. In den regel gaat dit slechts met geringe moeijelijkheden gepaard; men bestijgt het ros, rijdt den stroom in, zoolang de pooten der paarden den grond nog kunnen raken, en daarna laat men de dieren zwemmen. Wel is waar heeft men daarbij het ongemak, dat men tot aan het middel doornat wordt; doch als men nog jong is, en de zon hare verwarmende stralen op de aarde zendt, heeft dit volstrekt geene nadeelige gevolgen. Anders is het, wanneer de herfstwinden woeden, of als de zon geene kracht genoeg heeft, om de kleederen spoedig te doen droogen.

Dit laatste was nu met onze reizigers het geval, want de avonden werden reeds zeer koud, en ofschoon men des middags zeer gaarne nog een verkoelend bad nam, was toch een lange rid in natte kleederen ver van aangenaam te noemen.

Men had de wagens de rivier eenige mijlen ver stroom opwaarts gezonden, om eene geschikte plaats te bereiken, waar men de rivier kon overtrekken; de reizigers wilden zich aan den moeijelijken marsch derwaarts onttrekken, en het volkje, dat aan deze en ook aan gene zijde woonde, bezat middelen, om hen, zonder er door te rijden of over te zwemmen, over de rivier te brengen, en men besloot, zich hiervan te bedienen.

Dit middel was de zoogenaamde buffelboot. Men bindt zooveel sterke takken aan elkander, als benoodigd zijn, om de lengte en breedte eener boot te vormen. Hieraan maakt men nu weder andere takken vast, die een

grooten boog vormen. Op zulk eene wijze verkrijgt men een grof vlechtwerk, waarover eene natte buffelhuid wordt gespannen, die men om den bovenrand heênwoelt en met sterke riemen daaraan vastnaait.

Zulk eene boot kan gemakkelijk acht tot tien man dragen, doch het is zeer moeijelijk haar te roeijen, omdat zij dan ligt gevaar loopt van te kantelen. Zij wordt in den regel met den haar toegedachten last bevracht en vervolgens door eene vrouw al zwemmende naar den anderen oever getrokken.

De Indianen bedienen zich niet van dit middel, om de rivier over te komen; zij houden dit voor eene schande, en zij zwemmen of laten zich door hunne paarden naar de overzijde dragen. Door de kleederen, die zij daarbij aanhebben, dringt het water niet; de ruwe, hun door de natuur gegeven huid droogt zeer spoedig op. Bij onze reizigers was dit geheel iets anders, en daarom bedienden zij zich volgaarne van zulk eene boot, ofschoon zij daardoor geheel in miscrediet kwamen bij de mannelijke inboorlingen.

De watertogt werd nu op de wijze bewerkstelligd, zoo als wij boven beschreven hebben. Eene squaw, voorzien van een touw, dat uit gedraaiden berkenbast bestond, ging, nadat de boot bevracht was, en zij hare kleederen wat opgeschort had, de rivier in, en toen het water dieper werd, wierp zij haar van reeënvellen vervaardigd rokje over haar hoofd in de boot, verloor den grond onder hare voeten en begon nu te zwemmen, terwijl zij de boot medevoerde.

Toen het reisgezelschap het midden van de rivier bereikt had, dook plotseling eene waternimf uit den vloed op en reikte lagchende eene hand met bloemen aan de lieden in de boot. Dadelijk daarop kwam er eene tweede te voorschijn, en spoedig eene derde, en zoo vervolgens tot

twaalf toe. Men zag zich omringd door een aantal meisjes van het dorp aan de overzijde, die zich baadden; het waren beeldschoone, jonge meisjes, bloeijend, sterk en vlug, zoodat men bij dien aanblik gaarne de eenigzins donkere huidkleur en de volgens onze begrippen ten minste niet klassieke gelaatstrekken vergat.

Toen Willis dit bekoorlijk tafereel beschouwde, kwam hij op het zeer verstandige denkbeeld, om zich deze lieve natuurkinderen tot vrienden te maken. Hij opende zijne jagttasch, waarin hij altijd allerhande snuisterijen had, en zoodra een der meisjes digt genoeg bij de boot uit het water opdook, wierp hij haar een snoer roode glazen koralen om den hals. Dit was iets moois, dit was iets, dat eene dankzegging waard was, en de vrolijke kinderen vereenigden zich, om de boot met grooter snelheid over de rivier te brengen; de gansche kleine schaar zwom in een kring om het vaartuig en trok of schoof de boot vooruit.

Toen men op deze wijze den oever naderde, trokken de meisjes de boot, daar de stroom nu minder sterk werd, met geringe inspanning digter naar het land toe, doch toen het water langzamerhand ondieper werd, verwijderde zich de eene na de andere van het vaartuig, en toen de beide laatsten nog slechts tot aan de heupen in het water stonden, gaven zij de boot een krachtigen stoot, die haar digt bij het land bragt; eene van haar ging nog op de knieën liggen, om de boot verder te begeleiden, doch toen het water haar op deze wijze ook te ondiep werd, keerde zij om en zwom de rivier weder in.

XX.

Wat het overtrekken der rivier ten gevolge had. Men moet op de wagens wachten. Een enkel woord over de gastvrijheid. De afstamming van dit kleine volkje. Verschillende kleur van huid en haar. Legenden der Indianen omtrent dit bevreemdend verschijnsel.

Deze scène had het lot van master Flint beslist. Flint heette eigenlijk Feuerstein, was een Duitscher en had zijn naam van Feuerstein in Fyrestone moeten veranderen, en daarop was eene vertaling in de spraak des lands gevolgd. Feuerstein, vuursteen, beteekent namelijk in het Engelsch Flint. — Hij was tot over de ooren verliefd en wist niet op welke der gratiën. Dit was nu het ergste, want hij kon ze allen onmogelijk huwen, zelfs wanneer hij de zeden der Indianen geheel en al volgde. Doch dit stond bij hem vast, dat hij het dorp niet verlaten kon, waar zoo vele schoone meisjes woonden, en hij verklaarde Marshal, dat hij van plan was het reisgezelschap vaarwel te zeggen en hier in het dorp te blijven.

Het reisgezelschap moest eenige uren toeven, om op de aankomst der eigenlijke karavaan, de wagens en de muildieren te wachten, en dus was er tijd, om over het onverwachte besluit te spreken en te beproeven, of hij niet tot andere gedachten kon gebragt worden; eindelijk stond men toe wat men niet verhinderen kon, daar niemand van het reisgezelschap, en dus ook Flint niet, den aanvoerder in dit opzigt omtrent zijn doen en laten rekenschap verschuldigd was.

De reizigers deden pogingen, om onder dak te komen, en men voldeed met de meeste voorkomendheid aan hun

verlangen. De beide kleine stammen, regts en links van den oever, waren zeer na aan elkander verwant, hetgeen een gevolg was van de omstandigheid, dat zij zoo digt bij elkander wonen. Zoodra de stammen elkander vijandig zijn, is dit eene onmogelijkheid; zij zouden elkaâr onophoudelijk beoorlogen en eindelijk geheel uitroeijen. Deze lieden echter woonden reeds lang digt bij elkander, waren over en weêr gehuwd, en dien ten gevolge in het algemeen als kinderen van één grooten stam te beschouwen.

De reizigers kwamen nu in het dorpje, werden gastvrij ontvangen, en vonden er eene buitengewone verscheidenheid van gelaatstrekken en verschillende kleuren van haar, oogen enz. Hierover waren zij niet weinig verrast, omdat zulk een verschijnsel onder de Indianen zóó vreemd is, dat men zoo iets naauwelijks voor mogelijk houdt. De Indianen toch gelijken allen in hooge mate op elkander, hebben groote haviksneuzen, schitterende, vurige oogen, lang gitzwart haar, dat bijna loodregt naar beneden hangt. Het schoone haar, dat het grootste sieraad is van het vrouwelijke geslacht, is daarom ook minder fraai, dan men bij den eersten opslag wel denken zou; het is niet fijn, niet zacht.

Zeer zonderling moest het daarom den reizigers voorkomen, hier lieden te vinden, die zeer fijn haar hadden, en daarenboven van allerlei kleur. Reeds in het dorp aan de andere zijde der rivier had men opgemerkt, dat niet alle vrouwen geheel zwart haar hadden. Hier liep dit echter zoo in het oog, dat ook de minder naauwkeurige opmerker het moest zien. Er waren velen onder de vrouwen en meisjes, en nog meer onder de mannen, wier haar bijna blond, ten minste zoo lichtbruin was, dat men met zekerheid kan aannemen, dat het ras hier niet zuiver, maar gekruist is. De verschillende kleuren en

tinten van de huid en het haar waren volstrekt geene uitzondering op den regel, maar zoo algemeen, dat men er uit besluiten moest, dat de kruising van langen tijd dagteekent. Zij zagen lieden, die zestig en meer jaren telden, wier huidkleur volstrekt niet donkerder was, dan die van een landbouwer bij ons te lande.

Willis en Marshal, wier lust het was, op zulke bijzonderheden acht te slaan, vroegen, door tusschenkomst van Bill Spaniard, aan het opperhoofd, of hij ook soms de oorzaak van deze verschillende tinten van huid en kleur, van haar en oogen wist; en zie, de man kende ze inderdaad. Hij verhaalde, dat de groote Geest, die al het land aan de roodhuiden gegeven heeft, zag, dat deze voortdurend krijg met elkander voerden en op deze wijze elkaâr langzamerhand te gronde moesten rigten. Daarom sprak hij tot de bleekgezigten: »Maakt groote kano's, rigt er boomen in op en laat u door den wind voortdrijven. Gaat daar, waar de wind u zal heênvoeren, aan land, verbindt u met de bewoners, verzoekt hun, dat zij u vriendschappelijk in hun midden opnemen, en blijft onder hen, totdat ik andere boden zenden zal, die u weder terughalen.

»De bleekgezigten," dus vervolgde het opperhoofd, »deden, wat de groote Geest hun bevolen had, en de dienaren zijner magt bragten hen over het groote water en voerden hen vele eilanden voorbij; doch nergens konden zij landen. De groote Geest had voor hen eene andere plaats bestemd. Eindelijk kwamen zij in een gedeelte der groote zee, waar het water zeer warm en tevens ondiep was; zij bleven nu zoo digt mogelijk bij den oever, want zij hadden met een sterken stroom te worstelen. Verscheidene dagen hield deze sterke stroom aan, totdat zij op eens aan twee zijden land bemerkten. Zij hadden eerst land aan hunne regterzijde gehad, thans zagen zij

het ook in de verte aan de linkerzijde, en zij meenden zich nu in eene baai te bevinden; doch dit was niet zoo. De vader der wateren — de Mississippi — had hen in zijn schoot opgenomen; en hoe ver zij ook voortvoeren, zij bereikten het einde van de vermeende baai niet.

»Thans hadden zij overal aan land — indien men de moerassige oevers zoo kan noemen — kunnen komen, doch zij zagen slechts monsterachtige geschubde dieren, met een grooten muil en vreeselijke tanden, in de moerassen loeren, voeren daarom den grooten stroom verder op en hoopten eindelijk bij land te komen, dat droog genoeg was, om er aan wal te kunnen stappen.

»Nu kwamen zij bij eene plaats der rivier, waar het gele water eene witte kleur had aangenomen, en toen zeide een der aanvoerders: »Hier zullen wij blijven, hier wordt het land droog, hier zien wij ook boomen, en dus kunnen wij hutten bouwen." — Een ander zeide daarop: »Wie weet welk water dit is, en wie weet waar het ons heênvoert. Het water, dat ons vaartuig tot nog toe gedragen heeft, is geel, en hier wordt het zoo helder als kristal. Wij zullen het gele water weder opvaren en zien, waar het ons brengen zal."

»Het gebeurde zoo als de laatste gezegd had, doch daardoor veranderde hunne route geheel en al. Tot nog toe hadden zij de zon aan hunne regterzijde op- en aan hunne linkerzijde zien ondergaan, en thans ging de zon achter hen op en voor hen onder. (De Missouri, die van het Westen naar het Oosten stroomt, maakt daar waar de Mississippi, die van het Noorden naar het Zuiden vloeit, er in uitloopt, een regthoek. Zonderling is het, dat de groote stroom hier zijn naam moet afstaan aan den veel kleiner Mississippi, daar de geringe hoeveelheid water, die de Mississippi den Missouri bij St. Louis aanvoert, van weinig beteekenis is. Deze regthoek

bedoelt het opperhoofd bij zijn verhaal over den veranderden stand der zon, gedurende de reis der landverhuizers.)

»Nu hadden zij altijd aan beide zijden land. Doch dit land beviel hun niet zeer, en zij voeren steeds verder; zij gingen de plaatsen voorbij, waar zich de roodhuiden gelegerd hadden en werden door dezen met ontzetting opgemerkt, doch vertrouwden zelven de roodkleurige lieden niet zoo veel, dat zij hen durfden naderen, en dus vervolgden zij steeds hun togt, altijd in de rigting naar het Westen, totdat zij bij de groote bergen kwamen, waaruit de »vader der wateren" ontspringt.

»Nu konden zij niet verder, hier moesten zij dus blijven; de groote Geest had hen hierheên gezonden, en hier kwamen zij in aanraking met de roodhuiden. Eene groote menigte wild, vruchten, granen, heerlijke wortelen vond men er in overvloed; den vreemdelingen ontbrak het aan niets, en zij werden vriendelijk door de inboorlingen ontvangen. Zij bragten werktuigen mede, om houten huizen te bouwen, voerden andere met zich, om er den grond mede te bewerken, hadden ook voortreffelijke ijzeren hoeden en schilden, bezaten lange lansen met punten van hetzelfde metaal, benevens lange en korte messen. Zij deelden dit alles met de inboorlingen, huwden hunne dochters en vormden een groot en magtig volk, dat de schrik van alle andere stammen werd. Het volk nam langzamerhand in aantal toe, had steeds meer grond voor zijn gebruik noodig, en zou er nog wonen, zoo de groote Geest het gewild had; doch zij zullen zeker zijn toorn opgewekt hebben, want hij zond lieden, die donder en bliksem in hunne hand hadden, en het volk was voor deze zoo bevreesd, dat het zich achter de bergen terugtrok.

»Zij leefden nu wederom langen tijd in vrede, totdat

de mannen met donder en bliksem in de hand de bergen overtrokken en hen ook van hier poogden te verdrijven.

»Wat de eerste maal zulk een vreeselijken schrik verspreid had, was ook thans nog verschrikkelijk genoeg, doch onze voorvaderen vlugtten niet weder, maar verdedigden zich. Doch al hun strijden, al de opofferingen, die zij zich getroostten, waren te vergeefs; zij werden teruggedrongen, nadat zij de helft hunner krijgslieden verloren hadden, en zoo is het tot op den tegenwoordigen tijd gebleven.

»Hier leven wij, het overschot van dat magtige volk, hetwelk ontstaan is uit de verbindtenis van de bleekgezigten met de roodhuiden. Deze verbindtenis met de bleekgezigten is de oorzaak, waarom men zoo velerlei kleuren van haar en oogen, zulke verschillende tinten der huid bij ons aantreft. Doch ons geslacht zal niet uitgeroeid worden, want de bleekgezigten komen tot ons, huwen onze vrouwen, en onze jongelingen beminnen de dochters der bleekgezigten meer dan de dochters der roodhuiden."

XXI.

Onderhandelingen over het blijven van Flint bij de inboorlingen. Een vuursteen, die niet alleen vonken geeft, maar zelfs vuur. Hih-lah-dih, de zuivere bron. Lah-hah-mih, de witte bloem. Pschan-schah, het welriekende gras. Eenige confusie. Wat eene goede partij is.

Na dit verhaal zeide Willis, dat het wel mogelijk kon zijn, dat zich weder een bleekgezigt bij hen zou vestigen, en hij verhaalde, dat Flint, die, zoo als wij weten, verliefd was geworden op de badende meisjes, het reisgezelschap verlaten wilde, om hier te blijven en te huwen.

Het opperhoofd sprak:

»Wij hebben vele meisjes, veel meer dan jonge mannen; het is daarom goed, wanneer het bleekgezigt eenige onzer dochteren huwen en een wigwam bij ons bouwen wil."

»Toch niet," zeide Marshal, »niet eenige, maar ééne."

»Nu, zoo als hij verkiest", antwoordde het opperhoofd. »Eenigen of ééne, het komt er slechts op aan, hoe vele hij koopen en onderhouden kan."

Gedurende deze onderhandelingen had Flint in het dorp eens rondgezien naar haar, die zijn hart zulk eene diepe wonde had toegebragt.

De meisjes waren allen teruggekeerd, want zij waren begeerig, om de beminnenswaardige vreemdelingen te zien, van wie zij zulke schoone geschenken hadden gekregen, en zoo viel het Flint zeer gemakkelijk, de jonge meisjes nogmaals op te nemen. Spoedig had hij ook in Hih-lah-dih (de zuivere bron) haar gevonden, die zulk een diepen indruk op hem had gemaakt, een schoon meisje met lichtbruin haar en even lichtbruine oogen, die zeer wel pasten bij hare vrij lichte tint. Hij sprak met haar vader over de wenschen, die hij koesterde; hij vond het meisje bereid, zijne liefde te beantwoorden; de koop werd voor een paar wollen dekens en een pond kruid gesloten, en Flint keerde, gelukkig als hij was, terug, om daar, waar hij bij het opperhoofd den aanvoerder der expeditie hoopte te vinden, dezen de zaak mede te deelen. Doch wie schetst zijne verbazing, toen hij voor eene andere tent een wonderschoon meisje zag zitten, in wie hij haar herkende, die hij eigenlijk zoo schoon had gevonden, en die hij in Hih-lah-dih had gemeend te vinden. Vol vreugde ging hij naar het bekoorlijke meisje, greep hare hand en deed haar de vurigste liefdesverklaringen. Zij verstond geen woord van

hetgeen hij zeide, en nogtans begreep zij hem volkomen. De taal der liefde moet toch iets eigenaardigs hebben, want waar men ook komt, welke taal men ook spreekt, men wordt, zoodra er van liefde sprake is, overal begrepen, natuurlijk wanneer de jongeling aan het meisje even goed bevalt, als het meisje aan den jongeling.

Flint werd door de lieve Lah-hah-mih, de witte bloem, volkomen begrepen. Zij trok hare hand, die hij gevat had, niet terug, belette hem niet, dat hij zich naast haar nederzette, en toen hij dadelijk met haar vader sprak en hem insgelijks twee wollen dekens en een pond kruid beloofde, als hij hem zijne dochter ten huwelijk gaf, was de zaak onmiddellijk en zonder de geringste moeijelijkheden geklonken.

Overgelukkig, dat hij zijne vergissing nog te goeder ure bemerkt had, ijlde Flint verder — neen, niet verder, maar terug; hij had in zijn liefderoes vergeten, welken weg hij moest inslaan, om bij Marshal te komen. Hij kwam de tent van Hih-lah-dih voorbij, zag haar daar staan en verklaarde haar met de roerendste uitdrukkingen en eene stem zoo zacht als die van een schreijend meisje, dat hij zich vergist had, en dat hij niet haar, maar eene andere beminde.

De »zuivere bron", het lieve vriendelijke meisje, was betooverd door zijne beminnenswaardigheid; zij neigde het hoofd aan zijn boezem, en toen hij haar omhelsde, geroerd door zoo veel zachtmoedigheid en vriendelijkheid, die hem niet eens zijne trouweloosheid verweet, drukte hij haar met beide armen aan zijne borst.

Het afscheid, op deze wijze van het schoone meisje genomen, werd door haar echter niet zoo opgevat, als het werkelijk was; »de zuivere bron" beschouwde dit veeleer als eene herhaalde liefdesverklaring.

Flint spoedde zich voort; doch welk een haast hij ook

maakte, zijn lot kon hij niet ontgaan, en dit voerde hem voorbij de hut van Pschan-schah, het welriekende gras, die juist haar lang, donker haar in de zon liet opdroogen. Flint stond als vastgeworteld; dat was het engelachtige wezen met de roode wangen, de zwarte oogen en het zwarte haar, dat zijn hart voor zich had gewonnen.

Wat was dit? Hoe hadden zijne zinnen hem zoo kunnen bedriegen, dat hij in de beide andere meisjes zijne beminde had meenen te zien, terwijl deze het toch inderdaad was.

Hij kon geen weerstand bieden aan den aandrang van zijn hart; het lieve meisje was al te behoorlijk, dan dat hij zou hebben kunnen twijfelen omtrent hetgeen hem hier te doen stond. Zij moest de zijne worden, zij, en geene andere, en dadelijk verklaarde hij haar onder de heiligste verzekeringen, dat hij haar aanbad, dat hij haar huwen wilde, en dat de geheele geschiedenis met de beide andere meisjes slechts eene grap was geweest.

Het grootste gedeelte dezer uitroepingen werd wederom door Pschan-schah begrepen, en op het andere, de grap namelijk met hare beide voorgangsters, sloeg zij weinig of geen acht, misschien alleen omdat zij het niet begreep, daar het niet de taal der liefde was.

Flint had de zaak spoedig met haar in orde gebragt en was het ook met de ouders weldra over den prijs eens; en zoo kwam Flint met een kloppend hart eindelijk bij den aanvoerder der expeditie, deelde hem zijn voorgenomen huwelijk met Pschan-schah en zijne afspraak met As-ko-lah, het beerenhart, haar vader, mede.

»Gij vergist u, Flint, ten opzigte van den naam," sprak Marshal, »het is To-kei-ih, de gehoornde steen, wiens dochter gij huwen wilt, en die hier gekomen is, om bij mij te vernemen, of gij wel in staat zijt, de beide dekens en het pond kruid voor zijne dochter, »de zuivere

bron", te betalen. Ik heb hem daaromtrent reeds gerustgesteld; ik heb hem gezegd, dat gij zeer rijk zijt; dat gij meer dan twintig wollen dekens bezit, veel kruid en daarbij nog vele andere nuttige dingen, en dat hij aan u zonder bedenken zijne dochter kan geven, daar gij bovendien een goed schutter zijt en wel voor het noodige wild zult zorgen."

XXII.

Vergissingen aan alle zijden. Drie bruiden voor één bruidegom. Verlegenheid van den aanvoerder der expeditie. Persoonlijke denkbeelden van Bill Spaniard over de verhouding van man en vrouw onder de bleekgezigten en de roodhuiden. De huwelijken en de scheidingen bij de blanken en inboorlingen.

»Wel is het eene vergissing," sprak Flint; »ik heb gemeend »de zuivere bron" te beminnen, en had ik de andere niet gezien, dan zou ik het nog gelooven, doch ik heb er dadelijk de »zuivere bron" kennis van gegeven; zij heeft mij omhelsd en verder in onze scheiding bewilligd."

»Doch hoe komt het dan, dat haar vader bij mij is gekomen, om omtrent over uwe gegoedheid inlichtingen te vragen?"

Flint kon dit niet ophelderen; de zaak werd nog ingewikkelder, toen ook Tschu–ga–chat de donkere rook, de vader van »de witte bloem", met hetzelfde doel en later ook As–ko–lah, de vader van »het welriekende kruid" tot Marshal kwamen.

Bill Spaniard helderde deze zaak op; de goede lieden

hadden elkander niet begrepen. Het was nu duidelijk, dat de jonge vreemdeling behagen gevonden had in de schoone dochteren des lands, en dat de drie vaders al te zeer tevreden waren over den door hen gesloten koop, dan dat zij genegen zouden geweest zijn, hem te ontslaan, en daarom verlangden zij de vervulling der afspraak.

Waar de gewoonte dit met zich brengt, kan het misschien niet verschrikkelijk genoemd worden, onderscheidene vrouwen te huwen, doch waar het tegendeel plaats vindt, waar men gewoon is, slechts ééne vrouw te huwen, is het eene bedenkelijke zaak, zich plotseling als bruidegom van drie meisjes te moeten beschouwen, die bovendien nog alle drie schoon en lief zijn, en den jongen man om het zeerst beminnen.

Marshal en Willis verklaarden aan den tolk, den Half-Indiaan, dat het onmogelijk was, dat Flint alle drie meisjes te gelijk kon huwen; doch de Half-Indiaan, die de onmogelijkheid hiervan niet kon inzien en er opmerkzaam op maakte, dat iedere tent dezer gelukkige Indianen onderscheidene, ten minste twee, in vele gevallen echter ook zes tot acht vrouwen bevatte, verklaarde den reizigers, dat bij een eenmaal gedaan en aangenomen huwelijksaanzoek met eene dochter des huizes het de verschrikkelijkste beleediging, de grootste smaad zou wezen, terug te treden. Hij zeide, dat, als hij overbragt, hetgeen Willis hem beval, Flint ongetwijfeld door den pijl van den vader doorboord worden of onder zijn tomahawk vallen zou; hij wilde veel liever met een gewonden buffel strijden dan met een in zijne eer gekrenkten Indiaan. Hij vermeldde nog, dat het de gewoonte onder deze lieden was, onderscheidene vrouwen te huwen; de bedenkingen, die uit godsdienstige beschouwingen of Christelijke leerstellingen konden voortvloeijen, konden hier niet

in aanmerking komen, daar er toch geene sprake was van een Christelijk huwelijk, maar slechts van eene op de wijze der Indianen gesloten verbindtenis, die met de Chistelijke instellingen niets gemeen had; eene verbindtenis, die even gemakkelijk ontbonden kan worden, als zij gesloten wordt, en dat het eene volslagene onmogelijkheid was, de aanstaande drie huwelijken te ontgaan.

Op de verwonderde vragen en het hoofdschudden van de beide aanvoerders zeide de Half-Indiaan:

»Gij, bleekgezigten, hebt andere denkbeelden omtrent de eer, dan de roodhuiden. Wanneer gij, bleekgezigten, een meisje eene trouwbelofte doet, haar verleidt en daarna gewetenloos aan haar lot overlaat, schijnt dit niet met uw eergevoel te strijden; want dezelfde man, die zoo gehandeld heeft, zal op den dag, waarop zich het ongelukkige, verleide meisje het leven beneemt, zich weder verloven; hij zal naar de hand van ieder meisje kunnen dingen, terwijl zij hem zonder bedenking hare hand zal geven. Dit gaat onder de Indianen zoo niet. Ten eerste zal hij geen meisje verleiden; dat is onmogelijk, daar ieder aanzoek door het meisje als een huwelijksaanzoek wordt beschouwd, en het staat haar vrij, dit aan te nemen of te weigeren; in het eerste geval spoedt zich de gelukkige minnaar naar de ouders zijner uitverkorene, de zaak wordt besproken, de echt gesloten, en van verleiding kan er geene sprake zijn. Dit zijn Indiaansche denkbeelden. De andere begrippen zijn die der Engelschen, der beschaafde wereld. Schande over zulk eene civilisatie!"

»Nu zullen wij de keerzijde beschouwen," vervolgde de Half-Indiaan. »Gij kunt het met de vrouw, die gij gehuwd hebt, niet vinden, of zij niet met u; gij zoudt gaarne van haar scheiden, of zij van u. Hier, bij de Indianen, zegt men tot den vader: Hier hebt gij uwe

dochter weder, ik verlang den koopprijs niet terug, doch ik wil niet, dat zij langer mijn wigwam met mij deelt. Niemand vraagt naar de reden der scheiding. Als man en vrouw elkander beminden, dan zouden zij niet willen scheiden, en dus is het goed, om aan dezen wensch geene hinderpalen in den weg te leggen. Het huwelijk wordt door beide lieden gesloten, om elkander gelukkig te maken; als zij gevoelen, dat dit niet mogelijk is, dan scheiden zij.

»Bij u is het geheel anders. Ik ben veel te lang in uwe steden geweest, heb te veel van uwe zeden gezien, om niet te weten, hoe het bij u te lande gaat. Men wil scheiden, doch dit gaat zoo gemakkelijk niet; de geestelijke zegt, dat de huwelijksband door den grooten Geest gelegd is, en dat de echt niet naar welgevallen kan ontbonden worden. Naar welgevallen, neen, maar wel als men zeer rijk is; ja eene scheiding is bij u niet onmogelijk, maar zij kost veel geld. Wie dit niet heeft, is er erg aan toe. — Toch niet! Eigenlijk is hij er niet erg aan toe; hij werpt zijne vrouw een stuk touw om den hals, brengt haar naar de markt en verkoopt haar daar voor een halven of een heelen dollar, geeft den kooper het touw in de hand, neemt het geld in tegenwoordigheid van getuigen aan — en nu is hij gescheiden." 1)

»Vriend Bill," zeide Marshal, »gij spreekt van Engeland, niet van de Vereenigde Staten; hier verkoopt men zijne vrouwen niet!"

»Juist," antwoordde de Half-Indiaan, »hier handelt men niet zoo; men reist met zijne vrouw weg, en na een half jaar of na drie maanden keert men zonder haar terug, doch met eene doodacte; zij is daar of daar

1) Wij laten dit gezegde voor rekening van den auteur.

eensklaps overleden, en nu is men in de gelegenheid eene andere te huwen."

XXIII.

Scheidingen bij de meest zedelijke natie der wereld. Goede raad begint duur te worden. Een paar kleine leugentjes. Bill Spaniard wordt zeer boos en verlaat het reisgezelschap. Flint of Vuursteen voldoet aan zijne beloften, in weerwil van de preek, die de edele Willis over dit punt tot hem hield. Bill Spaniard vereenigt zich met Feuerstein. De drie aanstaande schoonvaders worden tevreden gesteld. Men bouwt eene nieuwe hut.

»Bill, Bill! hoe kunt gij zulke schanddaden van onze waarlijk zedelijke natie vertellen; van waar hebt gij al die lasteringen?" zeide Willis.

»Vriend, ik heb ze met eigen oogen aanschouwd, en ik geloof, dat het niet in uw plan zal liggen, om te ontkennen, dat het zoo is. Zeg mij dan toch, wat zedelijker is, eene scheiding door de vrouw naar haar vader terug te zenden, of eene scheiding door vergiftigde koffij in de eene of andere herberg?"

»Ik wil over dergelijke dingen niet met u twisten, onze ideën loopen te ver uiteen; ik vind al wat gij spreekt zoo afschuwelijk, dat ik ten eerste niet zeggen kan wat beter is, terwijl ik er ten tweede tegen op moet komen, dat men bij eene over het algemeen zoo hoogst zedelijke natie, als de onze is, dergelijke gevallen dikwijls ziet gebeuren. Doch zwijgen wij daarover thans; het is nu alleen de vraag, hoe wij de zaak van Flint tot een goed einde zullen brengen."

»Nu, dat is dood gemakkelijk," hernam Bill Spaniard;

»het eenvoudigste is, dat hij de drie meisjes huwt; en als gij in deze natuurlijke oplossing geen genoegen wilt nemen, dan moet gij maar zien, hoe gij de zaak anders bereddert."

»Ik denk," zeide Willis, »dat wij de vrienden zullen kunnen tevreden stellen, door aan alle drie te verklaren, dat Flint op dit oogenblik niet in het bezit is van de dekens en van het kruid; dat hij met ons de bergen moet overtrekken, om hetgeen zijn eigendom is te halen, en dat hij voor de heenreis vier dagen en voor de terugreis wederom vier dagen zal noodig hebben, zoodat hij op den negenden dag teruggekeerd zal zijn, om zijne drie schoone vrouwen naar zijn wigwam te voeren."

De Half-Indiaan stiet driftig zijne geweerkolf op den grond, keerde den spreker verachtelijk den rug toe en verwijderde zich. Nadat hij echter omstreeks honderd schreden gedaan had, kwam hij terug, en sprak:

»Ik heb u met geen enkel woord meer willen verwaardigen, want gij zijt mij te verachtelijk, om met u te spreken; doch ik wil u echter zeggen, hoe ik over u denk. Verstandige lieden overleggen eerst, alvorens zij spreken; brave lieden doen hunne beloften gestand; schurken verdraaijen hunne beloften of weten er zich van te ontslaan op eene wijze, zoo als gij van plan schijnt te zijn, en met schurken wil ik niet te doen hebben. O, wat zijn de roodhuiden edele, voortreffelijke menschen, als men ze vergelijkt met deze hoogst zedelijke Amerikanen! Vervloekt zij het schot, dat ik voor u afvuurde! vervloekt ook het woord, dat ik voor u sprak! Ik blijf zoo lang hier, totdat de wagens zijn aangekomen, en dan zeg ik u voor altijd vaarwel — neen ook dat niet! Het ga u wel, kan ik niet tot u zeggen — neen, het ga u zoo slecht, als gij verdient!"

De beide mannen riepen den wegijlende achterna en

verzochten hem terug te keeren; doch te vergeefs, hij vervolgde zijn weg.

Flint was door de woorden van den Half-Indiaan tot nadenken gebragt, en na eenige oogenblikken stilzwijgens verklaarde hij aan Willis, dat hij hier blijven, een Indiaan worden, zich naar hunne zeden en gebruiken schikken en de aan de drie meisjes gedane beloften houden wilde.

»Goed," sprak Willis, »als gij het voor braver beschouwt, drie vrouwen te huwen; als gij het voor beter houdt, uwe dwaasheid als wijsheid aan te merken en op den ingeslagen weg voort te gaan, dan kan ik er niets aan doen, want ik heb u niet te bevelen, maar slechts te waarschuwen en te raden. Doch keer in dit geval nimmer naar eene der steden van de Vereenigde Staten terug, want onze hoogst zedelijke natie zou het hoogst waarschijnlijk zeer kwalijk opnemen, als zich te midden der Christelijke gemeente een geval van bigamie of polygamie opdeed, en ik zou de eerste zijn, die als getuige tegen u optrad. Waarlijk, dan zou ik niet gaarne uw lot met u deelen; want gij weet, op het punt van godsdienst en zedelijkheid zijne onze wetten zeer gestreng, en zeer zeker zoudt gij opgehangen worden."

Flint zweeg doodstil op deze deftige toespraak van den aanvoerder der expeditie en snelde Bill Spaniard achterna, die de wagens te gemoet was gegaan. Hij had alle moeite, om den stijfkoppigen Half-Indiaan tot staan te brengen. Toen hij hem evenwel verklaarde, dat hij overtuigd was, dat de denkbeelden van den halfbloed de regte waren, en hem mededeelde, dat hij hem volgen wilde, doch hem noodig had, om zich door de inboorlingen te doen begrijpen, vond hij hem bereid, om als tolk en bemiddelaar op te treden. De Half-Indiaan kon echter niet nalaten, hem te zeggen, dat hij het zich

niet verklaren kon, hoe het hem zoo veel moeite kon kosten, om goed en als een regtschapen man te handelen. »Wat het gevoel zegt, doe dat, en dat is goed, daarvan kunt gij u verzekerd houden," dus eindigde Bill Spaniard. — Flint antwoordde wel is waar, dat het gevoel van verschillende menschen verschillend is, en dat hij het huwen van onderscheidene vrouwen, uit een zedelijk oogpunt beschouwd, niet iets goeds kon noemen. Doch toen de Half-Indiaan hem daarop vroeg, of een huwelijksaanzoek, bijna te gelijker tijd aan drie meisjes gedaan, hem dan zedelijker voorkwam, wist hij niets te antwoorden, daar, naar zijn oordeel, reeds bij het vragen om de hand der tweede eene trouwbreuk gepleegd werd tegen de eerste.

Willis had zich verwijderd, doch de drie Indianen waren bedaard op de plaats blijven zitten, waar zij zich dadelijk bij hunne komst hadden nedergezet. Zij toonden niet het minste of geringste ongeduld en waren ook volstrekt niet bezorgd, want in alle gevallen zijn zij gewoon eerst na te denken en zich den noodigen tijd te geven, om een vast besluit te nemen omtrent hetgeen hun te doen staat. Toen de Half-Indiaan hun zeide, dat de vreemdeling bereid was, om zijn woord gestand te doen, verbaasde dit de drie aanstaande schoonvaders zigtbaar; zij konden, zoo als het scheen, niet begrijpen, met welk doel men hun zulk eene verzekering gaf. De goede lieden moesten toch niet veel met de bleekgezigten in aanraking geweest zijn; want wat is over het algemeen het *parole d'honneur* bij hen? Onder de Spanjaarden en Italianen is men gewoon, zich tot de vervulling eener belofte onder eede te verbinden, en de verontschuldiging, dat men er geen eed op gedaan heeft, is volkomen voldoende, om zich te regtvaardigen, als de belofte niet nagekomen wordt.

Aan de drie vaders werd beduid, dat de bepaalde prijs op dit oogenblik nog niet betaald kon worden, daar de wagens, waarop zich de goederen der reizigers bevonden, nog niet aangekomen waren, eene verontschuldiging, die deze volgaarne aannamen en daarna naar hunne hutten terugkeerden, om alles voor het huwelijk hunner dochters in gereedheid te brengen. Bill zag met zijn vriend om naar eene plaats voor den wigwam, die gebouwd moest worden. As–ko–lah, de vader van »het welriekende kruid", die door hen in den arm genomen werd, was dadelijk bereid, hen niet alleen te raden, maar ook te helpen.

»Ik zie", zeide hij, »dat mijn jonge vriend voor alle dingen zich eene woning moet bouwen, want hij heeft nog geen wigwam; welaan, hier zijn stierenhuiden, hij neme daarvan zooveel hij noodig heeft, en late voor mij, wat hij niet gebruikt; de buffels zijn talrijk op de weiden en er is nog meer hout voor stijlen in de bosschen; wij zullen geen gebrek daaraan hebben."

Men toog terstond aan het werk; de dochters van den waardigen man bragten de huiden, spreidden ze in de zon uit, teekenden met een stuk houtskool er den vorm op, die noodig was om eene hut te bekleeden, knipten of liever sneden op die streep de huiden af, naaiden de stukken aan elkander met dunne riemen, die men kruiswijze door de naast elkander liggende stukken der huiden trok. Daarna werd er hout voor de stijlen der tenten gehaald en de plaats voor de nieuw te bouwen hut uitgekozen.

XXIV.

Het bouwen van den nieuwen wigwam. Zijne buitengewoon groote afmetingen. De wijze van bouwen en de inrigting der verschillende afdeelingen. Poging, om Bill Spaniard tot het voortzetten der reis te bewegen. Hij neemt afscheid van de reizigers. Men zoekt het privaat eigendom der beide achterblijvers bij elkander en stelt hun dit ter hand. Feuerstein neemt afscheid van de expeditie. Het doel der verschillende afdeelingen, die men in de hut gemaakt heeft.

Met een buitengewonen spoed togen de meisjes aan het werk; doch naauwelijks was het in de nabijgelegen hutten bekend geworden, wat bij Pschan-schahs vader gebeurde, of dadelijk zond ook To-kei-ih, »de gehoornde steen", de vader van »de zuivere bron", deze met hare zusters, om te helpen, en weinige minuten daarna kwam, insgelijks met hetzelfde doel, uit Tschu-ga-chat's hut Lahah-mih, »de witte bloem", vergezeld van hare moeder en hare volwassene zusters.

Flint wilde de teedere handen zijner toekomstige echtgenooten verschoonen en zelf aan het werk gaan, doch de verwonderde blikken van de aanwezige vaders verrieden hem, dat hij daardoor een misgreep zou begaan, en Bill riep hem ijlings toe, iets dergelijks om 's Hemels wil niet te doen, indien hij de achting zijner nieuwe makkers niet voor altijd wilde verliezen.

Er werd intusschen een groote, twee voet diepe, ronde kring gegraven, waarin omstreeks dertig palen, tentenstijlen, geplaatst werden, die ten minste eene lengte hadden even groot als de doorsnede van den kring, namelijk dertig voet.

De hut werd zoo groot, omdat zij aan drie huisgezinnen tot woonplaats moest verstrekken. De stijlen werden van boven krom gebogen en met jonge twijgen aan elkander gebonden; een werk, dat volstrekt niet gemakkelijk te noemen was, daar de hoogte boven den grond vijf, tien tot zestien voet beliep; de meisjes waren echter zoo vaardig in het klauteren, dat in een verwonderlijk korten tijd de romp voor de zeer groote hut gereed was. Nu stond haar nog een moeijelijke arbeid te wachten; men moest namelijk de stierenhuiden kunstmatig op de stijlen vastmaken; en daartoe moesten al de meisjes hare krachten inspannen. Het geheel werd in twee afdeelingen verdeeld. De eene besloeg eene oppervlakte van achttien voet in doorsnede, de andere eene oppervlakte van dertig voet in doorsnede, doch slechts van zes voet in de breedte.

De meisjes klommen twee aan twee bij de loodregt staande palen op en hielpen elkander de zware buffelhuiden naar boven trekken en vastmaken; daarna werden zij van stijl tot stijl uitgebreid en bevestigd. Op deze wijze ging men rondom de geheele tent voort, totdat zij bedekt was; daarna begon men op dezelfde wijze met eene tweede rij huiden te handelen en werkte zoo voort, totdat de tent met eene vierde rij geheel was overdekt, en er in den top slechts eene opening van eene el in doorsnede overbleef, die bestemd was, om daardoor aan den rook van het in het midden der tent brandende vuur een doortogt te banen.

Nadat dit alles zoo ver gereed was, kwamen de wagens van het reisgezelschap eindelijk aan, en Bill Spaniard zoowel als Feuerstein scheidden en vroegen om hunne goederen, welke zich bij die van het reisgezelschap bevonden.

Willis deed eenige moeite, om den Half-Indiaan van

besluit te doen veranderen, doch Bill sprak geen woord; zwijgend pakte hij zijne goederen bijeen, verwaardigde Marshal noch Willis met een enkelen blik, sprak ook met de overigen van het gezelschap niet, behalve met de beide Half-Indianen, aan wie hij overluid, en met het doel, om door de anderen verstaan te worden, mededeelde, waarom hij het gezelschap verliet, en waarom hij geen van allen, zijne beide broeders uitgezonderd, vaarwel zeggen, ja niet eens de hand reiken wilde. Feuerstein maakte hem opmerkzaam, dat hij met zulke praatjes zich allen tot doodvijanden maakte en gevaar liep, twist met hen te krijgen.

Het trekken met de bovenlip van den Half-Indiaan was zoo verachtelijk, dat de Duitscher zich geweld moest aan doen, om niet van zijne zijde te verklaren, dat hij zich, even als al de anderen, zwaar beleedigd gevoelde door zulk een gedrag; doch hij wist, dat het getrokken geweer van den Half-Indiaan nooit zijn doel miste, en dat het in ieder geval eene stoutmoedige onderneming was, met hem te vechten, en daarom bestreed hij liever zich zelven, dan met hem te strijden. Ook wenschte hij op een goeden voet te blijven met den man, die, half Spanjaard, half wilde, zoowel alle begrippen van eer als van moed en dapperheid met hem deelde.

Het was nu eene uitgemaakte zaak, dat de Half-Indiaan zich van de expeditie zou scheiden, en er werd niet meer over gesproken; men zonderde naauwkeurig het bijzondere eigendom af van hetgeen allen gemeenschappelijk toekwam, en Willis weigerde niet, om van dit laatste zoowel aan Bill als aan Flint datgene te geven, waarop zij regtens konden aanspraak maken. Nu verwijderden zich beiden van de expeditie; de eene harelijk van allen afscheid nemende, de andere allen trotsch den rug toekeerende, en het gezelschap had op deze

De hut werd zoo groot, omdat zij aan drie huisgezinnen tot woonplaats moest verstrekken. De stijlen werden van boven krom gebogen en met jonge twijgen aan elkander gebonden; een werk, dat volstrekt niet gemakkelijk te noemen was, daar de hoogte boven den grond vijf, tien tot zestien voet beliep; de meisjes waren echter zoo vaardig in het klauteren, dat in een verwonderlijk korten tijd de romp voor de zeer groote hut gereed was. Nu stond haar nog een moeijelijke arbeid te wachten; men moest namelijk de stierenhuiden kunstmatig op de stijlen vastmaken; en daartoe moesten al de meisjes hare krachten inspannen. Het geheel werd in twee afdeelingen verdeeld. De eene besloeg eene oppervlakte van achttien voet in doorsnede, de andere eene oppervlakte van dertig voet in doorsnede, doch slechts van zes voet in de breedte.

De meisjes klommen twee aan twee bij de loodregt staande palen op en hielpen elkander de zware buffelhuiden naar boven trekken en vastmaken; daarna werden zij van stijl tot stijl uitgebreid en bevestigd. Op deze wijze ging men rondom de geheele tent voort, totdat zij bedekt was; daarna begon men op dezelfde wijze met eene tweede rij huiden te handelen en werkte zoo voort, totdat de tent met eene vierde rij geheel was overdekt, en er in den top slechts eene opening van eene el in doorsnede overbleef, die bestemd was, om daardoor aan den rook van het in het midden der tent brandende vuur een doortogt te banen.

Nadat dit alles zoo ver gereed was, kwamen de wagens van het reisgezelschap eindelijk aan, en Bill Spaniard zoowel als Feuerstein scheidden en vroegen om hunne goederen, welke zich bij die van het reisgezelschap bevonden.

Willis deed eenige moeite, om den Half-Indiaan van

besluit te doen veranderen, doch Bill sprak geen woord; zwijgend pakte hij zijne goederen bijeen, verwaardigde Marshal noch Willis met een enkelen blik, sprak ook met de overigen van het gezelschap niet, behalve met de beide Half-Indianen, aan wie hij overluid, en met het doel, om door de anderen verstaan te worden, mededeelde, waarom hij het gezelschap verliet, en waarom hij geen van allen, zijne beide broeders uitgezonderd, vaarwel zeggen, ja niet eens de hand reiken wilde. Feuerstein maakte hem opmerkzaam, dat hij met zulke praatjes zich allen tot doodvijanden maakte en gevaar liep, twist met hen te krijgen.

Het trekken met de bovenlip van den Half-Indiaan was zoo verachtelijk, dat de Duitscher zich geweld moest aan doen, om niet van zijne zijde te verklaren, dat hij zich, even als al de anderen, zwaar beleedigd gevoelde door zulk een gedrag; doch hij wist, dat het getrokken geweer van den Half-Indiaan nooit zijn doel miste, en dat het in ieder geval eene stoutmoedige onderneming was, met hem te vechten, en daarom bestreed hij liever zich zelven, dan met hem te strijden. Ook wenschte hij op een goeden voet te blijven met den man, die, half Spanjaard, half wilde, zoowel alle begrippen van eer als van moed en dapperheid met hem deelde.

Het was nu eene uitgemaakte zaak, dat de Half-Indiaan zich van de expeditie zou scheiden, en er werd niet meer over gesproken; men zonderde naauwkeurig het bijzondere eigendom af van hetgeen allen gemeenschappelijk toekwam, en Willis weigerde niet, om van dit laatste zoowel aan Bill als aan Flint datgene te geven, waarop zij regtens konden aanspraak maken. Nu verwijderden zich beiden van de expeditie; de eene hartelijk van allen afscheid nemende, de andere allen trotsch den rug toekeerende, en het gezelschap had op deze

wijze weder twee leden verloren. Bill ging met Flint, die intusschen het gebeurde vergeten en vergeven had, naar de hut, waaraan men druk had gewerkt. Alles was reeds verrigt, om het huis bewoonbaar te maken. De moeders hadden in hare teederheid, de vaders in hun trots alles gedaan, wat zij konden. Het binnenvertrek was van de buitenste ruimte door een behangsel van gelooide hertenvellen of door vlechtwerk van fijn riet gescheiden, en verder had men het nog in onderscheidene vertrekken verdeeld. Onmiddellijk naast den hoofdingang, naast die plaats, waar opgeslagen stierenhuiden den toegang veroorloofden, waren vertrekken gemaakt van omstreeks twintig voet lengte, die bestemd waren voor de paarden, melkkoeijen, geiten, schapen en het talrijke gevogelte.

Op deze wijze was de eene helft der ruimte verdeeld; de andere helft bevatte vijf appartementen, drie kleine en twee groote. De kleine waren juist groot genoeg voor eene gemakkelijke, breede legerstede; de groote waren in zekeren zin de spijs– en voorraadkamers; zij waren zoo gemaakt, dat zij altijd de eene slaapplaats van de andere scheidden. Dit alles was bewerkstelligd, zonder dat Feuerstein er iets van wist, en dus uit het brein van de zoogenaamde wilden voortgekomen.

XXV.

Feuerstein betaalt den koopprijs voor de drie vrouwen en stelt niet alleen de vaders, maar ook de moeders tevreden. Eene driedubbele bruiloft, waarbij Feuerstein voor drie man moet eten. De maaltijd der vrouwen en meisjes. Raadsvergadering. Feuerstein krijgt een naam. Goede raadgevingen, die men hem mededeelt. Het huwelijk wordt voltrokken. Bewonderenswaardig zedelijk gevoel der Indiaansche vrouwen.

De Duitscher had de voldoening, zijnen aanstaanden bloedverwanten te kunnen bewijzen, dat het hem niet aan de wollen dekens noch aan de noodige ammunitie, om zijne vrouwen te betalen, ontbrak. Hij gaf niet alleen het verlangde aan de vaders, maar ook aan zijne drie schoonmoeders de allerschoonste karmozijn–, oranje– en vuurroode doeken, en aan de zusters zijner aanstaande vrouwen glazen koralen en — o, hoe verrukkelijk! — koperen oorringen, waaraan groote koperen klokjes hingen, wel niet volkomen gelijk aan die, welke men in Zwitserland de koeijen omhangt, maar toch altijd nog groot genoeg, om de bewondering van alle vrouwen en meisjes tot zich te trekken.

In het ouderlijk huis van iedere zijner aanstaanden waren intusschen aanstalten tot het bruiloftsmaal gemaakt, en men had de naaste bloedverwanten uitgenoodigd, om dit feest met hunne tegenwoordigheid te vereeren. Daardoor kwam het, dat in de drie verschillende tenten bijna al de mannen van het dorp verzameld waren. Toen de avond daalde, begon men aan het eten. Feuerstein moest in iedere der drie tenten wat gebruiken, en het

zou eene beleediging geweest zijn, indien hij dit niet gedaan had. Men verkeert wel in eene dwaling, als men beweert, dat de Indianen gulzig, dat zij veelvraten zijn en zoo lang eten, totdat zij buiten staat zijn, om nog iets te gebruiken, doch zij zien er wel op, of de gast het zich goed laat smaken, en houden het er voor, wanneer men niets gebruikt, dat men niet van den kost houdt; en dit is hun zeer onaangenaam, ja het krenkt hen zelfs, want zij vinden er genoegen in, gastvrij te zijn, zij geven gaarne en altijd het beste, waarover zij beschikken kunnen; ja zij geven alles weg, al zijn zij ook overtuigd, dat zij den volgenden dag niets voor zich zelven zullen hebben.

Feuerstein, die hiervan door zijn vriend den Half-Indiaan was ingelicht, deed werkelijk ten opzigte van het eten wat hij kon, en liet het voorkomen, alsof, terwijl hij ontzaggelijk veel at, zijne maag dit toch best verdragen kon.

Nadat de mannen zich te goed gedaan hadden, begaven zij zich naar de kom van het dorp ter raadsvergadering, en in dezen tijd nuttigden de meisjes en vrouwen wat door de mannen was overgelaten. Dit was meer dan voldoende, want daarvoor hadden zoowel de vrouwen als de gasten gezorgd; doch het was toch altijd het overschot, en dit kon onzen goeden Duitscher, die gewoon was aan zijn »*honneur aux dames*", volstrekt niet bevallen. De Half-Indiaan wist hem zoo veel te beduiden, dat hij zijne gedachten niet uitte, maar de vrouwen haar gang liet gaan, en zich bij de mannen aansloot.

De geheele mannelijke bevolking kwam voor het raadhuis bijeen. De jongere lieden hielden zich onledig met onderscheiden spelen, waarbij zij de grootste behendigheid ontwikkelden. De meer bejaarde mannen

beoordeelden met groote scherpzinnigheid de spelen van hunne zonen, en tevens beraadslaagden zij met den meesten ernst over den naam, dien men aan Feuerstein zou geven. De meeningen waren over dit onderwerp zeer verdeeld; de een wilde hem »den vriend der mannen", een ander »het gouden haar", een derde »den in drieën gedeelde" noemen (het laatste waarschijnlijk omdat hij zich te gelijker tijd met drie schoone meisjes verbonden, en dus zijn hart onder deze drie verdeeld had.) Ten langen laatste behield eene vierde meening de overhand. Men noemde hem Ta-kon-to-mi, »den uit de wolk gekomene", en deze naam werd hem piegtig gegeven; men verklaarde hem, dat hij door drie vaders, die men gewoon was, onder de beroemdste mannen zoowel in den strijd en op de jagt als in de raadsvergaderingen te tellen, tot zoon was aangenomen; hij had het zeldzame voorregt, drie vaders te hebben; hij moest nu ook toonen, dat hij hunner waardig was; hij moest nu in zich vereenigen de dapperheid van As-ko-lah, »het beerenhart", de vlugheid van Tschu-gah-chat, »de zwarte rook", en de heldhaftigheid van To-kei-hi, »den gehoornden steen", opdat zijne vaders en het volk zijner vaders vreugde van hem mogten beleven; men zeide hem, dat al zijne vaders vele vrouwen bezaten en dat zij haar steeds overvloedig van wild voorzien hadden; dat zij haar nooit gebrek hadden laten lijden; men zeide hem, dat men hetzelfde van hem verwachtte, en dat men hoopte, dat hij den stam vele dappere krijgers zou leveren en vele schoone meisjes, tot blijdschap der dapperen. Men zeide hem, dat het zijn pligt was, aan zijne zonen goede lessen te geven en hen tot dappere mannen te vormen, terwijl de meisjes moesten gewend worden aan gehoorzaamheid jegens hare toekomstige heeren. Nadat dit alles hem genoegzaam uiteengezet, en hij dus met zijne

nieuwe pligten bekend gemaakt was, gaven hem de mannen den handslag, en hij werd opgenomen onder het getal dergenen, die tot den grooten stam van de naar de Sierra Nevada gevlugten behoorden. Na den ontvangen handslag keerde hij terug naar zijne hut en vond daar »Hih-lah-dih", »de zuivere bron", met hare moeder, uit wier hand hij haar ontving, en die onder eene hartelijke omhelzing afscheid van haar nam.

Ook hier openbaarde zich een bewonderenswaardige trek van het zedelijk gevoel der inboorlingen. Niet alle drie meisjes werden hem op eenmaal als zijne vrouwen ter hand gesteld, maar eerst alleen diegene, om wier hand hij het eerst gevraagd had, en deze, bescheiden en beminnelijk, zoo als al de meisjes der wilden zijn, scheen niets anders te doen te hebben, dan voor haar heer en gebieder het avondmaal te bereiden; tot dat einde was alles in gereedheid gebragt, het vuur brandde aan den haard, een koperen ketel hing over het vuur, en daarin werd een hoen gekookt.

De jonge man had zoo veel gegeten, dat hij verzocht, hem van het gebruik van meerdere spijs te verschoonen, waarbij het hem toch eindelijk inviel, dat zijne schoone vrouw geenszins zoo verzadigd kon zijn als hij, die voor drie had moeten eten.

XXVI.

Hoe de huwelijken op elkander volgden. Goede raad der schoonmoeders. Gelukkige wittebroodsweken. Er wordt ruime voorraad voor den winter verzameld. Inbezitneming van een boschje met vruchtboomen. Het aanleggen van voorraadkamers. Er wordt zout heëngebragt. Vermaning ten overstaan der raadsvergadering omtrent zijn onmannelijk gedrag. Feuerstein verdedigt zich hiertegen met gronden, aan de godsdienst en het verstand ontleend.

Toen hij den volgenden morgen ontwaakte, stond hij snel van zijn leger op; aan den haard zag hij bij Hih-lah-dih ook de vriendelijke Pschan-schah, »het welriekende gras"; beiden waren bezig, het ontbijt gereed te maken. De moeder der laatstgenoemde gaf aan beiden een zeer verstandigen raad; zij scheen haar te zeggen, dat de blanke mannen van op eene andere wijze toebereide spijzen hielden, dan de inboorlingen gewoon zijn te gebruiken. Zij onderrigtte haar verder, hoe zij zich ten opzigte van haar man moesten gedragen. — Ja waarlijk, indien de mannen onder de inboorlingen niet zoo trotsch waren, indien zij de vrouwen niet als eene mindere soort van wezens, als eene zaak beschouwden, en haar als hunne gelijken behandelden, dan zouden er wel nergens ter aarde gelukkiger huwelijksverbindtenissen bestaan, dan onder deze lieden.

Hetzelfde tooneel herhaalde zich den volgenden morgen voor Feuerstein en Flint; zijne derde bruid, Lah-hah-mih, »de witte bloem", zat, toen hij ontwaakte, met de beide anderen en hare moeder bij den haard, en het scheen bijna, als kon hij zich in het ongeluk, drie

vrouwen te hebben, waarvan de eene al schooner dan de andere was, zeer goed schikken.

Het opperhoofd van het dorp liet hem bijna veertien dagen, om zich in zijn geluk te verheugen; daarna maakte hij hem de opmerking, dat het noodzakelijk begon te worden, dat hij toonde, een man te zijn; dat hij met hen op de jagt moest en bewijzen, dat hij een stier en een wolf kon dooden; hij herinnerde hem voorts, dat het tijd was, om voor den wintervoorraad te zorgen, waarmede zijne vrouwen reeds een begin hadden gemaakt. — Er zijn namelijk in deze bergen eene ongeloofelijke menigte wilde pruimenboompjes, die zoo digt bij elkander staan, dat men er onmogelijk kan doordringen; zij zijn zoo geheel met vruchten beladen, dat men de bladeren bijna volstrekt niet ziet, en deze vruchten zijn zeer smakelijk. Indien deze boompjes geënt werden, zouden hunne vruchten in grootte en sappigheid niet bij onze pruimen behoeven achter te staan. Ook kruisbessen en andere vruchtdragende struiken zijn er in groote menigte, en tevens vindt men er van die heerlijke, stekelachtige vruchten, die van het geslacht der cactussen afstammen en die men opuntiën noemt.

Zijne vrouwen verzamelden hiervan een grooten voorraad, regen ze aan snoeren en droogden ze in de lucht.

Feuerstein zag de noodzakelijkheid in, om eenige orde in deze boschjes te brengen. Hij begaf zich daarom, van eene bijl voorzien, naar zulk een boschje, dat hij tot zijn eigendom maakte, door er een stok, met een bosje maïsstroo er aan, bij te plaatsen. Zulk eene inbezitneming wordt door ieder geëerbiedigd, hoewel het eigenlijk niet gebruikelijk is, een deel van het algemeene eigendom voor zich zelven in bezit te nemen.

Feuerstein baande zich eerst een weg naar het midden van het boschje; daarna hakte hij regts en links smalle

paden, waardoor het mogelijk werd, langzamerhand bij alle boomen te komen; tevens ging de inzameling op deze wijze des te spoediger, want de door hem uit het boschje gehakte takken waren met vruchten beladen, en deze konden natuurlijk zeer gemakkelijk geplukt worden. Hij gelastte zijne vrouwen evenwel, dit niet te doen, maar de met vruchten beladen takken, zoo als zij daar waren, op te hangen.

Gedurende de twee weken, die hij onder de inboorlingen had doorgebragt, had hij nog wel niet geleerd, lange gesprekken in de taal der inboorlingen te voeren, doch met zijn uitstekend geheugen had hij zich weldra de namen der hem omgevende voorwerpen eigen gemaakt; ook de meest gebruikelijke werkwoorden kende hij, en zoo kon hij zijne vrouwen aan het verstand brengen, dat hij niet van plan was, alle jaren zoo verkwistend met de vruchtdragende boompjes om te springen, doch dat zijne handelwijze alleen ten doel had, later grootere vruchten te krijgen en den toegang tot alle boomen gemakkelijker te maken.

Hij hanteerde vervolgens vlijtig de bijl, om hout voor den winter bijeen te brengen, groef kuilen, om er vleesch en anderen voorraad in te bergen, begaf zich naar de prairiën, om plaatsen, die zout bevatten, op te sporen en er voorraad van naar huis te brengen; de inboorlingen bedienen zich namelijk bij geene spijs van zout, zelfs niet bij het vetste vleesch; evenmin rooken zij het vleesch en nog minder leggen zij het in de pekel, daar zij het gebruik van zout in het geheel niet kennen. Doch Flint konden de flaauwe spijzen in 't geheel niet bevallen. — Na verloop van omstreeks eene maand voor de raadsvergadering geroepen, moest hij hier aanmerkingen omtrent zijn onmannelijk gedrag vernemen. Men zeide hem eenvoudig, dat hij geen man, maar eene squaw, eene verkleede vrouw was.

»Zulke woorden heeft de groote Geest tot onze vaderen niet gesproken," antwoordde de hoofdman.

Flint hernam: »Woorden heeft de groote Geest wel niet gesproken; wat hij beveelt, beveelt hij dáárdoor, dat hij in de borst des menschen eene stem verwekt, die hem zegt, wat regt is. Zeer dikwijls doet de mensch niet, wat deze stem van hem begeert, en dan handelt hij verkeerd. Mijne broeders hier hebben ongetwijfeld ook wel dikwijls deze stemme Gods in hunne borst gehoord, die zegt: Laat uwe arme squaw niet te zwaar werken, zij bezwijkt onder den last! Al mijne broeders, ik weet dit zeker, hebben deze stem gehoord; zij hebben haar gehoord zoo lang zij jong waren, en toen hebben zij ook niet te veel van hunne vrouwen geëischt; later echter zijn zij al harder en wreeder geworden en hebben daardoor hunne squaws leelijk, oud en kwaadaardig gemaakt. Ziet, mijne broeders, uwe jonge vrouwen! Hoe vriendelijk en onderworpen zijn zij, en hoe doen zij alles, wat de man begeert uit haar zelve, nog vóórdat hij zijn verlangen heeft te kennen gegeven. Ziet daarentegen de oude squaws! Hoe toornig, twistziek en kwaadaardig zijn zij, en hoe kan men haar slechts door slaag regeren! Waren deze oude squaws ook niet eenmaal jong, vriendelijk en beminnelijk? deden zij toen ook niet, wat gij begeerdet, zonder dat gij haar behoefdet te slaan? Maar ziet, gij mannen, hebt deze squaws door uwe hardheid en wreedheid zoo boos gemaakt. De groote Geest der bleekgezigten, die met gelijke liefde op al zijne kinderen nederziet, onverschillig of het mannen of vrouwen zijn, heeft tot de blanken gesproken: Handelt niet zoo als mijne zonen, de roodhuiden, en gij zult veel gelukkiger wezen dan zij! Uwe vrouwen zullen wollen dekens maken, om u te verwarmen, en gij zult huizen bouwen, om daarin te wonen; uwe vrouwen zullen de

spijzen koken, en gij zult den akker bebouwen en op de jagt gaan, opdat uwe ketels en potten altijd gevuld zijn; zoo zal de hand, die u streelen moet, altijd zacht blijven, en uwe armen en beenen zullen sterk genoeg zijn, om den boom te vellen, den buffel te vervolgen en den vijand af te weren."

De hoofdman antwoordde na een oogenblik bezinnens: »Onze nieuwe broeder spreekt goed, hij weet schoone woorden te gebruiken; doch eene slechte zaak wordt niet goed door schoone woorden, en wiens hart vol liefde is voor het vrouwelijke geslacht, diens hart kan niet vol bitterheid zijn tegen zijn vijand."

Feuerstein kende de kracht van sprekende voorbeelden en bediende er zich ook thans van. »Zie," zeide hij, »of het waar is, wat mijn edele hoofdman zegt. Hebt gij ooit gezien, dat een reu eene teef heeft gebeten? En gaat de hond niet vol moed op den wolf af? Hebt gij ooit gezien, dat een stier de koe gestooten en in de lucht geslingerd heeft? Integendeel beschermt de stier de koe en hare jongen, en hij is vol moed, want hij vecht niet slechts tegen vijftig wolven in de prairie, maar hij vecht zelfs tegen u, hoofdman, en tegen uwe dappere mannen."

Deze woorden oefenden veel grooter invloed uit, dan alles wat Flint vroeger had gezegd.

»Onze broeder heeft waarheid gesproken," antwoordde de hoofdman; »wij, mannen, doen niet goed, dat wij onze vrouwen zoo hard behandelen en zoo boos maken. Onze nieuwe broeder heeft verstandig gesproken; hij moge met zijne squaws handelen zoo als hij verkiest; hij moge haar zoo veel werk uit de hand nemen, als zijn hart hem gebiedt; wij zien, dat men vriendelijk kan zijn jegens de vrouw en dapper tegenover den vijand; wij willen hopen, dat onze nieuwe broeder gelijk zal zijn aan den

hond, die zijn wijfje niet bijt en toch den wolf bevecht, en aan den stier, die de koe niet stoot, doch haar wel tegen den wolf beschermt. Wij willen hem onze achting terugschenken ; er zal zich wel eene gelegenheid opdoen, waarbij hij ons zal bewijzen, dat hij deze achting verdient."

Bill Spaniard bragt den jongen man naar zijn wigwam terug, toen de vergadering was afgeloopen, en zeide: »Gij hebt u goed door deze zaak weten heên te helpen. Ik heb mij om uwentwil nog al bezorgd gemaakt; ik weet wel, hoe de bleekgezigten met hunne vrouwen omgaan, en schoon ook alles niet waar is, wat gij gezegd hebt, zoo is dit toch zeker, dat over het algemeen de behandeling der squaws bij de bleekgezigten veel beter is dan bij de roodhuiden, en dat juist van deze betere behandeling de welvaart der geheele menschelijke maatschappij afhangt."

XXVIII.

De reizigers komen te San Francisco. Verlaten en onttakelde schepen. Alle mogelijke natiën schijnen daar vertegenwoordigd. Ongeloofelijke bedrijvigheid der inwoners. Goud! Goud! is aller leus. De Chinezen. Hunne buitengewone vlijt en bedrevenheid. Schaamteloosheid der Amerikanen.

Wij willen hier Flint en den Half-Indiaan, die insgelijks in het dorp trouwde, ofschoon niet met drie vrouwen te gelijk, verlaten en Willis en de zijnen opzoeken, die den weg naar den Sacramento vervolgden. De Sierra Newada werd gelukkig overgetrokken, en men naderde

nu de rivier en de zoo beroemd geworden baai van San Francisco.

Deze bereikte men langs den linkeroever van den Sacramento, en nu kwam men te San José, Santa Clara, en eindelijk te San Francisco. Voor reizigers alleen zou het gemakkelijk geweest zijn, dezen weg aanmerkelijk te bekorten, indien men met eene boot over de baai van San Francisco gevaren was; doch voor de vele wagens, stieren en muilezels was zulk eene onderneming natuurlijk onmogelijk, en men moest den langen en eenigermate moeijelijken weg over land nemen, waarbij de reizigers gelegenheid hadden, de groote en prachtige haven van alle kanten te bezien.

Deze is waarschijnlijk de schoonste en veiligste, die men op de geheele aarde vindt, en heeft zulk eene grootte en uitgestrektheid, dat men er bijna al de vlooten der wereld in zou kunnen bergen. Een treurig bewijs van de magt van het goud en van zijne buitengewone aantrekkingskracht geven de rompen van vele onttakelde schepen, die terstond na hunne aankomst door de matrozen verlaten werden en, alleen door den kapitein en een paar officieren bewoond, eindelijk ook door dezen moesten vaarwel gezegd en aan hun lot, d. w. z. aan eene vroegtijdige verrotting prijs gegeven worden.

De karavaan trok de stad San Francisco aan hare Zuidzijde binnen; zij ligt op de uiterste punt van eene landengte en heeft dus den grooten Oceaan ten Westen, de heerlijke baai ten Oosten, en ten Noorden den ingang tot deze baai.

Overal zag men de grootste bedrijvigheid en menschen van de meest verschillende natiën dooreenloopen. Naast den Europeaan treft men hier den half beschaafden roodhuid aan, die zijn wild op de markt brengt en er hier mogelijk voor de eerste maal van zijn leven een behoor-

lijken prijs voor maakt. Hier ziet men den half wilden Mexicaan, in zijne bonte kleederdragt, met zijn bruin gelaat en zijne fonkelende, zwarte oogen. Hier ziet men de Indiaansche arbeiders in hunne witte katoenen kleederen en met hunne groote stroohoeden op het hoofd; hier ziet men eindelijk de Chinezen, die men welligt het meest in het oog vallende ras van het menschelijke geslacht mag noemen, daar zij allen zonder onderscheid op elkander gelijken als twee droppels water.

Ongeloofelijk is de bedrijvigheid, niet slechts van deze Chinezen, maar in het algemeen van alle inwoners der stad, en het wekt inderdaad verwondering, dat er, hoe groot ook de drukte is en hoe men er ook dooreenloopt, nimmer eenige stoornis plaats heeft.

De menschen hebben allen slechts één doel: zij willen geld verdienen, en wel zoo spoedig mogelijk. Zij weten allen, dat tijd geld is; zij weten allen, dat, wie een ander ophoudt, zich zelven ophoudt. Opgehouden echter wil niemand worden, en daarom heerscht er te midden der levendigste drukte de grootste orde. Ieder gaat voor hem, dien hij tegenkomt, uit den weg, ten einde zelf vrije baan te hebben.

Daar wij nu eenmaal van de Chinezen gesproken hebben, willen wij hier nog het een en ander omtrent hen mededeelen. Deze kleine, ronde, welgevoede, doch in weerwil daarvan uiterst bewegelijke gestalten bezitten eene buitengewone vaardigheid in het maken van allerlei zeldzame voorwerpen, waarbij geduld en bedrevenheid der handen eerste vereischten zijn. Zoo weten zij allerlei snuisterijen van elpenbeen en hout te snijden, de schijnbaar onbuigzaamste dingen allerkunstigst ineen te vlechten enz., en daarom zijn zij door alle houders van galanteriewinkels zeer gezocht. Daarbij komt, dat zij met eene kleine winst tevreden zijn. Zij overvragen wel, doch men

weet, dat zij zeer handelbaar zijn. Men biedt hun het derde of vierde gedeelte van den verlangden prijs, zonder dat zij zich daardoor beleedigd gevoelen, en na lang loven en bieden komt men ten laatste in het bezit van het begeerde voorwerp.

Met de overige bewoners van San Francisco kan men op zulk eene wijze niet handelen, want zij vorderen een bepaalden, doorgaans zeer hoogen prijs. Zonder een bod te doen, vervolgt dan ook hij, wien het voorwerp zijner begeerte veel te duur voorkomt, zijn weg, want hij weet, dat dit toch vergeefsche moeite zou zijn; den koopman is dit ook vrij onverschillig, want hij weet, dat hij wel een gek zal ontmoeten, die hem den verlangden prijs zal betalen en in zoo verre zijn beiden er zeer wel aan toe, daar zij geen geld verliezen, d. w. z. geen tijd, want tijd en geld zijn daar gelijkluidend.

De Chinezen zijn ook de eenige arbeiders, die men nog bekomen kan. Alle inwoners van San Francisco, en inzonderheid de grootste schurken, houden zich voor oneindig beter dan de Chinezen, die daarom ook met de grootste minachting worden behandeld; het zijn kleurlingen, en deze kleurlingen — eigenlijk in het geheel geene menschen, even min als de Negers dit zijn — zijn dien ten gevolge in hunne schatting slechts ellendige wezens. Zij zijn naar San Francisco gekomen, om goud te graven, wat men elken Mexicaanschen straatroover en moordenaar veroorlooft, wat men echter den Chinees, den kleurling niet vergunt, waarom zij slechts zulke plaatsen mogen bearbeiden, welke door anderen, die er vóór hen geweest zijn, als onbruikbaar zijn opgegeven. Daar echter de arbeid in een land, waar het aan arbeiders ontbreekt, altijd zeer duur moet betaald worden, werken de Chinezen meestal als daglooners, hetgeen hun het meeste geld opbrengt, en men vindt te San Francisco bijna geene

andere dan Chinesche arbeiders. Het dagloon, dat men hun betaalt, is wel minder dan dat, hetwelk men aan een blanke zou moeten toestaan, doch het is toch altijd nog wel tienmaal hooger, dan het in hun vaderland zou wezen, en daar zij zeer spaarzaam zijn en weinig behoeften hebben, kunnen zij zoo doende ruimschoots in hun onderhoud voorzien.

XXIX.

San Francisco. De stad. Bouwtrant. Hare straten en pleinen. Gebrek aan bedienden. Schoenpoetsers. De markten en wie ze bezoekt. De heer, die geene bedienden meer heeft, moet zich zelven bedienen. Buitengewone vroomheid der ranchero's (Spaansche landbewoners).

Onze reizigers hadden voor het meerendeel de beide drukste steden der Unie, Nieuw–York en Nieuw–Orleans, bezocht, doch zulk eene drukte als hier hadden zij in hun leven nog niet gezien. Chinezen, Mexicanen, Tyrolers, Mongolen uit het hart van Rusland, Perzen uit Klein–Azië of Indië, Maleijers van Java of van een der andere Sunda–eilanden krioelden er door elkander.

Is San Francisco dan eene stad, of is het eene algemeene benaming voor de vertegenwoordigers van alle volken des aardbodems? Eene stad heeft gewoonlijk straten, en aan weêrszijden er van huizen. Men zou meenen, dat de bewoners van San Francisco het zoo niet begrepen hadden; de oppervlakte der stad is ongeveer twintig maal te groot voor het getal huizen, doch zij schijnt bijna twintigmaal te klein voor het getal der aldaar wonende menschen. De zoogenoemde straten zijn bebouwd

met prachtige, reusachtige gebouwen, dat zijn de hôtels, de logementen, verder met huizen van slechts eene verdieping, en eindelijk met nog veel meer tenten, die, als ter bespotting van hare groote naburen, tusschen deze reusachtige gebouwen staan.

De straten en pleinen zijn allen ongeplaveid ; dien tengevolge liggen zij bij droog weder vol stof en bij regenachtig weder vol slijk en modder, zoodat men meestal op paarden en muilezels door de stad rijdt, waardoor het stof en vuil op eene schrikbarende wijze worden vermeerderd.

De industrie heeft echter ook hier hare goede diensten bewezen ; niet dat zij de wegen verbeterde, want dit zou eensdeels te eenvoudig zijn en anderdeels te veel menschen van brood berooven, maar zij heeft een bedrijf in het leven geroepen, dat zich in een zeer bloeijenden staat mag verheugen, dat der schoen- en laarzenpoetsers.

De bediening in de huizen is zoo slecht, dat wij in Europa ons daarvan geen denkbeeld kunnen vormen; de rijke man en de rijke vrouw moeten beiden, indien zij niet spoedig arm willen worden, het noodige huiswerk zelven verrigten ; want wilden zij dienstboden houden, dan zouden deze hunne inkomsten verteren en hun niets overlaten ; daarom poetst en schuijert mijnheer zijne laarzen en kleederen zelf of, beter gezegd, hij doet het niet, zij blijven ongepoetst, totdat hij op straat komt.

In elke steeg en op elken hoek eener straat ziet men laarzenpoetsers naast een eleganten, beweegbaren stoel staan, waarvoor zich een tafeltje bevindt, waarop de borstels, schuijers enz. liggen. De voorbijganger zet zich op den stoel, legt, zonder een woord te spreken, zijn voet op de tafel, en nu begint de laarzenpoetser stilzwijgend zijn werk. »Klaar, sir!" roept hij uit; mijnheer haalt een vierde gedeelte van een dollar (ongeveer twee

kwartjes), de kleinste munt, die in omloop is, uit den zak; en naauwelijks heeft hij zijne plaats verlaten, of reeds is een ander daar, wiens laarzen insgelijks in langen tijd geen borstel gezien hebben. Deze geeft echter een *halven* dollar; doch waarom doet hij dit? Hij heeft een van de jongst verschenen dagbladen, die op de leuning van den stoel hangen, gelezen, en dit kost ook een vierde gedeelte van een dollar. Men ziet het, dit bedrijf is zeer winstgevend; ten minste 400 menschen leven er te San Francisco uitsluitend van, en 12 tot 15 dollars is het minste, wat een schoenpoetser in den loop van een dag verdient.

Een interessant gezigt leveren de markten op, niet alleen door hetgeen er verkocht wordt, maar ook door hen, die er komen koopen. Even min als men er dienstboden heeft, om de laarzen te poetsen, vindt men er, die men naar de markt kan sturen; en wilde men dit beproeven, zoo zou men er terstond berouw over hebben, want de dienstboden in Noord-Amerika, en vooral in Californië, verstaan nog veel beter dan bij ons te lande de kunst, om van de gelegenheid te profiteren (wat men gewoonlijk kort weg *bedriegen* noemt), en men heeft voorbeelden, dat iets, hetwelk door dienstboden gekocht was, drie maal meer kostte, dan wanneer de heer des huizes het had ingeslagen.

Op deze markten nu ziet men de bleeke, smachtende Amerikaansche en de trotsche, zwartoogige Spaansche; men ziet daar de blanke Duitsche en de elegante Française; men ziet er tevens, in zijn rok en met glacé handschoenen aan, den rijken bankier eene ham en een mand met groenten naar huis dragen, of den ranchero zijn net vol visch op de schouders leggen, om vastendag te houden. Want ofschoon hij geene bedenking maakt, *elken* dag menschenbloed te vergieten, en *elk* oogenblik te roo-

ven en te moorden, maakt hij toch bedenking, om vleesch te eten, wanneer de kerk een vastendag voorschrijft; hij is een *Christen* en zou zich niet gaarne aan een vergrijp tegen de kerk schuldig maken; hij is bovendien ook steeds zoo naauwgezet van geweten, dat hij den beganen roof of moord biecht en van het geroofde aan de kerk een goed aandeel geeft. Ja, zijn offer zal niet zonder gebed sterven, tenzij de kogel hem toevallig doodelijk getroffen, of de lasso hem gewurgd mogt hebben. Dan is er niets meer aan te doen, en hij kan er ook niet voor, dat het zoo gebeurd is. Is echter de geschotene of de met den lasso omstrikte niet terstond dood, dan gaat de roover tot hem, knielt naast hem neder, bidt met hem een Ave Maria en steekt hem dan eerst het lange mes van achteren door den rug in het hart. O, hij is een braaf man, een *goed* Christen; dat blijkt zelfs uit de wijze, waarop hij den laatsten doodsteek toebrengt. Van achteren in den rug, opdat zijn slagtoffer het blinkende moordstaal niet zie of voor den dood vreeze, daar er toch aan de zaak niets te veranderen valt.

XXX.

Snelle uitbreiding der stad Francisco. Hartstogtelijke neiging voor het hazardspel. Chineesch hazardspel. Speelhellen, op eene groote schaal ingerigt. Bloedige twisten daarbij. Dames, die de bank houden. Een zeer bedreven kaartruiler. Hoe men dit bewijzen kan, en wat de gevolgen van zulk een bewijs zijn. Onverschilligheid der spelers omtrent moordtooneelen. De vastgenagelde bankier.

San Francisco is sedert eenige jaren aanmerkelijk veranderd. Wat vroeger slechts een dorp was, is tegenwoordig eene stad geworden en heeft eene buitengewone uit-

breiding verkregen, doch vereenigt tevens alle zonden en misdaden eener groote stad in zich. Eene zoo gemengde bevolking uit alle werelddeelen, die voor het meerendeel ongehuwd is, heeft, gelijk ligt te begrijpen is, eene menigte liederlijke vrouwspersonen derwaarts gelokt. Wee echter hem, die zich met haar afgeeft! De verwoesting, die deze schepsels hebben aangerigt, blijkt genoegzaam uit de vale, niet zelden zelfs groenachtige kleur en den waggelenden gang der meeste mannen, die, door en door verpest, zonder geneeskundige hulp een ziekelijk leven voortslepen, totdat zij eindelijk nog bij levenden lijve tot verrotting overgaan.

Dat behalve deze verschrikkelijke zonde ook die van het dobbelspel zeer algemeen in zwang is, spreekt van zelf; er zijn te San Francisco driemaal zooveel speelhuizen als straten en pleinen.

De spelen zijn zeer verschillend; bij de Chinezen schijnt alles op even of oneven uit te loopen. In een afschuwelijk, rookerig en vunzig vertrek staan de kleine gestalten der Chinezen om eene groote, ronde tafel, die door eene hooge lijst omgeven is, om het wegrollen van het geld te voorkomen. Men zegt: de dood maakt alles gelijk, doch het schijnt, alsof de hartstogt voor het spel hetzelfde doet, want hier bij de Chinezen ziet men lieden met kostbare pelsen, met zijden kousen en zijden broeken naast den in lompen gekleeden arbeider.

Op de groote, ronde tafel staat eene omgekeerde houten schaal, waaronder zich een zeker getal koperen inlegpenningen bevindt. De spelers zetten hun geld in, en door de wijze waarop zij dit doen, geven zij te kennen, of zij even of oneven spelen. Het ingezette geld vormt één hoopje, wanneer de speler op *even*-speelt; daarentegen legt hij naast dit hoopje een enkel geldstuk, wanneer hij op *oneven* speelt.

De bankier tast nu onder de omgekeerde schaal en haalt er eene menigte koperen penningen uit, laat de schaal vervolgens weder vallen, zoodat de daaronder liggende stukken van de te voorschijn gehaalde zijn afgezonderd. Nu raakt hij de te voorschijn gehaalde koperen penningen niet verder met de hand aan, maar hij neemt een houten staafje, door middel waarvan hij den eenen penning naast den andere op eene rij legt, om het getal er van gemakkelijk te kunnen overzien.

Al naar de telling uitvalt, ontvangt of betaalt hij. Gesteld, de door hem genomen penningen geven een even getal, dan krijgt hij al het geld, dat op oneven gezet was; diegenen daarentegen, die even gezet hadden, leggen insgelijks met kleine staafjes hun geldhoopje uiteen, waardoor verhinderd wordt, dat zij de som op eene bedriegelijke wijze vermeerderen en daardoor hunne winst vergrooten.

Vreeselijk is het leven, dat de spelers iederen keer maken, wanneer de penningen uitgeteld zijn, en ieder weet, of hij wint of verliest. De Chinezen zijn gewoonlijk uiterst langzaam en afgemeten in hunne bewegingen, oogenschijnlijk zelfs traag, doch bij het spel zijn zij zoo levendig, dat men er over verbaasd staat en hen eer voor ligtzinnige Franschen dan voor edele zonen van het hemelsche rijk zou aanzien. Bij het geraas, dat zij zelven maken, komt nog een ander, dat veroorzaakt wordt door de muziek. In de speelzaal bevindt zich namelijk eene verhevenheid, waarop een aantal dappere muziekanten zitten, die op trommen, bekkens en andere instrumenten een leven maken, waarvan men zich moeijelijk een denkbeeld kan vormen.

Veel indrukwekkender is het schouwspel der Californische salons, waar aan onderscheidene tafels even veel verschillende dobbelspelen worden gespeeld.

Hier kan men de vreeselijke hartstogten nog beter bestuderen dan in een speelhuis te Parijs, maar tevens ook de liederlijkheid van hen, die aan deze hartstogten voedsel geven. Aan iedere tafel is namelijk slechts een bankhouder met zijn croupier tegenover de pointeurs; overal ligt het goud op hoopen, doch naast den bankier en croupier liggen nog een paar revolvers en groote messen, en er gaat geen avond voorbij zonder een moord. De bankhouders zijn altijd Spaansche schurken, die tot de laagste volksklasse behooren en in alle ongeregtigheden ingewijd en met eene menigte moorden beladen zijn, want iedere ons goud, die zij bezitten, is met het bloed van een slagtoffer bezoedeld.

Doch niet slechts zulke booswichten geven zich met deze zaken af, maar ook voorname, ten minste naar het uiterlijke te oordeelen, zeer voorname dames, ziet men als bankiers fungeren; hare vlammende oogen fonkelen den vreemdeling vriendelijk tegen en noodigen hem uit, zijn geluk te beproeven; zelfs de fijne stroosigaar wordt wel eens uit den mond genomen en met een bevalligen glimlach den nieuw aangekomene aangeboden, die zich alsdan natuurlijk verpligt rekent, ook zijn penningske bij te dragen tot vermeerdering van den goudhoop, die reeds voor de donna ligt opgestapeld.

Deze edele donna is wel is waar niet met revolvers en messen gewapend, doch daarom moet men in het geheel niet gelooven, dat men zoo gemakkelijk van haar af komt; want tegenover haar zit een croupier, wien de revolvers even min als de bowiemessen ontbreken, en de minste twist, die ten nadeele der dame mogt ontstaan, zou terstond met het eene of andere wapen beslecht worden.

De bankiers hebben het hoopje kaarten, waaruit zij trekken, niet voor zich op de tafel liggen, maar hou-

den het in de hand. Het geheele spel bevindt zich in de linkerhand, en met de regterhand trekken zij er de afzonderlijke kaarten uit. Al deze schurken zijn zeer bedreven in de kunst van valsch spelen, en wee den ongelukkige, die slechts in de verste verte laat bemerken, dat hij dit vermoedt; het zou zijn dood onmiddellijk ten gevolge hebben.

Eene treurige ervaring van dezen aard had een jong Franschman, St. Vincent, die ook tot het reisgezelschap behoorde en reeds den eersten avond met eenige zijner vrienden zulk een voornaam speelhuis bezocht. Toevallig had hij zich naast den bankier geplaatst en bespeurde ras, dat deze volleerd was in het valsch spelen. Hij maakte er een zijner vrienden opmerkzaam op, hoe ten gevolge daarvan een paar der hoogste inzetten telkens in het bezit der bank kwamen. Plotseling zat de hand van den bankier door een snellen, goed aangebragten steek met een ponjaard aan de tafel vastgenageld, en de jonge Franschman riep: »Hij heeft de volte geslagen, de tusschengeschoven kaart zit nog in de vastgenagelde hand." Deze woorden waren echter nog niet geheel uitgesproken, of hij had reeds twee kogels in zijn hoofd en in zijne borst. Vincent's vrienden vielen terstond den croupier aan, die, van drie zijden aangegrepen, een oogenblik in het onzekere was, op wien zijner aanvallers hij zijn revolver zou afschieten, toen ook hij reeds, door den stok van een Ier van achteren getroffen, met verbrijzeld hoofd dood ter aarde zeeg. De spelers aan de tafel gingen met de grootste koelbloedigheid naar den vastgenagelden bankier en bezagen zijne doorgestoken hand, waarin werkelijk eene met bloed bevlekte kaart zat, die insgelijks mede vastgenageld was. De bankier schuimbekte van woede en zou met zijn revolver zeker menigeen hebben doodgeschoten, zoo men hem dien niet terstond had afgenomen.

Nadat ieder was overtuigd, dat de jonge, ongelukkige Franschman had gelijk gehad, en dat de bankier voor zijn valsch spel loon naar werk had ontvangen, verdeelde het speelgezelschap het geld, dat de bank toebehoorde, onder elkander en verliet de tafel met den vastgenagelden bankier, om aan andere tafels in de zaal hun spel voort te zetten.

Dit vreeselijke tooneel had zoo weinig opschudding te weeg gebragt, dat geen der overige spelers zich daardoor in zijn spel had laten storen. Op het orkest had de muziek zelfs geene seconde gezwegen, en eene zangeres, die juist de moeijelijkste rouladen zong, was in het geheel niet uit de maat geraakt. Niemand nam eenige notitie van de geheele zaak, toen de vrienden van den jongen Franschman zijn lijk opnamen, om het naar het logement te transporteren, waar zij hun intrek hadden genomen, en de eigenaar van het speelhuis den doodgeslagen croupier en de tafel met den vastgenagelden bankier naar buiten op de straat liet brengen.

Daar werd de tafel voor ieder ten toon gesteld, en daarop het lijk van den croupier gelegd, opdat mijnheer de bankier zich in dat gezigt mogt verlustigen. De stoot was met zoo veel kracht toegebragt, dat de vastgenagelde schurk te vergeefs beproefde, om met de regterhand, die geheel ongedeerd en vrij was, den dolk uit de tafel te trekken.

De ledig geworden ruimte in den salon werd terstond door eene andere tafel aangevuld, waarbij zich even spoedig een nieuwe bankier bevond, en na verloop van nog geene vijf minuten zag men van het geheele voorval geen het minste spoor meer, en het is wel mogelijk, dat velen dergenen, die zich in de zaal bevonden, er weinig of niets van wisten; doch zij, die na het verlies van hun geld het speelhuis verlieten en daarbuiten den vastgena-

gelden bankier zagen staan, lieten niet na, zich wegens hun verlies op hem te wreken door een paar slagen met een stok of een steek met een mes; en toen het dag werd, zag men op de tafel twee lijken, dat van den doodgeslagen croupier en dat van den nog steeds vastgenagelden bankier, die meer dan veertig wonden had ontvangen, waarvan er wel geene doodelijk was, doch die, te zamen genomen, hem een verschrikkelijk uiteinde bereid hadden.

XXXI.

Eene te San Francisco zeer gewone gebeurtenis. Speculatie met in gereedheid gebragte huizen. Eene speculatie, die mislukt; eene tweede, die goede uitkomsten oplevert. De voortreffelijke volksjustitie. Huizen stijgen plotseling zeer in prijs. Bekentenissen van een misdadiger. Schandelijke belastering van een rijk en bij gevolg zeer achtenswaardig man.

Na verloop van weinige dagen had het reisgezelschap reeds genoeg gezien van het schoone San Francisco, en het besloot, zoo spoedig mogelijk eene plaats te verlaten, die weinig aanlokkelijks voor hen had, en dit te minder, daar alles er peperduur was, en hunne finantiën niet toelieten, om alles, wat voor geld te koop was, zich aan te schaffen en te genieten. Willis werd voorloopig hier nog opgehouden, want zijn doel was niet geweest, om eene reis herwaarts te maken, maar om eene baan op te sporen voor eene chaussée of een spoorweg, en wel bij voorkeur voor den laatste. Zijne opmetingen, het zetten van bakens enz. moesten hier verrigt worden, en met dit werk kon ligt de geheele winter gemoeid zijn. De rege-

ring te Washington had hem zoowel van geld als van wissels voorzien, om zoo lang hier te kunnen blijven; de overigen echter hadden zich meer uit eigene beweging, dan op bevel der regering, bij hem aangesloten, en zij moesten dus ook op hun eigen zak teren. Zij besloten, naar de mijn–districten te trekken en te zien, of zij daar geene goede zaken konden maken. Hunne reis werd nog bespoedigd door eene gebeurtenis, die de koenheid van den speculatiegeest der menschen, die te San Francisco zamenvloeijen, in een regt helder licht plaatst.

Het meerendeel der huizen te San Francisco is van hout gebouwd; het aantal bewoners neemt er op eene ongeloofelijk snelle wijze toe, en het was uit dien hoofde zekerlijk eene hoogst gelukkige speculatie van een Yankee, om in de bosschen van Pensylvanië een paar honderd huizen te timmeren, ze vervolgens uit elkander te nemen, genommerd scheep te laten brengen en daarmede eene reis om kaap Hoorn te doen, ten einde de huizen te Californië, d. w. z. bij voorkeur te San Francisco, te verkoopen.

Twaalf schepen had hij, op deze wijze beladen, naar de groote stapelplaats doen stevenen. Daar werden ze gelost, daar lag hun inhoud, op elkander gestapeld in eene lange rij, aan de oevers der zee, terwijl hij een der huizen in elkander had laten zetten, om voor model te dienen.

Doch de arme man had zich verrekend; hij had bedacht, dat men te San Francisco vele huizen noodig had, doch hij had niet bedacht, dat men daar weinig handen vond, om ze op te zetten. Met de hoop op een aanzienlijk gewin was hij daar aangekomen, en daarnaar had hij zijne prijzen gesteld. Slechts het arbeidsloon had hij berekend, terwijl hij het materiaal op den koop wilde toegeven. Aan zulk een huis moesten tien man ongeveer eene maand arbeiden. Het minste dagloon te San Fran-

cisco bedroeg tien dollars; derhalve was bij een prijs van 3000 dollars voor ieder huis het materiaal werkelijk weggeschonken, en daar de man over de 300 zulke huizen bij zich had, kon hij wel als millionnair terugkomen, verondersteld namelijk, dat hij de huizen verkocht. Dit gebeurde echter toevallig niet. Iedereen in de stad behielp zich zoo goed hij kon; er waren geene timmerlieden, die zelfs voor een dagloon van tien dollars genegen waren, huizen ineen te zetten.

De speculant stelde zijne prijzen lager; hij bood zijne huizen eerst voor 2500, vervolgens voor 2000, eindelijk zelfs voor 1400 en 1200 dollars te koop. Helaas! de speculatie was mislukt; men kocht zelfs niet voor 1000 dollars een huis.

In zulk een geval is een waarlijk vernuftig speculant nimmer in twijfel over hetgeen hij doen moet; hij heeft gedaan wat hij kon, hij heeft zoo billijk willen verkoopen als slechts immer mogelijk is. Elk huis heeft hem zelven ver over de 100 dollars gekost; hoe was het dus mogelijk den prijs nog lager te stellen, dan hij reeds gedaan had? hoe zou hij zulk een huis voor minder, mogelijk voor 900 of 800 dollars hebben kunnen verkoopen? Niemand kon dit van den braven man redelijkerwijze vergen; en nu kwam dan ook het toeval hem te hulp. Door toeval namelijk verbrandde het drie vierde gedeelte der stad, en wel juist dat gedeelte, waar de meeste houten huizen stonden. Het was inderdaad hard voor hen, wie dit ongeluk trof, maar het was toch tevens een groot geluk voor den speculant uit Nieuw-York, die nu op eene zeer voordeelige wijze zijne huizen kon aan den man brengen.

De brave man was vreeselijk boos op de gemeene brandstichters, blijkbaar Mexicaansche ranchero's, die slechts in de stad waren gekomen, om te rooven en te plunderen, en die, om dit op hun gemak te kunnen doen,

de huizen op zoo vele plaatsen te gelijk hadden in brand gestoken.

O, die schoone volksjustitie! Wat was zij spoedig bij de hand! hoe gestreng oefende zij het regt der vergelding uit! Hoe spoedig werden de schurkachtige ranchero's in de vlammen geworpen of boven de brandende huizen gehangen en aldus half gerookt en half gebraden, tot groote vreugde van het volk, natuurlijk niet uit schandelijke wreedheid, maar uit waarachtig gevoel voor regt en billijkheid.

Den volgenden morgen vervoegden zich de lieden, wier huizen in de asch waren gelegd, bij den speculant; deze had echter, wat immers zeer natuurlijk en ligt te denken was, alle huizen des nachts verkocht, en slechts één had hij er nog over, een model, dat echter voor geen prijs te koop was; hij moest het met zich terugnemen, om er in de bosschen van het Oosten nieuwe huizen naar te bouwen.

Er werd hem voor dit eene huis 3000 dollars geboden, doch natuurlijk te vergeefs; dit eene huis wilde hij voor geen geld ter wereld missen.

De kooper moest een huis hebben; hij bood 100, 500 tot 1000 dollars meer dan de speculant bij zijne komst te San Francisco had gevraagd; eindelijk liet deze zich door den grooten nood, waarin de ongelukkige verkeerde, bewegen; hij had er blijkbaar veel schade bij, doch wat doet een edel karakter, een grootmoedig Yankee niet, om den nood van zijn evenmensch te lenigen, en de Heer zegende hem daarvoor. Des avonds had hij van zijne drie honderd huizen werkelijk het laatste, dat hem nog overbleef, voor 4000 dollars verkocht, en daar de meeste zijner matrozen gedrost waren, verkocht hij ook elf zijner schepen, of liever hij verhuurde ze voor een jaar aan eene menigte huisgezinnen insgelijks voor zulk een spot-

prijs, dat deze hem niet meer opbragt dan het dubbele van het geld, waarvoor hij ze gekocht had. Nog denzelfden nacht ligtte hij de ankers van het eenige schip, dat hij nu nog over had, en zette koers naar Nieuw-York. Dit was intusschen zeer wijs van hem gehandeld, want een langer oponthoud zou hem mogelijk vele onaangenaamheden berokkend hebben, daar een der ranchero's, die insgelijks geroosterd zou worden, omdat men hem werkelijk bij het stelen had aangetroffen, natuurlijk slechts om zich te redden, de verfoeijelijke leugen had uitgestrooid, dat de kapitein van het schip een dertigtal Mexicanen had gehuurd, om de huizen in brand te steken. Al de om het leven gebragte ranchero's waren onschuldig aan den brand; de daders hadden allen de vlugt genomen; hij alleen was zoo gek geweest, dat hij zich had laten verleiden, nog langer te blijven, omdat hij er op gehoopt had, dat hij van den kapitein eene extra-belooning zou ontvangen.

Die schurk! Van een zoo braven man, die bijna een vermogen van anderhalf millioen bezat, zulke schandelijke leugens te vertellen! Nu, hij kreeg ook loon naar werk; hij werd even als de overigen geroosterd, schuldig of niet schuldig — dat was hetzelfde, want ieder Mexikaan is waard gehangen en geroosterd te worden.

Het was gemakkelijk te begrijpen, dat bij zulk eene reductie van het aantal huizen het nog eens zoo moeijelijk als vroeger voor de vreemdelingen moest zijn, om onder dak te komen. De nieuw aangekomenen zouden op dit oogenblik het tiendubbele hebben moeten geven van datgene wat zij tot hiertoe reeds duur genoeg moesten betalen, en daarom namen zij ras het besluit, om San Francisco te verlaten en goud te gaan zoeken.

XXXII.

Ontdekking van de goud inhoudende aarde aan den Sacramento. Kapitein Sutter en zijn timmerman. Men gelooft niet aan de ontdekking. Besluit, om haar geheim te houden. Men wordt beluisterd. Snelle verbreiding van het groote nieuws en even snel aangroeijende bevolking van de goudmijnen Buitengewone beweging en opschudding te San Francisco; al zijne bewoners begeven zich naar het gouddistrict.

Ja, goud zoeken! want Californië was destijds het nieuw ontdekte goudland, zoo als het nu Australië is, en daarom brak men spoedig op; men trok naar den Sacramento.

Het was nog niet lang geleden, dat men het goudland had ontdekt. Bij gelegenheid der revolutie, die aan Lodewijk Philips de troon kostte, was een kapitein der Zwitsersche garde, Sutter genaamd, gewond; hij was echter gelukkig uit Parijs ontvlugt en had zich met het weinige, dat hij bezat, naar Midden-Amerika begeven. Destijds was juist de oorlog tusschen Mexico en de Vereenigde Staten geëindigd. Derwaarts begaf zich kapitein Sutter in de maand Maart van het jaar 1848, en in April was hij reeds aan de oevers van den Sacramento, waar hij eene farm bouwde, die hij den naam van Nieuw-Helvetië gaf. Daar, waar de American zich in den Sacramento stort, legde hij een fort aan, om zich te beveiligen tegen de invallen der Indianen, die in de gebergten wonen; verder opwaarts, en wel bij de zamenvloeijing van twee rivieren, bouwde hij een zaagmolen, om van de boomen van het naburige woud, waardoor het meer *Mountein Lake* omringd was, balken en planken te zagen.

Bij deze onderneming had men echter eene kleine fout begaan; men had de goot, die het water van den molen moest wegvoeren, niet diep genoeg gegraven. De timmerman, die den molen had gebouwd, en die, even als een der aanvoerders van onze expeditie, Marshal heette, boorde nu hier en daar gaten in den grond, die tot maatstaf voor de arbeiders moesten verstrekken, hoe diep zij de goot moesten maken.

Bij dezen arbeid ontdekte hij nu en dan kleine gele korreltjes, die hij in het eerst wel voor glimmeraarde, voor het zoogenaamde kattegoud hield, doch bij het opzamelen van eenige dier korreltjes werd hij door het gewigt, dat ten minste tien maal zoo zwaar was als dat van het zoogenaamde kattegoud, van het hooge belang zijner ontdekking overtuigd. Nu spoedde hij zich naar den eigenaar van de farm en van den molen, en deelde hem zijne ontdekking mede.

Sutter lachte hem eerst uit en raadde hem aan, vlijtig te arbeiden en zich niet met zulke ijdele en tijdroovende navorschingen in te laten; bij nader onderzoek van de zaak echter begon hij er geloof aan te slaan, want hij bespeurde, dat een zeer klein hoopje van de gevonden korrels zoo zwaar was als een dukaat van geel koper.

Beiden begaven zich nu naar de plaats, waar de vondst was gedaan, en zochten verder, doch reeds van dit oogenblik af niet langer onbemerkt.

De arbeiders, die juist hadden gegeten, en wier schoftuur nog niet verstreken was, zaten met elkander te praten; daar bemerkten zij de beide personen, die op de bewuste plaats rondsnuffelden en al hunne opmerkzaamheid vestigden op de schijnbaar zeer nietige voorwerpen, die zij van den grond opraapten.

Sutter en Marshal bespeurden niet, dat men hen gadesloeg, en besloten daarom, het geheim voor zich te

houden; een geheim, dat reeds geen geheim meer was, want nog denzelfden dag waren de arbeiders er achter gekomen wat het was, dat in zoo hooge mate de opmerkzaamheid van Sutter en zijn timmerman tot zich had getrokken. Al deze lieden verlieten terstond hun werk en gingen te zamen stroomafwaarts naar eene plaats, die kapitein Sutter niet als de zijne kon beschouwen, graafden daar naar goud en vonden het in zulk een overvloed, dat zij weldra overmoedig genoeg waren, het te laten zien en ten gevolge daarvan te verliezen, want spoedig genoeg werd het hun door spelers, dronkaards en schelmen afgezet.

Het gerucht van deze ontdekking verspreidde zich zoo snel, dat reeds binnen weinige dagen de omtrek van Sutter's molen van nieuwe landverhuizers wemelde; er waren plotseling meer dan 1200 aangekomen, want de zaak was immers zoo profijtelijk; men behoefde slechts te bukken, om het goud op te rapen; men behoefde niet eens te graven.

Hierin bedrogen zich de menschen wel is waar een weinig; het was eene loterij, en *mogelijk* was het, dat men zeer veel vond; dat er echter juist toen eenige gevallen voorkwamen, dat men werkelijk zware stukken goud met den voet opgeschopt, of door een toevalligen steek met de spade opgedolven had, zie, dit maakte de menschen dol. Allen werden door de goudkoorts aangetast; ieder wilde derwaarts; ieder meende te laat te zullen komen; 't was onverschillig, welk ambacht, welke kunst, welke wetenschap men uitoefende, deze eene wetenschap ging boven alles. Men wist, dat daar goud was te vinden; daar moest men heen; van daar moest men het halen, en zoo doende vereenigden zich op de bewuste kleine plek tot hetzelfde werk daglooners, geneesheeren, matrozen, officieren, overheidspersonen, hand-

werkslieden, advokaten en regters, roovers en schelmen, welke laatstgenoemden er vóór alle dingen zich op toelegden, om datgene, wat de eersten verkregen hadden, hun zonder bijzonder veel moeite te ontnemen.

Het dal van den Sacramento werd het gouddistrict genoemd, en de arme Sutter, wien dit rijke land toebehoorde, die althans het grootste gedeelte er van tegen contant geld had gekocht, moest het geduldig aanzien, hoe men op zijne bezitting den grond omwoelde, en er bleef hem niets anders over, dan met eigene hand zelf te graven, want onmogelijk was het, andere handen daarvoor te huren. Wie bruikbare handen had, paste wel op, die ten behoeve van anderen te laten werken, al ware het voor een ongehoord hoog loon; want men kon immers, als men niet voor een ander, maar voor zich zelven graafde, zeer gemakkelijk in een uur honderd maal meer winnen, dan een ander zou hebben kunnen verdienen.

Tegen deze redenering viel hoegenaamd niets in te brengen, de zaak was werkelijk zoo; er bestond kans, om door één enkelen steek met de spade ongehoorde geldsommen te winnen, en ten gevolge daarvan werd de lust om goud te gaan graven al meer en meer opgewekt. De man verliet zijne vrouw, de vader zijn huisgezin, en van dienstboden was reeds lang geene sprake meer, want dezen waren reeds op het eerste berigt naar het goudland getogen. Nu volgde echter de heer, die geene bedienden meer had, den knecht; hij verliet huis en erf, om schatten te gaan graven, en er waren slechts weinigen, die de verzoeking een korten tijd weerstand boden. Toen eenmaal de eerste gelukkige goudzoekers naar de houten hutten van San Francisco terugkeerden en hunne schatten vertoonden, toen kon niemand zich langer weerhouden. De geheele mannelijke bevolking werd door een verschrikkelijken waanzin aangetast en snelde hals over kop

naar de dalen der Sierra Newada, terwijl men slechts spijt had van ééne zaak, namelijk dat men niet eerder was vertrokken.

Alle schepen in de haven werden verlaten; alle in den omtrek liggende steden en dorpen verloren hunne geheele bevolking; men zag er niets anders dan vrouwen en kinderen, en, radeloos als deze waren, maakten ook zij zich op, om de mannen achterna te trekken, en wanneer het haar aan moed en kracht ontbrak, moesten zij van gebrek omkomen, want er was nergens iets te verdienen, nergens brood of eenig ander voedsel te verkrijgen; de vreeselijkste ellende heerschte allerwege.

XXXIII.

Van alle kanten stroomen de menschen naar het gouddistrict, zoowel de Duitschers uit het Noorden, als de Mexicanen uit het Zuiden, de vagebonden uit Engeland en Ierland, zoowel als uit China en Botany-Bay. Niet de hoop op goud, maar de zekere overtuiging het in overvloed te zullen vinden, lokt derwaarts.

Naarmate de sage van het Eldorado zich al verder en verder verbreidde, stroomde ook een steeds grooter aantal menschen derwaarts, en weldra was de kleine plek, waarop zij zich verzamelden, niet langer groot genoeg, om de massa menschen te bergen. De een trad den ander telkens in den weg, en men moest, door den nood gedrongen, zich verder verspreiden; doch gelukkig ontdekten de avonturiers, dat niet alleen de Sacramento, maar nog vele andere rivieren, alsmede alle dalen van de Westelijke afhelling der Sierra Newada goud bevat-

ten, en dat dit tevens het geval was aan de Noordzijde van de baai van Californië, alsmede aan de Zuidzijde van den Rio San Joaquin.

Het natuurlijke gevolg hiervan was, dat de bewoners van het gebied Oregon, van de provincie Sonora en van geheel het Noordelijke gedeelte van Mexico naar het groote dal trokken, dat zich tusschen het Sneeuwgebergte en het gebergte, dat langs de kusten loopt, van het Zuiden naar het Noorden uitstrekt.

De tijdingen van deze fabelachtige goudmassa's en van de gemakkelijke manier, om ze te verkrijgen, breidden zich steeds verder uit; weldra hadden Peru en Chili geene schepen genoeg, om alle passagiers op te nemen, die zich naar het Noorden wilden begeven. De ellendigste, reeds geheel onbruikbare en afgetakelde schepen werden door de gewetenlooze reeders nogmaals tot het doen eener reis uitgerust en bemand, want er waren zeer goede zaken mede te maken; de overtogt werd op eene wijze betaald, zoo als dit nog nooit te voren was geschied; al verging dan ook het schip met man en muis, zoo als dit in dergelijke gevallen maar al te dikwijls plaats vond, des te beter, want de passagier had zijne vracht betaald, en de verdronken matrozen vorderden geen loon.

Doch Noord-Amerika bleef ook niet achter; de belangrijke tijding kwam er slechts ietwat later aan, want de weg over land naar Nieuw-York en Washington, naar Louisiana en naar Carolina is verder en duurt langer dan de waterweg naar Zuid-Amerika. Maar reeds in den herfst van het jaar 1848 ontstond er eene ongeloofelijke opschudding in alle Oostelijke staten van de Unie, en naauwelijks was de lente van 1849 aangebroken, of uit alle Oostelijke provinciën stroomden gansche scharen van allerlei gemeen en liederlijk gespuis naar het Westen. Men zou kunnen zeggen, dat dit een onbeschrijfelijk

groot geluk voor de Vereenigde Staten was, want het meerendeel dezer scharen stierf op den langen togt van honger of werd door de pijlen en speren der inboorlingen afgemaakt, en het koud gebeente dezer scharen verwittigde den later komenden het lot dergenen, die voor hen hier geweest waren. Men zou kunnen zeggen, dat dit een geluk voor de eerlijke helft der bewoners van Noord-Amerika is geweest; doch het land had voor spitsboeven eene even groote aantrekkingskracht, als de magneet voor het ijzer, en zoo doende is Nieuw-York met zijn half millioen inwoners ten minste voor een vijfde gedeelte door roovers, moordenaars en gaauwdieven bewoond, en de marsch, die een paar maal honderdduizend menschen door de woestijn maakten, had slechts eene kleine verligting ten gevolge. Iedere later vertrekkende karavaan was een weinig voorzigtiger dan die, welke vóór haar was afgereisd, en zoo kwam het, dat, in weerwil van alle bezwaren en gevaren, Noord-Californië nogtans door de Oostelijke provinciën overbevolkt werd.

Voorwaarts! naar het goudland, naar het Westen! Steeds naar het Westen! dit was de algemeene leus. Meer dan 200.000 avonturiers stroomden uit de Oostelijk gelegen staten der Unie naar Californië en meer dan 20,000 kwamen er werkelijk aan. De dood had een rijken oogst gehouden, wat intusschen niemand weêrhield, zich weder aan zijne doodelijke schichten bloot te stellen.

Wanneer zulk eene bevolking als die, welke in Amerika uit alle natiën der wereld is zamengesteld, door gebrek en ellende gedreven, dergelijke togten onderneemt, zoo is dit eigenlijk wel te begrijpen. Ook Engeland heeft vagebonden en leêgloopers in overvloed, zoodat het ons niet verwondert, dat men insgelijks van daar honderd duizenden naar Amerika ziet stroomen. Dat echter ook uit Duitschland, Frankrijk en Nederland, de beschaafdste staten der

wereld, een groot aantal menschen naar Amerika toog, kan alleen dáárdoor verklaard worden, dat de zucht, om goud te gaan graven, als eene ziekte, eene epidemie te beschouwen is; daarom heeft men dan ook met het volste regt deze neiging de *goudkoorts* genoemd. Niet slechts zeiden jongelieden, die een goed bestaan hadden, maar zelfs gezeten huisvaders, personen van rang en naam hunne betrekking vaarwel, om goud te gaan zoeken. Goud moest men hebben, het mogt kosten wat het wilde. Het vaderland, betrekkingen en bloedverwanten werden vergeten ter wille van het goud. De gezondheid, de eer werden ten offer gebragt ter wille van het goud.

Alles was naar het uitgestrekte gouddistrict getrokken, niet in de hoop, maar in de zekere verwachting, dat men er het goud slechts behoefde op te rapen, zoo veel men wilde. Elk verstandig mensch begrijpt nu wel gemakkelijk, dat zulke verwachtingen zeer overdreven zijn, doch het waren ook geene verstandige menschen, die zich derwaarts hadden begeven, het waren integendeel dwazen, en deze waren er niet op voorbereid, dat hunne verwachtingen zouden kunnen worden te leur gesteld; daarom waren zij dan ook wanhopig en gevoelden zich diep rampzalig, toen zij deze teleurstelling ondervonden.

XXXIV.

Gevolgen van de overbevolking in de goudstreken. Dieven en roovers. Verschrikkelijke behandeling van hen, die òf wezenlijk òf slechts vermoedelijk schuldig waren. Volksjustitie. Veiligheids-comité. Eene kolonie van misdadigers te San Francisco, Sidney-Coves.

Het gevolg van zulk eene opeenhooping van menschen

was, gelijk van zelf spreekt, eene geheele onveiligheid voor personen en goederen; weldra was niemand meer van zijne schatten, van zijn eigendom zeker; ieder moest er zorg voor dragen, datgene, wat hij bezat, te verbergen; 't was hoogst gevaarlijk, te laten blijken, dat men iets had. Er ontstond een planmatig stelsel van rooven en stelen, hetgeen te meer te vreezen was, daar een groot gedeelte van de bevolking dezer districten uit Mexicaansche roncheros bestond, die in het geheel niet geneigd waren om te arbeiden en zich het vele geld, dat zij behoefden, altijd door den lasso of den revolver verschaften.

Deze schurken zochten geen goud; zij zagen slechts goed uit de oogen waar het zich bevond. Met hen maakten de halsafsnijders van Mexico gemeene zaak, en zoo was dan ook spoedig de omtrek van het gouddistrict zeer onveilig; men wist niet meer, op welke wijze men zich van het bezit van het met zoo veel moeite verkregene zou verzekeren, totdat eindelijk het volk zijn eigen regter werd en de zoogenaamde lynch–justitie uitoefende. Maar het volk is een verschrikkelijk regter; het is niet slechts aanklager en regter te gelijk, maar het is tevens beul, scherpregter, en het weet te martelen, beter dan de beulen der middeleeuwen of der Spaansche inquisitie. Ook is in de oogen van dezen verschrikkelijken regter een bloot vermoeden reeds voldoende; hij vraagt niet veel naar bewijzen, hij *vermeent!* en hij houdt zijne meening voor een bewijs en spreekt daarnaar zijn vreeselijk vonnis uit.

In de meest bevolkte districten gebeurde het zeer dikwijls, dat de een of ander zich beklaagde, dat men hem des nachts zijn goud van onder zijn jas, die hem tot hoofdkussen had gediend, had ontstolen; hij gaf dan meestal een hem vijandig gezinden man als den dader

op. Weldra waren een twintigtal buren bereid, hem te helpen zoeken; men begaf zich naar de hut van hem, dien men verdacht hield, en vond men werkelijk goud bij hem, dan vroeg men hem zelfs niet eens, van waar hij het had, maar men veronderstelde zeer eenvoudig, dat dit goud het ontvreemde was. Het minste was dan nog, dat men hem de vreeselijkste mishandelingen aandeed; doorgaans echter ging men terstond tot de executie over. Men rukte hem de kleederen van het lijf, bestreek hem van boven tot beneden met teer en bestrooide hem, daar men geene vêren had, met drooge bladeren, en nu werd hij onder zweepslagen door de kolonie gejaagd. Wanneer hij goed kon loopen, zou hij spoedig zonder al te zware verwonding buiten het bereik zijner beulen kunnen geweest zijn; doch zijne vervolgers bekwamen bij elken voetstap door de kolonie versterking, en voor iemand, die vermoeid was, en uit dien hoofde den ongelukkige niet langer achterna zette, stonden er wel drie of vier anderen gereed, om het werk der mishandeling op zich te nemen. Zoo kwam het, dat duizende slagen op het naakte ligchaam nederdaalden; eindelijk zonk de ongelukkige uitgeput op den grond neder en was na eenige uren een lijk.

Men is gewoon te zeggen, dat de leeuw, wanneer hij eenmaal bloed gelekt heeft, niet meer te temmen is. Bij den mensch is dit werkelijk het geval; wanneer hij zich eenmaal aan eene gruwelijke, wederregtelijke daad heeft schuldig gemaakt, komt hij er gemakkelijk toe, het getal zijner wederregtelijke daden dagelijks te vermeerderen. Dit werd ook hier bewaarheid; op de boven medegedeelde gebeurtenis volgde spoedig eene andere, die niet minder onmenschelijk was; het ergste echter was zeker de ongevoeligheid der bevolking. Men was spoedig aan de dagelijksche herhaling van zulke gruweldaden gewoon

geworden; men vond er zelfs niets afschrikkelijks, niets ontzettends meer in; men liet zich bij de voltrekking van een vonnis door de lynch–justitie zelfs niet meer in zijn ontbijt storen, zoo men niet geneigd was, persoonlijk aan de mishandeling van den vermoedelijken dief deel te nemen. Gewoonlijk lieten de mannen dit aan de jeugd over, die in het loopen meer geoefend was, of aan de teedere, vrouwelijke sekse, die eene buitengewone bedrevenheid in dit vak aan den dag legde. — Er waren echter ook nog eenige mannen, wie de wijze, waarop men hier het regt uitoefende, al te streng voorkwam, en dien ten gevolge vereenigden zich sommigen dier mannen, om deze aangelegenheid met elkander te bespreken en een zoogenaamd veiligheids–comité op te rigten.

Het waren moedige harten, die het waagden, zoo iets te ondernemen, want op eene schrikbarende wijze was het getal der avonturiers en vagebonden toegenomen; ja, zelfs de naar Botany–Bay gedeporteerde misdadigers van Engeland, voor zoo ver zij niet gevangen zaten, waren ontvlugt en hadden zich in den loop van de jaren 1850 en 1851 in groote scharen naar San Francisco begeven.

De mensch is zeer gehecht aan zijne gewoonten en gebruiken en draagt die overal met zich mede. Zoo brengt b. v. de Franschman zijne fijne keuken, de Engelschman zijne steenkolen en zijne moordholen allerwege over, waar hij zich met der woon vestigt. Dien ten gevolge heeft de laatste ook naar San Francisco zijn Sidney–Coves overgeplant, dat hol van misdadigers, hetwelk hij naar de kolonie heeft genoemd, van waar de meesten naar San Francisco vertrokken zijn.

Van het oogenblik af, dat de menschen door de onwederstaanbare zucht, om naar het goudland te trekken, werden aangetast, was San Francisco de eenige plaats, die in zielental toenam, ofschoon men zou gemeend heb-

ben, dat het brandend verlangen naar het goudland allen derwaarts zou hebben gelokt. Ten gevolge van dezen snellen aanwas der bevolking ontstond er letterlijk eene kolonie van misdadigers, die men spoedig leerde kennen als booswichten, die tot alle gruwelen in staat waren. In dezen tijd van schrik en ontzetting, gedurende welken de misdadigers zich naauw aan elkander hadden gesloten, was het volstrekt onmogelijk, zich van hen meester te maken. De Engelsche wetten, die men mede naar Amerika had overgebragt en aldaar ingevoerd, deze wetten, die inderdaad de slechtste zijn, welke er bestaan, schijnen door misdadigers ter bescherming van misdadigers gemaakt te zijn, want zij geven geene vrijheid, om een moordenaar te arresteren, *nadat* hij den moord heeft begaan; alleen dán is dit geoorloofd, wanneer hij op het oogenblik, dat hij den moord pleegt, wordt gegrepen. De Engelsche politie weet, dat eene geheele wijk van Londen alleen door de gemeenste booswichten wordt bewoond. De veiligheid van het geheele land zou gedurende eene reeks van jaren zijn gewaarborgd, wanneer men deze wijk uitroeide en al hare bewoners deporteerde. Dit kan echter niet geschieden; men mag de schurken niet op eens gevangen nemen, maar men moet wachten, totdat ieder afzonderlijk op heeter daad betrapt wordt, en in den tijd dat men er twintig onschadelijk maakt, is het getal der booswichten reeds weder met veertig vermeerderd, zoodat er van eene uitroeijing van alle misdadigers op eenmaal volstrekt geene sprake kan zijn.

XXXV.

De moord- en rooversholen van San Francisco. Onmogelijkheid om die uit te roeijen. Hounds van Sidney-Coves. Hunne bespotting van de magtelooze politie. De vergadering van het veiligheids-comité. Een op heeter daad betrapt booswicht. Het veiligheids-comité treedt tusschen beiden. Gejubel van het souvereine volk. Een misdadiger, die ter dood veroordeeld is, houdt dit slechts voor eene grap.

Eene getrouwe afbeelding van de dieven- en moordenaarsholen te Londen kan men op kleiner schaal in den beruchten Sidney-Coves van San Francisco zien, en even min als de politie te Londen het waagt, de kolonie van misdadigers te bezoeken, waagt dit de politie te San Francisco.

Het meerendeel der verschrikkelijke branden, die in de eerste jaren van hare opkomst de stad teisterden, had men te danken aan de bewoners van Sidney-Coves; de hounds, de honden van Sidney-Coves, zoo als men gewoonlijk de schurkachtige bevolking noemde, staken de houten stad nu op dit, dan op dat punt in brand, om op hun gemak te plunderen, om al lagchend de oude vrouwen in het vuur te werpen, de mannen af te maken en de jonge meisjes mede te nemen naar hunne kolonie en met deze zoo lang te huizen, totdat zij een afkeer van haar kregen.

Menigmaal gelukte het nu wel aan een zwaar gewond en bestolen man, wanneer hij nog eenig geld had overgehouden, om de politie te bewegen, dat zij deze beruchte stadswijk binnentrad, doch nooit gelukte het der politie, dezen of genen der schelmen in hechtenis te

nemen. Het gelukkigst was zij er nog aan toe, wanneer zij met bebloede koppen teruggezonden werd, doch meestal zag of hoorde men later niets meer van de uitgezonden politiebeambten.

Op zulk eene wijze kon men op den duur niet langer leven, en dit te minder, daar de Sidney–holen en Clarks–Point in de Broadway– en Pacifik–straten, derhalve eigenlijk in het centrum der stad lagen en de communicatie van het Noordelijke met het Zuidelijke, van het Westelijke met het Oostelijke gedeelte belemmerden.

Deze wijk, dit beruchte Sidney te San Francisco, bestond uit niets anders dan uit gemeene knippen en speelholen, waarin de afgrijselijkste tooneelen dagelijks voorvielen, en van waar zich sterke benden van booswichten in de stad en hare omstreken verspreidden. Toen nu geen soldaat, geen constabel, geen sherif iets meer waagde te ondernemen, omdat hij er van verzekerd kon zijn, dat hij er het leven bij inschoot, vereenigden zich de aanzienlijkste burgers, om met elkander te beraadslagen, op welke wijze men het best aan dezen treurigen toestand een einde zou kunnen maken; want het was reeds zoo ver gekomen, dat inbraken bij nacht, die altijd met moord en doodslag eindigden, gewoonte waren geworden en volstrekt niet langer opzien baarden, terwijl men alleen nog over die gruwelen sprak, welke in de straten der stad, op den publieken weg en in de hôtels op klaarlichten dag bedreven werden.

De genoemde vereeniging bestond uit plus minus veertig personen, die in de woning van een der medeleden bijeenkwamen en het besluit namen, om voor de veiligheid van personen en goederen te waken. Deze vereeniging gaf zich den naam van veiligheids–comité en stelde hare statuten vast, terwijl al de aanwezigen zich tot hunne getrouwe opvolging plegtig verbonden.

Deze mannen stelden zich ten doel, om het grootst mogelijke getal *achtenswaardige* burgers te vereenigen, die zich gewapenderhand zouden verzetten tegen de gewelddadigheden der roovers en dieven. Dag en nacht moest in een bepaald huis een zeker aantal leden van het comité vergaderd zijn; zij moesten berigt ontvangen van de gepleegde misdaden, in ligte gevallen onmiddellijk de daders er van straffen, doch in zwaardere gevallen door middel van eene groote alarmklok het sein tot bijeenroeping van alle leden van het comité geven. Altijd besliste de meerderheid, aan wier uitspraak de minderheid zich onvoorwaardelijk moest onderwerpen. Allen verbonden zich op het plegtigst tot wederzijdsche bescherming en ondersteuning. Eindelijk was de directie aan drie leden toevertrouwd, die maandelijks aftraden en na voorafgegane stemming door anderen werden vervangen.

Zeer spoedig na de oprigting der vereeniging, die in de eerste dagen van Junij 1851 plaats had, deed zich eene gelegenheid op, om de energie van het comité van veiligheid op de proef te stellen. In den avond van den 10den Junij sloop een der bewoners van Sidney–Cowes, een algemeen bekende en beruchte dief, John Jenkins, een magazijn van koopmanswaren binnen en keerde, nadat hij een aanzienlijken last op zijne schouders had geladen, terug naar Sidney; doch onderweg werd hij herkend en onder het woest geschreeuw der menigte als dief vervolgd. Hij nam de vlugt in eene boot en roeide naar de groote baai, doch hij werd door zeven booten achterna gezet, die allen zeer sterk bemand waren en hem bij gevolg gemakkelijk konden inhalen. Hij werd opgepakt en gevoerd naar het huis van het comité van veiligheid, dat in de battery–straat op den hoek der Pinn–straat was gelegen.

Zoodra de dief zich daar in verzekerde bewaring bevond, werd het alarmsein gegeven, en behalve de veertig leden van het comité verzamelden zich nog veertig anderen, om den booswicht in verhoor te nemen. Na verloop van een uur was de zaak beslist en de misdadiger ter dood veroordeeld. Men vroeg den veroordeelde, of hij nog iets te zeggen of te verzoeken had; hij weigerde echter eenige verdere verklaringen af te leggen, doch eischte een glas brandewijn en toonde zich zoo kalm en rustig, alsof hij hoegenaamd niets te vreezen had; want hij rekende er vast op, dat zijne kameraden uit de holen van Sidney–Coves hem zouden verlossen.

Omstreeks middernacht werd de stormklok geluid; een groot deel der leden van het comité had zich in de verschillende straten der stad verspreid, om aan hunne door de alarmklok gewekte medeleden de noodige ophelderingen te geven en hun tevens mede te deelen, waarheên zij zich te begeven hadden, om de eerste executie van het comité van veiligheid bij te wonen. Ten gevolge van deze mededeeling verzamelde zich eene groote menigte menschen rondom het gebouw van het comité van veiligheid. Ten 1 ure maakte een lid van het comité aan het volk bekend wat er was voorgevallen; hoe men den dief op heeter daad betrapte; hoe hij vele andere misdaden bedreven had, en hoe hij daarom ter dood was veroordeeld. Ten slotte stelde hij aan de menigte de vraag voor of zij zich met het uitgesproken vonnis kon vereenigen, en of zij verlangde, dat dit vonnis zou voltrokken worden?

Een duizendstemmig »ja! ja!" klonk van alle kanten; naauwelijks was het te vernemen, dat enkele stemmen ook »neen!" riepen, en als men dit hoorde, werd de ongelukkige, die het »neen!" had uitgesproken, spoedig door de vuisten van hen, die naast hem stonden, tegen den grond geslagen. Iemand des nachts bij fakkellicht te

zien ophangen, wat kan er prettiger wezen? Weg met hem, die zulk een genot wil trachten te verhinderen!

Men had inmiddels naar een geestelijke gezonden, om Jenkins de laatste vertroostingen der godsdienst toe te dienen; doch deze wees dit lagchend van de hand en verzekerde, dat hij volstrekt nog niet aan sterven dacht. Precies ten 2 ure verlieten al de leden van het veiligheids–comité, gewapend met sabels en revolvers, en met den gevangene in hun midden, het gebouw, waar zij vergaderden. Zulk eene massa van vastberadene en goed gewapende lieden was voor de bewoners van Sidney-Coves iets ongewoons en onverwachts; zij waren wel is waar in grooten getale er bij tegenwoordig, doch onder de massa menschen al te zeer verspreid, en zij hadden er bovendien niet aan gedacht, dat de zaak zulk eene ernstige wending zou nemen, waarom zij dan ook geen signaal tot het doen van een aanval te voren hadden afgesproken. Zoo werd Jenkins door de digt opeengedrongen volksmenigte naar een der hoofdpleinen gevoerd en daar onder den uitgestoken vlaggestok van een hoekhuis geplaatst, waarover men den strik wierp, die hem reeds vroeger om den hals was gedaan, en door middel waarvan hij nu opgeheschen zou worden.

XXXVI.

De overheid treedt ten gunste der roovers en moordenaars tusschen beiden. Gedrag der justitie-beambten. Het comité van veiligheid in staat van aanklagt. Duizende burgers verheffen hunne stem ten voordeele van het comité. De overheid ziet er van af, om de dieven en moordenaars onder hare bescherming te nemen, en begint te *smeeken*.

Eenige leden van den magistraat en van de politie

zochten te verhinderen wat er gebeuren zou; zij spraken tot de mannen van het comité van veiligheid over het groote onregt, dat dezen voornemens waren te plegen, over de verantwoordelijkheid, die zij op zich zouden laden, en verzetten zich tegen de uitvoering van zulk een onregtvaardig vonnis. De heeren van het comité luisterden eerbiedig naar hetgeen de heeren van den magistraat zeiden, en toen zij hadden uitgesproken, gaf de president van het comité geen antwoord, maar wel het teeken, om den misdadiger te regt te stellen. Drie personen hadden den strik gegrepen, haalden dien aan, en een oogenblik later hing Jenkins twaalf voet boven de hoofden der verzamelde menigte. De drie mannen, die door het comité met de executie van het vonnis belast en zwaar gesluijerd waren, opdat men hen niet zou herkennen, bleven, door al de leden van het comité van veiligheid omringd, twee uren staan; vervolgens lieten zij den strik vieren; het lijk zakte naar beneden op den grond; het comité van veiligheid groette het volk en begaf zich bij het aanbreken der morgenschemering naar huis.

Aan de mannen der justitie was zulk een ingrijpen in hunne regten niet aangenaam. Zonderling! zij waren niet bij magte, om aan het stelen, rooven en moorden paal en perk te stellen, en toch wilden zij niet, dat men hen te hulp kwam, toch duldden zij niet, dat anderen zich met een ambt bemoeiden, tot de waarneming waarvan zij blijkbaar geene de minste geschiktheid bezaten. Dit toch kan men in Amerika dikwijls opmerken, dat de mannen der justitie zeer goed den welgezinden, den beschaafden en rijken man weten te vervolgen en in allerlei onaangename verwikkelingen te brengen, doch dat zij tegenover beruchte schurken en misdadigers of, in het algemeen genomen, tegenover de mindere volksklasse allen moed verliezen; het schijnt, dat men dit moet

toeschrijven aan de ongelukkige manier, waarop de posten bij de regterlijke magt begeven worden; dit geschiedt namelijk door vrije verkiezing bij meerderheid van stemmen, en wel voor den tijd van drie jaar. Wil nu een regter zijne winstgevende betrekking langer dan drie jaar bekleeden, dan moet hij zich gedurende de waarneming van zijn ambt de kiezers tot vrienden maken; hij moet zoo vonnissen, dat van de duizend spitsboeven, die mede tot zijne kiezers behooren, ieder zegt: Dien man kan ik gebruiken, hij moet herkozen worden! Tegen de rijke lieden durft men dan wel gestreng te zijn, want deze hebben bij de verkiezing slechts betrekkelijk wenig stemmen uit te brengen. Dit is eene daadzaak, die door de beroemdste schrijvers van Amerika gedurig aangehaald en aan de Amerikaansche regters telkens verweten wordt.

Zoo geschiedde het, dat ook in dit geval de mannen van het regt, die geen moed hadden, om tegen de moordenaars en talrijke dievenbenden op te treden, moed genoeg betoonden, om het comité van veiligheid in staat van beschuldiging te stellen; doch ook hier bleek de flaauwhartigheid der magistraatspersonen spoedig; zij wisten zeer goed, dat van lieverlede reeds meer dan 400 burgers uit San Francisco leden van het veiligheids-comité waren geworden; dit was hun te veel; daarom rigtten zij hunne aanklagt niet tegen de geheele massa, maar slechts tegen de vier personen, die aan het volk het vonnis medegedeeld en zelven voor beul gefungeerd hadden.

Het kan niet ontkend worden, dat deze taktiek zeer sluw was; het was te vermoeden, dat men de vier aangeklaagden in den steek zou laten; dat zij als slagtoffers zouden vallen, en dat dien ten gevolge het comité van veiligheid, verschrikt en ontmoedigd, zijne werk-

zaamheden zou staken; doch men had buiten den waard gerekend. De dag, waarop de vier leden van het comité voor de regtbank moesten verschijnen, brak aan (op dienzelfden dag werden in het gebouw van het comité van veiligheid twee op heeter daad betrapte roovers ter dood veroordeeld); de vier aangeklaagde burgers verschenen op de bank der beschuldigden en wachtten, zonder een woord te spreken, af, hoe men met hen handelen zou; doch bovendien verschenen in de regtszaal ongeveer 400 andere burgers, die tegen de handelwijze der regtbank openlijk protesteerden, daar zij verklaarden, dat zij allen aansprakelijk en verantwoordelijk waren voor de daad, die door hunne medeleden was verrigt (solidariteit). Die daad was niet van deze vier, maar van allen uitgegaan, en daarom eischten zij, dat men hen allen zou arresteren, of, zoo de regtbank daartoe niet wilde overgaan, boden zij ieder eene borgstelling van 1000 dollars of meer aan, bijaldien de wet dit vorderde.

De heeren regters hadden zulk eene onverwachte wending der zaak niet vermoed; zij hielden te zamen raad, en na korten tijd verklaarden zij, dat zij ditmaal de aanklagt wilden intrekken, onder voorwaarde, dat dergelijke onwettige handelingen in het vervolg niet meer voorkwamen.

De aanwezige leden verklaarden bij monde van een hunner: »Noodweer is aan ieder veroorloofd; de overheidspersonen hadden òf den wil òf de magt niet gehad, hen te beschermen; daarom waren de burgers van San Francisco genoodzaakt geworden, zich zelven te helpen; niemand hunner had zich dan ook door de inhechtenisneming en teregtstelling van een op de daad betrapten booswicht aan eene wederregtelijke daad schuldig gemaakt; uit dien hoofde konden zij niet toegeven, dat de regters geregtigd waren, van hen te eischen, dat zij in het ver-

volg niet meer dus zouden handelen; zij hadden slechts hun goed regt gehandhaafd, en niemand zou dwaas genoeg zijn, daarvan vrijwillig afstand te doen."

Deze woorden waren nog niet uitgesproken, toen een lange trein menschen voorbij de regtzaal trok, die zich naar het groote plein begaven; het waren zestien leden van het veiligheids-comité, die in hun midden drie misdadigers, een dief, een moordenaar en een brandstichter, medevoerden, om hen even als Jenkins op te hangen.

De trein werd door eene ontzaggelijke volksmenigte vergezeld. Hij, die uit naam van het comité voor de balie het woord voerde, keerde zich echter, zoodra de stoet voorbij was, tot zijne vrienden en zeide, dat zij zich bij het kleine aantal dergenen, die de orde wilden handhaven, moesten aansluiten; wat hem betrof, hij zou hier voor het geregt blijven en met drie zijner medeleden de verdere vragen van den regter beantwoorden.

Met eene voorbeeldige orde en toch haastig genoeg vertrokken de leden van het veiligheids-comité en vervolgden, tusschen de volksmenigte door, die eerbiedig voor hen week, hun weg, totdat zij de zestien gezworenen en de door hen gevangen genomen misdadigers hadden bereikt.

De regters in de justitiezaal waren niet weinig verbaasd over de buitengewone energie, waarmede het veiligheids-comité tegen hen was opgetreden. De heeren wisten dan ook op het oogenblik niets meer in het midden te brengen, maar wendden zich op smeekenden toon tot de vier nog aanwezigen en verzochten hun, om een nieuwen aanval op de autoriteit der overheidspersonen te beletten; een verzoek, waaraan intusschen niet werd voldaan.

XXXVII.

Het wordt avond. San Francisco bij nacht. Straatverlichting. Poging van het geregtshof, om de brandstichters en moordenaars te redden. Hoe het volk daarover denkt. De booswichten worden opgehangen. Men hoopt, dat dit voorbeeld aan de overige schurken eene zekere vrees zal inboezemen. IJdele hoop.

Het was inmiddels avond geworden, en men begon deels de vensters te verlichten, deels groote, met hars gevulde bekkens in brand te steken. Rondom het vroeger genoemde hoekhuis bij de markt had zich het veiligheids–comité in digte drommen geschaard; deze phalanx was door eene buitengewone massa menschen omringd, die met ieder oogenblik was aangegroeid en nu het geheele plein bedekte. In de grootste spanning zag ieder naar de tribune, die voor het hoekhuis was opgeslagen; van de zijde echter der regering werd deze tweede aanval op hare magt met leedwezen vernomen, en de in het zoogenaamde paleis van justitie verzamelde regters besloten eene poging te doen tot redding der booswichten.

De heeren regters verlieten dus de regtzaal en zochten door de menigte heen te dringen en de tribune te bereiken; dit ging intusschen zoo gemakkelijk niet, want niemand wilde zijne plaats verlaten; ieder meende, dat hij even goed als de heeren regters gemagtigd was, het verheven schouwspel zoo digt mogelijk gade te slaan; slechts langzaam week dan ook de menigte voor hen uit den weg; doch vóórdat zij nog de tribune hadden bereikt, weergalmde de lucht van een duizendstemmig hoera! en zag men de drie veroordeelden aan den vlaggestok hangen.

Nog wilden de heeren regters eene poging doen, om de booswichten zoo mogelijk tijdig genoeg van den strop te

bevrijden, doch hier en daar hoorden zij oproerige kreten onder de menigte. »Dat zullen wel geene regters zijn!" riep een uit den hoop, »het zijn ongetwijfeld schurken, die met de opgehangenen onder een hoedje spelen." — »Men zegt," riep een ander, luid genoeg, om gehoord te worden, »men zegt, dat de schelmen van Sidney-Coves ongestraft hunne wanbedrijven kunnen plegen, omdat de wakkere regters van elken roof hun aandeel bekomen."

Den heeren regters kwam deze stemming zoo bedenkelijk voor, dat zij het raadzaam oordeelden, verder geene opschudding te maken, maar zich liever onder de volksmenigte te verstrooijen, dan hare opmerkzaamheid verder op te wekken. Op de massa der bewoners van Sidney-Coves maakte echter de driedubbele teregtstelling zulk een diepen indruk, dat men gedurende vier dagen van geen diefstal, inbraak of moord hoorde. Het was alsof San Francisco ruimer adem haalde; vrienden en kennissen, die elkander ontmoetten, wenschten elkander geluk met deze gunstige verandering, en men hoopte eindelijk zoo ver gekomen te zijn, dat orde, rust en veiligheid even als in vroegere dagen binnen de muren der stad zouden heerschen.

Deze hoop werd echter teleurgesteld; want reeds op den vijfden dag werd er op nieuw eene misdaad gepleegd, en wel zoo digt onder de oogen van het veiligheids-comité, dat het zich genoodzaakt zag, weder tusschen beiden te treden. Men slaagde er in, zich van drie brandstichters, Robert Mac-Kenzie, Samuel Whittacker en Jens Robers, meester te maken. Hun proces duurde slechts zeer kort; alle drie werden van hunne misdaad overtuigd en tot de galg veroordeeld. Ten gevolge hiervan vaardigde de gouverneur van den staat, John Mac-Dugal, eene proclamatie uit, waarbij hij het volk opriep, om het ongeoorloofde ingrijpen door het veiligheids-comité in de regterlijke magt

te verhinderen. Hij verklaarde, dat dit eene misdaad was, en dat hij van het edele volk der Amerikaansche Unie met zekerheid verwachtte, dat het dergelijke wederregtelijke handelingen niet langer zou dulden.

De gouverneur van den staat zag zich echter in zijne verwachting bitter bedrogen. Het volk was er volstrekt niet onverschillig onder, om zich voortdurend met brandstichting, plundering en moord bedreigd te zien. Het deed derhalve niets, om het veiligheids-comité in zijne handelingen te belemmeren, en de teregtstelling, die den volgenden dag zou plaats hebben, werd met blijdschap en ongeduld te gemoet gezien. De morgen brak aan, en het veiligheids-comité kwam bijeen, om het vóór twee dagen uitgesproken vonnis ten uitvoer te brengen. Daar trad, wat men niet verwacht had, de overheid tusschen beiden, die zich het lot der moordenaars en brandstichters aantrok; Mac-Dugal zond een sherif met eenige konstabels naar de zaal van het comité, om de gevangenen te bevrijden.

XXXVIII.

Algemeen respect voor de overheid. De moordenaars worden aan haar uitgeleverd. Drie dagen »afwachten". Het veiligheids-comité trekt zich op zijne wijze het lot der misdadigers aan. Een gevangenbewaarder in de klem. De gouverneur geeft zijne bevelen. Wat er in een half uur gebeuren kan. Nederlaag der overheid, zegepraal van het comité. Sidney-Coves wordt uitgeroeid.

De leden van het comité zagen elkander vol verwondering aan en begrepen niet wat dit te beduiden had. Ieder, zelfs de sherif en de constabels, gevoelde, dat de handelwijze van den gouverneur verdacht was; doch de leden van het comité, ofschoon gewapend en in zoo groot

vijandig tegen op, en het vaardigde besluiten uit, die van zijne kracht en energie getuigden. Vooreerst bragt het ter kennis van het volk, dat de vroegere autoriteiten hare magteloosheid erkend en opgehouden hadden, te bestaan; dat het de regtspleging in handen had genomen en op den tot hiertoe ingeslagen weg zou voortgaan. Verder verklaarde het comité al de bewoners van Sidney–Coves vogelvrij, zoo zij niet binnen vier dagen de stad Stad Francisco hadden verlaten, en al wie na dezen termijn nog in de beruchte stadswijk werd gevonden, zou aan de volksjustitie worden overgeleverd.

Daar nu het gelijncht worden volstrekt niet in den smaak dezer lieden viel, werd Sidney–Coves met ongeloofelijken spoed ontruimd; de schurken verstrooiden zich in alle mogelijke rigtingen; ongelukkig echter stroomden zij ook in grooten getale naar de mijndistricten, waar zij wel kleine, doch zeer dappere benden vormden, die de onveiligheid der stad nu op het platteland overbragten.

In dezen tijd was het, dat het reisgezelschap, dat met het opnemen van een geschikt terrein voor een spoorweg belast was, te San Francisco aankwam; omstreeks denzelfden tijd was het, dat onze reizigers zich naar de mijndistricten begaven, om daar hun geluk te beproeven; doch zij verdeelden zich: de eene helft toog naar het Zuiden, naar de kwikzilvermijnen; de andere helft naar het Noord–Oosten, om goud te graven. Welke van beide partijen het beste deel had gekozen, willen wij thans in het midden laten; mogelijk blijkt dit ons later. Zeker echter is het, en de ondervinding leerde het ook nu weder, dat de arbeid meer opbrengt dan het zoeken naar goud.

Einde van het eerste deel.

CALIFORNIE EN DE GOUDKOORTS.

II.

Gedrukt bij P. M. van der Made.

CALIFORNIE EN DE GOUDKOORTS.

Togten in het Westen van Noord-Amerika.

HET LEVEN EN DE ZEDEN

DER

Goudgravers, Mormonen en Indianen.

NAAR HET HOOGDUITSCH

VAN

Dr. W. F. A. ZIMMERMAN.

Tweede Deel.

AMSTERDAM,
P. M. VAN DER MADE.
1864.

DERDE AFDEELING.

I.

Vertrek naar het gouddistrict. Langs de baai van San Francisco. De kudden tusschen de zee en de gebergten. De Spaansche missiën. Hoe de geestelijke heeren voor zich zelven hebben gezorgd. De grondbezitters of rancheros; hunne levenswijze. Onveiligheid van eigendommen en personen. Huizen op het land.

Van San Francisco leiden twee wegen naar de verschillende mijndistricten. De eene weg loopt geheel Zuidelijk naar eene bergstreek, die men Nieuw–Almaden noemt, en waar eene groote hoeveelheid kwikzilver gevonden wordt; de andere gaat bijna in eene geheel Noordelijke rigting naar de nog veel beroemder goudstreken van Sacramento.

Wij willen ons voorloopig met dat gedeelte van het reisgezelschap bezig houden, dat Noordwaarts naar Sutters fort en Sutters molen trok. De wegen waren juist niet van de beste, en men had daarom vóór alle dingen voor een voldoend aantal paarden en muilezels gezorgd, die eensdeels de reizigers zelven, anderdeels hunne goederen moesten dragen.

Nu ging het langs de baai van San Francisco door eene streek, die door de uit de stad verdreven honden (hounds, vroegere bewoners van Sidney–Coves) zeer onveilig werd gemaakt, en wel in zoo hooge mate, dat men bij elken voetstap op een aanval moest voorbereid zijn, waarom dan ook ieder zijne buks of zijn geweer met dubbelen loop gereed hield, om te schieten. Door de ver-

drijving der roofzieke benden was wel aan de stad een groot voordeel te beurt gevallen, maar daarentegen verspreidden zij schrik en ontsteltenis ten platten lande.

De marsch ging langs de heuvelen en tusschen deze en de baai voort. Nog is het land zoo weinig bevolkt, dat er van de zoogenaamde rancheros slechts weinigen, in de steden en dorpen echter in 't geheel geene te vinden zijn, terwijl daarentegen de kudden runderen en schapen, en ook wel van wilde paarden, niet slechts bij honderden, maar bij duizenden te tellen zijn.

Dit weldoorvoede en toch schijnbaar in het wild rondloopende vee levert een interessant gezigt op; zonder bedenking mag dan ook de reiziger er een of twee stuks van nemen voor zijne behoefte, bijaldien hij slechts genegen is, den eigenaar het vel terug te geven, of, in geval hij ook dit wenscht te behouden, eene geringe vergoeding te betalen; zulk eene handelwijze is gebruikelijk van daar af, waar men in het algemeen wilde kudden aantreft, derhalve van de oevers van den Missouri af, en wel eenvoudig dáárom, omdat de *wilde* kudden, die gemeenschappelijk goed zijn, niet kunnen onderscheiden worden van die, welke reeds een eigenaar hebben, aan wien men gaarne veroorlooft, dat hij zijne aanspraken op zijne wettige bezitting laat gelden.

De eenige zoogenaamde gehuchten zijn de missiën, die gewoonlijk een heiligen naam hebben, zoo als San José, San Antonio enz. Deze bestaan doorgaans uit eene kerk, wier façade op eene zeer breede schaal is aangelegd, doch waarvan het eigenlijke gebouw achter het hoofdportaal ligt en niets meer is dan eene ellendige en bovendien nog zeer kleine schuur, waarin men door de smaakvol gebouwde façade binnentreedt.

Voor zich zelven hebben de goede geestelijke heeren beter gezorgd dan voor hun God; wel wonen ook zij

in houten huizen, in zoodanige, waarvan de muren uit posten bestaan, die men ongeveer in het vierkant in den grond geslagen, van boven door balken verbonden en vervolgens van een ligt dak voorzien heeft. Zulk eene vierkante ruimte is in den regel alles, waarover de landbewoner kan beschikken; doch de geestelijke, die velerlei werkzaamheden heeft te verrigten en zich velerlei ontberingen moet getroosten, kan zich zoo armoedig niet behelpen; daarom is de ruimte, die zijne hut beslaat, vijf tot zes maal grooter dan die der rancheros, en deze groote oppervlakte is in vijf of zes afdeelingen gesplitst; vóór alle dingen loopt er een gang van voren tot achteren door het geheele huis, waardoor het in twee gelijke deelen is verdeeld; de eene helft heeft drie, de andere twee tot vier vertrekken. Aan de eene zijde woont de geestelijke; naast zijne woonkamer bevindt zich zijne receptiezaal en de derde kamer van deze eerste afdeeling is tot keuken en slaapvertrek voor de keukenmeid ingerigt. De andere zijde is voor gasten bestemd, ook wel voor dezulken, die langer willen vertoeven, b. v. voor jonge weduwen, die den eerwaardigen pater hare zonden boeten en zich hier aan de opgelegde boete onderwerpen en zoo lang blijven, totdat haar de absolutie wordt gegeven.

Bij de boeren en grondbezitters vindt men zulk eene weelde niet; zij hebben niet vele vertrekken noodig, want zij behoeven niets te verbergen, en voor hunne kinderen zullen zij zich toch wel niet moeten generen, even min als de volwassen kinderen dit voor hunne ouders behoeven te doen. In deze eenvoudige vertrekken is dan alles opeengepakt, wat noodig is, om de huishouding in stand te houden, derhalve natuurlijk ook melkdragende koeijen, gedresseerde paarden, varkens, hoenders enz. Deze laatste dieren vinden een heerlijk onderkomen op

de balken, die het dak dragen. Daar echter de menschen niet op gelijke hoogte met deze gevederde bewoners slapen, heeft meñ er niet zelden soortgelijken overlast van als de oude *Tobias* van de zwaluwen had, waardoor hij, gelijk bekend is, blind werd.

Opdat dit nu niet al te dikwijls mogt voorkomen, is men gewoon, vóórdat men zich nederlegt, de oogen met eene uit gras gevlochten mat te bedekken natuurlijk niet alleen de oogen, maar het geheele gezigt. Zeer gemakkelijk en zacht is eene slaapplaats in zulk eene hut volstrekt niet. De bodem bestaat uit vastgestampt leem ; daarover is gewoonlijk wat gras en mos uitgespreid, dat echter weder vol scorpioenen, spinnen, duizendpooten en ander gedierte zit; daarom zijn de rijke lieden gewoon, het mos in een zak te stoppen, die zorgvuldig wordt toegenaaid. Ten einde te voorkomen, dat het ongedierte zich daaronder nestele, is men gewoon, dezen zak, als men is opgestaan, weg te nemen en aan een der balken van het huis op te hangen. Voor een rijk, voor een gelukkig man onder zijne gelijken wordt hij gehouden, die bij de zoo even vermelde weelde nog te beschikken heeft over een paar wollen dekens. Van ander beddegoed is natuurlijk geene sprake; het zou ook overtollig wezen, daar men zich niet uitkleedt, maar met de kleeding aan zich ter ruste legt; eene voorzorg, die men in geen geval kan nalaten, daar men geen oogenblik voor een overval van roovers beveiligd is; om deze reden begint men dan ook meer en meer huizen van leem te bouwen. Deze zijn niet zoo snel, niet zoo gemakkelijk veroverd als de huizen van hout, die gewoonlijk door de roovers worden in brand gestoken, om de bewoners daaruit te verjagen, waarna dan, vóórdat alles afgebrand is, de plundering met eene zeldzame bedrevenheid wordt ondernomen. Niet zoo gemakkelijk is dit bij huizen, die van leem zijn op-

getrokken, dat, in de zon gedroogd, eene buitengewone hardheid verkrijgt. Door deze moet men eerst met geweld heenbreken, en daar den schelmen in den regel de tijd niet zeer rijkelijk is toegemeten, zijn zij gewoon, om in zulke gevallen de belegering liever geheel op te geven, hetgeen reeds alleen eene voldoende beweegreden moet zijn, om zich van steenen huizen te voorzien, want het is nimmer aangenaam, met deze lieden in aanraking te komen, al blijft men daarbij volkomen overwinnaar.

II.

Zeldzame gastvrijheid der Spaansche afstammelingen. Hunne domheid tegenover de Yankees. Levenswijze der rancheros. Hun karakter. Spaansche spijzen. Lieden, die meer *hebben*, dan zij behoeven, en lieden, die meer *willen*, dan zij behoeven. Prijzen in de huizen der Yankees.

In deze eenvoudige hutten-heerscht in den regel eene aartsvaderlijke gastvrijheid; zoo men er van betalen wilde spreken of er naar vragen, wat men schuldig is, zou de gastheer zich diep beleedigd gevoelen. Een hartelijk »dank u!" en een snuifje is alles, wat hij verwacht. Nu, de lieden zijn ook nog zeer dom; het zijn ook meestal Spanjaarden, of zij stammen van deze en van inboorlingen af. Wanneer zij eens eenige jaren met de zonen der Unie zijn bekend geweest, of wanneer zich eenige fatsoenlijke menschen, Yankees, hier zullen nedergezet hebben, moet het anders worden, moeten zulke dwaasheden als de even vermelde geheel ophouden. Dan zal

een glas melk ook een dollar kosten, even als bij een farmer aan den Ohio, en voor een nachtverblijf zal men hier even goed twee dollars moeten betalen als in Virginië en Kentucky.

De reizigers zouden weldra ondervinden, dat verstandige menschen niet vele jaren noodig hebben, om slim te worden. In de mijndistricten verstond men het handwerk reeds beter, maar daar was het handeldrijvende gedeelte der bevolking ook niet van Mexicaansch, maar van zuiver Angel-Saksisch bloed.

Sommige bezitters van groote kudden en uitgestrekte gronden maken zich het leven zoo aangenaam en prettig mogelijk. De Spanjaard heeft aan twee dingen groote behoefte, aan hartstogtelijke opwinding en aan den namiddagslaap, de siesta. Het laatstgenoemde verschaft hij zich waar hij zich ook bevindt, zelfs ten koste van zijne veiligheid of van zijn geldbuidel; geen dreigend verlies, al ware het nog zoo groot, verhindert hem, zich na het ontbijt, d. w. z. ongeveer ten 10 ure naar onze tijdrekening, op de eene of andere plaats neêr te leggen en tot 's namiddags 4 ure te slapen. Het eerstgenoemde, hartstogtelijke opwinding, kan hij overal en op ieder tijdstip van den dag krijgen. Zoo koelt hij zijne drift aan zijne bedienden, aan zijne paarden, aan zijne runderen of aan zijne kinderen; slechts de vrouw is daarvan uitgezonderd, want in den regel is die nog veel driftiger en opvliegender dan de man, en daarom is hij bang voor haar. Doch wanneer hij zich niet in een opgewonden toestand bevindt, dan zoekt hij er òf door het spel òf door de jagt in te geraken. Dit alles staat den bezitter van talrijke kudden iederen dag ten dienste, en wat zou er dan nog aan zijn geluk kunnen ontbreken? Goed eten en drinken? Hierop stelt hij verreweg veel minder prijs dan de bewoner van het Noorden, doch hij lijdt ook in

dit opzigt geen gebrek en behoeft niets te ontberen, want alles, wat hij gaarne gebruikt, is in overvloed voor hem voorhanden, en gelukkigerwijze gebruikt hij juist datgene gaarne, wat er voorhanden is. Wij, Europeanen, zijn dikwijls dwaas genoeg, om datgene het hoogst te schatten, wat het minst, wat het moeijelijkst te bekomen is. Zoo houden b. v. de Duitschers veel van stinkende schelvisch, die van Hamburg eene reis van drie dagen naar Weenen gemaakt heeft.

De Spanjaards zijn zulke gekken niet; hun versch of gerookt vleesch, dat rood ziet van de vele Spaansche peper, die men er over strooit; hun varkensvleesch, dat met gewone peper zeer sterk gekruid wordt; hunne meelspijzen met knoflook, hunne jonge hoentjes met uijen en knoflook zijn voor hen de grootste lekkernijen. O, die gelukkige menschen!

Dergelijke kostelijke geregten kregen onze reizigers ook hier, en ten besluite eene overvloedige menigte van vruchten des lands, die op zich zelven wel wrang en zuur waren, doch door de noodige portie suiker en rum smakelijk werden gemaakt. Het waren versch bereide confituren, doch zoo lekker als onze peren, appelen, pruimen, kersen, perziken, abrikozen, druiven, aardbeziën enz. enz. zijn zij niet.

In het begin vielen deze geregten niet zeer in den smaak der reizigers, want hunne tong, lippen en verhemelte werden zóó verbrand en ontveld, dat zij den mond steeds moesten open houden, om door de ingeademde lucht eenige verkoeling te bekomen. Langzamerhand echter begon men aan deze spijzen te gewennen; alleen de knoflook wilde hen niet smaken.

Nadat de reizigers voor drie vierde gedeelte den weg langs de baai van San Francisco hadden afgelegd en nu den Rio San Joaquin overtrokken, om het Sacramento-

dal te bereiken, kreeg alles in de woestijn, waarvan wij vroeger hebben gewag gemaakt, eene gansch andere gedaante. Langs de baai, in eene zeer vruchtbare en tevens regt schoone landstreek woonden rancheros, meer of min rijke bezitters van kudden en gronden, die hunne akkers slecht genoeg bebouwden en toch van hun zeer dun uitgezaaid koren honderdvoudige, van hunne maïs zesbonderdvoudige vrucht inoogstten, die hunne kudden bijna zonder opzigt op hunne gronden lieten rondloopen, onverschillig of zij verdwaalden of niet, daar een met een gloeijend ijzer ingebrand merk ze kenbaar maakte, en ieder zich haastte, om het geslagte, hem niet in eigendom toebehoorende beest af te stroopen en de huid aan den eigenaar te brengen en de zijne daarvoor in ruil te ontvangen. Daar woonden welgezeten lieden, die meer hadden dan zij behoefden, en die naauwelijks wisten wat zij met hun overvloed zouden aanvangen; daar woonden lieden, die nog weinig met de naar goud dorstende avonturiers in aanraking waren gekomen en hunne eigenaardige, bijna zou men kunnen zeggen, hunne aartsvaderlijke zeden nog behouden hadden.

Geheel anders was het op den eigenlijken weg, die daar, waar de Sacramento in de baai stroomt, een aanvang neemt. Niemand neemt namelijk den vroeger beschreven weg langs de kusten; deze is veel te lang, en de avonturiers zijn veel te begeerig naar het goud, om niet den kortsten weg, die daarheen leidt, in te slaan; daarom gaan zij altijd met scheepsgelegenheid over de baai en beginnen hun togt eerst van de monding der rivier af. Daar echter zijn reeds de Noord-Amerikaansche gebruiken of misbruiken geheel en al in zwang; daar vindt men reeds de prijzen, die men gewoonlijk aan de farmers in het Oosten moet betalen, slechts met dit kleine onderscheid, dat de rekeningen specifiek

worden opgegeven; men zegt niet: voor nachtkwartier twee dollars, maar men zegt: voor het gebruik van de kamer een dollar, voor het bed een dollar (zulk een bed wordt wel altijd betaald, doch nooit gezien), voor een waslicht een dollar (in het geheele huis is geene enkele waskaars, maar op de rekening staat zij vermeld, en de gast moet haar betalen), voor bediening een dollar, voor waskom en handdoek een dollar (de handdoek is intusschen zoo fijn, dat men dien, hoeveel moeite men zich ook geeft, niet zien kan, zoodat men zich in de lucht moet laten opdroogen).

II.

Een slimme herbergier en eene duur betaalde grap. Praktische leerwijze. Verdere marsch van het reisgezelschap. Lederen tenten, de verblijfplaatsen der reizigers. Eene jonge koe levert een voortreffelijken avondmaaltijd en een riem, dien koningin Dido tot eer zou verstrekt hebben. Een goed nachtkwartier.

Zulke rekeningen krijgt de gast in ieder huis, dat er op ingerigt is, om vreemdelingen te ontvangen, en welks eigenaar slim genoeg is, het den naam van logement te geven. Bij de eerste rekening van dezen aard zeide Mr. Fulton, dat hij iets zeer gewigtigs op deze rekening miste; hij vond er niet op vermeld, dat de waardige eigenaar van het hôtel had berekend, hoeveel het papier voor de rekening kostte, en hij vroeg, of men gewoon was, dit gratis te leveren.

De herbergier echter liet zich niet in het allerminst van zijn stuk brengen, maar antwoordde: »De gekken,

die naar de goudmijnen gaan, moeten in elk geval veel overtollig geld bezitten, en ik kan volstrekt niet inzien, waarom ik van de dwaasheid der menschen geene partij zou trekken. Ik zal mij het papier, waarop de rekening staat geschreven, niet laten betalen, doch wel den tijd, dien ik om uwentwil heb verspild, want tijd is geld. Dit onderhoud met mij kost u een dollar, en daar ik zelf hier vrederegter ben, zoo zult gij niet eerst op de aanklagt en de veroordeeling wachten, want mogelijk zou het daardoor veroorzaakte oponthoud u nog meer geld kunnen kosten."

Deze praktische leerwijze, in ieder geval nog veel grondiger en bevattelijker dan die van Socrates, was voor de reizigers van groot nut; zij pasten in 't vervolg wel op, aan een waard tot soortgelijke tijdverspillingen aanleiding te geven, en zij leerden ook weldra meer op hunne eigene beenen te staan en minder behoefte te hebben aan een herbergier, dan tot hiertoe.

De cavalcade, aan wier hoofd Mr. Fulton stond, was talrijk genoeg, om zich zelven bescherming te verleenen. Zij bestond uit zestien jongelingen, allen goed gewapend en goed bereden; zij hadden slechts weinig pakkaadje, doch in weerwil daarvan was het getal der muilezels, die deze pakkaadje droegen, tweemaal zoo groot als het getal der ruiters; bij de muilezels bevonden zich vijf tropeiros, die men zonderling genoeg vacquieros noemde, d. w. z. koehoeder, terwijl de eerste, veel algemeener bekende naam „herder der kudde" (van *troppa*, de kudde) meestal wordt gebruikt voor de geleiders van paarden en muilezels, hetgeen evenwel juist hier geenszins het geval was.

Ook de vacquieros waren gewapend, en men had reden te gelooven, dat een getal van eenentwintig ruiters voor geen aanval behoefde verlegen te zijn. Don Mauro

(dat als Moro wordt uitgesproken), die zich echter tegen de afleiding van zijn verheven naam van de Mooren ten sterkste verzette en beweerde, dat er zuiver Castiliaansch bloed in zijne aderen vloeide, don Mauro was de eigenaar der paarden en muilezels. Hij bepaalde daarom de halten, de grootte der dagmarschen, den tijd van het vertrek, van de siesta enz., was derhalve meer dan Mr. Fulton als de eigenlijke aanvoerder te beschouwen, die zich dan ook in alles, wat de reisverordeningen betrof, gaarne aan hem onderwierp. Deze brave Spanjaard, die de muildieren in vier troepen gesplitst en over iedere troep aan een vacquiero het opzigt had gegeven, had bij het bezoek van de eerste herberg zulk een schrik voor de prijzen gekregen, dat hij aan de reizigers voorstelde, niet weder in eene herberg, maar liever onder den blooten hemel te overnachten. De jongelieden zijn hiermede altijd gediend, en er werd bij gevolg tegen dit voorstel niets in het midden gebragt, en don Mauro geraakte daardoor in eene zeer goede luim, want hij begreep, dat door zulk eene bepaling zijne winst aanzienlijk moest vermeerderen. Ook het reisgezelschap had alle reden, met deze bepaling zeer tevreden te zijn, want niemand hunner had te klagen over het bezit van te veel geld.

Het eerste werk van don Mauro was nu, om voor geschikte nachtverblijven te zorgen. De huiden, die over de groote lederen koffers zaten, waarin men de pakkaadje had, zouden tot bedekking der tenten gebruikt worden. Het ontbrak nu nog slechts aan de noodige stijlen. Bij gebruik van linnen zou één paal in het midden voldoende zijn geweest, om de tent te ondersteunen; doch nu vellen van eene buitengewone zwaarte het bekleedsel zouden vormen, viel daaraan niet te denken. Dit wist don Mauro zeer wel, en daarom zocht hij naar dunne boomen; en toen hij zoo gelukkig was ge-

weest, die te vinden, verklaarde hij, dat hij alles bezat wat hij behoefde, om het reisgezelschap des nachts tegen regen en koude te beschermen.

Tegen den avond werd een jong rund, eene eenjarige koe, met den lasso gevangen, en daar zij niet gemerkt was, werd zij voor gemeenschappelijk goed verklaard. Wel zou zij ook zijn geslagt geworden, wanneer zij een merk had gehad, doch dan had men, zoo als wij reeds vermeldden, hare huid aan den eigenaar moeten teruggeven; thans was hiervan natuurlijk geene sprake, en dit kon men waarlijk een geluk noemen, want daardoor kwam men in het bezit van riemen, waaraan men op de reis groote behoefte had. De huid werd spoedig in dunne reepen gesneden, en wanneer Dido, de groote koningin van Carthago, het nog niet verstaan had, om met de huid van een stier groote oppervlakten te omspannen, had zij het met deze koehuid kunnen leeren.

Het eten smaakte voortreffelijk; terwijl don Mauro er zich mede bezig hield, om het te bereiden, bouwden zijne vier koehoeders twee hutten. Eerst werden de lederen koffers, vier en zestig in getal, in twee groote kringen naast elkander geplaatst; vervolgens werden buiten deze kringen tusschen iedere twee koffers stijlen opgerigt, met de punten naar binnen gebogen, door riemen verbonden en nu met de huiden der stieren bedekt, die vroeger tot beschutting der lederen koffers hadden verstrekt.

IV.

Inachtneming van het jaargetijde bij het bouwen der lederen tenten. Groote veiligheid, welke deze opleveren. Men zet des nachts wachten uit. Onbegrijpelijke zorgeloosheid der Mexicanen. Een beer wordt doodgeschoten. Onderscheid tusschen bloedende en niet bloedende wonden. Men komt bij de goudgravers. Het goudwasschen met de batea.

Gedurende den wintertijd, als wanneer het koken buiten de hut niet goed kan geschieden, omdat men dan door wind en regen wordt lastig gevallen, is men gewoon de hut of de lederen tent van boven open te laten; het vuur brandt in het midden der tent, en de rook trekt door deze opening naar boven. Als echter het jaargetijde het veroorlooft, om onder den blooten hemel te koken, al moge het ook nog wat koud zijn, maakt men daarvan spoedig gebruik; om zich evenwel voor togt te vrijwaren, maakt men nu de opening van boven digt, door er eene ligte huid over heen te werpen, en de tent heeft nu geene andere opening dan de deur, die door twee halve huiden wordt gevormd. In zulk eene tent slaapt men zeer veilig; men behoeft zelfs niet te vreezen voor vierpootige roofdieren, want het zou zelfs een tijger moeijelijk vallen, eene opening te vinden of te maken. Intusschen, tegen tweepootige roofdieren is men minder beveiligd; tegen deze moet men zich op de kracht van zijn arm en op zijn moed verlaten.

Daar men dit zeer goed wist, lootte men na den avondmaaltijd, wie des nachts de wacht zouden houden; de muilezeldrijvers sloot men daarvan om twee redenen uit,

vooreerst, omdat men hun niet te veel werk wilde opleggen, daar zij toch over dag hunne handen vol hadden met het bijeenhouden der kudde, ten tweede, omdat men zich overtuigd hield, dat zij, hoe plegtig zij dit ook mogten beloven, toch niet waken zouden. Wat geven deze lieden ook om de veiligheid der reizigers! zij slapen, wanneer zij voor het waken betaald zijn; zij slapen, al kunnen zij zich ook verzekerd houden, dat men hun den hals zal afsnijden.

Er waren deelnemers aan de loting genoeg, om de huurlingen daarvan te kunnen uitsluiten; twee man hadden elken nacht één uur te waken, en dit was gemakkelijk te doen, en ieder nam deze taak gewillig op zich. De nacht ging rustig voorbij, en zou zelfs rustig voorbij gegaan zijn, al had men niet gewaakt, want de roovers maken geene jagt op de naar goudmijnen trekkende avonturiers; slechts zij, die van de mijnen terugkomen, en van wie men denkt of weet, dat zij met schatten zijn beladen, loopen gevaar, aangerand en geplunderd te worden.

Verscheidene dagen zetten de reizigers dan ook hun togt voort zonder eenig nachtelijk avontuur; de wakkere Mauro zorgde steeds voor het eten, daar hij in het vinden van wortels zeer gelukkig slaagde, die nogtans het reisgezelschap, wat hij ook zeide en beweerde, niet lekker wilden smaken. Toen echter de reizigers zich genoodzaakt zagen, om over een gedeelte van een bergrug te trekken, zoo zij niet in eene kleine stad wilden vertoeven, die aan den oever van den Sacramento was gebouwd, hadden zij toch het genoegen, een beer op te jagen, hetgeen een klein oponthoud veroorzaakte. Het was namelijk niet de beruchte grijze, maar de bruine beer, die wel sterk genoeg, doch niet bloeddorstig is. Zijn vleesch werd zeer smakelijk gevonden, en de nacht,

die op het verslaan van het dier volgde, werd, in plaats van slapende, met het houden van levendige gesprekken doorgebragt, waarbij ieder verhaalde, hoe dapper hij zich gedragen en hoe veel wonden hij den beer toegebragt had. Het is waar, de huid van den beer was onbruikbaar, want zij was op vele plaatsen doorboord, doch slechts uit twee wonden vloeide het bloed. Don Mauro trok daaruit het voor jagers minder vereerende besluit, dat alle overige wonden het dier waren toegebragt, nadat het reeds zijn laatsten snik had gegeven.

Eindelijk na zes dagen kwam men bij de goudmijnen aan. Men had, op aanraden van don Mauro, den gewonen weg verlaten en was in de nabijheid der Sierra Newada tot aan de Bear–rivier gekomen, op welken weg het reisgezelschap ook het gebergte was overgetrokken, toen het van het Pyramide–meer naar het Sacramento–dal toog. Hier, in het Noordelijkste gedeelte van het zoogenaamde gouddistrict, was de overbevolking nog niet zoo groot als in die streken, welke meer in de nabijheid van San Francisco waren gelegen, en er bestond toch nog eenig uitzigt, om niet geheel uitgeplunderd te worden door onbeschaamde herbergiers en schurken, die slechts dáárvoor leven, om de reizigers het vel over de ooren te halen.

Maar hoeveel drukte en bedrijvigheid heerschten zelfs in deze meer afgelegen gedeelten van het gouddistrict. Eene ontelbare menigte menschen was hier te zamen gevloeid, om een nog niet bewoond plaatsje van het nieuwe Eldorado in bezit te nemen. Het geheele dal van de Bear–rivier was overdekt met groote en kleine hutten, en bij iedere hut bevond zich een kuil, waaruit de aarde was gegraven, die men eerst voorloopig onderzocht en vervolgens naar eene beek sleepte of naar de Bear–rivier, kortom, naar het naast bijgelegene water, om ze

daar uit te wasschen. De goudzoekers hadden een bak of een grooten aarden schotel in de hand, en met deze werd de aarde geschept en in het water gewasschen. Het valt ligt te begrijpen, dat deze manier om goud te vinden geene buitengewoon gunstige uitkomsten kon opleveren. Beter bevond men zich bij het gebruik van de zoogenaamde batea, insgelijks een schotel, maar toch doelmatiger gevormd. Deze is een kegelvormige blikken schotel, doch daar, waar hij het diepst is, met eene soort van zak voorzien, die dient, om het goud, dat men vindt, op te vangen. Ofschoon men nu in deze holte meer goud kan verzamelen, dan wanneer men een gewonen aarden schotel gebruikt, en dus de moeite beter beloond wordt, is deze arbeid toch zeer bezwaarlijk. Bijna geheel ontkleed, plaatst zich de arbeider met den half gevulden schotel in het water der beek. De schotel is door de massa aarde, die hij inhoudt, zeer zwaar, en dezen in het water heen en weer te schudden, is geene kleinigheid; doch het moet geschieden, want het is de eenige wijze, om het goud van de aarde af te zonderen.

Terwijl men tot aan de heupen toe in het water staat en den schotel regt voor zich houdt, schept men daarmede, laat over den rand ook telkens weder het water afloopen, en herhaalt dit onophoudelijk. Het afloopende water neemt aarde en kleine steenen met zich over den rand, en alles, wat zwaarder is dan het zand, wat derhalve door het water niet in beweging gebragt, niet medegevoerd kan worden, verzamelt zich, bij het voortdurend heen en weder schudden van den schotel, in het midden er van. De grootere stukken steen vertoonen zich spoedig boven op het zand. Zij worden er met de hand uitgehaald en weggeworpen, het wasschen en schudden van den schotel wordt daarbij steeds voortgezet, totdat ten laatste slechts een klein gedeelte erts, d. w. z.

zand en kleine steenen, alsmede de goudkorrels in den schotel overig zijn.

V.

Handelwijze der goudzoekers met den metalen schotel of de batea. De winst, die men doorgaans heeft. Nadeelige gevolgen voor de gezondheid. Hoe de goudzoekers bestolen worden, zonder dat men de dieven kan ontdekken. Zeer slimme handelwijze. Prijs der levensmiddelen, prijs van het goud. Wat den gelukkigen goudzoeker overblijft. Enkele gelukkige gevallen.

Is men zoo ver gekomen, dan houdt men doorgaans met het wasschen op. Men keert den schotel op een stuk leder of op eene plank om en zoekt er de kleine goudkorreltjes uit; deze zijn gewoonlijk zeer weinig, maar al bedragen zij oök niet meer dan de zwaarte van het achtste gedeelte van een dukaat, dan kan men toch in den loop van den dag acht dukaten verdienen.

Intusschen is dit werk verre van gemakkelijk, want het is waarlijk geene kleinigheid, om dag aan dag 12 tot 16 uren achtereen in het water eener beek te staan, en men zou dit van een arbeider, die in daghuur werkt, niet kunnen eischen; wanneer echter, gelijk hier, de gouddorst de prikkel is, die tot den arbeid aanspoort, doet de mensch uit vrije beweging dikwijls meer dan de strengste heer van hem zou vorderen.

De gevolgen van dezen overmatigen arbeid blijven dan ook niet lang achter. De menschen lijden spoedig aan rheumatische verlammingen, aan zeer pijnlijke opzwellingen der gewrichten, zoodat zij bijna genoodzaakt zijn,

hun vrijwilligen arbeid op te geven. En wat oogsten zij van dit gevaarlijke werk in? Roovers, dieven, die er zeer eerlijk uitzien en wie men het zelfs niet eens zou durven toevoegen, dat zij zich voortdurend aan den afschuwelijksten diefstal schuldig maken, hebben het tot hun hoofdwerk gekozen, om den goudzoekers hun met zoo veel moeite verkregen rijkdom te ontnemen. Deze wakkere mannen zorgen voor de dagelijksche behoeften der arbeiders; zij drijven handel in tabak, koffij, brandewijn, brood en meel en verkoopen dit alles voor zulke hooge prijzen, dat den arbeiders hoogstens zoo veel overschiet, dat zij den moed niet verliezen.

Men kan niet loochenen, dat hierin eene groote sluwheid is gelegen. Zoo de goudgraver *alles*, wat hij bezit, moest besteden, om in zijne levensbehoeften te voorzien, zou hij zeggen: Om enkel te eten en te drinken, behoef ik hier niet als een paard te arbeiden; dit kan ik bij veel minder werk in elke stad, die mij 't best bevalt, bekomen; en dit zou natuurlijk aanleiding geven, dat de menschen de mijnen verlieten, ten gevolge waarvan dan de edele Yankees van hunne verdiensten zouden beroofd worden. Laten zij echter den goudmakers zoo veel over, dat zij moed en lust tot het werk behouden, dan zorgen zij het best voor zich zelven. De Yankees laten geheele scheepsladingen met levensmiddelen en andere behoeften uit de steden van het Zuiden komen en maken daarvoor in de gouddistricten prijzen, die het duizendvoudige bedragen van hetgeen zij zelven daarvoor betalen. Zoo werd b. v. een glas brandy met een dollar betaald, ofschoon eene geheele maat van dat vocht niet meer dan het tiende gedeelte van een dollar kostte, en uit zulk eene maat 50 tot 60 glazen geschonken worden.

De menschen werden echter dubbel bedrogen, want

niet slechts betaalden zij hunne koopwaren veel te duur, maar ook hun goud werd veel te laag getaxeerd. In ieder winkel zat een man, die de stukken goud of de zakjes met goudstof taxeerde en vervolgens woog. De gewigten waren schijnbaar van koper en kwamen in grootte met het gewigt van een gouden dollar overeen, d. w. z. zij hadden den vorm van een rond metalen stuk van de grootte van een 10 dollars–goudstuk. Doch bij deze grootte waren zij niet werkelijk van koper, maar van goud en ligt met koper overtrokken, derhalve bijna driemaal zoo zwaar als zij hadden moeten zijn.

De schurk, die dezen handel in compagnie met een ander in denzelfden winkel dreef, zeide nu echter bovendien: Dit stuk weegt drie dollars, doch daar het niet gezuiverd is en nog gelouterd moet worden, kan ik er niet meer dan twee dollars voor geven. Werkelijk echter woog datzelfde stuk acht gouden dollars, en de verkooper kreeg derhalve slechts het vierde gedeelte der waarde, hetgeen men voor zeker kan aannemen, daar het Californische goud zeer zuiver is en in het geheel niet gelouterd, maar slechts gesmolten behoeft te worden.

Wat de goudzoeker nu hier had ontvangen, ging spoedig naar het andere gedeelte van den winkel, om tabak, eenige levensmiddelen en verder een mes of het eene of andere wapen te koopen; eene dringende behoefte in dit gelukkige land, waar geen enkel mensch veilig is of zich veilig gevoelt.

Ging zulk een arme duivel bij zich zelven na, wat hij in eene week had verdiend, na aftrek van hetgeen door hem voor zijne levensbehoeften was betaald, dan kon hij in het gelukkigste geval zeggen, dat hij 15 tot 20 dollars had overgehouden. Daar dit altijd meer was, dan zij op eene andere wijze konden verdienen, bleven de goud-

zoekers lust behouden in hun werk, en de schurken, die hun afnamen, wat zij naar hunne meening te veel hadden, waren nooit zonder een rijken buit.

Mogelijk zou zelfs deze handelwijze nog niet sluw genoeg geweest zijn, om de goudgravers tot voortzetting van hun arbeid aan te moedigen, zoo niet deze en gene eene enkele maal zeer gelukkig was geweest, en derhalve ook een ander meende, dat hem dit geluk kon treffen; de hoop daarop vooral was het, die de goudgravers steeds met nieuwen moed bezielde. Het was namelijk gebeurd, dat sommigen massas goud gevonden hadden; zelfs was er één zoo gelukkig geweest, dat hij een stuk delfde, dat 87 pond zwaar was, en het is derhalve niet te verwonderen, dat zoo iets voor anderen zeer verleidelijk was. Dit was dan ook de reden, dat er dagelijks nieuwe scharen van avonturiers kwamen opzetten, die altijd ook nieuwe troepen Yankees naar de goudistricten lokten.

VI.

De reizigers zetten zich als goudgravers neder. Ligging van hun district. Verkeer met de inboorlingen. Hun ligchamelijke en geestelijke toestand. Groote bevalligheid der meisjes. Eerste sporen van industrie in de mijndistricten. Schoen- en kleermakers, die men voor de hoogste weelde houdt, zijn er natuurlijk niet.

De streek, waar onze reizigers zich vestigden, lag niet ver van de grenzen van Oregon en Utah; zij hadden derhalve veel omgang zoowel met de Indianen van deze beide groote provinciën als met de Yankees, die derwaarts kwamen, en met Mormonen. Ten gevolge van

deze bonte bevolking heerschten er in de grensdistricten veel levendigheid en handel; vooral droegen de Indianen daartoe veel bij, wier stoïcismus hen in staat stelde, om de grootste onverschilligheid te huichelen, waar nogtans de brandendste begeerte bestond; doch van kindsbeen af gewoon, met geen enkel woord de gedachten hunner ziel te verraden, kon niemand hun aanzien, wat zij wenschten en wat zij wilden. Zij kwamen met voorwerpen om te ruilen voor den dag, waaraan men dringende behoefte had, doch zij zeiden niet wat zij wilden; zij lieten bieden en toonden zich juist bij datgene, wat zij het meest begeerden, uiterst kalm en onverschillig. Zij waren voor de verleiding der blanke dollars geheel ontoegankelijk, want zeer spoedig hadden zij geleerd, dat men juist voor dollars in deze streken het minst kreeg. Zij bragten hunne schoone bevervellen, hunne vruchten en hun gedroogd vleesch ter markt, en voorzagen zich in ruiling van kruid en lood, van wollen of katoenen stoffen en dreven alzoo een veel voordeeliger handel dan de goudgravers; zij werden daarom ook door de Yankees verschrikkelijk gehaat, doch om eene andere reden werden zij ook weder gaarne door hen gezien, want zij bragten voorwerpen ter markt, die juist voor de roofzieke Yankees van groot belang waren.

Zag men deze krachtige Indianen, dan kon men niet ontkennen, dat zij een beter lot waardig waren, dan hun beschoren is; want ongetwijfeld gaan zij hun ondergang te gemoet. Karakteristiek is bij alle mannen de groote, meestal kromme neus, die aan hun gelaat dat trotsche en krachtige geeft, hetwelk zich werkelijk in al hunne daden en handelingen openbaart. Men kan zich geene fierdere menschen denken dan juist deze Indianen, en zij hebben er regt op, dit te wezen, want zij zijn over het algemeen mannen in den echten zin des woords.

Hunne vrouwen en meisjes daarentegen zijn tenger en teêr. Hare gezigten kan men wel niet schoon noemen, doch nimmer ontbreekt het bij de jonge meisjes en jonge vrouwen aan bevalligheid. En o, hoe eenvoudig en bescheiden zijn deze lieve kinderen der natuur! Ook zijn zij waarlijk een beter lot waardig dan dat, hetwelk hare mannen haar bereiden, en ten gevolge der tirannie en van den harden, men zou bijna kunnen zeggen, onmenschelijken druk, waaronder zij zuchten, worden deze beminnelijke schepseltjes na verloop van jaren ondeugend en kijfziek. Waar Europeanen zich met zulke vrouwen verbonden hebben, natuurlijk in de dagen harer jeugd, daar heeft hun dit in geen enkel opzigt berouwd, want nimmer kan eene vrouw liefderijker en hartelijker jegens haar echtgenoot zijn, dan juist de inboorlinge der Amerikaansche woestijnen en gebergten. Wanneer de trots der inboorlingen het toeliet, dat zij hunne arme vrouwen van al dat werk verschoonden, hetwelk ver boven hare krachten gaat, dan zouden zij, even als de Europeanen, lieve levensgezellinnen in haar bezitten, die tot het brengen van ieder offer bereid waren. Dit echter gaat hunne begrippen ver te boven; zij zijn niet in staat, om van hunne vrouwen iets anders te denken, dan dat zij slavinnen zijn, die ver beneden hare mannen staan, en dat het eene ongehoorde schande, eene onuitwischbare smet zou wezen, wanneer een man zich met eenigen arbeid, hoe deze ook heeten mogt, wilde bezig houden; want arbeid past den man in het geheel niet, en wanneer de vrouw werkelijk niet kan verrigten, wat men van haar vordert, dan moet zij zich door eene andere vrouw laten helpen, daar de man haar hoegenaamd geene hulp biedt.

Allezins merkwaardig is het, dat de industrie zich in deze afgelegen streken van het gouddistrict reeds begint

te ontwikkelen. Er bevonden zich destijds reeds twee smederijen. Beide werkplaatsen werden fabrieken genoemd, doch deze fabrieken bestonden ieder uit twee mannen en ééne vrouw, namelijk vader en zoon, die smeedden, en de vrouw, die den blaasbalg in beweging bragt. Een knecht te bekomen, zou voor een loon van tien tot twaalf dollars per dag welligt mogelijk zijn geweest, doch dan zou slechts één goudzoeker een klomp goud van een $^1/_2$ pond zwaarte behoeven te vinden, om aanleiding te geven, dat de knecht, in de zekere overtuiging, dat zoo iets ook hem te beurt moest vallen, terstond de smederij verliet.

Schoen- en kleedermakers zou ieder voor de grootste weelde van de wereld houden. Men gebruikt zijne onderscheidene kleedingstukken zoo lang, totdat zij versleten zijn ; dan snijdt men ze in kleine stukken, om daarvan zakjes te maken voor het goud, dat men hoopt te vinden, en men gaat nu zonder laarzen, maar met een eleganten rok, of met elegante laarzen, zoo als men ze van Nieuw-York of Nieuw-Orleans heeft medegebragt, maar zonder frack, mogelijk zelfs zonder broek, terwijl men in de plaats daarvan eenige lappen van een verscheurd hemd met een touw of een paar riemen om de heupen vastbindt.

VII.

De Europesche kleederdragt valt zeer in den smaak der inboorlingen. Wat men voor een paar el katoen kan krijgen en wat niet. Eene fabriek en haar raadselachtig bestaan. Rijke partijen onder de inboorlingen. Vorderingen der beschaving. Eene brandewijnstokerij. De Mexicanen, een wezenlijk element van de bevolkiug van het mijndistrict. Hunne kleeding en voortreffelijke wapening. Groote bedrevenheid in het hanteren der wapens.

Zoo onverschillig de Europesche goudzoeker omtrent zijne kleeding is, zoo veel te vuriger verlangt de trotsche Amerikaan er naar. Hij houdt zijne schilderachtige kleederdragt voor lang zoo schoon niet als onze Europesche, en voor een paar roode katoenen broeken en een lichtblaauwen frack geeft hij gaarne geheel zijn prachtig costuum, terwijl de jonge vrouwen en meisjes, die bij alles, wat men haar toont, de grootste onverschilligheid laten blijken, voor eenige ellen gebloemd katoen alles over hebben wat zij bezitten, uitgenomen hare eer als vrouwen of meisjes, die haar niet minder heilig is, dan aan de braafste Europesche vrouw.

Als iets ongehoords moet men het beschouwen, dat men hier eene lakenfabriek aantreft; er worden daarin stoffen geweven, die in de behoeften der bewoners voorzien, ligte stoffen van wol of katoen, waarvan men de grondstoffen, die bereids geverwd zijn, hierheen brengt en die dan gesponnen en geweven worden. Er zijn in deze fabriek, behalve de hoog bezoldigde opzigter, dertig personen, die voor een matig dagloon — twee dollars — arbeiden, hetgeen schijnbaar geheel in tegenspraak

is met hetgeen wij vroeger mededeelden, doch dat voldoende wordt opgelost, wanneer wij er bijvoegen, dat al de arbeidende personen niet slechts tot het vrouwelijke geslacht behooren, maar ook alleen Indiaansche meisjes zijn, die zich voor een bepaalden tijd verbonden hebben en juist daardoor de rijkste en begeerlijkste partij van haar land worden. Een meisje, dat 600 dollars aan contanten medebrengt, is onder de inboorlingen zulk een phoenix, dat het niet slechts mogelijk is, dat het hoofd van den stam haar tot zijne zevende of zeventiende vrouw neemt, maar dat het zelfs *waarschijnlijk* is, dat de eene of andere jager, meestal iemand van Fransche afkomst, naar de hand van zulk een uiterst gelukkig meisje dingt.

Zou men inderdaad niet zeggen, dat het geld een vloek is, en dat Lycurgus volkomen gelijk had, toen hij het ijzeren geld invoerde? Die arme Indiaansche meisjes! Vroeger werden zij om hare schoonheid en beminnenswaardigheid ten huwelijk genomen, doch thans is het reeds zoo ver gekomen, dat men ook bij haar naar geld en geldswaarde vraagt. Dollars als huwelijksgift bij de dochter eens inboorlings, wie zou — nog vóór twintig jaar — zoo iets voor mogelijk hebben gehouden! Thans is het niet slechts mogelijk, maar het is eene treurige, dikwijls voorkomende daadzaak.

Onder deze omstandigheden zal wel niemand zich verwonderen, dat men hier ook eene brandewijnstokerij vindt. Brandewijn is in ieder geval voor het leven van den Amerikaan eene veel gewigtigere, veel onontbeerlijkere zaak, dan schoenen en laarzen of eene goede en doelmatig ingerigte woning. De brandewijnstokerijen verkeeren dan ook in de Vereenigde Staten in een hoogst bloeijenden toestand; er wordt daar meer gedronken dan ergens anders, daar de voorname, d. w. z. natuurlijk de *rijke* dames, want eene andere voornaamheid dan rijk-

dom vindt men er niet, haar brandy drinken met eene graagte, waarvan de fatsoenlijke vrouw in Europa zich geen denkbeeld kan vormen.

In die brandewijnstokerij werken veel meer Indiaansche meisjes, dan in de spinnerij en weverij, waaruit alléén genoegzaam blijkt, dat het fabriceren van brandewijn noodzakelijker en veel meer aan de eischen van het volk voldoet, dan het fabriceren van wollen stoffen; zonder hemd of zonder jas kunnen de Ier en zijn compagnon, de Yankee, leven, maar zonder brandy volstrekt niet.

Bij de hier beschreven bevolking moet men nog als een wezenlijk en belangrijk element den Mexicaan rekenen, die, hetzij als ranchero of als roover, zich door zijne romantisch-schoone kleeding onderscheidt. Het hoofd is gedekt met een lagen hoed, die een zeer breeden rand, den zoogenaamden sombrero (schaduwmaker) heeft, en die òf uit zwart of bruin vilt òf uit fijn stroo is vervaardigd. Voor die streken is dit zeker de doelmatigste dragt. De hoed van den *heer* is altijd aan ééne zijde opgeslagen; eene agraffe van goud of koper, met edelgesteenten of met geschilderd glas bezet, houdt den rand in de hoogte en tevens de veer vast, die, hoe verschillend ook in prijs, echter nooit ontbreekt.

De Mexicaan draagt een kort, open buis met ver opgesneden mouwen. Deze laatsten zijn zeer rijk geborduurd en voorzien van fijne koorden, die van wol, katoen of zijde, van koper of zilver- en gouddraad gemaakt zijn. Om den hals draagt hij een zwarten doek, die van voren met een kleinen knoop is vastgemaakt. De punten van den doek zouden lang genoeg zijn, om tot over den buik te hangen; het is echter geene mode, ze zoo lang te dragen, maar zij worden achterover over de schouders geworpen.

De laarzen van fijn gelakt leder zijn insgelijks van

borduursel voorzien, alsmede van een paar vreeselijk groote sporen; deze zijn van zilver, van staal of ook soms slechts van koper, doch in elk geval voldoende, om het arme paard diepe wonden in de zijden toe te brengen. Deze lieden zijn altijd goede ruiters; op hunne voortreffelijk gedresseerde paarden komen zij, hetzij uit lust om te reizen, hetzij uit roof– en moordlust, van Mexico, en zijn er ten allen tijde op voorbereid, om van hunne wapens, welken naam die ook dragen mogen, gebruik te maken; want dit spreekt van zelf, dat zònder wapens zulk eene reis niet ondernomen wordt, en dat de geringste aanleiding voldoende is, om er zich van te bedienen. Zij zijn zeer bedreven in de hantering van een lang pistool met getrokken loop, dat altijd zoo is ingerigt, dat men met een enkelen druk een geweerkolf daarmede vereenigen kan, waardoor het pistool tot eene eigenlijke buks met een zeer kort roer wordt gemaakt. Dit geweer mist in de hand van een Mexicaan op een afstand van 150 schreden nimmer zijn doel; voor hem, die schieten kan, is daarom dit kleine geweer een ware schat, en de paarden zijn zoo voortreffelijk gedresseerd, dat men er van schieten kan, zoowel wanneer men op den vijand los trekt, als wanneer men voor hem vlugt. Zijwaarts wordt namelijk nimmer geschoten, als men rijdt, maar altijd voor– of achterwaarts. Staat het paard echter stil, dan kan men in elke rigting het geweer afschieten; het is voldoende, dit het paard te kennen te geven, om het gedurende 20 seconden zoo onbewegelijk te maken, dat men zou gelooven, dat het uit steen gemetseld of uit brons gegoten was.

VIII.

De vreeselijke lasso. Onmogelijkheid, om dien te ontkomen. Eene poging daartoe in den circus te Mexico. Een goed bereden lansier wordt tot twee maal toe tegen den grond geworpen.

Een bijna nog gevaarlijker wapen dan dit zeker treffend schietgeweer is de lasso, die vreeselijke lederen strik, door middel waarvan de Spanjaard zoowel den wilden stier in zijn loop als den zwarten tijger in zijn sprong, of den hem aanvallenden of ontvlugtenden mensch vangt en doodt. De lasso, een 30 el lange riem met een strik, wordt onder het galopperen mensch of dier om den hals geworpen, en het is bijna nooit gebeurd, dat dit verschrikkelijk wapen zijn doel miste.

Het bewijs van de volstrekte onmogelijkheid, om met goed gevolg aan den lasso weêrstand te bieden, leverde een der Spanjaarden, die zich thans in de mijnen bevinden, na afloop van een stierengevecht te Mexico. Daarbij werden ten slotte ook de lassos gebruikt, eensdeels om zich van de nog niet geheel gedoode beesten meester te maken, anderdeels om ze vervolgens uit den circus te slepen.

Een officier der lansiers, een goed bereden ruiter, doch volstrekt geen lassowerper, geen Spanjaard, gaf zijne verwondering te kennen, dat de dieren bij hunne bekende vlugheid en snelheid den worp met den lasso niet konden ontwijken. Don José de Colima, die naast den lansier zat, verzekerde hem, dat het den besten ruiter niet mogelijk zou wezen, aan een goed geworpen

lasso te ontkomen. De officier gaf te kennen, dat hij wel genegen zou zijn, dit eens te beproeven.

»Nu, dat's goed," zeî don José, »ik ben op verre na niet de beste lassowerper, doch zoo gij mij vrijheid geeft, dan wil ik het wel eens met u wagen; alleen moet ik u verzoeken, een onvermijdelijk harden val van het paard niet op mijne rekening te stellen, daar het hier immers om niets anders te doen is, dan om u te overtuigen, en volstrekt niet om u te beleedigen of te kwetsen; en als gij dit liever wilt, vangen wij de grap niet eens aan."

»Toch niet," antwoordde de officier, »ik ben integendeel bereid, de partij aan te nemen; doch wees zoo goed mij te zeggen, hoe ik mij moet kleeden en wapenen."

»Mijn hemel, bijaldien gij uwe fraaije uniform niet ontziet, die wel eenigzins zanderig zal worden, dan blijft gij zoo als gij thans zijt; en wat de wapenen betreft, zoo zult gij zeker de lans het best weten te hanteren."

»Goed," hernam de officier »dan zal ik eerst mijn oppasser last geven, om de scherpe ijzeren punt van de lans te nemen."

»Waartoe zou dat noodig zijn?" vroeg de Spanjaard; »behoud de scherpe ijzeren punt op uwe lans, ja zet er zelfs eene tweede op; want ik ben er zeker van, dat gij mij niet digt genoeg zult kunnen naderen, om mij eene wond toe te brengen."

De officier kon eene zekere gevoeligheid niet verbergen, daar de Spanjaard met zoo veel minachting van zijne lans sprak, en hij nam zich voor, zijn tegenstander wel niet zwaar, maar toch zoo te wonden, dat hij het niet meer zou wagen, op zulk eene wijze tegen een knap soldaat te spreken.

Weldra begaven zich nu de beide strijders in het worstelperk; voor den officier werd een schoon, voortreffelijk paard van het beste ras gebragt, en toen hij het beste-

gen had en de lans in zijne hand drilde, riep hij nog eens, of hij toch niet liever de ijzeren punt er van zou nemen, hetgeen wederom met een smadelijken glimlach als onnoodig werd beantwoord.

»Nu dan," riep de officier, »ik wil mij hierdoor van alle verantwoordelijkheid voor een mogelijk ongeluk vrijspreken," en glimlagchend antwoordde don José, terwijl hij zijn ros besteeg: »ik neem alle verantwoordelijkheid op mij."

De heeren en dames, die nog tegenwoordig waren, vestigden nieuwsgierig hunne blikken op dit vreemde schouwspel. Met de grootste bedrevenheid bereden beide ruiters hunne rossen; don José hief zijn lasso in de hoogte en zwaaide dien onderscheidene malen boven zijn hoofd, om zijne tegenpartij hoogst edelmoedig tijd te gunnen, zich op den worp voor te bereiden. Deze edelmoedigheid was onnoodig geweest. De lasso daalde, slingerde zich om de beide armen van den officier en rukte hem met buitengewone hevigheid op den grond.

Don José draaide zijn paard met zoo veel kracht op de achterpooten om, dat men zou gedacht hebben, dat het dier achterover storten en zijn ruiter dood drukken zou; doch dit gebeurde niet, het paard stortte niet achterover, de ruiter brak zijn nek niet; doch wel was deze met een sprong uit den zadel en in de nabijheid van den officier, dien hij uiterst beleefd weder op de beenen hielp, terwijl hij hem om verschooning vroeg voor de ietwat al te ruwe behandeling.

De officier antwoordde niets, maar hij hoopte toch, bij een tweeden aanval gelukkiger te zullen wezen, en verzocht daarom don José, om de proef nog eens te herhalen.

In het volgende oogenblik zaten beide ruiters weder op hunne rossen, en thans rende de officier woedend

zijn tegenstander achterna en scheen voornemens, hem te doorboren.

Don José ontweek hem in het eerst, tot groote verbazing der toeschouwers; vervolgens echter wendde hij zich plotseling weder tot zijne tegenpartij, nam in het voorbijgalopperen, beleefd groetende, met de linkerhand den hoed af, doch met de regterhand wierp hij, nog vóórdat de officier zijn paard kon wenden, hem den strik om het lijf; terstond matigde hij nu den galop van zijn paard dermate, dat de cavallerist, zonder zich te bezeeren, van zijn ros werd getrokken.

De proef werd niet voor de derde maal herhaald; de officier had er genoeg van, doch don José, die de grimmige blikken van zijn tegenstander wel bemerkt had, zeide tot hem: »Mijn waarde heer, het is toch zeer gewaagd, om met u te gekscheren; ingeval ik van mijne zaak niet zoo zeker ware geweest, zoudt gij mij mogelijk het levenslicht hebben uitgeblazen, want ik heb in uwe oogen vrij duidelijk den doodelijken haat gelezen, die u bezielde."

De officier verontschuldigde zich met te zeggen, dat dit aan zijne drift en opgewondenheid was toe te schrijven; don José was beleefd genoeg, zich met deze verontschuldiging tevreden te stellen, en de heeren werden de beste vrienden, voor zoo veel dit onder zulke omstandigheden kan plaats vinden; het gebeurde echter bewees genoegzaam, welk eene bedrevenheid deze lassowerpers hebben, en hoe gevaarlijk dit wapen is.

IX.

De Duitsche boer en zijne kleeding, vergeleken bij die van den Mexicaan. Gebrek aan zelfstandigheid. De groote minachting, die men den Duitschers toedraagt. Verloochening van hunne nationaliteit, zelfs van hunne taal. Waartoe men hier de Duitschers gebruikt. De wieg der goudzoekers. Het groote nut van dit instrument.

De Duitsche boer, in zijn langen linnen overjas, vuurrood vest, lichtgele, maar ontzettend smerige leêren broek en lompe schoenen, steekt niet weinig af bij den smaakvol gekleeden Mexicaan. Zijne slaafsche geaardheid openbaart zich ook dáárin, dat hij de eenige is, die, in plaats van zelfstandig te arbeiden, zich bij een ander in dagloon verhuurt, wat, behalve hem, ook de Ier doet. Dit gebrek aan zelfstandigheid schijnt den Duitscher in zoo hooge mate eigen te zijn, dat hij daardoor, treurig genoeg! de speelbal wordt van allen, die van zijn zwak karakter weten partij te trekken. De Iersche boer, die ook alle geschiktheid heeft, om voor knecht te spelen, bezit toch ten minste zoo veel gevoel van eigenwaarde, dat hij slechts tot op zekere hoogte en dan volstrekt niet verder, zich door zijn meester laat bevelen. Niet zoo verstandig is de Duitscher, die zich steeds heeft laten vertrappen, als wist hij, dat zijn ligchaam werkelijk tot niets beter te gebruiken is. De Duitschers zijn wel niet in groot aantal hier, doch het is moeijelijk te begrijpen, wat zelfs deze weinigen hier willen, daar zij door alle anderen, tot welke natie zij ook mogen behooren, bedrogen, opgeligt en van de beste plaatsen verdrongen worden. Het gaat hun daar blijkbaar in het klein juist zoo, als het met hen binnen de grenzen der

Unie in het algemeen en in het groot gaat. De Duitschers, gedreven door hunne zucht, om naar Amerika te verhuizen, zijn daar verreweg het sterkst vertegenwoordigd, en toch hebben zij zich door de Engelschen zóó laten overvleugelen, dat zij zelfs genoodzaakt zijn, hunne moedertaal te laten varen; slechts in hunne woning aan den huiselijken haard gezeten, spreken zij Duitsch; in de vergaderingen moeten zij Engelsch spreken, wanneer zij willen, dat men hen zal aanhooren, doch meestal worden zij niet gehoord, al spreken zij ook Engelsch. Zie, zoo ver hebben de Duitschers het weten te brengen, en toch hebben de Duitschers overal hunne beschaving gebragt en hunne vanen geplant. Het waren Duitschers, die aan de Romeinen een onverwinnelijken tegenstand boden; het waren Duitschers, die de wereldheerschappij van Rome vernietigden; Duitschers hebben een wereldrijk gesticht, hebben Gallië en Brittannië voor langer tijd veroverd, dan de Romeinen dit konden doen. Duitsche keizers hebben van de Hohenstaufen tot aan Karel V, en van dezen tot aan de scheiding van Amerika van Spanje, de wereld beheerscht; doch als het er op aan kwam, dat de Duitscher, op zich zelven staande, zijne eer en waardigheid moest handhaven, heeft hij dit nooit kunnen doen, maar zich altijd aan anderen onderworpen. Nu, mogelijk wordt het later beter, maar een geruimen tijd zal het nog wel duren, vóórdat hij het zoo ver weet te brengen. Zoo waren het ook weder in Californië de Duitschers, die niet voor zich zelven, maar in dienst van anderen timmermans- en metselaarswerk verrigtten, en insgelijks waren het Duitschers, die zich lieten bewegen, om de kuilen te graven, waarin de Engelschen en Franschen goud wilden zoeken, en om het water er uit te scheppen en uit te pompen, opdat deze voor verkoudheid mogten bewaard blijven.

goudgravers zeer nuttig, want hij nam mede wat zij wegwierpen en verloste hen van den overlast der uitgewasschen kiezelaarde, waarvoor zij hem regt dankbaar waren. Zij lachten hem wel uit, als een mensch, die, volgens de algemeen bekende gewoonte der Duitschers, zich allerlei luchtkasteelen bouwde, doch die zich daarin gelukkig gevoelde, en wien men gaarne in dien gelukkigen waan wilde laten, daar hij daarbij anderen nog van groot nut was.

Fellenberg arbeidde derhalve rustig voort, en langzamerhand groeide de hoop der uitgewasschen aarde voor de hut der vier Duitschers tot eene ontzaggelijke massa aan, waardoor zij nu eerst regt ten spot van anderen werden. De slimme Yankees, de nog slimmer Spanjaarden en de in slimheid hen nog overtreffende Ieren wezen elkander op de groote hoopen bruine aarde, die voor de genoemde hut lagen, en maakten elkander opmerkzaam op de colossale schatten der domme Duitschers — louter goud, louter goud, maar ietwat donker van kleur; het zou bij ons geene groote waarde hebben, maar wij zijn ook maar domme menschen; de slimme Duitschers weten, dat zij hier iets buitengewoon kostbaars hebben.

XI.

Er wordt kwikzilver van San Francisco gehaald. Men begint in de tent der Duitschers de amalgamatie. De Spanjaarden koesteren een vreeselijk vermoeden tegen de Duitschers. De ketters bedrijven des nachts ketterij in hunne tent. Men besluit om hen te beluisteren. Een zekere sennor don Giroffio draagt zijne dochter dit edele werk op. Spaansche en Poolsche adel. De lezer maakt kennis met donna Inez.

Een geruimen tijd hadden de Duitschers zoo voortge-

werkt; de aarde, die hun door niemand werd ontstolen, was tot groote massas opgehoopt, want de jongelieden waren allen zeer vlijtig geweest. Thans reisde een hunner naar San Francisco, om van daar ongeveer een centenaar kwikzilver te halen, want hiermede zou men het goud heimelijk uit de aarde trachten te halen. Hij keerde gelukkig terug, en nu begon de geheime arbeid. Over dag werkten zij, zoo als zij tot hiertoe steeds gedaan hadden, maar gedurende den nacht trokken zij in de hut terug en begonnen de amalgamatie, waarin zij boven verwachting mogten slagen.

Deze nachtelijke arbeid der Duitschers was weinig in het oog geloopen; alleen de Spanjaarden hadden kwaad vermoeden opgevat. Wat deden deze gekke Duitschers des nachts toch in hunne hut? Dit was in ieder geval een moeijelijk 'op te lossen vraagstuk; daar deze Duitschers echter, zoo als men wist, ketters, en dus kinderen des duivels, waren, kwam hun niets waarschijnlijker voor, dan dat zij tooverij pleegden.

Dit moest onderzocht worden; men moest weten, wat in de tent, wat achter de dikke stierenhuiden gebeurde; en daar natuurlijk de Duitschers de verlangde inlichtingen niet wilden geven, bleef er niets anders over, dan te beproeven, om door een spion achter de waarheid te komen; en daar nu verder, wanneer de duivel iets onderzoeken wil, hij niet een man, maar eene vrouw uitzendt, was wederom niets natuurlijker, dan dat men er eene vrouw toe verkoos, om te onderzoeken, wat er in de groote tent der Duitschers voorviel.

De Spanjaarden waren slim genoeg geweest, om een geschikten spion te kiezen. Een man, die als luistervink werd betrapt, zou, naar alle waarschijnlijkheid, niet zeer zacht zijn behandeld geworden; het is immers bekend, dat de Duitschers regte beeren zijn. Een oud, leelijk

geraken! Zijne vrouw stortte op eene wandeling boven van eene rots naar beneden, en haar val was zoo wonderlijk, dat zij, zonder lang gemarteld te zijn, den geest had gegeven; eene smalle, scherpe aloëdoorn was haar midden door het hart gegaan; waarschijnlijk was zij reeds dood geweest, vóórdat zij naar beneden stortte, ten minste toonde de man, zijne handen wringende, het bloed zijner geliefde gade boven op de rots, terwijl beneden in het zand geen spoor van bloed te vinden was.

XII.

Hoe don Giovani aan zijne dochter was gekomen. Hoe men begint te spionneren. Wandelingen in de nabijheid van den stampmolen. Donna Inez komt haar doel nader. Gesprek met Fellenberg. Wat weet de Spanjaard van industrie. De Duitschers worden niet geloofd. Wat eindelijk door de wandelingen uitkwam.

Drie dagen na de begrafenis zijner geliefde gade huwde don Giovani de schoone weduwe van den vermoorden Engelschman, en eene spruit uit dezen echt, wier leven de moeder met het hare betaalde, was donna Inez. Dit kind was tot eene bekoorlijke maagd opgegroeid. De vader waakte dan ook met de meeste zorgvuldigheid voor zijne beeldschoone dochter, en dit te meer, daar donna Inez in zijne oogen eene aanzienlijke geldswaarde vertegenwoordigde; hij kon haar misschien in eene der groote handelsteden aan een rijken Engelschman verkoopen, en hij was zeker, een goeden prijs voor

haar te zullen bedingen, wanneer hij haar als eene maagd kon afleveren.

Hoewel het nu hoogst gevaarlijk zou zijn geweest, de schoone dame met onedele bedoelingen te naderen, zoo was toch de vader daarentegen niet ongenegen, zich van zijne dochter te bedienen, om te spionneren en het een of ander uit te vorschen, zoodra dit naar zijne meening eenig voordeel kon opleveren; want altijd nam hij zijne eigene denkwijze tot maatstaf voor die vån anderen; hij kon zeggen: ieder weet, dat ik hem vermoorden zal, die mijne dochter te na komt, en derhalve zal ieder wel op zijne hoede zijn, haar eene beleediging aan te doen.

Dat niet ieder zoo dacht, en dat niet ieder deze zijne denkwijze kende, was intusschen eene tweede zaak.

Zoo was dan donna Inez uitverkoren, om het groote geheim van de tent der Duitschers uit te vorschen. Hoe legde zij dit aan?

Zij begon met eene vriendin in den omtrek van den stampmolen rond te wandelen en schoot de pijlen van haar spot af op de arbeiders, die zulke groote hoopen aarde rondom hunne tent verzamelden, terwijl andere menschen den Hemel zouden danken, als zij er van verlost waren. Op deze wijze hoopte zij een antwoord te bekomen, hetwelk haar eenige oplossing zou geven omtrent deze zonderlinge en moeijelijk te verklaren handelwijze.

Fellenberg had intusschen weinig lust, om hare spotternij te beantwoorden; doch de dagelijks wederkeerende aanmerkingen bewogen hem toch eindelijk tot een antwoord; ook was het meisje te schoon, om onopgemerkt te kunnen blijven. Fellenberg antwoordde daarom eens op hare gedurige vragen: »Schoone donna, met goudgraven is hier niet veel meer te verdienen; wij, Duitschers, hebben er daarom van afgezien; daar wij echter menig handwerk verstaan, en er hier veel ontbreekt, waarin wij

veel vermaak in de bloohartigheid van Fellenberg, en sennor don Fellenberg was zeer verrukt over de schoone Spaansche; de Spanjaard zelf, de vader, daarentegen was volstrekt niet verrukt; integendeel, het scheen hem zeer verdrietig toe, dat hij niet tot zijn doel, niet tot die kennis geraken kon, die hij nu eenmaal wilde hebben, en daarom werd zijne dochter nogmaals door hem aangespoord, om hare navorschingen ijverig voort te zetten.

Door vragen was men tot hiertoe geene schrede verder gekomen; er bleef dus niets anders over, dan op alles een waakzaam oog te houden, en ook in dit opzigt kweet donna Inez zich zeer goed. Op zekeren avond, toen alles reeds in diepe rust was, en de rook, die van boven uit de tent der Duitschers opsteeg, hunne nog voortdurende werkzaamheid verried, sloop donna Inez tot digt bij de tent, om te luisteren.

Wat hoorde zij nu? Een zacht gemompel, nu en dan een woord, dat zij in het geheel niet verstond; het was toch Duitsch, en Fellenberg, die met behulp van Fransch en Latijn langzamerhand had geleerd, met de Spanjaarden te spreken, had volstrekt geene reden, om zich met zijne drie Duitsche vrienden van deze taal te bedienen. Er moest dus iets anders bewerkstelligd worden; zij moest beproeven, om ongemerkt een oog te kunnen slaan in de tent.

Inez, die zich bij de tent op hare hurken had nedergezet, rigtte zich op en zocht, op hare teenen staande, de opening te bereiken, waardoor de rook zich den weg baande; dit bleek intusschen volstrekt onmogelijk te zijn, want zij zou meer dan tweemaal zoo groot hebben moeten zijn, om bij de opening te komen.

Iets moest er nogtans gebeuren; zij nam derhalve haar korten dolk uit den boezem en begon in eene der huiden te snijden, doch dit ging geenszins zoo gemakkelijk. De

huid van een wilden buffel is meer dan een half duim dik, en wanneer zij niet gelooid, niet tot leder bereid, maar slechts gedroogd is, dan is zij zelfs harder dan gewoon hout. De insnijding, die zij met haar scherpen dolk zocht te maken, ging niet diep, en zij moest die onderscheidene keeren herhalen, om tot het doel te geraken, dat zij zich had voorgesteld, om namelijk een blik binnen in de hut te kunnen slaan.

Inez was toch eindelijk zoo ver gekomen, doch niet onbemerkt. De beweging, door het snijden in de zeer harde huid veroorzaakt, had Fellenberg gehoord. Daar hij eenig onraad vermoedde, had hij zoo stil mogelijk eene zijde van de deur geopend, was naar buiten getreden en langzaam en zacht om de tent heengeloopen. Thans zag hij eene voorovergebogene gestalte, in eene zwarte mantille gehuld, die met beide handen de deelen der opengesneden runderhuid van elkander hield en met de meeste opmerkzaamheid binnen in de hut keek.

Wie mag dit zijn? Hij dacht niet, dat zijne handelingen zoo veel opmerkzaamheid verwekten. Met zachten tred sloop hij nader, en toen zijn oog al meer en meer aan de duisternis gewoon raakte, meende hij donna Inez te herkennen, en nog naderbij komende, bemerkte hij, dat hij zich niet bedrogen had. Zij was het inderdaad. Met een paar sprongen was hij bij haar, had haar omklemd en een vurigen kus op hare schoone lippen gedrukt; doch deze lippen kusten hem niet terug; een scherp, snijdend »Caramba!" ontglipte haar mond, en hij gevoelde eene hevige pijn in zijn linkerarm en zijne borst. Hij had tegenwoordigheid van geest genoeg, om haren tot een tweeden stoot opgeheven arm te grijpen en daardoor waarschijnlijk een moord te verhinderen. »Meisje!" riep hij uit, »mij wilt gij vermoorden, mij, die u zoo zeer bemint!"

Thans eerst herkende donna Inez den man, dien hare

oogen te vergeefs in de tent hadden gezocht, welke hij zoo even had verlaten, en zij riep: »Heilige Moeder Gods! wees mij genadig! Heilige Moeder Gods! wat heb ik gedaan!" En toen Fellenberg aan hare zijde nederzeeg, riep zij snel door de opening der tent: »Hulp! Hulp!" De drie vrienden kwamen naar buiten snellen; zij wees hun den jongen man, dien zij zoo zwaar had gewond; zij omhelsde hem, hielp hem in de tent dragen, en hier, geheel met zijn bloed besproeid, rukte zij zich de kleederen van het lijf, om hem te verbinden. De stoot was zeer ernstig gemeend geweest; het mes was door het dikke vleesch van den arm gegaan, het staal was er tot aan het heft ingedrongen en bij gevolg aan de andere zijde van den arm weder uitgekomen, en daar de arm digt tegen het lijf was gesloten geweest, had het mes tevens eene diepe wonde in de borst veroorzaakt, en wel op de gevaarlijkste plaats; want ware de dolk slechts een weinig langer geweest, dan zou Fellenberg er het leven bij hebben ingeschoten.

Inez knielde naast den jongen man, die zeer veel bloed verloor, daar verscheidene aderen waren doorgesneden, en beproefde al het mogelijke, om het bloed te stelpen; doch te vergeefs, totdat een van Fellenbergs kameraden bemerkte, dat het bloeden ophield, zoodra hij op eene zekere plaats met zijn duim op het vleesch van den arm drukte. »Hier zal zeker een der aders loopen," sprak hij; »hier moeten wij derhalve het verband leggen of althans eene sterke drukking bewerkstelligen." En nu werd er een stuk gekaauwd papier op de ader gedrukt en vervolgens de arm met strooken van de gescheurde kleederen van donna Inez zoo stevig mogelijk omwonden.

Fellenberg, die zoo gelukkig was, dat hij met inspanning van al zijne krachten zijn bewustzijn behield, zag met een ernstigen, min of meer bestraffenden blik tot

Inez op, die, over hem gebogen, aan zijn zijde geknield lag, en vroeg: »Hoe was het u mogelijk, madonna, de kleine misdaad, die ik begaan heb, zoo wreed te straffen?" Snikkend wierp Inez zich over hem, bedekte zijn bleek gelaat met duizend kussen en weende bitter; plotseling echter stond zij op, nam den dolk in hare beide handen en was voornemens, zich dien in de borst te stooten; doch gelukkig vestigden Fellenbergs vrienden, door haar plotseling opstaan verschrikt, hunne blikken op haar en verhinderden nog bij tijds de onzinnige daad. Waarlijk, het was haar volle ernst, want de beide naar beneden dalende armen konden niet zoo spoedig tegengehouden worden, zonder dat een der beide mannen een schram en de andere eene ligte wonde had ontvangen; tot de borst der schoone Inez reikte echter de verraderlijke punt van den dolk niet; zij was gered en Fellenberg voor eene grootere smart bewaard, dan hij zoo even had verduurd.

XIV.

Donna Inez wordt volkomen gerustgesteld en snelt naar de hut haars vaders terug. Een aanval van inboorlingen. Ongeloofelijke dapperheid van donna Inez, die nogtans geloofd wordt. Zoete herinneringen, die ontwaken. Groote wassching. Bezoek bij Fellenberg. Wonderlijke heelkracht der natuur. Eene ontvoering en hare gevolgen. Een woedende Spanjaard.

Ook Fellenberg was verschrikt opgesprongen, toen hij bemerkte, wat Ines voornemens was te doen; hij zou echter te laat zijn gekomen, om de verschrikkelijke daad te verhinderen, zoodat het gelukkig was, dat zijne vrienden hem waren vóór geweest.

Hij omhelsde het schoone meisje en trachtte haar door vriendelijke woorden gerust te stellen, hetgeen hem ook gelukkig mogt; want de hartstogten der vrouwen van het Zuiden zijn wel verschrikkelijk hevig, doch ook spoedig bedaard, en donna Inez, die zich nog zoo even een dolk in het hart had willen stooten, was zeer tevreden, dat zij thans in de armen van den man lag, dien zij reeds lang had bemind, zonder dat zij dit bij zich zelve had willen erkennen.

Nadat er verscheidene uren in zoete minnekozerij verstreken waren, viel het haar plotseling in, dat zij wel naar haars vaders hut diende terug te keeren; dadelijk snelde zij weg en kwam, begunstigd door de duisternis van den nacht, onbemerkt bij haar vader, die, niet wetende waar zijne dochter was gebleven, zich reeds over haar had bezorgd gemaakt en, nu hij haar geheel met bloed overdekt en met verscheurde kleederen voor zich zag, hevig ontsteld was.

De oorzaken daarvan wilde Inez niet zeggen; met de gewone spraakzaamheid der Spaansche vrouwen nam zij daarom tot eene leugen hare toevlugt en vertelde, dat zij door eene troep wilden was overvallen, waarbij zij zich zoo dapper had geweerd, dat zij eenigen gedood en velen gewond had. De oogen des vaders schitterden van vreugde over de ongehoorde dapperheid zijner dochter, en zij had door het verhaal van hare vele heldendaden het doel bereikt, dat zij zich daarmede had voorgesteld. Zij was reeds volkomen gewroken geworden; haar vader behoefde zich niet meer daarmede te vermoeijen, hij behoefde zich in deze gansche zaak volstrekt niet te mengen, en dit was goed. Vervolgens wierp zij zich op hare rustplaats neder en sliep zoo vast, alsof er niet het minste was voorgevallen, dat hare rust had kunnen storen; zij sliep totdat het klaar dag was geworden en be

zag niet weinig verwonderd hare bebloede en verscheurde kleederen; zij moest zich het geheele voorval eerst in het geheugen terugroepen; de slaap had de herinnering er aan bijna volkomen uitgewischt.

Toen zij zich echter herinnerde, hoe zoet de schoone Duitscher haar had gekust, en zij hem, toen rezen de gebeurtenissen van den afgeloopen nacht weder in al haar glans voor haren geest, en een donker purperrood overspreidde hare schoone wangen; doch zij dacht er met verrukking aan, want een nieuw leven was in hare borst ontwaakt.

Zij snelde naar buiten, naar de beek, om zich te wasschen, te baden, de bloedvlekken weg te wisschen, die aan hare kleederen kleefden; vervolgens zocht zij het beste op, wat zij nog aan kleedingstukken had, en nu snelde zij terstond weder naar de lieden, die potaarde bereidden, om daarvan potten te maken.

Zij vond natuurlijk Fellenberg niet bij hen, doch vernam tot hare blijdschap van hen, dat hij goed had geslapen, en dat zijn bloedverlies hem geenszins met het verlies zijns levens bedreigde. Als op vleugelen der liefde snelde het schoone meisje naar de tent, en daar zij den jongen man niet slapend, maar met geopende oogen op zijne legerstede vond, trad zij haastig naar hem toe, knielde bij hem neder, wilde zijne handen en voeten kussen, smeekte hem, onder het storten van heete tranen, om vergeving en was schier ontroostbaar. Intusschen verstond Fellenberg toch de kunst, om haar te troosten, want hij legde zijn gezonden arm om hare slanke leest, trok haar aan zijn hart, waarbij de lippen elkander als van zelve ontmoetten, hoewel het scheen, als moest de schoone volle baard van den jongen man dit verhinderen.

Hoe Fellenberg, wiens bloed door de teedere liefkozingen van het beeldschoone meisje telkens aan het gis-

ten werd gebragt, toch langzamerhand genas, weet de schrijver niet. De natuur moet zeker eene bijzondere heelkracht bezitten.

Fellenberg werd weder gezond, verdween plotseling uit de mijnen en verscheen acht dagen later in gezelschap eener schoone jonge vrouw weder onder de zijnen. Don Giovani Mastai had gedurende denzelfden tijd het ongeluk, zijne dochter te verliezen; de eene of andere vermetele booswicht moest haar geroofd — met geweld geroofd hebben, want vrijwillig zou zij haar vader niet verlaten hebben, die, met de innigste teederheid voor haar zorgende, haar aan een schatrijken Engelschman wilde verkoopen. Zulk eene edelmoedigheid vergeet eene goede dochter niet, en daarom hield hij zich overtuigd, dat donna Inez niet weggeloopen, maar gestolen was, en don Giovani zwoer PER TODOS LOS SANTOS — hij zwoer bij alle heiligen, dat hij hem, die zijne dochter ontvoerd had, duizend dooden zou doen sterven.

Overal onder zijne vrienden en vijanden, die òf deel namen in zijn lot òf hem uitlachten, had hij zijn eed herhaald, en geene wraak was hem ijselijk, geene foltering wreed genoeg, en hij zwoer, dat niets voldoende was, om zijne woede te koelen.

Daar geschiedde iets ongehoords, iets, dat aller verbazing ten top deed stijgen. Donna Inez kwam terug als de gade van het verachtelijkste dier, dat men in Amerika kent, als de gade van een Duitscher. Zoo ver hebben de Duitschers het in Amerika gebragt, dat men hen dieren noemt, en dat een Spaansch roover het voor de verschrikkelijkste zaak houdt, dat zijne dochter de gade van een Duitscher is geworden. Dat deze onder de dolk des vaders moet vallen, spreekt van zelf, en schuimbekkende van woede vloog dan ook don Giovani met opgeheven dolk naar de tent der Duitschers en stak zijn mes

zoo diep in de gedroogde dierenhuid, dat het daarin bleef steken, ten minste er niet snel genoeg kon uitgetrokken worden, om het terstond daarop in het hart te stooten van Fellenberg, die juist buiten de tent trad.

XV.

Eene woedende Spaansche. Een vader, die zich zeer verontrust over een gedanen eed. Een maaltijd, die 1000 dollars kost. Een hôtel in de mijndistricten. De nobele herbergier. Verlies bij ondernemingen in het groot. Het leven na de bruiloft

Nog stond daar de dappere Spanjaard met den opgeheven dolk in de regterhand, toen ook zijne dochter met een dolk in de handen uit de tent trad en op haar vader toesnelde, terwijl zij zulk een vloed van verwenschingen en vervloekingen uitbraakte, dat niet slechts Fellenberg, maar zelfs de Spanjaard vol ontzetting achteruit deinsden. De vader liet zijn moordtuig zakken, en nu werden ook de woorden der beminnelijke dochter kalmer en bedaarder, zoodat men ze behoorlijk verstaan kon. De bedoeling harer lange rede was deze: zij zou haar vader vermoorden, en daarna zich zelve; hij zou zonder absolutie sterven, en zij wilde hetzelfde; hij zou dan in de hel komen, en zij insgelijks, en zij zou zich daarover verblijden, want zij zou er dan getuige van wezen, hoe hij door alle duivels gemarteld en gefolterd werd.

De vader scheen door deze teedere verzekeringen zoo geroerd, dat hij met zijne dochter begon te onderhandelen. »Wat zal ik dan nu beginnen?" riep hij uit. »Ik heb immers bij *alle heiligen* gezworen, dat ik uw schaker vermoorden zou."

»Ga en zweer bij de Heilige Maagd Maria, dat gij uw eed niet wilt houden!" riep de goede dochter en teedere gade, en zie daar — wat het verstand der verstandigen niet begrijpt, dat begrijpt in eenvoud des harten een kinderlijk gemoed. Den vader ging bij deze woorden een helder licht op, en hij zag in, dat op deze wijze het moeijelijk vraagstuk het best kon worden opgelost. Hij snelde naar huis, knielde voor het madonnabeeld uit de fabriek van *Gottlieb Kühn* te Nieuw-Ruppin neder en *zwoer, dat hij zijn eed niet wilde houden.* Vervolgens keerde hij terug naar de tent der Duitschers en noodigde hen ter bruiloft; hij had echter in het voorbijgaan met den herbergier, den eenige, die hier bestond, gesproken en was met hem overeengekomen, dat hij voor 1000 dollars — juist de waarde van hetgeen hij in den afgeloopen nacht had gestolen — eene schitterende bruiloft zou geven.

Het blokhuis was spoedig door de meeste habitués ontruimd. Uit den rijken voorraad van zijn kelder had de waard eenige flesschen slechten rum en nog slechter brandewijn gehaald; tevens waren er eenige goedkoope spijzen door hem te voorschijn gebragt. Nog waren de gasten niet allen verzameld, en reeds begon het drinken; er waren slechts twee glazen in het geheele huis; deze moesten met de lippen van allen in aanraking komen en ach! de schoone vrouwen waren zelfs nog begeeriger naar het verkwikkende vocht, dan de mannen. Nog waren de eigenlijke bruiloftsgasten niet aangekomen, en reeds waren eenige dames beschonken. De waard strekte dan ook weldra zijne hand gebiedend uit en gelastte zijn zoon, de glazen niet zoo vol te schenken, want brandy is duur, en schoon men ook al 1000 dollars voor zulk eene bruiloft bekwam, al spoedig zou men, dus voortgaande, deze geheele som aan brandewijn hebben ver-

schonken. En wat heeft men er dan van? waar blijft de verdienste, waarom men toch de geheele onderneming begint? Verlies, niets anders dan verlies vloeit er uit voort, want men moet om de vervloekte bruiloft alle andere gasten afwijzen, wat toch zeker niet voordeelig is.

Bij het gezelschap, dat uit de bekenden en vrienden van don Giovani Mastai bestond, voegden zich nu later nog het bruidspaar en de drie vrienden van Fellenberg. Doch weldra was het zoo levendig, dat de toeloop van gasten niet meer was tegen te houden, en er zoo ontzettend veel brandewijn werd gedronken, dat de don de flesch niet hooger dan tegen 10 dollars kon berekenen.

»Dat heeft men van de ondernemingen in het groot," zeide hij tot don Giovani; »had ik mij door de 1000 dollars niet laten verblinden, dan zou ik de flesch wel tegen 30 dollars hebben kunnen verkoopen."

De arme man, welk een zwaar verlies voor hem! Maar zoo gaat het altijd in de wereld; wat den een voordeel oplevert, verstrekt den ander tot nadeel.

Van nu af leefde het jeugdige echtpaar zeer vreedzaam en vergenoegd. De nieuwsgierigheid der jonge vrouw was plotseling verdwenen, want het was thans immers ook haar eigen belang, niet zoo zeer om niets te weten als veeleer om niets te zeggen van hetgeen zij wist, en Fellenberg was verstandig genoeg, haar slechts in zoo verre eene verklaring van zijne raadselachtige handelwijze te geven als noodig was, om haar met hare eigene toekomst bekend te maken; hij deelde haar mede, dat de aardhoopen, die rondom hunne hut lagen en schijnbaar geene waarde hadden, hun eenmaal een zeer schitterend lot zouden bereiden en hen in staat stellen, om later in eene der grootste steden van Europa op een hoogen voet te leven, wanneer zij namelijk zoo gelukkig waren, het geheim van hun rijkdom te bewaren. En inder-

daad, er zijn vrouwen, die zwijgen kunnen; donna Inez, zoo als zij nog menigmaal werd genoemd, of sennora Fellenberg, zoo als zij zich het liefst hoorde betitelen, wist te zwijgen, en haar vader vernam niets meer dan hij wist. Buiten voor de hut werd de zandhoop niet grooter, want er werd dagelijks slechts zoo veel bijgebragt, als des nachts door middel van het kwikzilver bewerkt werd. In de hut echter wies een hoop bruine substantie voortdurend aan, die, daar zij er zeer onoogelijk uitzag, niemands hebzucht opwekte en toch ten laatste vier mannen tot zeer rijke lieden zou maken. Intusschen zou het nog lang duren, vóórdat men het zoo ver had gebragt; een paar jaren van ingespannen werkzaamheid en van menigvuldige ontberingen moesten nog worden doorgeworsteld, maar dan ook kon men zwaar geladen vrachtwagens van deze bruine, veel op koper gelijkende substantie naar San Francisco voeren. Koper steelt niemand in Californië, en daarom ging het werk zonder eenige vertraging bedaard voort; alleen het uitwendige der tent onderging eenige wijziging; er werd namelijk een stuk aangebouwd en dit nieuwe gedeelte was bestemd voor het jeugdige echtpaar, dat hier in vrede leefde, want ieder spoor van hare vroegere woeste geaardheid was bij donna Inez verdwenen.

XVI.

Groote kracht der liefde. Kapitein Sutter bezoekt de goudmijnen. Hij vestigt zich aan den Sacramento. Goedkoope kanonnen. Het fort. Invloed der kanonnen op de inboorlingen. Ontdekking der goudmijnen en latere voorspellingen daaromtrent.

De liefde tot een braven man heeft toch een groot vermogen, zelfs op de wildste en ontembaarste gemoede-

ren. Het was te zien in donna Inez. Zij, die vroeger bij de minste aanleiding in drift opstoof en terstond naar haar dolk greep, was zoo zacht geworden als een lam. In liefde verbonden, leefden de jeugdige echtelingen regt gelukkig, en geen oogenblik werd hun geluk door twist of tweedragt verstoord.

Gedurende den tijd van hun verblijf alhier ontvingen de jongelieden eenmaal een bezoek van den dikwijls reeds genoemden Zwitserschen kapitein Sutter, aan wien men de ontdekking der goudmijnen had te danken. Deze verhaalde bij deze gelegenheid vele van zijne avonturen, zoowel in de oude als in de nieuwe wereld. Hij had zich aan den Sacramento–stroom neergezet met eene gansch andere bedoeling dan die, welke men van hem, naar aanleiding van zijne beroemde ontdekking, had verwacht. Hij wilde werkelijk landhuishoudkundige worden, want het soldaatje spelen, waaraan hij vroeger onder Lodewijk Philips zijn tijd had besteed, beviel hem niet; hij was een man, die zeer op orde gesteld was; ofschoon Zwitser van geboorte, was hij toch geenszins een republikein; deze regeringsvorm kon hem maar niet bevallen, omdat zij geene genoegzame veiligheid verzekerde; want waar ieder zich met den ander op gelijke lijn plaatst, houdt de gehoorzaamheid op, zoo als men in de grootste republiek, die er bestaat, in Noord–Amerika, ziet; daar vindt men volstrekt geene regtspleging, omdat men de politie en justitie slechts zoo lang gehoorzaamt als men lust heeft, en haar gehoorzaamheid weigert, zoodra zij krachtig tusschen beiden treden. Van hier dat in den regel alle opstanden door de oproermakers zelven worden gedempt, en geen constabel iets onderneemt, omdat hij de vruchteloosheid zijner pogingen zeer goed kent; even min gaat de regter er gaarne toe over, de misdaad te straffen, omdat hij daardoor al ligt een zijner kiezers

kan beleedigen, hetgeen dan het onaangename gevolg zou hebben, dat deze hem over drie jaar, het tijdstip waarop de nieuwe verkiezingen plaats vinden, zijne stem zou onthouden. Sutter was om deze redenen geen republikein, doch niettemin naar de groote republiek gereisd, omdat het land daar zeer goedkoop is, en men er door vlijt en oppassendheid spoedig een rijk man kan worden, al is ook het kapitaal, waarover men te beschikken heeft, niet zeer groot. Kapitein Sutter bevond zich echter in het bezit van eene niet onbeduidende som gelds, en hij besteedde die zeer doelmatig, zoowel tot aankoop van landerijen als van wapenen ter bescherming zijner onderneming, tot welk einde hij dan ook een half dozijn kanonnen in eene vroegere vrije rijksstad voor een spotprijs had gekocht.

Sutter had van deze kanonnen, zonder veel bloed te vergieten, een zeer voordeelig gebruik gemaakt. Toen hij zich aan de oevers van den Sacramento vestigde, legde hij een fort aan, dat tot op den huidigen dag zijn naam draagt; het werd geheel door inboorlingen gebouwd, door zoogenaamde Indianen, wien hij geleerd had, dat er door vlijt en werkzaamheid even goed geld was te verdienen als door moord en plundering; doch niet al deze lieden kon hij in dienst nemen en aan zich verbinden, en daarom werd hij door diegenen, met wie hij niet in nadere betrekking stond, door de stammen der vijandiggezinde Indianen, telkens zeer lastig gevallen, zoodat hem niets anders overbleef, dan van zijne kanonnen gebruik te maken. Eenmaal had hij zulk eene groote schaar wilden in de nabijheid van zijn fort verzameld gezien, dat hij vreesde, een verschrikkelijk bloedbad te moeten aanrigten, wanneer hij zich wilde staande houden, en nu besloot hij, vóórdat het zoo ver kwam, hen door schrik uiteen te jagen.

Het leger van ten minste 800 inboorlingen, dat hem bedreigde, bevond zich op een vrij verren afstand van het fort. Zij rukten niet verder op, om door de schietgeweren niet getroffen te worden en schenen voornemens te zijn, des nachts den aanval van het fort te beproeven.

Sutter liet het grootste zijner kanonnen met een dozijn kartetskogels laden, die met blik gevuld waren, om den noodigen afstand te kunnen bereiken. De poging slaagde naar wensch. De lading bereikte het doel, en de kartetskogels barstten los boven de hoofden der Indianen, die zich tot den strijd gereed maakten. Voor de eerste maal zagen zij, dat zij ook op dezen afstand voor het geschut der vesting niet beveiligd waren, doch het verschrikkelijkste waren voor hen de bliksem en donder, die zich in hun midden schenen te ontlasten, en velen hunner werden zwaar gewond of gedood. De wilden stoven uiteen, en weinige oogenblikken later hadden zij de lijken en de gewonden opgenomen en lieten zich niet meer zien. Ook op de inboorlingen, die zich in het fort bevonden, maakte dit eene schot een ontzettenden indruk, en zij waren handelbaarder en gedweeër dan vroeger, want zij schenen overtuigd te zijn, dat het geene zaak was, om met den blanken man te gekscheren.

De wijze van de ontdekking der goudmijnen, die wij in het algemeen reeds kennen, werd aan de Duitsche goudzoekers der expeditie door kapitein Sutter op eene vrij kluchtige wijze medegedeeld; vooral deed het den toehoorders veel vermaak, dat na de ontdekking er van verscheidene profetiën gedaan werden, die voorspelden, dat de goudmijnen zouden ontdekt worden, voorspellingen, die vrij goedkoop zijn en meestal plegen uit te komen. De voornaamste sage, kapitein Sutter persoonlijk betreffende, was, dat een voornaam hoofdman der Pawnee's hem als geest was verschenen en ze hem had aan-

gewezen. Op zijne togten door het Rotsgebergte was Sutter door zulk een hoofdman regt vriendelijk bejegend en met opoffering van zijne eigene veiligheid tegen de kwalijkgezinde naburen beschermd. Sutter had hem daarvoor een geschenk vereerd, waardoor hij overvloedig meende beloond te zijn, bestaande in eene buks, een voortreffelijk, getrokken geweer en een grooten voorraad kruid en lood.

De hoofdman der Pawnees was daardoor bij zijn stam, die tot hiertoe nog niet van geweren was voorzien geweest, in hoog aanzien gestegen, doch hij mogt zich in deze onderscheiding slechts korten tijd verheugen, want in een strijd tegen een overmagtig leger van vijanden was hij gesneuveld. Deze hoofdman keerde van de jagtgronden aan gene zijde des grafs terug, om zijn vriend, den bleekgezigt, die hem zoo voortreffelijk gewapend had, te bewijzen, dat een Pawnee den pligt der dankbaarheid nimmer vergeet. De geest had hem gezegd, dat hij hem (Sutter) buitengewoon rijk wilde maken, wanneer hij daarvoor wilde zorg dragen, dat zijn stam met geweren werd gewapend. Hij moest een schip, met geweren geladen, naar de oevers van den Sacramento brengen en ieder Pawnee zulk een geweer, benevens voorraad van kogels en kruid voor den tijd van een jaar geven. Zoo hij dit wilde beloven, zou hij hem goudmijnen wijzen, zóó rijk, dat hij slechts behoefde te bukken, om meer te vinden dan hij kon wegdragen.

Het zal wel overbodig wezen, te zeggen, dat de geheele geschiedenis slechts een verdichtsel is, evenzeer als het verhaal der Mormonen, die zich in grooten getale aan den Sacramento neerzetten en beweerden, dat het land hun geheel en al toebehoorde, want reeds vóór 40 jaar had Joe Smith de Mormonen op deze goudmijnen gewezen als op het nieuwe Eldorado. Vóór 40 jaar

bestonden er volstrekt nog geene Mormonen, want de secte werd eerst in het jaar 1830 gesticht.

XVII.

De ontdekking bij den molen door den timmerman. Sutters ongeloof. Hij wordt overtuigd. Men wil de zaak geheim houden. Men heeft geluisterd. Het geheim is verraden. De nieuwstijding verbreidt zich met de snelheid des bliksems. Toevloed van alle kanten en de daaruit voortvloeijende ongelukkige toestand. Drie Zweedsche Mormonen sluiten zich bij de Duitschers aan.

De ontdekking van het goud had werkelijk zoo plaats gehad, als wij vroeger reeds hebben medegedeeld. Een timmerman had den last ontvangen, de goot van een zaagmolen te verwijden; hij had het rad er uit laten nemen en opende nu de afdammingen van de molengoot geheel, zoodat de beek met kracht door de goot stroomde en deze zoowel breeder als dieper maakte, waarbij de menschen slechts in zoo ver behulpzaam waren, dat zij, in het water staande, met hunne spaden de aarde omwoelden, die alsdan door den stroom werd medegesleept.

Een geheelen voormiddag had men met dit werk doorgebragt; de beek werd nu weder afgedamd en het rad er weder ingehangen, in de veronderstelling, dat het thans speelruimte genoeg zou hebben. De arbeiders begaven zich aan hun middageten, en de timmerman ging langs de beek, om de verkregen diepte op te nemen en te onderzoeken, of men voor het rad niet slechts tijdelijk, maar ook op den duur genoegzame ruimte had.

Bij dit onderzoek bespeurde hij op verschillende plaat-

sen schitterende en fonkelende stippen. De timmerman hechtte daaraan echter volstrekt geen gewigt, want hij meende kleine opalen te zien, zoo als deze in het zand der rivier dikwijls voorkomen. Herhaalde malen maakte hij dezelfde opmerking en vroeg zich zelven in allen ernst af, of het wel de moeite waard was, zich daarvoor te bukken. Eindelijk, nadat hij hetzelfde gedurig alweder had gezien, overwon hij zich zelven werkelijk; hij bukte en raapte een steentje op, een blaadje, geel en blank, zoo als het zoogenaamde klatergoud en ook bijna zoo dun als dit. Hij nam verscheidene zulke blaadjes op, meende zijne zinnen niet te kunnen vertrouwen, en daar hij zich bij de aangroeijende menigte der schilfers door de zwaarte er van overtuigde, dat hij werkelijk goud had, meende hij in het eerst, dat het vroeger eens door een inboorling hier begraven was; doch van dit denkbeeld kwam hij spoedig terug, daar hij het goud niet op eene enkele plaats, maar op meerdere plaatsen aantrof. Men had hier, zonder het te weten en te willen, eene goudwasscherij aangelegd.

De timmerman wierp zich met een handvol goud te paard en galoppeerde naar het fort, waar Sutter woonde; hij wist in het eerst geene woorden te vinden, om dezen het belangrijke nieuws mede te deelen, en praatte zoo veel van millioenen en billioenen dollars, dat kapitein Sutter meende, dat hij dronken was, totdat hij hem de goudblaadjes voorlegde. Ook thans meende de Zwitser nog, dat het fopperij was; hij meende, dat de timmerman hem koperen blaadjes had voorgelegd; toen hij zich echter terstond daarop door hunne zwaarte van de ongegrondheid zijner meening had overtuigd, vroeg hij voor alle dingen, of de andere lieden iets van de ontdekking wisten, en toen de timmerman hem daarop tot zijne geruststelling antwoordde, dat niemand het minste

vermoeden daarvan had, besloten beiden, het geheim voor zich te houden en den buit onder elkander te deelen. Ten einde de zaak nader te onderzoeken, begaf kapitein Sutter zich met den timmerman naar de plaats, waar zij zich op nieuw overtuigden, welke aanzienlijke massas van het edele metaal hier voorhanden waren. Sutter delfde met zijn zakmes een stuk goud van twee ons op, en stukken van een half of van een heel lood vonden zij denzelfden middag herhaalde malen; doch zij waren niet onbemerkt gebleven. Een Ier was hen achterna geslopen en had juist den vond van het groote stuk gezien; met de tijding hiervan was hij tot zijne kameraden teruggekeerd, en toen de kapitein met den timmerman weder bij den molen aankwamen, zagen zij de arbeiders niet met den molen, maar met het omgraven van den grond ijverig bezig.

Nu was er niets meer aan te doen, de gevreesde ontdekking was eenmaal gedaan; men moest te zamen deelen, en men schikte zich daarin, want er scheen zoo veel goud voorhanden te zijn, dat er in ieder geval voor allen meer dan genoeg was. Sutter echter zocht ten minste orde in het werk te brengen, wat hem voor een korten tijd gelukte en een resultaat opleverde, dat ieders verwachting ver te boven ging. Zij besloten nu wel de zaak stil te houden; doch de babbelzucht oefent bij de meeste menschen grooter vermogen uit dan het verstand. Een paar lieden meenden, dat zij beter zouden doen, bijaldien zij op zich zelven werkten; zij scheidden zich van de overige arbeiders en keerden met hun gevonden goud naar San Francisco terug, hetgeen dadelijk ten gevolge had, dat geroepenen en ongeroepenen in groote massas naar den Sacramento stroomden, en het kapitein Sutter bijna onmogelijk werd, zijn eigen grondgebied, zijn privaat eigendom te beschermen.

Hiermede was het signaal gegeven, dat ieder, die beenen had, goud ging zoeken; geen arbeid was er, waarin men langer lust had; niets anders wilde men doen dan goud zoeken, en hieruit volgde een toestand, waarvan wij vroeger reeds het noodige hebben gezegd. Doch waar de Duitschers verschenen, werd toch meer gewonnen door eene verstandige wijze van arbeiden, dan bij de Mexicanen of de Yankees of de *Indios bravos* door het bloote zoeken.

Op de groote bruiloft, waar voor 1000 dollars aan brandewijn werd gedronken, hadden zich toevallig drie Mormonen bevonden, die het timmermans- en smidsambacht verstonden. Met dezen, die uit Zweden hierheen waren gekomen, hadden de Duitschers kennis gemaakt, en er was eene zekere vertrouwelijkheid tusschen hen ontstaan, zoodat de Duitschers zich met hen tot een gemeenschappelijken arbeid verbonden. Het draaijen der stampmachine was een werk, dat op den duur zeer vermoeijend was en ook zeer vervelend mogt genoemd worden. Smid en timmerman konden hier te zamen iets daarstellen, wat veel arbeid bespaarde, en wel vooreerst een stampmolen. De smid verhuurde zich, zoo als Fellenberg dit vroeger had gedaan, bij den beroemden fabriekant in hoefijzers, hamers en spaden, kreeg, daar deze veel meer te doen had dan hij kon afwerken, een zeer hoog dagloon en daarenboven de gelegenheid, om des avonds eenige uren voor zich zelven te arbeiden, in welken tijd hij ijzeren beslagen voor zeven stampers en assen voor een watermolenrad in gereedheid bragt. De timmerlieden begaven zich aan het omhakken van jonge boomen, die voor het stampen zouden gebruikt worden, aan het vervaardigen van een rolhout, aan het uithollen van een dikken balk, waarin de stampers moesten komen en eindelijk aan het zamenstellen van een rad, en er ont-

stond op deze wijze binnen weinige weken een stampmolen, door middel van welke machine hun niet weinig tijd en moeite werden bespaard.

XVIII.

Een nieuwe stampmolen. De schatten der jongelieden vermeerderen. Wat is *genoeg?* Verschillende gevoelens daaromtrent. Het geluk van het jeugdige echtpaar en de nijd der anderen. Plannen, om te trouwen, worden ligter genomen dan ten uitvoer gebragt. Het een en ander over het verband der dingen, voornamelijk over vermoorde reizigers en gebraden kalkoenen.

Toen de molen gereed was, werd hij bij eene beek geplaatst, die over eene rots stortte, en zie, op deze wijze hadden de deelnemers aan deze zaak het voordeel, dat zij zes maal meer konden winnen dan vroeger, terwijl de Duitschers toch niet meer dan de helft van de winst behoefden af te staan; zij stonden er derhalve driemaal beter bij dan vroeger, en wel tien maal beter dan de overige goudzoekers.

Ook in de hut ging het werk vlijtig voort, en het goud wies er in zoo groote hoeveelheid aan, dat men naauwelijks wist waar men het zou bergen, en daarom besloot men het binnen de tent te begraven, want men had ten minste dertig centenaars bijeengebragt. Wel is waar kreeg ieder persoon, wanneer men dit door 7 deelt, slechts $4^1/_2$ centenaar, doch men kan niet ontkennen, dat 450 pond goud nog al *iets* beteekenen, en bijna zou men zeggen, genoeg zijn, althans kunnen zijn. Maar hoe vreemd niet waar, *genoeg* is een denkbeeld, dat voor

verschillende uitleggingen vatbaar is. Zoo is het b. v. voor den kapitein genoeg, wanneer hij majoor wordt; voor den daglooner, wanneer hij niet langer in dagloon behoeft te arbeiden; voor den landeigenaar, wanneer de prijs van het koorn van twee tot drie thalers klimt; wil men echter het denkbeeld »genoeg" in éene uitdrukking zamenvatten, dan zal het wel daarop neêrkomen, dat *genoeg* altijd meer is dan men heeft. Wanneer de kapitein majoor is geworden, zal hem dit volstrekt niet meer genoeg zijn, en hij zal overste willen worden; de landeigenaar zal hopen, dat het schepel koorn tot vier thalers klimt, en zoo kwam het dan ook, dat het bezit van 150,000 thalers voor elk der zeven deelnemers, binnen den tijd van een jaar verkregen, niet *genoeg* scheen te zijn, en allen uit dien hoofde besloten, nog langer hier te blijven, ten einde zoo mogelijk hun schat te verdubbelen. Daartoe was het echter noodig, nog het een en ander te doen, wat de mogelijkheid der winst vermeerderde en den tijd verkortte, want dit toch hield men onder alle omstandigheden voor het ergste, dat men nog een jaar in dezen treurigen toestand moest doorbrengen. De eenige gelukkige bij het geheele gezelschap was Fellenberg, wiens beminnelijke gade zijne dagen verkortte op eene wijze, die zijne kameraden met nijd en afgunst vervulde; niet omdat het jeugdige echtpaar een afzonderlijk vertrek in de hut bezat, waar zij geheel vrij en afgescheiden van de anderen waren, maar omdat donna Inez, of mevrouw Fellenberg, iederen middag, en dikwijls ook nog des avonds, iets uit de tent van haar vader medebragt, waardoor het middag- en het avondeten van haar echtgenoot beter waren dan dat van de ongehuwden. Nu eens werd een halve kalkoen de tent binnengesmokkeld, dan weder eene flesch kostbare Madera-wijn, of een pond koffij, of suiker; allen lekker-

nijen, die de anderen moesten ontberen, en wier gemis te moeijelijker te verdragen was, omdat Fellenberg zoowel als zijne schoone vrouw mededeelzaam genoeg waren, om ieder te laten proeven, van hetgeen zij bezaten. Intusschen was datgene, wat voor man en vrouw berekend was, niet toereikend voor acht personen, en schoon ook beiden — man en vrouw — de zeker hoogst zeldzame grootmoedigheid betoonden, om de helft van hunne lekkernijen af te staan, was deze helft, onder de zes overige personen verdeeld, toch geenszins genoeg, om den eetlust te stillen, maar op zijn hoogst voldoende, om dien op te wekken; en wanneer men een stukje van een kalkoen geproefd had, wilde het in de prairiën gedroogde en op kolen geroosterde vleesch van de wilde buffels niet regt smaken; wat men anders met graagte at, scheen nu onverteerbaar. Niet beter ging het met vele andere dingen, die donna Inez haar teeder geliefden echtgenoot wist te bezorgen, en zoo was het geen wonder, dat bij ieder der overige jonge mannen de wensch ontstond, insgelijks te trouwen, terwijl men aan dien wensch onmiddellijk wilde voldoen.

Het was zeer gemakkelijk, zulk een besluit te nemen, doch minder gemakkelijk was het, het ten uitvoer te brengen; ieder wilde toch natuurlijk eene jonge, schoone vrouw hebben, en ieder dacht, dat eene zoodanige binnen de grenzen van het gouddistrict moeijelijk zou te vinden zijn. De brave, jonge mannen gingen nu eens uit vrijen, en zij vestigden hunne oogen op de dochteren des lands, doch zij bemerkten, dat zij volstrekt niet schoon waren, en begeerden ze derhalve ook niet tot hunne vrouwen. Ware men in het land der Mormonen geweest, zoo zeiden de drie heiligen der laatste dagen, dan zou het eene gemakkelijke zaak geweest zijn, om naar wensch te huwen, doch men was nu eenmaal niet daar, en over

die op verschillende punten arbeidden en hem berigt gaven, wanneer men ergens aanzienlijke massas goud had gevonden, die men van plan was naar San Francisco te vervoeren. De dag en het uur van vertrek werden naauwkeurig opgegeven, en doorgaans bevond zich dan don Giovani op den weg, dien de karavaan nam. Daar het tot de verpligtingen der jongelieden behoorde, om te onderzoeken, hoeveel personen zulk een trein vergezelden, was natuurlijk het getal dergenen, die met don Giovani waren, geëvenredigd naar de omstandigheden. En zoo kwam het dan, dat men van zulk een gezelschap doorgaans niets meer hoorde, dan wat de vrienden van don Giovani zelven verhaalden, namelijk dat zij hadden vernomen, dat er hier of daar weder een ongeluk had plaats gehad; eenige menschen waren van hun goud beroofd, of ook wel, zij waren aangevallen en vermoord. Op zulke vertellingen, die altijd eenigzins gevariëerd en nu eens op deze, dan weder op gene wijze medegedeeld werden, sloeg men intusschen weinig acht; zoo men toch zelf de persoon niet was, wien het ongeluk had getroffen, wat gaven de goudgravers er dan om! Bijaldien al het goud ter bestemde plaatse aankwam, zou het weldra geene waarde meer hebben, en de duivel mogt dan nog goudgraver wezen! Zoo troostte zich ieder over het ongeluk, dat een ander wedervaren was, en ieder hield zich overtuigd, dat hem zelven zoo iets niet zou overkomen, omdat hij het veel verstandiger zou aanleggen.

Dat bij eene dagelijks toenemende bevolking, groot genoeg, om elkander persoonlijk niet te kennen, maar elkander vrij onverschillig voorbij te gaan, geene wederzijdsche gehechtheid en welwillendheid konden heerschen, was ligt te begrijpen. Op zulk eene bevolking maakten dergelijke berigten volstrekt geen indruk; algemeen geloofde men, dat ieder het ongeluk, dat hem trof, aan

zich zelven had te wijten, en dat er weinig omzigtigheid toe behoorde, om zich voor een dergelijk ongeluk te vrijwaren. Zoo verzamelde men steeds goud, zonder er aan te denken, of men het verzamelde ook in veiligheid zou kunnen brengen, en of men er ook later de vruchten van zou kunnen genieten; ook bragten velen het hunne tijdig genoeg in veiligheid, zonder er zorg voor te behoeven te dragen, hoe het naar San Francisco zou overgebragt worden; met deze zorg was hij belast, die het in het spel had gewonnen, en hij, die het verloren had, had voor niets anders te zorgen, dan op nieuw weder goud te zoeken. Bij anderen, en voornamelijk bij mannen van meer gevorderden leeftijd, ging het gevonden goud weder een anderen weg; het rolde niet over de speeltafel, maar door het keelgat; een weg, die even glad is als de andere, schoon dan ook niet zoo breed en ook niet zoo veel verslindende.

De Duitschers, die met de Zweden een compagnieschap hadden aangegaan, kwamen op de gedachte, om het fijn malen der aarde nog op eene andere wijze te bewerkstelligen, want hoe fijner de aarde is geworden, des te meer kan men er ook uit trekken. Men heeft daarvoor in Peru zeer voortreffelijke machines, en ook deze werden hier met goed gevolg door de Duitschers en Zweden vervaardigd en in werking gebragt.

XX.

Hoe Fellenberg met de zijnen te werk ging, om de uitgaven te dekken en de schatten niet te verraden. Eene familie van geboren Amerikanen wordt in dienst genomen. De soldaten te San Francisco gaan bij menigte deserteren. De gouverneur in de goudmijnen. Buitengewone opschudding. Den gouverneur dreigt het gevaar, om gelyncht te worden. Wat lynchen is.

Al deze werkzaamheden konden de Duitschers en Zweden geenszins op eene groote schaal verrigten; bij alles, wat zij in dit opzigt ondernamen, moest hun geheim zoo veel mogelijk bewaard blijven en alle opzien vermeden worden, en vooral mogt het kwikzilver niet worden vertoond, omdat ieder Mexicaan, en ook menig goudzoeker, zeer goed wist, dat men zich, om goud uit aarde te winnen, van kwikzilver bedient; zij konden daarom niet anders handelen, dan hun kwikzilver in kleine portiën te gebruiken. Met behulp van hun molen nam echter hun rijkdom aan goud bevattende aarde dermate toe, dat zij genoodzaakt waren, nog eene tweede hut tot amalgamatie te bouwen; ook daarin slaagden zij zeer goed, en hunne schatten vermeerderden nu op eene voor hen zelven verbazende wijze.

Daar zij hunne levensbehoeften en andere benoodigdheden in contant geld moesten betalen, zoo bleef hun echter geene andere keus over, dan van tijd tot tijd eenige hoeveelheden goud, die zij in de zadeltasschen stopten, naar San Francisco te zenden of te dragen, om zilveren dollars daarvoor in de plaats terug te brengen. Dit geschiedde, zoo als van zelf spreekt, in het geheim; daar

zij dit echter reeds dikwijls hadden gedaan, zou men in de goudmijnen achterdocht gekregen hebben, zoo zij niet op de wijze der goudzoekers hunne uitgaven gedekt hadden. Ieder wist toch, dat de geldmiddelen van een goudgraver niet ligt toereikende zijn, om daarvan jaren lang te leven vooral wanneer men daarbij in aanmerking neemt, welke ongehoorde prijzen men voor ieder artikel van behoefte zoowel als van weelde moet betalen, en daarom begonnen de Duitschers en Zweden, op aanraden van Fellenberg, eene eigenlijke goudwasscherij op dezelfde wijze als alle andere goudzoekers. Fellenberg slaagde er zelfs in, drie *Indios bravos*, twee vrouwen en een jongen man, voor het moeijelijke werk van het uitwasschen van het goud te huren. De man nam de opgegraven aarde voor zich op een vlakken steen en liet een anderen vrij zwaren, bijna cylindersgewijze gevormden steen onophoudelijk daarop vallen, om de kleine steentjes klein te maken. De vrouw, ofschoon zij in eene korf een kind op haar rug had gebonden, zette op een schuins liggenden steen het werk der verkleining voort, en eene derde, een jong meisje, stond in het water, om het door hare voorgangster fijn gestootene in eene batea uit te wasschen. Een der zeven leden van de vereeniging was dan gewoon, de goudkorrels er uit te zoeken en zoo den schijn aan te nemen, alsof hier werkelijk goud genoeg gevonden werd, om het gezelschap van de noodige levensbehoeften te voorzien; echter leverde het werk te naauwernood zoo veel op, dat men daarvan het loon, dat de inboorlingen verdienden, kon betalen. De gemoederen waren echter gerustgesteld; vol verwondering beschouwde men de gekken, die niets deden en toch altijd geld hadden en ook de goudgravers, die niets bezaten, zagen nu in hen werkelijk hunne gelijken.

Omstreeks dezen tijd was het, dat de gouverneur, verontrust over de hand over hand toenemende desertie zijner soldaten, die allen naar de goudmijnen togen, eene reis derwaarts ondernam, om kennis te nemen van den stand der zaken, en zich bij die gelegenheid ontvallen liet, dat hij de regering te Washington op deze goudstreek zou opmerkzaam maken, en dit vermoedelijk aanleiding zou geven, om haar voor staatseigendom te erkennen, het eenige middel, om den buitengewonen toevloed naar de mijnen te verhinderen en bij gevolg aan de stad San Francisco hare inwoners terug te geven. Want indien van een zeker tijdstip af geen mensch meer vrijheid had, om voor eigene rekening goud te zoeken, zou oogenblikkelijk het dagloon weder tot den vroegeren prijs dalen; de menschen zouden niet langer als gekken hierheên stroomen, en de geheele massa van het opgedolven goud zou niet langer in een bodemloozen afgrond, in de zakken der speculanten, vloeijen, die zich voor een glas slechten brandewijn een dollar, voor een wittebrood een dollar en voor een roggebrood van drie pond vier dollars lieten betalen. Tevens zou de regering eene onuitputtelijke bron van rijkdom bezitten; zij zou terstond te San Francisco eene munt oprigten, om daarin het goud te bewerken en te stempelen, en daardoor mogelijk in staat gesteld worden, om vele drukkende belastingen zoo als het hoofdengeld, de belasting op honden, paarden enz. enz., af te schaffen.

Er lag in dit alles veel waarheid opgesloten, en de goudgravers geraakten daardoor in eene niet geringe spanning en hadden zeer veel lust, om Mr. Larkin te lynchen of hem eenvoudig, zonder veel omslag, dood te slaan, want het eigenlijke lynchen, waartoe men teer en veren gebruikt, zou hier in elk geval zeer moeijelijk

uit te voeren geweest, ja, zelfs voor dezen gentleman veel te kostbaar geweest zijn [1]).

Gelukkig kwam de wakkere man, zonder te vermoeden welk gevaar hem bedreigde, op den inval, om te verklaren, dat de tegenwoordig hier arbeidende gentlemen even min door zijn berigt als door de verordeningen van den senaat te Washington benadeeld zouden kunnen worden, want vóórdat zijn berigt aldaar kon aankomen en het bevel der regering te Washington te San Francisco kon zijn ontvangen, zou in elk geval ieder dezer edele mannen zoo overvloedig met de vruchten van zijn arbeid gezegend zijn, dat hij uit de goudmijnen kon vertrekken, om, onverschillig waar hij zich met der woon wilde vestigen, op zijne lauweren te rusten en van zijne renten te leven.

Zulk een troost is zelfs in staat, den bewoner der goudstreken gerust te stellen; wat bekommert hij zich toch over

---

1) De lynchwet is volstrekt geene wet, en het is daarom zeer dwaas, daarvan te spreken. Lynchjustitie wil in het algemeen zeggen de uitoefening van de eene of andere daad van geweld van het Amerikaansche volk tegen iemand, die iets gedaan heeft, dat dit volk niet bevalt. Gelyncht wordt de journalist, die iets heeft geschreven, dat aan de menschen op straat onaangenaam is; gelyncht wordt een algemeen beruchte dief of roover, die zoo veel vrienden onder de kiezers heeft, dat geen regter het waagt, hem gevangen te nemen; gelyncht wordt een rijk grondbezitter, wanneer hij geen lust gevoelt, zijne landerijen op de voorwaarden, die twintig schoften hem stellen, af te staan of te verdeelen; kortom, gelyncht wordt ieder, die aan het souvereine volk in het eene of andere opzigt mishaagt. De zachtste manier is die van het teren en veren, waarbij het inderdaad mogelijk is, dat men er het leven afbrengt, zoo men niet ter zelfder tijd zoo veel *wonden* door het slaan met roeden heeft bekomen, dat de aanwending van een middel om de teer op te lossen, door de verschrikkelijke pijnen, die dit veroorzaakt, ondoenlijk is. Het geval van het *enkel* teren enz. heeft overigens slechts zelden plaats. Lynchen heet in het algemeen: iemand binnen den tijd van eenige uren door de vreeselijkste mishandelingen een hoogst smartelijken en pijnlijken dood veroorzaken.

hetgeen na hem zal gebeuren! Al kwam ook de zondvloed, wat had dit te beteekenen, zoo hij slechts vooraf met zijne bezittingen in veiligheid was op den Ararath.

Aan deze beschouwingen van de goede lieden in de mijnen had Mr. Larkin het levensbehoud te danken. Hij keerde naar huis terug, zonder zelfs in de verste verte te vermoeden, dat zijn leven in groot gevaar had verkeerd. — Het is niet altijd goed, te zeggen wat men denkt. Zoodra een woord aan de lippen ontvloeid is, behoort het niet langer aan hem, die het heeft uitgesproken; het is gelijk aan eene pijl, die van den boog snort, aan een kogel, dien men afschiet; niemand weet waarheen zij zullen vliegen.

XXI.

Ongeloofelijke geheimhouding. Met zeldzame sluwheid maken de Duitschers en Zweden aanstalten tot hun vertrek. De jongelieden scheiden van elkander. De helft van hen gaat naar San Francisco.

De Duitschers en de Zweden hadden in het geheel anderhalf jaar zeer vlijtig gearbeid; zij waren het volkomen met elkander eens, dat zij alleen door stilzwijgendheid het groote doel, waarnaar zij streefden, konden bereiken, en daarom waren zij dan ook zoo stil geweest als het graf. Aan niemand hadden zij gezegd wat zij wilden; zij waren niet zoo dom als anderen, die vertelden, dat zij op dien en dien datum, op dezen of dien dag, op dit of dat uur, met vele schatten beladen, naar San Francisco zouden reizen; van hen zou niemand vernemen, wanneer dit zou plaats hebben en of zij ook

iets medenamen; daarom hadden zij ook onder het zegel der stipste geheimhouding dertig muilezels met goede sterke lederen korven gehuurd, waarvan de drijvers menschen waren, op wie men kon vertrouwen, en die niet tot die schurken behoorden, welke, naauwelijks gehuurd, ook reeds verraders en aanbrengers werden. Zij wilden den volgenden dag bij het aanbreken der morgenschemering vertrekken, en geloofden hunne zaken zoo besteld te hebben, dat niemand daarvan iets zou vernemen.

Wie zou er ook iets van vernemen? De muilezeldrijvers waren immers allen door en door eerlijke lieden, terwijl men hun te kennen gaf, dat men hen daarvoor hield. Vertrouwen wekt vertrouwen, en slechts de wantrouwende wordt bedrogen en misleid.

Thans was dan ook het tijdstip gekomen, dat de jongelieden van elkander scheidden; ieder meende genoeg te hebben, om in zijn vaderland als een rijk man te kunnen verschijnen, want ieder bezat eene waarde van eenige honderdduizend thalers. Drie der Duitschers trokken met hunne 25 of 26 centenaars goud naar San Francisco; Fellenberg echter en de drie Mormonen waren van plan, om over het Rotsgebergte naar de Zoutzee-stad terug te keeren en van daar verder in de rigting naar het Oosten te trekken, wat niet alleen Fellenberg doen wilde, maar wat ook de drie Zweden van zins waren, ofschoon hun de Mormonen-staat na aan het harte lag. Zij troostten zich echter däármede, dat zij in hun vaderland veel meer voor de uitbreiding van het Mormonendom zouden kunnen arbeiden, dan in de Zoutzee-stad zelve.

De Duitschers waren bijzonder slim geweest; zij hadden, zoo als wij reeds weten, aan geen mensch het plan medegedeeld, dat zij hadden; niemand wist, dat zij een aantal muildieren hadden gehuurd, en niemand kende

het uur van vertrek; zij waren dus volkomen veilig voor een aanval, want over het algemeen behoeft men daarvoor dàn alleen te vreezen, wanneer de reis uit de mijnen naar San Francisco eenige dagen te voren reeds bekend geweest is. Welgemoed reisden zij dus af, en vrij rustig wachtte Fellenberg de tijding van hunne gelukkige aankomst. Deze tijding kwam echter niet, doch wel kwam vijf dagen na het vertrek der drie vrienden een hunner, Frederik Berg uit Hessen, in den ellendigsten toestand, half verhongerd en met zwaar gewonde armen bij de goudwasschers terug. Deze vertelde, dat zij daags na hun vertrek en toen zij ongeveer 30 mijlen van de mijnen verwijderd waren, een troep inboorlingen hadden ontmoet, die allen zwarte of, beter gezegd, zwart *geverwde* gezigten hadden, want, zoo als bekend is, is de huid der geboren Amerikanen niet zwart, maar roodachtig bruin.

De reizigers hadden des avonds laat eene legerplaats opgeslagen en die zoo goed mogelijk versterkt. Zij hadden gedurende den nacht bij afwisseling de wacht gehouden en waren des morgens regt verheugd, dat zij door niets waren gestoord. Ongetwijfeld had men hunne waakzaamheid bespeurd en het niet gewaagd, iets tegen zulke heldhaftige personen te ondernemen. De morgen van den tweeden dag was in vollen luister aangebroken, en zij hadden zich weder op weg begeven, in de blijde hoop, het gevaarlijkste achter den rug te hebben en na twee dagen San Francisco te zullen binnentrekken met den schoonen en rijken buit van een anderhalfjarigen arbeid. Nog was de eerste helft van den dagmarsch niet afgelegd, toen men van verre de inboorlingen bij kleine troepjes van drie en vier bespeurd had, die hen van alle zijden omringden, zoodat zij geheel ingesloten waren. Dit had bij de vacqueros wel eenige bezorgd-

heid opgewekt, doch geenszins bij de drie dappere Duitschers, die met hunne goed gewapende buksen geene reden meenden te hebben, om voor de inboorlingen te vreezen; ook schenen dezen geene vijandige bedoelingen te hebben; wel dansten zij op hunne paarden rondom de kleine troep Duitschers en hun gevolg en naderden hen al meer en meer, doch daar men geene wapenen bij hen bespeurde, hield men het er voor, dat het tot geen ernstig gemeend gevecht met hen zou komen.

De inboorlingen waren nu de reizigers tot ongeveer op 30 schreden afstands genaderd, en tot nog toe had geen hunner een wapen laten zien. Plotseling echter had een der mannen een langen lederen riem met een strik, een zoogenaamden lasso, gezwaaid, en een oogenblik later lag hun vriend Ernst op den grond; hij, de verhaler, had nog kunnen waarnemen, hoe de ongelukkige met eene ongeloofelijke snelheid langs den grond was gesleept. De inboorling, die den lasso had geworpen, had, nadat dit geschied was, zijn paard plotseling omgekeerd, was in galop weggereden en had op deze wijze den gestrikte medegesleept, die ten gevolge hiervan tegen de rotsen en steenen verpletterd was. Van alle kanten waren nu de zwarten toegeschoten, hadden de vacqueros insgelijks met lassos gevangen, doch niet van hunne paarden gerukt, en waren met hen en den last, dien zij medevoerden, doorgegaan. Ferdinand Weissenfels had hetzelfde lot als de ongelukkige Ernst ondergaan. Hij had zijn geweer op den werper met den lasso aangelegd en op hem geschoten; en hij meende, dat hij hem had getroffen, doch hij wist niets daarvan, want op het oogenblik, dat het schot was gevallen, was het hem voorgekomen, als had een wild beest, b. v. een tijger, zijne klaauwen in zijn vleesch geslagen; eene vreeselijke pijn had hij gevoeld, want een lasso was ook hem over de schouders

en armen geworpen, en dit had ook hem buiten staat gesteld, om zich op de eene of andere wijze te verweren. Ook de verhaler was van het paard gerukt en medegesleept, en hij had gemeend, dat zijne beide armen hem schuins waren door midden gesneden. Terwijl hij over den grond werd voortgesleurd, was echter de gedachte bij hem opgekomen, dat men zich zou kunnen redden, wanneer men er in slaagde, den lederen riem door te snijden. Wel waren zijne armen tusschen de schouders en ellebogen vreeselijk vastgesnoerd, doch hij had nogtans eene poging tot zijne bevrijding in het werk gesteld, en zie, na veel krachtsinspanning was het hem gelukt, zijne linkerhand vrij te krijgen, waarmede hij in zijn zak getast en het mes er uitgehaald had, door middel waarvan hij den lasso had doorgesneden; daarna echter was hij geheel bewusteloos op den grond blijven liggen.

XXII.

Een moeitevolle dag. Voedsel in de woestijn. Nieuwe schrik. Een vriendelijk Indiaansch meisje. Pogingen om elkander te begrijpen. Vlugheid van begrip bij de wilden.

Wat er verder op dien ongelukkigen dag had plaats gehad, wist hij niet; eerst de koude van den nacht had hem zijn bewustzijn hergeven, en tot zijne niet geringe ontsteltenis had hij het gehuil van prairiewolven gehoord, die in de gebergten hunne vreeselijke stemmen hadden laten hooren. Hij was dan ook terstond opgestaan en had het beproefd, om ergens bescherming te zoeken.

Doch waar die te vinden? Voor hem, achter hem, aan zijne regter- of aan zijne linkerzijde? Van waar was hij gekomen, en waar was het naaste huis, waar men hem mogelijk niet eens een dronk water zou geven, daar hij geen dollar had, om dien te betalen? Het afgesneden stuk van den lasso met den ijzeren ring en het mes, waarmede hij den lasso had doorgesneden, waren de eenige wapenen, die hij bezat, en deze hadden inderdaad weinig te beteekenen; al het andere, zijne kleederen, zijne zware massa goud, alles was verloren; hij gevoelde zich een bedelaar en bevond zich in een veel treuriger toestand, dan toen hij in de mijnen kwam en vol wanhoop het oog sloeg op de ellende, die hem wachtte, op de roofzuchtige blikken der goudzoekers en den honger, die op hunne uitgeteerde wangen te lezen stond, op de ontbering en armoede, waarvan hunne verscheurde kleederen en hunne schoenen zonder zolen getuigenis gaven. Al deze menschen, hoe groot ook hunne ellende was, hadden toch nog eenige hoop, hadden toch nog eene toekomst voor zich, die hun, althans in hunne verbeelding, rijkdom beloofde; hij daarentegen had niets anders dan den hongerdood voor oogen, zijne toekomst lag in den muil van een beer of een wolf.

Wanhopig en radeloos had de ongelukkige op goed geluk af zich den ganschen nacht voortgesleept, omdat het in zijn oog het allerverschrikkelijkste was, stil te blijven afwachten, dat een wolf hem zou verslinden.

Het toeval had hem naar de bergen gevoerd. Zonder te weten, welke rigting hij nam, was hij voortgeloopen, en toen het begon te dagen, zag hij niet de vlakten, die naar San Francisco voeren, maar de bergen voor zich.

Hij was niet weinig bekommerd, toen hij bemerkte, dat hij verdwaald was, en voornemens, terug te keeren, toen hij een dier kleine boschjes van pruimenboomen voor

zich zag, die naauwelijks eene dubbele manslengte bereiken.

Dit gezigt verlevendigde zijn moed; hij kon nu toch volop eten en zijne zakken vullen en was dus een paar dagen voor honger gevrijwaard.

Toen hij zoo druk aan het peuzelen was, werd hij opmerkzaam op een gedruisch in zijne nabijheid, dat hem de nadering van eenig levend wezen te kennen gaf, en dat ongetwijfeld iets vijandigs moest zijn, want in deze verschrikkelijke streken is ieder de vijand van zijn evenmensch, is ieder op zijne hoede tegen den ander. Berg verliet dan ook het boschje , om het op eenigen afstand te kunnen overzien, en om althans in geval van eene overrompeling niet geheel onvoorbereid te zijn.

De gedachte, dat er in het boschje het een of ander verborgen was, veroorzaakte hem geene geringe bezorgdheid. Hij ging nu het geheele boschje om, ten einde te zien, of hij geene sporen van dieren kon ontdekken. Op deze wandeling meende hij eene menschelijke gestalte te ontdekken, die even snel weder verdween als zij zich zien liet. Was dit werkelijk het geval, dan konden het geene andere dan inboorlingen zijn, die zich aldaar ophielden, en alsdan was hij een kind des doods, want de bewoners dier woestenijen zijn zoo wreed, dat het vermoorden van een blanke hun tot een waar genot verstrekt.

Een geruimen tijd was hij in angst en vrees. Eindelijk zag hij, dat een Indiaansch meisje met opgeheven hand uit het boschje trad, de bekende pantomime, die vrede te kennen geeft.

Nu greep hij weder moed; wel dacht hij, dat het meisje niet alleen in het boschje zou verborgen zijn geweest, en zij zou zeker door hen, tot wie zij behoorde, op kondschap zijn uitgezonden, doch hij mogt zich echter vleijen,

dat men hem niet wilde vermoorden, daar men hem een vredesbode zond; want hem, die geheel ongewapend was, te dooden, was toch eene zeer ligte zaak.

Vertrouwelijk naderde hij derhalve het meisje, wier vriendelijk voorkomen hem moed inboezemde, en toen hij digt genoeg bij haar was, om verstaan te worden, bediende hij zich van de weinige Indiaansche woorden, die hij nu en dan had opgevangen, om het meisje zijne begeerte te kennen te geven; doch natuurlijk te vergeefs, daar hij, even als de meesten zijner landgenooten, het gebrek had, dat hij zijn eigen dialect in de vreemde taal overbragt. Toen hij echter met eenige Spaansche en Engelsche woorden voor den dag kwam, ging het beter. De Amerikanen hebben, voor zoo ver zij tot de inboorlingen behooren, eene buitengewone geschiktheid, om vreemde talen aan te leeren; ten gevolge hiervan zijn bijna alle inboorlingen in staat, met de in hunne nabijheid wonende Europeanen om te gaan; zoo als in vroegere tijden met de Hollanders in Pensylvanië en Nieuw–York, vervolgens met de Franschen van Nieuw–Orleans, langs den geheelen Mississippi tot aan de Canadasche stroomen (Canada behoorde vroeger aan de Franschen, totdat de Engelschen hun het schoone land ontnamen), zoo ook in den jongsten tijd met de tegenwoordige bewoners van Europesche afkomst, die òf Duitschers òf Engelschen zijn. De vlugheid, waarmede deze lieden leeren, is zoo verwonderlijk, dat men in Europa hunne gelijken in dit opzigt te vergeefs zou zoeken. Herhaalde malen zijn geboren Amerikaansche knapen gevangen onder Europeanen gekomen en door hen zoo lang in verzekerde bewaring gehouden, totdat men geloofde, dat men op hunne aanhankelijkheid en trouw kon staat maken. De knapen deden allen alsof zij stom waren, als begrepen en verstonden zij geen woord van de spraak dergenen, onder wie zij een half jaar

woonden. Wisten zij later te ontkomen, dan waren zij echter weldra de beste tolken voor hunne stamgenooten. Zonder dat men daarvan iets vermoedde, waren zij niet slechts met de woorden en hunne beteekenis, maar zelfs ook met de eigenaardigheden der taal bekend geworden, en dit was geheel vrijwillig geschied, want niemand der hunnen had hun dit aangeraden of hen op het nut opmerkzaam gemaakt, dat in het aanleeren der vreemde talen was gelegen. Welke Europesche knaap zou tot iets dergelijks in staat zijn, zelfs met al de hulpmiddelen, die onderwijzers of betrekkingen hem bieden?

XXIII.

Berg en de jonge Indiaansche. Er komen meer inboorlingen. De vredespijp wordt gerookt. Scherpe kritiek van een Indiaan. De »blaauwe bloem des velds" verbindt de wonden van den jongen Duitscher. Men wordt op eenige zeer bedenkelijke omstandigheden opmerkzaam, die aan de eerlijkheid der vacqueros doen twijfelen.

Het meisje begreep zeer spoedig den armen verdwaalde; hij zocht haar, half in het Duitsch, half in het Engelsch aan het verstand te brengen, wat er met hem gebeurd was; hij liet haar het stuk van den afschuwelijken lasso zien, trok zijn jas uit en toonde haar de diepe wonden op zijne beide armen; vervolgens zeide hij haar, dat hij geheel hulpeloos, zonder wapenen, zonder spijs en drank was en zonder de middelen, om zich die te verschaffen.

Het goede meisje begreep hem volkomen, keerde zich

toen naar het boschje, klapte in de handen en liet een eigenaardig geluid hooren, waarop meerdere gestalten uit het boschje te voorschijn traden, blijkbaar met het doel, om te recognosceren.

Een der mannen trad vooruit, hield den vreemdeling zijne vlakke hand voor, ging vervolgens naar hem toe, schudde hem de hand en zette zich digt bij hem op den grond neder, terwijl hij hem door een teeken beduidde, dat hij zijn voorbeeld moest volgen. Vervolgens haalde hij eene pijp uit zijne jagttasch, stak die aan, deed een paar trekken en bood daarna de pijp den Duitscher aan.

Deze, ofschoon hij niet rookte, kende toch dit gebruik der Indianen en de bedoeling der vredespijp; hij wist tevens hoe kwalijk zij het nemen, wanneer men iets, dat vriendelijk wordt aangeboden, van de hand wijst, en daarom nam hij de pijp aan; hij blies eene rookwolk ten hemel voor den grooten Geest; vervolgens blies hij eene andere naar de vier hemelstreken; daarna blies hij eene derde tegen den grond, de eerste, om de winden en stormen, de laatste om de onderaardsche magten gunstig voor hem te stemmen; eindelijk deed hij een paar trekken voor zich heên, en hierna gaf hij de pijp aan den eigenaar terug.

Dit alles had de Indiaan met genoegen gezien, en hij reikte thans den jongen Duitscher de hand nog hartelijker dan te voren; vervolgens vroeg hij naar de reden van zijne komst alhier.

Toen hij nu het verhaal, dat door Berg reeds aan het jonge meisje was gedaan, gehoord en tevens zijne wonden onderzocht had, gaf hij zijne goedkeuring te kennen over de bedrevenheid der roovers, doch tevens zijne afkeuring over de onbedrevenheid en lafhartigheid der aangevallenen. »Gij waart aan manschappen even sterk als uwe tegenpartij," sprak de wilde; »gij kent wederkeerig uwe

manier van oorlogvoeren; gij hebt ook goede wapenen; waarom hebt gij geen weerstand geboden? Waar is uw hoofdman? Waarom heeft hij geene maatregelen van voorzorg genomen, om zijne onderhoorigen voor eene overrompeling te bewaren?"

De Duitscher antwoordde: »Wij hebben geen aanvoerder gehad; bij ons zijn allen gelijk; geen onzer is een hoofdman."

»Ei," sprak de roodhuid, *gelijk* zijn wij onder ons ook; dapperheid alleen geeft aanzien en waardigheid, en zulk een dapper man heet dan een *groot* hoofdman; doch een hoofdman moet gij hebben voor elke onderneming, en wanneer er twintig mannen aan de eene en twintig mannen aan de andere zijde tegenover elkander staan, dan is het altijd de schuld des hoofdmans, wanneer zijne partij het onderspit delft; ja, als er aan de eene zijde veel meer zijn dan op de andere, dan is het niet langer de dapperheid, maar de meerdere getalsterkte, waaraan men de overwinning heeft te danken. Doch dit was bij u het geval niet; gij werdt, zoo als gij zeidet, zonder tegenstand te bieden, overwonnen. Waarom hebt gij dit niet gedaan, en waartoe voert gij wapens? Voert gij de wapens slechts om er mede te pronken, en zijt gij door het goudgraven verwijfd geworden, terwijl misschien uwe vrouwen de speer hanteren en uwe geweren afschieten?"

»Gij hebt gelijk, groote hoofdman, zoo te vragen," antwoordde Berg; »wij hebben ons zeer dwaas, ja, verwijfd en laf hartig gedragen, en inderdaad, dit kwam dáárdoor, dat wij geen hoofdman hadden. Ieder was tevreden, veel goud te hebben, en droeg slechts daarvoor zorg Ieder zag met angst de vreemdelingen al digter naderen; niemand maakte aanstalten tot den strijd; niemand wilde den ander gehoorzamen; ieder had wel den wil, om zich

zoo goed mogelijk te verweren, doch er was geen verband, geene orde onder ons, en er gebeurde niets verder, dan dat wij ons door de lassos lieten vangen en van het paard rukken."

»O foei," sprak de Indiaan. »Gij ziet er uit als mannen, en toch zijt gij het niet. Zie, wanneer wij een gevecht moeten leveren, dan berekenen wij vooraf naauwkeurig onze krachten, zoeken met de sterkte onzer tegenpartij bekend te worden, en wanneer wij meenen, dat wij in een gevecht de overwinning kunnen behalen, dan strijden wij; doch wij laten ons niet slagten, zonder ons te verweren. Ik heb medelijden met u, en gij moet behandeld worden als eene squaw; mijne dochter *Kun-di na-ma*, »de blaauwe bloem des velds", zal kruiden kaauwen en die op uwe wonden leggen en den bast van jonge boomen daarom binden, zoo als men bij vrouwen handelt; bij mannen, die rood, geen wit bloed hebben, genezen zulke wonden van zelf."

Fellenberg vroeg den verteller, of hij zich dan werkelijk had laten verbinden, en of hij door de woorden van den grooten hoofdman niet zeer beschaamd was geworden?

»Mijn hemel," antwoordde Berg, »wat zal men doen; wel gevoelde ik mij door de woorden van het opperhoofd der wilden zeer beleedigd; doch mijne beide wonden deden mij zulk eene pijn, dat ik ze door de zachte handen van de »blaauwe bloem des velds" gaarne liet verbinden; en inderdaad, hare middelen, die enkel uit kruiden bestonden, welke het meisje in een oogenblik bijeen zocht en in haar lieven, kleinen mond kaauwde, bragten mij veel verzachting aan."

Hij vertelde nu verder, dat de hoofdman hem nog nader naar de bijzonderheden van den overval had gevraagd, en dat deze zeide, dat het hem vreemd voorkwam, dat geen der vacqueros, zelfs niet de ariero, hun

opperhoofd, met den lasso van het paard gerukt was, maar dat zij allen meer vrijwillig dan gedwongen de roovers waren achterna gegallopeerd, want indien de lasso sterk wordt aangetrokken, is het niet mogelijk, hem weerstand te bieden; men moet van het paard, en men wordt door den lassowerper medegesleept.

XXIV.

Het gevoelen van een inboorling over huurlingen. Gewoonten en gebruiken bij de bleekgezigten. Vrouwelijke aanvoerders onder de blanken, en waardoor zij zich onderscheiden. Berg wordt door den Amerikaan in de nabijheid der goudmijnen gebragt en denkt na over het gehuwde leven.

De hoofdman maakte Berg daarop opmerkzaam, dat waarschijnlijk de muilezeldrijvers met de roovers onder één hoedje hadden gespeeld, doch hij kon niet begrijpen, hoe men zich zelven, zijn leven en zijne have aan huurlingen kon toevertrouwen. »Huurlingen," zeide hij, »zijn altijd schurken! Wanneer zij eerlijke, dappere mannen wilden zijn, dan behoefden zij hunne krachten niet te verhuren; dit moesten de bleekgezigten toch veel beter weten dan zij, die door hen »de domme roodhuiden" worden genoemd. Zie, wij hebben ook knechten gevangen, vreemdelingen, die om het behoud van hun leven gesmeekt hebben, die schreiden, als men hen aan den martelpaal bond. Oude wijven, die weenen, martelt men niet; dit is eene *eer*, die men slechts den *dappere* aandoet, opdat hij gelegenheid hebbe, te toonen, hoe dapper en standvastig hij is; doch wanneer wij ten strijde trekken, nemen wij onze knechten niet mede; wat voordeel

hebben zij van onze overwinning! Integendeel zouden zij mogelijk de vrijheid bekomen, wanneer wij niet overwonnen, en zij zouden ons derhalve verraden. Neen, de knechten nemen wij niet mede, zij blijven te huis en verrigten het werk, dat voor onze vrouwen te zwaar is; wij mannen echter rusten ons ten strijde uit, en ofschoon wij onzen vijand zoeken te overvallen en te overrompelen, worden wij toch zelden overrompeld en overvallen, want wij zijn waakzaam, wij zijn op onze hoede; en wanneer ons iets ontmoet, dan zijn wij dapper; wij verweren ons, wij berokkenen den vijand zoo veel schade als hij ons berokkent, en het valt noch hem noch ons gemakkelijk, de overwinning te behalen. Maar knechten? knechten? Wie zal hen ten strijde medenemen, en wie kan verwachten, dat zij zich dapper zullen gedragen?"

Berg antwoordde, dat het onder de Europeanen de gewoonte was, zich niet slechts door *één* knecht, maar door zeer vele knechten te laten bedienen, ja dat, wanneer twee hoofdlieden een strijd met elkander hadden, deze een groot aantal lieden huurden, in dienst namen en met geld betaalden, opdat zij voor hen en in naam der hoofdlieden vochten en elkander van weerszijde doodden; zoo kwam het dan ook, dat een bleekgezigt in den regel zelf niets doen kan, maar alles door zijne knechten laat verrigten. De mannen waren in het groote land aan gene zijde van het water in twee klassen verdeeld: in dezulken, die geld hadden, dollars of goudstukken, die het werken voor eene schande hielden en derhalve niets deden, en in dezulken — en deze maakten verreweg het grootste getal uit — die geen geld hadden, maar het van de rijke lieden, natuurlijk altijd in geringe hoeveelheden, ontvingen en daarvoor de van hen gevorderde diensten bewezen, hen uit- en aankleedden, hunne woningen bouwden, hunne vuile kleederen in de beek waschten,

de dieren voor hen doodden, van hun vel nuttige voorwerpen, van hun vleesch spijzen bereidden, enz.

»Nu, en wat doen dan de squaws, wanneer de mannen zulke diensten verrigten? Dan zitten de vrouwen misschien in den raad, en dan voeren zij mogelijk wel boog en pijl in den slag en gaan voorop, wanneer men met den tomahawk of met de speer vecht?"

De wilde werd onderrigt, dat men onder de squaws even goed aanvoerders had als onder de mannen; dat menig gevecht door eene vrouw beslist, en menig land door eene vrouw geregeerd werd; dat echter in den regel de aanvoerders onder de vrouwen zich daardoor van de andere onderscheiden, dat zij prachtiger kleedingstukken en meer gouden ringen in de ooren, aan de armen en aan de vingers dragen, en dat er behalve deze klasse van rijke vrouwelijke aanvoerders nog eene andere, veel talrijkere klasse van squaws is, die dáárvoor betaald werden, dat zij andere rijke squaws bedienden; ook gebeurde het wel, dat mannen zich door squaws lieten betalen en haar diensten bewezen; dit geschiedde intusschen hoogst zeldzaam. De geheele inrigting der maatschappij was intusschen van dien aard, dat de mannen, al waren zij ook bedreven in de kunst van paardrijden, het paard toch niet wisten te zadelen; dat de mannen, al konden zij ook geld uitgeven, het toch niet wisten te bewaren, en dat zij zich bij het grootste gedeelte hunner werkzaamheden op bedienden moesten verlaten; en dáárdoor was het dan ook gekomen, dat bij deze nog niet halverwege volbragte reis slechts drie heeren, maar een veel grooter aantal bedienden waren geweest, op wie men echter in de ure des gevaars niet had kunnen rekenen.

Nadat de hoofdman van dit alles had kennis bekomen, zeide hij, dat hij hem zoo ver geleiden zou, totdat hij in staat zou wezen, de goudgraverijen weder te vinden.

Twee dagen lang trok nu Frederik Berg met den hoofdman en zijne dochter, alsmede met nog tien andere mannen van den stam, in eene Noordelijke rigting langs den voet der bergen. De overige mannen bevonden zich op een strooptogt en hadden, zoo als dit altijd plaats heeft, hunne vrouwen in het dorp achtergelaten. Slechts *de blaauwe bloem des velds* was met haar vader medegetogen, omdat zij te huis geen beschermer had; zij was alleen, hare moeder was gestorven, en haar vader had geene tweede vrouw genomen; zij vergezelde hem daarom, zoo dikwijls dit mogelijk was, wanneer men niet met zekerheid wist, dat het tot een gevecht zou komen of, naar de spreekmanier dezer lieden, telkens, wanneer de mannen zich niet op het krijgspad bevonden.

De streek, rijk aan wild, bood zoowel uit het planten- als uit het dierenrijk voedsel in overvloed aan, en zoo ontbrak het dan op den langen en moeijelijken togt niet aan de noodige levensmiddelen. Twee dagen waren zij op deze wijze Noordwaarts getrokken, toen de hoofdman tot Berg zeide: »Dit is de plaats, waar wij afscheid van elkander moeten nemen; onze weg leidt langs de bergen verder Noordwaarts, de uwe leidt juist Westelijk. Sla die rigting in, wanneer gij morgen uw togt vervolgt, dan zult gij juist bij uwe vrienden aankomen, wanneer de zon achter hunne wigwams ondergaat."

Nog een nacht bragt Frederik Berg in de legerplaats zijner vrienden door; zeer moeijelijk viel hem den volgenden dag de scheiding van het vriendelijke meisje, dat hem zoo zorgvuldig verpleegd en zulke goede diensten bewezen had. Hoe hevig hij ook gewond was, zoo kon hij nogtans de gedachte niet van zich zetten, dat het een geluk moest wezen, zulk een lief schepseltje tot gade te hebben, doch hij gevoelde zeer goed de dwaasheid van dezen wensch, daar hij niets had aan te

bieden, wat den trotschen hoofdman kon bewegen, om te zeggen: »Neem mijne geliefde, eenige dochter mede, zij moge uwe vrouw worden." Hij gevoelde daarenboven tot zijne groote droefheid, dat, zoo zij ook al eene vrouw voor hem was, hij toch geen man voor haar was. Zij had hem zwak en ellendig gezien; zij had de woorden van haar vader, die op hem betrekking hadden, gehoord, en het was dus ligt mogelijk, dat ook zij, even als haar vader, hem minachtte. En wat moet dan wel het gevolg zijn, wanneer de gade geene achting en geen eerbied voor haar man koestert? Bovendien, waarvan wilde hij eene vrouw onderhouden, hij die thans niets, die thans minder dan niets bezat en niet eens gezonde armen had, om daarmede zijn dagelijksch brood te kunnen verdienen? Met een bedroefd en diep neerslagtig gemoed verliet hij de legerplaats en begaf zich alleen op weg naar de goudgraverijen, waar hij, na een moeijelijken en gevaarlijken togt, des avonds behouden aankwam.

Fellenberg en de anderen vroegen, na de mededeeling van dit verhaal, nog naar eenige bijzonderheden bij de overrompeling, doch Berg wist daaromtrent weinig meer te vertellen. De aanval was zoo snel geweest, dat hij zijne tegenwoordigheid van geest reeds verloren had, nog vóórdat hij in den doodelijken strik zat. Slechts dit herinnerde hij zich, dat de aanvoerder, ofschoon hij, door zijn gezigt zwart te verwen, zich onkenbaar had gemaakt, toch ongetwijfeld een Mexicaan was geweest, want hij had hem Spaansch hooren spreken en den algemeen gebruikelijken vloek »carajo" hooren uitbraken; ook was de kleeding volmaakt dezelfde als die, welke door de Mexicanen in de goudgraverijen wordt gedragen, zoodat don Giovani geheel tot voorbeeld voor de kleeding van dien roover had kunnen verstrekken.

Dit en de omstandigheid, dat de muilezeldrijvers niet van hunne paarden waren gerukt, was het eenige, dat hij zich met zekerheid kon herinneren.

XXV.

Fellenberg blijkt een goed onderzoeker te zijn. De troppeiros zijn in tegenspraak met elkander. De vrederegter. Aangename positie van dezen tegenover de misdadigers. Hoe de vrederegter in het onderhavige geval handelde. Herschepping der bevolking in constabels. Eenige overtollige bemerkingen over Engelsche wetgeving, die men, zonder gevaar te loopen, dat men den zamenhang uit het oog verliest, kan overslaan.

Fellenberg zeide, dat de vacqueros allen waren teruggekeerd, en dat hij van geen hunner iets van het ongeluk had vernomen; wanneer men bij deze lieden onderzoek deed, zou men mogelijk meer kunnen vernemen van de verschrikkelijke gebeurtenis, die aan twee hunner trouwe reisgenooten het leven had gekost. Fellenberg raadde daarom zijn jongen vriend aan, de tent niet te verlaten, opdat zijne terugkomst niet bekend wierd, doch hij zelf zou dezen en genen der muilezeldrijvers gaan opzoeken en hen naar eenig nieuws uit San Francisco vragen.

Zoo als hij zich voorgenomen had te handelen, bragt hij het ook oogenblikkelijk ten uitvoer, en daar hem een der muilezeldrijvers op den weg naar de kroeg ontmoette, trad hij die met hem binnen en vernam van hem, dat de drie reisgenooten met hunne schatten be-

houden te San Francisco aangekomen en terstond daarop met een schip afgezeild waren.

Hier was nu reeds een leugen gesproken, die den muilezeldrijver niet weinig verdacht maakte; Fellenberg ging nu naar een tweede en hoorde van dezen insgelijks, dat zijne drie vrienden gelukkig te San Francisco waren aangekomen; dat zij zich daar terstond bij eene groote karavaan hadden aangesloten, die naar Mexico was getrokken, om zich van daar naar de haven van Vera-Cruz te begeven en zich daar in te schepen.

Fellenberg wist nu eigenlijk reeds genoeg, doch hij wilde nog den troppeiro, den bezitter der dieren, die de karavaan vergezeld had, spreken, en hij begaf zich daarom naar diens tent, oogenschijnlijk om met hem over een nieuw transport te onderhandelen. Zeer bereidvaardig betoonde zich daartoe de wakkere man, en toen Fellenberg zeide, dat hij zijn geheele vertrouwen dáárdoor had gewonnen, dat hij zijne drie vrienden zoo gelukkig naar de havenstad had gebragt, speelde er een schelmsche glimlach om zijne lippen, en zijne oogen schitterden van een duivelsch vuur. »Wie zich aan ons toevertrouwt, wordt altijd goed bediend, sennor; wij zorgen er steeds voor, dat onze kalanten zich nimmer over ons kunnen beklagen," zeide hij vervolgens.

Deze dubbelzinnige uitdrukking joeg Fellenberg eene kille huivering door de leden, en zeer gaarne zou hij zich van den schurk terstond hebben meester gemaakt, doch hij had noch een bevel tot gevangenneming, noch was geregtigd tot zulk een stap, en hij moest daarom wel een anderen weg inslaan.

Den volgenden morgen begaf hij zich naar den vrederegter, die belast was met de handhaving der orde.

Wanneer zulk een vrederegter in de staten der Unie zijn ambt getrouw wil waarnemen, dan moet hij ieder

oogenblik er op voorbereid zijn, om door zijne tegenpartij, d. w. z. door den misdadiger, vermoord te worden, want deze ziet zich steeds niet door de wet, maar door den vrederegter vervolgd, en hem zou geen leed geschieden, wanneer deze nietswaardige man er niet ware, die hem zoo onophoudelijk vervolgt. Vergadert de jury, en wordt de misdadiger voor hare regtbank gesteld, dan is hij doorgaans goedsmoeds. Hij zegt overluid, zoodat ieder het hooren kan: »Zij doen mij niets, dit weet ik zeer goed, en zoo de regter mij werkelijk zou willen veroordeelen, dan zal ik wel weten, wat mij te doen staat."

Wanneer de regter dan voornemens is, zijn pligt getrouw te vervullen, dan is hij gewoon om, zonder te antwoorden, een revolver uit den zak te halen en voor zich op de tafel te leggen; dit maakt in elk geval den misdadiger stil en eenigzins wankelmoedig. Is de regter geen vastberaden man, en doet hij het zoo even gezegde niet, dan weet de misdadiger, dat men voor zijne bedreiging bevreesd is, en dat hij wordt vrijgesproken. *Gestrenge* geregtigheid oefent de Amerikaansche regter slechts uit tegen den rijken, den fatsoenlijken man, van wien hij weet, dat hij geene persoonlijke aanvallen heeft te vreezen.

In het tegenwoordige geval liet het zich denken, dat de regter zijn pligt zou doen; Fellenberg kende hem als vastberaden; hij had zich bij onderscheidene gelegenheden zoodanig betoond, daarom droeg hij hem ook het plaats gehad hebbende geval met het volste vertrouwen voor, vertelde de uiteenloopende berigten der muilezeldrijvers en wees hem eindelijk op Berg, die zijne wonden ontegenzeggelijk alleen daaraan had te danken, dat hij door een lasso van het paard was gerukt.

De sherif gaf terstond aan de beide eenige hem te dienste staande handlangers der geregtigheid in last, om

al de bewoners der kolonie, die van Duitsche en Amerikaansche afkomst waren, tegen den middag tot het houden eener vergadering zamen te roepen, die van groot belang voor de veiligheid van het geheele gouddistrict was.

Hoe onaangenaam het dezen lieden ook mogt zijn, om een deel van hun tijd aan het houden van vervelende beraadslagingen ten offer te brengen, zoo hadden zij echter *esprit de corps* genoeg, om aan de uitnoodiging te voldoen.

Toen de vergadering in het blokhuis was bijeengekomen, werd haar medegedeeld, wat met de drie ons bekende Duitschers had plaats gehad, en zij werd er op opmerkzaam gemaakt, dat mogelijk alle vorige transporten hetzelfde lot hadden ondergaan, daar slechts de omstandigheid, dat een dergenen, die met den lasso waren gevangen, den dood was ontkomen, tot de ontdekking dezer gruweldaad had geleid.

De aanwezigen geraakten in groote ongerustheid; ieder zeide tot zich zelven, dat men nog nooit een berigt van naar San Francisco vertrokkenen had ontvangen, en dat eene vermoording van al de reizigers even goed mogelijk was, als het mogelijk was. dat zij gelukkig het gevaar waren ontkomen; doch niemand was in staat, hieromtrent iets met zekerheid te zeggen.

Men nam het besluit, dat de bewoners plotseling in constabels zouden herschapen worden, gelijk dit overal het gebruik is, waar de Engelsche wetten heerschen, die allen tot die tijden behooren, toen het volk nog geene geschreven wetten had, de staatsmagt te zwak was, om de burgers te beschermen, en de burgers zich derhalve onderling moesten verbinden, om het elkander wederkeerig te doen. Bij een volk, dat zich zoo hardnekkig vasthoudt aan zijne oude, zoogenaamde voorregten, die intusschen in niets anders bestaan, dan zich door den

adel te laten tiranniseren, is het begrijpelijk, dat deze zonderlinge gewoonte nog bestaat, en dat zij ook wel, in weerwil van alle denkbeelden, die men van civilisatie heeft, zal blijven bestaan. De geheele inrigting met al hare gebreken en afschuwelijkheden is met de Engelschen naar húnne koloniën verhuisd en bestaat nog heden ten dage in Noord-Amerika zoowel als aan den Theems. Krachtens deze inrigting vaardigde de vrederegter een bevel tot gevangenneming uit tegen al de troppeiros en den bezitter der muilezels, met wien Fellenberg den avond te voren nog gesproken en van wien hij de verzekering ontvangen had, dat hij goed zou bediend worden.

XXVI.

Uitvaardiging van een bevel tot gevangenneming der verdachte vacqueros. Handelwijze bij de regtspleging in de gouddistricten. De muilezeldrijvers en de eigenaars der trekdieren worden in verhoor genomen. Don Vasco wordt zeer onaangenaam.

Het bevel tot gevangenneming was wel is waar slechts éénmaal schriftelijk uitgevaardigd, doch het was allen aanwezigen voorgelezen, en ieder hunner was bevoegd verklaard, dit bevel tot gevangenneming zoo te beschouwen, alsof hij het in den zak had.

In kleine afdeelingen van vier tot zes man begaf men zich terstond naar de woningen der verdachte lieden, en daar alles zoo geheel plotseling en onverwacht werd uitgevoerd, had de inhechtenisneming zonder het minste opzien of den geringsten tegenstand plaats. De regter had

uitdrukkelijk bevolen, dat men de gevangenen niet bij elkander moest laten, opdat zij te zamen geene afspraak konden maken wat zij voor de regtbank zouden getuigen, want de getuigenis van ieder hunner afzonderlijk was het juist, waarop hier alles aankwam. In de mijndistricten wordt de justitie zeer schielijk uitgeoefend, wanneer zij namelijk de wetten handhaaft (want dit is altijd nog iets zeer twijfelachtigs); de gevangengenomene behoeft niet lang te wachten; even min heeft hij veel tijd, om zich op goede antwoorden ter verdediging te bedenken, want naauwelijks gearresteerd, begint het verhoor. Zoo ging het ook hier; op hetzelfde oogenblik, dat de vacquero door de geïmproviseerde constabels voor zijn regter werd gevoerd, werd hij door dezen ook ondervraagd. Hij was blijkbaar ietwat verlegen en verschrikt; zijne inhechtenisneming scheen hem niet te willen bevallen. De vraag, wanneer hij met de karavaan te San Francisco was aangekomen, beantwoordde hij door de opgave van een bepaalden dag; doch van het verblijf der reizigers wist hij niets. De tweede werd, nadat de eerste verwijderd was, op gelijke wijze ondervraagd; hij gaf een *anderen* dag op, en zoo wist men reeds dadelijk, dat een van beiden de waarheid niet had gezegd.

Op deze wijze ging het voort. De meesten gaven niet slechts verschillende dagen, maar ook verschillende uren op. De een was des morgens, de ander des middags, de derde tegen den avond, en de vierde na zonsondergang te San Francisco aangekomen. De afgelegde getuigenissen liepen zóó uiteen, dat geen der in het verhoor genomenen in zijne opgaven met een ander overeenkwam, en het bleek derhalve, dat allen hadden gelogen.

Ten laatste werd de eigenlijke verhuurder der paarden, de troppeiro sennor don Carlo Dubal de Vasco, insgelijks in verhoor genomen; doch deze gaf slechts zeer

onvoldoende inlichtingen; hij verklaarde, dat hij een Spaansche sennor don was; geene der regtbanken van de Unie had eenige magt over hem; hij kon, al had hij zich ook aan de grootste misdaad schuldig gemaakt, slechts in Mexico ter verantwoording geroepen worden.

»Gij verkeert in eene groote dwaling, mijn waarde sennor don Carlo Dubal de Vasco; als bewoner der Unie zijt gij haar van uwe daden verantwoording schuldig. Zoo gij dit niet wildet, hadt gij in Mexico moeten blijven; hier moet gij het u laten welgevallen, mij te woord te staan."

Don Vasco vroeg op zeer hoogmoedigen toon, wie dan hier de *baas* was, de Spanjaard of de Anglo-Amerikaan? Den Spanjaard behoorde dit land toe; de Amerikaan had het gestolen, in den zak gestoken, even als een dief de geldbeurs, die hij een ander heimelijk ontnomen heeft; en lieden, die zoo iets hadden gedaan, wilden zich aanmatigen, dappere mannen te vonnissen, die hun brood met de wapens in de hand verdienden!"

Dit verwijt was te grievend, om er zich niet door beleedigd te gevoelen. De waardige mannen uit de Amerikaansche Unie vroegen elkander met welsprekende blikken, of zij zich zoo iets zouden laten welgevallen; ook de regter gevoelde zich diep gekrenkt, doch hij bezon zich evenwel in zoo ver, om te gevoelen, dat drift een regter niet paste. Hij antwoordde den trotschen troppeiro, dat dit politieke vragen waren, die met het regt en de wet, waarvan hier sprake was, niet het allerminst te maken hadden; hier gold het eene misdaad, mogelijk wel eene lange reeks van misdaden, en hij moest daarom op de vragen, die men hem deed, bepaalde antwoorden geven; dit zou, wanneer hij aan de misdaad onschuldig was, de beste weg zijn, om spoedig weder zijne vrijheid te herkrijgen. Politieke beschouwingen zouden dit niet doen.

Hij werd nu gevraagd naar het verblijf der drie Duitschers, die hij met zijne lieden naar San Francisco had gebragt.

»Nu," antwoordde hij, »waar zouden zij gebleven zijn? Te San Francisco."

»Wanneer zijt gij met hen daar aangekomen?"

Don Vasco noemde den vrijdag, den vasten dag, dien hij zich zeer naauwkeurig kon herinneren, omdat het na langen tijd de eerste dag was geweest, waarop hij zijn pligt als Christen had kunnen vervullen.

»Hoe vreemd!" antwoordde de regter. »Van deze omstandigheid heeft geen uwer vacqueros gewag gemaakt, en deze zijn toch ook allen goede Christenen; wat mag toch wel de reden zijn, dat zij deze omstandigheid niet hebben aangeroerd?"

»Wat gaan mij mijne knechten, mijne muilezeldrijvers aan! Wat heb ik er meê te maken, of zij goede Christenen zijn of niet! In de hel komen zij toch niet; daar is geene plaats over, daarvoor hebben de ketters wel gezorgd. Gij alleen zult in de hel braden, gij afvalligen en vervloekten, en wij zullen het in het paradijs lagchend aanzien en ons verheugen, wanneer gij brult als de stieren in het slagthuis."

»Dat is regt Christelijk," antwoordde de regter, »doch behoort ook hier niet te huis. Zeg ons slechts, waar de drie Duitschers met hunne schatten een onderkomen hebben gevonden?"

»Voor den duivel, wat weet ik het, waar zij gebleven zijn!"

»Nu, uwe knechten hebben ons dit toch kunnen mededeelen, en zou er dan u, den heer en meester, minder aan gelegen zijn te weten, waar zij gebleven zijn, dan uwen knechten?"

»Nu, wat wilt gij dan nog meer! Als gij reeds weet

waar zij een onderkomen hebben gevonden, waarom vraagt gij het mij dan nog?"

»Wij willen gaarne uit uw mond de bevestiging hooren van hetgeen uwe lieden verteld hebben."

»Ik weet het niet!" antwoordde de troppeiro op barschen toon.

»Hoe vreemd, dat gij u dit heden niet kunt herinneren, daar gij het gisteren toch nog wist en het den vierden der Duitschers, mijnheer Fellenberg, gezegd hebt."

Op een wenk van den regter trad Fellenberg uit het midden der toeschouwers te voorschijn en zeide: »Sennor don Vasco en hoe gij nog meer heeten moogt, gisteren avond, toen gij mij de verzekering gaaft, dat gij gewoon zijt, uwe klanten zóó te bedienen, dat zij zich nimmer over u te beklagen hebben, noemdet gij mij ook de plaats, waarheen de Duitschers met hunne schatten getrokken zijn."

XXVII.

Don Giovani neemt don Vasco in bescherming, doch brengt zich zelven daardoor in den val. Eene herkenningsscène en een opgevangen dolksteek. Waartoe de Yankees talent hebben. Don Giovani ondervindt wat volksjustitie is, doch kan zijne ondervinding aan niemand mededeelen. Een te laat uitgevaardigd bevel tot gevangenneming. Woorden van den verstandigen regter.

De troppeiro was ietwat verbluft, toen hij den Duitscher tegenover zich zag staan, doch weldra kwam don Giovani, de dappere Spanjaard, dien wij reeds kennen, hem ter hulp. Met groote deftigheid trad hij vooruit, legde zijne hand op den schouder van den muilezeldrijver en verklaarde, dat de man onder zijne bescherming stond.

»En onder wiens bescherming staat gij dan?" vroeg de regter, die niet weinig verwonderd was over deze handelwijze van den dapperen Spanjaard; doch op 'tzelfde oogenblik hoorde men een luiden kreet, en men zag den zwaar gewonden Berg naderen, die den Spanjaard toeriep: »Dat is de moordenaar, die den armen Wesenberg met den lasso van het paard rukte; ofschoon zijn gelaat zwart geverwd was, herken ik hem toch aan zijn neus, die niet gebogen is zoo als die van alle Spanjaarden, en aan het groote, vuurroode lidteeken op zijn voorhoofd, waarop de zwarte verw niet kleefde."

De dolk van den Spanjaard zweefde reeds boven het hoofd van den ongelukkigen Duitscher; een oogenblik later, en hij zou een lijk geweest zijn. Doch allen stonden zoo digt bij elkander en hadden zoo veel belang bij de zaak, dat weldra drie of vier handen den arm des Spanjaards hadden gegrepen en dien vasthielden.

Frederik Berg had het in zijne eenzaamheid niet langer kunnen uithouden; alle Duitsche en Engelsche bewoners der volkplanting waren naar het huis der zamenkomst gevloeid; hij keek uit de tent, zag niemand en dacht, dat hij thans ook buiten 's huis niet zou gezien worden en derhalve wel een weinig frissche lucht kon scheppen. Pas de deur uit zijnde, viel het hem echter in, dat waarschijnlijk zijne zaak en die der vermoorden in de vergadering werd besproken, en dat hij daarbij tegenwoordig behoorde te zijn, omdat hij de eenige was, die in deze zaak eenige verklaring kon geven, en daarom rigtte hij zijne schreden naar het blokhuis, en wel te goeder ure. Zonder daartoe te zijn uitgenoodigd, was ook de Spanjaard weinige oogenblikken vóór hem daar gekomen, en zoodra Berg hem bemerkte, herkende hij hem reeds aan den vloek »Carajo", dien hij met bijzondere hevigheid uitstiet, toen hij begon te spreken en nog beter

herkende hij hem aan de beide zoo even opgegeven teekenen.

De Spanjaard was al spoedig door nog meer handen aangegrepen, die hem allen onbewegelijk vasthielden. De regter, die bemerkte, dat het onderzoek een geheel nieuw stadium was ingetreden, verzocht om stilte en maakte dáárop opmerkzaam, dat, wanneer het geheele regtsgeding niet te vergeefs zou zijn, men ordelijk moest te werk gaan, en vervolgens rigtte hij verscheidene vragen tot sennor Mastai Girofflo. Zeer scherp werd deze in het verhoor genomen, en wel met eene bedrevenheid, die Fellenberg niet weinig verbaasde, daar hij volstrekt niet gedacht had, dat een Yankee in staat zou zijn, zoo veel strikvragen te doen; doch hierin dwaalde hij, want moeijelijk zal men op de geheele aarde geslepener en doortrapter menschen aantreffen, dan de Yankees.

Sennor don Giovani Mastai de Girofflo werd langzamerhand dermate in de engte gedreven, dat hij ten laatste bekende, dat de drie Duitschers, of beter gezegd, ongelukkig slechts twee hunner door hem en zijne kameraden geplunderd en omgebragt waren.

Het aanwezige publiek geraakte in de grootste opgewondenheid; allen schreeuwden door elkander, doch de meening van allen kwam hierop neder: »Wij hebben in ons midden roovers en moordenaars, die voorgeven, dat zij ons met onze schatten naar de havensteden geleiden zullen, maar toch niets anders doen, dan ons aan de schurken verraden, die den lasso en den dolk boven onze hoofden zwaaijen; daaraan moet een einde komen." En nu viel men van alle kanten den edelen don Girofflo aan. Vergeefs vermaande de regter tot stilte en orde; het volk kende zeer goed de wet en zeide: »Nog is er geen bevel tot gevangenneming tegen hem uitgevaardigd; hij staat nog niet onder de bescherming der wet, hij is nog niet

gevangen genomen, nog is hij in onze magt, en wij willen toonen, dat wij de lynchwet kennen."

Allen stormden naar buiten, en sennor don de Girofflo werd medegesleept. Vruchteloos riep de regter: »Ik zal een bevel tot gevangenneming uitvaardigen; secretaris, schrijf terstond zulk een bevel!" Niemand hoorde meer, en lang vóórdat het bevel tot inhechtenisneming was geschreven, had de roover den dood gevonden. Door de ijzeren handen der woedende goudgravers was hij van vingers en ooren beroofd, terwijl de haren hem uit het hoofd waren gerukt. Wie een vinger of eene handvol haar kon toonen, hield zich voor een held; anderen hadden slechts stukken en brokken van zijne kleederen kunnen magtig worden, doch ten gevolge hiervan was sennor don Giovani in een oogenblik naakt, en op zijn ontbloot ligchaam werd de executie voortgezet, die men aan vingers, neus, mond en ooren begonnen had. Ieder greep het eene of andere ligchaamsdeel, terwijl het broodmes dit deel van het ligchaam scheidde, en wie zulk een stuk vleesch in de handen hield, riep jubelend uit: »Ik heb een stuk van zijne lenden; ik heb iets, waaruit ik een tabakszak voor mij zal maken!" en binnen weinige oogenblikken lag er een deerlijk misvormd geraamte op den grond. Doch ook dit was den woedenden goudgravers nog niet genoeg; geen dolksteek maakte aan zijn leven een einde, want wie den steek had toegebragt, zou een moordenaar geweest zijn; zij *kenden de wetten zeer goed*, deze wakkere Yankees, zij wilden niemand om het leven brengen, zij wilden hem slechts lynchen, zij wilden hem zeer zacht behandelen. Ieder had eene kleinigheid tot een aandenken van hem weten te bekomen, en daar er aan het ongelukkige slagtoffer geene huid of vleesch of eenig ligchaamsdeel meer over was, hakte men stukken van zijne verminkte armen en beenen af, om zich van de beenderen een wachtel-

fluitje te laten maken. Voorwaar, die volksjustitie is toch iets heerlijks!

Toen de klerk van den regter met het geschreven bevel tot gevangenneming buiten het blokhuis trad, was er niets anders dan eene romp te zien. Er was echter geen steek in het hart te vinden, niemand had schuld aan den dood van den ongelukkigen Spaanschen don; hij was slechts gestorven, omdat men niet zoo veel gedachtenissen van hem bekomen kon, als men gaarne wilde hebben.

Ook de regter wist zeer goed hoe ver hij gaan kon; hij wist, dat hij geen enkelen der 200 moordenaars iets kon doen, en dat toch het hoofd van de rooversbende was teregtgesteld; doch door zijn klerk liet hij nu de 200 dappere mannen, die één Spanjaard waren meester geworden, oproepen tot het houden eener vergadering in het blokhuis, om met hen te raadplegen over de maatregelen, die men verder zou nemen. Hij zeide hun, hoe weinig het mannen paste, zulke gewelddadigheden te plegen, waar de arm der geregtigheid zich reeds naar de schuldigen had uitgestrekt, om hen te straffen, en hij drong er bij hen op aan, om voortaan met meer gematigdheid te werk te gaan, als het er op aan kwam, een complot te ontdekken, dat de veiligheid bedreigde van allen, die zich hier met der woon hadden gevestigd. Er was niet slechts één moordenaar, doch er waren waarschijnlijk nog zeer velen in hun midden, die allen van niets anders leefden dan van het uitplunderen dergenen, die in het zweet huns aanschijns het goud uit de aarde hadden opgedolven. Hij verzocht hun, hem behulpzaam te willen zijn, om het geheele moordenaarsrot uit te roeijen, en hij maakte hen dáárop opmerkzaam, dat hunne eigene veiligheid dit dringend vorderde, doch dat het ten eenenmale onmogelijk was, dit doel te bereiken, indien zij

op de tot hiertoe gebruikelijke wijze ieder, die zijne misdaad beleed, wilden lynchen. Het kwam er niet zoo zeer op aan, om één schuldige te vatten, maar men moest alle boosdoeners zien magtig te worden. Hij, die nu om het leven was gebragt, kon echter niet meer gedrongen worden, om zijne medepligtigen te verraden, en daarom verwachtte hij van het gezond verstand van het edele Amerikaansche volk, dat het hem thans, nadat zijne ietwat bloeddorstige neigingen voldaan waren, behulpzaam zou zijn, om de deelnemers aan de moordenarijen uit te vorschen en hen aan het zwaard der geregtigheid over te leveren.

XXVIII.

Het hoogst morele volk der Unie komt tot bezinning. Een der spitsboeven, d. w. z. geen Yankee, doet interessante mededeelingen, enkel om niet gelyncht te worden. Het hazardspel als levensredder. Eene zeer voortreffelijk georganiseerde maatschappij. Theorie van het werpen met den lasso. De duivel op de hand der vervloekte ketters.

De waardige vertegenwoordigers van Oud-Engeland en de Vereenigde Staten stemden volkomen in met de gevoelens van den regter en verklaarden zich allen bereid, hem behulpzaam te zijn, om zich van de overige schuldigen meester te maken.

De brave troppeiro had zulk een heilzamen schrik voor de volksjustitie gekregen, dat hij zich onvoorwaardelijk onder de bescherming van den regter stelde, verklarende, dat hij liever overeenkomstig de wetten en met de noodige formaliteiten wilde gehangen dan op zulk eene vreeselijke wijze gelyncht worden; hij was daarom

bereid, de begeerde inlichtingen te geven en de schuldigen bekend te maken.

Hierdoor tevreden gesteld, gingen de burgers der republiek bedaard weder aan hun werk, terwijl de troppeiro de volgende verklaring aflegde:

Overal, waar de goudgraverijen met voordeel werden ondernomen, verzamelden zich op de eene of andere plaats eenige Spanjaarden, die zeer weinig trek hadden, om te werken, doch zoo veel te meer trek, om goed te leven. Zij vormden onderling een genootschap, dat zich ten doel stelde, elkander in het rooven en plunderen de behulpzame hand te bieden. Het meerendeel verhuurde zich vrijwillig als paard- of muilezeldrijvers; eenige anderen kozen het bedrijf van rancheros, en weder anderen dat van spelers, die den herbergiers altijd welkom zijn, aangezien daardoor de goudgravers, die goud hebben gevonden, aanleiding krijgen, om hunne kroegen te bezoeken, ten einde daar de eene helft van hun zoo zuur vergaard goud aan de bank van den valschen speler ten offer te brengen en de andere helft aan whisky of rum te besteden.

Wie zich nu door het spel en den drank had laten verleiden, had, wanneer hij naar San Francisco terugkeerde, niets te vreezen; hij bezat niets wat men hem zou kunnen ontnemen; ook waren de spelers hem ten allen tijde dankbaar, want hij had het hun immers regt gemakkelijk gemaakt, om in het bezit van zijn geld te geraken. Wie daarentegen de kroegen niet bezocht en derhalve verdacht werd gehouden, dat hij gierig was en veel goud had opgespaard, om het later naar San Francisco te voeren en daar in veiligheid te brengen, die werd als een vijand der Spanjaarden, als een zoodanige beschouwd, die hun wilde ontrooven en onthouden, wat hun, den Spanjaarden, eigenlijk toekwam. Hij werd

dan dat de lasso oud en versleten was geweest, en dat hij dit niet had onderzocht, daarvoor had de arme Ambrosio door de hand van zijn vriend den dood moeten ondergaan. Dat iemand, die door een lasso wordt medegesleept, door eene snede met een mes zich daarvan had bevrijd, was tot hiertoe nog niet gebeurd, en hij, zoo min als don Giovani, had dit geloofd; daar echter de lasso er werkelijk zóó had uitgezien, alsof hij door midden gesneden was, geloofde hij, wat hem betrof, vast, dat de duivel zijn vriend den ketter tegenover de goede Christenen had geholpen, want de duivel laat de laatsten immers nooit met vrede."

XXIX.

Handelwijze van den regter met de overige schuldigen. Er worden gewigtige getuigenissen afgelegd. Hoe groot de duivel zich in het onderhavige geval betoond heeft. Zeer verstandige gevolgtrekkingen, die tot eene zeer juiste beantwoording van eenige op godgeleerd gebied hoogst gewigtige vragen leiden. Veroordeeling en geestelijke toespraak aan de misdadigers. Voorzorg tegen mogelijke overvallen.

De regter wilde nog weten, of zij niets hadden gedaan, om den ontvlugte op te sporen.

»Wel zeker," antwoordde de gevraagde; »wij zijn den volgenden morgen teruggekeerd naar de plaats, waar de aanval geschied was, en van hier hebben wij het spoor gevolgd, dat de drie langs den grond voortgesleepte ligchamen hadden achtergelaten. Daarbij hebben wij de overtuiging opgedaan, dat de ontvlugte door den duivel is geholpen, want plotseling is het spoor van den medegesleurde verdwenen, en in plaats daarvan heeft men

voetstappen ontdekt, doch deze waren zoo ver van elkander verwijderd, dat geen mensch die had kunnen doen. Het zijn zeker voetstappen van den duivel geweest, die zich waarschijnlijk in eene grootte van 50 voet heeft vertoond, want de lengte der schreden heeft 12 tot 15 voet bedragen, en gewoonlijk is de voetstap van een mensch nog geen vierde gedeelte zoo groot als hij zelf. Als nu de lengte der voetstappen 12 voet is, dan kan men veilig aannemen, dat de gestalte des duivels 60 voet lang was. Intusschen scheen de Duitscher er niet veel lust in gehad te hebben, om in de klaauwen des duivels te blijven, en waarschijnlijk had hij ook vervaarlijk geschreeuwd, zoodat dit den duivel ten laatste zeer onaangenaam was geworden, want na ongeveer twintig zulke reuzenstappen had hij zijn last ter aarde geworpen, en men had het zeer duidelijk kunnen zien, op welke zijde de ketter was gevallen. Hoe lang hij daar was blijven liggen, kon men natuurlijk niet bepalen; waarschijnlijk had de duivel toch medelijden met hem gehad en hem verder gevoerd, want men had van deze plaats af weder voetsporen gezien, doch zij waren nu lang zoo ver niet van elkander verwijderd geweest. Daar zij intusschen dezelfde sporen als vroeger, derhalve sporen des satans, waren, had men ze niet langer willen nagaan en dit ook voor onnoodig gehouden, want een ketter, dien de duivel eenmaal in zijne magt had, kwam gewoonlijk niet meer te voorschijn; wat de duivel eenmaal heeft, is hij gewoon vast te houden."

De afgelegde verklaringen waren belangrijk en voldoende genoeg, om daarop eene geregtelijke uitspraak te bouwen; ook de personen, zoowel de zoogenaamde cabaleros als de vacqueros, die aan dezen roof hadden deelgenomen, werden met name genoemd, vervolgens, voor zoo ver men hen kon meester worden, gevangen

genomen en voor eene jury gesteld, die den eene na den andere schuldig bevond aan moord en roof, waarna insgelijks de eene na den andere tot den dood door middel van de strop werd veroordeeld. De regter wenschte eerst nog de bekrachtiging van het vonnis uit de hoofdplaats van den staat te ontvangen, doch de goudgravers verklaarden, dat zij geen opperhoofd behoefden, en nog minder de bekrachtiging hunner vonnissen door dezen. De misdadigers werden in het gemeentehuis, ieder afzonderlijk aan een balk van het blokhuis vastgebonden, in verzekerde bewaring gehouden; men zond hun een priester en liet hen in zoo verre met dezen alleen, dat slechts een dergenen, die de wacht over hen hielden, in de deur bleef staan, die den geestelijke gadesloeg, om te verhinderen, dat deze zijne biechtkinderen losmaakte en hun daardoor gelegenheid schonk, plotseling de wacht te overrompelen en vervolgens de vlugt te nemen. Het vooruitzigt op eene gelukkige ontvlugting zou altijd wel zeer gering geweest zijn, doch er zou toch menig ongeluk gebeurd zijn, hetgeen op deze wijze kon vermeden worden.

De priester knielde naast ieder der gevangenen neder en hoorde hunne bekentenis aan. Hemel, wat moeten zij al niet beleden hebben! Zeer dikwijls toch hield de geestelijke de handen voor het gezigt, alsof hij zich schaamde, in de ziel des misdadigers te lezen; dan weder hief hij beide handen ten hemel, als wilde hij van daar genade en barmhartigheid afsmeeken voor de ongelukkigen, en zoo ging het onder uitroepingen van verbazing, angst en schrik voort van den een tot den ander. Allen kregen absolutie, doch niet zelden hoorde men den priester de woorden spreken: »Ik, als geestelijk herder, geef u wel de absolutie; of echter God mijne bede zal verhooren, weet ik niet, want gij zijt een al te afschuwelijk booswicht!" Een dergenen, die hierbij tegenwoordig waren,

maakte intusschen de opmerking, dat de man zeker geen goed Katholiek was, want als zoodanig diende hij te weten, dat de absolutie, door het bloed en ligchaam van Christus medegedeeld, niet meer twijfelachtig kon zijn en God, volstrekt niet verder aanging. Zulk een geabsolveerd mensch, al had hij ook tallooze misdaden op zijn geweten, was nu toch van alles gezuiverd en kwam, met voorbijgaan van het vagevuur, regelregt in den hemel.

Toen de pijnlijke scène was afgeloopen, trad de priester zoo bleek als een lijk en blijkbaar met een diep terneergedrukt gemoed uit het gemeentehuis en ging zijn weg. Het was nu reeds laat in den avond; men stak daarom een vuur in het midden van het huis aan, en de goede burgers kwamen in groot getal bijeen, want men was bevreesd voor eene overrompeling van de zijde der Mexicanen uit andere districten, die welligt hunne vrienden wilden verlossen. Het liep echter beter af dan men verwacht had. Er werd niets dergelijks ondernomen. Daar intusschen de aanwezige goudgravers vrolijk wilden blijven, dronken zij, speelden daarbij hunne afschuwelijke hazardspelen en deden den geheelen nacht geen oog toe, doch hadden tevens zoo weinig medelijden met de veroordeelden, dat zij ook dezen geen slaap gunden, hetgeen menigen vloek van hen ten gevolge had. Onbarmhartig, als deze naar goud dorstende menschen allen zijn, werd de gemoedsstemming van hen, die den volgenden morgen zouden teregtgesteld worden, volstrekt niet in aanmerking genomen, ja zij hadden nog spot en hoon te verdragen.

»Vloek niet, schurk," zeî een der aanwezigen, »want vloeken is zonde, en slechts die zonden zijn u door den priester vergeven, welke gij gebiecht hebt. Wanneer gij nu op nieuw zondigt, komt gij in de hel, in weerwil dat uw priester u heeft geabsolveerd."

»Dat 's waar!" antwoordde de aangesprokene; »ik

dank u, mijnheer, voor uwe herinnering, en ik zal niet meer vloeken."

»Zie," sprak toen een der Amerikanen, »met dit beest zou ik medelijden kunnen hebben; doch liet men den schurk ontvlugten, dan houd ik er mij vast van overtuigd, dat hij morgen juist dáár weder zou beginnen, waar hij gisteren tegen wil en dank heeft opgehouden."

XXX.

De teregtstelling heeft plaats, doch onder moeijelijke omstandigheden. Aanvankelijke onbedrevenheid in het ophangen. Al doende leert men. Waar de kunst te kort schiet, komt de natuur te hulp. Uitspattingen, die onaangename gevolgen hebben. Een dokter, die slechts over vierbeenige patienten praktiseert, verwerft door tweebeenige roem en geld.

Toen de morgen aanbrak, verzamelde zich eene groote menigte volks voor het gemeentehuis. Het werd ernst; dit gevoelden zelfs de verhardsten onder de booswichten. Wanneer toch de naar goud dorstende avonturiers hun werk staakten, dan moesten zij wel een heerlijk schouwspel te wachten hebben.

Zoodra de zon uit de kimmen was gerezen, kwam de sherif met zijne twee constabels en verklaarde, dat de processie naar de galg thans moest beginnen. Op zijn bevel rangschikten de aanwezigen zich zoo, dat vier hunner een misdadiger in hun midden hadden; vervolgens zette de trein zich in beweging, en daarbij sloot zich alles aan, wat in de mijnen beenen had.

Doch hoe vreemd, er was geene galg op de plaats,

waar de executie zou plaats hebben, en niemand had er aan gedacht, die op te rigten. Toen men dus op de geregtsplaats was gekomen, stond de sherif zoowel als het volk niet weinig verlegen en wist niet wat te beginnen.

»Nu," sprak de sherif ten laatste, »er is hier niets anders te doen, dan dat wij een paal oprigten, waaraan wij de misdadigers den een na den ander kunnen ophangen."

Dit geschiedde werkelijk. Al het volk bleef op de geregtsplaats; er werd een paal van twintig voet lang gehaald en vervolgens in den grond bevestigd, waaraan men nu een der schurken wilde opknoopen. Doch het bleek spoedig, dat de goede lieden het in de kunst van ophangen nog niet ver gebragt hadden, want men had boven aan den paal geen ring bevestigd, om daardoor het touw te trekken, waaraan de schurk moest opgeheschen worden. De paal moest dus weder uit den grond worden gehaald; men bond er boven aan een ijzeren ring, trok daardoor eene koord, en nu rigtte men den paal weder overeind. Vervolgens werd een der vacqueros voorgebragt, wien men den strik om den hals deed en toen naar boven heesch. De ongelukkige spartelde lang en gaf door zijne bewegingen den toeschouwers aanleiding tot opmerkingen, die van hunne ruwheid en onmenschelijkheid een treurig bewijs leverden. Regt duidelijk was het ook hier te bespeuren, dat het zeer ongunstig op de beschaving werkt, wanneer mannen alleen in groote menigte zamenleven. De tegenwoordigheid van vrouwen verzacht overal de zeden.

Nadat deze eerste executie volbragt was, zette men het werk met ijver voort. Andermaal werd er een paal opgerigt, van een ring voorzien, en de tweede booswicht naar de andere wereld geëxpediëerd. Den derde hing men aan een boom op. Bij den vierde gebruikte men weder een paal, en alles liep geregeld en in de beste

orde af. »Bravo!" riepen eenigen der toeschouwers, toen men met den vierde klaar was. »Bravo! Wij maken goede vorderingen!" Doch deze woorden waren niet geheel naar waarheid, want reeds het volgende geval bewees, dat men in de kunst van hangen nog niet ver gevorderd was. Men had geen ring meer, en daarom den tak van een boom tot een ring gebogen en boven aan den paal vastgemaakt; doch toen nu de delinquent werd opgeheschen, brak de tak, en de ongelukkig gemartelde viel naar beneden. Deze had misschien wel eens gehoord, dat men in zulke gevallen den misdadiger begenadigt, althans terwijl hij met gebroken beenen, en dus niet in staat om zich op te rigten, op den grond lag, maakte hij daarop aanspraak. Dit echter was geenszins het plan dezer ruwe menschen; zij lachten hem uit, en opdat er geene noodelooze vertraging in de executie mogt plaats hebben, begonnen een paar lieden den paal te herstellen, zoodat na weinige oogenblikken de voor de tweede maal gehangene aan den beter bevestigden strik hing.

Den geheelen dag bragt men met het teregtstellen der misdadigers door, terwijl het geheel gesloten werd met een groot feest, waarbij menigeen meer geld aan brandewijn besteedde, dan hij in de laatste acht dagen met goudwasschen verdiend had.

De gevolgen van deze afschuwelijke zuippartij bleven niet achter. Tot hiertoe hadden zich weinig ziektegevallen opgedaan, doch thans braken er hevige koortsen uit, die van een zeer gevaarlijken aard waren.

Toen men zich nu voor het behoud van het lieve leven bezorgd begon te maken, werd de jammer groot; er was geen dokter, om hulp te bieden, en de vroegere ligtzinnigheid maakte plaats voor lafhartigheid en kleinmoedigheid. Daar verbreidde zich plotseling het gerucht: Fellenberg was een arts — wel is waar slechts een *vee-*

arts! — maar dat deed er niet toe, hij moest bij de zieken komen. Fellenberg was op eenmaal arts geworden.

De nieuwe carrière, die hij zich geopend zag, bragt hem in verlegenheid, doch leverde hem veel goud op, want iedere visite werd met een ons goudstof betaald, en daar hij dagelijks dertig tot veertig visites te maken had, bragt de praktijk hem veel meer op, dan de goudgraverij. Moest hij een medicament leveren, dan kreeg hij twee of drie maal meer dan men hem voor de visite betaalde, en daar hij een kistje met zeer sterke geneesmiddelen, zoo als men die voor paarden en runderen gewoon is te gebruiken, bij zich had, kon hij zich daarvan een geruimen tijd bedienen, terwijl hij het geluk had, vele menschen door zijne paardenmiddelen te genezen.

Daar zijne verdiensten zoo hoog waren, spoorde hem dit te meer aan, aan zijn oorspronkelijk plan, om bij zijne terugreis de stad der Mormonen aan te doen, gevolg te geven, en dit plan was thans nog veel ligter uit te voeren dan vroeger, want de plaats gehad hebbende teregtstelling had den omtrek bij uitnemendheid gezuiverd. Alles, wat den naam van Spanjaard droeg, had zich uit de voeten gemaakt. De streek, waar zulke wrange vruchten aan de boomen hingen, kwam hun al te gevaarlijk voor; doch zoo weinig sympathie hadden zij voor elkander, dat niet één hunner teregtgestelde kameraden door hen werd afgesneden; zij vergenoegden zich er mede, het goudddistrict te verlaten. De teregtgestelden bleven hangen, totdat eene talrijke massa gieren van de bergen kwam opzetten, om zich aan het vleesch hunner lijken te vergasten.

XXXI.

Berg komt op de gedachte, om de nalatenschap der bandieten in bezit te nemen, doch te laat. Over het *nobile officium* des regters. Vriendschappelijke raadgevingen, die Fellenberg den geplunderde mededeelt. De kameraden besluiten, in Fellenbergs voorstellen genoegen te nemen, waardoor Berg weder eenigzins wordt vertroost. Menschelijke zwakheid. Eene kwestie in de goudstreken.

Een langer verblijf in de goudstreken stuitte Fellenberg zoo zeer tegen de borst, dat hij besloot, zijn vertrek te bespoedigen, waartoe ook zijne vrienden zeer ligt te bewegen waren. Berg bevond zich in een zeer treurigen toestand; hij had volstrekt niets, en zijne krachten waren nog niet zoo ver hersteld, dat hij iets kon verdienen. Het viel hem thans in, nadat het veel te laat was en de Spanjaarden het gouddistrict reeds hadden verlaten, dat men eigenlijk de bezittingen der bandieten ten zijnen voordeele had moeten confisceren, en zoodra hij op die gedachte kwam, spoedde hij zich naar den regter van het district, om hem de noodzakelijkheid daarvan voor te stellen. De regter zag dit ook volkomen in, doch vroeg hem, waarom hij niet vroeger op die gedachte was gekomen? Berg daarentegen vroeg, waarom *hij* niet op die gedachte was gekomen; terwijl de regter weder meende, dat dit *nobile officium judicis* reeds lang uit de mode was geraakt.

Wat deze twee meenden en weder meenden, voerde ten slotte tot niets anders dan tot de erkentenis, dat hunne verschillende meeningen in dit éene opzigt overeenstemden, dat alle verdere pogingen thans tot niets

zouden leiden; want de schurken hadden zich uit de voeten gemaakt, en de regterlijke functiën van den sherif strekten zich niet verder uit dan tot aan de grenzen van het district.

Daar stond nu de vroeger zoo rijke Berg en zag, hoe vergankelijk al het aardsche, hoe onzeker alle rijkdom is. Wel wist hij ook, hoe gemakkelijk het goud te verkrijgen is, want hij had toch eene zeer aanzienlijke hoeveelheid zijn eigendom genoemd, maar somber en droefgeestig als hij was, dacht hij thans slechts aan zijn verlies en ten minste voorloopig niet aan de mogelijkheid, om het terug te winnen.

Fellenberg raadde den armen man aan, hier te blijven en met de apparaten, die men ten zijnen behoeve achterlaten zou, voort te werken; doch hij verkoos dit niet, hij wilde zelfs geen gebruik maken van de groote massas goudhoudende aarde, die rondom hunne gemeenschappelijke tent lagen, en waarop zijne kameraden geen prijs meer stelden, omdat zij schatrijk waren. Doch wat zou men nu beginnen, en op welk eene wijze was Berg mobiel te maken? Berg had wel lust om te zeggen, dat niets gemakkelijker was dan dit; men behoefde hem slechts een deel van den verworven rijkdom af te staan; doch hij gevoelde, dat dit mogelijk te veel gevergd was, en daarom zweeg hij. Fellenberg kwam hem echter eenigzins te gemoet; hij zeide, dat men welligt nog eene week hier zou moeten blijven, en gedurende dien tijd zou hij het nog voorhanden zijnde kwikzilver tot amalgamatie der massa goudbevattende aarde gebruiken en het kwikzilver op dezelfde wijze behandelen, die men reeds honderde malen had aangewend, en dat zou nog al een aardig sommetje opbrengen. Vervolgens zou men eene auctie houden en daarop alles verkoopen, wat niet kon vervoerd worden, zoo als de stampers, den molen en alle gereedschappen.

Eindelijk wilde men ook nog eene poging beproeven met de goudbevattende aarde en aan de menschen laten zien, wat het doel van al het werk was, dat zij tot hiertoe verrigt hadden, om daarna de goudhoudende aarde aan hen te verkoopen. Wat nu dit alles zou opbrengen, wilde hij aan Berg geven; hij voor zich, Fellenberg, gaf ten minste zijn aandeel aan hem cadeau. Wat echter de overigen betrof, zoo hoopte hij, dat hij hen tot dezelfde grootmoedige handelwijze zou bewegen.

Dit vooruitzigt maakte Berg weder onbeschrijfelijk gelukkig, en ofschoon de menschen in den regel zoo gierig zijn, dat zij nimmer genoeg hebben, had hier toch eene bijna onverwachte uitzondering plaats. In het voorstel van Fellenberg, om den geplunderde de opbrengst van de te verkoopen gereedschappen enz. ten geschenke te geven, nam men dadelijk genoegen. Fellenberg had, om zijne kameraden daartoe te bewegen, twee gewigtige redenen aangevoerd. Hij zeide tot hen: »Wat zal de boel ons opbrengen? Gij weet toch, hoe het bij aucties gaat. Zoo wij ons in Europa bevonden, zou ik niet eens eene openbare verkooping aanraden, want doorgaans bedragen de kosten meer dan de opbrengst; hier is dit echter in zoo verre anders, dat wij geen auctie–commissaris behoeven, maar zelven onze zaken afdoen. Wat echter de massa aarde betreft, zoo zal waarschijnlijk niemand daarop een bod doen, en ten andere behoort de geheele massa, als wij de zaak goed beschouwen, eigenlijk slechts aan mij en aan Berg, want vóórdat gij, mijne Mormoonsche vrienden, bij ons gezelschap zijt gekomen, hadden wij, zoo als gij trouwens zelven wel weet, reeds geheele heuvels er van, mogelijk hooger dan de thans nog voorhandene, rondom onze tent opgestapeld."

Wij willen niet beweren, dat de aangevoerde redenen werkelijk een diepen indruk op de drie kameraden van

Fellenberg hebben gemaakt, maar zij waren toch voldoende, om hen zoo ver te brengen, dat zij aan de stem der billijkheid gehoor gaven; zij deden derhalve de belofte, dat zij al wat de te verkoopen voorwerpen zouden opbrengen aan den armen, geplunderden Berg zouden geven, en toen de zaak zoo ver geschikt was, ging de laatste met wat meer moed, dan hij tot hiertoe had betoond, het werk.

De vrienden begonnen hunne auctie; het eerste, wat ten verkoop werd aangeboden, waren de zoogenaamde wiegen. Een der Mormonen bekleedde de functie van afslager en prees deze ruw getimmerde apparaten als echte meesterstukken van werktuigkunde aan. Nu is zeker zulk een instrument in den omtrek der Californische goudmijnen meer waard dan te Parijs of te Weenen, want hoe duur het daar ook moge wezen, zoo kost toch eene plank altijd een bepaalden prijs; een paar dozijn spijkers zijn insgelijks des zomers niet duurder dan des winters, en het timmeren is geen zeer zwaar werk. Zoo is het niet bij de goudgravers, waar men bijna zou gelooven, dat de spijkers ook hun jaargetijde hebben, even goed als de kersen, en dat de planken niet uit een boom gezaagd, maar te Valenciennes uit zijde geklopt zijn. De beide wiegen werden voor zulk een fabelachtig hoogen prijs verkocht, dat de Mormoon zeide, naauwelijks te gelooven, dat een koningskind ooit in een kostbaarder wieg had geslapen, dan een der hier staanden was. De eene werd voor den prijs van 220 dollars, de andere voor den prijs van 20 ons stofgoud verkocht, die, matig berekend, altijd eene waarde van 280 dollars vertegenwoordigen.

XXXII.

Tijd is geld. De laatste dag der groote auctie. Zeer diepzinnige redeneringen over schijn en waarheid. Proeven, die met de goudbevattende aarde worden genomen. Berg's menschelijke natuur doet hem groot nadeel. Fellenberg schandvlekt zich voor het publiek der goudmijnen. De Duitschers en de Mormonen maken aanstalten, om de terugreis te ondernemen.

Op gelijke wijze ging het met alles, wat te koop werd aangeboden, en zoo als Fellenberg had gezegd, duurde de verkoop langer dan eene geheele week, doch niet zoo zeer de menigte der voorwerpen als wel de weinige tijd, dien men daaraan kon besteden, was daarvan oorzaak, want er konden elken dag slechts weinige oogenblikken daarvoor afgezonderd worden. De groote feestdag der algemeene ophangpartij had bij ieder het gevoel van een verloren dag achtergelaten, en nergens wordt het spreekwoord »tijd is geld" meer bewaarheid, dan in de Vereenigde Staten. Voor een der pennybruggen te Londen staat het beroemd geworden opschrift: »Langs dezen weg *bespaart* gij vijf minuten." De Amerikanen echter zouden zulk een opschrift waarschijnlijk plaatsen voor eene brug, die de voetgangers eene halve minuut kon besparen, zoo zeer is men daar op tijdsparen gesteld.

Zoo kwamen dan de menschen slechts naar de auctie, wanneer zij uit de mijnen waren teruggekeerd en gegeten hadden, en zij besteedden dan aan het koopen van die voorwerpen, waarin zij zin hadden, niet meer dan een half uur.

De laatste dag der auctie brak aan; alle aanstalten

waren gemaakt, om den volgenden morgen de reis te ondernemen; er bleef nu nog slechts over, het groote geheim van de lederen tent en van de goudbevattende aardmassas te verkoopen. Fellenberg had de notabiliteiten van het gouddistrict des avonds bij zich genoodigd; hij hield tot hen eene hoogst voortreffelijke rede, waarin hij ontwikkelde, hoeveel er aan gelegen was, dat men zijn werk uit het regte oogpunt beschouwde. Hij verklaarde hun op welsprekende wijze, dat een ons goud meer waarde heeft dan een ons zilver, en hij vond voor deze diepzinnige redeneringen, voor deze geheel nieuwe waarheden geloovige toehoorders. Zulke gewigtige ontdekkingen hebben altijd iets overtuigends; daarom luisterden zijne toehoorders ook met groote stichting naar zijne verdere verklaringen, die daarin bestonden, dat veel, wat er slechts als aarde uitzag, toch goud bevatte; dat zeer dikwijls menschen een werk verrigtten, dat oogenschijnlijk weinig te beteekenen had, doch dat, meer dan oppervlakkig beschouwd, allezins belangstelling verdiende.

De inhoud zijner lange rede bestond in eene geheel vrijmoedige en tot op ééne bijzonderheid na ware uiteenzetting van hun arbeid. Fellenberg verhaalde, hoe zij de goudbevattende aarde gestampt, vervolgens geamalgameerd en daarna het kwikzilver afgedreven hadden; hij verklaarde hun, dat zij voor een millioen dollars zuiver goud gewonnen en in kleine hoeveelheden, zonder opzien te verwekken, naar San Francisco gezonden hadden.

Dit was het eenige onware in zijn geheele verhaal, want zij hadden al hun goud nog bij zich, doch wilden zich arm houden, om geen gevaar te loopen, er van beroofd te worden.

Fellenberg ging nu tot eene proefneming over; hij verklaarde het voorwendsel, om porseleinaarde te willen

maken, voor eene poging, om de aanwezige Spanjaarden, die men thans als roovers had leeren kennen, om den tuin te leiden; »en nu," vervolgde hij, »wil ik aan mijne geëerde toehoorders laten zien, wat wij hebben gemaakt en op welke wijze dit geschied is." Daarop haalde hij zelf eene schop vol van de goudbevattende aarde; zij werd door hem met het kwikzilver geschud, daarop tusschen het leder geperst, en nu wilde hij tot de reductie overgaan; maar zie, al het kwikzilver dreef door het leder.

Fellenberg nam van eene andere plaats een paar schoppen aarde, herhaalde de proefneming, doch tot zijne verbazing met denzelfden ongelukkigen uitslag. Berg lachte inwendig zeer onschuldig, want hij wist wel, hoe dit kwam; het was toch de door hem reeds bewerkte aarde, waaruit Fellenberg thans nog eenmaal goud wilde halen; doch welke groote oogen zette deze niet, toen de goede lieden zich al meer en meer teleurgesteld betoonden, ten slotte de goudwasschers of goudmolenaars, zoo als men hen noemde, voor gekken verklaarden en zeiden, dat men verder niets van hen wilde weten.

Fellenberg zag zich daardoor geschandvlekt, zonder de oorzaak van de mislukking zijner genomen proeven te kunnen vermoeden. De menschen verlieten hen met den wensch, dat de rijkdommen, die zij medenamen, zoo groot mogten zijn als die, welke zij achterlieten, en zij tonden daar en gaapten elkander aan, zonder te weten wat zij elkander zouden zeggen. Mogelijk was het geheele voorval voor het kleine gezelschap hoogst gelukkig. Bij de mededeeling van het gewonnen goud had zich menig oor gespitst, had menig oog zeer begeerig geschitterd, en het was wel mogelijk, dat er een Ier tegenwoordig was geweest, die zijn dikken stok even goed wist te zwaaijen, als de Spanjaard zijn lasso, of een Ier en Yankee, wien het »op een kleinen moord niet aan

kwam", wanneer hij daarmede veel kon verdienen. Thans bleek het, dat de bluffers, allen arme stakkers, niets anders in den zin hadden gehad, dan eerlijke lieden te bedriegen; dat zij waarschijnlijk niets bezaten en geen ander doel hadden, dan door hun bedriegelijken verkoop zich eenige reispenningen te verschaffen. Zoo doende was het niet gevaarlijk voor hen, om te vertrekken, en daar de stemming omtrent hen lang niet vriendelijk en aangenaam was, haastten zij zich te meer den onveiligen bodem te verlaten, die hen onder de voeten begon te branden, en slechts Berg bevond zich in een wanhopigen toestand wegens de mislukking zijner dwaze onderneming.

De noodige aanstalten tot vertrek waren gemaakt; men behoefde nu niets meer te doen dan zoo spoedig mogelijk op te breken, hetgeen dan ook den volgenden morgen plaats had. Gedurende den nacht had men de paarden in de nabijheid der tent vastgebonden, en toen nu de avonturiers vroeg in den morgen, nog lang vóórdat de zon hare eerste stralen verspreidde, ontwaakten, begon men met buitengewonen spoed de tent af te breken. Op den rug van ieder paard werd eene stang vastgebonden, en Fellenberg had iets uitgevonden, waardoor men het werpen met den lasso onschadelijk kon maken. De 18 voet lange stang sleepte niet, zoo als dit bij de inboorlingen gebruikelijk is, op zijde achter het paard aan, maar zij stak met hare ligtste helft zoo ver boven den kop van het dier uit, dat het ten eenenmale onmogelijk was, het dier een strik over den kop te werpen.

Alle muildieren en paarden waren schijnbaar met de pakgoederen der reizigers beladen, doch daaronder waren aan elke zijde van het dier twee lange en smalle zakken verborgen, waarvan ieder schier een halven centenaar van het verkregen goud bevatte; en daar het getal muildieren en paarden vierentwintig bedroeg, kon men, zon-

der zich aan overdrijving schuldig te maken, veilig aannemen, dat zij een millioen dollars aan waarde droegen.

Over deze zoogenaamde pakkaadje van elk paard werd de huid van een stier uitgespreid. Daardoor konden zij zich des nachts tegen de koude en bij slecht weder tegen den regen beveiligen; slechts die paarden en de muilezel, welke voor de vijf mannen en donna Inez, of mevrouw Fellenberg, bestemd waren, waren niet zoo zwaar beladen als de overigen en daarom ook niet met een stierenhuid overdekt.

XXXIII.

De Duitschers zijn afgetrokken, en de goudgravers bemerken dit met verbazing. Welke scherpzinnige gevolgtrekkingen de Ieren weten te maken. Een vond, die tot zeer zonderlinge vermoedens aanleiding geeft. Men besluit, om na te gaan waar de weggereisden zijn gebleven. Berekening van den afstand, dien zij reeds konden afgelegd hebben, en van den tijd, dien men noodig heeft, om hen in te halen. Besluiten, die in het belang der Unie worden genomen.

Daar de dieren het eigendom van Fellenberg en de Mormonen waren, behoefden zij zich van geen troppeiro te bedienen; zij hadden derhalve geene week vooruit paarden gehuurd, den dag van hun vertrek niet bepaald en aan de schurken geene gelegenheid geboden, om zich op een aanval voor te bereiden. Op zekeren morgen gevoelde zich dan ook de bevolking van het gouddistrict niet weinig verrast, de plaats, waar men acht dagen lang auctie had gehouden, eensklaps ledig te zien. Dergelijke indrukken intusschen gaan onder zulk eene werkzame bevolking als die der mijndistricten zeer spoedig voorbij, en reeds

des avonds van denzelfden dag scheen het, alsof niemand wist, dat daar ooit eene tent had gestaan; slechts een paar leegloopers, een paar van die gelukkige menschen, die altijd veel tijd hebben, namen de plaats, waar de tent had gestaan, naauwkeurig op. Het spreekt van zelf, dat zij altijd de eersten en de laatsten bij de auctie waren geweest en daardoor bemerkt hadden, dat er binnen de tent nog altijd iets gebeurde, dat met de auctie in geen het minste verband stond. Nu allen zoo plotseling verdwenen waren, scheen het hun toe, dat het niet onmogelijk zou zijn, om uit te vorschen wat zij daar hadden verrigt, en daar zij den grond vooral op eene plaats diep omgewoeld vonden, trokken zij hieruit niet zonder grond het besluit, dat daar iets verborgen moest geweest zijn. Zij zochten nu met eene inspanning en volharding, die mogelijk beter zou beloond geworden zijn, wanneer zij die vroeger en tot betere oogmerken hadden aangewend; thans echter was hunne belooning niet groot. Nadat zij twee dagen lang den grond in de tent doorzocht en omgewoeld hadden; nadat zij zelfs de uitgegraven aarde naar de beek gedragen en uitgewasschen hadden, bragten zij het zoo ver, dat zij vier of vijf stukken metaal, die er bruin uitzagen en zoo groot als eene erwt waren, vonden. Het waren korrels van het door de vroegere bewoners gewonnen goud.

Wat was dit? zoo vroegen de leegloopers elkander. Was het koper? was het goud? Voor het eerste waren de korrels te zwaar, voor het andere waren zij niet schitterend genoeg; zij besloten intusschen een der vele Yankees, die zich hier hadden nedergezet en het goud opkochten, op te zoeken en hem het geval voor te dragen, ten einde van hem te vernemen, wat de waarde van het door hen gevondene was. Mr. Raskal was echter slim genoeg, hen niet veel wijzer te maken dan zij wa-

ren, doch het bod, dat hij deed, hoe gering ook, overtuigde hen, dat hetgeen zij hadden gevonden, geen koper was — welligt platina? Doch neen, dit was niet mogelijk, platina zag immers zilverachtig blank. De Yankee had er een halven dollar voor geboden, omdat het de zwaarte van drie gouden dollars had; het was derhalve meer waard dan zilver, het *moest* goud zijn; doch welke soort van goud?

Zij verlieten den handelaar, beraadslaagden te zamen en kwamen tot het besluit, hem met het geheim en, zoo dit noodig mogt zijn, ook met het plan tot verdere verkrijging van zulk goud of metaal bekend te maken, keerden dus tot hem terug en verklaarden hem eerlijk, dat deze substantie in den grond van de tent der vertrokken Mormonen was gevonden; zij verzochten hem verder, hun te zeggen, welk metaal het was; zij wilden hem het geheim, op welke wijze het verkregen werd, mededeelen; zij wilden hem helpen, meer te zoeken, of, beter gezegd, zou hij hun bij het verder zoeken de behulpzame hand bieden en van het gevondene het hem wettig toekomende gedeelte krijgen.

De wakkere man dacht een oogenblik over het voorstel na en zeide toen: »Het mij getoonde metaal is goud; waar het gevonden werd, is nog veel meer, of zij, die de tent tot hiertoe hebben bewoond, hebben het overige medegenomen, en dan is het wel de moeite waard, te zien, waar zij gebleven zijn. Dit goud is door kunst verkregen, het is door kwikzilver uitgetrokken, en vervolgens heeft men het afgedreven. Ik zou wel willen weten, hoeveel zij gewonnen en medegenomen hebben. Uit dit goud blijkt het ten duidelijkste, dat de lieden werkelijk de gestampte en gemalen goudaarde geamalgameerd en het geamalgameerde vervolgens afgedreven hebben."

De beide leegloopers gaven te kennen, dat zij volko-

men zijn gevoelen deelden; althans had men dag en nacht het vuur in de tent kunnen waarnemen. Geld hadden zij ook altijd gehad, om in hunne behoeften te voorzien; en van waar zouden zij dit bekomen hebben, zoo het hun niet ware gelukt, eene door anderen tot hiertoe onopgemerkte geldbron te ontdekken?

Nu werd onder de waardige vrienden een hoogst eenvoudig plan afgesproken. De Mormonen en de Duitschers waren naar het gebergte, in de rigting van het groote Zout-meer, vertrokken; zij hadden den eenigen weg ingeslagen, dien reizigers in zulke ongebaande woestijnen genoodzaakt zijn te nemen, namelijk dien, welken het kompas hun aanwijst. Die weg was derhalve zeer gemakkelijk te volgen; ook moest, daar zij slechts kort geleden vertrokken waren, het spoor der vele paarden en muildieren nog aanwezig zijn. Wel is waar hadden zij veel meer dan twee dagreizen vooruit, doch hunne beesten waren allen zeer zwaar beladen, en zij konden dus moeijelijk meer dan twintig Engelsche mijlen gedurende een dag afleggen. Goed bereden, dappere ruiters, die niets anders dan hunne mondbehoeften en hunne riffles bij zich hadden, konden per dag het dubbele van dezen weg afleggen en dus de ontvlugten den zesden of zevenden dag inhalen. Alsdan konden zij van hen verlangen, om goedschiks hun het geheim der goudwinning mede te deelen, of hen noodzaken, om naar de mijnen terug te keeren; want dit toch kon niemand begeeren, dat men hen met zulk een geheim ongehinderd liet verder trekken; daartegen kwam hun patriottismus op; zij moesten òf terugkeeren òf hun geheim openbaren, dit stond vast; ook bestond nog de mogelijkheid, om de schandelijke vlugtelingen op eenigen afstand dood te schieten en zich van hun gewonnen goud meester te maken. Dit zeide elk der drie schurken in stilte tot zich zelven en in de

overtuiging, dat ieder hunner dus dacht ; doch daar men zich bewust was, dat men van dezelfde gevoelens was doordrongen, scheen het overtollig, daarover te spreken.

XXXIV.

Verbondenen tot gemeenschappelijke, zeer loffelijke bedoelingen. Hoe donna Inez te moede is bij het berigt van den dood haars vaders. Inez op reis. Een Indiaansch dorp vóór de reizigers en hen vervolgende Mexicanen achter hen. Welk lot vermoedelijk de reizigers wacht.

De wakkere mannen trokken nu zoo spoedig mogelijk aan het werk, om aan het groote vaderland eene zoo gewigtige dienst te bewijzen. Men ging naar naburige goudwasscherijen, maakte eenige Mexicanen, die voor dergelijke ondernemingen zeer geschikt waren, deelgenooten van het geheim, en het voorstel, om de vlugtelingen te achtervolgen, werd met graagte aangenomen.

Met het maken der noodige toebereidselen was het overige gedeelte van den dag gemoeid. Men haalde de beste paarden uit de weide en bond die aan de tenten vast, om 's morgens zeer vroeg te kunnen vertrekken. De levensbehoeften, de geweren, de strikken werden gereed gelegd, en toen den vierden dag na Fellenbergs vertrek de zon opging, hadden tien schelmen een weg van even zoo veel Engelsche mijlen afgelegd.

Wij willen hen intusschen hun weg laten vervolgen en naar Fellenberg en zijn reisgezelschap omzien.

De jonge Duitscher had zich alle mogelijke moeite gegeven, om het verschrikkelijke lot van Inez' vader voor

haar verborgen te houden; eene poging, die intusschen boven zijne krachten ging, daar het tumult bij deze afschuwelijke teregtstelling te groot was geweest, dan dat het niet tot de afgelegene hut van Inez zou zijn doorgedrongen. De bloeddorstige monsters, die de teregtstelling hadden weten te bewerken, hadden dit onder een vreeselijk gebrul en getier gedaan, dat allezins geschikt was, om zelfs de opmerkzaamheid van den droomerigsten mensch te wekken, en het kon wel niet anders, of Inez vroeg haren terugkeerenden echtgenoot naar de reden er van. Hij was al te zeer geschokt, om onverschillig te kunnen schijnen; daarom werden dan ook de ontwijkende antwoorden, die hij gaf, niet geloofd, en Inez vroeg den eenen der bewoners van hare tent na den anderen, wat er toch eigenlijk was gebeurd.

Ofschoon nu Fellenberg zijnen vrienden het zwijgen had aanbevolen, was toch het praten veel interessanter. Hier, in de goudstreken, waar men geene concerten en bals, geene balletten en groote operas geeft, was het spreken over hetgeen er pas had plaats gehad het eenige hulpmiddel, om de conversatie levendig te houden, en zoo kwam het dan ook, dat men ten laatste, nadat men meende lang genoeg gezwegen te hebben, begon te praten, en dat de voorgevallen gruwelen aan het licht kwamen. De naam van den teregtgestelde werd wel niet genoemd, doch echter zoo duidelijk te kennen gegeven, dat er bij Inez daaromtrent geene de minste twijfel meer overbleef.

Zonderling! De indruk, dien deze tijding op de jonge vrouw maakte, was lang zoo groot niet, als Fellenberg wel gedacht had. Inez sprong op haar echtgenoot toe, viel hem om den hals, kuste hem onder het storten van heete tranen en zeide, dat zij thans slechts hem had; doch ofschoon zij nu, van vader en moeder verlaten, nie-

wachten, om mogelijk door hen versterking te ontvangen, of zou men in hen nog veel erger vijanden dan in de inboorlingen vinden?

Fellenberg poogde dit te onderzoeken, want hij haalde zijn verrekijker uit den zak en rigtte dien op de naderende schaar ruiters. Toen hij dit gedaan had, gevoelde hij zich niet zeer op zijn gemak, want zij, die naderden, waren Mexicanen, en men kon door middel van den verrekijker zeer duidelijk onderscheiden, dat zij gewapend waren; die lieden waren roovers, onmeedoogende roovers en moordenaars, die nimmer hen, die zij aanvielen, verschoonden, maar hen eerst doodden, opdat zij hen niet konden verraden, en zich dan den buit toeëigenden als hun wel verdiend en wettig eigendom.

XXXV.

Men bereikt het Indiaansche dorp. De reizigers zijn reeds lang bemerkt en bespied geworden. De hoofdman houdt een gesprek met Fellenberg. Zijn wantrouwen jegens de reizigers. Een misverstand wordt opgehelderd. Eene herkenningsscène. De hoofdman maakt daaraan een einde. Wat er besloten wordt, en hoe de hoofdman over bluffende woorden denkt.

»Makkers," sprak Fellenberg tot zijne vrienden, »wij bevinden ons hier in een zeer neteligen toestand. Ieder uwer kan zich overtuigen, dat die lieden ginds rancheros, Mexicaansche landbouwers zijn, die intusschen den landbouw slechts tot een voorwendsel nemen, om zich aan het stadsleven te onttrekken, omdat zij van roof

leven en niet gaarne gecontrôleerd worden. Het zijn meedoogenlooze schurken; hen hier afwachten, wil zeggen den dood afwachten, want het zijn, zoo als gij ziet, goed bereden ruiters, en er blijft ons derhalve niets anders over, dan eene poging tot onze redding te beproeven. Ginds voor ons ligt een dorp van inboorlingen; laat ons derwaarts trekken, doorgaans zijn zij gastvrij, wanneer men hen opzoekt; wij willen hun zeggen, dat wij in gevaar verkeeren, dat wij door vijanden vervolgd worden, die in getalsterkte ons ver overtreffen, en wij willen hen om bescherming en bijstand verzoeken."

Daar niemand iets beters wist, ging men spoedig tot de uitvoering van dit plan over, en men trok langzaam naar beneden in het dal en naderde zoo het op den achtergrond liggende dorp. Hiermede verliep ongeveer een uur, en nu bevond men zich midden in de boschjes, die het dorp omringden; en inderdaad, het was hoog tijd, want reeds zag men de ruiters den laatsten heuvel overrijden, en binnen een half uur zouden zij de vlugtelingen hebben ingehaald.

Toen zij zoo de eerste hutten van het dorp naderden en hoogst verwonderd waren, dat zij niemand zagen, traden eensklaps van verschillende kanten inboorlingen te voorschijn, die hun met opgeheven hand te kennen gaven, dat zij niet verder moesten gaan; zij waren dus bemerkt geworden en, naar het scheen, reeds sedert eenigen tijd door de inboorlingen omsingeld.

Een man, die een belangrijk persoon onder hen scheen te zijn, want hij had een fraaijen vederbos op het hoofd, trad naar het gezelschap en vroeg wat zij wilden.

Fellenberg nam het woord en verklaarde, dat zij van den regten weg waren afgedwaald, en vriendelijk verzochten, om gastvrij opgenomen te worden.

»Mijn blanke broeder heeft, even als de vliegen der

uwe bescherming, doch wij willen u bewijzen, dat onze harten geene duivenharten zijn."

»Goed," sprak de hoofdman; »ik wil gelooven wat gij zegt, vreemdeling; doch vergeet niet, dat, wanneer de roodhuiden reden tot wantrouwen hebben, zij zeer ligt geneigd zijn, een pijl af te zenden op hem, die hen met verraderlijke bedoelingen om bescherming heeft verzocht."

»Gij beleedigt mij en mijne reisgenooten ten onregte; wij zullen het bewijs leveren, dat wij dapper zijn, en geene verraders; ik durf dit van mij zelven beloven, daar ik een Duitscher ben, alsmede van mijne drie vrienden, die Zweden zijn, ongetwijfeld de beide dapperste natiën der wereld."

»Vele woorden leveren een zwak bewijs," antwoordde de hoofdman, en ging de naderende Mexicanen te gemoet, terwijl de vier mannen zich onmiddellijk bij hem aansloten.

XXXVI.

Gesprek tusschen de inboorlingen en de Mexicanen. Waaraan men dieven van eerlijke menschen onderkent. Een mislukte lassoworp, en vier niet mislukte kogels. Wijze maatregelen van de roodhuiden. Een aanval in het front, die in eene omsingeling wordt veranderd. De inboorlingen gaan naar een voortreffelijk plan te werk.

De Mexicanen en de hoofdman, benevens de Duitscher en de drie Zweden, waren thans digt bij elkander gekomen. Onze reizigers hadden hunne buksen in den arm, doch werden uitgenoodigd terug te blijven, terwijl de hoofdman, die slechts met eene speer gewapend was, voor

uit trad. Hij naderde de Mexicanen, die hun gelaat zwart hadden geverwd, tot op ongeveer dertig schreden, en toen vroeg hij, wat hen herwaarts voerde.

Een der Mexicanen, die naar den hoofdman toereed, antwoordde: »Wij vervolgen dieven, die ons bestolen hebben, die wij willen straffen en hun hunnen buit ontnemen. Zij zijn daar achter u; levert hen daarom met hunne paarden en pakgoederen aan ons uit, dan zullen wij in vrede wegtrekken."

»Zonderling," antwoordde de hoofdman, »zonderling gaat het in uw land toe; de dieven loopen er met ongeverwde gezigten rond, zoodat ieder hen kent, en de eerlijke lieden verwen hunne gezigten zwart."

»Wat bij ons gewoonte is, gaat u in het geheel niet aan," riep de Mexicaan op spijtigen toon; »gij verwt ook wel uwe gezigten, wanneer gij op de oorlogspaden zijt. Lever ons de dieven uit, dan zullen wij wegtrekken; zoo niet, dan branden wij uwe hutten af en braden u aan 't vuur."

»Zoo maar ongeplukt?" vroeg de hoofdman. »Dat is toch anders uwe gewoonte niet; gij plukt toch nog de vogels, vóórdat gij ze braadt!"

»Carajo!" schreeuwde de zwarte Mexicaan, »dat ik nog langer met zulk een vervloekten roodhuid praatjes zou maken!" Met deze woorden zwaaide hij zijn lasso een paar malen boven zijn hoofd en wierp hem naar den spreker. Deze zag den lasso aankomen, hief doodbedaard zijne speer op en hield haar boven zijn hoofd, zoodat zij horizontaal lag, en op deze viel nu de strik, die daardoor den speerdrager geen het minste letsel berokkende. De Mexicaan had zich onmiddellijk na den worp op het paard omgekeerd, om weg te galopperen en het ligchaam van den hoofdman mede te slepen; hij was, even als alle Mexicanen, zoo zeker van zijn worp, dat

hij het mislukken er van volstrekt niet vermoedde en het aan een bloot misverstand toeschreef, dat een oogenblik later vier kogels in zijn lijf zaten, en hij doodelijk gewond van het paard stortte.

De hoofdman keerde zich om, gaf zijne afkeuring te kennen aan de reizigers, uit wier buksen de schoten waren gekomen, en zeide: »Ei, ei, veel kruid verspild, *een* kogel genoeg geweest, — Wat nu te doen? De Mexicanen niet alleen zijn. Anderen komen te hulp; nu zoo goed als zonder wapens! Wat nu doen?"

Inderdaad was het zoo; de overige zwart geverwde Mexicanen kwamen in zulk een woesten galop aanrennen, dat den goudgravers geen tijd overschoot, om te laden.

Toen zij bijna zoo digt genaderd waren, dat zij van hunne lassos gebruik konden maken, wierp de inboorling zijne speer hoog in de lucht, en in een oogwenk traden uit alle boschjes eenige gestalten te voorschijn, die zulk eene kloeke en dreigende houding aannamen, dat het den Mexicanen raadzaam toescheen, hunne paarden te wenden, ten einde althans zoo ver terug te gaan, als voor hunne veiligheid op dit oogenblik noodig was.

Buiten het bereik der pijlen zijnde, hielden zij eene korte beraadslaging; vervolgens verstrooiden zij zich plotseling naar beide kanten en schenen het dorp te willen omsingelen, wat eene zeer eenvoudige en gemakkelijke zaak was, daar zij in het bezit van vuurwapenen waren, die de inboorlingen niet hadden. Uit dien hoofde meenden zij dan ook van de overwinning zeker te zijn, en hoopten deze nog te gemakkelijker te behalen, daar zij, door zich te verspreiden rondom het dorp, de eenheid in de verdediging er van verbraken. De hoofdman, dien zij hadden gezien, kon niet overal zijn, terwijl zij zelven op alle punten konden aanvallen

Zij hadden intusschen toch verkeerd gerekend, want

de hoofdman, die op de eerst door hem ingenomen plaats bleef, wist de bewegingen zijner manschappen met wijs overleg, bijna zou men zeggen met eenige taktiek, te besturen. De hoofdman sprak slechts weinige woorden, en zijne onderhoorigen verspreidden zich achter de boschjes regts en links, schier paralel met de Mexicanen. De inboorlingen bleven in een engeren kring in de nabijheid der hutten, terwijl de Mexicanen een grooteren kring er rondom beschreven.

De hoofdman vroeg nu aan de goudgravers, wat zij voornemens waren te doen.

»Bij den Hemel!" antwoordde Fellenberg in naam zijner vrienden: »u bijstand bieden tegen de schurken, zoo als gij ons tegen hen bijstand hebt geboden."

»Goed," sprak de hoofdman; »verdeelt u dan op dezelfde wijze, als zij dit gedaan hebben, en schiet niet alle vier tegelijk op een man. *Een* kogel voor *een* man."

»Men kan niet verstandiger spreken," zeide Fellenberg tot zijne kameraden; »deze maatregel maakt den strijd met de inboorlingen altijd zoo bloedig; elke kogel, elke pijl kost een man het leven, en geen bataillon van 1000 man schiet zijne geweren af, om één man te treffen. Laat ons dezen wenk ter harte nemen; doch dit zullen wij wel van zelf doen, daar wij immers niet bij elkander blijven, maar ieder van ons afzonderlijk zijn vijand tegenover zich zal hebben."

Het was moeijelijk te zeggen, wat het eigenlijke plan van den hoofdman wezen mogt; slechts zoo veel kwam Fellenberg zeker voor, dat hij een slag om den arm hield, want hij gelastte een deel zijner krijgers, wegen in te slaan, die juist de tegenovergestelde waren van die, welke de andere helft moest nemen. Vervolgens wendde hij zich tot Fellenberg, die bij hem was achtergebleven, en terwijl hij zijne scherpe blikken vlugtig in

het rond liet weiden, klonk plotseling het bekende »Hugh!" uit zijn mond, en hij wees naar den linkerkant, waar juist twee Mexicanen door de boschjes in de nabijheid van het dorpje voortrenden.

Fellenberg wilde zijn geweer aanleggen, doch de hoofdman strekte zijne hand naar hem uit en zeide zacht: »Te ver, kruid verliezen!" De Mexicanen naderden het dorp op eene wijze, die Fellenberg in hooge mate verontrustte; hij gaf dit den hoofdman te kennen, doch deze zeide: »Niet overijld handelen, wachten!"

XXXVII.

De bevelen van den hoofdman worden zeer stipt opgevolgd. Twee Mexicanen gedood. Het plan van den hoofdman wordt Fellenberg langzamerhand duidelijk. Resultaat van het gevecht. Tien skalpen en vele geweren, pistolen enz. worden buit gemaakt. Waartoe men wel de zadels mag gebruiken. De wijze, waarop de inboorlingen rijden.

De Mexicanen waren inmiddels de hutten tot op een afstand van 100 schreden genaderd; niets verried de aanwezigheid van een mensch, doch plotseling stortte een der Mexicanen van het paard, een pijl was hem door den hals gedrongen.

Zijn makker scheen dit niet te bevallen; het kwam hem voor, dat er met deze lieden niet was te gekscheren, en hij wendde daarom zijn ros en rende weg; doch naauwelijks had hij dit gedaan, of hij sloeg achterover. Deze Mexicaan had een pijl in de borst gekregen, en in zijn doodsangst had hij de teugels plotseling aangehaald, alsof hij meende, dat hij op deze wijze den dood

zou kunnen laten voorbijgaan; doch de dood had hem reeds in zijne klaauwen, nog vóórdat het paard door hem was teruggetrokken en, achterover stortende, doodde het onder zijn gewigt niet zijn ruiter, maar verpletterde slechts diens lijk.

»Goed," sprak de hoofdman; »mijne mannen kunnen vechten, mijne mannen verstaan de kunst van oorlog voeren; gij, bleekgezigten, verstaat die niet; gij zijt te dom."

En nu ontving Fellenberg van den hoofdman oplossing en inlichting omtrent het plan zijner verdediging en de verdeeling zijner krachten. Het dorp had ongeveer 100 strijdbare mannen, waarvan 40 zeker voldoende waren tot verdediging van het dorp tegen de tien aanvallers; doch het was even zeker, dat deze aanvallers niet allen op ééne plaats zouden blijven. Wanneer nu een enkele der aanvallers, nadat zij de nederlaag hadden geleden, door de vlugt ontkwam, dan was het wel te denken, dat hij weldra met eene veel talrijkere troep zou terugkeeren, terwijl het dan zeer twijfelachtig zou zijn, of men die wel met goed gevolg weerstand zou kunnen bieden; daarom werd het vonnis des doods over allen uitgesproken, toen de hoofdman het plan van verdediging ontwierp. Het kleinste getal strijders vormde een gordel rondom het dorp, voldoende om het te verdedigen. Bij kleine troepjes van drie tot vier man in het doornachtige kreupelhout verborgen, waren zij ongenaakbaar en konden op hun gemak hunne slagtoffers uitkiezen. Op grooter afstand van het dorp echter bevonden zich in een veel wijderen kring meer verdedigers van het dorp; deze waren bestemd, den vlugtenden vijand den teruggtogt af te snijden, opdat het niemand mogt gelukken, naar zijne woonplaats terug te keeren en te vertellen wat hem wedervaren was.

Wij willen de bijzonderheden van het gevecht niet

mededeelen, maar alleen nog zeggen, dat de eene Mexicaan na den andere in het zand beet, en dat na een half uur tien skalpen met lange zwarte, een paar ook met blonde lokken in handen der overwinnaars waren. Deze skalpen waren voor hen wel het kostelijkste, doch niet te verwerpen schenen ook de tien Fransche paarden, die de inboorlingen zeer ontzien en daarom ook niet gewond hadden, alsmede de vele pistolen en de getrokken buksen met het daarbij behoorende kruid en lood, de kleedingstukken en vele andere voorwerpen. Slechts de zadels kwamen hun onbruikbaar voor, ja, deze schenen hun zoo bespottelijk toe, dat zij elkander herhaalde malen op de ondoelmatigheid er van opmerkzaam maakten. De inboorlingen binden een dek, een vel of eene mat op den rug van het dier. Aan beide zijden van dit vel is een breede en zeer sterke riem bevestigd, die over den nek van het dier wordt gelegd, en daartoe strekt, om er den arm door te steken, wanneer de ruiter zich op de eene zijde van het paard wil leggen, terwijl hij met den eenen voet op den rug van het dier blijft. Deze eigenaardige manier van rijden maakt het hun mogelijk, het paard zelfs als schild te gebruiken, het tusschen zich en den vijand te brengen, en toch ruimte en vrije beweging genoeg te hebben, om over den rug van het paard heen, of onder den hals van het dier door, den pijl op den tegenstander af te schieten. De inboorlingen zijn daarbij zoo buitengewoon vlug, dat zij zich volkomen naar believen nu op de eene, dan op de andere zijde van het paard werpen, met eene gemakkelijkheid en vlugheid, die den grootsten kunstrijder tot eer zou verstrekken. De riem, waarin de arm hangt, is in de manen en op de schoft van het paard vastgemaakt, zoodat zelfs voor het geval, dat het dek los ging, dit steunpunt niet verloren gaat. Heeft de ruiter den strik goed bevestigd, dan staat hij even vast op den

naakten rug van zijn paard als op de buffelhuid, die dezen zou kunnen dekken. Allezins natuurlijk is het derhalve, dat de inboorling de Europesche zadels zeer bespottelijk vindt.

Bij dit alles zijn echter de lieden niet dwaas genoeg, om iets, wat zij meenen te kunnen gebruiken, weg te smijten. Op den staartriem, de gespen en de ringen stelde men hoogen prijs; ook de lassos werden niet versmaad, want zij wisten die zeer goed te hanteren en ook wel te maken; die der Spanjaards echter zijn beter dan de hunne, omdat deze altijd ijzeren, in plaats van leêren ringen hebben. Een zoodanige doet ook wel goede diensten, doch de riem loopt door een ijzeren ring veel gemakkelijker dan door een ring van leêr.

De hoofdman had eene rol gespeeld, zoo als die onder inboorlingen gewoonlijk niet in zwang is; hij had zich geheel buiten het gevecht gehouden en slechts door woorden, blikken en teekenen het gevecht geleid, terwijl over 't algemeen de hoofdlieden er eene eer in stellen, de eersten in den strijd te zijn en de gevaarlijkste punten uit te kiezen. Fellenberg vroeg den hoofdman, hoe het kwam, dat hij van de hem wel bekende gewoonte was afgeweken, waarop de hoofdman antwoordde: »De roodhuiden zijn niet zoo dom, om niet te begrijpen wat goed is; de bleekgezigten hebben steeds over de roodhuiden de zege behaald, omdat hun hoofdman zich buiten het gevecht hield en op eenigen afstand den strijd bestuurde. Onder de roodhuiden is diegene de hoofdman, die toont, dat hij zoowel in den raad de slimste als in het gevecht de dapperste is; doch wanneer de dapperste man zich in den strijd waagt en daarin sneuvelt, dan is tevens de wijsste gevallen, en de schaar der moedige krijgers is zonder aanvoerder.

»De hoofdman, dien gij voor u ziet, heeft zich in den

strijd dikwijls genoeg als een dapper man gedragen, en eerst toen zijne broeders daarvan de overtuiging hadden bekomen, hebben zij hem tot hoofdman gekozen.

»Toen heeft hij hun gezegd: »Dappere mannen hebt gij genoeg onder u, doch niet allen zijn wijs. Gij hebt mij als den wijsste verkozen, en ik zal u nu aanvoeren, zooals de hoofdlieden der bleekgezigten dit doen; ik zal van verre zien hoe gij strijdt, en u mijne goed- of afkeuring te kennen geven; ik zal u tot de overwinning leiden. En wanneer gij eenmaal in den strijd het onderspit zult gedolven hebben, kiest dan een anderen hoofdman, want dan ben ik niet langer de wijste."

»Zoo is het geschied, en mijne broeders hebben tot heden nog geene reden gehad, om naar een anderen hoofdman om te zien."

XXXVIII.

Verkiezing van hoofdlieden. Hoofdlieden bij erfopvolging onder de bleekgezigten. Of de groote Geest zich in deze aangelegenheden van erfopvolging mengt. Verkiezing van een koning bij een stam der blanken, en hoe het bij zulk eene verkiezing toegaat. Een ander voorbeeld van een anderen volksstam.

»Hoe is het echter met uwen buit?" vroeg Fellenberg; »deze zal in elk geval hem te beurt vallen, die hem heeft gemaakt, en gij, door wiens beleid de overwinning is behaald, gij hebt niets daarvoor."

»Den hoofdman komt van den buit het beste toe," antwoordde de inboorling; »en wie het ook heeft buit gemaakt, hij zal niet weigeren, het mij te brengen. De

hoofdman heeft regt daar op, doch hij zal wèl doen, van dat regt met wijze gematigheid gebruik te maken. Deed hij dit niet, dan zou hij niet wijs zijn, en hij was niet waardig, hoofdman te wezen."

Fellenberg kon niet nalaten, den man te verklaren, dat deze grondstellingen, wanneer hij ze in praktijk bragt, ongetwijfeld zeer verstandig waren, en hij uitte den wensch, dat de hoofdlieden dier landen, waar de bleekgezigten woonden, dezelfde wijsheid aan den dag mogten leggen, waarbij hij ronduit erkende, dat dit intusschen niet altijd het geval was.

»Dan hebt gij geene goede keus gedaan," sprak de roodhuid.

Fellenberg antwoordde: »Niet dan hoogst zeldzaam kiezen wij onze hoofdlieden; in den regel wordt altijd de oudste zoon van een hoofdman weder hoofdman, zonder dat het volk hem kiest; en men heeft maar al te dikwijls reden om te wenschen, dat het juist niet de zoon of een ander bloedverwant van den hoofdman mogt zijn, die de plaats van den overledene inneemt; doch ongelukkig hebben wij dikwijls ondervonden, dat hoofdlieden, die het volk kiest, nog veel minder deugen dan zij, van wie men beweert, dat zij dóór den grooten Geest zijn aangesteld."

»Hoe? Mengt zich dan de groote Geest in zulke aangelegenheden?" vroeg de hoofdman met de meeste verwondering.

»Ik weet het niet; doch in de landen der bleekgezigten gelooft men dit, en vele vorsten noemen zich daarnaar; zij gelooven, of zij zeggen althans, dat zij hun hoofdmanstooi hebben van de genade des grooten Geestes, en ingeval zij het zelven niet gelooven, zullen zij toch zeker altijd hun best doen, het hun te doen gelooven, over wie zij als hoofdlieden regeren."

»Nu," sprak de *graauwe beer* — dit was de naam van den roodhuid — »ik zie wel, dat de hoog geroemde slimheid der bleekgezigten juist niet zeer groot is. Waarom jaagt gij uwe onbruikbare hoofdlieden niet weg, en waarom kiest gij u geene dappere mannen? Bij ons kan ieder hoofdman worden, en wij kiezen altijd dengene, dien wij voor den dapperste en wijsste houden."

»Groote hoofdman," antwoordde Fellenberg, »wij hebben ook in dit opzigt genoeg ondervinding opgedaan. De bleekgezigten zijn eene groote natie; zij zijn in vele stammen gesplitst, en elke stam heeft een of meer hoofdlieden; velen worden het door het regt van geboorte, anderen weder door de keus des volks. Zoo heeft men onder de bleekgezigten een stam, welken men dien der Polen noemt; zij kozen, even als gij, hunne hoofdlieden, en uit het geheele, wijd uitgestrekte land kwamen de menschen tot het doen van zulk eene keuze te zamen; zij schreeuwden, maakten een groot alarm en dronken zeer veel brandewijn. Zij sloegen elkander met vuisten, met zeer zware knuppels en staken elkander ook met messen, die zoo lang als uw arm zijn; ieder bewees daarmede zijn buurman, dat hij gelijk, en de andere ongelijk had. Er was op zulk eene vergadering, die men rijksdag noemde, altijd zulk eene verwarring en zulk een ontzettend alarm, dat het spreekwoord in zwang kwam: »Het gaat daar toe als op den Poolschen rijksdag". Ieder had zijne stem; ieder koos tot regent dengene, die hem het best toescheen; ieder wilde den ander, die niet zoo koos, doodslaan. Eindelijk begon men dit moede te worden, en nu werd men het eens over den hoofdman, dien men zou aanstellen. Daarop riep iemand: »*Nie pozwalam!*" d. w. z. »ik sta het niet toe," en deze twee woorden waren voldoende, om alles, wat men gedurende eenige dagen had gepoogd tot stand te brengen, omver te werpen, en

toen begon de geheele geschiedenis weder van voren af.

»Gij bemerkt, groote hoofdman, dat het volk genoeg vrijheid had, want ieder mogt zijne stem uitbrengen. En zie, toen men na duizende ongelukkige voorvallen ten laatste tot de keus van een hoofdman was gekomen, ontstond er schier op hetzelfde oogenblik eene zamenzwering tegen hem. Zeer velen verbonden zich, om hem van den troon te stooten en een ander in zijne plaats te stellen. Verschillende partijen staken het hoofd op, waarvan de eene dezen, de andere weder genen tot hoofdman uitriep. De gekozen hoofdlieden konden niets wezenlijks tot stand brengen; hunne beste bedoelingen werden miskend; de een werd weggejaagd, een ander stierf van verdriet, terwijl een derde alles deed wat zijne 10,000 raadgevers wilden; het treurige gevolg van dit alles was, dat de naburen zeiden: »Zulk eene verwarde huishouding kunnen wij in onze nabijheid niet dulden;" vervolgens verdeelden zij het land onder elkander, zoodat de sterkste het grootste deel bekwam, en de geheele stam verdween zoo goed als geheel van de aarde.

»Een ander voorbeeld vindt gij onder het volk, dat men den stam der Franken noemt. Zij heetten vroeger Galliërs, konden zich zelven niet regeren en werden dien ten gevolge door een ander volk overheerscht, dat den naam van Romeinen droeg. De Romeinen werden op hunne beurt door een Germaansch volk verjaagd, namelijk door de Franken, en deze Germanen met hunne blonde, lange haren zijn nog tegenwoordig de beheerschers der Galliërs, die »volk" genoemd worden, terwijl die met de blonde haren »adel" heeten. Zij hadden bovengenoemde manier, om een hoofdman te verkiezen, ingevoerd, totdat het een hunner gelukte, het regt van hoofdman te zijn bij erfenis op zijn zoon over te dragen. Deze hoofdlieden deden ontzettende dingen, en men werd

hen moede, men jaagde hen weg, en den grooten hoofdman doodde men door middel van eene bijl, die men aan een langen riem hing en op zijn hals liet vallen.

»Wie werd nu hoofdman? Drie of vier besturen achter elkander, die steeds niets spoediger te doen hadden, dan op de halzen van al hunne voorgangers eene soortgelijke bijl, die aan een riem hing, te laten vallen, waarop een derde bestuur met het tweede even zoo handelde als het tweede met het eerste had gedaan; vervolgens trad weder een vierde bestuur op, dat het derde volkomen hetzelfde lot deed ondergaan.

»Eindelijk kwam er weder een groot hoofdman, doch niet een zoodanige, dien het volk gekozen had, maar integendeel iemand, die zeide: »Ik zal uw hoofdman wezen, doch wee u, wanneer gij u daartegen zoudt durven verzetten. Allen, die mij niet bevallen, laat ik door eene bijl of zes geweerkogels tot zwijgen brengen, en wanneer ik iemand, die mij niet behaagt, genadig behandelen wil, dan zend ik hem naar het leger op een zeer gevaarlijken post, opdat hij daar gedood worde!"

»Zie, hoofdman! deze was een zeer boosaardig man, doch het was althans een man, en daarom kon men hem niet gebruiken; er werd weder een ander hoofdman gekozen, die tot het verdreven geslacht der heerschers behoorde. Men juichte hem toe, maar joeg hem kort daarop weg. Hij keerde, door vreemdelingen ondersteund, terug, en daar hij reeds oud was, vergunde men hem, op zijn troon te sterven. Toen kwam er weder een, dien men wegjoeg; daarna nogmaals een, die het volk zeer veel beloofde, doch dien men met allen, die tot zijn geslacht behoorden, insgelijks wegjoeg. Nu werd er weder veel gevochten en doodgeschoten, totdat eindelijk het volk een nieuwen hoofdman koos, die sedert aan het hoofd van het volk staat, doch zich slechts door de ongehoordste daden

van geweld en dáárdoor, dat hij telken jaren vele, vele duizenden van die lieden, welke men heethoofden noemt, in den oorlog door kogels laat dooden, staande houdt, en daardoor hoofdman blijft, dat zijne hand tegen ieder is opgeheven, even als ieders hand tegen hem. Zeg, hoofdman, vindt gij dat goed en wenschelijk? Zie, het volk moge het regt van kiezen bezitten en ook het beste kunnen kiezen, waar er slechts honderd te zamen zijn, doch reeds bij een aantal van honderdduizend man gaat het niet meer, anders zouden de kleine rijken, die men republieken noemt, niet de ongelukkigste van allen zijn. Komt nu het duizendvoudige van zulk een aantal te zamen, om te kiezen, dan blijkt de zaak geheel onmogelijk te zijn, en ongetwijfeld is hij een nar, die datgene stichten wil wat men republiek noemt, zoodra het getal der leden meer dan eenige honderden bedraagt!"

XXXIX.

Eene beraadslaging. Verdeeling van den buit. Wijze gematigdheid van den hoofdman. Wat men met de lijken der gesneuvelde Spanjaarden en Ieren doet. Een nacht in de hangmat. Berg vindt zijne geliefde voor de derde maal. Wederom treedt de vader tusschen beiden. Wat in de oogen der inboorlingen mannelijk is.

»Gij spreekt een ernstig woord," zeide de hoofdman, »en wanneer alles, wat gij mij verteldet, werkelijk zoo is, dan is het verschrikkelijk, en het is tevens een bewijs, dat zeer veel menschen niet op zulk eene wijze kunnen geregeerd worden; wij echter hebben deze manier van onze voorvaderen geërfd, en wij willen er ons aan houden."

»God zegene uw werk," zeide Fellenberg, »en doe het u niet beleven, dat de uitvoering er van onmogelijk wordt, omdat ieder zich voor even verstandig houdt als gij zijt."

De hoofdman keerde met Fellenberg naar het midden van het dorp terug, waar zich zijne hut bevond, die naast het huis der beraadslaging was gelegen. In het laatstgenoemde huis hadden zich de strijdbare mannen reeds verzameld, en zij berigtten den hoofdman, dat geen hunner gedood of zelfs gewond was; dat daarentegen al de zwart geverwde mannen dood rondom het dorp op het veld verspreid lagen. Zij lieten hem den buit zien, dien zij hadden gemaakt, en zeiden, dat men de twee beste paarden, benevens de vier schoonste geweren voor hem had uitgezocht.

»Goed," zeî de hoofdman; »doch daar ik een paard heb, behoef ik er geen tweede bij; één is genoeg; ook draagt de roodhuid niet meer dan één geweer; geeft er mij dus één en verdeelt de drie anderen naar uw welgevallen."

De brave man handelde evenzoo met den overigen buit, en Fellenberg vond, dat de hoofdman naar waarheid gezegd had, dat hij zijne regten niet te streng liet gelden, want inderdaad, hij nam van hetgeen hem werd geboden, slechts een zeer bescheiden deel.

De gewigtige dag werd dáármede besloten, dat de inboorlingen de lijken der gesneuvelde Spanjaarden en Ieren een uur ver wegsleepten en daar in eene bergkloof wierpen.

In de hut van den hoofdman waren al de naar hun vaderland terugtrekkende Europeanen verzameld, waar een maaltijd, zoo rijk als de keuken van een Indiaan dien bieden kon, op hen wachtte; het voornaamste geregt van dezen maaltijd bestond, gelijk altijd, uit buffelvleesch, doch er waren nog andere geregten voorhanden,

die zich zeer wèl lieten gebruiken. Eindelijk deed de vermoeidheid hare regten gelden. Er werden hangmatten aan de wanden vastgemaakt, die eene veel betere en geschiktere slaapplaats aanboden, dan een leger op den grond, en de morgen brak aan, vóórdat een dergenen, die zich doodelijk vermoeid ter ruste hadden gelegd, ontwaakt was.

Berg, wien zijne wonden waarschijnlijk nog steeds pijn veroorzaakten, en die daardoor welligt vroeger dan de overigen wakker was, keek uit zijne hangmat en zag eene jeugdige vrouwelijke gestalte, die voor het vuur op de knieën lag en bezig was, eenige wortelen te roosteren en brood te bakken, dat uit gestampte boonen bestond, terwijl over het vuur de groote ketel hing, waarin men gewoon was, het buffelvleesch te koken.

Berg hief zich overeind en stak zijne voeten uit de hangmat; het gedruisch, dat daardoor veroorzaakt werd, wekte de opmerkzaamheid van het jonge meisje; zij keerde zich om, en met een luiden kreet sprong Berg uit zijne hangmat en viel het meisje om den hals. Het was weder de *blaauwe bloem des velds,* die hij voor zich zag. Hij hield haar in hare armen, en zij verzette zich daartegen niet, maar liet zich kussen en drukken, zonder hem van zich te wijzen.

Doch in de deur der hut trad de hoofdman te voorschijn en vroeg: »Ziekelijke knaap, beloont gij op zulk eene wijze mijne gastvrijheid?"

Verschrikt liet Berg het meisje los; een toornige blik van den vader deed haar inwendig beven, en oogenblikkelijk daarna verdween zij. De kleine scène had echter de overige slapers — men kon hier niet zeggen uit de veren, maar uit de hangmatten gelokt.

»Wat doet gij toch?" vroeg Fellenberg aan zijn kameraad.

»Mijn hemel!" antwoordde deze, »zij is immers het schoone meisje, waarvan ik u verteld heb; zij is immers de »blaauwe bloem des velds", die mij heeft verpleegd, die mijne pijnlijke wonden met hare zachte handen aangeraakt en mij zoo vriendelijk en liefderijk behandeld heeft."

Bij het woord »pijnlijk" speelde er een glimlach van diepe minachting om den mond des hoofdmans. Fellenberg, die dit bemerkte, wendde zich tot hem en verklaarde, dat de kinderen der blanken niet zoo vroegtijdig geoefend worden in het verdragen van pijn; dat hij den moed van een blanken man daarnaar niet beoordeelen, maar integendeel dáárop letten moest, of hij zijn vijand den rug toekeerde, dan wel zijne krachten inspande, om hem te overwinnen.

De Indiaan antwoordde: »Wij oordeelen niet naar hetgeen bij u mannelijk of onmannelijk is, maar naar *hetgeen dit bij ons is;* wij kunnen ons niet voorstellen, dat iemand, die schreit, wanneer men zijne wond aanraakt, een man is, want zelfs eene squaw uit onzen stam schreit niet, wanneer zij gewond is; slechts wanneer zij oud is, en haar man haar niet meer bemint, omdat zij boos en leelijk is geworden, en hij haar daarom slaat, dan schreit zij, doch niet om de pijn, maar omdat zij onteerd is, en dat is pijnlijk; maar wonden zijn eervol, en dus niet pijnlijk; daarover kan men dus niet schreijen, en wie dit doet, verdient niet den naam van man te dragen."

XL.

Berg weent bittere tranen, waardoor zijne zaak niet verbeterd wordt. Ernstige verklaring van den hoofdman. Gevoelens van den verloofden Berg over echtelijk geluk. De hoofdman laat zijne dochter geheel vrij in hare keus. Hoe de »blaauwe bloem des velds" denkt, en waar haar het hart zit. Eene scène, die men slechts in de Europesche salons gewoon is te zien.

Berg liet de handen slap bij het lijf neêrhangen; hij had niets op deze demonstratie te antwoorden, en de tranen vloeiden hem langs de wangen, hetgeen natuurlijk iets was, dat hem in de achting des hoofdmans onmogelijk kon doen rijzen. Fellenberg deed het leed om den armen jongen, en hij zocht den vader te overtuigen, dat hij niet slechts veel te hard, maar zelfs niet billijk oordeelde; doch dit was eene vergeefsche moeite. De man had zoo goed zijne vooroordeelen als andere menschen, en hij kon niet inzien, waarom hij die zou opgeven.

Berg sprak met Fellenberg over zijne liefde tot het meisje, en hoe het hem schier het hart had gebroken, toen hij haar van zich had moeten zien gaan; hij zeide hem, dat hij vroeger overtuigd was geweest, te arm te zijn, om eene vrouw te onderhouden, daar hij niets bezat, wat hij haar kon bieden; doch thans, hoewel geenszins rijk, had toch de grootmoedigheid zijner vrienden hem ten minste zoo veel geschonken, dat hij onbezorgd de toekomst kon te gemoet gaan, en hij meende het kleine kapitaal, in welks bezit hij zich bevond, zoo te kunnen besturen, dat hij daarvan een huisgezin kon onderhouden. Hij vroeg Fellenberg, of deze daarover ook

zoo dacht, en of hij de zaak aan den hoofdman wilde duidelijk maken.

De hoofdman, die het gesprek tot hiertoe had gevolgd, zeide, dat hij, hoewel hij de taal der bleekgezigten niet zuiver *sprak*, haar toch volkomen *begreep*, en het gesprek behoefde hem daarom niet duidelijk gemaakt te worden; hij moest echter op dit alles antwoorden, dat de dochter van een hoofdman geregtigd was, een hoofdman tot echtgenoot te begeeren; dat echter de bleekgezigten aanspraak hadden op den rang van hoofdman, en dat ieder Indiaansch meisje gaarne de gade van een blanke werd, al ware het ook slechts om de roode koralen en de blaauwe of gele halsdoeken, waarover de bleekgezigten naar believen konden beschikken; doch hij zeide tevens, dat zelfs een rijk man uit het verre Oosten, die zeer veel schoone doeken, glaskoralen, ringen en dergelijke zaken kon wegschenken, het hart van een meisje van zijn stam niet zou veroveren, wanneer zij den man had zien weenen, wanneer zij had gehoord, dat hij om zijne wonden geschreid en gesteund had; en daarop vertrouwende, wilde hij zijne dochter geheel vrij laten in hare keus. Dat de blanke de »blaauwe bloem des velds" schoon vond en beminde, kwam hem zeer natuurlijk voor; doch wanneer Kun-dina-ma den blanke beminde, *dezen* blanke namelijk, terwijl hij op Berg wees, dan zou zij geene dochter van het gebergte, geene dochter eens hoofdmans wezen, ja, zij zou niet verdienen, het te zijn."

Voordat Fellenberg den hoofdman verzocht, Bergs begeerte aan de »blaauwe bloem des velds" bekend te maken, vroeg hij Berg, wat toch eigenlijk zijn plan was; of hij hier onder de wilden wilde blijven, dan of hij met hen gaan en het meisje met zich nemen wilde, hetgeen eene zeer gewaagde onderneming zou wezen bij eene reis door de groote zoutsteppen.

De gedachte, in het gezelschap der wilden te blijven, deed den armen Berg onwillekeurig huiveren; doch na kort beraad zeide hij: »Waarom zou zij niet met ons kunnen trekken; wij hebben toch reeds uwe vrouw bij ons, en het is daarom niet slechter gegaan. Ook dit meisje, hoe teeder zij ook schijne, kan toch zeker een paard besturen en het er mogelijk langer op uit houden dan wij; en zijn wij eenmaal bij de Mormonen gekomen, dan blijf ik mogelijk bij hen; wij bouwen daar voor ons eene hut, wij bearbeiden onzen tuin, onzen akker. Ik kan volstrekt niet inzien, waarom eene vrouw slechts gelukkig zou zijn als gade van een woesten krijger, van een bloeddorstigen jager, van zulk een verhard mensch, dat noch smart noch vreugde langer indruk op hem maken."

»Goed," sprak de hoofdman, terwijl hij den jongen vreemdeling in de rede viel, »goed! wij zullen zien!" En hij riep zijne dochter, sprak eenige ernstige woorden met haar, doch op zulk een vriendschappelijken toon, dat deze alleen voldoende was, om de toehoorders te overtuigen, dat zij noch een verbod noch eene bedreiging behelsden; de hoofdman gaf dan ook te verstaan, dat hij aan zijne dochter vrijheid had gegeven, met het bleekgezigt te gaan, wanneer zij haar ouden vader wilde verlaten.

»Gij legt een te zwaar gewigt in de weegschaal," sprak Fellenberg. »U, haren ouden vader, zal zij ongetwijfeld slechts noode verlaten; gij hadt haar moeten vragen, of zij de gade van den man wilde worden, dien zij heeft verpleegd, en aan wien zij als een reddende engel is verschenen?"

Kun-dina-ma, die het gesprek gevolgd had, zeide: »Bleekgezigt beminnen, maar vader niet verlaten. Het hart altijd de squaw zit in de oogen, de oogen open, het hart ligt verliezen, daarom bemint de »blaauwe bloem des velds" den blanken man. De liefde tot den vader

niet in de oogen, deze liefde diep in de borst, daarom die niet zoo ligt verliezen."

Zij reikte Berg de hand en zeide: »Vaarwel, blanke man!" Vervolgens keerde zij zich tot haar vader en omhelsde hem met beide armen; deze drukte haar zigtbaar getroffen aan zijn hart, doch zij ontgleed aan zijne armen, zonk voor hem op den grond en viel in onmagt. De strijd tusschen liefde en pligt scheen het jeugdige hart te zwaar geworden te zijn.

De vader tilde haar op en droeg haar naar buiten voor de hut, in welker schaduw hij haar nederzette; Fellenberg wilde hem behulpzaam zijn, doch de hoofdman wees dit van de hand. Daar een langer verblijf alhier nutteloos zou zijn geweest, verzochten de reizigers om een gids, of zoo dit niet mogelijk was, ten minste om eene naauwkeurige beschrijving van den weg, dien zij naar het groote Zout-meer moesten inslaan, en daarop verwijderden zij zich, vergezeld door twee mannen uit het dorpje.

XLI.

Wedervinden der verloren vrienden Feuerstein en Bill Spaniard, welke laatste ook onder de inboorlingen was getrouwd. Welke veranderingen de eerste had ingevoerd. Verschil van leefwijzen van den volbloed-blanke en den halven blanke. Gelukkig lot van den jongen blanken pacha.

Reeds na verloop van weinige dagen bevonden zich onze reizigers in de omstreken van het Pyramide-meer en aan de rivier, waarin zij de schoone waternimfen had-

den gezien, waarvan er drie zulk een magtigen invloed op Flint of Feuerstein gemaakt hadden, dat hij, zoo als wij reeds weten, haar alle drie getrouwd had.

Ook Bill Spaniard was in het dorp gebleven en had zich daar insgelijks in den echt begeven. Berg en zijne kameraden vonden hunne oude vrienden in een hoogst gelukkigen toestand. Feuerstein's huis was gezegend; zijne drie vrouwen droegen allerliefste kleine kinderen, die hunne Europesche afkomst niet konden verloochenen, op de armen; hij zelf was krachtiger geworden; het vrije leven in de natuur had een zeer voordeeligen invloed op zijne gezondheid gehad en het scheen, als beminden hem zijne vrouwen zoo mogelijk nog hartelijker dan hij haar. Zijn verblijf in het Indiaansche dorp had tot grooten zegen voor hetzelve verstrekt, want de beide digt bij elkander gelegen, slechts door de rivier gescheiden plaatsen hadden zoowel den akker- als den tuinbouw ingevoerd. Hij had den lieden geleerd, het voortreffelijke dier, het paard, waarvan zij gewoon waren zich slechts te bedienen om te rijden, ook voor het ploegen van den grond te gebruiken, en daardoor had hij de vrouwen van een zwaren arbeid verlost. Wel had hij de mannen nog niet zoo ver kunnen brengen, om zelven de handen aan het werk te slaan, doch het werk der vrouwen was toch in zeer vele opzigten verligt. Het hout, dat naar huis moest gehaald worden, om brandstof te hebben, droegen zij uit de ver afgelegen bosschen niet meer op haar hoofd naar hare hut, maar belastten daarmede de paarden.

Feuerstein had op eene zeer vlakke, slechts met gras bewassen plaats veengrond vermoed en zich daarin niet bedrogen; hij stak daarvan stukken uit, droogde die in de open lucht en toonde, hoe men zich daarvan met voordeel kon bedienen, in plaats van hout. Ook dit vond zeer spoedig navolging. Het kleine stuk veengrond lag

in de onmiddellijke nabijheid van het dorp, en het was daarom oneindig gemakkelijker, hier stukken uit te steken, dan het hout in de veel verder afgelegen bosschen te kappen en naar huis te slepen. Weldra werden zij ook slim genoeg, de turf in zulk eene hoeveelheid in de nabijheid hunner hutten op te stapelen, dat het hun nimmer aan drooge brandstof ontbrak.

Onder de voorwerpen, die Feuerstein als zijn bijzonder eigendom uit den voorraad der karavaan had genomen, waren vele werktuigen, zoo als booren, zagen, scharen, messen en zeer gemakkelijke handbijlen; allen onbetaalbare schatten voor de inboorlingen, die al spoedig met het gebruik dezer voorwerpen bekend werden. Zoo verbreidde zich het gebruik dezer hoogst nuttige voorwerpen zeer snel door de kleine kolonie, en alle mannen, die van de voordeelen der nieuwe instrumenten insgelijks partij trokken, zagen vol bewondering op tot den man, die hun weldoener was geworden, terwijl de vrouwen hem beschouwden met een gevoel, dat niet alleen bewondering was, maar dat nog met andere, meer teedere gevoelens gepaard ging. Het scheen bijna, als zouden alle meisjes van het dorp volstrekt niet ongenegen zijn, »ja" te zeggen, wanneer men haar de vraag had gedaan, of zij allen zijne echtgenooten wilden worden.

Den Half-Indiaan Bill Spaniard was *zulk een* geluk niet ten deel gevallen. Ook hij was wel zeer geacht en gezien, doch veel meer bij de mannen dan bij de vrouwen. Het lag volstrekt niet in zijn karakter, om ten algemeenen nutte werkzaam te zijn en zich daardoor bemind te maken. Hij was een voortreffelijk schutter; zijn wild kon men altijd dááraan herkennen, dat de kogel niet in de huid van het dier zat, want, wat het ook zijn mogt, hert of wolf, beer of buffel, hij trof het dier steeds in een der oogen; hij schoot daarom nooit op

voorbijloopend wild, of groot gebrek aan levensmiddelen moest hem daartoe noodzaken, maar hij maakte het wild, door hard te schreeuwen, opmerkzaam en zond het, wanneer het den kop omdraaide, den doodelijken kogel door het oog in de hersens.

Deze dappere man kwam echter nooit op de gedachte, zijne vriendelijke jonge vrouw of eenige andere squaw ook zelfs het geringste werk uit de handen te nemen; de Indiaan in hem, schoon dan ook slechts halfbloed, beschouwde het als eene vernedering, eene vrouw behulpzaam te zijn; integendeel waande hij zich zoo hoog boven zijne gade verheven, dat hij zich door haar liet bedienen als een pacha door eene slavin. Zijne vrouw minde hem wel, maar toch geenszins zoo innig en hartstogtelijk, als Feuerstein door zijne drie vrouwen werd bemind.

De reizigers werden door hunne vrienden, die zich hier met der woon gevestigd hadden, met groote blijdschap ontvangen; doch noch Feuerstein noch Bill Spaniard betoonden zich genegen, zich weder bij hen aan te sluiten en met hen terug te keeren onder beschaafde menschen; integendeel verklaarden zij op de hierop betrekking hebbende vragen, dat zij zich zoo gelukkig gevoelden, dat zij voor geen prijs ter wereld hun tegenwoordig lot voor een ander zouden willen ruilen.

Ook aan de hutten der inboorlingen, die niet meer tenten konden genoemd worden, zag men zeer duidelijk den invloed der Europeanen; overal waren vierkante gebouwen verrezen; deze bestonden niet meer uit één groot vertrek, maar hadden afdeelingen, waarvan de eene voor het geheele gezin was ingerigt, terwijl eenige kleinere voor den heer des huizes en voor de vrouw of de vrouwen, die hij had, bestemd waren.

Wilde men vroeger meer vertrekken hebben, dan moest men onderscheidene tenten naast elkander opslaan, en het

gemak, dat deze vermeerdering van ruimte opleverde, was juist niet zeer groot, daar men altijd de eene tent verlaten en naar buiten gaan moest, om zoo in de andere te komen. De inboorlingen zagen het voordeel der nieuwe hutten volkomen in, en na voorafgegaan onderzoek volgden zij datgene na, wat Feuerstein hun voordeed.

XLII.

De goudzoekers maken aanstalten tot voortzetting hunner reis. Berg geraakt, tot groot leedwezen zijner vrienden, aan het mijmeren en wordt door een inwendig verdriet verteerd. Een voorstel van Fellenberg, dat algemeen bijval vindt. Berg wil zich zelven om het leven brengen, en trouwt vervolgens. Ook »de blaauwe bloem des velds" wil zich laten doodhongeren, en haar vader gaat met haar op reis. De »graauwe beer" krijgt van Berg een beteren dunk, dan hij tot hiertoe had, en hij vereenigt de handen der beide verliefden.

De goudzoekers, wij willen liever zeggen de *goudvinders*, bleven nog verscheidene dagen hier, om van de vermoeijenissen van hun marsch uit te rusten en krachten te verzamelen voor den verderen togt. Het gelukte hun, hier eenige paarden te koopen, waarop zij den last van het goud konden verdeelen, en waarop zij tevens zoo veel levensmiddelen laadden als slechts eenigzins mogelijk was, want zij moesten de woestijn doortrekken en wisten niet zeker, of zij wel dien weg zouden vinden, welke hen op hun togt naar San Francisco vrij goed was bevallen, daar zij toen geen gebrek aan water hadden geleden en nu en dan ook een hert hadden geschoten.

Bij het verzamelen der levensmiddelen waren allen,

Berg alleen uitgezonderd, druk in de weer. De arme drommel had allen moed en alle opgeruimdheid verloren; hij liep als een droomer rond; er was niets dat hem interesseerde, en het was hem ten eenenmale onverschillig, of men ging of bleef.

Toen hij in de woestijn in de nabijheid der goudwasscherijen op de »blaauwe bloem des velds" was verliefd geworden, was het hem duidelijk, dat hij buiten staat was, eene vrouw te onderhouden, en het alzoo de grootste dwaasheid zou geweest zijn, haar te begeeren. Thans evenwel meende hij zoo veel te-bezitten als een gezin noodig had, om te leven. Was de beleediging, die haar vader hem had aangedaan, reeds bitter grievend voor hem, nog veel grievender was voor hem de bepaalde weigering van het meisje, om de zijne te worden. Van dat oogenblik af was alle levensvreugde voor hem verloren. In plaats van regt op te gaan, ging hij met een gebukt hoofd en een droevig gelaat zijn weg. Gedurende de reis had men, daar ieder genoeg met zich zelven te doen had, dit minder opgemerkt, doch thans, nu men eenige dagen rust hield, viel het dan ook zoo veel te meer in het oog. Allen hielden veel van hem, zelfs de drie Zweden, ofschoon deze hem slechts sedert korten tijd kenden. Het griefde hun, hem zóó te zien wegkwijnen, en ieder zou er gaarne iets toe hebben bijgedragen, om hem weder op te vrolijken. Daar echter allen de oorzaak van zijn verdriet kenden, gevoelden zij zeer wel, dat het te vergeefs zou zijn, hem te willen vertroosten en opbeuren, en zoo zag men met leedwezen, hoe de worm van stil verdriet aan het hart van den armen drommel knaagde.

Fellenberg sprak met hem en vroeg, of het niet beter zou zijn, wanneer hij zich hier onder de inboorlingen met der woon vestigde, want hier toch zou het mogelijk

zijn, dat hij vergoeding vond voor zijn verlies, daar er zeer vele schoone meisjes in het dorp woonden.

Verstrooid, alsof hij niets had gehoord, antwoordde Berg op het voorstel van zijn vriend, dat hem alles goed was; hij wilde blijven; hij wilde gaan, al naar dat zijn vriend goed vond; doch hij deed hoegenaamd niets, om zich voor zijn verder verblijf alhier in te rigten, en even min deed hij iets, om zijn verderen togt mogelijk te maken, en zoo moesten dan, daar hij geene gedachten had, zijne vrienden voor hem denken.

Feuerstein werd belast, om de goederen, die Berg toebehoorden, in ontvangst te nemen, terwijl hij hem aanbood, om in zijn huis zoo lang zijn intrek te nemen, totdat hij eene eigene woning zou hebben. Toen nu de morgen der afreize daar was, en de vrienden diep getroffen en hartelijk van hem afscheid wilden nemen, bleek het, dat hij van Fellenberg's voorstel wel de woorden had gehoord, maar al het overige door hem niet was begrepen, want hij was er niet weinig verbaasd over, dat men hem niet wilde medenemen, en hij begon te schreijen als een kind, terwijl hij zeide: »Allen haten mij, allen verachten mij thans, mijne vrienden zelfs zoo zeer, dat zij zich van mij scheiden en mij als een schurftig schaap hier willen achterlaten. Goed, het zij zoo, hier is immers eene groote rivier, diep genoeg voor een armen ongelukkige, die niets meer op de wereld heeft." Met deze woorden rukte hij zich van zijne vrienden los en ijlde, vlugger dan men hem volgen kon, naar den stroom; de hem achterna snellenden hoorden een luiden kreet, en Berg was verdwenen. Hoogst zonderling kwam het hun intusschen voor, dat de toon zijner stem zoo geheel veranderd scheen, dat geen van allen de zijne daarin herkend had. Haastig waren allen naar den stroom geloopen, om hem zoo mogelijk te redden; doch zie... hij was

reeds gered. De kreet, dien men had gehoord, was niet uit zijn mond, maar uit den mond van een meisje gekomen; dat meisje had hem in het water zien springen en was hem oogenblikkelijk nagesprongen, had hem gegrepen en was met hem naar den oever gezwommen; hij had zich gaarne laten redden, want de hand, die hem greep, behoorde aan de »blaauwe bloem des velds". Het hooge kreupelhout had voor Bergs vrienden het gebeurde onzigtbaar gemaakt; thans, nu men elkander bij den stroom aantrof, werd terstond alles duidelijk, want ook de vader van het schoone meisje was tegenwoordig; hij was met haar hierheên gekomen.

Men snelde terug naar het huis van Feuerstein, en hier werd door den »graauwen beer", den wakkeren hoofdman der Indianen, verhaald, dat zijne dochter aan eene stille wanhoop ten prooi was, zoodat hij vreesde, dat zij van verdriet zou sterven. De hoofdman was van meening, dat zijne dochter, hoewel zij uit liefde tot haar vader haar hartstogt zocht te onderdrukken, daarvan echter het slagtoffer zou worden. Het arme meisje liet geene klagt hooren; zij bewees haar vader niet minder trouw en liefde dan vroeger, doch zij at niet, zij dronk niet, en op de belangstellende vragen des vaders verklaarde zij, dat zij volstrekt geene behoefte had. De vader bragt haar onder het oog, dat zij hare belofte niet nakwam; hij deed haar opmerken, dat, als zij stierf, zij hem immers verliet, terwijl zij toch beloofd had, bij hem te zullen blijven. Zij antwoordde, dat zij niet meer kon doen, dan bij hem blijven tot aan haar dood; wanneer deze haar overviel, was zij niet slechts van iedere belofte ontslagen, maar zij kon ook den dood niet verhinderen, van haar bezit te nemen.

De vader zeide, dat zij zich zelve wilde dooden. — »Ik wil niet," antwoordde het arme meisje »maar ik moet."

De vader hernam: »Gij wilt niet eten en van honger sterven." — »Ik wil wel eten, maar ik kan niet," gaf de dochter ten antwoord.

Nog twee dagen verliepen op deze wijze; toen sprak de vader: »Kom, mijne dochter, wij willen den man uwer keuze achterna reizen; wij willen hem opzoeken, en opdat gij uwe belofte kunt houden, om bij mij te blijven, wil ik mij dáár eene tent bouwen, waar gij met hem blijft."

Daar hief de »blaauwe bloem" het gezonken hoofdje weder op; zij begon weder, te eten en de vader nam zijne paarden en schapen en laadde zijne tent en al zijn roerend goed op de dieren; een paar zijner vrienden leidden deze langzaam langs den weg, dien hij voornemens was te gaan, doch hij met zijne dochter en nog een derde paard, beladen met de noodige levensmiddelen, ijlden, zoo snel als de krachten der dieren slechts veroorloofden, het gezelschap der goudvinders achterna, die hij zeer gemakkelijk kon inhalen, daar zij zich een geruimen tijd bij hunne vrienden hadden opgehouden. Zalig in de hoop, dat zij den geliefde wedervinden en haar vader niet verliezen zou, was *Kun-dina-ma* spoediger weder in krachten toegenomen, dan zij ze verloren had. In het volle genot er van zoo even bij het dorp genaderd, kwam zij juist op het oogenblik, dat Berg aan zijn treurig leven een einde wilde maken.

Op de inboorlingen maken in den regel slechts dapperheid en kloekmoedige trotsering des doods indruk. Insgelijks hebben zij eerbied voor iemand, die verstandige en wijze woorden in den raad spreekt; en daar de »graauwe beer" geene blijken van het laatste bij Berg had opgemerkt, en hoogst eenvoudig veronderstelde, dat de eersten hem geheel ontbraken, omdat hij hem had zien weenen, zoo was de arme jongeling in het oog van

den wakkeren hoofdman een geheel onwaardig wezen; thans echter kreeg hij ietwat andere gedachten omtrent hem. Hij zag, dat de jonge man zijne dochter even sterk beminde, als zij hem; hij zag, dat hij in staat was, zijn leven op te offeren, en dit verzoende hem met Berg. Had hij vroeger aan zijne dochter een groot offer gebragt, doch zich bekommerd gemaakt, dat hij dit ten behoeve van een onwaardige deed, zoo verheugde het hem nu, te zien, dat de man, voor wien zijne dochter had willen sterven, althans in gelijke liefde voor haar was ontbrand. Dit bemoedigde hem niet weinig, ofschoon hij vurig had gewenscht, zijne dochter aan een dapper man, aan een hoofdman uit te huwelijken.

XLIII.

Berg verruilt zijn goud tegen nuttige voorwerpen en wordt een ijverig steenbakker. Men zorgt van alle zijden met de meeste liefde voor hem. De „graauwe beer" ontvangt eervolle aanbiedingen. Hoe hij daarop antwoordt, en hoe hem geantwoord wordt. Skalpen tot regtvaardiging. Welk een gevolg de stilzwijgende demonstratie der inboorlingen heeft. De „graauwe beer" geeft aan zijne nieuwe broeders satisfactie; deze daarentegen aan hem eene nieuwe woning.

Voor de vrienden van Berg was de plaats gehad hebbende gebeurtenis regt verblijdend.

Het was nu nog slechts de vraag, of Berg met zijne geliefde zijne vrienden vergezellen zou of niet. Zonder zich lang te bedenken verklaarde Berg, dat hij er nu niets meer tegen had, hier te blijven; hij wilde zich in het vriendelijke dorp met den woon vestigen. Dit maakte het noodzakelijk, dat de reis der goudvinder een dag

werd uitgesteld; Berg nam nu voor een gedeelte van zijn goud nog eenig kruid en lood in ruil, om daarvan voor een geruimen tijd voorzien te zijn; ook kocht hij eenige gereedschappen, die hem hier verreweg meer waard waren dan de dollars, die hij bezat; en weldra ging zijne bruid aan 't werk, om eene hut te bouwen, welke in de nabijheid van de hut, die door Feuerstein werd bewoond, zou gebouwd worden. Deze echter verklaarde, dat dit werk geheel overtollig was; in zijn steenen wigwam was ruimte genoeg voor een paar gasten, en daarom konden zij wel met het bouwen der hut wachten, totdat de paarden met de benoodigde stijlen voor eene tent zouden zijn aangekomen.

Overeenkomstig dit voorstel van Feuerstein werd er dan ook gehandeld; slechts verliet Berg uit gevoel van kieschheid het huis van zijn vriend, om niet met zijne bruid onder één dak te wonen; vervolgens begon hij met een ijver, die genoegzaam bewees, dat het hem aan geene energie ontbrak, met de toebereidselen tot den bouw van een huis, daar hij steenen begon te bakken.

Ook hier kwam zijn vriend, de brave Feuerstein, die door zijn huwelijk met drie vrouwen van een ligtzinnig jongeling een zorgdragend man was geworden, hem te hulp. Bijna elk inwoner van het groote dorp had genoegzaam steenen, om zijn wigwam nog meer uit te bouwen; het was echter niet denkbaar, dat men ze daarvoor spoedig zou noodig hebben, en dien ten gevolge waren de bewoners van het dorp ligt te bewegen, om tegen andere nuttige voorwerpen een groot gedeelte hunner steenen af te staan, terwijl de jonge squaws voor eenige glaskoralen of voor een mooijen gekleurden doek zich gaarne bereid toonden, aan den bouw van het huis de behulpzame hand te bieden; en toen den volgenden morgen de vrienden, die nu nog slechts vijf in getal waren,

hunne reis aanvaardden, was het nieuwe huis reeds eene el boven den grond.

In den loop van den dag werd het onder de inwoners bekend, wien zij in hun midden hadden. De »graauwe beer" was als de wijsste hoofdman heinde en verre bekend, en het berigt, dat hij voornemens was, onder hen te blijven wonen, werd met even veel vreugde als verbazing vernomen. De hoofdman van den stam, die ook een dapper en beroemd krijger was, ging tot den nieuw aangekomene en zeide: »De Hakus zijn wel is waar slechts eene kleine natie, doch zij zijn noch zoo dom, noch zoo onopmerkzaam, dat zij niet zouden gehoord hebben, dat hun vader, de »graauwe beer", de dapperste in den strijd en de wijsste in de hut der beraadslaging is. De stam der Hakus heeft een hoofdman gekozen; dit is hij, dien de »graauwe beer" thans voor zich ziet; doch zoowel hij als de geheele stam zijn van oordeel, dat, zoodra zich een wijzer man onder hen opdoet, dezen de betrekking van hoofdman toekomt; daarom komt hij tot u en draagt deze betrekking aan den »graauwen beer" op; hij moge in zijne plaats de mannen van den stam ten strijde voeren en met zijn wijzen raad hen ondersteunen, en hij geloove niet, dat het hem zal krenken, wanneer dit gebeurt. Uit vrije beweging voor den wijzere zijne plaats in te ruimen, is geene schande; hiermede spreekt hij zijne overtuiging uit, en hij meent, dat ieder man van den stam zijn gevoelen zal deelen."

De »graauwe beer" was met weinig verblijd, te hooren, dat zijn roem zoo ver verbreid was, maar hij was tevens trotsch genoeg, zijne verheffing tot hoofdman niet aan *een* persoon te willen dank weten; hij wees daarom het aanbod van de hand, aangezien de hoofdman wel voor zich zelven, doch niet voor zijn geheelen stam eene keus kon doen. De hoofdman echter antwoordde:

»Ik heb eerbied voor het gevoelen van den »graauwen beer", doch mijn vader zal zien, dat de stam, wiens hoofdman ik tot hiertoe was, mijne gevoelens deelt."

Nog vóórdat een uur verloopen was, waren alle mannen vergaderd in de hut, waar de beraadslagingen werden gehouden, en ofschoon zij allen zeiden, dat hun hoofdman, »de valk", zijne waardigheid volkomen verdiende, en dat hij hen zoo dapper en zoo wijs had aangevoerd, dat zij het niet noodzakelijk zouden geacht hebben, een anderen hoofdman te kiezen, zoo waren hun toch de buitengewone hoedanigheden van den »graauwen beer" zoo goed bekend, dat, wanneer hun hoofdman het zelf wenschte, wanneer hij uit eigen beweging van zijne waardigheid afstand deed, zij zich verblijden zouden, den »graauwen beer" aan hunne spits te zien.

Nadat dit zoo besproken en besloten was, noodigde men den nieuwen hoofdman in de hut der beraadslaging; doch deze, wel verre van zich zoo spoedig te laten bewegen tot het aanvaarden der hem aangeboden betrekking, zeide: »Het schijnt mij toe, alsof mijne vrienden hebben opgehouden, roodhuiden te zijn; het schijnt mij toe, alsof zij van de bleekgezigten meer hebben geleerd, dan een roodhuid lief kan zijn. Zij hebben de gewoonten en gebruiken hunner vaderen vaarwel gezegd; zij wonen niet meer, gelijk deze, in een wigwam van buffelhuiden, maar in steenen huizen. Zij vertrouwen niet meer op zich zelven, zij hebben bescherming noodig; hunne sterke armen zijn voor hen niet meer voldoende, om hun buit en hunne kinderen te beveiligen, zij hebben steenen noodig, waarachter zij zich verbergen. De »graauwe beer" bemint de dappere mannen; wanneer hij echter mannen ziet, die, even als de squaws, werken, hun huis bouwen, hun veld bearbeiden, dan zegt hij: Waar zijn de dappere mannen gebleven, die vroeger de blaauwe bergen bewoon-

den? Heeft de groote Geest hen allen in squaws veranderd? Ik zie hier geene mannen! Ik heb gesproken."

Deze taal was voor de aanwezigen wel zeer beleedigend, doch volgens de gewoonte der inboorlingen zaten zij allen zwijgend daar en antwoordden niet, hetgeen ook de »graauwe beer" in het geheel niet verwachtte, want men beschouwt het als zeer voorbarig, wanneer men terstond met een antwoord gereed is. Een man moet niet haastig antwoorden; hij moet zich bedenken, om zich niet bloot te stellen aan het gevaar, dat hij iets onbetamelijks zegt.

Na eenigen tijd stond een der oudste mannen op en verliet de hut. Een paar minuten later deed een ander hetzelfde, daarop een derde, een vierde, enz. Weldra was de geheele hut door al de oudste mannen verlaten, doch slechts voor korten tijd; want spoedig keerde de een na den ander terug in het gewaad der krijgers, wel niet geverwd, zoo als dit de gewoonte is, wanneer men ten strijde trekt, maar gewapend met tomahawk, boog en pijl, speer of, in plaats van het eerstgenoemde wapen, met een geweer. Wat de hoofdzaak was, betrof intusschen niet hunne wapens, maar de versiering van den buitensten naad hunner kleederen met lokken van menschenhaar en de versiering van den gordel met skalpen, die daaraan waren vastgebonden. Men zag niet één krijger, die er minder had dan vier; sommigen droegen tien skalpen, doch de hoofdman zelf twee–en–twintig.

De oogen van den »graauwen beer" begonnen al meer en meer te schitteren, toen hij zijne nieuwe vrienden in dit krijgsgewaad zag verschijnen; ook vele der jongere mannen waren nu opgestaan, en toen zij terugkeerden, hadden ook zij ten minste een of twee skalpen aan hun gordel. Dit zijn eereteekenen, waarop men hoogen prijs stelt, en zij zijn dit te meer, daar er nooit een skalp

wordt gedragen, dien men zelf niet heeft veroverd. Dit zou niet tot roem, maar tot eene onuitwischbare schande verstrekken.

Over dit geheele voorval was geen enkel woord gesproken; toen de »graauwe beer" niet onduidelijk had te kennen gegeven, dat de stam, welke hem tot hoofdman begeerde, te verwijfd was, waren deze lieden naar hunne hutten gegaan en hadden van daar de bewijzen gehaald, dat zij volstrekt geene vrouwen waren. Deze bewijzen waren zóó afdoende, dat de vreemde hoofdman niet het allerminst te antwoorden of daartegen in te brengen had. Wat hij zag, getuigde zoo zeer van moed en onverschrokkenheid, dat elk woord overtollig zou zijn geweest, en de »graauwe beer" verklaarde zich daarom volkomen tevreden gesteld, ja, in zekeren zin voor overwonnen. Hij sprak: »Mijne broeders hebben mij getoond, dat zij bij de bezigheden des vredes geenszins hebben vergeten, ook die van den oorlog waar te nemen; zij hebben mij getoond, dat zij mannen zijn, en een hoofdman over mannen wil de »graauwe beer" gaarne wezen. Mijne broeders hielden den »valk" voor hun waardigen hoofdman; zij houden hem thans niet voor onwaardig, maar zij houden mij slechts voor waardiger. Goed, het zij zoo; geen onzer zal er berouw over hebben, dat er zulk eene keus gedaan wordt; mijne broeders zullen zeggen: De »graauwe beer" is een hoofdman even dapper in den oorlog als wijs in den raad; de »graauwe beer" zal zeggen: De mannen, die zich aan hem toevertrouwen, zijn even dapper op de krijgspaden als vlijtig en arbeidzaam, wanneer het er op aan komt, zich het leven zoo aangenaam mogelijk te maken. Ik heb gezien, mijne broeders, dat men steenen maken, dat men aarde graven en daarbij toch dapper en mannelijk zijn kan. De groote hoofdman, die voor u staat, heeft wel reeds menigen heeten zomer

over zijn hoofd zien heêngaan, en hij is oud genoeg geworden, om het goede van het betere te onderscheiden, doch hij is nog niet zoo oud geworden, om stijfhoofdig aan eene opgevatte meening vast te houden. De »graauwe beer" wil uw hoofdman zijn, en om u te toonen, dat hij ook de vlijt weet te waarderen, wil hij zelf de handen aan het werk slaan om zijne hut te bouwen, hoe zwaar het hem ook moge vallen, zijn rug, dien hij nog nooit heeft gekromd, te buigen."

Met deze toespraak waren alle krijgers tevreden, en wat het laatste gedeelte er van betrof, zoo werd het den wakkeren man inderdaad niet moeijelijk gemaakt, want vóórdat hij nog zoo ver was gekomen, om aan het werk te beginnen, ja, zelfs nog vóórdat hij had uitgezien naar eene plaats, om er eene hut te bouwen, had men voor hem reeds een huis gevonden, hetwelk een jong paar eerst onlangs had betrokken, dat zich echter nu voorloopig met eene tent zou behelpen, totdat het eene nieuwe hut zou gebouwd hebben.

Weinige dagen na deze gebeurtenis werd de »blaauwe bloem des velds" aan den jongen man gegeven, die om harentwil zich het leven had willen benemen; zijne Europesche vrienden waren niet meer getuigen van deze verbindtenis, doch Fellenberg bleef niet in gebreke, om een jaar later uit het verre Oosten den jongen man een bewijs te zenden, dat hij in liefde aan hem bleef denken.

XLIV.

De goudzoekers bereiken de stad aan het groote Zoutmeer. De Zweden blijven daar. Fellenberg wil verder naar het Oosten. Hinderpalen, die zich hierbij opdoen. Bezorgdheid der schoone Spaansche over het mogelijke verlies van haar echtgenoot. Vorderingen van de ijzer-industrie in den staat der Mormonen. Reyhers talent en werkzaamheid. Fellenberg bewondert zijne scheppingen, maar wil toch naar Europa terugkeeren.

Na vele moeijelijkheden en nadat donna Inez, of mevrouw Fellenberg, genoegzaam gelegenheid had gehad, om haar moed en hare volharding aan den dag te leggen, bereikten de reizigers gelukkig, en zonder te zijn geplunderd geworden, de stad aan het groote Zoutmeer.

Dit was het doel van drie personen van het kleine gezelschap; Fellenberg en zijne gade waren de eenigen, die voornemens waren, nog verder te reizen. Doch hoe dit aan te vangen? Reeds voor vijf of zes personen was zulk eene onderneming hoogst gewaagd, en dat zij hier gelukkig waren aangekomen, hadden zij geenszins aan hun groot verstand te danken, maar geheel alleen aan een onverwacht geluk, een geluk, waarop men voor het vervolg volstrekt niet kon rekenen. Zij waren dan ook niet dwaas genoeg, om daarop te vertrouwen, maar wilden voorloopig de stad der Mormonen niet verlaten, zoolang er geene grootere massa menschen bijeen was, met wie men te zamen kon reizen, ten einde alzoo de gevaren te vermijden, waaraan ieder is blootgesteld, die met weinig personen den togt door de woestijnen onderneemt. Men moest derhalve wachten, totdat er lieden uit de gouddistricten, den

zwaren arbeid moede, terugkeerden, en dit juist langs den weg deden, waar de stad der Mormonen lag, en dan was het nog mogelijk, dat menigeen, door schitterende vooruitzigten verlokt, in plaats van verder te gaan, hier zou blijven, zoodat de geheele zaak der verdere reis voor Fellenberg zeer twijfelachtig werd. En toch zette zijne schoone gade hem telkens aan, om verder te trekken; er scheen haar volstrekt niets aangelegen te zijn, om langer in de stad der Mormonen te blijven; zij wenschte die hoe eerder hoe liever te verlaten, want de veelwijverij was haar een gruwel; het kon haar echtgenoot in den zin komen, deze gewoonte na te volgen; zij wist wel, dat haar echtgenoot geene tweede vrouw zou nemen, want hiertegen beschermde haar haar schoone scherp geslepen dolk, doch het was er haar niet om te doen, om haren man wegens eene mogelijke ontrouw te vermoorden en dan zelve van verdriet weg te kwijnen of zich te vergiftigen; integendeel was het er haar om te doen, om zeer lang gelukkig en in vrede met hem te leven, en daarom wenschte zij hem zoo min mogelijk aan verzoekingen blootgesteld te zien, die ligt tot een verschrikkelijk einde konden leiden.

Franke en Reyher waren tot hooge eer en aanzien geklommen; de korte tijd van hun verblijf alhier was voldoende geweest, om hunne groote bruikbaarheid te bewijzen; een hunner had de bergwerkdistricten bevolkt en overal volkplantingen, zamengesteld uit Indianen en Europeanen, gesticht. Hij had alles, wat het mineralenrijk aan schatten bezit, weten te ontdekken en inrigtingen gemaakt, die voor de industrie van den staat der Mormonen allervoordeeligst waren. Zoo had men onder anderen tusschen de steenkolen- en ijzerdistricten ovens gebouwd, om het ijzer te verfijnen en te zuiveren. Inzonderheid stond Fellenberg verbaasd over de werkzaamheid en het talent van Reyher. Hoeveel had deze niet

ondernomen en met goed gevolg tot stand gebragt! Niet weinig was dan ook Fellenberg er over verheugd, dat het zijn ouden vriend zoo goed ging, en hij zou mogelijk niet geheel vrij van afgunst geweest zijn, wanneer hij zelf niet zulke aanzienlijke massas goud had medegebragt. Deze echter in Europa te gebruiken, scheen hem veel wenschelijker en verkiezelijker toe, dan zelfs het gelukkigste lot in de stad aan het groote Zoutmeer.

XLV.

Franke wordt tot een onderhoud met Brigham Young uitgenoodigd. Een zeer interessant gesprek. Voorbeelden, die de profeet bijbrengt tot staving van zijn gevoelen, en die Franke met schrik vervullen.

Reyher gevoelde zich door zijne werkzaamheid en het welslagen zijner ondernemingen zeer gelukkig in den staat der Mormonen. Nog had hij er niet aan gedacht, eene tweede, of zelfs eene derde en vierde gade te nemen, zoo als hier wel gebruikelijk en, naar het gevoelen der Mormonen, niet in strijd met de goede zeden was, doch het scheen, als hadden anderen daaraan gedacht, want de vrienden vernamen gedurende hun tegenwoordig verblijf in de stad der Mormonen, dat men zoowel Reyher als Franke menigmaal had te kennen gegeven, dat èn de gouverneur èn de hooge geestelijkheid tegen een tweede en derde huwelijk geen het minste bezwaar zouden hebben, alsmede, dat vele van de aanzienlijkste hoofden der huisgezinnen het volstrekt niet beneden zich zouden rekenen, om zich met de jonge mannen te vermaagschappen.

Op zekeren dag werd nu Franke bij den gouverneur ontboden, die hem eene schijnbaar geneeskundig–physiologische vraag voorlegde, welke ten slotte daarop uitliep, dat het geheelenal overeenkomstig de menschelijke natuur was, meer vrouwen te nemen, zoo als de Turken doen, alleen met dit onderscheid, dat men het voor ondoelmatig hield, dergelijke verbindtenissen ten zelfden tijde of kort achter elkander te sluiten.

»Zie, een Turk," zeide de Mormoon tot Franke, »zie, een Turk, of beter gezegd een Arabier — want wij zijn gewoon, het woord Turksch zoowel van de godsdienst als van het volk te gebruiken, en de godsdienst is toch eerst door den man gesticht, van wien ik spreken wil, derhalve een Arabier — is verstandig genoeg geweest, om den man te veroorloven, dat hij vier wettige vrouwen en zoo veel slavinnen neemt als hij goedvindt.

Franke antwoordde, dat hij de godsdienst van Muhamed niet voor de ware kon erkennen en zich derhalve onmogelijk verpligt kon gevoelen, om daarnaar te leven.

De Mormoon echter liet zich door dit antwoord niet uit het veld slaan. Hij hernam: »Het zij zoo; doch tot staving van mijn gevoelen beroep ik mij op de leer en de wet, die Jehova aan zijn uitverkoren volk, aan de nakomelingen van Abraham, Izaäk en Jakob heeft gegeven, en hare goddelijkheid zult gij, daar gij immers een Christen zijt zoo als ik, niet in twijfel durven trekken. Volgens deze leer legde Sara eene slavin bij haar man, opdat deze in hare plaats kinderen zou baren; volgens deze leer huwde Jakob twee zusters, Lea en Rachel, kort achter elkander; en volgens deze leer had David, *de man naar Gods harte*, zeven vrouwen, waaronder er drie waren, die reeds andere mannen hadden; en de wijze Salomo, met wien God zelf herhaalde malen sprak, had 700 vrouwen en 300 bijwijven. Zie nu, mijn vriend, zij waren geene

Turken! Ik zou, wanneer ik mij op deze voorbeelden beroep, 1000 vrouwen kunnen nemen en dan nog in 't geheel niet overschreden hebben wat de Bijbel, ons godsdienstig wetboek, niet alleen veroorlooft, maar zelfs als voorbeeld ter navolging bijbrengt. Zeg mij nu, wat hebt gij tegen eene verbindtenis met eene tweede en derde vrouw?"

Franke kon op zulke argumenten niets antwoorden. Brigham Young was echter met zijn stilzwijgen niet tevreden; hij wilde hem geheel tot zijn gevoelen overhalen, en daarom vervolgde hij: »Zoo als ik in geneeskundige werken vaak heb gelezen, komt het zeer dikwijls voor, dat de neiging van echtgenooten tot elkander zoo geheel verkoelt, dat hun anders vreedzaam zamenwonen toch geene gevolgen voor de vermeerdering van hun huisgezin heeft. Sterft dan de vrouw, en trouwt de man weder, dan ziet men doorgaans spoedig ook weder den zegen Gods op het echtverbond rusten, want het eene kind volgt op het andere. Ik ken een man, die, na driemaal te zijn gehuwd geweest, op zijn 57ste jaar nogmaals eene jonge vrouw trouwde, bij wie hij in den tijd van vier jaar drie kinderen kreeg, waarop hij, 60 jaar oud zijnde, zacht en zalig ontsliep. In het geheel liet hij 30 kinderen na. Hoeveel meer kinderen had hij kunnen hebben, wanneer hij de vier vrouwen kort achter elkander gehuwd en dan gelijktijdig bezeten had? Mogelijk zou hij dan de vader van 80 kinderen zijn geworden."

Franke liet zich, plotseling verschrikt als hij was, een luid: »God beware mij!" ontvallen, doch Brigham Young stemde deze uitroep tot hoogen ernst, daar hij vroeg, of het niet iets verhevens, iets vrooms, iets heiligs was, nog bij zijn leven de vader van een geheelen volksstam te zijn.

XLVI.

Hoe de patriarchen over veelwijverij dachten, en hoe Franke vreest, de vele kinderen niet te kunnen onderhouden. Wat is rijkdom, en wat was de rijkdom der patriarchen? Hoeveel menschen het land der Mormonen zou kunnen voeden. Brigham Young spreekt Franke ernstig toe.

Op dit argument viel eigenlijk niet veel te antwoorden. Young echter ging in zijn heiligen ijver voort, de patriarchen aan te halen, die geheele scharen van zonen en kleinzonen te velde lieten trekken, welke door de eendragt, die onder hen heerschte, omdat het kinderen waren, die één vader gehoorzaamden, zelfs bij veel mindere getalsterkte vreemde scharen overwonnen en andere volken aan hen cijnsbaar maakten. Hij vroeg, of het niet iets schoons en verhevens was, aan het hoofd van een leger te velde te trekken, waarvan al de twijgen van één stam waren ontsproten.

Franke had zich eenigzins van zijn schrik hersteld, en schoon hij zich nog niet verheffen kon boven den indruk van het komieke, dien Brigham Youngs 80 kinderen op hem hadden gemaakt, zoo begreep hij toch, dat de profeet veel te ernstig gestemd was, om met hem den spot te drijven, en daar hij niets beters wist te antwoorden en in het midden te brengen tegen het gevoelen van Brigham Young, wees hij op het bedenkelijke van den toestand, waarin een vader des gezins ten gevolge van zulk een rijkdom van kinderen verkeeren moest, wanneer de rijkdom in andere voorwerpen met dezen geen gelijken tred hield.

Verbaasd zag de profeet den spreker aan. »Wat meent

lands? Zie, zulk een aantal menschen kan wonen, kan voedsel vinden op de plek lands, die het gebied Utah heet, dat later het land van de heiligen der laatste dagen zal heeten. Zie, jonge man, zulk eene uitgestrektheid heeft het rijk, waarbij gij u hebt aangesloten, dat rijk, hetwelk meer menschen voeden kan, dan geheel Europa telt, en dat tegenwoordig op eene uitgestrektheid, die voor 252 millioen menschen voldoende is, nog niet het *tiende gedeelte* van EEN millioen telt, en daarom ook altijd nog geen staat genaamd wordt, maar slechts een gebied (*territorium*). Ieder onzer is verpligt, naar zijn vermogen te arbeiden in den wijngaard des Heeren, en dus ook *gij*. Ga heen onder de dochteren des lands en kies er eene, die u bevalt, en het woord van den profeet, van den gezalfde des Heeren, zal u de vervulling uwer wenschen doen ondervinden!"

Franke bevond zich in geene geringe verlegenheid. Hij beminde zijne schoone jonge vrouw van ganscher harte en had er nog niet aan gedacht, eene tweede te nemen; hij had even min gedurende zijn verblijf alhier er aan gedacht, de geloofsstellingen der Mormonen aan te nemen, terwijl hij niet verwacht had, daaraan te zullen worden herinnerd, zoo lang hij zelf geene neiging gevoelde, zich naar hunne zeden te schikken. Brigham Young scheen dit te begrijpen, en na eene korte poos gezwegen tehebben, zeide hij: »Ga heen naar uw kamertje, ga met den Heer te rade, en deel mij na eenige dagen uw antwoord mede. Ik houd u voor een knap man, en daarom zou het mij zeer onaangenaam zijn, indien gij u niet wildet onderwerpen aan de voorschriften van onze profeten, van de door God bezielde mannen, die zich slechts tot leeraars hebben opgeworpen, omdat zij door den Heer verlicht zijn. Ik wil daarmede niet zeggen, dat wij in dit geval van elkander zouden moeten scheiden, want tot een tweede

en derde huwelijk is men volstrekt niet gedwongen, en dit wordt integendeel aan ieders vrije keus overgelaten; eene tweede verbindtenis kan ook slechts gesloten worden, wanneer de beide echte lieden, de man zoowel als de vrouw, dit goedvinden; in vele gevallen zou het ons zelfs bedenkelijk voorkomen, eene tweede verbindtenis toe te staan, b. v. wanneer de krachten des mans verzwakt zijn, zoodat men bij een nieuw huwelijk met geene genoegzame zekerheid op eene vermeerdering der familie hopen kon. Doch als men jong en sterk is, is het de pligt van den man, ter wille van den Heer een vooroordeel te laten varen, dat, zoo men er aan vasthield, tot groot nadeel voor de geheele gemeente zou verstrekken."

XLVII.

Franke gaat zeer gedrukt en bekommerd naar huis, en aan zijne vrouw gelukt het niet, de rimpels van zijn voorhoofd weg te kussen. Hoe Franke als uit de wolken viel, en hoe zijne vrouw reeds alles in orde had gebragt. Franke loog den profeet voor, dat hij met den Heer was te rade gegaan, en hoe dit was uitgevallen.

Met deze woorden liet de profeet den jongen geneesheer vertrekken, en deze ging zeer bezwaard en diep ter neergeslagen naar huis. Waarom zou hij met den Heer te rade gaan? deze zeer dikwijls door de Mormonen gebezigde uitdrukking wilde toch niets anders zeggen dan: denk over mijn voorstel na, en tracht er u mede te verzoenen! Wat zou zijne vrouw van zulk een voorstel zeggen, en hoe durfde hij het wagen, het haar mede te deelen?

Franke redeneerde intusschen alleen van zijn standpunt als Evangelisch Duitscher, want hij had vergeten, dat zijne jeugdige gade een Amerikaansche en de leer der Mormonen, waarin men haar van kindsbeen af had onderwezen en opgevoed, toegedaan was. Hij dacht dan ook in de verste verte niet aan de mogelijkheid, dat zijne gade soms van een ander gevoelen zou kunnen zijn dan hij.

Ook omtrent de berekeningen van het zielental, dat het land kon voeden, had hij zijne bedenkingen; hij wist, dat een boer, die slechts 50 of 60 morgen lands bezat, zich niet voor rijk hield; bij verder nadenken hierover viel het hem nogtans in, dat dit veel van de omstandigheden afhing, en dat een boer in Wurtemberg, bijaldien hij slechts in het bezit van tien tot twaalf morgen was, reeds voor rijk werd gehouden, terwijl men daar vele lieden vindt, die een geheel huisgezin van twee morgen lands onderhouden. Dit bragt hem tot eene vergelijking van den groei der planten in de warme en gematigde luchtstreken. Hij dacht aan het verbouwen van den maïs in Lombardije, aan den rijken oogst, dien deze vrucht reeds in het Zuiden van Oostenrijk opleverde; en toen hij in zijne woning kwam, was hij het zoo tamelijk met zich zelven eens, dat een morgen lands een mensch kan *voeden*, schoon hij dan ook in elk geval niet zoo goed kon leven als de boer in Pommeren en Oost-Friesland; het overige echter was hem nog niet regt helder, en zijne schoone vrouw zocht te vergeefs de rimpels van zijn voorhoofd weg te kussen, wat haar anders zoo ligt gelukte; zij was er daarom niet weinig over verwonderd, dat de ernstige, ja, sombere uitdrukking van zijn gelaat niet verdwijnen wilde, en vroeg zóó dikwijls en zóó dringend en ten laatste met zóó veel bezorgdheid naar de oorzaak van zijne neerslagtigheid, dat hij haar begon te vertellen wat Young van hem begeerde.

De jonge vrouw zette een zeer ernstig gezigt en zeide: »Dit is zeker eene netelige zaak; ik mag mij bedenken zoo veel ik wil, maar ik weet waarlijk niet, hoe gij u daaruit het best zult kunnen redden."

»Niet waar? Het zou voor u even verschrikkelijk zijn als voor mij?" vroeg Franke.

»Wat meent gij? Verschrikkelijk? De zaak op zich zelve? — Toch niet, deze is zeer natuurlijk; gij zult eene tweede, eene derde vrouw huwen; maar ik weet waarlijk niet, wie ik u zal aanbevelen, en hoe ik ook nadenk, er wil mij niemand invallen dan eene mijner jongere zusters, die gij echter zelf zeer schoon vindt, en die mij reeds dikwijls heeft gezegd, dat zij u zeer bemint. Zie, dàt zou het beste middel zijn, dat gij mijne zuster huwdet, die een jaar jonger is dan ik, d. w. z. dus juist zoo oud als ik was, toen gij mij tot gade naamt. Nog een jaar later heeft mijne derde zuster denzelfden leeftijd bereikt, en dan kunt gij haar tot uwe derde vrouw nemen. Waarschijnlijk is de profeet daarmede tevreden, want er zijn slechts enkele gevallen, dat het aantal vrouwen meer dan drie of vier bedraagt. De profeet zelf en al de zieners, onze geestelijke en wereldlijke overheid gaan ons met een goed voorbeeld voor. Sommigen hebben twintig vrouwen, en velen zijn niet ongenegen, om er nog meer te nemen; doch van de leeken verlangt men dit niet, en daarom geloof ik, dat drie zusters voor u voldoende zullen zijn."

Franke viel als uit de wolken; dit had hij het allerminst verwacht, en hij vroeg haar daarom zeer verwonderd: »Bemint gij mij dan zoo weinig, dat gij mij zoo maar aan eene andere, ja zelfs aan twee anderen, wilt afstaan?"

»Hoe, heb ik u goed begrepen? Ik zou u willen afstaan? Gij schijnt met onze gewoonten nog niet bekend.

Wanneer gij de echtgenoot eener andere zijt, houdt gij immers niet op, de mijne te zijn. Wij beiden, en later wij drieën, hebben één man, en gij hebt drie vrouwen. Denkt gij, dat ik, als gij mijne zuster trouwt, u verlaten wil?"

»Toch niet,'' antwoordde Franke; »ik weet zeer wel, wat in dit opzigt de gewoonte is; doch ik dacht niet, dat gij u daarnaar zoo gemakkelijk kondt voegen. Ik dacht, dat gij mij hartelijk bemindet en u bedroeven zoudt, mij niet meer alleen te bezitten."

»Omdat ik u zoo zeer en zoo hartelijk bemin, ben ik voor uw geluk veel meer dan voor het mijne bezorgd, en omdat ik u op den regten prijs weet te schatten, daarom gun ik u aan geene andere, dan aan mijne zusters, en omdat ik weet, dat gij haar waardig zijt en haar zoo gelukkig zult maken, als gij mij hebt gemaakt, daarom stel ik u deze verbindtenis voor."

Een oud spreekwoord zegt: »Er valt mij een steen van het hart"; zoo was het ook met den wakkeren Franke, toen hij hoorde, hoe aartsvaderlijk en gemoedelijk zijne jonge vrouw over de zaak dacht; het kwam hem voor, alsof hij Lea en Rachel voor zich had. De jonge vrouw scheen het zoo volkomen met zich zelve eens te zijn, dat deze verdeeling van den man in twee of drie onderafdeelingen haar hoegenaamd geen verdriet veroorzaakte. Zoo iets was hem nog niet voorgekomen in Christelijke landen, uitgezonderd bij eene piëtistische secte in het schoone Zwabenland, wier leden wel niet met onderscheidene vrouwen huwen, maar het zeer betamelijk achten, zich van bijvrouwen te bedienen, die de wijze Salomo ook in zoo grooten getale er op nahield; en toen Franke verder over zijn toestand nadacht, moest hij zich onwillekeurig aan de Muhamedaansche volken herinneren, bij wie de vrouwen het insgelijks zeer behoorlijk vinden,

de liefde met meer vrouwen, ja, zelfs met vele vrouwen te deelen.

Daar nu de zaak zoo gelukkig uitviel, gevoelde Franke zich van een grooten last ontheven, en tevens gevoelde hij, dat zijne vrouw zeer gelukkig voor hem had gekozen, want hare beide zusters waren inderdaad regt schoone meisjes, en wat de overige eigenschappen betrof, behoefden zij ook niet bij hare zuster achter te staan; zij waren even vriendelijk, even beminnelijk, even goedhartig als deze, en Franke, die nog zoo even voor een dreigend onweder had gesidderd, zag zich op eenmaal alleraangenaamst in een leven als in een paradijs verplaatst.

Zijne jonge vrouw nam op zich, de zaak met hare ouders te bespreken; van hare zusters was zij zeker, ja, het scheen bijna, als had zij uit voorzorg met haar reeds over dit onderwerp gesproken, want toen zij hare toekomstige mede-echtgenooten hare hand en haar mond ten kus bood, zeide zij: »Uwe geheimste en heiligste verwachtingen zijn nu vervuld!" hetgeen vermoeden doet, dat deze verwachtingen reeds vroeger het onderwerp van een gesprek waren geweest.

Wat de ouders betrof, zoo maakten ook zij niet het allerminste bezwaar. De rijke dokter, de lieveling van den profeet, was hun een welkome schoonzoon niet slechts voor ééne dochter, maar zou het ook voor een geheel dozijn dochters zijn geweest. Eenige dagen na dit voorval legde Franke met zijne vrouw en zijne bruid een bezoek af bij den gouverneur, om hem bekend te maken, dat hij met God was te rade gegaan, en dat het hem was geopenbaard, dat de besluiten van den profeet door den Heer waren goedgekeurd.

LXVIII.

Inzegening van het nieuwe paar door den profeet. Ook Reyher huwt, op verlangen van den profeet, met meer vrouwen, doch laat deze vrouwen niet onder één dak wonen. De Zweden worden door Young met de meeste voorkomendheid in den staat der Mormonen opgenomen. Groote verscheidenheid onder de Duitschers, wat geloofszaken betreft.

Brigham Young behandelde de zaak allerernstigst. Geene de minste scherts, of iets dat daarnaar zweemde, kwam over zijne lippen. De echt is iets bij uitstek heiligs bij de Mormonen, mogelijk nog meer dan bij de volken, die de Christelijke godsdienst belijden, en zijne heiligheid wordt niet in het allerminst er door verminderd, dat de man meer vrouwen heeft. De beide zusters knielden voor den profeet; hij legde zijne handen zegenend op hare hoofden en sprak: »Het heeft den Heer behaagd, twee zusters tot één man te brengen; dit zij u een symbool van hetgeen uw pligt is; twee zusters zijn op het naauwst aan elkander verwant, zij moeten elkander *beminnen*, zoo als dit slechts *in zulk een graad van bloedverwantschap* mogelijk is. Nu zal een *nieuw* verbond u verbinden; gij zult *een* man beminnen en blijft, ofschoon zijne vrouwen, toch altijd zusters. Ik leg den zegen des Heeren op uw hoofd; moge hij u, daar gij met blijdschap de geboden des Heeren volbrengt, die gij door den mond van Zijn profeet verneemt, in overvloedige mate ten deel vallen!"

Met deze woorden liet Young den dokter en zijne beide dames vertrekken, die nu op gelijke wijze bij de andere

zieners de gebruikelijke visite gingen maken en vervolgens nog eenige andere bezoeken aflegden. Niemand waagde het, met haar den spot te drijven, en zelfs jonge mannen, die in zulke gevallen zich gaarne van dubbelzinnige uitdrukkingen bedienen, maakten volstrekt geene toespelingen op dit nieuwe huwelijk. Deze tweede echt werd zelfs ernstiger en waardiger behandeld dan de eerste. De bruiloftsfeesten duurden wel niet zoo lang als de vroegere, doch dat de profeet verklaarde, dat hij zelf het huwelijk had voltrokken, dit gaf in de oogen van allen er eene bijzondere wijding aan.

Hetzelfde wat Franke was overkomen, overkwam ook Reyher; ook hij werd, hoewel later, er aan herinnerd, dat het zijn pligt was, voor de vermeerdering van het getal der heiligen van de laatste dagen zorg te dragen. Hij vond nog minder zwarigheid in de zaak, dan Franke er in gezien had; daarentegen had hij weder niet zoo veel geluk van de zijde zijner vrouw, want deze, ofschoon niet tegen eene nieuwe verbindtenis, was niet in het bezit van twee schoone zusters, die zij haar echtgenoot kon aanbieden, en zoo kwam het, dat hij zelf moest kiezen. Hij deed het in den loop der twee volgende jaren nog tweemaal; daar hij echter met de vooroordeelen der Europeanen behebt was, waagde hij het niet, zijne nieuwe vrouwen met de oudere te doen zamenleven. Wel was hem noch iemand anders een geval bekend, dat verschillende vrouwen in ééne woning het haar man door twist en krakeel hadden bang gemaakt, maar Reyher gaf er toch de voorkeur aan, om daarvan niet eerst de proef te nemen, en hij kon te eerder zoo handelen, daar hij in de verschillende mijndistricten overal eene afzonderlijke woning, eene afzonderlijke huishouding had. Hij huwde ten tweeden male, toen zijne eerste spruit het levenslicht aanschouwde, en hij deed dit met toestemming zijner gade.

De drie Zweden vonden bij Brigham Young eene zeer liefderijke ontvangst. Zoo als bekend is, hebben de Mormonen hunne zendelingen bijna in alle landen, ten minste voor zoo ver er Germaansch element in het volk aanwezig is. Hunne werkzaamheid strekt zich van de Noordkaap tot aan de Adriatische zee, en van de monden van den Rijn tot aan die der Newa uit; hier zijn het intusschen geene Russen, die zij zoeken aan te werven, maar het zijn de bij de Oostzee wonende Duitschers en Zweden, die zij voor hun genootschap trachten te winnen. De Rus schijnt weinig te denken over godsdienstige onderwerpen; hij houdt er van, dat een ander voor hem denkt, en wat zijn geestelijke, de Pope, hem zegt, is in zijn oog het eenige ware. Niet zoo is het met de volken, die van Germaansche afkomst zijn, zooals met de Anglosaksers, Noormannen en Zweden, met de Hollanders, Friezen en Denen en met de overige Duitschers, tot Zwaben en Zwitserland toe; de overige Zuidelijk en Oostelijk wonende Duitschers, de Beyerschen, de Tyrolers en Stiermarkers zijn insgelijks weinig geneigd tot denken, en ook in hun oog behelst alleen datgene, wat de geestelijkheid hun zegt, waarheid, terwijl de meer levendige Noordlanders zelven denken. Het is eigenlijk verkeerd, de Noord-Duitschers van de Zuid-Duitschers op de genoemde manier te onderscheiden, althans het woord »levendig" te gebruiken, want levendig zijn de Oostenrijkers mogelijk in veel hooger graad dan de Noord-Duitschers; zij bezitten eene opgeruimdheid, die hen vatbaar maakt, om buitengewoon gelukkig te zijn; zij zijn de vrolijkste menschen in een gezelschap, zij zijn bij uitstek gastvrij en zeer voorkomend, vooral jegens vreemdelingen; men zal dan ook niet ligt vrolijker en gelukkiger dagen doorbrengen, »dan bij het lustige volk der Fayaken, waar het altijd Zondag is, en waar het braadspit altijd boven het vuur draait";

doch zoodra er sprake is van de godsdienst, houdt hunne gemoedelijkheid op; zij willen daarvan niets weten, en het wordt hen bang om het hart, als zij daarover moeten spreken; daarom vindt men ook van de Oostenrijkers naauwelijks één onder de Mormonen, en deze is dan zeker geen Katholiek. Van de Tyrolers vindt men even min iemand onder hen; daarentegen heeft het schoone Frankenland een vrij aanzienlijk contingent geleverd, dat het Papismus uit de grootendeels Protestantsche staten van Anspach en Beireuth enz. geheel heeft verdreven.

Al deze Protestantsche Germanen zijn onder de Mormonen vertegenwoordigd en bevinden zich daarbij zeer wel, daar zij over onderwerpen van de godsdienst mogen denken en, weinige leerstellingen uitgezonderd, zich eene godsdienst naar eigen goedvinden scheppen kunnen. Het is hun niet verboden, den Bijbel te lezen, en zij mogen over de leerstellingen, die er in voorkomen, in gezelschappen spreken, alsmede er over disputeren en den raad van den profeet gaan inwinnen, Doen zij dit laatste, dan matigt deze zich, als een andere Paus, eene beslissende stem toe, want hij is onfeilbaar, hij is door God verlicht, en hij kent door deze verlichting het eenige ware. Daar dit nu mogelijk niet naar ieders smaak is, en tevens niemand verpligt is, de beslissing van het opperhoofd te gaan verzoeken, laten zij de vraag liever rusten en bevinden zich daarbij mogelijk beter, althans niet slechter, dan wanneer zij het eenige ware uit den mond van hun door God verlichten profeet vernemen.

XLIX.

De stad der Mormonen en hare inrigtingen. Indruk, dien zij op den aanschouwer maakt. Gebrek aan hout, om te bouwen. Ontwerpen voor den bouw van een tempel en van een paleis voor den profeet. IJzeren balken. Hoe de profeet over de Noord-Amerikaansche republiek denkt.

Het jaargetijde was intusschen reeds zoo ver gevorderd, dat het voor Fellenberg zeer gevaarlijk zou geweest zijn, zijne reis verder voort te zetten, en zoo nam hij dan de uitnoodiging van den gouverneur aan, om den winter over te blijven in de stad der Mormonen. Gedurende dezen tijd gelukte het hem, den toestand van den jeugdigen staat naauwkeurig te leeren kennen. Vooreerst had hij gelegenheid, den aanleg der stad nader in oogenschouw te nemen, waarvan wij reeds vroeger een denkbeeld poogden te geven, en die gedurende zijne afwezigheid en zijn oponthoud onder de goudgravers aanmerkelijk vergroot was. Het plan, waarnaar men was te werk gegaan, was hetzelfde gebleven en mogt den naam dragen van op eene groote schaal te zijn uitgevoerd; wel was de indruk, dien de buitengewoon breede straten en de weinige, meestal uit ééne verdieping bestaande huizen maakten, niet zeer opwekkend, doch het getal inwoners was, sedert Fellenberg haar verlaten had, derhalve in een tijdsverloop van anderhalf jaar, van 8,000 tot 16,000 geklommen, en de stad is zoo gebouwd, dat zij een half millioen kan bevatten. Voor deze menigte is de noodige ruimte afgepaald; zoo velen zullen eenmaal daar kunnen wonen; dan zullen de huizen vier verdiepingen hoog worden, en

dan zullen de straten wel altijd zeer breed, d. w. z. zeer fraai, maar geenszins *te breed* zijn.

Het moet in het oog vallen, dat ieder vierkant, dat door palen is afgezet en eenmaal huizen zal bevatten, zeer zorgvuldig omheind is. Van de hoogten rondom de stad beschouwd, maakt deze omheining een aangenamen indruk, want bij dit gezigt denkt men onwillekeurig aan de ordelijkheid en vlijt der bewoners. En inderdaad, er behoort vlijt toe, om in een land, dat zoo arm aan hout is, omheiningen te maken en te onderhouden.

Dit gebrek aan hout belemmert ook eenigermate het bouwen van huizen; het ontbreekt er namelijk aan groote boomen, die balken zouden kunnen opleveren. Boomen, die 30 tot 40 voet hoog worden, vindt men er wel genoegzaam, doch uit een boom, die 40 voet lang is, kan men nog geene balken van 40 voet lang zagen; dien ten gevolge kunnen ook de huizen hier niet meer verdiepingen hebben, want de zwakke zolder zou voor de bewoners eener tweede verdieping geene genoegzame veiligheid opleveren.

Voorloopig is echter het ongerief, daardoor veroorzaakt, niet groot. Eene woning, die gelijkvloers is, is altijd gemakkelijker en geschikter, dan elke andere, die men in de hoogte heeft gebouwd, en zoo lang het niet aan grond ontbreekt, zou men het bijna dwaas kunnen noemen, aan meer verdiepingen te denken ; maar de profeet zou toch gaarne een prachtigen tempel des Heeren, een groot raadhuis, een paleis voor zijne vrouwen willen hebben ; daarover had hij reeds lang ernstig gedacht en wederom was hem Reyher een welkome raadsman. Op de vraag, hoe men in het gebrek aan hout zou kunnen voorzien, zeide Reyher: »Niets is gemakkelijker dan dit; men behoeft immers de balken slechts van ijzer te gieten."

»Dat zou een fraaije last worden," antwoordde Brig-

ham hierop. »Onder een dozijn zulke balken zouden al onze huizen tot puin vergaan."

Reyher bragt hem onder het oog, hoe verkeerd zijne zienswijze in dit opzigt was, en zette hem in het breede uiteen, hoe men, als men op eene verstandige wijze gebruik maakte van ijzeren balken, daarmede zeer goede huizen kon bouwen. Brigham begreep dan ook weldra, dat Reyher gelijk had, en de groote plannen, die hij koesterde, schenen hem nu wel uitvoerbaar toe; in zijne verbeelding zag hij zijn tempel en zijn paleis zoo goed als klaar; slechts ééne zaak bekommerde hem nog, namelijk, hoe hij een genoegzaam aantal arbeiders zou bekomen; deze zwarigheid gaf hij dan ook te kennen bij gelegenheid dat hij over het bouwen van een tempel en een paleis met Fellenberg en Reyher een gesprek hield, en hij toonde zich toen zeer ontevreden over de bestaande orde van zaken.

»Ziet, mijne vrienden," zoo sprak hij, »wij geven allen voor, hier in Noord-Amerika eene groote republiek uit te maken, die zamengesteld is uit vele kleine republieken. Dit zou nu in menig opzigt zeer goed zijn, doch daar in eene republiek ieder den ander gelijk is, zoo wil zich niemand door anderen iets laten zeggen. Gij zijt immers in de Oostelijke staten geweest, en waarschijnlijk lang genoeg, om de onhoudbare betrekking tusschen vrijen en dienstbaren te kunnen opmerken. De rijkste man moet het zich laten welgevallen, met zijne dienstbaren aan ééne tafel te eten, en hoe meer bedienden hij heeft, des te slechter wordt hij bediend; hij moet al zijne onderhoorigen op denzelfden voet onderhouden als zijne familie, hij moet hun voor loon veel geld betalen, en hij heeft toch *slechts helpers*, *geene bedienden*. Ieder staat volkomen gelijk met zijn heer en doet *slechts zoo veel als hij zelf wil*. Het gevolg van deze geheel onhoudbare betrekking is de

menigte der Negers, die in de Noordelijke staten der Unie als slaven worden gehouden, en die een even zeer veracht menschenras zijn als de Duitschers, doch zich in deze verachting gelukkig gevoelen en geene verandering in hun lot begeeren, terwijl zij het zelfs voor onnoodig houden, op eene gelijkstelling met hunne heeren aanspraak te maken; van daar, dat zij, terwijl hun heer aan tafel zit, achter hem staan en hem bedienen, ook niet aan tafel eten, zelfs niet nadat hun heer is opgestaan, maar zich in den een of anderen hoek van de keuken behelpen, waar zij als zulke verachtelijke schepselen ook behooren.

»Maar dit is weder volstrekt niet republikeinsch. Wanneer de gelijkstelling van alle menschen een kenmerk der republiek is, dan moeten de kleurlingen even goed geacht worden als de blanken, en in dit geval bevinden wij ons weder in de oude verlegenheid; wij hebben dan geene dienstbaren meer, zelfs geene zwarten en ook geene Duitschers."

L.

Young vergelijkt de Noord-Amerikaansche Unie met de republieken van den ouden tijd. Toestand der zwarten en Duitschers in Amerika. Wie van Duitschland naar de Unie verhuist, en waarom dit geschiedt.

»Dit heeft mij op de gedachte gebragt," vervolgde Young, »dat onze republikeinsche inrigting, zoo als zij tegenwoordig is, een *onding* is. Geen mensch doet uit

eigene beweging meer dan noodig is, om zijne maag te vullen. Dit is nu echter zeer verschillend; de een wil zijne maag met gerookte beerenhammen, oesters, Madera- of Portwijn, de ander wil haar met maïs-brood en varkensham vullen. Heeft men dit verkregen, dan werkt men niet langer.

»Zal er iets groots tot stand gebragt worden, *dan moet de mensch moeten*. Dwang is iets noodzakelijks; zonder dwang zal er niets gemeenschappelijks gedaan worden. Dwang, die van één persoon uitgaat, is het, waardoor men groote dingen in het leven kan roepen. En daarbij moet komen discipline. Zonder discipline kan er noch een veldslag geleverd, noch een kanaal of een spoorweg aangelegd worden.

»Nu heb ik reeds dikwijls nagedacht over de tegenstrijdigheid, die zich bij ons dagelijks opdoet. Men spreekt van menschenregten, en laat die dikwijls niet genieten, wanneer men meent, dat men zich daaraan ongestraft kan onttrekken. Men wil iets groots tot stand brengen, en heeft geene handen daartoe. Men huurt voor groote sommen gelds helpers, en deze doen slechts datgene wat zij willen, en zij doen het slechts zoo lang zij willen. Wat is dat voor eene republiek?

»In oude tijden had men ook republieken, en zij waren de magtigste staten. Ieder burger was den ander gelijk, en juist dezelfde staatsinrigting had men als bij ons, die wij met den naam van republiek bestempelen. Maar ziet, al deze republieken met hare vrije burgers hielden slaven; dit waren eensdeels hunne krijgsgevangenen, anderdeels kinderen van slaven of verbannenen, het waren gekochten. Deze deden al het werk, en zij *moesten!* De arbeid was goedkoop, want hij kostte niets dan de voeding der slaven; de vrije burger was niets anders dan soldaat; de slaaf behoefde niet ten strijde te

trekken; de burger moest vechten en al het overige werd voor den slaaf overgelaten of hem opgedragen.

»Wij hebben hier voor eene republiek in het algemeen alles, wat daarvoor vereischt wordt. Ieder is een vrij man; ieder is geregtigd, om datgene te worden, wat onder ons het hoogste en voornaamste is; er is niemand, van wien men zou kunnen zeggen: deze kan geen hoofd eener gemeente, geen ziener, geen profeet worden. Wanneer de Heer Zijn licht op zijn hoofd laat nederdalen, dan kan hij eenmaal mijne plaats innemen, gelijk ik zelf in mijne jeugdige jaren eene zeer ondergeschikte betrekking bekleedde, totdat de Heer mij verlichtte en mij bekwaam maakte, om Zijn woord te verkondigen.

»Deze gelijkstelling is een wezenlijk kenmerk der republiek. Een tweede kenmerk is, dat ieder even veel bezit; ieder heeft zoo veel land, als overvloedig voldoende is, om hem en zijn talrijk gezin te voeden. Ieder is derhalve onafhankelijk, zoo als het in eene republiek zijn moet; — doch nu komt het kwaad: ieder moet zijn eigen land zelf bebouwen, wanneer hij wil eten, en daar niemand veel trek in het werken heeft, zoo werkt ieder — ik kom hier weder op het punt, van waar ik uitging — zoo werkt ieder slechts zoo veel als hij wil.

»Waarom derhalve, wanneer wij iets groots verrigten en werkelijk eene republiek naar het voorbeeld der ouden hebben willen, waarom schaffen wij ons dan geene slaven aan?"

»Omdat dit niet overeenkomstig den tijd is, waarin wij leven," antwoordde Fellenberg; »omdat onze beschaving, onze zedelijkheid ons de gelijkheid en de gelijkstelling der menschen leeren en omdat het niemand betaamt, een ander van zijne persoonlijke vrijheid te berooven."

»Waarom denken dan de bewoners van de Noordelijke

staten der Unie ook niet zoo over *de kleurlingen* en *de Duitschers?*" vroeg Brigham Young. »Deze bewoners der Unie houden zich zeker voor even zedelijk en beschaafd als gij, en verachten toch den zwarte en den Duitscher, zoodat zij beiden niet als hunne gelijken beschouwen."

»Wat de zwarten betreft, zoo is de wijze, waarop men hen behandelt, eene eeuwige schandvlek voor de bewoners der Unie, zij mogen zoo hoog van de vrijheid opgeven, als zij willen; wat de Duitschers aangaat, zoo hebben deze zelven daarvan de schuld. Vooreerst moet gij bedenken, dat die Duitschers, welke gij in de Unie aantreft, in den regel vlugtelingen, dieven, misdadigers en ledigloopers zijn, die meenen, dat zij slechts hierheen behoefden te komen, om het goud op de straat te vinden. Zij zijn dom genoeg, om te gelooven, dat men hun land en zaaikoren, gereedschap en vee zou geven, en zij vinden zich spoedig genoeg op de verschrikkelijkste wijze teleurgesteld. Wanneer nu hun laatste cent is uitgegeven, keeren zij tot hun vroeger bedrijf terug; de dief grijpt naar zijn breekijzer, de luije daglooner naar zijne bijl, de liederlijke handwerksman naar het werktuig, waarmeê hij vroeger den kost verdiende. Maar dit alles is intusschen niet zeer geschikt, om de achting voor de Duitschers te doen toenemen.

»Wanneer zulk een Duitscher zich echter in het stadium bevindt, dat hij weder *moet* arbeiden, *om te kunnen leven*, dan is hij nog altijd de bruikbaarste van allen; doch gij hebt volkomen gelijk, gouverneur, wanneer gij zegt: *hij moet moeten*, want slechts wanneer hij gedwongen wordt, arbeidt hij; en daar al deze lieden tot de laagste standen behooren, hebben zij hunne krachten als arbeiders leeren gebruiken, en daarom waardeert men de verachte Duitschers toch ten minste als arbeiders en heeft slechts voor

hen geene achting, die werkelijk medelijden verdienden, ik bedoel namelijk de staatkundige vlugtelingen en de idealisten, die zich een Utopië in hunne gedachten hadden gevormd; die verjaagd werden door hen, wier voorregten zij aantastten, en die, ongeschikt als zij zijn om met hunne teedere, blanke handen den kost te verdienen, van gebrek en ellende moeten wegkwijnen.

»Zoo heb ik te Nieuw-York referendarissen gezien, die niet spoedig genoeg assessors, raden, die niet spoedig genoeg presidenten, en leeraars, die niet spoedig genoeg professoren en rectoren van gymnasiën, advocaten en geneesheeren, die niet spoedig genoeg justitie- en geheimraden geworden waren; ik heb opgemerkt, hoe zij, in goed vertrouwen op hunne kundigheden, de vaste hoop koesterden, dat zij hier weldra de hoogste betrekkingen in den staat zouden bekleeden, terwijl zij niet eens, wat een eerste vereischte daartoe is, de Engelsche taal vlug konden spreken; ik heb opgemerkt, hoe zij van trap tot trap afdaalden, in het eerst slechts assistenten van een regter, van een advocaat, van een dokter wilden worden; hoe zij later zouden tevreden geweest zijn, wanneer zij met copiëren hun brood hadden kunnen verdienen; en ten slotte heb ik gezien, hoe juist deze menschen, daar het hun aan de noodige kracht ontbrak, om de bijl en den schop te hanteren, op eene chaussée onder een hoop steenen zaten en de straat maakten.

»Ik heb vernomen, hoe deze en gene, door de verhevenste gedachten bezield, artikelen had geschreven, om die in het eene of andere dagblad van Nieuw-York te doen drukken, hetgeen intusschen niet kon geschieden, omdat deze gedachten veel te subliem waren voor eene republiek, zoo als men die in Noord-Amerika vindt, waar ieder den mond vol heeft van gelijkheid en niemand er aan gelooft; waar de man, die over een half millioen dol-

lars te beschikken heeft, niet geacht wordt door hem, die een geheel millioen bezit, terwijl de eerste op zijne beurt weder met de grootste minachting nederziet op den armen stumper, die niet meer dan een paar maal honderdduizend dollars heeft. Deze artikelen werden dan ook niet gedrukt, daar geen redacteur daarvoor het geringste honorarium wilde betalen. Ja, pamphletten, waarin men hooggeplaatste en rijke personen hekelt en lastert, die er iets voor over hebben, om te verhinderen, dat zij niet in het licht verschijnen, dergelijke stukken zouden betaald zijn geworden, doch daartoe waren die ongelukkigen en gebreklijdenden niet in staat, en zoo moesten zij dan hunne toevlugt nemen tot het straatwerkersberoep.

»Dezulken zijn beklagenswaardig, zulke Duitschers zullen ook niets onbehoorlijks doen; de overige leegloopers en schoften geef ik u cadeau; als zij in Duitschland zoo *hadden willen arbeiden*, als zij hier *moeten*, om in hun levensonderhoud te voorzien, dan hadden zij in hun vaderland veel meer kunnen verdienen. De houthakker, de opperman, die hier een dollar verdient, bekomt daar wel niet meer dan de helft, maar de arbeider hier heeft, daar de noodwendigste levensmiddelen zeer duur zijn, bijna zijn geheelen dollar daarvoor noodig, ja, hij moet zich alle *moeite* geven, om zoo veel over te houden, dat hij des Zondags, wanneer hij geen werk heeft, ook iets bezit, om zijn honger te stillen, terwijl de arbeider, die in Duitschland slechts een halven dollar zou verdiend hebben, hiervan toch zeer gevoegelijk de helft kon overgehouden hebben, wanneer hij dit gewild had. Deze menschen verdienen geen medelijden; wij misgunnen ze u niet, en Duitschland kan zich geluk wenschen, dat het van hen ontslagen is."

»Wanneer echter de door u genoemde ongelukkigen werkelijk mannen van gewigt en beteekenis zijn, waarom

bleven zij dan niet in Duitschland, om hunne krachten te wijden aan het welzijn van hun vaderland?" vroeg Brigham Young.

»Omdat zij ongeduldige dwazen waren; omdat zij den tijd niet konden afwachten, deels om zelven rijp te worden, deels om door hunne positie in de maatschappij invloed te verkrijgen. Elk ding wil zijn tijd hebben; de vrucht volgt wel onmiddellijk op den bloesem, maar de bloesem is nog niet de vrucht; deze heeft tijd noodig, om te wassen, zoet te worden en te rijpen. De bloeitijd is niet de tijd der rijpe vrucht. Duitschland heeft groote mannen gehad, die zijne welvaart krachtig hebben bevorderd, veel meer dan men in het buitenland weet; de Duitsche natie is de beschaafdste van den geheelen aardbodem; ik zeg dit met volle overtuiging en blijf bij mijn gevoelen, al denk ik ook aan Engeland en Frankrijk; de overige natiën komen volstrekt niet in aanmerking, zoodra wij deze drie hebben genoemd, maar de Duitsche natie staat hooger dan de beide anderen [1]), want de Engelschman is ruw, onbeschaafd en tiranniek."

»Ja, de Engelschen zijn slechte honden!" riep Brigham Young toornig uit; »zij hebben de vrijheid van het Amerikaansche volk aan banden willen leggen. Vloek over hen!"

---

1) Men vergete niet, dat de schrijver — zelf een Duitscher — hier een Duitscher sprekende invoert.

LI.

Fellenberg zoekt in korte trekken de drie volken te karakteriseren. Waarom Duitschland nog niet éen groote staat is. Over de beide verschillende natiën, de Germanen en de Duitschers. De republieken in Duitschland en hare maatschappelijke inrigtingen.

De Duitscher kon deze losbarsting van toorn naauwelijks begrijpen, doch hij zeide hierover niets, maar zocht slechts zijne meening te motiveren, door te kennen te geven, dat zelfs de voornaamste Engelsche staatslieden, al verstonden zij ook Grieksch en Latijn, nogtans geene de minste kennis hadden van de zeden, de gebruiken en den regeringsvorm van andere volken, en zich de zonderlingste voorstellingen vormden van de natuurlijke gesteldheid van hun grond. Hij voerde aan, dat alle standen der maatschappij in Engeland eene onverdraagzaamheid aan den dag leggen, zoo als die naauwelijks in Spanje of Italië wordt gevonden. Hij beweerde verder, dat de Franschen veel beleefder, doch geenszins beschaafder, wetenschappelijker of krijgshaftiger waren dan de Duitschers, en dat, wat hunne geschiktheid en bedrevenheid betreft, de Duitsche arbeiders in beide landen bij voorkeur gezocht zijn. Zoo bestond er dus eigenlijk volstrekt geene reden, om de Duitschers te verachten, behalve alleen dáárom, dat zij nog altijd geene eenheid vormen; dat zij geene Duitsche, maar koninklijk–Saksische, keurvorstelijk–Hessische of hertogelijk–Nassausche harten hebben, en dat plus minus 30 vorsten en eenige belagchelijke republieken het gebied der grootste en magtigste natie onder elkander verdeelen. Doch dat niet één magtig vorst

zich boven allen verhief en alleenheerscher werd, dit kwam van de eerlijkheid dezer vorsten, die geen goed van anderen zich wilden toeëigenen; en dat Duitschland niet door verdragen één groot rijk wordt, dat komt door de politiek van de naburige staten, die *één magtig* Duitschland *vreezen,* daar het dan grooter en magtiger zou zijn dan zijne naburen.

In dit alles was niets, wat Duitschland in de oogen van anderen verachtelijk kon maken, en Fellenberg geloofde, dat hij, de gouverneur, wanneer hij openhartig zou spreken, bekennen moest, dat hij onder die Mormonen, welke uit Duitschland waren gekomen, juist de gegetrouwste aanhangers en de voortreffelijkste menschen telde.

»Ja, ja," antwoordde Brigham, »daarin hebt gij gelijk, en ik wil mij ook niet over u beklagen, maar wij maken bij dit alles een zeer groot onderscheid tusschen Duitschers en Germanen. Diegenen, welke gij beschrijft, zijn de Germanen, en diegenen, welke ik meen, zijn de Duitschers, dat zijn immers twee geheel verschillende natiën."

»Neen, gouverneur!" antwoordde Fellenberg glimlagchend, »zij behooren niet tot verschillende natiën, zij gedragen zich slechts zeer verschillend, zoo als men dit immers overal aantreft; onder elke kudde vindt men schurftige schapen, en de goede herder zondert hen af van de overigen, opdat zij de kudde niet aansteken. Naar deze schurftige schapen beoordeelt gij de kudde. Kom slechts naar Duitschland en zie de menschen en de landstreken, de heerlijke bosschen, de trotsche bergen, beschouw dit alles, en gij zult spoedig zeggen, dat Duitschland een schoon land, en de Duitsche natie edel en verheven is, en gij zult verzoend zijn en niet langer onderscheid maken tusschen Duitscher en Germaan."

»Het kan wezen," antwoordde Young; »reeds omdat gij uw vaderland zoo warm verdedigt, hebt gij aanspraak op mijne hoogachting. Doch zeg mij nu," vervolgde hij, »hoe is het met uwe republieken in Duitschland gesteld? Houden deze ook geene slaven? Ik zou gaarne voor onze jeugdige republiek een voorbeeld hebben uit den tegenwoordigen tijd, want eene republiek zonder slaven kan ik mij om de reeds aangevoerde reden moeijelijk denken."

»Neen," antwoordde Fellenberg, »deze kleine Duitsche republieken, waarvan men er in vroegeren tijd wel honderden vond, hebben wel in vele opzigten de republieken van het oude Griekenland tot model gekozen, maar slaven houden zij toch niet."

»Nu, wie verrigt dan het werk?"

»Wel, gouverneur! de arme lieden. De rijken arbeiden niet, maar de armen zijn, om in hun levensonderhoud te voorzien, wel genoodzaakt om te werken."

»Doch hoe kan men armen hebben in eene republiek, waarin toch allen gelijk zijn, zoowel in rang als in vermogen?"

»Gij vervalt hier weder in de dwaling, die gij reeds straks uitspraakt; gij houdt allen voor even welvarend en van gelijken rang, doch dit is geenszins het geval!"

»Nu, dan zijn die staten ook geene republieken."

»O ja, dat zijn zij wel, en wel geheel in denzelfden zin en naar het voorbeeld der grootste onder de oude republieken, naar het voorbeeld van Rome, en daar vond men wel degelijk verschil van stand. Het volk, het plebs, had het voorregt, geen voorregt te hebben; de ridders waren datgene, wat wij adel noemen; uit dezen adel werden de senatoren, de consuls verkozen, en slechts zelden gebeurde het, dat een uit het volk zich tot deze waardigheid verhief, en dit was in het algemeen niet anders mo-

gelijk dan door oorlog. De soldaat kon zich onderscheiden, en het was mogelijk, dat hij daardoor tot den rang van bevelhebber klom en later ook eens bij eene vacature de betrekking van consul bekwam; meestal echter vond dit niet plaats, en een senator kon hij nimmer worden. Nu hadden de Romeinen wel slaven, maar hunne arme burgers, het plebs, moesten toch arbeiden; eene gelijkstelling van stand bestond er dus niet, en evenmin gelijkheid van bezittingen; het is ook een onding, het is eene onmogelijkheid.''

»Hoe?'' sprak de gouverneur hoogst verwonderd; »dit zegt gij hier in het land der Mormonen, waar gij toch voor uwe oogen ziet, dat gelijkheid van bezitting allezins mogelijk is.''

»Voor een korten tijd, ja,'' sprak Reyher, die zich tot hiertoe weinig in het gesprek had gemengd, »doch op den duur is zij niet mogelijk, gelijk het voorbeeld der groote republiek Rome genoegzaam bewijst. Er werd daar herhaalde malen tot eene verdeeling besloten; de burgers kregen allen even veel landerijen, even veel vee, en de ridders moesten van het hunne aanzienlijke hoeveelheden afstaan; maar reeds binnen weinige dagen kwam er weder verandering in die toestand. Hij, die voor drie of vier paar sandalen eenige onsen zilver of eenig vee had bekomen, was daardoor terstond weder rijker dan zijn buurman, en op dezelfde wijze ging het met alles, zoodat de gelijkheid van bezittingen even spoedig weder verdween, als zij was ingevoerd. Het is ook volstrekt geen geluk, wanneer alle menschen in een staat even veel bezitten; het natuurlijke gevolg daarvan is, juist datgene, wat wij hier in den staat der Mormonen waarnemen, gebrek aan arbeiders. Bijaldien hier geene gelijke verdeeling van bezittingen was ingevoerd, zou er weldra van zelf een arbeidersstand ontstaan, en wij hadden dan

niet noodig te wenschen naar slaven, en evenmin behoefden wij dan groote werken onuitgevoerd te laten, hoe gaarne wij die ook zouden ondernemen."

»In dit opzigt hebt gij mogelijk gelijk," antwoordde Brigham Young, »en ik zie ook wel in, dat wanneer uwe republieken zonder slaven en zonder gelijkheid van bezitting bestaan, deze beide instellingen niet volstrekt noodzakelijk zijn. Gelijkheid van stand vindt men echter ongetwijfeld in die republieken."

»In het algemeen niet," hernam Reyher. »Men vindt daar menschen, die zich voor veel beter houden dan de overigen. Zij noemen zich wel geene ridders, zoo als de oude Romeinen, maar zij noemen zich patriciërs en gelooven, dat zij van veel beter, veel edeler bloed afstammen, dan het plebs, dat men ook wel de burgerij noemt, en dat ook nog onder zich zelven onderscheid maakt. De burgerstand is namelijk verdeeld in meer bevoorregten, die zich erfgeregtigden noemen, en in minder bevoorregten, die men kortweg burgers noemt. De eersten hebben huis en erf en het regt, om een ambacht uit te oefenen, van den vader geërfd en kunnen deze erfenis weder aan anderen vermaken ; de laatsten hebben zich slechts ingedrongen, hebben niets geërfd, hebben ook weinig of geene regten, en bij verkiezingen mogen zij geene stem uitbrengen. De meest bevoorregte klasse is echter die der patriciërs, die in het algemeen als eene hooger staande beschouwd wordt en er aanspraak op maakt, dat zij alleen kan regeren, terwijl zij de enkele gedachte, dat een ander zich even verstandig als zij zou wanen, reeds als een ingrijpen in hare regten beschouwt. In de handen dezer menschen berust de rijkdom, en daardoor de magt, en wel in zulk eene mate, dat zij steeds datgene doen wat zij slechts willen. Zij hebben zich met elkander vooraf verstaan over het doordrijven van de eene of andere

zaak, en nu wordt deze, ten gevolge van hun rijkdom, met kracht en magt doorgedreven, men moge er van zeggen, wat men wil; daarom kan men met regt beweren, dat er nergens grootere tirannie gepleegd wordt dan juist in deze vrije staten. Zij geven een bewijs van het ongeluk des volks in eene republiek in het klein, zoo als Amerika hetzelfde bewijs levert in het groot. Zeker is het volk er nergens ongelukkiger aan toe, dan hier."

LII.

Brigham Young deelt zijne gevoelens mede over de slavernij, de afschaffing er van en de gevolgen, die dit zou hebben. De wijze, waarop de slaven worden behandeld. Of het mogelijk is, het houden van slaven te verdedigen. Waarom de Engelschen den slavenhandel hebben afgeschaft, en of dit in de gevolgen zegenrijk is geweest.

De gouverneur was door hetgeen Reyher had gezegd nadenkend geworden; hij gaf zich echter nog geenszins gevangen, maar hervatte: »Gij hebt beiden gelijk, voor zoo ver het de Noordelijke staten betreft; gij hebt evenwel ongelijk ten opzigte van de Zuidelijke staten der Unie. In de laatstgenoemde vindt men geen schuim en uitvaagsel van het volk, en op lange na niet zoo veel fielten als in het Noorden. Daar vindt men eene gelijkmatige verdeeling van bezittingen; het land is bewoond door rijke planters; de steden zijn bevolkt met rijke kooplieden of met fabriekanten, en slaven zijn het, die het werk verrigten, zoodat daar ook iets groots kan tot stand ge-

bragt worden, om welke reden ik moet verklaren, dat de Zuidelijke staten gelijk hebben, dat zij zich verzetten tegen de afschaffing der slavernij. Doch dit daar gelaten, zijn zij ook nog geheel buiten staat, hunne landerijen te bearbeiden, wanneer zij geene slaven mogen houden. Slechts de Neger of de Indiaan, die in een tropisch klimaat geboren en opgevoed is, is bestand tegen den invloed van het klimaat, en kan het zoowel onder de brandende zonnestralen als onder de tropische regenbuijen uithouden."

»Gij zult uwe stelling toch niet kunnen volhouden," meende Fellenberg; »slavernij is iets, wat met de denkbeelden van den tegenwoordigen tijd geheel in tegenspraak is. De manier, waarop de slaven worden behandeld, is ook zoo afschuwelijk, dat reeds daarom de slavernij onvoorwaardelijk moet worden afgeschaft."

»Gij spreekt als de blinde over de kleuren; gij kunt onmogelijk lang in de Zuidelijke staten verkeerd hebben, want anders zoudt gij de zaak geheel anders beschouwen. De Neger wordt gekocht, de Neger is een deel der bezitting, en slechts een gek kan zijne bezitting met opzet in waarde doen dalen; de Negers zijn de levende inventaris op de plantaadjes, even als runderen en schapen dit op de landgoederen zijn. Welke grondeigenaar is dwaas genoeg, om door overmatige inspanning, door slecht voeder, door veel slagen zijn vee te ruïneren? Geheel op dezelfde wijze moet gij de Negers beschouwen. De eigenaar verlangt hunne krachten voor zijn werk, maar hij zoekt die krachten ook zoo lang mogelijk te onderhouden, opdat zij niet in waarde verminderen; hij geeft hun ook gelegenheid, om hunne neigingen en driften te bevredigen; hij veroorlooft hun te trouwen, om zijn veestapel te vermeerderen, zonder geld te behoeven uit te geven."

»Ja," zeide Reyher met verontwaardiging, »hij zelf

zorgt daarvoor dikwijls en verkoopt soms zijne eigene kinderen als slaven aan een ander. Neen, gouverneur, de slavernij is iets verschrikkelijks en kan in geen enkel opzigt geregtvaardigd worden."

»Toch wel," meende de gouverneur, »nog in twee opzigten. Het is namelijk eene bewezen daadzaak, dat de plantaadjes van rijst, tabak, suikerriet en katoen in het algemeen niet door Europeanen kunnen bebouwd worden, en daaruit volgt, dat de Zuidelijke staten der Unie òf moeten ten gronde gaan òf slaven houden. Ten andere valt het niet te ontkennen, dat de Negers niet alleen als slaven veel gelukkiger leven dan in Afrika, hun vaderland, maar dat zij ook dáárdoor, dat men hen, die krijgsgevangen zijn, van hunne hoofdlieden koopt, in het leven blijven, terwijl zij anders geslagt en vermoord zouden worden."

»Tegenwoordig echter worden er oorlogen gevoerd, om gevangenen te maken en ze te verkoopen," zeide Reyher.

»In 't minst niet," antwoordde de gouverneur; »leest slechts de reisbeschrijvingen van den laatsten tijd, dan zult gij zien, dat midden in Afrika, in die streken, welke zeer bevolkt en vruchtbaar zijn, onafgebroken de vreeselijkste rooftogten gehouden, de ontzettendste verdelgingsoorlogen gevoerd worden, terwijl het volstrekt onmogelijk is, de krijgsgevangenen naar de slavenmarkten in de nabijheid der zee te brengen. Deze vreeselijke verdelgingsoorlogen worden dus niet gevoerd, om slaven te maken en deze dan te verkoopen, maar vinden alleen hun oorsprong in het bloeddorstige karakter van dat verwaarloosde menschenras, en elke aankoop van een slaaf redt een mensch het leven."

»En wat zegt gij van de verschrikkelijke wijze, waarop de slaven op de schepen behandeld worden?" vroeg Fellenberg.

»Ik geloof, dat hierop zeer gemakkelijk is te antwoorden. De Engelschen hebben den slavenhandel afgeschaft, niet uit menschlievendheid, want zij zijn onmenschen — dat bewijst de behandeling hunner kinderen in de scholen; dat bewijst de behandeling der kadetten en matrozen op zee, der soldaten op het land; dat bewijst hunne geforceerde rekrutering, een door de regering voortdurend geautoriseerde menschenroof, die altijd met eenige moorden eindigt. — Foei! Zij hebben den slavenhandel afgeschaft, om het tropische gedeelte van Amerika, om Spanjaarden, Portugezen, Franschen en de bewoners der Zuidelijke Vereenigde Staten te ruïneren en daardoor hunne Indische bezittingen in waarde te doen stijgen. Met dit doel hebben zij honderde van schepen gewapend, die in alle zeeën kruisen, om op slavenschepen jagt te maken. Het natuurlijke gevolg hiervan is, dat de waar al duurder wordt, naarmate zij moeijelijker is te bekomen; maar hoe duurder de waar is, des te verleidelijker wordt ook de handel er in. De prijs van een Neger in Afrika is nog dezelfde als vóór 100 jaar; de Neger, wanneer hij in Amerika aan land gezet wordt, kost echter vijftien maal meer dan vóór 100 jaar. Het heeft reeds iets zeer verleidelijks, wanneer men met 10 dollars aan glaskoralen of gebloemd katoen, messen, bijlen of koperen gereedschappen 100 dollars kan verdienen, maar met hetzelfde geld 1500 dollars te kunnen winnen, is nog veel verleidelijker en maakt, dat men alle gevaren trotseert. De Spanjaard, die met 200 slaven aan wal komt, kan met een vermogen van een half millioen piasters naar Madrid reizen, om daar op zijne lauweren te rusten. Dit lokt zeer velen aan, en daarom worden er bijzondere schepen ingerigt, waarin men geheime plaatsen heeft, die voor het oog van den kruiser verborgen blijven. Zulke schepen zijn van dubbele wanden

enz. enz. voorzien; daar liggen de ongelukkigen als haring in eene ton gepakt; doch wie anders heeft daarvan de schuld, dan de Engelschen, die den slavenhandel willen afschaffen en het toch niet kunnen, en daardoor tot zulke afgrijselijkheden aanleiding geven, waarvan men vóór 50 jaar nog volstrekt geen denkbeeld had."

»Dit alles moge waar zijn, maar toch is de slavernij iets, dat elken beschaafden mensch tegen de borst stuit, men moge zeggen wat men wil. Daarenboven, al heeft de slaaf het beter dan hij het in zijn vaderland kan hebben, hoe vergoedt men hem zijne *vrijheid*, dit kostelijkste van alle aardsche goederen?"

»Gij zijt een jonge, onverbeterlijke dwaas," riep Brigham Young verontwaardigd; »'t is te vergeefs, met u te disputeren, want gij wilt u niet laten overtuigen; ik moet u echter nogmaals zeggen, dat het begrip van vrijheid, hetwelk *gij* hebt, volstrekt niet 't zelfde is als dat hetwelk de Neger heeft, en dat het geluk, zijne maag te kunnen vullen, in zijne schatting veel grooter is dan de vrijheid, om te kunnen doen wat hij wil; ik moet u nogmaals zeggen, dat de Negers voor de bewoners van Amerika onontbeerlijk zijn, en dat men daarom volkomen geregtigd is, zich van dit ras, dat nergens anders voor deugt, te bedienen, zoo als het eigen voordeel dit vordert, ja, zoo als dit zelfs noodig is voor het welzijn van het blanke ras. — Nu willen wij echter het gesprek afbreken, want ik geloof, dat wij het niet eens zullen worden, en dat ik zeer waarschijnlijk er niet toe komen zal, om slaven in den staat der Mormonen in te voeren; doch hoe dit ook zij, altijd stuit ik er op, dat het mij aan arbeiders ontbreekt, om iets belangrijks ten uitvoer te brengen."

De beide vrienden vroegen, of er dan vroeger niet in hunne eerste volkplantingen werkelijk iets groots geleverd was, en of de Mormonen daar geene prachtige gebouwen

van eene verbazende grootte hadden gesticht, wier verwoesting hunnen vervolgers zelfs groote moeite kostte.

»Zeker is dit zoo," antwoordde Brigham, »doch dat waren tempels, die zij voor het Opperwezen bouwden, en daartoe droeg ieder gaarne het zijne bij, en daarvoor spande ieder gaarne zijne krachten in. Doch van een geheel anderen aard is datgene, wat er nu bovendien moet gedaan worden, en uit dien hoofde maak ik mij zeer bezorgd; wanneer ik van die bezorgdheid wil bevrijd worden, zal ik wel een stand in het leven moeten roepen, die onvermogend is en alleen in de kracht zijner handen en armen datgene bezit, waardoor hij in zijn levensonderhoud kan voorzien. Ik ben overtuigd, dat de slavernij iets geoorloofds is; ik ben daarvan zoo vast overtuigd als gij, Europeanen, van het tegendeel; doch daar ik weet, dat mijne gevoelens geen ingang vinden, moet ik mij schikken naar die, welke algemeen omhelsd worden; ik behoor niet tot de dwazen, die gelooven, dat zij, steunende op hunne goddelijke zending, *alles* kunnen doorzetten wat zij willen, en daarom is mij ook datgene gelukt, wat mij noodzakelijk toescheen. Ik denk, dat ik het verstandigst zal doen, wanneer ik op deze wijze voortga."

Zulke ernstige gesprekken, die het gevolg waren van angstige bekommering, verhinderden intusschen den gouverneur niet, om aan de genoegens der wereld deel te nemen, en zoo gelukte het ook aan onze bekenden, om te zien en te hooren, hoe de Mormonen zich vermaakten.

Men moet in het geheel niet gelooven, dat de heiligen der laatste dagen der wereld afgestorven zijn en zich zelven de genoegens des levens ontzeggen; integendeel zijn zij zeer geneigd, die te genieten, niet zoo als men doorgaans gewoon is te gelooven dáárdoor, dat zij eenige, ja, vele vrouwen houden, want dit wordt volstrekt niet

voor iets buitengewoons gehouden; men beschouwt dit niet als een genot, of hoe men dit wil noemen, maar als een godsdienstpligt, waaraan men zich moet onderwerpen, onverschillig of dit genot oplevert of niet; men moet niet gelooven, dat zij iets, wat tot veraangenaming van het leven kan strekken, voor ongeoorloofd houden. Zij zeggen: »De Heer heeft het verlangen naar vreugde, naar geluk, naar uitspanning in ons hart gelegd; waarom zouden wij dan aan neigingen weerstand bieden, die zoo diep in de natuur van den mensch liggen? Koestert zich toch ieder dier niet in den zonneschijn, smaakt het vreugde, wanneer het met zijne gelijken speelt of wanneer het smakelijke spijzen kan eten, waarom zouden wij het dan ook niet doen, die toch hooger staan dan de dieren, die toch door den Heer in Zijne wijsheid zóó hoog bevoorregt zijn, en die al deze genoegens niet zou geschapen hebben, wanneer de mensch ze niet mogt genieten?" en dien ten gevolge geeft zich dan ook ieder Mormoon op eene ongedwongene wijze aan de vermaken en genietingen des levens over, en onze vrienden hadden gelegenheid, feesten bij te wonen, waarop spijzen en dranken werden voorgezet, zoo kostelijk als men die ergens elders vindt, en waarop het tevens niet aan zang en muziek ontbrak.

Zoo zagen onze vrienden ook blijspelen opvoeren, zoo goed als men dit kon begeeren; zoo werden er bals gegeven, waarop niet slechts de geheele *beau monde* van het nieuwe Jeruzalem verscheen, maar waaraan ook de hoogste waardigheidbekleeders onder de Mormonen deelnamen; Brigham Young zelf danste niet, doch geenszins omdat hij dit voor onbetamelijk hield, maar alleen omdat hij geen liefhebber van dansen was.

Behalve dat er geene week voorbijgaat, in den loop waarvan er niet een of twee groote vergaderingen worden

gehouden, is nog elke avond aan gezellige huiselijke genoegens gewijd, en in deze kleinere gezelschappen treft men niets stijfs, niet ceremoniëels aan. Jonge meisjes en vrouwen gedragen zich natuurlijk en ongedwongen en zijn wars van alle koketterie en behaagzucht. In deze huiselijke kringen kan men maanden lang uit- en ingaan, zonder zich te behoeven bekommerd te maken, dat het bij de buren zal in het oog loopen, of dat de ouders zullen denken, dat men om hunne dochters zoo veel visites maakt. De meisjes zijn een te gezocht artikel, dan dat zij het noodig zouden hebben, hare strikken uit te werpen, om mannen te vangen. Dit is iets wat niet kan voorkomen; wel kan het gebeuren, dat een man zich moeite moet geven, om een meisje te vangen, en zoodra hij om de hand van de eene of andere schoone aanzoek heeft gedaan, krijgt hij zeer spoedig een toestemmend of een weigerend antwoord. De drie Duitschers hebben dan ook, zoo lang zij bij de Mormonen vertoefden, niet het minste van een onbetamelijken omgang tusschen de beide geslachten gehoord, en het enkele geval, dat voorgekomen is, had, zoo als wij reeds mededeelden, de verstooting der schuldige, alsmede het verbod, om weder te trouwen, ten gevolge gehad, welk verbod door den gouverneur slechts hoogst ongaarne werd uitgevaardigd, daar er hem integendeel alles aan gelegen is, om alle krachten van den staat tot vermeerdering der bevolking in volle werking te houden.

Deze onschuldige neiging tot vermaak schijnt eene der redenen te zijn, waarom de Mormonen door de onverdraagzame belijders der overige godsdienstige secten in Amerika gehaat worden. Zij vinden er namelijk niets tegenstrijdigs met de godsdienst in, wanneer zij den dag des Heeren aan de vreugde wijden; onder *alle Christennatiën* zijn het ook *alleen* de Engelschen en hunne af-

stammelingen in vreemde landen, die het voor eene zonde houden, des Zondags eene pen te vermaken of op een thermometer te zien, even als zij het eene misdaad zouden achten, des Zondags een schouwburg te bezoeken, ten gevolge waarvan dan ook natuurlijk op dien dag nergens de schouwburgen geopend zijn.

Met eene onbeschrijfelijke hardnekkigheid zijn deze begrippen naar Oost– en West–Indie, naar Afrika en Australië overgeplant, zoodat de bewoner der Zuidzee–eilanden het op Zondag zelfs niet waagt, den vreemdeling den weg te wijzen, wanneer deze hem dit vraagt. Met eene onbeschrijfelijke onverdraagzaamheid verbieden de Engelschen en hunne afstammelingen aan hen, die onder hen wonen, anders te denken of te handelen. Zij vragen er volstrekt niet naar, of iemand tot de Protestantsche of tot de Katholieke of tot de Grieksche kerk behoort — welke laatste het smaken van genoegens op Zondag niet verbiedt en niet voor zondig houdt — maar zij eischen, dat men zich naar hen schikt en de wetten houdt, die zij goedgevonden hebben te geven; zij betwisten zelfs aan anderen het regt, hun tijd binnenshuis met het eene of andere werk door te brengen, en nergens is de dwaasheid in dit opzigt grooter dan in de Vereenigde Staten, waar een constabel slechts behoeft te zien, dat iemand in zijne kamer voor zijn schrijflessenaar staat en de pen in de hand heeft, om hem aan te klagen en tot betaling eener geldboete van 200 en zoo veel dollars te noodzaken, al ware het geschrevene ook werkelijk een geestelijk lied.

De Duitschers, de Franschen, de Spanjaarden, in zoo verre zij in de Vereenigde Staten wonen, hebben zich aan dezen dwang moeten onderwerpen, en de Mormonen, die een zelfstandig rijk vormden en zich dus in hunne stad aan zulk een dwang niet onderwierpen, zijn daarom

bij voorkeur als ongodsdienstigen, als onchristenen, als Heidenen uitgescholden en vervolgd geworden.

Hier, in hun klein, nieuw gesticht rijk oefenen zij nu geene wedervergelding, maar zij leven er naar hun goedvinden en naar hnnne wetten; zij beletten echter niemand, den Zondag door stil en ledig zitten te vieren, doch laten zich ook niet beletten, een dansje te doen, wanneer de jeugd zich heeft verzameld en men daarin trek heeft.

In het oog loopend is het vrolijke, regt vergenoegde voorkomen van alle menschen. Dit kan wel daardoor komen, dat niemand de zorgen voor het dagelijksche brood kent. In het eerste jaar van hun verblijf alhier, toen men zich alleen van de medegebragte levensmiddelen kon voeden en de oogst van dat jaar niet gelukkig uitviel, moge hier of daar mogelijk het gebrek gedreigd hebben, maar werkelijk geheerscht heeft het nergens; — doch toen het eerste jaar voorbij was, had men overal een grooten overvloed. Het gezag der geestelijke en wereldlijke overheid was allerwege groot genoeg, om het noodige te bewerkstelligen; zoo iemand onverhoopt nalatig of ongehoorzaam had willen zijn, het ging niet, de Heer had het bevolen, en zoo moest het geschieden.

Brigham Young toonde in alle aangelegenheden des bestuurs een buitengewoon verstand. Voor de heiligen der laatste dagen, voor de eigenlijke belijders van de godsdienst der Mormonen was het bevel des Heeren verbindend; zij hadden daarom geene andere opperhoofden dan hunne geestelijken, hunne zieners. De stem van deze hunne opperhoofden was altijd de stem Gods, en steeds deed men wat van deze zijde werd bevolen.

Nu waren er echter in de volkplantingen der Mormonen velen, die de godsdienst der Mormonen niet beleden; ook trokken vele andersdenkenden door het door hen in

bezit genomen land. In het oog van dezen was de godsdienst–wet der Mormonen even min iets heiligs als iets verbindends, en de Mormonen waren niet dweepziek genoeg, om het voorbeeld der Amerikanen of Engelschen na te volgen. Er was dus geen ander middel voorhanden, dan de geestelijke waardigheidbekleeders, de zieners, ook de wereldlijke magt te laten uitoefenen en hun de waardigheid van sherif te geven, en zie, dit voorzag in de bestaande behoefte. De Mormoon gehoorzaamde aan het bevel Gods; de doorreizende man uit het land in het Oosten *moest aan het bevel van den sherif* gehoorzamen, en op deze wijze wisten zij dien eerbied voor de wet in te boezemen, die steeds onontbeerlijk is, om eene maatschappij in stand te houden.

Zulke maatregelen hadden zoowel een regt gelukkig huiselijk leven voor de burgers als eene groote veiligheid van eigendommen en personen ten gevolge. Zoo lang de Mormonen in het bezit van deze uitgebreide oppervlakte zijn, is onder hen nog nooit een twist ontstaan door de aanranding van eens anders eigendom; waar iets geschied was, dat gestraft moest worden, waren het (en ook slechts in het begin) de inboorlingen, die daartoe aanleiding gaven, en later zij, die zich hier met der woon vestigden of slechts het land doortrokken, vooral diegenen, welke tot den Mexicaanschen stam behoorden. De Mormonen hebben zoo veel eerbied voor eens anders eigendom, dat de misdaad van diefstal nooit onder hen gepleegd wordt, 't geen intusschen ook geen wonder is; 't stelen van eens anders goed ligt niet in de menschelijke natuur, maar is meestal het gevolg van armoede en gebrek. Bij de Mormonen was van gebrek nooit sprake; zij bezaten alles, wat voor de voeding des ligchaams noodig is, ja, zij bevonden zich zelfs in een toestand van overvloed en rijkdom, zoo als andere volken dien niet

kennen. Zij, die hun land doorreizen, behooren natuurlijk niet tot deze gelukkigen, en daarom worden niet zelden diefstallen door hen gepleegd, omdat zij maar al te zeer geneigd zijn, te gelooven, dat de Mormonen in het geheel geen regt hebben op het land, dat zij bewonen; de Mormonen weten echter, gelijk wij reeds gezien hebben, hunne regten zeer goed en verstandig te handhaven, en zij laten, zoo als men gewoon is te zeggen, niet met zich spelen.

Het schijnt, als heeft de profeet, dien zij met het volste regt hun Mozes zouden kunnen noemen, daar hij hen gelukkig door de barre woestijnen van het land gevoerd en hun bewezen heeft, wat volharding en energie vermogen, het doel gehad, hen van hunne naburen geheel te onderscheiden; want welke bladzijde der godsdienstige wetgeving men ook opslaat, zij behelst geheel andere voorschriften dan bij die volken, door welke zij omringd worden.

»Aan dit groote onderscheid niet alleen in speculatieve meeningen, maar ook in de noodwendig daaruit voortvloeijende gewoonten, zeden en gebruiken is, naar het schijnt, de bittere vijandschap toe te schrijven, waaraan de Mormonen vroeger waren blootgesteld — eene vijandschap, die hunne gewelddadige vervolging ten gevolge had. Dezelfde oorzaken van maatschappelijke onverdraagzaamheid, die destijds voorhanden waren, bestaan ook thans nog en openbaren zich te krachtiger, omdat de maatschappij der Mormonen van den druk der openbare meening bevrijd is, waarvan zij zich toen zagen omgeven. Ofschoon de meest mogelijke verdraagzaamheid beloofd wordt aan ieder, die zich in hun midden wil vestigen, zoo begrijp ik toch niet, hoe het aan leden van andere kerkgenootschappen, die zoowel theoretisch als praktisch van andere gevoelens zijn dan de Mormonen, mogelijk

zou kunnen zijn, om onder hen te leven, zonder dat er aanhoudend wrijving, ijverzucht en twist plaats hebben. In deze streken moeten daarom allen, die er zich met der woon vestigen, van één geloof zijn en hunne burgerlijke instellingen en wetten volkomen in overeenstemming zijn met hunne geloofsbelijdenis. Wordt het tegenwoordige gebied eenmaal een *souvereine staat*, met de onbepaalde magt om wetten uit te vaardigen, dan zal dit ongetwijfeld het geval worden; dan zullen wij in ons midden een staat zien, die van de overige Unie in geloof, zeden en gewoonten even verscheiden is als hij van haar door ondoordringbare woestijnen is gescheiden; dat zulk een staat eerlang zal ontstaan, moet ieder erkennen, die getuige is geweest van de kracht, de eenheid en het doel van al hunne handelingen, waarbij nog de geest van het proselijtismus komt, die de geheele gemeente der Mormonen schijnt te doordringen. Deze ijver, om hunne secte uit te breiden, heeft reeds de wereld met hunne zendelingen vervuld, en binnen den tijd van vier jaar, trots alle hinderpalen, die gewone avonturiers zouden afgeschrikt hebben, eene bevolking van ongeveer 50,000 zielen verzameld, die allen, door denzelfden geest en dezelfde hoop bezield, hetzelfde doel voor oogen houden en zich met hart en ziel vereenigd hebben, om middelen te beramen, waardoor zij, die hun geloof zijn toegedaan, uit alle deelen der wereld naar het groote hoofdkwartier der kerk kunnen overgebragt worden, naar de bron, die van de lippen van den profeet Gods stroomt, waar ware vrijheid alleen door de heiligen kan worden genoten." Zoo verhaalt ons Stansbury in zijn belangrijk werk, en deze schrijver is te geloofwaardiger, daar hij juist tot het geslacht dergenen behoort, die zich altijd de woedendste vijanden der Mormonen betoond hebben.

Een staat, die zoo ingerigt is, zonder de minste be-

trekking tot de overige wereld, zonder een waterweg, heeft, zoo als men ligt begrijpt, geene andere hulpbronnen, dan die, welke het land zelf oplevert. Akkerbouw en veefokkerij moeten daarom voor alle dingen als de voornaamste takken van bestaan beschouwd worden; de industrie kan eerst de tweede plaats innemen, en ook dan nog slechts in zoo verre, als zij voor de bewoners zelven van belang is, want om de voortbrengselen hunner industrie naar het buitenland uit te voeren, zouden zij communicatiewegen moeten aanleggen, welker kostbaarheid veel te groot is, om een matig voordeel te kunnen opleveren. Doch hiertoe is het land ook ten hoogste geschikt. De dalen hebben allen den vruchtbaarsten bodem, en volgens verschillende opgaven, bedraagt de tarweoogst 180 maal meer dan men heeft uitgezaaid. Wel valt hier van Mei tot October geen regen, en de landman moet daarom zijne velden kunstmatig van water voorzien; doch dit wordt hem zeer gemakkelijk gemaakt, daar er van alle bergen beken naar beneden stroomen, die hij door middel van smalle greppels door zijne velden kan laten vloeijen.

De bergen zelven, die voor den akkerbouw niet geschikt zijn, zijn echter zeer geschikt, om beneden aan hunne afhellingen aan tallooze runderkudden voeder te verschaffen; op de hoogten daarentegen leveren zij genoegzaam hooi op voor schapen en geiten, zoodat overal voor het onderhoud van menschen en dieren in overvloedige mate is zorg gedragen.

De groote oppervlakte, in het midden waarvan het Zoutmeer ligt, is wel eene onbewoonde woestijn, doch ook hier, in deze woestijn, vindt men oasen, die de grootte hebben van vele kleine Duitsche hertogdommen, en die uit bergketens bestaan, waaraan insgelijks vruchtbare gronden liggen, die daarom tot stations, tot rustpunten

zouden kunnen gebruikt worden. Waren deze bergen hooger, dan zouden de beekjes vermoedelijk de geheele woestijn doordringen en tot aan het groote Zoutmeer vloeijen, zoodat men eene verbinding zou hebben tusschen de afzonderlijke bergketens of bergeilanden en het midden der groote woestenij. In dit geval zou de woestijn ook ophouden woestijn te zijn; langs de linie der beken zou men planten en kruiden zien groeijen, en de eene kolonie na de andere zou men er zien verrijzen; nu echter behoudt de woestijn de overhand.

Ten Zuiden van het groote Zoutmeer loopt eene bergketen schuins door de groote woestijn van het Westen naar het Oosten; in het Noorden er van ligt het groote Zoutmeer; in het Zuiden van deze keten ligt een ander, kleiner meer, het Utah–meer genaamd, in een der schoonste dalen van de wereld, dat door eene rivier, welke groot genoeg is, om ten allen tijde rijkelijk water op te leveren, besproeid wordt. Deze loopt door de genoemde bergketen zoo als de Rijn bij Bingen het gebergte doorsnijdt; zij vereenigt zich op deze wijze met het groote Zoutmeer en toont, van hoeveel belang zulk een hoewel dan ook zeer onvolkomene waterweg is. De rivier heeft zich een weg door het gebergte gebaand, die rotsachtig en steil genoeg is, om een schipper, die niets anders dan den Rijn en den Donau kent, te verschrikken, want de zoogenaamde draaikolken, die de schipper op den Donau vreest, zijn toch slechts kinderspel in vergelijking met de draaikolken van den Jordaan. In weerwil hiervan, kan op ieder tijdstip van het jaar een *klein* schip, als het goed gestuurd wordt, dezen gevaarlijken weg passeren, en in het jaargetijde, dat het hoog water is, kunnen zwaar geladen schepen zonder eenig gevaar de reis ondernemen. Doch zelfs wanneer de waterstand niet zeer hoog is, levert de Jordaan genoegzaam water, om groote op-

pervlakten lands daarmede te bewateren, en men zou in de gelukkige dalen van het Utah-meer, behalve den reeds voorhanden zijnden vruchtbaren bodem, honderden vierkante mijlen, die thans woest en onbebouwd liggen, door een paar tamelijk groote en vele kleine kanalen allervoortreffelijkst van water kunnen voorzien. Zuidwaarts van het meer Utah heeft men reeds eene stad, Paysan geheeten en verder op den weg naar Californië, in het San-Pedro-dal eene tweede, Monticity genaamd, gesticht. Nog verder naar het Zuiden, ongeveer 70 Duitsche mijlen van het nieuwe Jeruzalem, is eene derde stad, Cedarcity, gebouwd, die een voortreffelijken grond, overvloed van water en daarenboven in de omliggende bergen ijzererts en aluinerts in menigte heeft.

Het Utah-meer neemt van alle kanten eene menigte kleine rivieren op, aan elke waarvan reeds eene stad is gesticht, en het schijnt, als gaat het Utah-dal eene zeer gelukkige en voorspoedige toekomst te gemoet, want voor toevoer van alle zijden is overvloedig zorg gedragen, en de wijsheid der opperhoofden schijnt inderdaad groot genoeg te zijn, om een toenemenden bloei te waarborgen; en dat men voortgaat de welvaart van den staat te bevorderen, blijkt uit het aanleggen van een elektrieken telegraaf, die tusschen San Francisco en de stad aan het Zout-meer sedert October 1861 in volle werking is, en die zich aan de andere zijde tot Nieuw-York en Nieuw-Orleans uitstrekt. De spoorweg zal wel niet al te lang op zich laten wachten.

VIERDE AFDEELING.

zich eindelijk in de laatstgenoemde havenplaats aan den Mexicaanschen zeeboezem inscheepte, om naar Nieuw-Orleans en van daar langs den Mississippi en den Ohio naar den zetel der regering te reizen, om door een mondeling verslag datgene aan te vullen, wat hij haar schriftelijk had berigt.

De overige leden der expeditie hadden even min als Fellenberg en zij, die het eerst naar de mijnen vertrokken waren, een ander doel gehad, dan om op de meest veilige wijze naar Californië te komen. Toen dit doel bereikt was, hadden zij met de expeditie, die door de regering was afgezonden, niets meer te maken; zij waren in het land, waarin zij hun geluk hoopten te vinden; zij waren geheel vrij en allen evenzeer bereid tot iedere onderneming, waardoor zij datgene, wat zij onder de woorden »hunne fortuin maken" verstonden, konden bereiken, d. w. z. zij wilden rijk worden, het mogt kosten wat het wilde, en daar dit doel in ieder geval door goudzoeken nog het gemakkelijkst kon bereikt worden, besloten zij, om zich daarop met alle krachten toe te leggen.

De bedoelde personen hadden op de geheele reis zich naauwer aan elkander gesloten, dan aan de overigen. Croix Rouge had, toen Bill Spaniard en Feuerstein het gezelschap hadden verlaten, den post van den Half-Indiaan op zich genomen, d. w. z. hij was de raadsman van het gezelschap geworden. Onder deze Half-Indianen heerscht eene groote eerzucht; ieder wil gaarne de voornaamste, de eerste zijn. Heeft zich echter het gezelschap voor *een* verklaard, dan volgen zij, die meenen, dat zij evenveel regt daarop hebben, dezen éène even goed, als de overige leden van 't gezelschap, want zij weten beter dan iemand anders, dat het van 't grootste belang voor hen is, eendragt en orde te bewaren. Ieder Half-Indiaan houdt zich ten minste voor even wijs, als ieder ander

van dezelfde kleur; hij denkt wel menigmaal: deze of gene zou het beter gemaakt hebben, maar hij weet even goed, dat iets naar zijn zin te doen, terwijl de anderen iets naar den zin van een ander doen, voor beide partijen hoogst verderfelijk zou wezen, en derhalve onderwerpt hij zich, al houdt hij zich zelf ook allezins geschikt voor hoofdman.

In het tegenwoordige geval had Croix Rouge geen mededinger meer, want de ons bekende Half-Indiaan, over wien wij reeds in het begin van ons verhaal gesproken hebben, was te San Francisco gebleven, waar hij eenige vrienden vond. Hij en Marshal waren ook dáárom bijzonder geschikt, om een gezelschap van goudgravers te leiden, omdat beiden reeds eenmaal in de gouddistricten aan den Sacramento waren geweest; Marshal namelijk ten tijde, toen de Zwitsersche kapitein Sutter zijne volkplanting bij den zaagmolen stichtte, in welks nabijheid Marshal zelf het eerste goud had ontdekt. Hij zoowel als Croix Rouge, hoewel altijd afzonderlijk, hadden de bergen en dalen, alsmede de aarde, die goud bevatte, naauwkeurig genoeg opgenomen, om in voorkomende gevallen eene voordeelige ontdekking te kunnen doen, en zoo sloten zij zich bij elkander aan en kwamen overeen, om niet naar den Sacramento, maar in eene tegenovergestelde rigting te trekken, en in ieder geval minder naar goud dan naar andere kostbare metalen te zoeken, wat in zulk eene rijke streek als de Zuidelijke, die voor hen lag, niet moeijelijk moest wezen.

Langs de geheele kust strekt zich een gebergte uit, dat men naar zijne ligging gewoon is, het Kusten-gebergte te noemen. Het is eigenlijk geene voortzetting van de grooten keten der Cordilleras. Gelijk deze wordt het Rots-gebergte in zijne geheele uitgestrektheid beschouwd, ofschoon langs den zeeboezem van Californië

binnen uit het hart van Mexico eene bergketen zich naar het Noorden uitstrekt en eerst aan de uiterste punt van de Purper–zee zoo laag wordt, dat de Rio Colorado er zich een weg door banen kon.

Van hier uit breidt zich eene lagere bergketen, die in zekeren zin de landtong Oud–Californië in het Noorden begrenst, in de rigting naar San Bernardino en San Fernando uit; doch hier reeds krijgt zij zulk eene hoogte, dat men haar wel als een gebergte moet beschouwen, en van daar strekt zij zich eerst in eene Noord–Oostelijke, doch later geheel in eene Noordelijke rigting naar de Sierra Newada uit, die aanmerkelijk hooger is dan het Kusten–gebergte, doch in vereeniging met dit gebergte, het aan metaal zoo rijke dal van den Rio San Joaquin en van den Sacramento in zich bevat, dat ongeveer acht graden breedte van het Zuiden naar het Noorden zich uitstrekt en in welks midden aan den wonderschoonen zeeboezem van San Francisco de stad van denzelfden naam ligt.

De Halfbloed–Indiaan had zijn aanzijn te danken aan een dier koene Fransche landverhuizers, die gewoonlijk den Mississippi opvaren en naar de Noordelijke gebergten trekken, om daar op pelsdieren jagt te maken. Deze Franschman, St. Roche, had zich, volgens de gewoonte van deze lieden, op verschillende plaatsen in den echt begeven, doch was altijd weder naar het land der Comanchen teruggekeerd, waar hij zich voor de eerste maal met een jong Indiaansch meisje had verbonden, bij wie hij steeds dat gedeelte van het jaar doorbragt, gedurende hetwelk zij de hulp van haar echtgenoot het meest behoefde. De Half–Indiaan was uit deze verbindtenis voortgesproten en van daar kwam het, dat hij, behalve de taal zijner moeder, ook de Fransche sprak.

Spoedig was hij met zijn vader op diens jagttogten uit-

gegaan en had het geheele Noorden, een groot deel van het Rotsgebergte en tevens de uitgestrekte ruimte tusschen den Mississippi en de Stille zee leeren kennen, zoodat op den laatstgenoemden weg zijne leiding en aanvoering voor het gezelschap van den luitenant Willis van onschatbare waarde waren geweest.

Zijn vader had hij reeds vroeg verloren. Onvermoeid had hij dezen van zijn elfde jaar af even goed door het land der Zwartvoet– en der Kraai–Indianen als door dat der Osagen, der Timbachs en der Yuma's vergezeld, totdat hij hem, toen hij zestien jaar telde, door den dood was ontnomen.

Tusschen de 45 en 50 graden Noordelijke breedte loopt de Missouri bijna geheel van het Oosten naar het Westen, en eerst bij die bergen, welke van deze rivier hun naam ontleenen, neemt hij eene Zuidelijke rigting aan, die vervolgens weder in eene Oostelijke verandert. Deze heuvels waren de geliefkoosde jagtgrond van zijn vader, want zij leverden eene groote afwisseling en een overvloed van wild op.

Altijd was zijn vader door beleid en voorzigtigheid aan de gevaren ontsnapt, waaraan zij, die op wild jagt maken, uithoofde van concurrentie zijn blootgesteld. Dit was doorgaans ook niet zeer moeijelijk, want onder hen, die hetzelfde bedrijf uitoefenden, vond men zoo veel billijkheid en zoo veel verstand, als noodig was, om te begrijpen, dat onderlinge vijandschap onmogelijk voordeelig voor hen kon wezen, daar zij elkander toch tegenover de roodhuiden moesten bijstaan. Spanjaarden, en Duitschers, Franschen en Portugezen beschouwden elkander tegenover deze roodhuiden als landgenooten, gelijk zij dan ook door de roodhuiden in zekeren zin als zoodanig werden beschouwd. Alleen de inboorlingen van Engelsche afkomst in de Vereenigde Staten, de Yankees

maakten eene uitzondering; zij hielden zich, geheel volgens de gewoonte hunner stamvaders, de Engelschen, voor een door God bevoorregt menschenras en zagen met minachting neder op degenen, die niet tot hen behoorden. Zij behandelden de zoodanigen bijna op denzelfden voet als den Duitscher; alleen tegenover den Franschman kwam er nog een bittere nationale haat bij, dien zij van hunne stamvaders, de Engelschen, geërfd hadden. De Franschen worden door de brutale Yankees gehaat, omdat zij vlug, levendig en geestig zijn en door deze eigenschappen een bijzonder gunstigen indruk op het vrouwelijke geslacht maken; het is ongeveer zoo, als dit met de Noord–Duitschers en Zuid–Duitschers het geval is; de laatsten zien zich gewoonlijk door de eersten overvleugeld, en dit zet bij hen, die het onderspit delven, kwaad bloed.

II.

Wat een groot geneesmiddel is. St. Roche wordt door een Yankee doodelijk gewond. De zoon moet geskalpeerd worden, doch beproeft zelf deze kunst op den Nieuw-Yorker. De vader sterft. Waarom de zoon Croix Rouge werd genoemd. Nieuw-Almaden en de kwikzilvermijnen. De vier vrienden verlaten de mijnen van Nieuw-Almaden en begeven zich naar de tin- en zilvermijnen.

St. Roche stond met alle roodhuiden op een goeden voet; hij werd zelfs door hen spoedig zeer hoog geacht, niet slechts als een dapper, maar ook als een zeer verstandig man, en de met elkaâr bevriende of aan elkaâr verwante stammen wezen elkander meermalen op den man, die *een groot geneesmiddel* bezat, dat wil zeggen,

eene zeldzame begaafdheid had ontvangen van den grooten Geest, die hem voor zijn lieveling verklaarde en hem daarom in staat stelde, ziekten te genezen, gebroken geweren te herstellen, verdragen te sluiten, gaten in metalen ketels digt te maken, voedingsmiddelen uit den grond te trekken, enz. enz.

Eene bestendige vrolijkheid en opgeruimdheid, eene steeds gaarne aangeboden flesch met rum, waaruit hij zelf het minst dronk, eene zeldzame bedrevenheid, zelfs in dingen waartoe veel kracht vereischt werd, maakten hem zeer bemind bij zijne kameraden; slechts met de Yankees stond hij op geen bijzonder vriendschappelijken voet, want hij was in hunne oogen een steen des aanstoots. Reeds jaren lang had er eene groote afgunst bestaan tusschen de jagers, die zich als de alleen daartoe geregtigden der Canadische pelscompagnie beschouwden, en de vrije jagers en valstrikzetters, die handel dreven waar en met wien zij wilden. De zoogenaamde Canadiërs, grootendeels avonturiers uit Nieuw-York en zijne omstreken, hielden het er voor, dat zij door de Fransche, Spaansche of Duitsche jagtmakers op wild zeer benadeeld werden; er openbaarde zich ten laatste tusschen hen eene vijandelijke gezindheid, en St. Roche viel bijna als het eerste slagtoffer daarvan.

Bij eene beverwoning, waar hij zes valstrikken had geplaatst, werd hij door een Yankee bespied, die zijn zeldzaam geluk zag en voor alle dingen er aan dacht, zulk een onbeschaamd mensch, die het waagde meer geluk te hebben dan hij, uit den weg te ruimen. Zijne buks ging af, de kogel ging door het lijf van St. Roche, en deze bleef dood op de plaats liggen.

De Nieuw-Yorker trad behoedzaam uit het boschje, waarin hij zich verscholen had, te voorschijn, bekeek met een smadelijken glimlach den ongelukkige en zeide :

»De schoft doet onze jagt geen nadeel meer; thans moet ook nog het jonge beest een muilband hebben, opdat ook dit niet meer bijte." Met deze woorden nam hij zijn op nieuw geladen geweer op en keek behoedzaam in het rond, of hij niet den zoon van den Franschman kon op het spoor komen. Dit was niet bijzonder moeijelijk, want de knaap was, toen hij het schot hoorde, dadelijk zijn vader te hulp gesneld; doch zoo ver liet de Amerikaan hem niet komen, ofschoon hij op zijne buks en op zijne bedrevenheid in het schieten meer vertrouwde, dan hij eigenlijk wel kon. Het schot op zoo verren afstand had het hart niet getroffen, zoo als het bedoeld was; de kogel was zoo ver gedaald, dat hij het linker scheenbeen raakte, doch had te weinig kracht, om het te vermorzelen; hij had echter eene pijnlijke wonde veroorzaakt, zoodat de jongeling hulpeloos op den grond zeeg.

Nu sprong de Yankee op hem toe, zette een zijner voeten op zijne borst en riep: »Gij zult mij geen nadeel meer doen, en ik wil uw skalp medenemen, om dien aan mijne vrienden te toonen; gij echter, jong beest, gij bastaard van een Franschen hond en eene Indiaansche kat, zult ondervinden wat het is, wanneer men wordt geskalpeerd, en eerst als ik u de huid van het hoofd heb afgetrokken, zal ik u het mes door de ribben stooten; dan kunt gij in de hel vertellen, hoe deze operatie smaakt." Terwijl hij aldus sprak, had hij de schoone, lange haarlokken van den knaap om de hand gewonden en maakte zich gereed eene snede over zijn hoofd te doen van de haarwortelen tot aan zijne wenkbraauwen. Vervolgens riep hij: »Vervloekt, zoo gaat het toch niet; ik moet eene snede rondom het hoofd doen."

Nu knielde hij neder, om op zijn gemak de snede te kunnen doen, boog des jongelings hoofd achterover, vroeg

hem, hoe hem de eerste snede bevallen was, zeide, dat zij verkeerd gedaan was, dat hij er nog zoo goed niet in bedreven was als de roodhuiden, doch dat het wel zou komen, wanneer hij eerst de huid van zijn hoofd en van dat zijns vaders zou afgetrokken hebben; en nu met de linkerhand het haar van den knaap op zijde schuivende, begon hij midden tusschen de wenkbraauwen en de haarwortelen eene insnijding te bewerkstelligen met de vriendelijke bedoeling, die rondom het hoofd voort te zetten en hem dan den skalp af te rukken. Doch plotseling trof een scherpe knal het oor des jongelings, en zijn gezigt werd met warm bloed overstroomd. De Yankee stortte achterover, en de jonge mensch was bevrijd; met beide handen voelde de eerste naar zijn hoofd, dat geheel met bloed bedekt was; doch de jonge Half-Indiaan nam het mes, dat den Yankee was ontvallen, en bragt er zijn vijand een diepen steek mede toe. De Yankee brulde als een aangeschoten stier; doch aan de greep van het mes zich vasthoudende, rigtte de jongeling zich overeind, en nu eerst trok hij het mes uit de wonde, om het op nieuw in het ligchaam van den Yankee te stooten, wat hij met de bloeddorstigheid van een tijger telkens herhaalde, terwijl uit de twee hem toegebragte insnijdingen op zijn voorhoofd onophoudelijk bloed over zijn eigen gelaat vloeide; vervolgens trok hij de huid van het hoofd van den Yankee en zwaaide die in woeste vreugde boven zijn hoofd, terwijl hij riep: »Ik heb u wel niet bij levenden lijve geskalpeerd, zoo als gij, beest van een Yankee, voornemens waart, mij te doen; doch ik heb u geskalpeerd beter dan gij het kondt, ofschoon het de eerste skalp is, dien ik heb veroverd."

Nu snelde hij, hoeveel pijn hem ook de wonde aan zijn scheenbeen deed, naar zijn vader.

Deze was reddeloos verloren; het schot was hem waar-

schijnlijk door den onderbuik gegaan, want het benedenste gedeelte van zijn ligchaam lag roerloos en gevoelloos op den grond; doch zijn bovenlijf, steunende op een zijner ellebogen, had nog gevoel en beweging. De trapper had het gevaar bemerkt, waarin zijn zoon verkeerde, en welke vreeselijke pijnen hem ook de geringste beweging veroorzaakte, had hij zich toch zoo ver omgedraaid, dat hij zijne nimmer missende buks op den moordenaar kon aanleggen. Het schot had zijn doel bereikt. De jongeling had het overige gedaan en den Yankee met ten minste 50 messteken naar de andere wereld geëxpediëerd.

Daar knielde de arme knaap, op zulk eene afschuwelijke wijze tot zelfverdediging genoodzaakt, in diepe droefheid naast zijn vader en was niet in staat hem te helpen; de vader echter scheen zijne tegenwoordigheid van geest te behouden. De trapper moet ieder oogenblik bereid zijn, zijn leven te verliezen, en ook St. Roche had zich met deze gedachte reeds lang genoeg gemeenzaam gemaakt, om thans daarvoor niet terug te beven; slechts deed het hem leed, dat zijn zoon gewond was, en deze dus vooreerst van het volle gebruik zijner krachten zou beroofd zijn. De vader vroeg hem, welken weg hij zou inslaan, om het dorp, waar hij geboren was, te bereiken. Toen hij hem de ligging er van opgegeven en ook de rivieren, benevens de plaatsen, waar deze doorwaadbaar waren, naauwkeurig aangeduid had, zeide de Franschman: »Neem al de wapenen, die hier bijeen zijn, ook die van den verraderlijken Yankee; neem al het geld, dat gij bij hem en mij vindt; neem ook de bevervellen, die de meeste waarde hebben, en laad niet te veel last op de paarden. Wij hebben er slechts twee, en gij hebt een langen weg voor u en moogt hen daarom niet te zwaar beladen; trek in kleine dagmarschen naar het Zuiden en

groet uwe moeder van mij. Geef mij nu de rumflesch; ik wil eene fiksche teug nemen."

Zoo geschiedde het. De oude dronk de flesch bijna half ledig; vervolgens gaf hij die aan zijn zoon terug en zeide: »Dit zal wel genoeg zijn; leg mij een steen onder het hoofd en laat mij dan slapen."

Het waren de laatste woorden van den trapper; want slechts weinige oogenblikken later had de door den rum zeer toegenomen ontsteking de edelste levensorganen aangetast, en er lag een levenloos ligchaam in de armen des jongelings, die voor de eerste maal zijns levens tranen stortte.

Den volgenden morgen begroef hij het lijk en deed overigens naauwkeurig, wat zijn vader hem had op het hart gedrukt. Zijn scheenbeen had hij met een doek omwonden en het herhaalde malen nat gemaakt, zoodat het spoedig genas; de beide insnijdingen op zijn hoofd had hij niet verder geteld, toen eenmaal het bloeden ophield, en genazen insgelijks spoedig. Daar echter de wondranden noch door een hechtpleister noch door ze aan elkander te naaijen verbonden waren geworden, ontstond er een breed dubbel lidteeken op zijn voorhoofd, dat hem onder de Franschen, die voor de helft zijne landgenooten waren, dien bijnaam van *Croix Rouge* bezorgde, onder welken hij weldra algemeen bekend werd, zoodat men den naam van zijn vader geheel vergat.

Dat het bloed van den jongen man nogthans, nadat er reeds 15 jaar sedert de gruweldaad van den Yankee verloopen waren, altijd begon te kooken, zoodra hij een echte Yankee zag, was wel natuurlijk; dit was intusschen ook de reden, waarom hij zoo veel mogelijk de streken vermeed, waar hij vermoeden kan, dat Amerikanen van echt Engelsche afkomst zich ophielden. Zoo lag het dan voor de hand, dat hij zich bij hen niet aansloot,

die langs den Sacramento verder voorttrokken, waar de Yankees de hoofdrol spelen, maar liever naar het Zuiden, naar de oevers van den San Joaquin ging, waar voor het meerendeel Spanjaarden wonen, die, schoon al niet veel beter, toch ten minste niet zoo hevig door hem verafschuwd werden.

Behalve deze beiden, Marshal en Croix Rouge, waren nog Steffens en Wilkinson van de partij. Zij hadden zich ruimschoots van levensmiddelen voorzien, en Marshal had terstond, toen de schurk Hevele op den hoofdman der Comanchen geschoten had en vervolgens door dezen was medegenomen, zich over zijne drie muildieren ontfermd en die trouw opgepast, zoodat men ze als zijn eigendom beschouwde en er niets had tegen in te brengen, toen hij ze thans als lastdieren medenam, terwijl ieder nog een goed paard bij zich had.

Zoo van alle benoodigdheden voor de moeijelijke reis voorzien, begaven zij zich met eenige anderen, die insgelijks goud wilden zoeken, op weg en trokken langs den Joaquin voorwaarts. Hier waren zij schier in het geheel niet blootgesteld aan de gevaren, die anders wel de reizigers in die streken gewoonlijk bedreigen; het eenige, wat hen kon overkomen, was eene ontmoeting met Spaansche roovers, die wij reeds als zeer gevaarlijk hebben leeren kennen; doch deze waren veel te slim, om niet te weten, dat er bij hen, die naar de gouddistricten trekken, niets te vinden is. Zij vielen slechts hen, die van daar terugkeerden aan, en ook dan nog maar alleen, wanneer zij door hunne met een benijdenswaardig talent begaafde spionnen er van onderrigt waren, dat hunne onderneming de moeite zou beloonen, want zij gaven zich slechts ongaarne met kleinigheden af, omdat deze bij een gelijk gevaar veel minder opbragten.

Zoo trokken dan onze vrienden welgemoed voort en

kwamen gelukkig in het destijds beroemd geworden Nieuw-Almaden, aldus genoemd naar eene in de Spaansche gebergten gelegen, wijd en zijd beroemde kwikzilvermijn. Hun voornemen was, om ten minste zoo lang in de kwikzilvermijnen te arbeiden, totdat zij zich van de vermoeijenissen hunner kleine reis eenigzins hersteld hadden; en waarom zouden zij dit ook niet gedaan hebben, daar hun dagloon zeer hoog was, en zij, vrij van elken band, voor de 10 dollars, die zij dagelijks verdienden, niet eens hunne dienst behoefden op te zeggen, wanneer zij niet meer arbeiden wilden, maar in dit geval niet meer verschenen. De dollars werden elken avond uitbetaald, en ieder had stilzwijgend het regt, om zijn werk den volgenden dag weder te beginnen of te staken.

Op den duur kon het hun dan ook hier niet bevallen. Het was vooral Steffens, die het er zeer onaangenaam vond en daarom Marshal en de andere vrienden bewoog, deze mijnen te verlaten en te vertrekken naar de tin- en zilvermijnen, die in het Kustengebergte tusschen Monrey en Buonaventura gelegen zijn, waar zij betere zaken hoopten te maken.

III.

Wederom trekken onze vrienden verder. Strooptogten door de Sierra Newada. Ontmoeting met een inboorling der Utah-stammen. Eene herkenningsscène. Ook onder de Utahs zijn legitimatiën noodzakelijk.

Het duurde niet lang, toen ook het verblijf in de zilvermijnen onze vrienden begon te vervelen; zelfs begon

er eenige tweedragt tusschen hen te heerschen. Sommigen hunner waren vrij wel tevreden met hun lot; anderen, en onder dezen Marshal en Steffens, benevens Wilkinson, waren geneigd, andermaal den reisstaf op te nemen. De overigen weifelden; eenigen schenen er nog al lust in te hebben om hier te blijven en verder voort te werken. Anderen hoorden met een zeker welgevallen naar de mededeelingen van Marshal en Steffens, blijkbaar in de hoop, dat zij betere zaken zouden maken, dan zij tot hiertoe gedaan hadden (hun dagloon bedroeg hier 15 Pruisische thalers); intusschen kwam men nog tot geen vast besluit, want men kon niet met zekerheid bepalen, dat men elders meer zou verdienen, en in zoo verre waren de leden van het grootendeels uit Duitschers bestaande gezelschap nog altijd Duitschers gebleven, dat zij aan eene matige *zekere* winst de voorkeur gaven boven eene groote, maar *zeer onzekere*.

Marshal, Wilkinson en Steffens hielden op met arbeiden, namen hunne paarden en muildieren, sloten zich bij den Half-Indiaan Croix Rouge aan en ondernamen met hem strooptogten naar alle deelen van het gebergte, waardoor het dal aan beide zijden was ingesloten. Terwijl Croix Rouge al zijne aandacht vestigde op de hooge boomen en het schoone kreupelhout, om een oorhaan of een hert te ontdekken, zag Marshal steeds naar den grond, want hij was van oordeel, dat er aan deze zijde der baai van San Francisco even goed goudlagen waren als aan gene zijde, en eenige malen verklaarde hij, dat hij, wanneer hij de aarde hier beschouwde, begon te watertanden, zoo voortreffelijk, zoo veel belovend zag zij er uit.

Steffens, die daarvan weinig verstand had, hield toch veel van gesprekken over dit onderwerp, hoewel hij door zijne vragen Marshal niet zelden in verlegenheid bragt,

want deze had voor zijne vermoedens ook geen ander bewijs dan dit, dat de aarde er hier zóó uitzag als in de gouddistricten aan den Sacramento, en waarom hij daar niet gebleven was, wist hij evenmin regt op te geven, want men zou hebben kunnen zeggen, dat zulke goede vooruitzigten, als hij bij kapitein Sutter had, hem hadden moeten bewegen, om de schop in de hand te houden. Dit intusschen liet zich als verontschuldiging aanvoeren, dat het gemiddelde dagloon naauwelijks voldoende was geweest, om er van te leven; hier echter was het in zoo verre eenigzins anders, daar zij door de gelukkige jagt van den Half-Indiaan onafhankelijk waren geworden van die inhalige en bedriegelijke verkoopers, die zich twintig, ja, vijftigmaal meer lieten betalen, dan het verkochte eigenlijk waard was.

Reeds hadden de drie vrienden zich sedert tien dagen van het overige gezelschap afgezonderd. Tot het Oostelijke gebergte, tot de Sierra Newada doorgedrongen, scheen het hun noodzakelijk toe, zich digter aan elkander te sluiten, daar men hier volstrekt niet buiten gevaar was. Horden van Mexicaansche roovers en uit San Francisco verdreven bewoners van de Botany-baai hadden zich tot benden vereenigd, om reizigers, die met goud beladen huiswaarts keerden, te overvallen en te plunderen. Bij zulke gelegenheden was hun een voortreffelijke groote bloedhond van bijzonder nut, dien Croix Rouge op al zijne reizen had medegenomen, en die niet slechts zeer gehecht was aan zijn meester, maar ook eene zeldzame slimheid bezat. Hier, waar de hond vele voetsporen van menschen ontdekte, scheen hij zeer opmerkzaam, en zeer dikwijls kwam hij tot zijn meester terug, wanneer hij ver vooruit of op zijde was weggeloopen, om hem in zekeren zin op zijne ontdekking opmerkzaam te maken. Croix Rouge, wanneer hij dan met den hond medeging, had altijd iets

bijzonders te berigten; het was het spoor van een blanke, van een Indiaan, waarop de hond hem gebragt had, en zijne drie kameraden waren ten gevolge hiervan dubbel opmerkzaam op den slimmen hond.

Bij eene hunner vele wendingen op hunnen geheel ongebaanden weg bragt de grimmige blik, waarmede de hond zijne tanden liet zien, hen tot de overtuiging, dat Prendgarde eenig nabijzijnd gevaar vermoedde, en daar de houding van het edele dier geen twijfel overliet omtrent de plaats, waar het gevaar was te vinden, bemerkte men ook spoedig de punten van de vederbos eens roodhuids.

De drie vrienden beraadslaagden te zamen over de maatregelen, die men zou nemen; Steffens deed daarbij het voorstel, dat alle drie hunne buksen op het boschje zouden rigten, om er aldus den vijand uit te drijven; ook maakte hij terstond daartoe aanstalten, daar hij zijn geweer aanlegde.

Croix Rouge hief den loop er van omhoog, opdat de kogel niet mogt treffen, wanneer het schot afging; hij zeide: »Zeer onvoorzigtig! Wij zijn met ons vieren, en weet gij, hoe velen er daar zijn? Eerst onderzoeken en dan handelen!"

Nu verwijderde hij zich op eenigen afstand van de drie anderen, naderde het boschje en legde daarop aan, zonder nogtans te schieten. Eene seconde later kwam er een roodhuid uit het boschje te voorschijn, die de hand ophief ten teeken van vredelievende bedoelingen. Croix Rouge zette zijn geweer bij den voet en maakte een teeken, dat de Indiaan moest naderen, hetgeen deze dan ook vol vertrouwen deed. Ook hij had een fraai geweer onder den arm, bereid om het ieder oogenblik aan zijne wang te brengen, en zoo kwam hij nader, totdat hij en de Half-Indiaan elkander goed konden verstaan.

Er begon nu een van die uiterst behoedzame gesprekken, waarbij ieder zoo veel mogelijk van den ander zoekt te vernemen en zoo weinig mogelijk van zich zelven zegt. Het resultaat van dit gesprek was ten laatste, dat men vernam, dat men elkander reeds kende, en dat de roodhuid tot een dier Utah-stammen behoorde, door wier grondgebied de expeditie bij hare reis naar Californië was getrokken; verder, dat de Indiaan zich thans niet op de krijgspaden bevond, maar slechts onderzoeken wilde, of hij niet eene geschikte vlakte kon vinden, waar zijn stam zich kon vestigen, zonder zoo dikwijls als tot hiertoe het geval was geweest, door voorbijtrekkende karavanen lastig gevallen te worden. Schoon de Indianen onder elkander gaarne gezellig leven, is hun toch eene al te naauwe verbindtenis met hunne gelijken of vreemdelingen geenszins aangenaam. Elke stam beijvert zich, zich zoo veel mogelijk te isoleren, zijne jagtgronden voor zich zelven te behouden, zich van lastige naburen te ontdoen, doch bijzonder om het doortrekken der bleekgezigten te verhinderen, die zij steeds, en niet ten onregte, wantrouwen. Wie zou ooit gedacht hebben, dat het zou gelukt zijn, eene uitgestrektheid van meer dan 2000 Engelsche mijlen, welke de Atlantische zee van de Stille zee scheidt, te doorreizen, en toch is het geschied, en wel op zulk eene wijze, dat het aantal expeditiën naauwelijks meer te tellen is. Door particuliere ondernemingen, door dezulken, die betere woonplaatsen voor zich zelven zochten, door hen, die boden en voorloopers waren van groote expeditiën, welke van staatswege belast waren, om onderzoek te doen ten behoeve van het aanleggen van chaussées, kanalen en spoorwegen, is deze uitgestrektheid zoo dikwijls bereisd, dat er inderdaad naauwelijks meer eene onbekende plaats in is, ofschoon velen zoo eenzaam zijn, dat men naauwelijks kan begrijpen,

hoe het mogelijk was, haar door te trekken, en de beenderen van menschen en dieren bewijzen dan ook duidelijk genoeg, dat het geenszins voor allen mogelijk was.

De Half-Indiaan was vóór geruimen tijd op dezen weg ten gevolge van eene verwonding aan zijn hoofd bewusteloos geworden, en dit was voorgevallen in het dorp, waar destijds de Indiaan op zijne togten zich had opgehouden, zoodat deze, nadat hij een paar dagen met den halfbloed had verkeerd, hem plotseling dood voor zich zag liggen. De toestand, dien wij bewusteloosheid noemen, behoort bij voorkeur in de beschaafde wereld te huis, want zoogenaamde wilden weten niets van bewusteloosheid, zelfs de vrouwen niet, wanneer de man haar het koopen van een schoonen halsband van glazen paarlen weigert; de roodhuiden kennen slechts leven en dood, en zoo was dan voor den »Panter" Croix Rouge gestorven; dit was de oorzaak, dat hij, toen hij hem hier zag, daarover ten hoogste verwonderd was; de Half-Indiaan scheen hem een geest toe. Beiden hadden elkander terstond herkend, want zij waren nog niet lang genoeg van elkander verwijderd geweest, om elkander te hebben vergeten, en Croix Rouge groette zijn ouden bekende met groote hartelijkheid. Deze echter hield Croix Rouge de vlakke hand tegen, ten teeken, dat hij hem niet mogt naderen; vervolgens zeide hij: »Dat de bleekgezigten twee tongen hebben, weet ieder; dat zij ook twee levens hebben, was ons allen tot hiertoe onbekend; ik zie hier levend een man voor mij, dien ik twee zomers geleden dood heb gezien. Welke van mijne oogen moet ik nu gelooven, mijne tegenwoordige of mijne toenmalige?"

Croix Rouge antwoordde half lagchend, half geroerd: »De oogen van den grooten »Panter" zijn thans even helder en open, als zij toen waren; Croix Rouge was niet dood, maar slechts bewusteloos."

»Wat is bewusteloos?" vroeg de roodhuid.

»Ik bedoel daarmede," antwoordde Croix Rouge, »dat men schijnt dood te wezen, zonder het werkelijk te zijn."

»Ach, mijn broeder is derhalve ook reeds lang genoeg bij de bleekgezigten geweest, om twee tongen te hebben. Dit is mij niet aangenaam; ik moet nu tegenover hem even voorzigtig zijn als tegenover de andere bleekgezigten, en daarom kan ik niet gelooven wat Croix Rouge zegt; het zal vermoedelijk zijne tweede tong zijn, die dit spreekt."

»Herkent dan de »groote Panter" mij niet aan het lidteeken op mijn voorhoofd?" vroeg Croix Rouge hem half gebelgd, half lagchende.

»Teekenen zeer goed, maar teekenen kunnen aangenomen worden, zoo als men verw aanneemt, wanneer men ten strijde trekt; een weinig roode verw kan ook een bleekgezigt tot Croix Rouge maken. De roodhuid weet beter raad. Croix Rouge heeft een hond gehad, een schoonen, grooten hond; waar Croix Rouge is, moet ook de hond zijn. De »groote Panter" ziet den halfbloed, doch hij ziet den hond niet, en zoo lang hij dezen niet ziet, gelooft hij niet, dat hij Croix Rouge ziet."

»Inderdaad," sprak de Half-Indiaan, »ik moet mij voor dezen roodhuid legitimeren, alsof ik op een bureau van politie was."

Na deze woorden floot hij, en Prendgarde, zich van Steffens losrukkende, die hem, op verzoek van den Half-Indiaan, bij zich had gehouden, kwam naar zijn heer toevliegen en sprong tegen hem op, alsof hij dagen achtereen van hem gescheiden ware geweest.

IV.

De »groote Panter" geeft berigten. Aantrekkingskracht der gele aarde. De roodhuid vervolgt een hert. Een labyrinth van rotsen.

»Goed," zeide »de Panter", »een hond heeft geene twee tongen; een hond liegt niet, de hond zegt: gij heet Croix Rouge! — de »groote Panter" gelooft het."

Met deze woorden wierp hij zijn geweer op den schouder, ging plegtig naar zijn vriend, schudde hem trouwhartig de hand en vroeg: »Hoe komt Croix Rouge hier heen?"

Er werd hem nu de gewenschte inlichting gegeven.

»Met wien is Croix Rouge hier?" vroeg nu de »Panter" verder.

Ook hieromtrent ontving de roodhuid inlichting; vervolgens noodigde hem de Half-Indiaan uit, om met hem naar zijne vrienden te gaan, die hem hartelijk groeten en zich verblijden zouden, een ouden bekende weder te ontmoeten.

De Half-Indiaan en de roodhuid keerden nu naar de beide anderen terug, en na een vriendelijken welkomstgroet en een wederzijdsch handdrukken, welke laatste gewoonte de inboorlingen als een gewonen vorm van begroeting van de Europeanen hebben overgenomen — vroeg Marshal: »Zijt gij alleen? Hebt gij veel wild gezien? Hebt gij Spanjaarden gezien? Zijn zij talrijk? Komen zij naar ons toe?"

De »Panter" antwoordde: »Vele vragen op eens. Ik zie, dat ik onder bleekgezigten ben; welke vraag zal ik het eerst beantwoorden? Goed, ik wil ze allen op de beurt beantwoorden — ja, neen, ja, neen, ja!"

Een eenigzins spotachtige glimlach speelde om de lippen van den Half-Indiaan, doch Marshal was vrolijk genoeg gestemd, om zich zelven luidkeels uit te lagchen.

»Gij hebt gelijk, eerlijke roodhuid," zeide hij; »wij, bleekgezigten, zijn zeer haastig met onze vragen; nu — ik heb wel antwoord op de mijne gekregen, maar mijn geheugen is niet zoo goed, dat ik nòg weet, in welke orde ik ze heb gedaan! Ik zal ze daarom een voor een aan u doen. — Zijt gij hier alleen, of zijt gij hier met uw volk!"

»Ja, neen," antwoordde de »Panter".

»Gij hebt volkomen gelijk, mij nogmaals aan de orde te herinneren," zeide Marshal lagchende, »derhalve hebt gij uw stam verlaten?"

»Neen, ik ben hem slechts vooruitgetrokken, om te zien, of ik hier goede jagtgronden voor ons en vruchtbaren tuingrond voor onze squaws kan vinden."

»Ik meen, dat gij eene schoone plaats in het gebergte hebt?"

»Te veel bleekgezigten."

»Hebt gij zulk eene plaats gevonden?"

»Ja, doch daar gij op den weg derwaarts zijt, zal ik die plaats niet betrekken, maar eene andere zoeken, waar ik op mijn pad geene bleekgezigten aantref."

»Een compliment voor ons," zeide Marshal tot Steffens.

»Geen compliment — waarheid!" merkte de roodhuid aan.

Marshal vroeg verder: »Hebt gij op uw weg Spanjaarden of Mexicanen aangetroffen?"

»Ja!"

»Waren zij velen in getal?"

»Niet velen."

»Nu," sprak Marshal, »dan willen wij trachten, hen te ontwijken, want het is volstrekt niet aangenaam, met

die schurken in aanraking te komen. De roodhuid zal ons het best kunnen zeggen, hoe er mogelijkheid op bestaat, om hen niet te ontmoeten."

De »Panter" hernam: »De Mexicanen zoeken goud uit de aarde; waar goud is, zult gij hen altijd vinden, want het is hun God, even als het de uwe is. Wilt gij hen ontwijken, dan moet gij ver van hier gaan."

»En hoeveel Spanjaarden denkt gij, dat hier in de nabijheid zijn?"

De Indiaan hief zijne hand op en toonde de vijf vingers.

»Vijf," zeide Marshal, »dat is niet veel; daarvoor behoeven wij niet bang te zijn. Zijn zij te paard en hebben zij lassos?"

»Geene paarden, geene lassos."

»Welnu, dan behoeven wij voor eene ontmoeting met hen niet te vreezen; zoo veel als zij zullen wij ook wel kunnen doen," en toen er juist eene duif uit het bosch opvloog, legde Marshal zijn geweer aan, schoot af, en het dier viel dood ter aarde. »Wat dunkt u, groote Panter", van dit schot? Kunt gij dit ook? Ik zie, gij hebt, behalve uw geweer op den schouder, ook nog boog en pijl; beproef eens met deze wapens zulk een schot te doen als ik zoo even heb gedaan."

De Indiaan antwoordde: »Roodhuiden zijn niet zoo wreed als de bleekgezigten. Arm dier, wat hebt gij gedaan! een bleekgezigt heeft u *voor de grap* doodgeschoten, en uwe jongen zullen van honger sterven! Foei! zoo handelen roodhuiden niet. De kinderen oefenen zich op vruchten of boomstammen in het schieten; doch als zij kunnen schieten, dooden zij een dier niet, om hunne kunst te toonen, neen, of het moest zijn, dat zij honger hadden. Bleekgezigten denken er anders over. — Arme duif, uwe jongen zullen dood hongeren, en gij zijt zoo weinig waard, dat de bedreven schutter u niet eens

opraapt!" En de Indiaan liep naar het dier, raapte het van den grond op en stak het in zijne jagttasch. Steffens meende, dat de Indiaan verschrikkelijk sentimenteel was; de Half-Indiaan gaf te kennen, dat hij niet wist, wat dit woord beteekende, doch hij moest den »grooten Panter" volkomen gelijk geven, en eenigzins beschaamd sloeg Marshal de oogen neer en moest erkennen, dat het eene groote barbaarschheid was, zulk een onschuldig dier zonder noodzaak het leven te benemen.

Inmiddels was de Indiaan weder naderbij getreden en zeide: »Toen de »groote Panter" in de stad Santa-Fé was, staken de Spanjaarden kleine stukken hout in den grond en plaatsten eene munt daarop; en wanneer de »groote Panter" daarop schoot, en de munt viel er af, zonder dat het stukje hout werd omvergeworpen, dan behoorde het geldstuk aan den »grooten Panter", en hij had vele zulke geldstukken in zijn zak gestoken, groote blanke en veel kleinere, die echter geel waren. Dat is eene reden, om zijne bedrevenheid in het schieten te toonen, maar het is dwaas, dit slechts voor de grap te doen."

»Bij den Hemel, men moge zeggen wat men wil, doch de roodhuid en het bleekgezigt zijn, wat het goud betreft, van eene en dezelfde neiging doordrongen," zeide Marshal; »er moet eene bijzondere aantrekkelijkheid liggen in het goud, dat de Indianen gele aarde noemen."

De »Panter" antwoordde hierop: »De roodhuiden hebben deze gele aarde van de bleekgezigten leeren kennen; zij hebben ondervonden, dat men voor deze gele aarde van de bleekgezigten krijgen kan wat men wil, hunne wapens, hunne kleederen, hunne hulp, zelfs tegen hunne gelijken, hunne vriendschap, zelfs de liefde hunner vrouwen en dochters; waarom zouden de roodhuiden zich

deze alles vermogende gele aarde niet trachten te verschaffen, nadat zij eenmaal hebben gezien, welk eene waarde men er aan hecht? De roodhuiden bezitten geen zoodanig ding, waarvoor men *alles* zou kunnen krijgen. Zij bedienen zich dan ook van de gele aarde niet onder elkander, maar slechts tegenover u, tegenover de bleekgezigten, en het is nog nooit gebeurd, dat gij aan de verleiding dezer gele aarde hebt kunnen weerstand bieden."

»De kerel wordt grof," meende Steffens.

»Maar hij spreekt de waarheid," voegde Croix Rouge er bij.

Marshal rigtte nog eene vraag tot den inboorling over de streek, waar hij de goudzoekende Spanjaards had aangetroffen, en deze maakte hem met de ligging er van bekend; hij dacht, dat zij ongeveer na verloop van eene dagreis eene meer rotsachtige plaats van het gebergte zouden bereiken; tusschen de groote, in de hoogte geschoten steenen, die uit den grond schenen opgewassen te zijn, lag het goud, dat zij zochten; hij zelf had daar groote korrels gevonden; — en hij greep in zijne tasch en haalde er een handvol stukken goud uit, die zoo groot waren als boonen, en die in elk geval te zamen verscheidene ponden wogen.

De beide blanken zetten groote oogen op en verzochten, dat de roodhuid hen derwaarts zou brengen; doch de »Panter" weigerde dit, zeggende, dat hij iets gewigtigers had te doen; hij moest een hert schieten, want hij was hongerig. Terstond bood men hem iets te eten aan, en ook de veldflesch met rum was tot zijne dienst, maar hij antwoordde, dat een hert veel beter was dan een handvol gedroogde vruchten, en wees hun de rigting, die zij moesten nemen; hij zeide echter, dat hij hen des avonds daar zou wedervinden, en zij zouden dan zijne gasten zijn bij een gebraden hert, gelijk hij

dan de hunne was bij drie gedroogde noten en vier kastanjes. Hiermede nam hij afscheid en verdween in het kreupelhout.

Daarheên had hij gewezen! Waarheen? Geen der blanken zou dit hebben kunnen zeggen, doch de Half-Indiaan had zeer naauwkeurig de rigting opgemerkt, en op hem kon men zich verlaten, wanneer men de goudstreek wilde opzoeken. En wie zou dit niet gewild hebben, nadat hij de goudklompen had gezien, die ieder wel 20 dollars waard waren?

Men sloeg den weg in, dien de roodhuid had aangewezen, en toen het middag werd, zagen de reizigers reeds aan den horizon de rotsen, waarvan de roodhuid gesproken had. Het was eene zeer eigenaardige, groteske formatie, die Marshal waarnam. Hoe nader men kwam, des te duidelijker kon men de steil opgaande rotsen bemerken, die echter op vele plaatsen van groote openingen voorzien waren, zoodat men een eigenlijk labyrinth met daar tusschen liggende, steil begrensde dalen voor zich zag.

V.

Een oppasser, die opgepast wordt. Twisten over de Spaansche en de Iersche godsdienst. Een messteek ter eere der Iersche *moeder Gods*. Eene goede schuilplaats in de rotsen. Een weinig haat en een weinig tweespalt tusschen getrouwe vrienden.

Midden op eene der rotsen, verborgen op eene wijze, die het schier onmogelijk maakte, dat men hem bemerkte, lag een groot plomp man — wien men het reeds van

verre zou hebben kunnen aanzien, dat hij geen Mexicaan was — in eene soort van hinderlaag, om te bespieden, of er ook iets vijandigs naderde. Zijne plaats was zoo goed gekozen, dat er niets aan zijn oog kon ontgaan; maar hoe scherpziende hij ook mogt wezen, er waren toch lieden, die even goede, zoo niet betere oogen hadden dan hij. Het is bijna ongelooflijk, in welk eene hooge mate de gezigtsorganen der Half-Indianen geoefend zijn. Kon de bespieder op de rotsen werkelijk op een afstand van eene mijl zien, of er iemand naderde, zoo kon de Half-Indiaan op gelijken afstand het stukje harig vel ontdekken, dat van het hoofd van den verborgen spion was te zien. Vóórdat de laatstgenoemde zijnen kameraden het naderen van vier man had berigt, waren deze reeds opmerkzaam gemaakt op dat zwarte, beweegbare, halfeironde ding, dat naauwelijks zigtbaar boven de rotsen uitstak.

De reizigers gingen te zamen beraadslagen en hielden daarom halt in een bosch. Inmiddels had de schildwacht zijn pligt gedaan en hen, op wier last hij zijn post waarnam, de nabijheid der mannen berigt. Zijne kameraden werkten juist beneden aan zijne voeten, aan de oevers eener beek, die daar voorbij stroomde. Van de vier lieden, die aan de beek arbeidden, klauterde er een als eene kat tegen de witte rotsen op en zeide tot den schildwacht: »Leg u op den grond neder en verroer u niet;" vervolgens verborg hij zijn hoofd tusschen de rotsen, zoodat er naauwelijks voor het oog nog eene opening overbleef, waardoor hij in het rond kon zien, en toen keek hij met de grootste opmerkzaamheid in de rigting, die de schildwacht hem had aangeduid. Langen tijd ontdekte hij niets, want onze reizigers hadden zich vrij goed verborgen, toen zij eenmaal wisten, dat men hen bemerkt had, waaromtrent een verrekijker van

Marshal geen twijfel had overgelaten. Na eenigen tijd, gedurende welken hij den bodem had onderzocht, was het hem toch niet langer mogelijk geweest, in zijne schuilplaats te blijven; hij trad er daarom uit te voorschijn, en juist op dit oogenblik ontdekte hij de naderenden.

»Heilige Jozef!" riep hij, »daar komen goudzoekers."

»Ba!" zeide de eerste, een ruwe Ier, »hoeveel van die schelmen marcheren hier door, zonder meer te weten dan wij — zonder tot onze schuilplaats door te dringen."

»Ja," antwoorddde de Spanjaard, »dezulken, die den neus hoog in den wind steken, om niets anders dan wolken te zien; doch die daar ginds onderzoeken den bodem! Zie, Bop, hij beschouwt de steenen, hij raapt er een op en slaat dien in stukken."

»Och wat! Hoeveel anderen hebben dit niet reeds gedaan," sprak Bop, de Ier; »hoe velen hebben reeds steenen bekeken, en zijn toch niet zoo wijs geworden als wij."

»Ik verzeker u," antwoordde de Spanjaard, »die verstaat er meer van dan gij en ik. *Santa Maria inmaculata!* haalt hij zelfs niet een hamer uit zijn gordel, om steenen klein te maken? — Daar zijn ook de anderen, zij komen te voorschijn! — Zij vermoeden natuurlijk niet, dat men hen bespiedt! — Bop! gij hebt toch uw eed niet vergeten? Bij den heiligen Jakob en zijn ladder, zoo gij dien hadt vergeten, zoudt gij veiliger staan op de bovenste sport van den ladder eener galg, dan hier voor mij! Ik zeg u, Bop, zwijg! Een geheim is niets meer waard, wanneer velen het weten."

»Waarom zou ik mijne belofte eer vergeten hebben dan een ander?" vroeg de Ier gebelgd.

»Omdat gij een vervloekte ketter zijt," schreeuwde hem de Spanjaard toe.

»Wat? Ik een ketter?" riep de Ier even woedend

»ik geloof zoo goed als gij aan Jezus Christus, aan de onbevlekte Maria, zijne moeder, en aan den heiligen Jozef, haar man; ik ben zoo goed een regtzinnig Christen als gij.''

»Dat 's niet waar,'' riep de Spanjaard en trok zijn mes; »gij zijt een ketter even als alle anderen; gij belijdt de Iersche godsdienst, die geen haar beter is dan de Duitsche of Fransche. Alleen de Spaansche godsdienst is de ware, en *uwe* heilige moeder Gods is in mijne oogen niets — niet zoo veel!'' Hier blies hij met den mond over zijne vlakke hand, als wilde hij een stofje verdrijven. »De Spaansche moeder Gods is de eenige ware, de uwe is eene....''

Naauwelijks had de Spanjaard geheel uitgesproken, of het groote mes van den Ier ging hem zoo digt langs zijn gorgel voorbij, dat, ware hij niet met de behendigheid van eene kat op zijde gesprongen, hij bedenkelijk een woord meer ten nadeele van de Iersche onbevlekte jonkvrouw zou gesproken hebben. Op het oogenblik echter, dat Bop zijn stoot wilde herhalen, werd hem een zijner beenen onder het lijf weggetrokken, en hij viel op den grond zoo lang hij was.

Van de drie anderen, die nog aan de beek arbeidden, was er een gedurende den twist tegen de rotsen opgeklauterd, en deze zag naauwelijks, dat de Ier voornemens was, den Spanjaard op nieuw aan te vallen, of hij greep hem terstond bij de beenen, zoodat hij ter aarde stortte. Zijn mes zweefde reeds boven het hoofd van den Ier, doch de Spanjaard viel zijn redder in den arm. — »Wij zijn slechts vijf in getal,'' zeide hij, »en daar komen er vier aan; het is niet goed, wanneer wij zelven een der onzen vermoorden; laat ons de vreemdelingen nog eenige oogenblikken gadeslaan, en dan zullen wij ons verbergen; waarschijnlijk zullen zij ons nog niet

gezien hebben, en wij zullen in onze spelonk veilig zijn."

Don Carlo, de Spanjaard, wiens leven zoo even was bedreigd geworden, rigtte Bop op en zeide tot hem: »Gek! neem toch eene grap niet terstond zoo kwalijk op;" doch de Ier antwoordde: Met mijne godsdienst laat ik den spot niet drijven; die is beter dan de uwe!" en het scheelde niet veel, of met deze woorden zou de strijd op nieuw ontbrand zijn. Ten gevolge van deze hevige bewegingen, die zij tegen elkander maakten, meenden onze reizigers, hoewel ten onregte, dat zij nog niet waren opgemerkt.

Nadat Croix Rouge het zwarte hoofd van den Ier had gezien, was het geen wonder meer, dat de anderen nu de gestalten zagen, die boven op de rots tegen elkander vochten. De reizigers waren op hunne hoede; de Spanjaarden meenden, nog niet gezien te zijn, en achtten het daarom voldoende, zich in hunne spelonk te verbergen, die hun tot slaapplaats verstrekte.

Deze was vrij goed ingerigt; zij bevatte groote hoopen loof voor slaapsteden en zakken vol groene twijgen voor hoofdkussens, doch geene vuurplaats. Deze was buiten de spelonk, opdat de door de tegen de wanden omhoog stijgende rook zwart geworden steenen niet de verblijfplaats der goudzoekers zou verraden. Eene kleine holte in den grond achter ieders bed was bestemd, om de schatten, die hij had vergaderd, gedurende den nacht te bewaren, terwijl over dag ieder zijn buidel met goud over de schouders had hangen, welks zwaarte hem een aangename last scheen.

De spelonk lag tamelijk goed verborgen; men had met vereenigde krachten een paar rotsblokken zoo op elkander gestapeld, dat zij konden doen vermoeden, aldus op elkander gevallen te zijn; zij hadden zeer kleine openingen, doch deze waren ruim genoeg, om aan den

loop van een geweer den doortogt te vergunnen. Men moest over de rotsen klauteren, om in de spelonk te komen; doch er was nog eene soort van buitenwerk in een zeer digt en doornig boschje voorhanden, door middel waarvan men in staat was, den vijand te beletten tot in de nabijheid der spelonk door te dringen. Hierop vertrouwden de Spanjaarden, hoewel zij hadden vergeten, dat voetsporen ligt te ontdekken zijn, zelfs wanneer deze naar een boschje mogten voeren.

In de spelonk gekomen, zeide don Carlo: »Gij hebt toch, naar ik hoop, uw eed niet vergeten? en vóór alle dingen, gij, Ier, treed nader en vernieuw denzelven! Legt allen uwe messen hier op het mijne, en zweert bij den heiligen Michaël, die den draak doodsloeg, dat gij mij in elk gevaar zult bijstaan." De messen werden gekruist, de eed werd afgelegd, en de bende ging nu naar de schietgaten, om zich tegen den naderenden vijand in staat van verdediging te stellen.

De tijd scheen allen een weinig lang te vallen; zij, die men verwachtte, hadden zeer goed den afstand, die hen nog van de spelonk scheidde, reeds kunnen afgelegd hebben, en de Spanjaard wist, om zijn ongeduld te verdrijven, niets beter te doen, dan dat hij zijn lang mes zoo stil mogelijk, om alle leven te vermijden, op een steen sleep, niet zonder van ter zijde een boosaardigen blik te werpen op den Ier, dien de anderen wel bemerkten en met een onheilspellenden lach beantwoordden; doch ook Bop was niet dom genoeg, om de vijandige stemming over het hoofd te zien. — Het is vreemd, dat eene troep dieren zeer goed te zamen leven en met elkander hetzelfde doel hebben kan, zoo als b. v. de wolven op de jagt, de Canadasche bevers, de apen, wanneer zij vruchten voor zich zoeken, terwijl de menschen, als er slechts zes bij elkander zijn, twist maken

en vijandig tegen elkander gezind zijn. De Ier haatte den Spanjaard, omdat deze zich het bevelhebberschap aanmatigde, terwijl hij, de Ier, toch veel sterker was. In zijne oogen was nog altijd de kracht van het ligchaam datgene, wat aanspraak gaf op de waardigheid van gebieder; een zeker bewijs, dat hij daarvoor niet geschikt was, want er behoort toch *ten minste* zoo veel verstand toe, om te kunnen inzien, dat kracht *alleen* niet voldoende is

De Spanjaarden koesterden een doodelijken haat tegen den Ier, omdat zij begrepen, dat hij veel sterker was dan ieder hunner, ja, misschien dan zij met hun vieren, en zij haatten hem verder, omdat zij wisten, dat hij uithoofde van zijne kracht veel meer aarde had kunnen uitgraven en wasschen dan zij, en dien ten gevolge in elk geval veel meer goud had verzameld. Een kleine moord op den Ier zou hun zeer welkom zijn geweest; zij zouden dan geene vrees meer voor hem gehad en zijn goud verdeeld hebben.

Ook de Ier gevoelde zich niet zeer op zijn gemak bij de Spanjaarden, en het scheen hem niet onbelangrijk toe, om den naderenden vijand te bespieden; daarom zeide hij tot de Spanjaarden: »Zij komen hier niet voorbij; ga, gij, don Carlo, eens naar buiten, om te zien, waar zij zijn."

»Onbeschaamde! hoe kunt gij het wagen, mij een bevel te geven! Ga gij zelf naar buiten! Ik heb te bevelen, gij niet. Ga naar buiten, als gij er kans op ziet, om uw groot, dik ligchaam zoo te verbergen, dat men u niet ontdekt."

Dit was het, wat Bop wilde hebben; hij klauterde over de rotsen, en ofschoon hij zich geen oogenblik veilig gevoelde, wist hij toch, dat men hem thans niets zou doen, om zich zelven niet te verraden. Zoo klom hij,

zonder voor de geweren achter zich bevreesd te zijn, omhoog, en binnen weinig tijds zag hij ook de drie vrienden beneden aan den voet van de rots gelegerd, bezig hun avondmaal te gebruiken.

De Ier keerde oogenblikkelijk tot de goudzoekers terug en deelde hun mede wat hij had gezien; don Carlo, die thans insgelijks ging zien, bevestigde deze mededeeling, doch gaf ook te gelijk het teeken, om zich terug te trekken, want de vreemdelingen hadden den maaltijd gebruikt en stonden op, om zich weder op weg te begeven.

VI.

Bespieding van weerszijden. Onderzoek naar de stelling der vijanden. Een krijgsraad. Sporen van eene goudwasscherij. Een plotselinge aanval der Spanjaarden. Kortstondig gevecht, en daarop volgende zege der reizigers.

De reizigers hadden den schildwacht op de rots, alsmede de vechtende mannen aldaar bemerkt; zij wisten, dat zij zich in hunne onmiddellijke nabijheid moesten bevinden. De Half-Indiaan, wiens scherpziend oog zelfs onder het eten overal rondkeek, had het harige hoofd van den Ier bemerkt; hij was opmerkzaam geworden op de bladeren van het kreupelhout, die zich bij het op zijde schuiven der takken hadden bewogen, en zoo doende had hij het hoofd van den Ier in het oog gekregen. Toen hij zijne beide kameraden daarop opmerkzaam maakte, was de Ier weder verdwenen.

De jonge mannen trokken zich eenigzins verder terug, om ten minste op zulk een afstand te zijn, dat zij niet

door een plotseling schot konden bereikt worden, want dat de lieden in dit labyrinth van rotsen verborgen waren, leed bij hen geen den minsten twijfel. Marshal deed het voorstel, om zich van elkander te scheiden en op grooten afstand rondom de rotsen, benevens om het daarbij behoorende boschje te trekken, ten einde hun spoor te ontdekken, dat noodwendig zigtbaar moest zijn, daar het toch niet denkbaar was, dat zij door de lucht hierheen gevlogen waren. Zoo gingen dan Marshal met Wilkinson, en Steffens met Croix Rouge links en regts rondom de rotsen op zóó grooten afstand, dat geen kogel hen kon treffen, al hadden de Spanjaarden eene buitengewoon voortreffelijke buks gehad; ook bleven zij niet in gebreke, den grond zoowel als de rotsen naauwkeurig op te nemen, om zich te vergewissen, dat geen onverhoedsche aanval hen bedreigde. Croix Rouge ontdekte niet *één* voetspoor van op- en nedergaande menschen, maar wel *honderde* voetsporen.

Om hun aantal verborgen te houden, gaan de geboren Amerikanen achter elkander, en wel zoo, dat ieder in het voetspoor van zijn voorman treedt; de laatste is daarbij tevens verpligt, de sporen der geheele troep uit te wisschen, en dit geschiedt altijd wanneer de Indianen op het krijgspad zijn. Wanneer de sporen op zulk eene wijze als hier worden gevonden, is dit een bewijs, dat de lieden niet op het krijgspad zijn, en daarenboven zag men ook aan de voetsporen zelven, dat men met blanken te doen had. Croix Rouge beweerde, dat de meeste voetsporen van een en denzelfden persoon waren, en voor zoo ver hij kon nagaan, was het getal van hen, die deze voetsporen achtergelaten hadden, slechts zeer klein.

De reizigers bereikten elkander spoedig weder; zij hadden de geheele rots omgeloopen en bevonden zich nu op den weg, dien de verscholenen tusschen het boschje en de rots hadden opengelaten.

Marshal deed nu de vraag, hoeveel Half-Indianen men vermoedde, dat zich hier bevonden, en of het raadzaam zou zijn, hen aan te vallen. Volgens Croix Rouge waren er slechts vijf of hoogstens zes; doch bepaald moest hij het afraden, hen aan te vallen; daarvoor bestond volstrekt geene reden, en daarenboven moest zulk een aanval verderfelijk voor de aanvallers zijn, daar men hier te doen had met een vijand, die zich zeer goed verschanst had. »Wij moeten liever zien," zeide hij, »waar de voetsporen van de rots af heenleiden. Dat is daar ongetwijfeld hunne schuilplaats, waarin zij zich wel zeer goed zullen verschanst hebben; hier echter ligt een geheel open veld voor ons; wij kunnen ieder zien naderen en zijn daarom in staat, ons met goed gevolg te verdedigen, wanneer de overmagt niet al te groot is."

Zijn raad werd dadelijk opgevolgd, en de vier avonturiers gingen naar den stroom, waar zij spoedig de sporen eener groote bedrijvigheid ontdekten. Het was eene breede beek, die in het midden vermoedelijk wel drie of vier voet diep zou zijn; langs den oever zag men eene geheele rij van op elkander volgende uitdiepingen, blijkbaar de plaatsen, waar men de aarde uit de bedding van den stroom opgetrokken en vervolgens uitgewasschen had. Naast iedere uitdieping bevond zich eene hoogte, die de plaats verried, waar de goudwasschers hadden gestaan. Hier hadden zij laten wegloopen, wat zich uit hun schotel door het water liet medevoeren; hier hadden zij ook de grootere steenen met hunne hand neergeworpen, en zoo was er aan de eene zijde eene uitdieping, aan de andere zijde eene hoogte ontstaan.

Het kleine gezelschap besloot, verder langs de beek voort te trekken, want men was volstrekt niet voornemens, de menschen, die in het bezit van dit terrein waren, te verjagen. »Ruimte is er voor allen op aarde,"

zeide Marshal; »waarom zou men iemand zijn prioriteitsregt betwisten?"

In den raad der goden was echter anders besloten. De bewoners der spelonk dachten niet zoo humaan; hun was integendeel de aankomst der vreemdelingen zeer onaangenaam, en zij besloten, hen gewapenderhand te verdrijven.

Terwijl onze reizigers nog in twijfel stonden, of zij stroom af- of stroomopwaarts zouden voorttrekken, kwamen eensklaps de Spanjaarden, benevens Bop, de Ier, met luid geschreeuw uit het kreupelhout te voorschijn springen, en verdeelden zich terstond op zulk eene wijze, dat zij in zekeren zin de reizigers omsingelden; zij vormden een groot halfrond om hen, terwijl onze reizigers, naar de beek gedrongen, rug aan rug stonden, om naar alle zijden front te maken. Het voordeel was blijkbaar aan de zijde der laatsten, ofschoon zij één man minder telden.

Croix Rouge hief de hand op, ten teeken, dat hij met de Mexicanen wilde spreken, en Marshal vroeg hem, wat hij daarmede bedoelde.

»Ik wil aan de gekken zeggen, dat zij hun kruid niet behoeven te verspillen, daar wij volstrekt niet van plan zijn hier te blijven of hen uit hunne bezitting te verjagen!" En hierop ging hij naar een der Mexicanen. Hij was hem zoo digt genaderd, dat deze hem gemakkelijk kon verstaan, en zeide nu juist hetzelfde wat hij tot Marshal had gezegd. Den Spanjaard was dit echter geenszins voldoende.

»Gij, kettersche honden," riep hij, »gij moet sterven; wij willen daardoor het heil onzer zielen koopen, doch dan willen wij ook, dat gij ons niet zult kunnen verraden." Hierop hief hij zijn geweer op, en met de woorden: »Tegenover een ketter behoeft men zijn eed niet te

houden," drukte hij af, en de kogel was zoo goed op het hoofd van den Half-Indiaan gemunt geweest, dat deze er slechts als door een wonder goed afkwam. Op het oogenblik namelijk, dat de schurk zijn geweer ophief, had ook Croix Rouge het zijne tegen de wang gelegd, en de kogel van zijn vijand trof nu juist den mond van zijn geweer en stuitte daarop af.

Croix Rouge zette zijn geweer niet bij den voet; eene seconde, nadat hij de schudding van zijne buks had gevoeld, was de Mexicaan een lijk, en de Half-Indiaan sprak: »Gij hebt den mond van mijn geweer voor mijn oog aangezien; ik heb u getoond, dat ik beter weet te mikken, want ik geloof niet, dat de kogel zeer ver van uwe beide oogen is verwijderd."

De val des Mexicaans deed zijne kameraden ontstellen, doch als op een afgesproken teeken wierpen zij hunne geweren weg en stormden met groote messen op hunne vijanden los. De Half-Indiaan laadde bedaard zijne buks weder, en hij had den tijd zoo goed berekend, dat hij juist zijn geweer aanlegde, toen de voorste der goudzoekers nog vijf schreden van hem verwijderd was.

Plotseling echter had hij den Mexicaan niet meer voor zijn geweer; het schot ging zonder hem te deren over diens hoofd heen; de Mexicaan had zich op den grond geworpen en sprong nu als eene tijgerkat op hem los. De strijd duurde intusschen slechts zeer kort, want daar Croix Rouge zich den tijd niet gunde, zijn geweer om te keeren, gaf hij den Spanjaard met den loop der buks zulk een hevigen slag op het achterhoofd, dat deze terstond ter aarde stortte.

Wilkinson en Steffens waren inmiddels ook niet lui geweest; zij hadden de beide andere Mexicanen gewond, en de Ier had een schot met hagel uit de buks van Marshal ontvangen, zoodat hij op den grond lag en ver-

geefsche moeite deed, om zich op te rigten. Zijne knie bloedde uit twintig kleine wonden, die, daar zij zich op geringen afstand van elkander bevonden, zekerlijk hevige pijn moesten veroorzaken.

Daar stonden onze vrienden als overwinnaars; zij hadden het slagveld behouden en niet één man, ja, zelfs niet een enkelen droppel bloeds verloren. De voornaamste der Mexicanen, waarschijnlijk de aanvoerder, was dood; al de anderen waren meer of minder zwaar gewond, en men deed elkander de vraag, wat men met de gewonden zou aanvangen. Marshal meende, dat het 't best zou zijn, als men de honden allen een steen aan den hals bond en hen in het water wierp; de anderen echter deelden zijn gevoelen niet, en Croix Rouge was van oordeel, dat slechts de Yankees zoo konden denken. In een eerlijk of oneerlijk gevecht, d. w. z. wanneer de tegenpartij een schurk is, zoo als deze Spanjaard of Mexicaan, was het allezins geoorloofd, zijn vijand onschadelijk te maken of te dooden, maar in koelen bloede een gewonde te vermoorden, dat was afschuwelijk, en dat zou hij, zoo lang hij het kon verhinderen, niet toestaan.

VII.

Een barmhartige Samaritaan. Men beraadslaagt over de gewonden. De roodhuid. De »groote Panter" brengt een smakelijk avondmaal. Een diep getroffen Ier. De reizigers krijgen een nieuwen kameraad.

Marshal gevoelde zich door deze woorden van Croix Rouge onaangenaam aangedaan, doch had den moed niet, den halfbloed-Indiaan verder tegen te spreken, daar hij

een zeer belangrijk persoon in hun raad was; hij antwoordde daarom: »Ik heb immers ook niet gezegd, dat wij de kerels moesten verdrinken, maar alleen, dat dit inderdaad het beste zou zijn. Wij zullen hen niet dooden; of dit echter beter is, zou ik bijna betwijfelen."

Croix Rouge wendde zich tot den Ier en zeide: »Trek uwe broek naar beneden; ik wil zien, of ik de hagelkorrels uit de wonde kan halen; daarna zal ik u mijn das om de knie binden, en dan moogt gij verder uwe fortuin zoeken." De Ier deed wat hem bevolen werd en ontblootte een waarlijk herkuliesch been, slechts een weinig te vet voor een Herkules, en Croix Rouge merkte aan: »Dat zal moeijelijk gaan, want de kerel heeft ten minste een laag spek van twee duim op zijn lijf; zoo het niet juist de knie was, die ik heb getroffen, zou ik met mijn tangetje niet bij de korrels kunnen komen."

Nu nam hij uit zijn koker met gereedschappen, dien de Half-Indianen meestal bij zich hebben, om kleine gebreken aan hunne geweren te herstellen, een dun, smal tangetje, en stak het in eene der wonden. Nadat hij het ongeveer een duim diep had gebragt, begon de Ier het uit te gillen van de pijn, maar toch kwam de hagelkorrel gelukkig te voorschijn. De andere korrels veroorzaakten hem gedeeltelijk juist daar, waar zij minder diep zaten, nog meer pijn, want daar hadden zij het gebeente aangedaan, en zoo als men weet, is eene verwonding van de huid, die rondom het gebeente zit, zeer smartelijk; maar Croix Rouge zeide: »Schaam u, kerel, schaam u; gij ziet er uit als een beer, en gij maakt om eenige hagelkorreltjes zulk een spectakel; 't is inderdaad een geluk voor u, dat de »groote Panter" niet hier is; hij zou u eene squaw noemen en u, zonder een woord te spreken, alleen door zijne verachtelijke blikken zóó tref-

fen, dat gij van schaamte zoudt sterven. Dank God, dat gij niet onder zijne handen zijt."

De Ier schaamde zich inderdaad een weinig en brulde niet meer zoo verschrikkelijk, ja, hield daarmede zelfs geheel op, toen hij eenige vragen moest beantwoorden, die ten doel hadden, om te weten te komen, waar zij, hij en de Mexicanen, hun verblijf hadden gehouden, en of er nog meer van hen daar verborgen waren. De laatste vraag beantwoordde hij ontkennend, en hij gaf eene beschrijving van hunne woonplaats, zoo als wij die reeds hebben leeren kennen; Marshal meende, dat dit hun goed te pas kwam, want zij hadden nu terstond eene verborgene en, naar het scheen, goed versterkte of althans goed gelegen verblijfplaats. Verder beraadslaagde men te zamen, wat men met de gewonden zou aanvangen, en met algemeene stemmen werd besloten, dat zij een paar dagen zouden verpleegd worden, totdat zij in staat zouden zijn, zich zelven voort te helpen, om hen dan stroomafwaarts te doen vertrekken; tot dat einde wilde men een vlot zamenstellen, hun eenige roeispanen geven, doch hen dan natuurlijk aan hun lot overlaten, want het was reeds genoeg, dat men deze verraderlijke schurken, van wie men volstrekt niets had begeerd, die men niet eens had willen verdringen, zoo lang verpleegde.

De Spanjaarden vernamen dit eensdeels met groote vreugde, doch anderdeels ook met groote angst. Het bleek hun, dat men hun niets anders dan het leven wilde laten en van al hunne gereedschappen, en inzonderheid van hun goud, wilde berooven, en zij gaven te kennen, dat zij dit laatste wel zeer natuurlijk, doch tevens zeer hard vonden, dewijl zij daardoor de vruchten van een halfjarigen arbeid verloren. Zij werden door Croix Rouge van de ongegrondheid hunner vrees overtuigd; men be-

loofde hun vrijen aftogt met al hunne schatten, doch zonder wapens. Voor deze grootmoedigheid toonden zij zich regt dankbaar en beloofden alle andere voorwaarden stipt te zullen opvolgen. Deze bestonden voor alle dingen dáárin, dat zij de oppervlakte, die thans door de overwinnaars was ingenomen, niet mogten naderen op kleiner afstand dan vijftig Engelsche mijlen, hetgeen zij dan ook, onder het stille voorbehoud, dat zij er in het geheel niet aan voldoen zouden, onder vele eeden en aanroepingen van voorname heiligen, beloofden en bezwoeren.

Toen het avond werd, kwam de »groote Panter" met zulk een vasten tred naar hen toe, als had hij hen, wie weet op welk een verren afstand, reeds gezien. Hij droeg een fraai hert op zijne schouders en kwam met dezen last luchtig en gemakkelijk aanstappen, geenszins alsof hij den geheelen dag gejaagd en een halven dag een dier van zulk eene zwaarte op de schouders gehad had, maar zóó, alsof hij zijn bed een kwartier uurs geleden verlaten en nog niets anders gedaan had, dan een bad te gebruiken. De kracht en de gehardheid van deze lieden zijn waarlijk bewonderenswaardig. Men kan er zich geen denkbeeld van maken, welke streken zij al doorkruisen. In een land, waar zij voor de eerste maal doortrekken, vinden zij niet slechts overal den weg, even alsof deze hun door een speurhond werd aangewezen, maar zij reizen ook door ongebaande woestijnen, waarin vroeger nooit een mensch is geweest, en slaan die rigting, welke tot een bepaald doel leidt, met zoo veel zekerheid in, als ware er eene lijn van de plaats van vertrek getrokken naar de plaats, die zij zoeken.

Hunne onvermoeidheid zal wel het gevolg zijn van langdurige oefening, doch hoe zij overal den weg weten te vinden, is niet zoo gemakkelijk te verklaren.

Het hert werd ontwijd en geslagt en schonk aan de vier vrienden en den roodhuid niet slechts een kostelijken maaltijd, maar ook een voldoenden voorraad voor vele dagen, daar men het vleesch in vrij kleine repen sneed en het boven het vuur droogde en rookte. Ook de Mexicanen werden niet vergeten, en voor hen was zeker zulk een maal eene groote verrassing, daar zij er geenszins op gerekend hadden, dat zij zóó zouden worden behandeld door hen, die zij zelven tot hunne doodvijanden hadden gemaakt.

Ofschoon onze vrienden zeer vermoeid waren, besloten zij nogtans, zoo als nu eenmaal in deze streken eene noodzakelijkheid is, eene wacht uit te zetten ; zij losten elkander op de beurt af, zoodat ieder twee uur de wacht hield; dit was in elk geval geen al te zwaar werk, en de nacht ging dan ook in ongestoorde rust voorbij. De vroegere bezitters der hut waren bij elkander gaan liggen en sliepen, hoewel dan ook niet zoo warm, als zij die in de spelonk waren, toch goed genoeg, om den volgenden morgen te verklaren, dat zij zich in staat gevoelden, eene andere plaats voor hun arbeid op te zoeken; de slag, dien de eene Mexicaan met den loop der buks van Croix Rouge had ontvangen, zou wel voldoende geweest zijn, om den kop van een stier te verbrijzelen, maar voor het ijzeren hoofd van den Mexicaan was hij nog niet hevig genoeg geweest. De beide anderen hadden wonden in de armen en in de borst, doch waren al te zeer gehard, om van zulk eene bagatel veel notitie te nemen; alzoo waren dan ook allen bereid, om verder te trekken, en zelfs de Ier met zijne gewonde knie zag er niet zwaar tegen op.

De reizigers vroegen aan de Mexicanen, waar zij dachten heen te gaan, en toen zij antwoordden, dat zij zich slechts op een paar mijlen afstands van de beek wensch-

ten te vestigen, werd hun beleefd gezegd, dat men hun reeds gisteren den afstand had bepaald; zij moesten ten minste vijftig mijlen van de plaats, waar zij zich thans bevonden, verwijderd blijven, en Marshal voegde er nog bij: »Daar uwe woorden van zoo even mij bewijzen, hoeveel ik op u vertrouwen kan, zoo beveel ik u, dat gij uwe schreden naar gindsche bergen rigten en die overtrekken moet, en betuig u, dat wanneer een onzer iemand van het beminnelijke gezelschap, dat wij hier voor ons zien, op zijne strooptogten ontmoet, hij zoo zeker een kogel uit onze buksen ontvangen zal, alsof hij een zwarte tijger of eenig ander roofdier ware.''

Een grimmig gemor bewees, hoe moeijelijk het den Mexicanen viel, zich aan deze bevelen te onderwerpen; doch zonder daarop acht te geven, vroeg Steffens: »Hebt gij uw goud bij u? Hebt gij uwe messen, uwe zakken bij u?'' En toen zij hierop toestemmend hadden geantwoord, werd hun aangeraden, zich zoo spoedig mogelijk uit de voeten te maken. De Mexicanen wilden nog hun waschgereedschap meênemen; doch men gaf hun vriendelijk te kennen, dat dit tot den buit van het gezelschap behoorde, even goed als de wapens, en de Mexicanen keerden, terwijl zij al de hun aangeboren beleefdheid uit het oog verloren, den veroveraars van hun terrein den rug toe, zonder te groeten; slechts Bop, de Ier, aarzelde, om zich bij de anderen aan te sluiten, en toen men hem nu andermaal gebood om mede te gaan, zeide hij tot Croix Rouge, dien hij voor het opperhoofd van het kleine gezelschap aanzag: »Kapitein, ik vraag u verlof, om hier te blijven.''

»Volstrekt niet!'' antwoordde deze; »al zijt gij ook geen Mexicaan, schijnt het mij nogtans toe, dat gij niet veel beter zijt dan dat volk. Zonder dat wij u de allerminste aanleiding tot vijandelijkheden hebben gegeven, hebt gij,

in vereeniging met die roovers, ons aangevallen en ons naar het leven gestaan. Zulke kameraden kunnen wij niet gebruiken." Met neergeslagen blikken en het hoofd eerbiedig naar den grond gerigt, stond daar de reusachtige Ier voor de reizigers; een zweem van medelijden bewoog den Half-Indiaan tot de vraag, waarom hij zich van hen, die tot hiertoe zijne kameraden waren geweest, wilde scheiden?

»Heer," antwoordde de Ier, »het komt mij voor, dat gij een andere kerel zijt dan zij, bij wie ik mij tot hiertoe aansloot; het komt mij voor, dat men zich op u beter kan verlaten, dan op hen; en daar ik nu toch eenmaal dienen moet, zoo wil ik mij liever door hen laten bevelen, die ik hooger acht. Ik heb daarenboven nog eene andere reden. Ik heb u naar het leven gestaan, en gij hebt daarentegen de vervloekte hagelkorrels uit mijne wonden gehaald en uw halsdoek genomen, om mij daarmede te verbinden."

Croix Rouge keerde zich tot de overige leden van het kleine gezelschap en hield een oogenblik raad met hen; en nadat men in zijn voorstel genoegen had genomen, wendde hij zich tot den Ier en zeide: »Geef mij uwe hand opregt en welgemeend, zoo als mannen die aan elkander geven; zie mij aan, zie mij goed in de oogen als gij kunt, en beantwoord mijne vragen, zonder den blik neer te slaan.

»Zijt gij niet een spitsboef, een schurk, die door uwe kameraden wordt uitgezonden, om ons te beluisteren, den eerlijken man te spelen en ons zoo om den tuin te leiden, opdat wij ons bij de eerste de beste gelegenheid, op uwe eerlijkheid vertrouwende, laten vermoorden?"

De Ier had den Half-Indiaan bij het hooren dezer vraag rustig in de oogen gezien en antwoordde bedaard en ernstig: »Neen, kapitein, dit is geenszins het geval;

integendeel, terwijl de Spanjaarden meenden, dat ik sliep, hebben zij geheel andere dingen onder elkander besloten. Gij zult wel vermoord worden, in zoo verre is uw vermoeden juist; maar ik moet ook vermoord worden, want zij stellen in mij geen vertrouwen; zij weten, dat ik even zeer als gij een onderdaan van koningin Victoria ben, en daarom gelooven zij niet, dat men zich van mij tegen u zal kunnen bedienen, en de zwarte honden meenen, dat ik, zoowel als gij, een vervloekte ketter ben. Om deze beide redenen houden zij het voor raadzamer, mij uit den weg te ruimen. Daar gij nu weet wat u bedreigt, zult gij mij mogelijk niet van u wijzen. Zes tegen drie is toch altijd beter dan vijf tegen vier."

»Welaan dan," hernam Croix Rouge, »hoe is uw naam?"

»Ik heet Bop Ulster."

Marshal lachte. »De kerel heeft dus denzelfden naam als het vierde gedeelte van Ierland; Leinster, Mounster, Ulster en Connaught, dat zijn immers de namen der provinciën?"

Bop knikte toestemmend, doch Croix Rouge nam weder het woord en sprak: »Wij willen, u op uw verzoek, in onze dienst nemen; doch bedenk wel, dat wij het niet met dat vertrouwen doen, waarmede wij een ander man zouden opnemen, die nog niet als roover en moordenaar tegenover ons heeft gestaan. De minste aanleiding, die gij tot kwaad vermoeden geeft, zou voor u zeer gevaarlijk kunnen worden."

»Wees onbezorgd," antwoordde Bop, »thans is het goed; ik ben niet langer onder moordenaars, maar onder eerlijke lieden, en gij zult u over mij niet te beklagen hebben."

»Het zij zoo!" zeide Marshal; »treed nu binnen en gebruik met ons het ontbijt."

Deze uitnoodiging was voor den Ier de aangenaamste, die hij op dit oogenblik kon ontvangen, en hij voldeed er oogenblikkelijk aan; toen echter zijne vroegere kameraden bemerkten, dat hij hen niet volgde, begonnen zij te schreeuwen en te brullen, doch de Ier stoorde zich daaraan in het geheel niet en keerde hun den rug toe.

Zoo scheidden de vroegere verbondenen met een zekeren wrok van elkander; de banden, die schurken aan elkander verbinden, zijn zelden sterk en duurzaam.

VIII.

De vrucht van een halfjarigen arbeid. De reizigers zoeken eene andere plaats voor hunne werkzaamheden. De wijsheid van Marshal bepaalt deze plaats. Meeningen van den »grooten Panter". Er wordt goudbevattende aarde ontdekt en daarmede eene proef genomen. Deze proefneming voldoet zeer goed.

Marshal was onder de reizigers eene soort van wetenschappelijke autoriteit geworden; hij had lang genoeg in Californië verkeerd, om de formatiën eenigermate te leeren kennen, waarin zich het goud bevindt. Hij sprak nu met Bop over het goud, dat men hier had gevonden; en toen hij gezien had wat door den Ier was verzameld, zeide hij: »Mijn vriend, als dit de vrucht van een halfjarigen arbeid is, is het weinig genoeg; bovendien komt het mij voor, dat gij het meeste goud moest hebben, omdat gij ontegenzeggelijk de sterkste zijt, en derhalve het langst hebt kunnen graven en hakken. Het is een geluk voor u, dat gij niet in de gouddistricten aan den Sacramento zijt; daar zoudt gij al uw goud hebben moeten besteden voor brood en andere levensbehoeften. Hier,

waar gij van wortelen, die gij zelf gerooid, van herten, die gij zelf geschoten, en, zoo ik mij niet bedrieg, geheel zonder brandewijn geleefd hebt, is dit echter iets anders; wij hebben dan ook geen plan, om een halfjaar hier te blijven, en willen daarom zien, of wij eene betere plaats kunnen vinden dan die, welke gij hebt bearbeid."

Nu ging men onderzoek doen naar de plaats, waar men tot hiertoe het goud had gegraven; deze was, gelijk wij reeds weten, de bedding van eene beek. »Ziet," zeide Marshal, »dat is een beekje van zulk eene geringe beteekenis, dat het ons niet zeer veel kan toevoeren. Dit watertje, hetwelk hier loopt, is het laatste overblijfsel van eene groote, breede rivier, wier oevers gindsche beide rijen van heuvels zijn geweest. Ten tijde van Noach was deze geheele breedte met water gevuld, en toen had deze stroom mogelijk reeds 100,000 jaar, en welligt nog langer, bestaan."

»Van waar weet gij dit toch?" vroeg Wilkinson; »de wereld bestaat immers, zoo als bekend is, nog geen zes duizend jaar; hoe kan dan deze rivier er reeds vóór 100,000 jaar geweest zijn; ook zou ik geene reden weten te vinden, waarom deze zandige vlakte juist de bedding eener rivier moest geweest zijn."

»Nu, beste Wilkinson, gij moet dit toch maar gelooven en doen, alsof ik eene autoriteit ware. Wat de zes duizend jaar betreft, die de wereld nog maar zou bestaan hebben, zoo beroept men zich, om dit te bewijzen, op het eerste hoofdstuk der Heilige Schrift [1]); de bijbel echter is voor ons wel eene autoriteit in geloofszaken, doch niet in zaken, die betrekking hebben op het onderzoek der natuur. Wij willen niet gelooven, wij willen

---

[1]) Marshal had zeker Genesis I niet goed gelezen, althans niet begrepen, want anders zou hij zoo niet hebben gesproken.

weten. Wat nu betreft, dat deze zandige vlakte eene rivier, en wel eene zeer groote, is geweest, veel breeder dan de Rijn en de Weichsel in Europa, zoo kunt gij aan deze beide rivieren en aan vele anderen waarnemen, dat zij eens tienmaal zoo breed en twee of driemaal zoo diep zijn geweest. Men kan op beide deze rivieren bergketenen zien, die altijd parallel met hare wateren loopen. Dit waren de vroegere oevers, en wanneer men deze oevers beklimt, bemerkt men, dat zij eigenlijk geene bergen zijn, maar dat men boven op eene vlakte staat. De rivier heeft zich langzamerhand eene bedding gevormd en die zoo ver uitgehold als wij thans zien, totdat ook de overige wateren zich daarin hebben verzameld.

»Vragen wij nu echter naar nog meer bewijzen voor de waarheid dezer stelling, dan zeg ik: Ziet eens de tallooze brokken van granietsteen, die op deze vlakten verspreid liggen. Van waar denkt gij wel, dat zij gekomen zijn, en wie meent gij heeft de moeite genomen, ze hierheen te dragen? Ik wed, dat Bop, als men hem daarnaar vroeg, ons daaromtrent zeer naauwkeurig inlichting zou geven. Toen de engelen den duivel uit deze wereld verbanden, liet hij dit niet zoo goedschiks toe; hij nam eenige handen vol van zulke steentjes en wierp die naar de engelen. Ziet gij, Bop knikt met het hoofd, en ik heb het derhalve geraden.

»De natuuronderzoeker zegt nu echter, dat hij noch aan engelen, noch aan duivelen gelooft, maar slechts aan natuurkrachten; de aanwezigheid van deze steenen moet eene natuurlijke oorzaak hebben, en hij vindt die in de geweldige botsing van groote watermassas; dit is iets, dat wij nog thans kunnen opmerken. Alle rivieren rollen groote steenen van de gebergten naar beneden; langzamerhand worden deze eerst tot hoekige steenen afgerond en vervolgens al meer en meer verkleind; eindelijk ont-

staan daaruit het kiezelzand en het grove zand, en ten laatste wordt daar, waar de rivieren in de zee vallen, dit grove zand zeer fijn zand.

»Ziet nu, dit alles treft gij hier aan; daar zijn de groote en de kleine steenen; daar hebt gij reeds vlak geslepen steentjes, die niet meer rollen, maar over elkander schuiven, en gij vindt tevens kiezelzand. Ziet nu eens deze steenen aan, hoe zij geslepen zijn, hoe zij zelfs geen scherpen kant meer hebben, en hoe vele plaatsen men eigenlijk fijn gepolijst zou kunnen noemen. Denkt gij, dat daartoe slechts een korte tijd noodig geweest is? Ik zeg u, in weêrwil van de zes duizend jaren, gedurende welke de aarde staat en die nog niet eens toereikende zouden zijn, om eene steenkolenlaag van één voet dikte te formeren, in weêrwil van deze zes duizend jaren, heeft de rivier 100,000 jaar noodig gehad, om deze afwasschingen en slijpingen te bewerkstelligen.

Beschouwt nu echter ook de steenen zelve, alsmede het zand. Is dit niet enkel kwarts? en welk gesteente bevat zoo veel goud als juist het kwarts? Hier in de oude bedding van den stroom, hier waar hij kracht heeft gehad, deze geweldige rotsblokken voort te schuiven, hier heeft hij ook tijd gehad, goudkorrels, goudstof en goudzand met zich te voeren, en hij heeft, waar een hinderpaal, waar eene diepte zich opdeed, de zwaarste mineraliën laten leggen; hier, mijne goede kameraden, willen wij zoeken en hier zullen wij onze moeite beter en overvloediger beloond vinden dan daar aan het beekje, waar de Spanjaarden zich afgetobd hebben.

Deze woorden waren niet zonder uitwerking gebleven; want wat Marshal had gezegd, was voor de anderen, die van de geologie volstrekt niets wisten, overtuigend genoeg, om hem geloof te schenken, en men trok terstond aan het werk.

De »groote Panter" had bij dit gesprek geen woord gesproken; Marshal vroeg hem daarom, of het niet waar was, wat hij zoo even had gezegd. De »Panter" antwoordde: »De roodhuiden weten weinig, de bleekgezigten veel; de roodhuiden praten weinig, de bleekgezigten veel — meer dan noodig is — meer dan de squaws; roodhuiden *handelen*, bleekgezigten zijn reeds tevreden, wanneer zij slechts veel hebben *gesproken;* zij meenen dan ook veel *gedaan* te hebben. Nu ja, met de longen wel, doch met het hoofd niet; bleekgezigten praten veel, dat niets te beduiden heeft; roodhuiden spreken weinig, dat echter van groot belang is. Had mijn broeder zoo lang gegraven als hij heeft gepraat, dan zou hij reeds datgene weten, waarnaar hij mij vraagt." Hiermede keerde hij zich tot den Half-Indiaan en zeide: »Terwijl de bleekgezigten goud zoeken, zal de roodhuid levensmiddelen zoeken."

Na deze woorden wendde hij zich van de anderen af en snelde over de vlakte naar het bosch, waarheen de Mexicanen waren gegaan.

Marshal was een weinig verdrietig over de minder hoffelijke wijze, waarop de roodhuid hem zijne praatzucht had verweten; doch spoedig vergat hij dit en verzocht zijne kameraden, zijn voorbeeld te volgen. Steffens wilde oogenblikkelijk op de plaats, waar hij stond, zijn houweel in de aarde slaan, doch Marshal zeide: »Niet hier, maar ergens in eene diepte van de oude bedding des strooms, al heeft zij slechts eene diepte van een paar voet!" Zulk eene diepte was niet ver af, en men begon den bodem om te woelen. »Weg met het zand," hervatte Marshall; »dat is het laatste wat de stroom heeft aangevoerd; wij moeten datgene opzoeken, wat hij het eerst heeft aangevoerd. Zoo, nu zijn wij reeds tot de kleine steenen gekomen; als wij die zullen uit den weg geruimd

hebben, komen wij aan de eigenlijke rotsachtige bedding van den stroom, en wij zullen dan vinden wat wij zoeken." De vier mannen hadden een uur lang ijverig gearbeid en bevonden zich thans in eene diepte van ongeveer zes voet; daar echter was niets te vinden, ten minste niets wat naar goudklompen geleek, en de drie mannen stonden eenigzins verbluft, doch Marshal sprak: »Datgene, wat gij thans met voeten treedt, deze kleinigheid bruine aarde bevat goud; deze aarde willen wij uitwasschen en zien, of het de moeite zal beloonen, zoo wij hier verder graven."

Nu werd aan Bop, den Ier, last gegeven, om water uit de nabijgelegen beek te halen, en vervolgens werden een paar aarden schotels met het bruine zand gevuld; men goot er water op, roerde het goed om, en nadat het drabbig was geworden, werd het drabbige water er afgegoten, en deze proceduur zoo dikwijls herhaald, totdat er nog slechts eene kleine handvol aarde in den schotel overbleef.

»Nu," riep Bop, de Ier, »nu willen wij zien wat wij hebben."

»Nog niet, Bop," antwoordde Marshal; »wij willen het tot hiertoe uitgewasschene op een doek uitschudden en dan ons werk met eene nieuwe portie voortzetten."

Dezelfde proceduur werd herhaald, het overschot der beide schotels weder op den doek geschud en daarna op nieuw frissche aarde gewasschen. Nu vereenigde men het tot nu verzamelde in een schotel en begon het gewasschene nog eenmaal te wasschen. Toen de geheele bewerking ongeveer een half uur had geduurd, zeide Marshal: »Nu willen wij zien, Bop, wat wij hebben; nu is het tijd." Zeer zorgvuldig werd nu de aarde uitgespreid, en zie, zij was geel; het was goudstof, en wel zoo veel, als men in een grooten theelepel zou hebben kunnen

bergen, d. w. z. altijd minstens twee lood, en Steffens en Wilkinson berekenden reeds, dat, als zij ieder half uur een ons goud vonden, ieder hunner toch dagelijks vier ons zou hebben, en dus ongeveer 50 tot 60 dollars. Marshal meende echter, dat deze rekening niet juist was, daar zij niet vergeten moesten, hoe lang zij gearbeid hadden, vóórdat zij het goud hadden gevonden.

Met onbeschrijfelijken ijver werkte men nu voort; men bewerkstelligde eene uitgraving, die 10 voet lang en even breed was en overal bruine aarde vertoonde; men was echter door dezen arbeid zoo vermoeid en uitgeput, dat men niet alleen een goed maal, maar ook een slaap van twee uren noodig had, om voor den verderen arbeid nieuwe krachten te verzamelen.

Met frisschen moed werd vervolgens weder de bruine aarde gewasschen, 'tgeen zulk een gunstig resultaat opleverde, dat de goudgravers opgetogen van blijdschap waren over hun geluk en zich eerst des avonds laat ter ruste legden, toen zij niet goed meer konden zien, wat zij eigenlijk deden. Meer dan twee onsen had ieder verkregen; dit zijn altijd 32 dollars, derhalve een goed dagloon, en zij hoopten den volgenden dag, daar zij niet te graven hadden, meer dan het dubbele te zullen winnen.

IX.

Eenige vriendschappelijke onderhandelingen met den »grooten Panter". Hij verlaat de blanken niet zonder eenige hartelijke afscheidswoorden. Te laat berouw. Croix Rouge belast zich met de taak, om het gezelschap van levensmiddelen te voorzien. Wilde kalkoensche hanen. Ook nog iets beters.

Naauwelijks was men des morgens ontwaakt, of de

roodhuid keerde met een hert terug; men liet hem zien hoe veel goud men had gevonden, doch hij trok verachtelijk den neus op en blies over zijne hand »Stof!" zeide hij; vervolgens tastte hij in zijn zak en haalde er stukken uit zoo groot als erwten en boonen, dezelfde, die hij twee dagen geleden aan zijne vrienden had getoond, en riep: »Dat is goud!"

Marshal antwoordde: »Ja, dat zie ik wel; dat is zeker goud, doch ik denk, dat wij zulke stukken nog genoeg zullen vinden, want wij bevinden ons immers in de streek, waarin gij dat goud hebt gevonden?"

»In 't geheel niet. Dit goud is in eene geheel andere streek gevonden."

»Nu," riep Marshal, »dan hebt gij ons gefopt, onbeschaamde kerel, want wij hebben u naar den weg gevraagd, en gij hebt ons hierheên gewezen."

»Bleekgezigt, houd uwe tong in toom," riep de »groote Panter;" »de roodhuiden laten zich niet ongestraft beleedigen."

Verachtelijk zag Marshal den roodhuid aan, toen hij deze woorden hoorde, en hij bernam: »De kerel is nog wel kwalijk nemend. Hij heeft ons toch inderdaad bedrogen, en nu wil hij ons niet eens veroorloven, dat wij hem dit zeggen."

»Yankee, gij zijt geen gezelschap voor den »grooten Panter"; daarom zal hij zich van het uwe terstond bevrijden; gij babbelt niet slechts, maar gij scheldt ook als een oud wijf, en zoo ik u niet verachtte, zou mijn tomahawk u reeds den schedel gekloofd hebben."

Marshal bragt de kolf van zijne buks aan de wang en wilde den roodhuid neerschieten, doch Croix Rouge verhinderde dit en zeide: »De »groote Panter" heeft gelijk; hij heeft ons niet den weg naar zijne goudkorrels gewezen, maar hij heeft ons naauwkeurig de rigting opgege-

ven, waar wij de Spanjaarden zouden vinden. Voor het overige betaamt het u niet, een grooten hoofdman door scheldwoorden te beleedigen; dat doet slechts de krijger aan den martelpaal, wanneer hij zijnen vijanden hunne zwakheid verwijt en hen daardoor noodzaken wil, aan zijn leven en zijn lijden spoedig een einde te maken; mannen schelden elkander niet uit."

»Gij zijt een lastige schoolmeester," zeide Marshal, doch gij hebt gelijk," en hij bood den roodhuid de hand, terwijl hij vervolgde: »Ik heb het zoo erg niet gemeend, kom hier en geef mij de hand." Doch de roodhuid trok zijne regterhand ernstig terug en sprak: »Wanneer deze handen elkander zullen aanraken, dan zal het niet in vriendschap, maar in een strijd op leven en dood zijn. O, waren toch alle bleekgezigten zoo als gij, dan zouden wij thans niet verjaagd zijn van het groote water aan den opgang der zon tot naar het groote water aan den ondergang der zon. Maar dat velen van u gladde tongen hadden, edel waren, edel spraken en edel handelden, dat heeft gemaakt, dat onze voorvaderen hen voor kinderen der zon hielden; dat heeft gemaakt, dat wij hen vertrouwden, en daarvoor hebben zij ons het land uitgejaagd. Ook mijne broeders aan het Zuiden van het groote Zout-meer zal het zoo gaan; had men hun een man gezonden zoo als gij, dan zou hij niet teruggekeerd zijn, en zij zouden nog onafhankelijk van de blanken wezen; doch men zond hun een zachtmoedigen, braven man, en nu zijn zij onder het juk gebragt! De roodhuid heeft gesproken."

Met deze woorden keerde zich de »groote Panter" om, en schoon Marshal berouw scheen te gevoelen over hetgeen hij gezegd had en den Indiaan trachtte terug te roepen, was deze poging geheel vergeefs; de man vervolgde met trotschen tred zijn weg, zonder om te zien,

en het kleine gezelschap was thans geheel aan zich zelven overgelaten; het had geen wakkeren schutter meer, die, terwijl zij zich met het zoeken van goud bezig hielden, ten hunnen behoeve herten schoot, iets, dat toch waarlijk van groot belang was, want thans was het noodig, dat een van hen het werk staakte, om voor levensmiddelen zorg te dragen, en dit kon geen dag uitstel lijden, daar niemand kon beloven, dat men den volgenden morgen weder een dier zou schieten, om zich met zijn vleesch te voeden.

»Wat zegt gij er van, Croix Rouge?" vroeg Marshal; »is de kerel niet al te gevoelig?"

»Gij houdt u altijd voor beter en verhevener dan deze roodhuiden," antwoordde de gevraagde, »en meent daarom ook, u elke beleediging te mogen veroorloven. Gij zijt evenwel toch lang genoeg in dit land geweest, om te weten, dat dit niet gaat. Zoudt gij het u laten wel gevallen, dat men u beschimpte?"

»Welk eene vraag! Ik ben immers geen roodhuid, maar een Europeaan."

»Ja, dat bemerk ik," antwoordde Croix Rouge, »en daarom zou ik bijna lust gevoelen, om den wakkeren roodhuid te volgen, wiens bloed ook door mijne aderen vloeit, hetgeen ik mij tot eene eer reken."

»Ei, man! gij zijt toch niet van den duivel bezeten," riep Marshal plotseling verschrikt uit; »gij zult ons toch hier in de woestijn niet aan ons zelven overlaten? — Kom, wees geen dwaas, geef mij uwe hand, en blijf bij ons als onze trouwe kameraad; wie toch zal ons iets te eten verschaffen, zoo gij het niet doet?"

»Ja, ja, uw eigenbelang is het, dat u zoo doet spreken; doch uw eigen voordeel hebt gij nogtans zeer veronachtzaamd, toen gij den »grooten Panter" beleedigdet, want nu moet datgene, wat gij met uw vieren zoekt,

onder vijf verdeeld worden, en waar de groote goudkorrels te vinden zijn, dat weten wij ook niet."

»Vervloekt, dat 's waar!" riep Marshal. »Ja, ja, ik heb mij overijld, ook tegen u. Neem het mij niet kwalijk, ik heb u niet willen beleedigen. Maar nu, wat moeten wij doen? Zouden wij de goudstreek, waarvan gij hebt gesproken, niet kunnen vinden?"

»Gij hebt immers hier door uwe wetenschap een goudgrond ontdekt; zoudt gij door die wetenschap nog niet een anderen, kostbaarderen grond kunnen ontdekken?" vroeg Croix Rouge.

Marshal nam dit voor spotternij op, en de Half-Indiaan had het ongetwijfeld ook spottenderwijs gezegd. Volgens Marshals eigene theorie zou intusschen de oplossing van het raadsel niet zeer moeijelijk geweest zijn. De grootere goudkorrels zijn immers, zoo als van zelf spreekt, de zwaarste, en de zwaarste ligchamen zullen altijd het eerst zinken en zich ook het eerst aan den invloed van het water onttrekken; van daar dat men, hoe digter men bij de bronnen van den goud bevattenden stroom komt, ook des te meer goud vindt, en de Half-Indiaan zou weder het bewijs leveren, hoe waar dit is, daar hij, zonder eenig vermoeden te hebben van het bestaan van den goudgrond, dien ontdekte.

Croix Rouge was stilzwijgend van zijn post als goudgraver ontslagen en met dien van jager en proviandmeester bekleed. De beste weg, dien hij kon inslaan, om wild te bekomen, was altijd die langs de beek. Een paar dagen had hij dan ook den loop van den stroom gevolgd, en hij had in het eerst het wild op geen al te verren afstand van zich aangetroffen; toen hij echter eenigen tijd geschoten, en de aan deze oevers nog weinig bekende knal der geweren angst en schrik verspreid had, trok het wild al meer en meer terug, en Croix

Rouge moest grootere togten maken, om het noodige wild te schieten. Nu ging hij stroomopwaarts langs de beek.

Daar verder opwaarts trof hij echter geheel ander wild aan dan hij tot hiertoe had gevonden, zoodat er nu eenige afwisseling in de tot nu toe dagelijks wederkeerende middagkost kwam; doch de jager moest ook vier maal meer kruid en lood verschieten en zijne buks veel meer laten knallen; hetgeen weder ten gevolge had, dat de kalkoensche hanen schuw werden, zoodat ook hier de jagtmarschen al verder en verder moesten worden uitgestrekt. Daarenboven is de kalkoensche haan van nature een zeer schuw dier en niet gemakkelijk te verrassen; slechts wanneer men hem weet te lokken met die toonen, welke het vrouwtje in den bronstijd laat hooren, legt hij zijne gewone schuwheid en slimheid af, want hij is zoo verliefd als een student of luitenant. Gedurende dien tijd kan men hem naar believen naderen; hij hoort en ziet niets; hij geeft slechts acht op de stem van het lokkende wijfje of van den jager, die zoo sluw is, om haar geluid na te bootsen.

Met deze schoone dieren en hunne bewoners had Croix Rouge thans te doen; hunne bewoners zeg ik, en ik bedoel daarmede de teken. Deze teken (*ixodes*), die in Europa eigenlijk slechts bij de schapen bekend zijn, zijn in de warmere streken van Amerika in zoo groote menigte voorhanden, dat men ze bijna eene landplaag kan noemen. Onder de struiken, aan de benedenste deelen der bladen, alsmede in droog loof houden zij zich bij geheele troepen op, zoodat men het naauwelijks durft wagen, zich neder te zetten of te gaan liggen, zoo men niet terstond met deze dieren wil overzaaid zijn, waarvan men beweert, dat zij meer van menschen– dan van dierenbloed houden. Men zoekt daarom in Amerika in het geheel geen mos of droog loof op, om daarop uit te rusten, maar,

als men dit slechts even doen kan, droog zand; de dieren echter, die van de kruiden leven, waarin deze teken huizen, worden op de onbarmhartigste wijze aangevallen. Vooral de paarden zijn dikwijls onder den buik zoo met deze diertjes bezaaid, dat men de punt van een mes niet op hun vel kan zetten, zóó digt opeengedrongen zitten zij bij elkander. Vele dieren sterven dan ook aan deze plaag.

De kalkoenen zijn insgelijks zoo ruimschoots van deze diertjes voorzien, dat de jager ze gewoonlijk aan het uiterste einde van zijn geweer hangt, om zijn ligchaam niet met deze gevaarlijke insecten in aanraking te brengen. Croix Rouge, die aan één kalkoen niet genoeg had, en er ook geen vier of vijf aan de punt van zijn geweer kon dragen, zocht zich op eene andere wijze te helpen; hij plukte namelijk het geschoten dier, nadat hij een vuur had ontstoken, waarboven hij het bloedende ligchaam droogde, en waarin hij de veren van het dier wierp. Zoo kon hij verscheidene kalkoenen gedeeltelijk in zijne jagttasch bergen, gedeeltelijk aan de riemen er van vastmaken, zonder dat hij in gevaar geraakte. Terwijl hij zich bij deze operatie in de nabijheid der beek bevond, kwam hem het zand, waarin hij lag, in het oogloopend wit voor, ofschoon het niet fijn, maar integendeel zeer grof was; de plaats, waar hij lag, bestond dus uit het allerzuiverste kwarts, »en dit is toch goud inhoudend, zoo als Marshal zegt,” dacht hij bij zich zelven.

»Goudhoudende kwarts!” met deze woorden krabte hij het zand met de handen weg, en zijne vingertoppen en nagels namen hem dit niet kwalijk, want zij waren aan harden arbeid gewoon. Hij streek eenige handen vol op zijde, graafde iets dieper en wierp het uitgehaalde ook op zijde; nog een paar handen vol, en hij voelde onder zijne gravende handen een steentje. »Gele keizelaarde — toch

niet, keizelaarde is immers doorschijnend — hm, keizelaarde is ook lang zoo zwaar niet — dat is goud! Voor den duivel, niets anders! Dat moeten wij toch nader onderzoeken."

Hij werkte nu met zijn laadstok het zand en de keizelaarde verder los, en zie, hij vond binnen weinige minuten eene geheele handvol zulke goudstukken in de kleine ruimte, waarop hij zat.

X.

De goudzoekers verlaten de plaats, om de gunstiger gelegene op te zoeken. Zij houden hun vertrek verborgen en dragen er zorg voor, dat men het niet bemerkt. Hunne werkzaamheden in den nieuwen goudgrond. Eene maand, waarin men zeer veel verdient. De Half-Indiaan doet eene zeer onaangename ontdekking. Een kleine diefstal.

Dat was eene vondst, en deze tijding was meer waard dan een kalkoen! Haastig dekte hij de omgewoelde plaats digt, merkte eenige boomen, die in de nabijheid stonden, en keerde vervolgens veel vroeger terug dan hij gewoon was.

Men kan zich moeijelijk een denkbeeld vormen van de verbazing der vrienden, toen zij van den Half-Indiaan vernamen, wat hij had gevonden en ontdekt. »Nu is onze fortuin gemaakt; nu hebben wij, wat wij hebben willen; waar het goud in zoo groote menigte te vinden is, zullen wij niet lang behoeven te zoeken, om zoo veel te hebben, dat wij ook in Engeland, of waar dit ook wezen moge, rijke lieden zijn!" riepen zij uit. Haastig wilde men nu zijne zaken inpakken, om zich naar de aangeduide plaats te begeven. Croix Rouge was echter slimmer dan zijne

vrienden; hij hield zulk een plan voor zeer dwaas en verklaarde, dat het natuurlijke gevolg daarvan zou zijn, dat anderen het voor hen weggelegde geluk spoedig zouden weten. Hij verzocht hun, te bedenken, dat de Mexicanen, die zij verdreven hadden, zeker geene 50 Engelsche mijlen, mogelijk geene vijf, van hen verwijderd waren.

Op de vraag, waarom hij dit dacht, antwoordde hij: »Wanneer Croix Rouge waakt, waakt hij niet slechts met de oogen, maar met al zijne zintuigen; en wanneer hij spionneert, is het niet slechts de verte, waarop hij zijne oogen vestigt, maar ook het meer nabij gelegene, en zijn hond is hem daarbij een even goed leidsman als op de jagt. Prendgarde heeft mij elken nacht gezegd, dat hij iets hoorde wat ik niet hoorde, en dat waren geene herten of wilde paarden, want deze gaan hem gedurende den nacht niet aan, maar het waren menschen, die rondslopen, en ik ben hen ook op het spoor gekomen, want ik heb hunne voetstappen gezien."

Marshal verweet hem, dat hij hiervan nog niets gezegd had, doch hij antwoordde, dat hij dit met opzet had gelaten, daar hunne veiligheid daardoor niet werd vermeerderd, maar zij alleen vreesachtiger zouden zijn geworden; het was daarom slechts zaak, waakzaam en ieder oogenblik bereid te zijn, om aan de roepstem des wachters gehoor te geven. Thans echter moest men er aan denken, den aftogt zoo lang mogelijk geheim te houden; men moest derhalve het vuur aanhouden; men moest een half vermolmden boom zien te krijgen, die, aan het eene einde aangestoken, niet helder brandde, maar bleef glimmen, totdat hij geheel verteerd was; men moest ook nu en dan de plaats zelve bezoeken; ja, het was misschien niet ondoelmatig, haar te blijven bewonen, zoodat twee van hen het goud in grootere massas zochten, terwijl de anderen hier rustig voortwerkten, daar de spelonk eene

soort van vesting kon genoemd worden, waarin men zich lang tegen aanvallers kon verdedigen.

Daarvan wilden de goudzoekers echter volstrekt niets weten; zij wilden alle vier onder zijne leiding de goudmijn opzoeken en haar bearbeiden. Het was immers mogelijk, dat zij reeds in weinige dagen zoo veel vonden, dat zij daaraan genoeg hadden, en alzoo aan den terugkeer naar hun vaderland konden denken. Dit was nu wel zeer verstandig geredeneerd, maar men had daarbij volstrekt niet aan de menschelijke geaardheid gedacht. De mensch toch heeft nooit geld genoeg, en hoe meer hij heeft, des te meer wil hij hebben; dat zouden de goede lieden spoedig zelven ondervinden. Voorloopig echter onderwierpen zij zich aan het voorstel van Croix Rouge; zij bleven tot 's avonds toe in de spelonk, zochten, bij gebrek van vermolmd hout, groen hout, maakten daarvan eene lange streep, staken die aan de eene zijde in brand, en waren dus vrij wel verzekerd, dat zij niet eer kon uitgaan, dan wanneer het haar aan voedsel ontbrak; ook mogt men de hoop voeden, dat het vuur, wegens het natte hout, niet al te snel zou voortloopen. Toen het nu begon donker te worden, sloeg Croix Rouge eene rigting in, die bijna geheel de tegenovergestelde was van die, waar het goud was te vinden. Ook hierover kreeg men twist, doch de verstandige man wist hen te overtuigen, hoe dwaas het was, mogelijk aan anderen den naasten weg tot hunne schatten te wijzen; hij sloeg een reeds begaan pad in, dat pad namelijk, hetwelk zij zelven bij hunne reis hierheen hadden gemaakt. Hij wilde hen, die hen mogelijk volgden, op de gedachte brengen, dat zij weder waren teruggekeerd naar de Sierra Newada en naar de aan gene zijde er van gelegen kwikzilvermijnen van Nieuw-Almaden.

Eerst des middernachts ging men meer Noordwaarts over

eene rotsachtige hoogte, die weinig voetsporen zou nalaten. Droog en hoog gelegen als zij was, hoopte men tevens dat de wind de weinige mogelijk achtergelatene voetsporen geheel zou uitwisschen.

Deze maatregelen van voorzorg waren zeer goed gekozen, en de marsch werd dan ook ongehinderd voortgezet; zij werden volstrekt niet aangevallen of ontdekt.

Nog vóórdat het begon te dagen, had Croix Rouge het reisgezelschap bij de beek teruggebragt en met zoo veel juistheid de rigting vervolgd, dat hij den opgang der zon slechts behoefde af te wachten, om aan zijne kameraden de bedoelde plaats te toonen. Reeds den volgenden dag hadden onze goudzoekers een centenaar goudkorrels zoo groot als erwten en boonen gevonden, en zij rekenden nu spoedig uit, dat zij binnen 14 dagen zooveel zouden hebben, om op ieder dier twee centenaars te laden; zij hadden echter niet op Croix Rouge gerekend, die in elk geval zijn paard slechts zou willen gebruiken, om er op te rijden en niet om het te doen dragen; daarenboven hadden zij ook nog in een ander opzigt misgerekend, want reeds den volgenden dag vonden zij niet weder een geheelen, maar slechts een halven centenaar. Hoe zagen zij zich echter in hunne verwachting bedrogen, toen er op den derden dag niet meer dan 20 pond werd ingezameld, en zij op den vierden slechts vijf pond verkregen!

Een pond goud dagelijks is intusschen altijd een schoon resultaat voor een goudgraver; doch zij wilden meer hebben en geloofden het door het wasschen van het zand spoediger te zullen verkrijgen dan door het uitzoeken, want stukken ter grootte van eene erwt of boon lieten zich niet meer zien. Door het wasschen ging het dan ook werkelijk beter. In het grove zand was zulk eene menigte goud in de gedaante van kleine korreltjes aanwezig, dat zij door wasschen dagelijks weder 12 pond

verkregen, en het scheen, alsof men nog lang op deze wijze zou kunnen voortgaan, want iedere nieuwe proef met den waschschotel leverde ten minste het vierde gedeelte van een pond op. Wel was de eerste rekening ten gevolge van dit alles geheel verkeerd uitgevallen, maar men mogt het toch een groot, nooit gedacht geluk noemen, dat men op eene plaats was gekomen, die zoo veel opleverde.

Croix Rouge had inmiddels nu eens stroomop— dan weder stroomafwaarts gejaagd; het laatste altijd, wanneer hij een paar dagen achtereen zeer gelukkig was geweest, en het er dus niet op aan kwam, veel wild naar huis te brengen. Zulke marschen maakte hij zich ten nutte, om de vorige verblijfplaats op te zoeken, het glimmende vuur te onderhouden en uit te vorschen, of hij ook sporen van de verdreven Mexicanen kon ontdekken. Tot zijne geruststelling bevond zich alles nog in denzelfden staat als vroeger; het bedrog was gelukt; de Mexicanen verkeerden in den waan, dat de spelonk nog altijd bewoond was.

Bijna eene geheele maand waren de vrienden ijverig met het verzamelen van goud, met het vermeerderen van hun schat bezig geweest; zij hadden reeds eene belangrijke massa bijeen, en de vijf mannen zouden het ongetwijfeld vruchteloos beproefd hebben, dezen last door de woestijn te dragen. Onder den last van een centenaar beweegt men zich niet ver en ook niet snel, wat echter zeer noodzakelijk is bij reizen door de woestijn. Doch onze vrienden hadden immers paarden en muilezels en konden derhalve nog meer verzamelen. Croix Rouge maakte hen opmerkzaam op het gevaar, om langen tijd met een zoo gering getal menschen en met zoo groote geldsommen op ééne plaats te vertoeven; hij raadde hun aan, tevreden te zijn, gelijk hij met zijn aandeel volko-

men tevreden was. Doch dit viel niet in den smaak der goudzoekers, want wat konden zij met een centenaar goud aanvangen; dat waren immers naauwelijks 25,000 dollars voor ieder, en zij wilden toch niet gaarne met minder dan 100,000 dollars naar hun vaderland terugkeeren. Croix Rouge lachte hen uit. »Wanneer gij thans een centenaar per hoofd hebt, zult gij nog drie of vier maanden moeten werken, om uw doel te bereiken; hierop wil ik niet wachten, en ik zal binnen kort mijn ros optoomen en u verlaten. Ik ben zulk een gek niet als gij, ik ben niet onverzadelijk; wie al te veel begeert, verliest ligt alles; denkt aan den hond in de fabel, die verloor hetgeen hij reeds in zijn bek had, omdat hij naar iets hapte, wat hij nog bovendien wenschte te hebben."

Deze taal van den Half-Indiaan deed de vrienden wel zeer verschrikken, doch daar zij hem naar zich zelven beoordeelden, hoopten zij toch, dat hij zich zou laten bepraten, en dat hij ook liever twee centenaars dan één, en liever vijf centenaars dan twee zou medenemen, en daarom gingen zij rustig met hun werk voort, terwijl zij hun goud in kleine zakken binnen eene tent van hertenhuiden bewaarden, die in de onmiddellijke nabijheid der plaats, waar zij werkten, was opgeslagen.

Een paar dagen waren verloopen sedert het laatste gesprek met Croix Rouge, toen het bleek, dat hunne rust en veiligheid groot gevaar liepen. Zij hadden hun arbeid moeten staken, want het was donker geworden; het was echter nog niet donker genoeg, om de wacht te betrekken. Zoo zaten zij dan bij elkander in de hut en strekten hunne vermoeide leden uit, die allezins behoefte hadden aan rust. Doch deze zou hun niet te beurt vallen. Nadat zij eenige oogenblikken met elkander gesproken en hun avondbrood genuttigd hadden, hoorden zij een luiden kreet, waarop een zachtere en vervolgens een nog zach-

tere volgde, doch thans reeds zoo klagend en jammerend, alsof er een mensch werd verworgd. Alle vier sprongen op, snelden de tent uit, en op een paar honderd schreden afstands van zich zagen zij een mensch al worstelende op den grond liggen, dien twee anderen poogden te vermoorden. In weinige oogenblikken bevonden zij zich op de plaats, om den ongelukkige te hulp te komen; de moordenaars sprongen op, liepen weg, de half verworgde kwam weder eenigzins tot zich zelven en begon op nieuw te schreeuwen; een paar revolverschoten werden den moordenaars achterna gezonden, terwijl zij den man, die op den grond lag, optilden. »Zijt gij gewond?" vroeg Marshal. De man greep naar zijn hals en viel weder op den grond. Bop, de Ier, zou den man op de schouders nemen, Wilkinson ging water halen, en Marshal en Steffens keerden naar de tent terug.

Naauwelijks was de sterke Ier met den aan zijne zorg toevertrouwden en half verworgden man alleen, of deze kreeg plotseling buitengewone krachten, gleed van den rug des Iers, bragt hem een geweldigen slag op het hoofd toe en liep daarop zoo gezond als een visch weg.

»Dat heeft iets te beteekenen!" zeide Bop bedenkelijk, en Marshal en Steffens waren van hetzelfde gevoelen, en dit te meer, daar zij reeds menschen bij hunne hut zagen. Zij snelden naar de tent, en wie beschrijft hunne ontzetting, toen zij deze aan de achterzijde open vonden. Zij waren bestolen; de geheele aanval was slechts verzonnen; men had hen slechts uit de hut gelokt, opdat hun schat onbewaakt zou zijn; van de zakken, waarin zij het goud hadden bewaard, waren er vijf gestolen, en zij hadden derhalve nog slechts de helft over van hetgeen hun op verre na niet genoeg was geweest.

XI.

Een kleine twist, die groote gevolgen heeft. Prendgarde als bemiddelaar. Croix Rouge en Steffens scheiden van Marshal en Wilkinson. De laatsten arbeiden met Bop, den Ier, verder. Nieuw gezelschap.

Toen Croix Rouge een paar uur later met een hert op de schouders terugkeerde, werd hem het ontzettende nieuws medegedeeld, en hij vertelde iets, dat mogelijk even ontzettend was. Hunne vroegere woonplaats namelijk was bezet; vele menschen waren daar aangekomen, niet slechts de drie Spanjaarden, maar ook eene groote menigte anderen, en deze waren voor het meerendeel van plan, langs de beek opwaarts te trekken, zoodat men dus ook hier niet langer blijven kon.

»Wat? hoe?" riepen de anderen; »thans bestolen en beroofd, zullen wij opbreken, zonder dat wij onze schade vergoed zien? Dat is toch niet mogelijk, dat kan u geen ernst zijn."

»Ik ben niet gewoon, met zulke zaken den spot te drijven," antwoordde de Half-Indiaan. »Wilt gij blijven, welnu, doet zoo als gij goedvindt; ik vertrek en eisch van u vergoeding voor het mij ontstolen aandeel; ik heb aanspraak op een geheelen centenaar goud, want ik heb u gewaarschuwd, doch gij hebt u moedwillig laten bestelen. Ik waarschuw u nog eens, en opdat gij moogt inzien, hoe ernstig het gevaar mij toeschijnt, wil ik, ingeval gij met mij vertrekt, de vergoeding van het gestolene niet vorderen, maar tevreden zijn met hetgeen van het overgeblevene mij toekomt; blijft gij echter hier, dan scheiden wij terstond, en ik breng *mijn* aandeel in veiligheid."

Bij Marshal en Wilkenson kwam de Yankee–natuur boven. Marshal sprak: »Wat is dan toch uw aandeel? Geen lood komt u toe, als wij het niet vrijwillig aan u willen afstaan!" en Wilkinson dacht er ook zoo over, terwijl hij er tot nadere verklaring bijvoegde: »Waar hebt gij gearbeid? Hoe veel hebt gij zelf verzameld, behalve de handvol, die gij in uwe jagttasch hadt?"

»Foei!" zeide Steffens, »schaamt u zoo te spreken; wij zijn te zamen overeengekomen, dat hij voor ons op de jagt zou gaan, en wij voor hem goud zouden zoeken; zonder hem zouden wij geene bete gehad hebben, want ons geluk op de jagt was niet bijzonder groot."

»Nu, nu, het was ook zoo erg niet gemeend," hernam Marshal; »hij heeft mij noodeloos driftig gemaakt, en ik wilde hem slechts zeggen, hoe weinig zijne aanspraken in regten zouden te beteekenen hebben; hij mag, wat mij betreft blijven, als hij er lust toe gevoelt."

Dien lust scheen Croix Rouge echter niet te hebben, want zonder een woord te spreken, was hij de zakken genaderd en had deze met de hand gewogen; daar hij bevond, dat zij bijna even zwaar waren, had hij er twee van op zijde gezet en vroeg nu aan Steffens, of hij met hem gaan dan of hij blijven wilde.

Zonder diens antwoord af te wachten, was Marshal Croix Rouge genaderd en zeide: »Gij wilt gaan? Goed! loop naar den duivel, waar al de roodhuiden behooren, onverschillig of zij volbloed of halfbloed zijn, maar neem u wel in acht, de zakken niet aan te raken, als uw leven u lief is."

Croix Rouge vertrok geene spier van zijn gelaat, doch beantwoordde de nieuwe beleediging, door zijn hond vriendelijk aan te spreken met de woorden: »Zie eens, Prendgarde! daar is iemand, die wil uw heer iets doen; dat zult gij toch niet dulden!"

Terwijl de Half-Indiaan aldus sprak, was de hond geheel veranderd; hij rigtte zich overeind, hij scheen grooter te worden, zijne oogen vlamden, en de lange, hangende lippen trokken zich te zamen en lieten vier groote slagtanden zien, die eene doodelijke verwonding voorspelden, wanneer hij daarmede beet.

Marshal verschrikte geweldig en werd zoo bleek, dat Croix Rouge zich spotachtig lagchend van hem afkeerde; vervolgens hernam de laatste tot zijn hond: »Dat behoort ons, Prendgarde; laat u daarvan niets ontnemen!" En met deze woorden greep hij een zak en ging daarmede uit de tent. Marshal mompelde voor zich heen, terwijl hij met zijn revolver speelde: »Dat beest zou men wel het levenslicht kunnen uitblazen, doch de riffle van den Half-Indiaan is vervloekt gevaarlijk." Hij liet het slot van den revolver eens heen en weer gaan, doch op het oogenblik, dat de veer knakte, was Prendgarde zoo digt voor Marshal en zag hem zoo grimmig in de oogen, dat hij de hand liet zakken, waarop Wilkinson zeide: »Inderdaad, met hem is het slecht kersen eten!" Daarop kwam Croix Rouge terug, nam den tweeden en derden zak en zeide: »De Duitscher gaat met mij; ik wilde mijn paard halen, doch hij is reeds vroeger heengegaan, juist toen gij zoo vriendelijk met mij spraakt, en heeft onze beide paarden gehaald. De eene zak is de zijne, de beide anderen behooren mij, en mogelijk deel ik wel gelijk met hem op. Luistert nu! Gij hebt mij naar den duivel gewenscht, waar alle roodhuiden, zoowel *vol*bloed als *half*bloed, behoorden; ik wil u niet hetzelfde toewenschen, doch tot afscheid wil ik u onder de aandacht brengen, dat juist datgene, wat er nog van een roodhuid in mij is, mij aanleiding geeft, de beleediging grootmoedig te vergeven. Vaartwel, gij bleekgezigten; bleekgezigt en roodhuid passen niet bij elkander; gij echter,

De volgende morgen bragt hun reeds zeer vroeg gezelschap; Bop en Wilkinson arbeidden vlijtig in hunne groeve, en door iedere nieuw aankomende troep werden zij naar de opbrengst gevraagd, die zij als veel minder opgaven dan zij werkelijk was. Marshal had overal rondgeloopen en den geheelen omtrek onderzocht; hij had wel overal goudbevattende aarde gevonden, doch geene, die zoo veel inhield als de tot nu toe door hen bearbeide, en daarom vereenigden zij zich des namiddags alle drie in dezelfde groeve, om hunne twee tot drie pond goud te wasschen. Door aanhoudende vlijt nam hunne bezitting toe; zij maakten zich slechts over ééne zaak bekommerd, namelijk waar zij hun goud zouden verbergen, aangezien zij niet meer alleen waren. Toen de Duitscher en de Half-Indiaan hen verlieten, was hun meer dan een centenaar goud overgebleven, en deze massa vermeerderde van dag tot dag zeer aanzienlijk, zoodat het onmogelijk was, dat ieder zijn deel des morgens naar de groeve medenam en van daar weder naar de tent terugvoerde. 't Was dus het verstandigst, om in de tent zelve een gat te graven en daarin den schat te verbergen. Nadat dit geschied en de aarde weder tamelijk vastgestampt was, om den versch opgedolven grond niet al te duidelijk te laten zien, waren de goudzoekers eenigzins gerustgesteld, ofschoon zij nog op verre na niet van alle zorg ontheven waren. Vroeger hadden zij de wacht onder hun vijven verdeeld, thans deelden zij die onder hun beiden, want de reusachtige Bop scheen hun niet langer het vertrouwen waardig, dat men hem vroeger had geschonken, zoo lang zij nog met hun vieren tegenover hem stonden. Bop liet zich dit intusschen gaarne welgevallen; onbezorgd sliep hij op zijn leger; hij wist, dat zijn rijkdom toenam; wat kon hij meer verlangen! Hij meende thans reeds genoeg te hebben, doch vond het ook

zeer goed, dat men nog meer verzamelde. Het verzamelen ging echter veel langzamer dan vroeger, niet wegens de geringe opbrengst der groeve, maar omdat er slechts twee werkten, in plaats van vier; Marshal was dikwijls een halven dag of langer afwezig, om eenig wild te schieten, en als hij terugkwam van de jagt, zelfs wanneer deze niet den geheelen dag had geduurd, was hij toch te vermoeid, om nog lust te gevoelen in graven, hakken en wasschen.

XII.

Veranderde levenswijze in de goudmijn. Wie de goudgravers verraden had. Waar de Spanjaarden zich vestigden. Vrolijk leven, dat Bop leidt. De schoone verwachtingen, die hij koestert.

Er lag inderdaad iets troostrijks en bemoedigends in, dat het gezelschap gedurig al talrijker werd. Op den eersten dag na Steffens vertrek waren er zes tenten opgeslagen; op den tweeden dag nog vier; op den derden dag kwamen er vijf bij, en zoo ging het elken dag voort; en naauwelijks waren er vier weken verloopen, of het getal der tenten bedroeg reeds meer dan honderd, en alle goudzoekers waren hoogst voldaan over de opbrengst hunner groeven, want zij bragten ieder gewoonlijk een ons en daarboven dagelijks naar hunne tent. Wat echter voor Marshal het aangenaamste was, was de aankomst van onderscheidene kooplieden. Wel waren de prijzen der levensmiddelen buitengewoon hoog, doch een man kon toch gevoegelijk niet zoo veel verteren als hij verdienen kon, en dit was inzonderheid bij Marshal het geval. Hij dankte

den Hemel, dat hij zich door een ons goud van de moeijelijkheden, aan het jagersleven verbonden, kon ontslaan. Zij aten nu niet alle dagen hertenvleesch, maar konden ook groenten en meelspijzen voor zich bereiden en, in plaats van het versche vleesch, dat Marshal schoot, gedroogd en gerookt vleesch koopen; ook konden zij, daar Marshal nu meer tijd had om goud te graven, hun schat aanmerkelijk vermeerderen. Na verloop van eene maand was hun ééne centenaar goud tot twee aangegroeid. Zoo werkten zij dan moedig voort, in de hoop, dat zij mogelijk een nog rijker oogst zouden inzamelen en het in elk geval zoo ver zouden brengen, dat zij binnen eenige maanden eene som zouden verkregen hebben, toereikende om zich een vast bestaan voor de toekomst te verzekeren. Vreemd kwam het hun slechts voor, dat zij zoo plotseling ontdekt waren, en daar de menschen doorgaans het meeste wantrouwen koesteren jegens hunne gelijken, was het wel niet zeer te verwonderen, dat er ook bij onze vrienden inzonderheid wantrouwen ontstond tegen hen, die hen gewaarschuwd en zich van hen gescheiden hadden; zij geloofden, dat Croix Rouge hunne goudmijn verraden had en dat het toenemen der bevolking in het geheel niet toevallig was.

Zij hadden in het laatste ook volkomen gelijk; intusschen was het niet de eerlijke Half-Indiaan, maar hunne eigene dwaasheid, die hen verraden had.

Het eerste teeken, waaraan de nieuw aangekomenen zeer spoedig bemerkt hadden, dat er zich buiten hen nog goudzoekers, jagers of andere avonturiers in deze streken ophielden, was eenvoudig eene kurk, die een van de vijf, nadat de rumflesch was geledigd, had weggeworpen.

Wat zou hij daarmeê doen? haar in den zak bewaren? haar twintig voet diep begraven? haar verbranden? Zoo'n kurk is inderdaad een onnut ding,

wanneer men niets anders heeft dan water, om de flesch te vullen. Zoo lang er rum in was, behield men de kurk; daarna smeet men haar weg, en mogelijk zeer toevallig in de beek. Welligt was zij nu door een goudzoeker 100 Engelsche mijlen stroomafwaarts gevonden, en daaruit besloot deze met zekerheid, dat op de plaats, van waar de kurk gekomen was, blanken moesten wonen, want de inboorlingen sloten hunne flesschen op eene andere wijze.

Nu voerde de stroom ook een blaadje papier mede, en tevens bevond zich eene versleten pen onder de dingen, die de goudwasschers in handen kwamen. Zij, die nu over de opbrengst van hun arbeid niet voldaan waren, trokken verder stroomopwaarts, en zoo bereikte men eerst de spelonk, waar de goudgravers vroeger hadden gewoond, en zag zeer duidelijk, dat zij nog vóór weinig tijds was bewoond geweest; men vond de goudwasscherij, en daar deze zeer voordeelig werd bevonden, maakte men daaruit op, dat zij met eene *betere* plaats zou kunnen verruild zijn, en men volgde het spoor der vertrokkenen. Doch dezen waren zoo gelukkig geleid geworden, dat het onmogelijk was, hen op het spoor te komen. Daar, waar de rigting van de tot hiertoe gevolgde afweek, en men hen zou hebben kunnen vinden, daar toonde de vaste bodem geene sporen meer, en men dwaalde in de veronderstelling, dat de goudgravers de rigting, die zij tot hiertoe hadden genomen, gehouden hadden. Het had onderscheidene weken geduurd, vóórdat men de vroegere woonplaats onzer vrienden had bereikt, doch nadat men zich daar had gevestigd, duurde het niet lang meer, of men vond het spoor der verder getrokkenen.

Gelijk bij al zulke gezelschappen was ook hier een gedeelte er van belast met de bezorging der levensmiddelen, totdat er handelaars kwamen, die deze taak ligter maakten.

felijk wisten te gebruiken ; zij bouwden naast hunne hut nog eene tweede en leefden zoo stil en ordentelijk, dat de achterdocht van Marshal en Wilkinson jegens hen aanmerkelijk verminderde.

De beide vrienden zouden, schoon ook hunne wenschen op verre na niet in die mate vervuld waren als zij wel gehoopt hadden, toch zeer wel tevreden zijn geweest, bijaldien Bop niet al te veel aan zijne neiging om brandewijn te drinken — een gebrek van alle Ieren — had toegegeven. Het nadeel was dáárom des te grooter, daar ieder glas brandewijn, dat de Ier dronk, hun voorraad van goud voor de waarde van een dollar verminderde, en de man gebruikte niet weinig ; men kwam uit dien hoofde met hem overeen, om den voorraad goud onder elkander te deelen en met het elken dag verkregene insgelijks op die wijze te handelen. Marshal en Wilkinson deden hun schat bij elkander, en lieten nu den drinker, zoo lang hij dit verkoos, in de kroeg zitten ; hieraan deden zij echter niet goed, want zoo lang hij eene soort van roof aan de gemeenschappelijke kas meende te begaan, beteugelde hij zich en bleef slechts weinige minuten in de kroeg; toen hij echter van zijn eigen rijkdom teerde, behoefde hij niets meer te ontzien, en des avonds, wanneer het te donker werd om te arbeiden, legde hij zich niet ter ruste, om voor den volgenden dag nieuwe krachten te verzamelen, maar zocht kracht en versterking in brandewijn of rum ; het slapen verschafte hem geen genoegen, maar het drinken wel en insgelijks het babbelen ; en zoo vernamen de nieuw aangekomenen spoedig, dat de beide mannen, die hier het eerst waren aangekomen, eene zeer rijke goudmijn hadden ontdekt, dat zij reeds meer dan de helft daarvan hadden weggezonden, en dat zij in den laatsten tijd groote schatten hadden verzameld. In zijne trotschheid ver-

klaarde hij, dat hij voor een derde gedeelte bezitter van deze groote schatten en derhalve een rijk man was, en hij verzekerde, dat zij spoedig naar hun vaderland zouden terugkeeren; dat hij zich echter naar het schoone Ierland zou begeven en daar geen boer of pachter, maar grondbezitter en verpachter wilde worden.

XIII.

Een zachte middagslaap van den wakkeren Ier. De Spanjaarden trekken weg, begeleid door de zegewenschen van Marshal. Vriendschappelijke gesprekken tusschen twee bestolenen. De roovers worden door de beide vrienden vervolgd.

Het kon niet missen, of deze gesprekken wekten de opmerkzaamheid en gaven aanleiding, dat men zocht naar soortgelijke gelukkige goudmijnen; doch het kon evenmin missen, dat de uit hunne vroegere bezitting verdreven Spanjaarden de ooren spitsten, toen hun dit nieuws werd medegedeeld. Tot nu toe hadden zij slechts wraak gekoesterd tegen hen, die hen uit hunne spelonk hadden verdreven, en tegen den Ier, die hen had verlaten, hetgeen zij voor eene afschuwelijke trouweloosheid hielden, ofschoon de arme kerel niet de geringste verpligting aan hen had. Thans echter stond de zaak anders; bij de wraak kwam nu de roofzucht, en zij besloten, beide hartstogten te zamen en met denzelfden slag te bevredigen; de berooving zou hunne wraak zijn.

Op een schoonen middag, nadat de drie verbondenen vlijtig hadden gegraven, gingen zij rusten, en de Ier sloop, volgens zijne gewoonte, naar de tent van den

kroeghouder, waaruit hij in een beschonken toestand en zeer geneigd tot slapen naar de hut terugkeerde, waar hij zich op zijn leger wierp, om uit te slapen, opdat het hem des avonds niet aan de vereischte opgewondenheid en vrolijkheid mogt ontbreken.

De vrienden waren dit reeds gewoon; zij bragten na eene korte rust de uitgegraven aarde naar de beek en zetten hun werk met den gewonen ijver voort, terwijl het hun leed deed, dat zij wegens de luiheid van hun kameraad betrekkelijk veel minder dan vroeger konden verzamelen. Nadat zij wel een uur zich met dit werk hadden bezig gehouden, zagen zij de Spanjaarden wegrijden, niet, zoo als zij gewoonlijk deden, stroomafwaarts, maar stroomopwaarts.

»De duivel moge hen halen,'' zeide Marshal tot Wilkinson; »die kerels maken mij altijd bang, zoo vaak ik hen zie; ik wenschte wel, dat ik hen niet meer behoefde te zien. Waren wij hier alleen, dan zou ik hen in elk geval noodzaken, dit oord te verlaten, of mijn pistool zou hun een zachten slaap verschaffen. Thans echter, onder deze vele menschen, zijn zij voor ons wel minder gevaarlijk, maar wij kunnen hen ook niet aanvallen; wij zouden toch uitgelagchen worden, wanneer wij onze vermoedens te kennen gaven. De roodhuid had gelijk, wij hadden liever met hem moeten gaan."

Wilkinson daarentegen meende, dat zij toch door hun arbeid thans hun geheele verlies weder vergoed hadden; zij bezaten meer dan zij door den diefstal hadden verloren.

»Dat is zekerlijk een groote troost," antwoordde Marshal, en zij werkten rustig voort en bragten hun paar pond goud weder naar de tent. »Daar ligt nu het Iersche beest," sprak hij bij het binnentreden der tent, »en hij slaapt zoo vast, dat hij zelfs niet snorkt, zoo als beschonkenen gewoon zijn te doen."

Terwijl hij verder de tent inliep, viel hij, zoo lang als hij was, op den grond over een hoop voor hem liggend zand, en stortte met het hoofd voorover in een gat, dat zich midden in de tent bevond.

Hij riep Wilkinson te hulp, en toen hij weder overeind was, meenden beiden, dat de dronken gek, die geen lust had, met hen te werken, op de dwaze gedachte was gekomen, voor zich zelven eenig werk te zoeken.

Men stak licht aan. »Zie slechts," zeide Marshal, »welk een diep gat hij heeft gegraven."

»Hemel!" riep Wilkinson. »Wat is dat? Zie hier, eene groote bloedplas! Bop ligt hier niet te slapen, maar met eene gapende wonde en met een gekloofden schedel."

»Dan zijn wij bestolen," riep Marshal, zonder zich om den doode te bekommeren, »en de dieven zijn door dit gat gekomen en zoo ontvlugt." Hij sprong over den doode heen naar de andere zijde van de tent, waar het goud der beide vrienden was begraven geweest; en zie, het was verdwenen, zij waren werkelijk bestolen.

Nu begon er een vriendschappelijke twist tusschen de beide mannen, waarbij ieder wilde bewijzen, dat de ander de schuld had van het geheele ongeluk, want hij zou met Croix Rouge medegegaan zijn, zoo de andere slechts had gewild, en hij had altijd wantrouwen tegen den dronkaard gekoesterd. Het scheelde niet veel, of de beide waardige vrienden waren handgemeen geworden; Marshal echter, die de oudste en ervarenste was, kwam op de gedachte, dat zij elkander nog konden noodig hebben, en dat het beter was, in vrede dan in vijandschap met elkander te leven.

Nu begon men het gat te onderzoeken, en zie, thans bleek het, dat dit gat voerde naar een onderaardschen gang, die meer dan 100 schreden lang was en zich uit-

strekte tot in de tent der Spanjaarden. Zij hadden derhalve den roof en den moord gepleegd, terwijl de beide vrienden in de beek het goud wieschen en hunne vlugt, waarvan zij getuigen waren geweest, was het gevolg van den volbragten roof; aan den moord dachten beiden niet meer, want wat gaven zij om den beschonken Ier!

Doch waar hadden de Spanjaarden de aarde gelaten? De massa, die zij hadden uitgegraven, moest toch ergens te vinden zijn; buiten de ruime hut was zij niet; het zou ook dwaas geweest zijn, wanneer de Spanjaarden haar daar hadden opgehoopt; in de hut en den daaraan grenzenden stal was zij ook niet; daar zag men slechts de zakken met koorn, waarmede zij de paarden voerden en waarin zij handel dreven. Van dit koorn hadden zij een ruimen voorraad; wat men voor een stal had gehouden, was meer een pakhuis, een magazijn; de zakken lagen in drie rijen op elkander gestapeld langs de wanden, zoodat hun aantal wel eenige honderden beliep. Waar de aarde gebleven was, was en bleef een raadsel.

De vrienden traden uit de hut der Spanjaarden, die geheel ledig was; zij riepen de goudgravers, die het digtst daarbij woonden, vertelden hun, hoe zij geplunderd waren; hoe een hunner vermoord was; zij verklaarden, dat het de Mexicanen waren geweest; zij wezen hun den toegang tot den onderaardschen weg en maakten hen opmerkzaam, dat de dieven als door een toovermiddel de aarde moesten verwijderd hebben. De nieuwsgierigen, die toegestroomd waren, hadden een paar zakken geopend en er zich over verheugd, dat zij zoo veel schoone gerst, zoo veel goede Turksche weit voor niets konden bekomen. De dieven werden nu terstond zelven bestolen, doch de vierde en vijfde zak bevatte reeds niet langer koorn, maar de aarde, van welker verdwijning men zich geen denkbeeld had kunnen vormen. De zakken in den stal, alsmede

het meerendeel van die, welke in de tent stonden, waren met aarde gevuld; slechts een paar zakken, die voor de hand stonden, had men voorzigtigheidshalve met koorn gevuld. Nu was alles duidelijk, en ieder kon naar huis gaan; vergoeden kon men Marshal en Wilkinson toch niets; zij zouden ook niets hebben aangenomen, al had ook eene schadevergoeding in het plan der goede buren gelegen?

Wilkinson en Marshal keerden zeer neerslagtig naar hunne tent terug. De ongelukkige vermoorde Ier werd door hen bij de beenen gepakt en uit de tent gesleept; den volgenden dag zou men voor hem een graf delven; voor het tegenwoordige was er niets anders te doen, dan de roovers achterna te zetten. »Maar," zeide Wilkinson, »zouden de honden dan alles meêgenomen hebben? Ons goud, dat bij elkander lag, is wel gestolen, doch dat van den Ier bevond zich immers niet bij het onze; mogelijk hebben zij dat laten liggen." Spoedig werd nu de slaapplaats van den Ier doorzocht, en daaronder vond men werkelijk zijn aandeel in twee zakken, derhalve de helft van het bedrag, dat men hun beiden had ontstolen. Dit was weder een lichtstraal, zij hadden dan toch niet geheel te vergeefs gearbeid; en thans deden zij elkander ook de belofte, dat zij hun arbeid niet verder voortzetten, maar zoo spoedig mogelijk dit roofnest verlaten zouden. Tweemaal bestolen op dezelfde plaats en in zulk een kort tijdsbestek, dat was te erg, dat was niet te verdragen.

Nu besloot men tot de vervolging der roovers. Wel overtroffen de Spanjaarden hen in getalsterkte, doch zij hadden goede, ver dragende geweren, en zoo zij hen slechts in het gezigt kregen, konden zij zich van de overwinning verzekerd houden. IJlings wilden zij dan ook de roovers achterna zetten; hunne paarden waren vlug en sterk, hunne pakkaadje was niet groot; met den meesten

spoed werd dan ook het noodige in orde gebragt; men zag de wapens na, men stak het goud in de zadeltasschen, en met weinig voorraad, maar veel moed volgde men het spoor, dat de Spanjaarden hadden achtergelaten.

In het eerst bemerkten zij, dat de roovers niet hard gereden hadden; weldra echter ontdekten zij aan de diepere indrukken, dat men de paarden meer had aangezet; en toen zij zoo ver hadden gereden, dat zij hunne tent niet meer konden zien, bespeurden zij, dat men de paarden in galop had gezet, want de sporen der sprongen waren zeer ver van elkander.

Natuurlijk deden ook Marshal en Wilkenson het hunne, om spoedig voort te komen, doch het was duidelijk te zien, dat de sprongen hunner paarden lang zoo groot niet waren als die van de paarden der Spanjaarden, en daarenboven waren dezen hen in elk geval ten minste drie uur vooruit. De helderheid van den nacht, die hun tot hiertoe had veroorloofd, het pad der roovers te volgen, begon te verminderen, daar de maan weldra zou ondergaan; er kon dus van eene verdere vervolging gedurende dezen nacht geene sprake zijn, en daarom besloten zij, zich in hunne dekens te wikkelen, de paarden vast te binden en den nacht zoo goed mogelijk door te brengen.

Den volgenden morgen schoten zij gelukkig een paar kalkoenen; dit was een groot geluk voor hen, want zij behoefden nu geene lange jagt te maken en hunne vervolging geen oogenblik te staken; nadat de beide dieren geplukt en in het zand gerold waren, om ze voorloopig te droogen, hing ieder een kalkoen aan den hals van het paard, en voorwaarts ging het weder, zoo snel als de paarden slechts konden rennen.

Toen het middag was, bereikten zij gelukkig eene der legerplaatsen van de roovers; deze hadden geen vuur

ontstoken, waarschijnlijk om zich zelven niet te verraden, doch hunne legerplaatsen waren duidelijk te herkennen. De palen, waaraan de paarden waren vastgebonden geweest, hadden zij achtergelaten, een stuk van een verscheurden lasso insgelijks, doch het goud hadden zij medegenomen. Ofschoon nu de beide vervolgers werkelijk het spoor der roovers hadden gevonden, scheen het echter, dat zij toch nog niet in hunne nabijheid waren, want de nachtelijke togt, dien zij hadden gedaan, was zeer lang geweest, en toch waren zij eerst tegen den middag aan de verlaten legerplaats gekomen.

De goede vrienden hoopten echter door volharding het voorgestelde doel te bereiken, en dit te meer, daar zij slechts een korten tijd voor rust en het voederen hunner paarden wilden gebruiken, om met des te meer zekerheid het spoor der Spanjaarden te volgen. Een der kalkoenen werd daarom raauw half opgegeten, waarbij het hun op een mond vol zand niet aankwam.

Toen zij des avonds eene geschikte plaats hadden gevonden, hoopten zij zoo digt in de nabijheid der roovers te zijn gekomen, dat het hun niet raadzaam toescheen, vuur aan te leggen. Zij aten daarom ook de andere helft van het geschoten dier raauw op. De nacht werd op dezelfde wijze als de vorige doorgebragt en reeds de vroege morgenstond vond hen op hunne paarden; maar ach, hunne verwachtingen werden niet vervuld, want de legerplaats hunner vijanden kregen zij dezen dag nog eenigen tijd later te zien dan den vorige. De Spanjaarden waren blijkbaar beter bereden, dan zij.

XIV.

De vruchtelooze vervolging wordt opgegeven. De reizigers zoeken zich te orienteren. Er moet een paard geslagt worden. Gouderts. Groot gebrek der ongelukkigen. De profetie van den Half-Indiaan wordt vervuld.

Dat was eene allezins treurige ervaring; de roovers in te halen, scheen hun naauwelijks mogelijk, doch zij wilden het nog één dag beproeven; daarom werd ook hier in der haast gegeten, terwijl men aan de paarden naauwelijks tijd liet, om hun dorst te lesschen, en voorwaarts ging het weder.

Dit was een moeitevolle dag, en toen hij verloopen was, kwam het hun onnoodig voor, om uit voorzorg geen vuur te branden en zich nog langer van gebraden vleesch te onthouden. Zij staken een vrolijk vuurtje aan, en nadat zij den kalkoen behoorlijk hadden gewasschen, sneden zij er de droogste stukken af en roosterden die zoo goed zij konden, zonder zout en zonder vet.

Zij sliepen vrij rustig, want zij behoefden zich niet bekommerd te maken, dat zij door hunne vijanden zouden ontdekt worden; integendeel hadden zij de droevige zekerheid opgedaan, dat deze maar al te ver van hen verwijderd waren.

De volgende morgen vond hen weder op marsch, doch reeds met minder spoed; hunne paarden waren blijkbaar al te vermoeid en te uitgeput, en het waren bovendien niet eens zoogenaamde mustangs, wier volharding en geschiktheid, om de grootste ontberingen te verduren, schier aan het ongelooflijke grenst. De Spanjaarden ech-

ter hadden zulke met den lasso gevangen dieren, die aan geen ander voeder gewoon zijn, dan aan het gedroogde of frissche gras der prairiën, en die de kunst verstaan, om honger te lijden, trots den ezel van Uilenspiegel, zonder daarom terstond te sterven.

De arme mannen bereikten de gewezen slaapplaats der dieven eerst laat in den namiddag; een nieuw bewijs, dat zij veel langzamer reden dan de vervolgden; doch nu kwam er nog iets bij, dat hen geheel ontmoedigde. Van dit nachtleger liep hun spoor niet langer vereenigd verder; de drie ruiters hadden drie verschillende rigtingen ingeslagen; zij hadden hier waarschijnlijk den buit gedeeld, en waren nu ieder op zich zelven verder gereden. Wat zou men nu beginnen, en wien van hen zou men volgen?

Dit gaf aanleiding tot eene langdurige beraadslaging, en het resultaat er van was, dat men de vervolging staakte en zich zoo goed trachtte te troosten, als men slechts kon.

Doch waarheen nu, welken weg zouden zij nu inslaan? Voor zich zagen zij hooge bergen, en Marshal hield die voor gedeelten van het Wasatch–gebergte, die zij langs een der stroomen, die zich in den Colorado uitstorten, genaderd waren; hij meende althans op zijne kaart te kunnen waarnemen, dat dit werkelijk in deze rigting lag, want zij hadden, van het Zuidelijk gedeelte van het groote dal, dat Nieuw–Almaden insluit, over de Sierra Newada heentrekkende, zich steeds oostwaarts begeven, en moesten zoo de stroomen, die op den Colorado uitloopen en, langs dezelve gaande, het bovengenoemde gebergte bereiken.

Het meest noodige was thans, om zich levensmiddelen te verschaffen; vervolgens wilde men zien, op welke wijze men het gebergte zou kunnen overtrekken, om in

het land van het groote Zout-meer, in het land der Mormonen te komen; dit moest in eene bijna geheel Noordelijke rigting te vinden zijn, en in die rigting zetten zij dan ook hun togt voort. Hun voorraad van mondbehoeften werd intusschen al minder en minder, en het wild, dat men ontmoette, al zeldzamer. Daarenboven begon het rijden moeijelijker te worden, en zeer dikwijls moesten onze vrienden berg op, berg af klauteren; dan weder moesten zij hunne paarden bij den teugel leiden; zij waren het niet eens met elkander, waarop zij het meest hunne opmerkzaamheid moesten vestigen, op de rigting van den weg, op den grond onder hunne voeten, of op de boschjes, waarin men mogelijk nog eenig wild kon aantreffen; hunne marschen werden derhalve zeer klein, doch hun gebrek werd grooter. Eindelijk zagen zij zich in het Kwartsgebergte zoo geheel van alle voedsel verstoken, dat zij tot het laatste redmiddel de toevlugt moesten nemen, namelijk tot het slagten van een paard. Natuurlijk spaarde men dat paard, hetwelk nog het minst geleden had, opdat het de schatten der reizigers zou kunnen dragen; het andere doodde men, en de hardste stukken werden in reepen gesneden en gerookt, om tot proviand voor de eerstkomende dagen te verstrekken. Ruim één etmaal namen de vrienden rust, èn om zich zelven, èn om hun paard, en zoo bragten zij dan ongeveer 30 uur door in eene vrij enge bergkloof, die zij, zoo mogelijk, den volgenden dag wilden beklimmen, en die zij daarom gingen recognoseren, om te zien, of het mogelijk zou wezen, om er met het paard boven op te komen.

»Zie eens," zeide Wilkinson tot Marshal, »hier zou, naar uwe theorie, zeer veel goud moeten zijn; dit zijn enkel kwartssteenen."

Hij tilde zulk een brok op en wierp het hard op een ander, zoodat het in onderscheidene stukken sprong.

Doch er sprong niets bijzonders uit. De proef werd herhaald, doch ook nu te vergeefs.

»Ja, ja," zeide Marshal, »hier zal voorzeker veel goud zijn; wanneer wij deze hoopen steenen wilden uit den weg ruimen, zou het wel mogelijk zijn, dat wij op groote massas goud stieten." En zoo sprekende, streek hij met zijn stok van eenige der steenen het mos weg, en lagchend sprak Wilkinson: »Daar hebben wij het! Daar is immers het schoone gele goud, slechts eenigzins dof; het is smerig en moet eerst gewasschen worden."

»Neen," antwoordde Marshal; »het is niets anders dan kwarts, die door de bruine, plantachtige aarde, die zich onder het mos heeft ontwikkeld, zoo gekleurd is," en dit zeggende, sloeg hij met zijn met ijzer beslagen stok er tegen, doch deze sprong niet terug, maar drong er door.

»Het verdient inderdaad opmerking," hervatte Wilkinson, »dat deze steen zoo week is," — en hij bukte zich voorover — »of is dat misschien niets anders dan aarde?"

»Hemel!" riep nu Marshal, »het is louter goud; het is gouderts van eene aanzienlijke waarde!"

De beide reizigers lagen voor hun afgod op de knieën en riepen elkander toe, hoe gelukkig zij waren, daar zij een klomp goud gevonden hadden, die mogelijk wel meer dan 100 pond woog.

De hebzucht verloochende zich ook hier niet; ofschoon verdwaald en den hongerdood nabij, groeven zij niet alleen met den meesten ijver den steen uit, maar nadat zij hem gezuiverd hadden, zochten zij ook nog naar meer — meer!

Zij besteedden daartoe een vollen dag, die hun paard zeer ten goede kwam, daar het nu den geheelen dag kon grazen en uitrusten. Toen het echter bleek, dat hunne moeite te vergeefs was, begaven zij zich den volgenden morgen zeer vroeg weder op reis, en na verloop

van twee dagen hadden zij, hoewel met geweldig veel inspanning, den top van het gebergte bereikt; zij zagen zoowel ten Noorden als ten Zuiden in een dal, en hoopten het doel hunner reis reeds voor zich te hebben. Doch hoeveel goud zij ook hadden, levensmiddelen hadden zij in 't geheel niet, en zeer spoedig gaven zij den moed op. Zij gingen van dag tot dag al meer en meer bergafwaarts; zij waren ook gelukkig genoeg, aan water geen gebrek te lijden, want in de bergkloven, die zij passeerden, troffen zij telkens beekjes aan; doch op de rotsen waren geene vruchtboomen; hun gebrek werd gedurig al dringender; hun voorraad aan gedroogd vleesch verminderde op eene verontrustende wijze; zij konden zich zelven naauwelijks meer voortslepen. Om het paard van zijn zwaren last te bevrijden, lieten zij al hunne pakkaadje achter en namen er zelfs den zadel af, doch het goud voerden zij mede, het goud, dat zij met zoo veel moeite hadden verkregen, en dat hen gelukkige en vergenoegde dagen zou verschaffen. De hand van het noodlot rustte echter zwaar op hen; het was niet het Wasatch–gebergte, dat zij overtrokken; in dit geval zouden zij een gebaanden weg en de stad Vegas de Santa Clara hebben moeten vinden; het was integendeel de tak van het Rotsgebergte, die zich niet verre van het Utah–meer van den Wasatch scheidt, en dien de Spanjaarden Sierra Azul noemen, terwijl hij vrij wel parallel met het eerstgeneomde gebergte loopt, doch eene volslagene woeste en onbebouwde streek insluit.

Op hun verderen togt had Marshal van den voorhanden zijnden proviand heimelijk iets in zijn zak gestoken, en toen het laatste stukje vleesch was verteerd, verzweeg hij zorgvuldig, dat hij nog iets had, en liet zijn kameraad gebrek lijden; ja, welligt zag hij met heimelijke vreugde, dat diens krachten al meer en meer vermin-

derden; hij zou immers nu weldra alleen bezitter zijn van twee of drie centenaars goud, en hij had nog altijd de hoop, eene kolonie te bereiken, om van daar naar meer bewoonde streken te trekken. Wilkinson deed het voorstel, ook het tweede paard te slagten, doch Marshal verzette zich hiertegen ten sterkste, terwijl hij spottend vroeg, of Wilkinson dan neiging had, om het goud op zijn schouder verder te dragen.

»Mij zelven wil ik verder dragen," zeide Wilkinson, »en om dat te kunnen, wil ik eten! Het goud is toch nu niets meer voor ons dan een last; weg met het goud! Waren wij toch nooit zoo dwaas geweest, er naar te zoeken!"

Marshal echter verklaarde, dat hij, zoo lang hij leefde, het niet zou dulden, dat hun gemeenschappelijke schat werd achtergelaten; de door honger en vermoeidheid uitgeputte Wilkinson moest zich onderwerpen, want hij was tegen Marshal niet opgewassen, die nog eene voor hem onbegrijpelijke kracht bezat.

Na verloop van een halven dag was het Wilkinson niet meer mogelijk, een voet te verzetten; daar het avond was, hield Marshal halt, hetgeen hij mogelijk nog niet zou gedaan hebben, indien het middag ware geweest. Den volgenden morgen was Wilkinson een lijk, en Marshal zette zijn togt zeer vergenoegd voort; hij was thans alleen bezitter van den geheelen schat.

Nog drie dagen hield deze onbarmhartige mensch zich door het heimelijk geborgen vleesch staande; toen begaven ook hem de krachten; hij zonk doodelijk afgemat op den grond neder, en naast hem zijn paard, dat hij niet wilde slagten, toen het hem nog het leven kon redden, terwijl hij thans niet eens kracht genoeg zou gehad hebben, om dit te doen.

XV.

Een barmhartige Samaritaan. Verstandige gesprekken van den »grooten Panter". Poging om Marshal te redden. De »groote Panter" wil hulp halen, doch komt daarmede te laat. Waartoe het goud in de woestijn baat.

Toen de »groote Panter'' zich van het gezelschap scheidde; toen hij er van af zag, zich over de hem aangedane beleediging te wreeken, om den last te volbrengen, dien zijn stam hem had opgedragen, was hij noordwaarts getrokken en had, het riviertje, waaraan de vrienden arbeidden, den Rio de la Virgen, volgende, het gebergte bereikt, dat Marshal en Wilkinson vele maanden later overtrokken. Op dezen weg had hij gevonden wat hij zocht. Het dal tusschen het Wasatch- en het Azul-gebergte was door hem uitgekozen, om er voor zijn stam eene nieuwe woonplaats te vestigen. Had Marshal nog ééne dagreis verder kunnen komen, dan zou hij gered zijn geweest; doch hier lag hij verstoken van alle hulp. Twee dagen waren verstreken, sedert hij, door zwakheid overmand, het verder gaan had moeten opgeven. De vreeselijkste pijnen kwelden hem; zijne oogen sloten zich, hij meende voor altijd, en toch — hoe treurig zijn toestand ook was — de liefde tot het leven deed hem nog eens de oogen openen; hij had een geruisch achter zich gehoord en meende, dat een wild dier hem naderde, en hij wilde zich verweren, hoewel hij geene kracht bezat, om een vinger te verroeren.

Wie beschrijft zijne ontsteltenis, toen hij, de oogen opslaande, den »grooten Panter" voor zich zag. Nu dacht

hij, dat zijn laatste uur had geslagen; de tomahawk zou in één slag zijn schedel kloven, en om niet te zien, dat de bijl neêrdaalde, sloot hij nogmaals de oogen. Doch niet zijn hoofd, maar zijne lippen werden door iets aangeraakt, en dit was niet de scherpte des bijls, maar het was een zoet, verkwikkend vocht.

Steunende zag Marshal op; de »groote Panter" stond naast hem en goot hem het sap van uitgedrukte vruchten in den mond. »Mijn broeder schijnt geene kracht genoeg te hebben, om verder te gaan, en zijn paard wil hem ook niet langer dragen; ik zal mijn broeder helpen, en wanneer hij eenigzins verkwikt is, zal ik hem op mijn paard zetten en naar mijn wigwam brengen."

Mogelijk voor de eerste maal in zijn leven vouwde Marshal eerbiedig de handen en blikte ten hemel, dankende voor zijne redding. De Noord-Amerikanen zijn wel zeer vroom en gaan ongetwijfeld des Zondags naar de kerk, wanneer zij niets beters weten te doen, en vouwen ook de handen; doch of zij dit ook met eerbied doen, willen wij liefst in het midden laten.

Na verloop van een uur was Marshal in zoo verre hersteld, dat hij eenige woorden kon spreken, en nu deelde hij den roodhuid zijne avonturen mede, de scheiding van de overigen, de berooving, de vondst van het goud; doch bij de gedachte daaraan ontwaakte ook weder de begeerte er naar in zijne ziel, en hij zeide: »Panter! groote hoofdman! ik heb goud, veel goud!"

De »groote Panter" antwoordde verachtelijk: »Goud? Heeft het goud de lippen mijns broeders besproeid, toen hij versmachtte? Zou hij niet zijne twee centenaars goud voor de twee pruimen hebben gegeven, wier sap hij inzoog?"

»Ja, o ja, nog thans, wanneer gij mij de pijnen, die in mijn binnenste woeden, kondt afnemen?" kermde

Marshal, achterover zinkende, want de ontsteking van de maag was reeds zoo toegenomen, dat hem zelven de redding van zijn leven onmogelijk toescheen, doch toen, na op nieuw een paar vruchten gebruikt te hebben, deze pijnen weder bedaarden, rigtte zijn oog zich weder op het paard, op welks rug het goud geladen was, en hij zeide: »Terwijl ik mij een weinig zal trachten te herstellen, wees gij dan zoo goed, goede roodhuid, om het goud op uw paard te pakken."

»Goed," antwoordde de »groote Panter", »ik zal het geld redden en u hier laten liggen."

Marshal zette groote oogen op en zag hem in zijn doodsangst vragend aan.

De »Panter" hernam op dezen vragenden blik: »Nu, wilt gij zoo niet? U is aan het goud meer gelegen, dan aan uw leven, en een van beiden kan ik slechts redden; niet beiden, maar één slechts kan mijn paard dragen. Kies derhalve."

De ongelukkige gierigaard liet het hoofd op de borst zinken en begon op nieuw te kermen van de pijn, terwijl hij uitriep: »Gij zult noch mij, noch het geld redden; voor u heeft het geene waarde, en ik zal hier sterven. O, God, in het bezit van zoo veel rijkdom sterven? Zou het waarlijk zoo wezen, zou ik moeten sterven?"

Om den mond van den Indiaan speelde een glimlach van de diepste verachting, doch hij zeide niets en vestigde zijne aandacht nog altijd op den man, die, hoewel hij lag te sterven, aan niets dacht, dan aan het goud, waarvan hij niet langer gebruik kon maken. Het zou hem waarschijnlijk eene groote geruststelling geweest zijn, zoo hij slechts had geweten, dat men de goudklompen bij hem in het graf zou nederleggen.

De dag ging pijnlijk voorbij, zonder dat Marshal zoo ver was gekomen, om zich zelven te kunnen oprigten;

het scheen den »grooten Panter" toe, alsof de zwakheid van den zieke de overhand nam, en hij hem niet alleen op zijn paard zou kunnen helpen; hij legde daarom al wat hij aan levensmiddelen bij zich had, voor Marshal neder en zeide: »Het bleekgezigt kan niet op het paard zitten, de roodhuid zal spoedig naar zijne wigwams rijden, om nog eenige mannen te halen en eene draagbaar medebrengen, om het bleekgezigt naar zijn wigwam te laten dragen."

Marshal poogde hiertegen iets in het midden te brengen, doch de »groote Panter" sloeg daarop geen acht, maar sprong op zijn paard en draafde ijlings weg.

Wie zal zeggen, wat de ongelukkige gedurende dien tijd heeft geleden! Toen de »groote Panter" des morgens met vier anderen van zijn stam terugkeerde, zag hij Marshal niet op de plaats, waar hij vroeger had gelegen, maar meer in de nabijheid van zijn paard. De wakkere wilde had zich geene rust gegund, om hem te helpen, doch zijne hulp kwam te laat. Nog was Marshal niet dood, maar hij kromp toch ineen van de vreeselijkste pijnen; het was, als schitterde er nog eenmaal een straal van hoop in zijn oog, toen hij zijn vriend ontdekte; nog eenmaal vloeiden de woorden: »Mijn goud!" van zijne lippen, en toen sloten zij zich voor altijd.

De vijf Indianen zetten zich in een kring neder en rookten eene pijp voor zijne ziel, opdat die mogt aanlanden in den hemel der blanken; vervolgens stonden zij op; de »groote Panter" nam het goud van het paard en legde het aan de voeten van het lijk; de anderen verzamelden steenen en hoopten die rondom het lijk van den ongelukkigen goudgraver op, totdat er zulk een hoop steenen was gestapeld, dat men vertrouwen kon, dat het lijk beveiligd was voor de kleine wolven van het gebergte. Nadat zij zich van dezen treurigen pligt hadden gekwe-

ten, bestegen zij hunne rossen en reden zwijgende naar hunne wigwams terug.

Daar lag nu Marshal tusschen de steenen, waaronder zijne wijsheid het goud had ontdekt, het goud, waarvan de massa zoo groot was, dat het hem tot een rijk man zou hebben gemaakt; daar lag het goud, dat hier zoo weinig waarde had, dat de vijf inboorlingen zelfs geen lust gevoelden, om het mede te nemen; zij hadden het verachtelijk laten liggen; wat zouden zij er ook meê doen? Zij konden daarmeê geen hert schieten; zij konden daarvan geene hutten bouwen, en meer behoefden deze gelukkige menschen niet. Zij kenden de waarde van het goud voor de bleekgezigten; doch zoodra ieder van hen eene buks had, was al het andere overtollig; het noodige kruid en lood en de wollen dekens konden zij bekomen, door vellen van op de jagt gedoode dieren daarvoor in ruil te geven; wat behoefden zij goud te hebben — en waren zij juist daarom niet veel gelukkiger?

Daar lag nu een mensch, die het goud bij centenaars bezat; die jaren lang gearbeid en zich de grootste opofferingen getroost had; die, hoewel hij nog op verre na geen der slechtsten was, toch menigmaal onregt had gepleegd en eindelijk nog zijn eenigen vriend en reisgenoot ter wille van het goud een akeligen dood had laten sterven; wat baatte hem nu dit alles? — Maar gij, hoogmoedige moralist, die deze woorden schrijft, zoudt gij het goud, hetwelk daar bij dat lijk ligt, niet oprapen en medenemen?

Dat is de zegen der civilisatie.

XVI.

Croix Rouge en Steffens onder de Utah-Indianen. Eene niet zeer aardige jagtontmoeting. Gezondheids-politie in de wildernis. De gieren der gebergten.

Toen Croix Rouge en Steffens zich van de goudgravers scheidden, was de laatste wel geheel in de magt van den Half-Indiaan, doch hij had met een zeer eerlijk man te doen; dit wist Steffens ook zeer goed, en daarom had hij zich liever aan hem, dan aan de beide Amerikanen toevertrouwd, en hij zette dan ook aan zijne zijde welgemoed de reis voort.

Croix Rouge, met het instinct der inboorlingen begaafd en met alle wendingen en krommingen der rivieren bekend, vervolgde onbezorgd des daags of des nachts zijn weg en kwam zoo gelukkig bij de wigwams der roodhuiden aan, door wien de »groote Panter" was uitgezonden geworden. Hier nam hij met Steffens zijn intrek en deelde met hem zeer eerlijk het medegenomen goud, terwijl hij zelfs tot hem zeide, dat hij hem later zou geleiden werwaarts hij wilde, hetzij naar de Mormonen, bij wien hij reeds was geweest, hetzij terug naar het fort Smith, van waar zij gekomen waren; doch hij kon dit niet eerder doen, dan nadat de »groote Panter" zijn volk de plaats had aangewezen, waar het zich voor het vervolg met der woon zou vestigen.

De Utah-Indianen, die ver ten Zuiden van het groote Zout-meer in die streken leefden, welke de Mormonen tot hun grondgebied hadden gekozen, bewoonden een land,

dat volkomen aan hunne behoeften beantwoordde. Zij hadden aan de Westelijke afhellingen van het Wasatch-gebergte voortreffelijke weiden voor hunne kudden; zij hadden daar hout, alsmede boomvruchten en wild in overvloed, en ook aan water leden zij in het geheel geen gebrek; er zou dus geene reden tot verhuizen geweest zijn, wanneer de meer Noordelijk wonende Utah-stammen, die door den handel met de Mormonen in bloei en welvaart zeer toenamen, geene gevaarlijke naburen voor hen geworden waren.

Deze roodhuiden zijn zeer op hunne vrijheid gesteld. Zij willen de wereld niet met andere menschen deelen; zij willen haar voor zich alleen hebben, en daar zij veel te slim zijn, om niet te weten, dat de wereld grooter is dan de gezigtskring, dien zij overzien, willen zij ten minste dezen gezigtskring *vrij* hebben; en zoo kwam het, dat bij eene beraadslaging de mannen besloten hadden, het land te verlaten en een nieuw vaderland op te zoeken, rondom door gebergten ingesloten, tot hetwelk, gedeeltelijk wegens de slechte wegen, gedeeltelijk wegens gebrek aan voedsel, de bleekgezigten niet zouden kunnen doordringen. Op dit besluit was al spoedig de uitvoering gevolgd. De »groote Panter" was uitgegaan, om eene plaats te zoeken, die aan de bescheidene wenschen van zijn stam beantwoordde, en toen hij terugkeerde van zijn togt, waarop wij hem meermalen hebben ontmoet, en van dezen togt het berigt medebragt, dat zijne reis niet te vergeefs was geweest, toen laadden al spoedig de vrouwen de stijlen der tenten en de dekens op de paarden, en men trok oostwaarts naar de dalen, die aan gene zijde van het Wasatch-gebergte zijn gelegen.

Ofschoon de Indianen zich in eene streek bevonden, die niet door vreemde stammen bewoond was, namen zij echter de noodige voorzorg, om zulk een moeijelijken

marsch rustig en veilig te maken; regts en links zonden zij posten uit en hadden even goed eene voor- als eene achterhoede.

Dat Croix Rouge voor zich een gevaarlijken post zou uitkiezen, sprak wel van zelf. Hij nam de gelegenheid waar, om zoowel zijn jagtlust te bevredigen als voor het onderhoud van den stam te zorgen, en hierbij was hij op het punt, zijn leven te verliezen.

Terwijl hij zich des morgens van den derden of vierden dag midden in het gebergte bevond, had hij een schoon hert geschoten, en was juist van zins, het te ontweiden, toen hij een eigenaardig gedruisch achter zich vernam.

Croix Rouge keerde zich om en ontdekte, tot zijne niet geringe verbazing, een reusachtigen beer.

Het trillen van zijn paard, welks teugel aan zijn arm hing, had hem verraden, dat er iets gevaarlijker dan een mensch naderde, maar zulk een monster, als dat, hetwelk zich thans aan zijne blikken vertoonde, had hij zich toch niet voorgesteld.

De beer rigtte zich zeer digt in zijne nabijheid op zijne achterpooten op en was ten minste zeven voet lang; daarbij had hij zulk een omvang, dat vier menschen als Croix Rouge zich gemakkelijk in zijne huid hadden kunnen wikkelen. Het paard verschrikte bij het aanschouwen van het monster zoo hevig, dat het steigerde en den teugel brak, en met een paar groote sprongen zich ver genoeg van de kampplaats verwijderde, terwijl het zijn ruiter in een zeer gevaarlijken toestand achterliet, want deze had door den geweldigen ruk zijn evenwigt verloren en moest al zijne krachten inspannen, om op de beenen te blijven.

Hierdoor vermeerderde het gevaar voor Croix Rouge niet weinig. Het schot, dat hij op zijn geweer had, was tegenover eene beerenhuid van weinig nut, en hij was

niet ver genoeg van zijn verschrikkelijken vijand verwijderd, om diens oog als mikpunt te kunnen nemen.

Een beer van deze soort is een vreeselijke vijand, want de bloeddorstige grijze beer wil niet slechts zijn vijand overwinnen, maar hij wil hem ook opvreten.

Croix Rouge trachtte eenige schreden achteruit te doen, om ten minste zoo veel distantie te bekomen, dat hij zijn geweer bedaard kon aanleggen ; doch hoe onversaagd en moedig de man anders was, zoo had hij echter thans iets van zijne tegenwoordigheid van geest verloren, en alzoo vergeten, dat het geschoten hert achter hem op den grond lag; hij struikelde en viel, en wel zoo ver, dat het hert zich tusschen hem en den beer bevond. De beer echter, zoodra hij zijn vijand op den grond zag liggen, had zich insgelijks op de voorpooten nedergelaten en was zoo met zijn neus op het nog warme, bloedende hert gevallen.

't Is welligt mogelijk, dat hij meende, dat de jager het hert voor hem had geschoten, want hij zag met een dankbaren blik den naauwelijks zes schreden van hem verwijderden jager aan, die van deze schoone gelegenheid aanstonds gebruik maakte en hem den kogel door het bloedroode oog in de hersens schoot.

Met een hevig gebrul stortte het monster neder, en Croix Rouge kon ruimer adem halen, want zijn leven was gered, en hij had een zes maal grooter buit, dan hij aan het hert had gehad. Nu wilde hij dan ook aanstonds verder; tot dat einde moest hij zijn paard opzoeken, dat dan ook op het bekende gefluit spoedig kwam aanrennen; terwijl hij den beer liet liggen, nam hij het hert mede en begaf zich op weg, om de landverhuizers op te zoeken, en later met hen zijn grooten jagtbuit te gaan halen.

Hoe vindt men dezen in het gebergte terug, wanneer

men eene reizende colonne opzoekt en haar op eene plaats aantreft, van waar de terugkeer langs den zoo even gemaakten weg eene dwaasheid zou zijn?

De inboorling en de Half–Indiaan verkeeren hieromtrent nooit in twijfel. In de warme streken wonen zeer trage lieden, onverschillig of zij van Europesche afkomst zijn of tot het geslacht der roodhuiden behooren; zij doen niet gaarne meer dan hoog noodig is, en eene politie hebben zij in hun midden nog niet opgerigt. Dien ten gevolge bestaat er ook geene gezondheids–politie onder hen. Dit weten nu de gieren zeer goed, en daarom nemen zij de verschillende functiën van de gezondheids–politie waar; zij voeren de lijken weg, vóórdat zij tot verrotting kunnen overgaan, beletten op deze wijze het ontstaan van schadelijke uitwasemingen, verhinderen daardoor de ontwikkeling der ziekten, die men miasmatiesche noemt, en bewijzen zoo doende groote diensten aan de menschheid; van daar ook, dat in alle steden deze vogels in een zekeren reuk van heiligheid staan; dat niemand hen aanrandt of doodt, en mogt het een vreemdeling invallen, zoo iets te doen, daar hij met het groote nut dezer dieren even min als met de gewoonten des lands bekend is, dan zou hij zich spoedig eene zware straf op den hals halen, want ieder is zoo zeer van het nut dezer dieren overtuigd, dat hij voor politie–agent spelen en den misdadiger in de handen van het geregt overleveren zou.

Hoe deze vogels terstond weten, dat het eene of andere wild is doodgeschoten, kan de auteur niet zeggen. Op verschillende wijzen heeft men dit zoeken te verklaren. Doch wat er ook de reden van moge wezen, dit is een feit, dat de gieren bij het doodgeschoten wild reeds komen een paar uur nadat het gevallen is, zonder dat er het minste bederf aan bespeurd kan worden, zoodat de reuk hiervan hen niet op het spoor heeft kunnen brengen.

't Is waar, gieren en valken hebben goede oogen; zij zien voortreffelijk en bespeuren het wild op een afstand van eene mijl; de condor ziet het lam, grazende in de weide, wanneer hij zelfs 30,000 voet boven de aarde zweeft, doch in het bosch ziet hij het niet; hij heeft wel zeer goede oogen, doch door het bladerendak van een breedgetakten eik kan hij niet zien, en in weerwil daarvan ontdekken de gieren ook het in het woud gevallen wild, en zij zijn er even spoedig bij, als wanneer het in het open veld ligt.

Hier zijn wij nu weder zoo ver, dat de oorspronkelijke vraag niet beantwoord is, en wij zeggen moeten: nog altijd weten wij niet, waardoor de gieren het bestaan van hun buit gewaar worden. Daarom bekommeren zich echter ook de inboorlingen volstrekt niet; het is hun geheel onverschillig, op welke wijze de gieren daarmede bekend worden; 't is hun voldoende dat het plaats heeft, en zij weten daarvan uitmuntend partij te trekken.

Wanneer de inboorlingen een hert aanschieten, en het gewond wegloopt, vervolgen zij het dier, doch slechts zeer langzaam, wetende, dat het hen niet zal ontgaan. Reeds is het dier mijlen ver gevlugt, en de Indiaan gaat, zonder te dwalen, naar de plaats, waar het ligt, want weldra bemerkt hij de rigting, die de gieren in de lucht nemen. Zij komen van alle kanten opzetten, en in de rigting, waarin zij vliegen, vervolgt ook de inboorling zijn weg, en het kan ligt gebeuren, dat hij, wanneer hij daar aankomt, 30, 50 of meer gieren in de boomen ziet zitten, terwijl het gewonde dier nog leeft. Zoo lang het leeft, laten de gieren het ongemoeid; zij wachten allen, totdat het werkelijk dood is, en dan eerst vallen zij op hunne prooi aan.

Hiervan nu trok ook Croix Rouge, benevens de inboorling, dien hij van zijn stam had medegenomen, partij,

en zij kwamen, door de gieren geleid, op de plaats waar zij wezen moesten, doch geenszins tijdig genoeg, om een aanval op hun wettig eigendom te kunnen verhinderen; alleen door de goede huid van den beer, die wel vele wonden had bekomen, doch geenszins was verscheurd, was hij overigens ongeschonden gebleven. Men had twee stijlen van tenten medegenomen, die men aan twee paarden vastbond, zoodat zij, achter elkander loopende, eene draagbaar tusschen zich hadden hangen. Op deze werd de beer gelegd en vervolgens vastgebonden, en nu nam men den terugtogt aan.

Het is vreemd, dat deze wilde roofvogels in geen geval twist krijgen over den buit; slechts zoo velen, als er gelijktijdig behoorlijk van kunnen vreten, zetten er zich bij neder, en de anderen, op de takken der boomen zittende, wachten geduldig af, totdat de eersten genoeg hebben. Zoodra een der vogels volop verzadigd wegvliegt, neemt een ander zijne plaats in, en is de buit niet groot genoeg voor allen, dan vertrekken er velen, zonder iets gehad te hebben, en toch loopt dit altijd zonder eenig gevecht tusschen hen af.

Van de gewoonte, om de gieren niet te dooden, zijn uitgezonderd de condors, omdat dezen ook levend vee aanvallen en vooral aan de jonge dieren der kudden groot nadeel doen.

XVII.

De nalatenschap van Marshal. Steffens is van oordeel, dat hij alléén er wettige aanspraak op heeft. Laatste berigten van Wilkinson. Gewetenswroegingen en het verband der dingen.

De reizigers trokken zeer tevreden over zulk eene vermeerdering van hun proviand verscheidene dagreizen

verder, terwijl zij zoo veel mogelijk hun spoor uitwischten, en zoo kwamen zij onbemerkt en zonder lastig te zijn gevallen in het schoone dal, dat tusschen den Wasatch en de daarmede parallel loopende bergketen Sierra Azul ligt. Hier schenen zij op eene breedte van ongeveer 30 en eene lengte van 60 mijlen, naar de meening van den »grooten Panter", van de overige wereld afgesneden, totdat de aankomst van Marshal hem het bewijs leverde, dat hij ook hier niet beveiligd was voor het bezoek van bleekgezigten.

Bij zijne terugkomst verbreidde zich natuurlijk het berigt van de aankomst eens stervenden Europeaans in de dalen, en het eerst ontving Croix Rouge daarvan de tijding, omdat de »groote Panter" wist, dat deze een kameraad van den gestorvene was geweest.

In de ziel van den Half–Indiaan kwam geene begeerte naar goud op; hij meende meer dan genoeg te hebben, in geval hij eenmaal in later tijd, wannneer hem het wilde jagersleven niet meer bevallen mogt, op de gedachte kwam, zich in de eene of andere stad met der woon te vestigen, waar men niet noodig had, veel moeite te doen, om een stuk vleesch te bekomen, maar het bij iederen slager kon koopen. Doch Steffens deelde zijn gevoelen niet. Het besluit, om zijn vaderland weder op te zoeken, stond bij hem vast, en het kwam hem voor, dat het toch te dwaas was, om het vele goud, dat Wilkinson en Marshal hadden verzameld, niet mede te nemen.

Hij deelde zijne meening aan zijn vriend Croix Rouge mede, en deze zeide: »Zekerlijk zal niemand u beletten, om het goud als eene erfenis in bezit te nemen. Gij hebt door uw arbeid, even als ik door den mijne, aanspraak op een gedeelte er van, doch ik wil mijn regt niet laten gelden; integendeel laat ik aan u gaarne al het goud over, omdat gij de eenige zijt, die van de goudgravers

is overgebleven, want ik reken mij zelven niet onder hen, daar ik niet gegraven en niet mede gezocht heb, hoewel gij zonder mijn arbeid niet veel zoudt uitgerigt hebben. Ik houd mij echter voor mijne jagten rijkelijk betaald, en wanneer gij als erfgenaam van Marshal wilt optreden, gelijk deze als erfgenaam van Wilkinson heeft gedaan, dan zal ik uwe aanspraken ondersteunen en gij hebt voor geene tegenkanting te vreezen, want de roodhuiden zijn niet gewoon, de graven te plunderen."

Deze laatste uitdrukking maakte een onaangenamen indruk op Steffens, en hij sprak den geheelen dag niet meer over het goud van Marshal. Den volgenden morgen echter dacht hij gelukkig weder geheel anders over de zaak en verhaalde zijn vriend, dat het hem toch, hoe langer hij er over nadacht, al meer en meer zonde toescheen, dat schoone goud zoo ongebruikt te laten liggen.

Croix Rouge haalde de schouders op, doch sprak niets anders dan: »Roodhuiden en bleekgezigten denken in dit opzigt verschillend; doe daarom in Gods naam zoo als gij goed vindt."

Croix Rouge deelde nu aan den »grooten Panter" mede, welke aanspraken zijn kameraad op het goud, dat bij het lijk lag, had, en de »groote Panter" antwoordde Steffens : »Wij, roodhuiden, hebben daarop geen regt en zullen u dus in uw voornemen niet hinderen; zonder de getuigenis mijns broeders zou ik u reeds voor den wettigen erfgenaam erkennen, daar ik immers weet, dat gij met dien man in het gebergte hebt gearbeid, met dien goudzoeker, die dacht, dat hij mij eens onder zijne voeten kon vertrappen, en die later aan mijne voeten is gestorven. Welaan, neem het goud ; ik geloof bepaald, dat de man zich onder zijn steenhoop nog zal omkeeren en naar zijn goud grijpen, wanneer hij ziet, dat gij het wilt wegvoeren, want het viel hem bang, te moeten

sterven, zonder het te kunnen medenemen, en ik houd het er voor, dat zijn doodstrijd daardoor zeer zwaar is geweest. Evenwel zal hij u niet in uw voornemen verhinderen; maar daar ook zijne ziel zoo sterk aan het goud hing als het thans reeds half vergane ligchaam, zoo meen ik, dat zij uit het land, waar zij zich thans bevindt en waarschijnlijk ook goud zal graven, elken nacht zal terugkeeren en van u terugeischen, wat gij hebt medegenomen."

Steffens scheen geen lust te gevoelen, om zich door deze woorden van zijn plan te laten afschrikken; hij antwoordde volstrekt niets, maar maakte aanstalten, om den steenhoop, waaronder Marshal rustte, te gaan opzoeken; en daar de »groote Panter" geen geheim maakte van de rustplaats van Marshal, zou zij spoedig gevonden zijn geweest; doch Marshal had nog niet alle menschelijk gevoel verloren, zoo als in het gezelschap der Yankees anders gewoonlijk gebeurt; hij dacht aan Wilkinson, die drie dagreizen verder opwaarts was gestorven, want ofschoon Marshal den »grooten Panter" niets van zijne schurkachtige handelwijze had verteld, had hij hem toch gezegd, waar Wilkenson was gebleven, toen de roodhuid naar dezen gevraagd had.

Steffens wilde het lijk opzoeken en het begraven, en toen hij dit zijn vriend mededeelde, begon het gelaat van Croix Rouge te verhelderen, en hij zeide, dat hij zich over deze zijne gevoelens verblijdde, en het hem nu gaarne wilde vergeven, dat hij zoo hevig naar het goud van den gestorvene verlangde; hij bemerkte, dat, in weerwil van de booze neiging naar goud, zijn hart nog niet tot steen verhard was, zoo als dit doorgaans bij alle goudzoekers het geval is.

De noodige levensmiddelen werden bijeengebragt; Steffens en Croix Rouge bestegen hunne paarden en trokken

stroomopwaarts langs het beekje, aan de oevers waarvan zij ook reeds na weinige uren den steenhoop ontdekten, dien de »groote Panter", met behulp van eenige inboorlingen, boven het lijk van Marshal had opgestapeld. Steffens had bijna lust, het geld onmiddellijk mede te nemen, doch de spotachtige glimlach, dien hij om den mond van Croix Rouge zag, was voldoende, om hem van zijne dwaasheid terug te houden; hij dacht: heeft het goud zoo lang onaangeroerd gelegen, dan zal het hier ook nog wel liggen, als wij terugkomen, en zoo trokken zij dan zonder het goud verder, hoewel Steffens toch niet kon nalaten, er nog een paar steenen op te werpen. Zij trokken verder stroomopwaarts, doch behoefden geene drie dagreizen verder te trekken, zoo als Marshal had gezegd, maar slechts ééne. Zonder het te weten, sloegen zij hun nachtleger op in de nabijheid van het lijk, dat zij den volgenden morgen reeds na een marsch van een half uur bereikten.

De ongelukkige lag daar als een beeld der verschikkelijkste wanhoop. Dat men nog geene gieren bij hem aantrof, was een bewijs, dat hij zeker eerst weinige uren geleden was gestorven; hij had derhalve van het tijdstip af, dat Marshal hem verlaten had, nog vier of vijf dagen levend doorgebragt, en onder welke vreeselijke martelingen hij was gestorven, bleek dááruit, dat men in zijn mond aarde vond, en zijne hand nog met aarde was gevuld; hij had derhalve daarmede zijne vreeselijke pijnen trachten te stillen. Steffens vroeg Croix Rouge: »Hebben wij niet de schuld van dit ontzettend uiteinde? Zouden beiden wel zóó zijn omgekomen, wanneer wij bij hen waren gebleven?"

»Gij zijt een gek," antwoordde de Half-Indiaan. »Hemel, wat zouden wij niet moeten doen, wanneer wij verantwoordelijk zouden zijn voor ieder ongeluk, dat uit

eene toevallige omstandigheid ontstaat! Zouden wij niet even goed kunnen zeggen: Beiden zouden nog leven, indien Marshal zich niet zoo onbeschoft tegen mij had gedragen, of indien wij niet over de Sierra Newada waren getrokken, of indien hij niet in de kwikzilvermijnen had gearbeid! Zie, dat zijn zulke toevallige gebeurtenissen, dat het volstrekt onmogelijk is, een ongeluk of een geluk te verklaren uit het plaats hebben of niet plaats hebben van de eene of andere omstandigheid."

»Nu ja, het zal wel waar zijn, dat het verband der dingen, 'twelk toch altijd bestaat, door ons, kortzigtige menschen, niet kan worden nagegaan, en derhalve willen wij ons daarmede tevreden stellen," hernam Steffens, en zij begonnen nu aan de teraardebestelling van het lijk, hetgeen hier op eene eenigzins andere wijze kon geschieden, dan bij Marshal, daar de bodem te steenachtig werd bevonden, om een graf te delven, dat dieper dan een voet zou geweest zijn. Vervolgens werden zoo veel steenen als zij vinden konden boven het lijk opgestapeld, zoodat zich weldra een heuvel van eenige voeten hoogte boven den ongelukkige verhief.

»Nu is het mij weder wèl om 't hart," sprak Steffens, »want ik weet nu, dat het ligchaam van den man, met wien ik twee jaar lang heb verkeerd, aan de aarde is teruggegeven, en dat het niet door roofvogels en wolven zal verscheurd worden. Het denkbeeld daaraan heeft altijd iets verschrikkelijks voor mij gehad, en wanneer ik bedenk, hoeveel beenderen wij in de prairiën hebben gezien, uitgebleekt door den fellen gloed der zon, en dat deze beenderen eenmaal aan tevredene, gelukkige menschen toebehoorden, dan kan ik den Hemel niet genoeg danken, dat hij mij tot heden zoo genadig heeft bewaard."

»Nu, zet die sombere gedachten uit uw hoofd," zeide Croix Rouge, »en ga thans met mij mede; wij hebben

onzen pligt als broeders volbragt, en nu willen wij er aan denken, aan uwe wenschen ten opzigte van het goud te voldoen."

Beiden keerden thans naar de grafnaald van Marshal terug; hier werden twee takken van de boomen gehouwen en op dezelfde wijze tusschen de beide paarden vastgemaakt, als bij het transport van den beer; daarop werd de geheele massa goud gelegd, en de beide mannen liepen nu naast hunne rossen en bereikten, ofschoon zeer laat, toch nog denzelfden dag de wigwams der bevriende roodhuiden.

XVIII.

Steffens en de Half-Indiaan trekken naar Nieuw-Jeruzalem. Wat daar door Reyher en Franke gedaan is, en hoe zij denken over het blijven aldaar. Toebereidselen voor het vertrek van Fellenberg en Steffens. Aanbod van den profeet.

Thans herinnerde Steffens er zijn vriend aan, dat hij hem beloofd had, hem verder te zullen geleiden, doch hij begeerde niet, dat hij hem tot aan het fort Smith bragt; het was hem reeds genoeg, wanneer hij de stad der Mormonen bereikte; daar hoopte hij de eene of andere gelegenheid te vinden, om naar den Mississippi te komen en later zijn geliefd vaderland weder op te zoeken.

Binnen weinige dagen hadden zij zoo veel paarden bijeengebragt, als zij behoefden, om eene reis van eenige weken te ondernemen; de afstand van het groote Zoutmeer bedroeg toch altijd 65 à 70 Duitsche mijlen, en die waren niet zoo gemakkelijk afgelegd, want men had noch chaussées noch spoorwegen, en even min om de twee

mijlen eene stad; in weerwil hiervan werd de reis veel gemakkelijker en gelukkiger volbragt, dan de vrienden geloofd hadden.

Langs het gebergte noordwaarts trekkende, kwamen zij reeds na eene week aan het Utah-meer en de daaraan gelegen stad der Mormonen; nog een paar dagreizen, en de stad aan het groote Zout-meer, Nieuw-Jeruzalem, was bereikt: en wie beschrijft de verbazing onzer beide reizigers, toen zij hier een vroegeren reisgenoot vonden, namelijk Fellenberg, die nog niet vertrokken was, maar in het gezelschap zijner schoone vrouw, zoo goed als dit mogelijk was, onder de Mormonen leefde. Van de eene zoowel als van de andere zijde was de verassing groot, doch de vreugde van Fellenberg, nu nog iemand te hebben, die genegen was, de terugreis met hem te ondernemen, was toch nog grooter. Hij maakte zijne vrouw al spoedig hiermede bekend, doch kon tevens niet nalaten, de vroegere leden der expeditie Franke en Reyher te vragen, of zij niet insgelijks met hem naar hun vaderland wilden terugkeeren.

Door beide laatstgenoemde wakkere mannen was intusschen veel groots tot stand gebragt. De bedrevenheid des eenen en zijne geneeskundige kennis, alsmede de technische en industriële kunde des anderen waren voor den staat der Mormonen van groot nut geweest. De existentie van den staat was zoo goed als verzekerd te noemen, en de bevolking was aanzienlijk toegenomen. Datgene, wat vroeger den snellen wasdom had in den weg gestaan — het gebrek aan huwbare meisjes — was uit den weg geruimd, daar de jeugdige Indiaansche meisjes zich overgelukkig rekenden, blanken tot echtgenooten te krijgen, en de blanken zeer gelukkig waren, vrouwen te bezitten, en wel zulke vrouwen, die zich door vlijt, bescheidenheid en bevalligheid onderscheidden.

Al deze verbindtenissen met de vroeger zoo vijandig gezinde volken, die thans in vrienden waren veranderd, had men te danken aan den diplomatieken tact van den jongen geneesheer, en waarlijk, niets minder was door den anderen Duitscher, door Reyher, tot stand gebragt; deze toch had fabrieken gesticht, waardoor de industrie van den staat der Mormonen tot zulk een trap van bloei was gestegen, dat zelfs het opperhoofd zich niet had kunnen voorstellen, dat dit in zoo korten tijd mogelijk zou geweest zijn.

Dat Brigham Young twee zulke menschen niet gaarne wilde missen, was zeer gemakkelijk te begrijpen, doch uit politiek had hij het principe van volkomene vrijheid, om den staat te verlaten, steeds gehandhaafd. Zij, die zich aanmeldden, om in den staat der Mormonen te worden opgenomen, moesten zich laten welgevallen, dat men hen tot in de kleinste bijzonderheden naar hunne plannen en bedoelingen vroeg, doch zij, die den staat wilden verlaten, werden daarin volstrekt niet gehinderd. Den meesten echter beviel het zoo goed, dat zij aan een vrijwillig vertrek niet dachten, en dat zelfs de verbanning uit den staat voor zulk een groot ongeluk werd gehouden, dat zij de zwaarste straf voor een misdadiger was; want nergens was nog gebrek geleden; allen, die thans in den Mormonenstaat woonden, hadden steeds overvloed van alles gehad; Brigham Young toch zorgde niet slechts voor de handhaving zijner wetten, maar ook voor de welvaart dergenen, die zich aan deze wetten onderwierpen.

Nadat Fellenberg met Steffens had gesproken over de terugreis naar het vaderland, en hij ook Croix Rouge had gevraagd, of deze geneigd was, hen terug te brengen naar het fort Smith, wendde hij zich het eerst tot Franke met de vraag, of hij geen heimwee gevoelde naar het lieve Duitsche vaderland.

Het oog van den jongen man begon te schitteren bij de herinnering aan zijn heerlijk Duitschland, dat hij noch hier noch in eenig ander gedeelte van Amerika had teruggevonden. Toen nu echter Fellenberg nog een stap verder ging en hem bepaald afvroeg, of het niet in zijn plan lag, derwaarts terug te keeren, zag Franke den vrager zoo verwonderd aan, dat deze wel begreep, hoe ver de jonge geneesheer van het denkbeeld was verwijderd, om mede te trekken, terwijl Franke hem tevens overtuigde, hoe onmogelijk dit voor hem was.

»Zeg eens, vriend," aldus begon Franke, »waar zal ik dan mijne vrouwen laten? Wie van haar zal ik verstooten? Welke reden zou ik hebben voor zulk eene wreede en door niets gemotiveerde handelwijze, en wat zou ik met mijne kinderen beginnen? Zou ik hen aan hun lot overlaten, of zou ik hen aan hunne moeders ontnemen, die arme bloedjes, die nog niet kunnen loopen? of zou ik mijne schoone vrouwen mede naar Europa nemen, om ze als mijne concubinen aan de grootste verachting prijs gegeven, mijne kinderen als bastaarden en mij zelven als een zeer zedeloos mensch beschouwd te zien? Zou men mij niet voor waanzinnig houden, wanneer ik een land wilde verlaten, waar ik gelukkig, bemind, geëerd en rijk ben, om naar een ander land, zij het dan ook mijn vaderland, te trekken, waar ik niets heb te verwachten dan spot en verachting?"

Fellenberg kon hierop weinig, of liever niets, antwoorden, en hij zou reeds voldoende overtuigd geweest zijn, hoe onmogelijk het voor zijn vriend was, aan zijn verzoek te voldoen; doch Franke vervolgde: »Vergeet niet, mijn waarde vriend, dat ik mijn gelukkigen toestand alleen aan de goedheid en het vertrouwen van den profeet heb te danken. Denkt gij, dat ik zoo ondankbaar zou kunnen zijn, om den man, die zoo veel voor mij heeft ge-

daan, thans zoo eensklaps te verlaten? En eindelijk, denkt gij, dat ik schatrijk ben? Waarmeê zou ik naar Europa terugkeeren? waarvan in Duitschland mijne vrouwen en mijne kinderen onderhouden? Met u is het wat anders; gij hebt thans verscheidene centenaars goud? Welligt bezit gij een half millioen dollars of nog meer; ik zou u hier ook niet eens eene behoorlijke betrekking weten aan te wijzen, want onze mustangs en wilde buffels behoeven, Gode zij dank! uwe hulp niet, en voor ons heeft het goud, daar wij slechts arbeiders noodig hebben, geene zeer groote waarde. Gij hebt gelijk, wanneer gij gaat; want wanneer gij de renten van uw kapitaal in Europa verteert, dan verbruikt gij jaarlijks een kapitaal, bij welks bezit een ander zich reeds voor rijk zou houden; gij derhalve hebt volkomen gelijk, daarheen terug te keeren, waar gij, over uw geld gebiedende, tevens over duizenden menschen gebieden kunt, doch ik laat het aan uw eigen oordeel over, of ik niet dwaas zou handelen, indien ik aan uw verzoek voldeed."

Fellenberg kon ook daartegen met grond niets in het midden brengen; hij verliet daarom Franke en begaf zich nu naar Reyher, om hem hetzelfde voorstel te doen; doch deze scheen van dezelfde gevoelens te zijn als Franke. Reyher, die hem met eene zekere ironie had aangehoord, zeide ten slotte: »Ik zal den profeet Brigham Young vragen, wat hij er van denkt."

Verschrikt sprong Fellenberg op bij de enkele gedachte hieraan. »Nu, nu, wees onbezorgd," zeide Reyher, »hij zal u niet bijten; doch gaarne zou ik willen weten, wat hij zou zeggen, wanneer gij hem een paar van zijne trouwste vrienden, die hij gelukkig heeft gemaakt, die hij zeer begunstigd heeft, en die hij zeer goed kan gebruiken, ontvoeren wildet. U zelven staat natuurlijk altijd de weg open, om te vertrekken, doch mij en Franke

zou de profeet mogelijk volstrekt niet willen laten gaan, en wanneer hij het deed, daar hij toch niemand kan vasthouden, zoo zou hij dengene, die ons het vertrek aanried, voorzeker met geene goede oogen aanzien, en wat hij niet beveelt, zouden misschien de Mormonen ongeroepen doen, en daarom, spreek mij niet langer van deze zaak."

Fellenberg werd warm bij de gedachte, wat mogelijk de Mormonen *ongeroepen*, uit eigene beweging zouden kunnen doen; hij herinnerde zich het lot van Inez' vader; hij wist, wat lynchen was, en des te meer wenschte hij zijn vertrek te verhaasten, hoewel het hem bang om het hart werd, wanneer hij bedacht, dat slechts zeer weinig personen tot den terugkeer door de wijd uitgestrekte woestijnen waren besloten. Intusschen was alles niet meer, zoo als het vroeger was. De weg, wel niet die, welken zij zelven hadden ingeslagen, maar een andere, die slechts een weinig van den hunne was verwijderd, was door de Mormonen zeer levendig geworden. Op den weg, dien de Mormonen oorspronkelijk hadden ingeslagen, waren niet vele menschen hen achterna getrokken, doch langs den Arkansas had men zich een weg tot in het gebergte gebaand, en men was reeds zoo ver voortgetrokken, dat men den Blue River en vervolgens den White River bereikte, den Green Rivier overtrekkende, aan de rivier Morins kwam en tot het Azul- en Wasatch-gebergte doordrong, om zoo aan het Utah-meer te komen. Op dezen weg deden de reizigers Santa Fé niet aan, en zij hadden alle reden, om deze stad te vermijden, wanneer zij aan de beruchte geschiedenis dachten, die hun het halve leger uit de stad van het heilige geloof bijna op den hals had gehaald, om niet te spreken van de vrijmetselarij, waarvan men hen verdacht hield, en die hun, in vereeniging met de andere affaire, al ligt iets zou kun-

nen berokkenen, dat niet veel beter was, dan gelyncht te worden. Op den boven beschreven weg kwamen zij echter 45 mijlen noordwaarts de stad voorbij en waren daarvan nog bovendien geheel gescheiden door een paar bergketenen, tot welker overklimming de Spanjaarden waarschijnlijk weinig lust zouden gevoelen.

Fellenberg wendde zich in deze aangelegenheid tot den profeet zelven. Tot zijne niet geringe verwondering deed deze het volstrekt niet blijken, dat hij hem gaarne hield; niet eens vroeg hij hem, of hij geen lust gevoelde, om onder de Mormonen te blijven, doch wel toonde hij zich bereid, alles te willen doen, om hem en zijne vrouw eene gelukkige reis te verzekeren.

In de veronderstelling, dat langs den grooten weg hem nog vele Mormonen zouden worden toegevoerd, had de profeet voor een groot aantal rustpunten gezorgd. Hij had gelast, hier en daar eenige stations op te rigten, waar men eenigen tijd kon uitrusten en nieuwen voorraad van proviand opdoen; het waren zoogenaamde steden, gelijk men dan ook in Amerika volstrekt niets anders kent, daar elke boer het blokhuis, dat hij in de eenzame bosschen opslaat, terstond met het Engelsche woord *town* of met het Fransche *ville* bestempelt, waarvoor hij dan zijn voor- of geslachtsnaam of dien zijner vrouw plaatst. Op deze wijze zijn de tallooze Smithvilles, Watesvilles, Greenvilles of Bultowns, Greytowns, Elisabethtowns enz. ontstaan. Doch hoe dit ook zijn moge, deze stations leverden een bepaald rustpunt op; men kon er uitrusten van de vermoeijenissen der reis en zich op nieuw van levensmiddelen voorzien.

Brigham Young bood den Duitschers nu aan, hen door een brief bij al deze stations aan te bevelen en hen door een twintig weerbare mannen tot aan het eerste station te doen vergezellen, waar dezen dan door ande-

ren zouden vervangen worden, die hen naar het tweede station zouden brengen. Zij, die hen geleidden, hadden dan slechts vier of vijf dagreizen te doen en konden na een paar dagen rust terugkeeren, terwijl de reizigers hun marsch zonder oponthoud konden voortzetten; een maatregel, die zeer doeltreffend mag genoemd worden.

XIX.

Een der vele liefdebewijzen, die de Mormonen van de Amerikaansche regering hebben ondervonden. Beraadslagingen over de terugreis van Fellenberg en Steffens.

Wel was Fellenberg eenigzins bezorgd over de vele onkosten, die de profeet voor hem moest maken; het kwam hem voor, dat een kleiner getal mannen voldoende zou zijn, doch de profeet wist hem dit uit het hoofd te praten en te overtuigen, dat het beter was, bewaard dan begraven te worden; ook hij had het bij zijn togt hierheen voor doeltreffend gehouden, in kleine afdeelingen te reizen, en het gevolg hiervan was geweest, dat zij bij hun uittogt uit den Missouri-staat herhaalde malen overvallen werden, en zulk een overval was ook die geweest, welke in de geschiedboeken der Mormonen de slagting bij Haunsmolen wordt genoemd.

»Hier zijn," aldus vervolgde de profeet, »ongeveer 500 menschen bijeen geweest, waaronder zich slechts 100 weerbare mannen bevonden; reeds waren wij vele dagreizen voortgetrokken door den staat Missouri en hadden veel geleden, veel verduurd, maar het verschrikke-

lijkste zou nog komen. Bij Haunsmolen hadden wij ons gelegerd, om uit te rusten van de vermoeijenissen onzer reis. Een paar dagen wilden wij hier doorbrengen, om onze krachten te versterken en nieuwen voorraad van levensmiddelen op te doen, en daartoe werd ons de gelegenheid geboden, daar de molenaar eene groote massa maïs had gemalen.

»Wij hadden onze tenten in de nabijheid van den molen opgeslagen en verheugden ons in de rust, die wij genoten; niemand had eenig vermoeden van het gevaar, dat ons bedreigde. Wel had men ons verhaald, dat Indianen, dat inboorlingen zich hier in den omtrek vertoond hadden, die op strooptogten uitgingen, doch wij waren te goed gewapend en te talrijk, om ons daarover ongerust te maken.

»Zoo hadden wij eenige dagen rustig doorgebragt en begonnen weder aanstalten tot ons vertrek te maken. Bij deze gelegenheid waren al onze tenten meer of minder door de mannen verlaten, die er op uitgegaan waren, om in de bosschen eenige jonge boomen te vellen, waarvan men zich wilde bedienen, om de tenten gemakkelijker te vervoeren.

»Daar drong plotseling een vreeselijk geschreeuw ons in de ooren, en zagen wij ons door eene troep wilden met zwart geverwde gezigten overvallen.

»Daar wij aan zoo iets volstrekt niet hadden gedacht, hadden slechts weinigen van ons hunne geweren medegenomen; wij waren derhalve zoo goed als weerloos, en het gevolg daarvan was, dat de meesten onzer zwaar gewond of gedood werden door de buksen of speren der Indianen.

»Terwijl dit den mannen wedervoer, trof hetzelfde verschrikkelijke lot onze arme vrouwen, meisjes en kinderen. Van de tegenovergestelde zijde kwam eene schaar

op onze legerplaats aanrennen. Niemand dacht er aan, in deze mannen vijanden te zien; het waren immers blanken, het waren immers onze broeders; maar juist dit hadden de verraderlijke schurken bedoeld, en zoo stormden zij onze tenten binnen en schoten of sabelden onze weerlooze kinderen, meisjes en vrouwen neder; vervolgens vereenigden zij zich met de Indianen, om zich met hen te verheugen over de dubbele zegepraal.

»De aanleiding tot deze verschrikkelijke gebeurtenis was deze: Wij hadden bij den gouverneur van den staat om vrijen doortogt verzocht, en waren door verschillende boodschappen, die wij gedurig ontvingen, opgehouden geworden, terwijl wij meenden veilig te zijn. In stilte was generaal Cornelius Gilum, alsmede generaal Doniphan ons achterna gezonden, ieder met een afzonderlijk leger. Zij hadden ons, zonder dat wij dit wisten, ingesloten en vergezelden ons van twee kanten, zoodat wij de geheele reis hadden gemaakt, tusschen hen voorttrekkende, zonder eenig vermoeden te hebben van het gevaar, dat ons bedreigde. Nog hadden zij geene bepaalde order ten opzigte van ons ontvangen; daar kwam den 30sten October van het jaar onzer vlugt (1832) de order van den gouverneur aan generaal Doniphan, om de Mormonen ter eere Gods te verdelgen. De generaals en kolonels verklaarden, dat zij deze order stiptelijk zouden opvolgen; om dit echter op eene geschikte wijze te doen, werd den kapitein Nehemia Compstock opgedragen, ons daags vóór de slagting vrede en bescherming te beloven, zoodat wij ons volkomen veilig waanden.

»De aanval zelf was op de volgende wijze geregeld: De schaar van generaal Gilum had zich geverwd en gekleed als wilden, terwijl de generaal zelf het masker van een hoofdman der Delawaren had aangenomen; deze schaar was bestemd, ons van de eene zijde

aan te tasten, terwijl het ongemaskerde detachement ruiters der Unie, onder de bevelen van Doniphan, zou voorgeven, de Indianen te gemoet te trekken. Gelijktijdig wilden zij hunne gruweldaad volbrengen; dan zou de schuld van alles op de barbaarsche roodhuiden geworpen worden, en men zou voorwenden, dat de troepen der Unie een half uur te laat waren gekomen, om den overval te verhinderen.

»Dit vertelsel werd aangaande de gruweldaad uitgestrooid; zij hadden er echter niet op gerekend, dat eenigen van hen bij de affaire konden vallen, en waren van meening geweest, dat de geheele maskerade een geheim zou blijven. De zaak werd echter ontdekt, toen de weinige overgeblevenen van ons aan de gesneuvelde schurken de eer bewezen, hen te begraven. Toen bleek het, dat er geen enkele inboorling onder hen was, maar dat zij allen van den eerste tot den laatste Amerikanen — dat willen zeggen blanken of Yankees — geweest waren, die hunne gezigten hadden geverwd en nog niet eens zoo verstandig waren geweest, om zich ook de handen bruin te verwen.

»Nu, zie, wat ik met deze geschiedenis wilde bewijzen, was niets anders, dan om u van de noodzakelijkheid te overtuigen, dat gij met een sterk getal gewapenden u op reis begeeft. Het is waar, wapenen alleen zijn niet genoeg, men moet daarbij tevens op zijne hoede zijn, en dit waren wij niet, anders zou zulk eene geduchte nederlaag ons niet hebben kunnen treffen; doch wie kon ook aan zulk een verraad denken. Dat men ons om ons geluk benijdde, wilden wij aan de onverstandige menschen gaarne vergeven, die er de voorkeur aan gaven, ons te belasteren, te verjagen en te vermoorden, in plaats van zich bij ons aan te sluiten en even gelukkig als wij te leven; maar dat de regering der Vereenigde Staten zoo ontaard kon

zijn, zulke gruweldaden te bevelen, dit was inderdaad onmogelijk te verwachten.

»Nu, gij zult uit dit alles bemerken, dat ik u goed heb geraden, en geef mij nu uw besluit te kennen"

Fellenberg antwoordde, dat hij volkomen genoegen nam in het voorstel van den profeet en beraadslaagde daarna met Steffens en Croix Rouge over den tijd van vertrek. Croix Rouge scheen nu weinig lust te gevoelen, de Duitschers te vergezellen, en beweerde, dat zijne hulp geheel overbodig was; doch Steffens herinnerde hem, dat hij hem persoonlijk had beloofd, hem tot aan het fort Smith te zullen brengen, en dat hij van hem de vervulling dezer belofte verwachtte. Tegen zulk een argument had de Half-Indiaan niets in te brengen, want hij was te zeer op zijne eer gesteld, om eene belofte, die hij eenmaal had gedaan, niet te houden, en zoo werd dan bepaald, dat zij, nadat zij de Mormonenstad nog eens naauwkeurig hadden bezigtigd, de reis zouden aannemen. En inderdaad, het was de moeite wel waard, deze stad te bezigtigen, die als door een tooverslag uit den grond was verrezen. Sedert de twee jaren, dat Franke en Reyher hier woonden, was het getal huizen vertiendubbeld; men zag langs de breede, schoone straten niet meer slechts enkele huizen staan, maar men vond ze allen volgens de vooraf bepaalde liniën gebouwd. Schoone openbare gebouwen staken boven de overigen uit, en er was tevens eene kerk gesticht, welker eigenaardige, maar hoogst elegante stijl bewondering wekte. Burgerlijke gelijkheid, alsmede gelijkheid van vermogen en bezitting heerschten onder de bewoners. Dit schijnt eene verkeerde instelling, want in geval ieder even veel heeft als een ander, zal niemand voor een ander willen arbeiden; onder de Mormonen was dit anders, want zij waren allen handwerkslieden, en de glazenmaker had den smid, de kleer-

maker den schrijnwerker noodig. Ieder handwerksman behoefde de hulp van anderen, en daarom konden, bij gelijkheid van vermogen, de lieden zeer goed met elkander leven, wat men anders bij gelijkheid van bezitting gewoon is, voor onmogelijk te houden. De koopmansstand was niet zeer sterk vertegenwoordigd, daar men zeer weinig voorwerpen van luxe had, en het voorloopig nog zeer moeijelijk was, peper en Engelsche kruiderijen, koffij en thee door de woestijn te voeren en ten verkoop in de winkels te brengen. Doch ook zoo ver hoopte Brigham Young het in het vervolg te brengen; want het ontwerp, om den Mormonen–staat met San Francisco door een kanaal of spoorweg te verbinden, zweefde hem steeds voor den geest als een doel, dat bereikt moest worden, wilde hij zijn staat tot den bloei zien geraken, waarvoor hij vatbaar was.

XX.

Aanstalten tot vertrek. Het afscheid van de achterblijvende vrienden. Reis naar het Oostelijke gedeelte van het Rotsgebergte. De inboorlingen en hunne rooverijen. Nadering der roodhuiden.

Binnen weinige dagen hadden de vrienden hunne toebereidselen gemaakt; vele wagens met levensmiddelen, elk met vier buffels bespannen, moesten dienen, om hun proviand voor de geheele reis op te nemen, want het was hun plan, van de stations alleen gebruik te maken, om den minder geworden voorraad weder aan te vullen. Ook werd het goud op de verschillende wagens verdeeld, opdat, wanneer men een der wagens verloor, toch niet

al het goud zou verloren zijn. De paarden, die de reizigers hadden medegebragt, werden verder door hen als rijpaarden gebruikt, want niemand had veel lust, om zich in een wagen, met ruwe dierenhuiden overdekt, te laten opsluiten.

Dat allen goed gewapend waren, sprak van zelf, en daar het gezelschap uit 24 man bestond, behoefde men voor een aanval niet al te zeer beducht te zijn.

Het gezelschap nam nu afscheid van Franke en Reyher, benevens van den profeet, die hun zijn zegen gaf. De reis werd gelukkig aangevangen; elken avond nam men de noodige voorzorgsmaatregelen; de wagens werden in een grooten kring bijeengezet, zoodat zij geheel aan elkander sloten en aldus eene zeer goede beveiliging opleverden tegen die overvallen, waarop men zich in de nabijheid van het Rotsgebergte moest voorbereiden.

Croix Rouge was de goede genius van het gezelschap. Deze Half-Indianen hebben het instinct der roodhuiden en bezitten een voortreffelijk geheugen; zijn zij eenmaal een weg gegaan, dan kennen zij dien tot in de kleinste bijzonderheden.

Onder zijn geleide waren de reizigers zonder eenig ongeval tot in het midden van het Rotsgebergte gekomen, want Croix Rouge had hun niet slechts de regte wegen gewezen, maar ook gedurig de omstreken opgenomen en met de meeste naauwkeurigheid nagegaan, of er zich ook Indianen-horden vertoonden.

Op zekeren dag was hij van een verren omweg teruggekeerd en bragt het zeer verontrustende berigt, dat eene bende Comanchen hen op het spoor was. Deze bende telde meer dan veertig bereden manschappen, en hunne mustangs hadden eene vlugheid, waarbij de paarden der reizigers echte knollen konden genoemd worden.

Toen Croix Rouge deze verschrikkelijke tijding aan

Fellenberg mededeelde, bevond zich het gezelschap in eene dier groote vlakten, die zich gedurig tusschen de bergen vormen. Aan hunne spoedig en goed genomen maatregelen hadden de reizigers het te danken, dat zij met hunne karavaan het grootste gedeelte der vlakte hadden afgelegd, vóórdat de Comanchen zich in hunne nabijheid bevonden.

Terwijl men zoo spoedig mogelijk de bergen trachtte te bereiken, beraadslaagden de mannen te zamen, wat hier het doeltreffendst zou zijn, en of men niet, zoo als men reeds vroeger bij eene dergelijke gelegenheid had gedaan, een wagenburg formeren en daarachter den vijand afwachten zou.

Croix Rouge ried dit ten sterkste af. »Wanneer wij hier," zeide hij, »ons trachten te verdedigen, zullen de Comanchen ons natuurlijk omsingelen. Nu zouden wij op elke andere plaats ons vrij lang kunnen staande houden, doch hier, in deze dorre vlakte, waar wij noch water en gras voor onze dieren, noch water en hout voor ons hebben, zal het ons naauwelijks mogelijk zijn, het twee dagen uit te houden; de Comanchen daarentegen kunnen ons zoo lang insluiten, totdat wij geheel zijn uitgehongerd; daarom voorwaarts, zoo snel als onze arme dieren kunnen loopen."

Dien ten gevolge werd alles tot den grootsten spoed aangezet, en het gelukte hun dan ook werkelijk, een kwartieruurs later den bergrug te bereiken, toen juist de Comanchen in vollen galop kwamen aanrennen, want zij begrepen zeer wel, dat het welslagen van hun plan daarvan afhing, dat de reizigers nog niet de bergen waren binnengedrongen. Doch hoewel hunne paarden zoo snel mogelijk galoppeerden, kwamen zij niettemin een oogenblik te laat, want juist hadden de laatste wagens eene vrij steil oploopende bergkloof bereikt, en Fellenberg

zoowel als Croix Rouge maakten front tegen de vervolgers, terwijl ook sommige der gewapende Mormonen zich tot een krachtigen tegenstand gereed maakten.

De naderende lieden der woestijn, de wilde Comanchen, waren genoodzaakt, hunne gewone manier van oorlog voeren op te geven en openlijk aan te vallen, en dit gaf aan de verdedigers der karavaan gelegenheid, om met vrucht op hen te vuren. Een der Comanchen stortte dood van het paard; een paar anderen werden gewond, en nu bevond men zich geheel in den hollen weg, die slechts van deze zijde toegankelijk was, want tegen de steile rotsen op te klauteren, zou zelfs den vlugsten Indiaan niet gelukt zijn; en hoe zouden dan lieden, die te paard waren, dit hebben kunnen doen.

De Comanchen beraadslaagden te zamen wat te doen. Zij wachtten op hunne achterhoede, die met buksen was gewapend, en toen deze was aangekomen, stegen zij van hunne rossen en zetten de reizigers in den hollen weg achterna; doch deze hadden ook niet stil gezeten. Fellenberg en Croix Rouge hadden twee wagens op het naauwste gedeelte van den bergweg zoo digt in elkander geschoven, dat geen mensch, veel minder een ruiter, er tusschen door zou hebben kunnen dringen. Dit was eene barricade; daarachter stonden de schutters, en toen nu de met buksen gewapende Comanchen aankwamen, werden zij zeer ernstig teruggewezen. Nog een paar maal zochten zij de reizigers aan te tasten, doch te vergeefs; met bebloede koppen moesten zij aftrekken.

Ongestoord zetten nu de reizigers hun togt voort en kwamen behouden te Bents-Fort aan.

XXI.

Jagt op buffels en andere dieren der prairiën. Men vermoedt eene ligte aardbeving. Croix Rouge gelooft dit niet. Toebereidselen, om eene kudde buffels te ontvangen.

Croix Rouge was tot hiertoe niet slechts de gids der karavaan geweest, maar had zich tevens met de taak belast, om het gezelschap van versch vleesch te voorzien. Hierbij had hij gewoonlijk de buffels op het oog, welker vleesch de meeste waarde had; doch daar het één man groote moeite kost, zulke colossale dieren mede te voeren, sloot zich doorgaans Steffens bij hem aan.

Nimmer grazen de buffels afzonderlijk; altijd zijn zij in troepen vereenigd, doch deze zijn niet allen even groot, want men vindt familiën van vier tot vijf stuks, alsmede van 500, ja zelfs van 5000 dezer dieren. Ten allen tijde laten de kudden zich bewaken door een stier, den vader der kudde, wanneer er slechts weinige dieren zamen zijn, of door eene geheele keten van voorposten, die zich op een bepaalden afstand rondom de kudde vormt.

Deze laatsten grazen altijd afzonderlijk, en zij zouden door de jagers gemakkelijk kunnen geschoten worden; dit echter zou iedereen voor eene dwaasheid houden, want het vleesch der stieren is altijd hard en taai; daarentegen is het vleesch der koeijen altijd malsch, en dat der jonge koeijen smaakt zelfs overheerlijk.

Wanneer men eene buffelkoe wil schieten, zoekt men vóór alle dingen dezen of genen voorpost op; zij staan altijd op de hoogten, om een vrijen blik in het rond te hebben en het naderende gevaar zoo tijdig mogelijk te

ontdekken. Dit heeft echter natuurlijk ten gevolge, dat zij zelven op een verren afstand kunnen gezien worden, en men uit de plaats, waar zij staan, kan besluiten, waar de groote of kleine kudde is.

Wordt de wachter den naderenden vijand gewaar, dan keert hij plotseling om en gaat naar de kudde terug, die zich altijd in zijn rug bevindt. De kudde loopt dan angstig voort; is zij groot en talrijk, dan geschiedt dit met een donderend gedruisch, dat den grond in den omtrek doet beven.

Hoe weinig of hoe veel dieren de kudde bevat, de jager ijlt haar na en zoekt onder die dieren, welke zich het digtst bij hem bevinden, eene koe uit, van welke zich vermoeden laat, dat zij nog jong is.

Nu dringt hij zich tusschen deze koe en de kudde, en zoodra hij haar onder schot heeft, moet hij zijn paard pareren, terstond zijne buks aanleggen en haar een doodelijk schot toezenden. Het dier heeft slechts ééne plaats, waar het doodelijk kan gewond worden; deze plaats bevindt zich digt achter de schouders, juist daar, waar de manen van het dier ophouden, en een kogel, die hier in het vleesch gaat, dringt door de longen en het hart en maakt het dier spoedig weerloos; de jager moet echter op zijne hoede zijn, dat het dier hem niet ziet, want het is ongelooflijk, hoe taai de buffelkoe is; daarom keeren de schutters, zoodra zij hun geweer hebben afgevuurd, het paard om en houden zich achter het geschoten dier.

Zoodra de koe het schot heeft bekomen, blijft zij staan en begint met de pooten op den grond te stampen. Vervolgens wendt het dier den kop regts en links, mogelijk wel uit woede, om zich te wreken; plotseling begint het te rillen en stort nu dood ter aarde.

Heeft men de voorzigtigheid niet in acht genomen, zich

buiten het gezigt van het dier te houden, dan baat het niets, dat men het midden door de longen heeft geschoten; de woede verdubbelt zijne kracht, en het vervolgt den jager nog wel tien minuten, voordat het neêrstort.

Staat men ongelukkigerwijze voor de buffelkoe, dan is het zeer gevaarlijk, op haar te schieten, want het behoort dan tot de grootste kunststukken, haar doodelijk te treffen, en is dit niet geschied, dan is de jager verloren, wanneer zijn paard niet sneller loopen kan dan de razende koe. De eenige plaats, waar men het dier van voren doodelijk kan wonden, is zijn oog. Op den voorkop stuit de kogel af, zonder het dier te schaden, doch de pijn maakt het dier woedend en spoort het aan, zijn vijand te vervolgen.

Onze jagers bragten het fijnste vleesch, dat van den rug, van de ribben, alsmede de tongen voor het gezelschap mede. Ook de groote lendenstukken liet men niet achter, en men had zoo doende gedurig een goeden voorraad van versch vleesch.

Opmerkelijk is de gulzigheid, waarmede de prairiewolven datgene verslinden, wat de jager laat liggen. Croix Rouge vertelde aan Steffens, dat hij eens drie herten had geschoten, die hem al te mager waren geweest, om ze mede te nemen, en dat eene troep wolven, acht in getal, de drie herten op denzelfden dag tot op de beenderen toe hadden opgevreten.

In de prairiën huisden vroeger ook nog groote kudden van antilopen, schoone dieren van vier voet lang en drie voet hoog. Deze dieren hebben sterke, puntige, naar binnen gekromde hoorns. Hunne kleur is geelachtig bruin, buik en borst zijn wit, en over de keel loopen drie witte strepen. Wat dezen dieren een zonderling aanzien geeft, is eene groote, ronde, witte vlek, die zich juist op het kruis van den rug bevindt. De achterkop en het

bovenste gedeelte van den geheelen hals zijn zwart, de haren zijn hier veel langer dan op eenige plaats van hun lijf en vormen hooge, regtop staande manen, ongeveer zoo als men die bij de ponnys aantreft. Deze slanke, schoone dieren nemen elk halmpje tot zich en weten nog zeer goed aan den kost te komen, waar een buffel van honger zou sterven, en daarom zijn zij in den tijd, dat het gras verdort, als wanneer alle andere dieren zeer mager worden, voor den jager nog een voortreffelijk voedsel.

Deze dieren zijn echter uit de prairiën schier geheel verdwenen, want de inboorlingen, die naar het Westen werden voortgedrongen, hebben er groote jagten opgemaakt. Dien ten gevolge hebben zich deze schoone, edele dieren naar de Rocky mountains teruggetrokken; buffels echter vindt men er nog in grooten getale, ofschoon ook deze op de wreedste en onzinnigste wijze worden vervolgd. Hiervan ontvingen de reizigers op nieuw het bewijs. Zij waren ongeveer eene dagreis verder oostwaarts getrokken en hadden zich bij eene heldere beek gelegerd en hunne wagens bij elkander gezet; allen waren met het avondeten bezig, en allen zaten dien ten gevolge voor den voor allen gedekten disch op den grond. Daar werd op eenmaal Croix Rouge opmerkzaam en bukte met zijn hoofd eenigzins naar den grond. Weinige oogenblikken later legde hij er zich met het oor tegen, en in deze houding riep hij: »Opgepast! ons kan een ongeluk overkomen; houdt uwe geweren in gereedheid, om het af te wenden!"

Daar men het scherpe zintuig des gehoors van den Half-Indiaan reeds kende, had niemand tegen dit bevel iets in te brengen; doch Fellenbergs schoone, nieuwsgierige vrouw vroeg naar de reden der buitengewone opschudding, en Croix Rouge, die er anders niet bijzonder veel van hield, om in het breede uitlegging te geven, had

haar toch te lief, om haar kort te antwoorden, en vertelde haar breedvoerig, dat er eene kudde buffels in aantogt was. De Spaansche liet zich door hem verhalen, hoe hij dit wist, en legde zich nu naast Croix Rouge op den grond, omdat zij geloofde, dat men het gedruisch alleen dáár kon vernemen, waar hij zijn oor tegen den grond had gelegd. Naauwelijks echter had ook zij haar oor in het dorre gras gedrukt, toen zij met den kreet: »*Santa Madre de Dios!*" opstond, naar Fellenberg liep en hem vertelde, dat de gekke Half-Indiaan geloofde, dat er eene kudde buffels naderde, terwijl er iets veel verschrikkelijkers, namelijk eene aardbeving, te wachten was.

Fellenberg verklaarde aan zijne gade, dat Croix Rouge wel gelijk zou hebben, daar de buffelkudden hier zeer talrijk, de aardbevingen echter zeer zeldzaam waren, en beraadslaagde nu met den Half-Indiaan over hetgeen men doen moest. Croix Rouge meende, dat de kudde zeer talrijk moest wezen, en het scheen, als naderden de dieren in eene regte linie hunne legerplaats. Wanneer dit het geval was, waren zij verloren, zoo het hun niet gelukte, hen van hun weg af te brengen, want de wagenburg leverde geene voldoende veiligheid op. De buffels kwamen in dolle woede aanzetten; waarschijnlijk maakte men jagt op hen, en in dat geval was het zeer moeijelijk, hun weerstand te bieden, want alles zouden zij onder hunne hoeven vertreden, wat hun in den weg kwam.

»Het eenige, wat wij doen kunnen," aldus vervolgde Croix Rouge, »is, dat wij de dieren pogen te verschrikken, zoodat zij een anderen weg nemen, en laat ons nu zien, hoe wij daarin het best zullen kunnen slagen. Wij hebben veel stroo en hooi op onze wagens; laat ons daarvan korte bossen ter dikte van een arm draaijen en die, zoodra wij de kudde in het oog krijgen, haar brandend tegenhouden; daarvoor verschrikken zij doorgaans.

Keeren de eerste rijen ongelukkigerwijze om, en werpen zij zich op de achteraan komende massa, dan worden zij door deze neergeworpen, vertrapt, en de kudde trekt over haar heen. Wanneer zij echter, wat waarschijnlijker is — en wat wij kunnen bewerken, als wij slechts tijdig genoeg het vuur aansteken — slechts van hun weg kunnen afgeleid worden, en niet terug–, maar zijwaarts gaan, dan snelt de geheele kudde hunne aanvoerders achterna en ons voorbij.

XXII.

Ontvangst der buffelkudde met fakkels van stroo. Een prairiebrand bij zijn ontstaan. De reizigers worden tot het veranderen hunner rigting genoodzaakt. De Mormonen nemen afscheid van hen. Een groot dorp der Comanchen.

De toebereidselen werden geheel op de bovengenoemde wijze gemaakt, en terwijl dit geschiedde, was de kudde reeds zoo digt genaderd, dat men haar duidelijk hoorde, ook zonder dat men het oor tegen den grond drukte.

Thans kreeg men het in de kleine legerplaats te kwaad, niet met de menschen, maar met de dieren. Paarden, muilezels en runderen begonnen van angst te sidderen en werden zoo onrustig, dat men ze dubbel moest vastbinden; intusschen waren de fakkels nog tijdig genoeg gereed, en toen de voorsten der kudde over den naastbijgelegen heuvel kwamen aanrennen, werden ook de brandende bossen boven over de wagens geslingerd.

Weldra deinsden de voorste dieren terug, doch in hetzelfde oogenblik waren zij ook door de volgenden op den

grond geworpen; de volgende rij deed hetzelfde, en ook haar ging het niet beter dan de eerste. Toen er echter meer brandende fakkels werden geworpen, en het dorre gras der prairie vuur vatte, zwenkte de kudde eindelijk den wagenburg voorbij; doch een nieuwe schrik volgde op den eerste. Het gras der prairie stond in brand.

»Wij zijn verloren!" riepen Fellenberg en zijne vrouw; »wij verbranden midden in het dorre gras."

»Toch niet," zeide Croix Rouge, »het vuur zou slechts gevaarlijk kunnen worden, wanneer madame vrouwenkleêren droeg, maar nu zij ons in mannenkleeding vergezelt, komt zij er met den schrik af; doch met onze trekdieren is het slim; wanneer de vlam onder de wagens komt en het vuur in onze legerplaats verspreidt, zullen de dieren razend worden; dit moeten wij trachten te verhinderen, en waar het vuur pas ontstaan is, kunnen wij dit ook. Nu gezwind aan het werk! De helft van ons moet bij de dieren blijven en ze, door ze te streelen en toe te spreken, trachten gerust te stellen; de andere helft moet naar de plaats, waar de brand is ontstaan, en trachten het weinige brandende gras, dat er is, uit te trappen of er een paar schoppen aarde over werpen; het is altijd nog slechts eene weinig beduidende linie van vuur; daarginds echter, waar de wind de vlammen aanwakkert, is het iets anders; daar zullen wij wel te vergeefs trachten, het vuur te stuiten."

Terwijl deze woorden nog werden gesproken, bragt reeds Fellenberg met de helft zijner togtgenooten ten uitvoer, wat Croix Rouge had bevolen, en het gelukte hun, de nadering der vlammen tot de legerplaats te verhoeden.

Toen men werkelijk dit doel gelukkig had bereikt, gingen Fellenberg en Steffens den heuvel op, van waar de buffels gekomen waren; daar zagen zij eenigen hunner verbrijzeld liggen, doch voorbij hen was de vlam ge-

gaan, en op den heuvel staande, kon men hare verschrikkelijke verwoestingen zien. De geheele horizon was weldra in rook gehuld en dit werd voor de reizigers lastig, daar de wind, in plaats van gezonde en frissche lucht aan te brengen, hun slechts rook, asch en brandende halmen toevoerde. Deze laatsten waren het gevaarlijkste voor hunne legerplaats; zij moesten terstond terug, om ongelukken te voorkomen, want zoodra een brandende halm nederviel, moest hij uitgetrapt worden, opdat hij het gras der legerplaats niet in brand stake en menschen en dieren schade berokkenende.

Den geheelen nacht hadden zij op deze wijze met de vlammen te worstelen, en toen eindelijk de morgen aanbrak, konden zij zich geluk wenschen, dat zij in de voor het vuur bewaarde legerplaats eene weide voor hun vee hadden, waarvan dan ook in minder dan een uur de laatste halm was afgegraasd.

Zij hadden veel onrust gehad, doch een prairiebrand, zoo als zij hadden veroorzaakt, hadden zij slechts in zijn ontstaan en in de verte gezien. Geheel anders is het, wanneer de ontstane brand den reiziger bereikt; heeft hij geene beek of geen boom voor zich, dan is hij verloren. Een prairiebrand is voor de grazende dieren iets zoo verschrikkelijks, dat zij in wilde haast wegvlugten, om zoo mogelijk hun leven te redden. Dan ziet men weldra enkele verstrooide dieren aankomen; een wolf en een reebok loopen digt naast elkander; de ree vreest niet voor den wolf; hij vreest slechts het vuur; de wolf denkt niet aan zijne prooi, die hij zoo gemakkelijk zou kunnen meester worden : hij vreest slechts het vuur. Nu komen er vossen, kleine kudden runderen, groote kudden paarden, en thans holt alles in ijlende vaart door elkander; paarden, wolven, beeren, herten, buffels, antilopen rennen in vreeselijke haast daarheen, en vruchteloos zijn

hunne pogingen, wanneer zij niet sneller zijn dan de storm, die het vuur voortjaagt.

Onze reizigers werden door den prairiebrand genoodzaakt, den Arkansas beneden de Rio del Pulgatorio over te trekken. Die naam beteekent »rivier van het vagevuur". Van waar die naam zijn oorsprong heeft, is moeijelijk te zeggen; in deze dorre en drooge streken is elke rivier eer een paradijs, dan een vagevuur of eene hel te noemen.

Hier was het, dat de Mormonen, die hen tot nu toe hadden vergezeld, hen zouden verlaten. Na hen voor hun geleide hartelijk bedankt en rijkelijk beloond te hebben, zette Fellenberg, alleen door zijne gade en zijne beide vrienden vergezeld, de reis verder voort.

Dit was intusschen een zeer gevaarlijk waagstuk. Altijd hadden zij nog een langen weg af te leggen, vóórdat zij buiten het bereik der Indianen waren; doch Croix Rouge wist hen gelukkig door al de gevaren, die hen nog bedreigden, heen te voeren.

Op hun verderen togt kwamen de reizigers aan een groot dorp van ten minste honderd schoone lederen tenten. Het lag in een uitgestrekt dal en bezat een buitengewonen rijkdom aan vee. Men zag er talrijke runderen, paarden, schapen en geiten, ja, men zag zelfs herten tusschen dezen grazen; zij waren wel jong, doch het was altijd een bewijs, dat men zich met het temmen dezer dieren had bezig gehouden.

Toen de reizigers het dorp naderden, kwamen er spoedig een dozijn jonge Comanchen aanspringen, die de wagens omsingelden. Daar greep de Half-Indiaan den stok, waaraan een witte doek als vredesteeken was vastgemaakt, en liet dezen waaijen. En zie, de witte vaan oefende ook thans haar invloed uit; de Comanchen kwamen zonder eenige vijandige bedoelingen nader en wenschten de rei-

zigers hun dorp binnen te voeren; tot dat einde snelde een gedeelte der Comanchen naar het dorp terug, terwijl het andere gedeelte op de hoogten bleef en de wagens omsingelde, zoodat het den reizigers onmogelijk was, verder te trekken.

De naar beneden snellende Comanchen bragten het dorp in rep en roer. Een groot aantal mannen sloten zich bij hen aan en snelden met hen Fellenberg en zijne reisgezellen te gemoet.

Onder dezen was de hoofdman der Comanchen; hij kwam, om de reizigers welkom te heeten; en wie beschrijft hunne verbazing, toen zij in hem aanstonds een bekende herkenden, dien zij reeds vóór een paar jaar hadden ontmoet; het was de »groote gier", de hoofdman dier Comanchen-bende, op wien de schurk Hevele had geschoten, welke laatste vervolgens door Hawelika, de nicht van den »grooten gier", tot echtgenoot werd genomen.

XXIII.

De eerwaardige dokter Hevele staat in verdenking, dat hij een groot geneesmiddel bezit. Waartoe verveling een mensch brengen en wat er van een geestelijke en muilezeldrijver worden kan. Houthakker, houtvlotter, koopman en bouwmeester.

Nadat de eerste welkomsgroeten waren gewisseld, herinnerde Fellenberg zich het voorval met den Zwaab, met wiens verder lot niemand bekend was. Hij was, gelijk wij weten, aan de Comanchen uitgeleverd en tusschen hunne paarden medegevoerd, en men dacht, dat het ge-

lukkigste, wat hem had kunnen overkomen, werkelijk was geschied, namelijk, dat hij op dien togt het leven er bij ingeschoten had, hetgeen altijd nog beter was, dan aan den martelpaal onder de vreeselijkste pijnen te sterven.

Wie beschrijft echter Fellenbergs en Steffens verbazing, toen zij vernamen, dat Hevele een groot geneesheer was, krachtige geneesmiddelen bezat en bij de Comanchen in groot aanzien stond. Het nadere hieromtrent kon de hoofdman niet vertellen; daartoe ontbraken hem de woorden, en dat zou hij ook slechts aan zijne stamgenooten, maar niet aan de bleekgezigten hebben kunnen mededeelen.

Onder vriendelijke gesprekken wandelde het gezelschap naar het dorp, dat, hoe meer men het naderde, zich al fraaijer aan hun oog vertoonde. Buiten rondom het dorp zag men slechts lederen tenten; in de kom er van was eene groote oppervlakte met boomen beplant, en deze verborgen voor het oog van hem, die er heên ging, gebouwen, wier bestaan men bij inboorlingen, bij wilde horden voor onmogelijk zou gehouden hebben. Een Zwaabsch dorp vertoonde zich aan de verbaasde blikken der reizigers; men zag een groot aantal huizen van twee verdiepingen. De benedenste verdieping van elk huis was in twee afdeelingen gesplitst, waarvan de eene helft de koe- en schaapstal, de andere helft de dorschvloer was. Eene dergelijke afscheiding vond men ook boven; de zijde, boven den stal gelegen, diende tot woonvertrek, en die boven den dorschvloer diende tot schuur.

In het centrum van het dorp bevond zich een gebouw, dat, met uitzondering van den ontbrekenden toren, de grootste overeenkomst had met eene dorpskerk in Zwaben; dit gebouw was betrekkelijk ruimer dan de overige gebouwen en had ook niet die afdeelingen, waarvan wij hebben gesproken; blijkbaar was het een huis, waar men openbare vergaderingen hield.

Dit alles was door Hevele, dien men aan de Comanchen had uitgeleverd, in het leven geroepen. De beide vrienden waren nieuwsgierig, den zonderlingen mensch weder te zien; alleen met Croix Rouge was dit niet het geval; hij verklaarde reeds meermalen gezien te hebben, dat groote schurken zeer gelukkig waren; dit was in de Vereenigde Staten niets vreemds, niets, wat de bijzondere aandacht verdiende.

Dit kon de beide anderen niet verhinderen, Hevele op te zoeken, die naast de kerk een fraai huis voor zich had gebouwd. Men bezocht hem, en een groot gejuich klonk den vrienden uit zijn mond te gemoet, toen hij zijne vroegere reisgenooten herkende.

Dadelijk nadat de eerste begroetingen voorbij waren, vroeg men hem naar zijn wedervaren. En wat hij daaromtrent mededeelde, willen wij uit zijn eigen mond vernemen.

Hevele vertelde het volgende: »Mijne vrouw was zeer jong, zeer lief en zeer voornaam, want zij was de dochter van een hoofdman en tevens de nicht van den thans nog levenden hoofdman, en zij zou mij voorzeker om mijne schoonheid niet hebben genomen, zoo niet mijn rang als gestudeerd persoon, als geestelijke haar verblind had. Doch dat de glans, de rang en voornaamheid alleen niet verzadigen, wist ik reeds lang bij ondervinding, want ik heb vele voorname heeren gezien, inzonderheid uit Polen en Hongarije, die te Stuttgart na de revolutie van het jaar 1848 rondliepen. In den beginne leefden zij van schulden maken; vervolgens leden zij eene poos gebrek, en eindelijk trokken zij weder aan hun metier, waarmede zij vóór hunne voorname dagen in hun vaderland den kost hadden verdiend; zij werden slotenmakers, schrijnwerkers, schoenmakers of timmerlieden, en zij moesten zich aan deze liefhebberij lang en met grooten ijver gewijd hebben, want zij hadden allen zeer ruwe

handen. De allerfatsoenlijksten van hen, die ook in het vaderland hunne handen hadden willen ontzien, moesten de kleermakers- en de barbierskunst tot hun amusement hebben gekozen, en zij legden hun grafelijken titel af, roerden schuim, en toen hadden zij ook weder te eten.

»Ik dacht aan deze menschen en aan hunne armoedige voornaamheid, en ik peinsde er over, of ik niet even zoo als zij zou kunnen handelen. Nu is een geestelijke wel een zeer voornaam man, doch doorgaans heeft hij niet, zoo als een Hongaarsch graaf, eenig ambacht geleerd, en zoo stond ik dan weder in twijfel, op welk bedrijf ik mij bij voorkeur zou toeleggen. Het schoenmaken en kleerenmaken verstond ik niet, en daaraan hadden de menschen hier ook geene behoefte; het schrijnwerkers- of glazenmakersvak verstond ik even min, en al had ik het ook verstaan, zoo zou dit geheel overtollig geweest zijn, want de heeren Comanchen gebruiken geene stoelen en schrijflessenaars; ramen hadden zij ook niet in hunne lederen tenten, en zoo zij ze ook al gehad hadden, van waar zou ik het glas bekomen hebben, en van waar een diamant, om het te snijden?

»Terwijl ik over dit alles nadacht, overviel mij eene verschrikkelijke verveling, en nu begon ik een huis te bouwen. De streek hier is, zoo als gij ziet, bergachtig, en overal vindt men steenen en boomen, even als in mijn bemind Zwaben.

»Terwijl ik zoo aan mijn huis bouwde, viel het mij in, dat ik nu ook aan balken behoefte had, en daarom zocht ik naar eene bijl, doch vond er in het geheele dorp slechts eene, die mijne tegenwoordige landslieden van een pleiziertogtje hadden medegebragt, en die men als tomahawk wilde gebruiken, doch daartoe te zwaar bevonden was en dus volgaarne aan mij afgestaan werd.

»Ik nam de bijl, ging naar het woud, dat zich hier

schikken had, ook het getal der boomen, die ik wegbragt, en bij gevolg ook datgene, wat ik meê terugbragt. In het eerst dacht ik : het zou wel 't beste zijn, dat ik terstond wegliep, om buiten het bereik van mijne betrekkingen te zijn, doch ik was verstandig genoeg, mij zelven te vragen : waarheen en met welke middelen? Later, toen ik de achtste of tiende vaart naar het fort had gemaakt, zou ik daartoe wel de middelen gehad hebben, maar ik vroeg mij af: waar vindt gij een bosch, dat u niets kost, en waarvan de boomen u zoo duur betaald worden?

»Natuurlijk kunt gij wel denken, dat ik geen slag meer heb gewerkt van het oogenblik af, dat ik twee zwarten had, en toen ik er meer dan vier had, bediende ik mij van hen, niet slechts om boomen te vellen, maar ook om huizen te bouwen. Ik liet mij een fraai huis bouwen, zoo als wij Zwaben het gewoon zijn, en dat, hetwelk ik in mijne verveling zelf wilde maken, liet ik nu door een Neger afwerken.

»Toen mijn huis onder dak was, kwam een hevige storm mij te hulp; hij veegde de lederen tenten der schurkachtige Comanchen van den grond weg, alsof zij er nooit op hadden gestaan, doch mijn huis bleef ongedeerd. Toen vroeg ik den hoofdman, wat hij mij geven wilde, wanneer ik hem ook zoo'n huis bouwde, als ik had; hij antwoordde, dat het wel geene gewoonte was, dat zijn volk, in huizen uit steen en hout gebouwd, woonde, maar hij begreep toch, dat het goed was, en hij wilde mij al de buffelhuiden, die hij in een jaar zou verzamelen, voor zulk een huis geven.

»De handel kwam mij niet onvoordeelig voor; ik bedong nog zoo veel vleesch, als ik voor mijne lieden noodig had, en nu werd er voor den hoofdman aan een huis begonnen. Thans, nu ik vele lieden had, ging alles

spoedig voort. Een mijner Negers, die bij een timmerman had gearbeid, was mij zeer behulpzaam, en binnen korten tijd was het huis klaar; dit zagen de andere Comanchen met eene soort van jaloezij aan; zij wilden ook zoo goed en veilig wonen als de hoofdman; en zoo, ziet gij, zijn in den loop van twee jaar al deze huizen ontstaan. Reeds in den loop van het eerste jaar bouwde ik hier een zaagmolen, waarmeê ik planken en balken zaagde, wat natuurlijk den bouw der huizen buitengewoon bespoedigde, doch mij tevens in staat stelde, in plaats van ronde boomen, vierkante balken naar het fort te brengen, wat dan weder meer opbragt en mij van dag tot dag rijker maakte, zoodat ik ook reeds eene tweede vrouw heb kunnen nemen.

XXIV.

Heveles plannen voor de toekomst. Groote, echt geestelijke slimheid van den waardigen man. Zijne handelszaken, en hoe hij zijne schatten weet te verbergen. Zijne denkbeelden over fatsoen en noblesse.

Men vroeg hem, of hij dan plan had, om voor altijd hier te blijven.

»Denkt gij, dat ik gek ben? Wanneer ik maar eerst geld genoeg heb, laat ik de vrouwen, al had ik er ook tien, hier zitten, berg mijne schatten op een vlot, neem mijne Negers mede en vaar naar Nieuw–Orleans; daar verkoop ik de kerels en keer dan met mijne rijkdommen naar mijn dierbaar Zwabenland terug."

Fellenberg vroeg, welk gebouw dat was, hetwelk het uiterlijke van eene kerk had.

»Nu, wat anders dan eene kerk?" antwoordde Hevele; »ziet gij het mij dan niet aan, dat ik de geestelijke van deze plaats ben?"

Dit antwoord veroorzaakte een algemeen gelach. Wel ging Hevele geheel gekleed op de wijze der Wurtembergsche geestelijken, wanneer zij hunne ambtsbezigheden verrigten; hij had een zwarten talaar aangetrokken en eene zwarte baret op het hoofd; de vrienden meenden echter, dat Hevele deze kleederdragt slechts gemakshalve had aangedaan, even als men een slaaprok aantrekt. Dit vermoeden bevestigde zich ook eenigzins, daar hij werkelijk onder dezen talaar volstrekt geene andere kleedingstukken had, dan laarzen aan zijne voeten; doch hij hield deze kleederdragt voor een noodwendig hulpmiddel, om het noodige respect in te boezemen. »Weet gij," vroeg hij, »wat geestelijke slimheid is? — Wanneer een geestelijke zich alle dagen bedrinkt."

»Dat is derhalve geestelijke slimheid?" vroeg Steffens lagchende, »en daarin zult gij, hoogeerwaardig heer, het ongetwijfeld ver gebragt hebben."

»Laat mij uitspreken! — Ik zeg: wanneer een geestelijke zich alle dagen bedrinkt, en geen mensch iets daarvan bemerkt, dan schaadt dit aan zijne renommée volstrekt niet, en hij heeft de vereischte geestelijke slimheid. Wanneer hij echter een matig mensch is, en hij bevindt zich eens met een gezelschap in eene kroeg en wordt daar ietwat vrolijk en opgewonden, dan is dat een teeken, dat het hem aan de vereischte geestelijke slimheid *ontbreekt*, en de man kan om deze eenvoudige reden afgezet worden. Wanneer hij een minnehandel met de dochter van den schoolmeester heeft, zoo heeft dit volstrekt niets te beduiden, zoo lang niemand dan de vader of de moeder van het meisje daarvan iets weet. Heeft de geschiedenis echter gevolgen, dan ontbreekt het

den man aan de voor zijn ambt vereischte geestelijke slimheid, en hij moet afgezet worden, want hij verliest zijn respect en geeft aan zijne kudde een slecht voorbeeld. Ziet nu, gij domme kerels, zoo heb ik steeds gehandeld; *ik heb de vereischte geestelijke slimheid;* sedert ik mij in het zwart kleed, een vroom gezigt zet, terwijl ik mijne Negers laat geeselen, of ten hemel zie, wanneer ik eene lieve meid in de wangen knijp, dragen deze menschen mij eene buitengewone achting toe; zij houden mij wel voor een geneesheer, want zij zeggen altijd, dat ik een medicijnmeester ben, of ook dat ik eene krachtige medicijn bezit, doch het is onverschillig waarom zij mij achten, wanneer zij het slechts doen, en daarvoor heb ik gezorgd. Met mijne krachtige medicijnen heb ik al deze huizen gebouwd en al de buffelhuiden dezer lieden verkregen; met deze krachtige medicijnen heb ik kalveren gefokt, zoodat er tegenwoordig bijna in elken stal eene jonge buffelkoe staat; met deze medicijnen heb ik jong gevangen buffels door een mijner Negers laten dresseren en ze daarna om te ploegen of te trekken gebruikt, en het groote gebouw, dat eene kerk moet worden, wanneer hier eene gemeente zal bestaan, dient mij thans tot magazijn voor mijne huiden en is in het algemeen het pakhuis, waarin ik alles wegberg wat ik van het fort medebreng, wanneer ik hout daarheen gebragt heb."

»En zie, mijn geneesmiddel heeft reeds herhaalde malen getoond van groote kracht te zijn; reeds zijn wij tweemaal door de Navajos, door de Utah–Indianen aangevallen, doch wij hebben hen met groot verlies teruggeslagen."

»En waart gij ook daarbij?" vroeg Steffens.

»Ei, zou hij daar niet bij geweest zijn?" zeide Fellenberg tot Steffens; »hij is zeker de aanvoerder bij al deze gevechten geweest."

»Neen," hernam Hevele, »ik heb mij beneden in mijn steenen kamertje teruggetrokken."

»Aha, waar de koeijen staan," sprak Fellenberg.

»Toch niet; waar de kogels mij niet konden raken. Daar heb ik met den Heer, onzen Hemelschen Vader geraadpleegd en Hem om de overwinning gebeden; ik heb, gelijk Mozes, de handen onophoudelijk tot den Heer opgeheven, totdat de slag was geleverd, en de vijanden verslagen waren; daarna ben ik weder uit mijn heiligdom te voorschijn getreden en heb aan de Comanchen gezegd, dat ik het was, die de overwinning had afgebeden van den grooten Geest, en dat zij slechts altijd mijne raadgevingen moesten opvolgen, want dan zou het hun steeds welgaan."

»U ontbreekt het niet aan de vereischte pastorale slimheid," zeide Steffens; »'t blijkt mij overtuigend uit hetgeen gij mij daar hebt medegedeeld. Sedert dien tijd achten de dappere krijgers u zeker nog veel hooger?"

»Zij achten mij niet slechts, maar zij vreezen mij ook, en dat is nog meer waard; en wanneer ik nu eerst eenige Christenen onder hen heb, dan zal ik spoedig eene nieuwe gemeente stichten."

De vrienden hadden zich niet weinig vermaakt met de vertelling van Hevele, en Fellenberg zeide: »Dat is ook een *sort!* Op eene zonderlinge wijze heeft Hevele zijne fortuin gemaakt, zoo als dit niet ieder te beurt valt. Hoe lang zult gij nu nog hier verwijlen, vóórdat gij uwe twee of tien vrouwen verlaat en naar Europa terugkeert?"

»Nu, een tiental jaartjes zal het nog wel duren," antwoordde de waardige geestelijke; »maar dan heb ik ook zulk een sommetje bijeen als ik behoef, om al de schelmen uit te lagchen, die mij vroeger zoo gefopt hebben."

»Doch wat gij voor uwe vellen en voor uwe balken hebt bekomen, dat zijn hier in de woestijn wel zeer

kostbare zaken, maar niet in Zwabenland, en gij moet wel een geheel schip met bijlen, zagen en messen bevrachten, wanneer gij door het verkoopen van deze voorwerpen daar een rijk man wilt zijn," hernam Fellenberg.

»Ja, daar ziet men nu, welke botterikken de Noord-Duitschers zijn! Zal ik dan zulk een dwaas zijn, om voor mijne balken en andere handelsartikelen meer bijlen en slechte geweren meê te nemen, dan ik hier goed verkoopen kan? Neen, dan heb ik mij beter weten te helpen. Wat ik terugbreng, wordt mij in contant geld betaald. Dit zou echter ook eene gevaarlijke vracht kunnen worden, en daarom heb ik mij langzamerhand door het inwisselen van papierengeld daarvan bevrijd."

»Beleg slechts niet uw geheele vermogen in papierengeld; gij weet toch wel, hoe slecht al de Amerikaansche banken staan, en hoe zij allen slechts door spelers zijn opgerigt; wanneer deze genoeg banknoten voor contant geld hebben uitgegeven, worden zij plotseling millionnairs, terwijl zij zich voor bankroet en hunne banknoten voor van geene de minste waarde verklaren."

»Wel, wel, denkt ge dan, dat ik Amerikaansche banknoten koop? Neen, zoo dom ben ik niet; *Pruissische* koop ik. Wanneer zulk een gek, zulk een landverhuizer in deze streken komt, dan is hij blijde, iemand te ontmoeten, die zijne banknoten kent en ze voor zilver wil verwisselen, en hij laat gaarne iets van hare eigenlijke waarde vallen. Op deze wijze ben ik reeds vele duizenden thalertjes magtig geworden, en ik zal er honderdduizend in mijn zak kunnen wegdragen; en zie, deze banknoten ontneemt mij niemand; van de Comanchen weet niemand, dat deze papiertjes zoo veel waarde hebben, en ben ik eenmaal aan gene zijde van den Oceaan, dan kan ik er overal de volle waarde voor bekomen; zelfs hier in Amerika zijn zij in alle handelssteden zoo goed als contant geld."

»Dit zijn inderdaad zeer verblijdende vooruitzigten," zeide Fellenberg; »het doet mij slechts leed om uwe vrouwen, van wie inzonderheid de eerste, zoo als gij zelf verteldet, u, gij toen gij in grooten nood verkeerdet, verpleegd en uwe wonden geheeld heeft op een tijd, dat niemand anders zich over u ontfermde, omdat gij geen krijger waart, die toch alleen hier bij de Comanchen zoowel als bij alle andere inboorlingen met achting en onderscheiding behandeld wordt."

»Nu, thans is het anders," verzekerde Hevele; »thans acht men mij hooger dan den dappersten krijger; wat echter de meisjes betreft, die gij mijne vrouwen gelieft te noemen, zij zijn immers niet mijne wettig getrouwde vrouwen; zij hebben immers volstrekt geen regt, geene aanspraak op mij, maar kunnen door mij verlaten worden, wanneer mij dit goeddunkt. Ook zijn zij niet anders gewoon; zij worden allen door de mannen hier zeer slecht behandeld, en mijne meisjes hebben het nog overheerlijk, in vergelijking met die der Comanchen; meer dan twee, hoogstens drie zal ik er te gelijker tijd niet op nahouden, en wanneer ik dan eene vierde wensch te nemen, zal ik natuurlijk de eerste, of diegene, welke mij het minst bevalt, naar hare ouders terugzenden. Dan zijn zij weder verzorgd; zij zijn weder onder dak, en ik heb het voordeel, dat ik den oorspronkelijken koopprijs terugkrijg, ofschoon ik de waar tot den tijd der teruggaaf heb gebruikt."

»Voortreffelijke beginselen," hernam Steffens; »op zulk eene wijze kan men wel rijk worden; gij koopt u een rok, draagt hem twee jaar lang en laat u dan de oorspronkelijke koopsom terugbetalen; dat is immers de ware beteekenis der zaak?"

»Ja wel, ja wel! juist zoo! en gij ziet zelven wel in, hoe simpel gij ook zijt, dat hierin een onbeschrijflijk

voordeel is gelegen; men kan zich steeds van versche waar voorzien, en wanneer men slechts voor den eersten inkoop eenig geld bezit, kan men met hetzelfde kapitaal alle verdere kosten bestrijden."

»Ik meen gehoord te hebben, dat de man wel het regt heeft, zijne vrouw te verstooten en den koopprijs van de ouders terug te vorderen, doch dat het in 't algemeen voor hoogst onfatsoenlijk wordt gehouden, dit te doen; daarom maken ook de inboorlingen nooit van den koopprijs gewag," zeide Fellenberg.

»Nobel te zijn," antwoordde Hevele, »is niet alleen hier, maar overal dom; wat weten de Comanchen van noblesse en onfatsoenlijkheid? Dat is gekke praat! Onfatsoenlijk kan men spreken, onfatsoenlijk kan men zich gedragen, onder zekere omstandigheden kan men zelfs zeer onfatsoenlijk worden; doch de waar teruggeven en zijn geld terugnemen, dat wordt nergens voor onfatsoenlijk gehouden."

XXV.

Eene Spaansche onder de wilden. Eene heldin, die aan Inez goede raadgevingen mededeelt. Een psychologisch raadsel.

Na deze zamenspraak verzochten de nieuw aangekomenen om de gunst, door den hoogeerwaarden heer rondgeleid te worden in het dorp, en nu aanschouwden zij inderdaad veel belangrijks. Niet een, maar twee zaagmolens zagen zij werken; Hevele had eene beek in een dal ingesloten en afgedamd, en deze beek leverde zelfs

in het droogste jaargetijde meer water, dan beide molens behoefden; het overtollige water, dat de beek bevatte, werd door een diepen greppel naar de maïsvelden geleid, die het dorp omgaven. De zaagmolens hadden planken geleverd, waarmede men de velden omheind had, ten einde de vruchten tegen de zwijnen, herten en ander gedierte te beveiligen. Deze planken omheiningen waren van veel duurzamer aard dan die, welke men vroeger gebruikte, daar deze om de drie jaar moesten hernieuwd worden.

De bewatering had ten gevolge, dat de grootste droogte in het geheel geen nadeel toebragt aan de te veld staande gewassen, en inderdaad, de man, die daarin had voorzien, had een groot geneesmiddel; hij was een geneesmeester, een toovenaar.

Hevele had aan de bewoners van het dorp geschikte woningen gegeven; hij had den akkerbouw mogelijk gemaakt, door trekdieren uit het inlandsche ras aan te schaffen; hij had zware lasten van de schouders der vrouwen genomen en had eene faktorij gegrondvest, zonder het te weten; eene faktorij, die de voortbrengselen van den grond van de inboorlingen kocht, zonder dat zij daartoe het dorp behoefden te verlaten; en zoo doende bewaarde hij hen voor de verderfelijke brandewijnspest. Brandewijn namelijk behoorde tot de genietingen, die Hevele zich zelven had voorbehouden, maar hij verkocht dien niet.

Nadat de goede vrienden een paar dagen op deze plaats hadden uitgerust, trokken zij verder, doch niet zonder vooraf nog eene zeer interessante ontdekking gedaan te hebben.

Donna Inez wandelde aan den arm van haar echtgenoot door het dorp, en zij stonden, terwijl zij de huizen bekeken, nu eens hier, dan weder daar stil. Inez sprak

dikwijls met haar man Spaansch, hetwelk zij langzamerhand had geleerd, ofschoon zij ook Duitsch verstond. Zoo te zamen sprekende, riep plotseling eene vrouwenstem op den toon der verbazing de jonge vrouw toe: »Heilige moeder van Guadeloupe, gij zijt eene Mexicaansche!"

Inez was niet weinig verwonderd, hare moedertaal hier weder te hooren; een jong, schoon, zwartharig en zwartoogig meisje, bijna als eene wilde geheel ongekleed, kwam uit het huis, waarvoor het paar stond, te voorschijn, snelde naar Inez, en sloot haar onder levendige betuigingen van blijdschap in hare armen.

Inez vroeg haar op deelnemenden toon, wie zij was en hoe zij hier kwam.

»*Madre de Dios!*" zeide de andere; »gij hoort toch wel, dat ik, even als gij, eene Mexicaansche ben. Hoe ik hier kom, dat is eene lange geschiedenis, doch ik zal u die in weinige woorden vertellen. Zes jaar geleden was ik eene jonkvrouw en de dochter van een rijk man te Santa-Fé; wij wilden eene reis doen naar het gebergte, om naar de schoone zilvermijnen te gaan, die aldaar zijn aangelegd. Wij wisten, dat de reis gevaarlijk was, en daarom hadden wij ons met vele andere dappere lieden tot dezen togt vereenigd. Wij waren met ons dertigen, die de reis ondernamen.

»Wat zijn echter 30 man tegen 200 inboorlingen? Even goed gewapend als wij, kwam een stam der Comanchen over het gebergte; deze versperde ons den weg, en na een gevecht van een half uur waren alle mannen gesneuveld en geskalpeerd, en ik, het eenige meisje, werd in het leven gespaard en door een jongen, dapperen Comanch op het paard getild, die mij medenam over de bergen.

»Ik weet niet, of ik bij mijne zinnen was, toen dit gebeurde, doch toen ik tot mij zelve kwam en mij in de

armen van den jongen man zag, ontwaakte in mij het bloed van Ferdinand Cortez, van wien ik afstam (alle Spanjaarden stammen van helden en koningen af, en er is geen Spanjaard, die onder zijne voorvaderen niet een Pizarro, Cortes, Cid of een ouden Christelijken koning telt), en ik rukte mijn dolk uit den gordel, om hem overhoop te steken. »Kleine slang!" riep de Comanch, »wilt gij mij steken? Zie, welk eene fraaije steeknaald gij hebt!" en hij nam mij den dolk uit de hand en wierp hem in de lucht, zoodat hij naar een boom vloog, waarin hij bleef steken. »Zie," zeide hij, »dat is eene betere plaats voor het ijzer, dan de borst van den man, die u bemint!" en hij trok mij in zijne armen en drukte een vurigen kus op mijne lippen.

»O, dat was een kus! zoo vurig, als de man schoon was, die hem gaf; en die man was een held, en dat zou ik niet gevoeld hebben, en hem zou ik weerstand hebben kunnen bieden? Ach, ik deed het een geruimen tijd, maar elken dag viel mij dit al moeijelijker, totdat ik eindelijk zijne vurige wenschen vervulde en zijne gade werd, doch slechts onder ééne voorwaarde, onder deze namelijk, dat hij mij zou behandelen als eene donna, en niet als eene squaw. Ik wilde de lederen tenten niet afbreken of opbouwen; ik wilde de kinderen niet op mijn rug dragen, en hij beloofde, dat ik mijn zin zou hebben, en hij heeft zijn woord gehouden, ja, hij heeft nog meer gedaan dan dat, want hij behandelt mij met de grootste hoogachting en als zijne gelijke."

»Hoe?" vroeg Inez verbaasd, »als zijne gelijke? maar hij is immers een krijger?"

»Dat ben ik ook! Alle togten der Comanchen heb ik medegemaakt; zij noemen mij hun dappersten krijger, en de hoofdman zelf heeft mij in de schouders gebeten — zie hier deze twee lidteekenen — om te toonen, hoe

hoog hij mij acht. Gelooft gij, dat de ster van de Calatrawa–orde meer aanzien verleent, dan deze lidteekens? Ik heb dit eereteeken ontvangen, zonder eene spier van mijn gelaat te vertrekken, en ware ik niet reeds als dapper bekend geweest, ik zou het daardoor zijn geworden."

Inez stond verbaasd over dit verhaal, en vroeg aan de schoone vrouw, of zij geen lust gevoelde, om naar de haren terug te keeren.

»Neen!" antwoordde zij lagchende. »Wat zou ik daar zijn? Weder eene vrouw gelijk alle anderen, een speelgoed voor een paar uur, en dan weggeworpen en niet meer opgemerkt! Hier ben ik de hoog geëerde gade van een hoog geëerden man; neen, ik wil niet terug, ik wil hier blijven en mijne kinderen tot zulke helden opvoeden, als hun vader is."

Inez zag Fellenberg smachtend aan en zeide: »Ik zal wel geene kinderen tot helden opvoeden."

Fellenberg wilde daarop antwoorden, doch de vreemde vrouw zeide: »Het schijnt mij toe, als zijt gij te hartstogtelijk, te begeerlijk; eisch van uw echtgenoot geene dagelijks wederkeerende bewijzen zijner teederheid, maar doe zoo als ik; weiger ze hem, wanneer hij die begeert, dagen lang — weken lang."

»Afschuwelijk," zeide Inez, »welke raadgevingen zijn dat?" En zij greep haar echtgenoot bij den arm, bekommerde zich niet langer om de vreemde vrouw, die hare landgenoot was, maar ontweek haar zoo spoedig mogelijk; de Mexicaansche echter riep haar na: »Gekkin, gij put zijne krachten uit en zult hem, uw armen, bleeken man, weldra geheel onverschillig jegens u zien."

Inez had deze woorden nog verstaan en vroeg daarom aan haar echtgenoot: »Wat is dat? Wat weet zij van uwe uitputting? Omdat gij bleek zijt? — Ei, vroeger,

als ik u in de goulddistricten vóór ons huwelijk gadesloeg — zaagt gij er zeker niet zoo bleek uit? Is dat mogelijk? Zou dan de liefde werkelijk uwe gezondheid benadeelen? Zou zij uwe krachten uitputten? Maar zij benadeelt immers mijne gezondheid niet."

Er vond nu eene nadere verklaring tusschen de beide echtgenooten plaats, die wij onzen lezers niet zullen mededeelen, omdat velen, die dit boek in handen nemen, nog niet zijn ingewijd in de geheimen van den echt. Dit gesprek had ten gevolge, dat Inez geheel andere denkbeelden omtrent het huwelijk kreeg, dan zij tot hiertoe had gehad, en zij ondervond dan ook na weinige weken, dat de vreemde vrouw, die haar uit haar zoeten droom der liefde had wakker geschud, volkomen gelijk had; want nog vóórdat de reizigers Nieuw-Orleans hadden bereikt, bemerkte Inez, dat zij de hoop mogt voeden, eindelijk de moeder van een jongen held te zullen worden.

De Spaansche, die wij hier hebben gezien, maakte geene uitzondering op den regel; hoe vreemd het ook moge schijnen, 't is nogtans eene daadzaak, dat al de blanken, die in hunne jeugd door de roodhuiden worden gevangen, zeer spoedig hunne zeden aannemen, het vrije, ongebondene leven zeer aangenaam vinden, weldra even wild worden als de roodhuiden zelven, geheelenal hun vaderland vergeten, en de bleekgezigten rennen als de herten en scalperen, als hadden zij nooit iets anders gezien, geleerd en gedaan.

Dit is inderdaad iets zeer verwonderlijks, en een orthodox godgeleerde zou dit dáárdoor verklaren, dat het oorspronkelijke kwaad, dat sedert den zondeval in de menschen huisvest, zich hier openbaart; doch men vindt naauwkeurig hetzelfde in het omgekeerde geval. Wordt namelijk een kind der roodhuiden gevangen genomen (echter moet het zeer jong zijn en nog geene neiging

voor het vrije, ongebondene jagersleven opgevat hebben) en onder de blanken opgevoed, dan neemt hij spoedig hunne gewoonten aan, wordt onder de Spanjaarden een wilde, dolle rijder en lassowerper, een vriend van hanengevechten, een speler, een schaker van meisjes, een straatroover, of, in geval hij onder de Yankees komt, een sluwe bedrieger en afzetter, een speculant, een man, die streng den Zondag viert en te gelijk de meisjes verleidt.

Uit dit alles schijnt te blijken, dat het inzonderheid het voorbeeld is, dat in deze gevallen de meeste kracht en invloed uitoefent. Het meest in het oog loopend blijft het altijd bij het vrouwelijke geslacht. Zulke gevallen, dat een meisje, zoo als de bovengenoemde Mexicaansche, aan de gevechten deelneemt en zich aan het lot der geborene squaws weet te onttrekken, zijn hoogst zeldzaam. Wie verklaart nu, dat een meisje, dat mogelijk in weelde is groot gebragt, zich gewent aan de ontberingen der Amerikaansche vrouw, en wel dermate, dat zij, als zij tien of twaalf jaren later bevrijd wordt, dit als een vloek beschouwt en na verloop van een of hoogstens twee jaar van verdriet en hartzeer sterft!

XXVI.

De Comanchen en hun zonderling haartooisel. Hun beroep als gidsen der reizigers.

De Comanchen zijn dat volk, hetwelk nog het meest zijne oude gebruiken en gewoonten heeft behouden, hoewel zij dáárdoor, dat zij digt bij de vroegere Spaansche bezittingen wonen, meestal vrij goed Spaansch spreken en zich ook van Europesche wapens bedienen. Bogen

en pijlen zijn bijna geheel verdwenen of worden slechts door de kinderen gebruikt, om zich voorloopig daarmede te oefenen.

Deze Comanchen kleeden zich in fijne gelooide huiden van reeën, die zij met de scalpen van de door hen verslagen vijanden versieren. Het hoofd hebben zij altijd ongedekt, want hun dik haar schijnt hen voldoende te beschermen tegen de felle stralen der zon. In dit haar dragen zij een zonderling versiersel. Wij kennen allen ongetwijfeld de groote ronde, koperen schijven, die de paarden der voerlieden dragen. Dergelijke schijven van zilver dragen de Comanchen, d. w. z. de mannen, in hun haar. In de Mexicaansche steden, die in de nabijheid der grenzen van het land der Comanchen liggen, worden deze schijven in groote menigte verkocht. Dit tooisel schijnt, oppervlakkig beschouwd, volstrekt doelloos te zijn, doch het is dit echter in het geheel niet, want het zou zeer moeijelijk zijn, om met een huzaren– of kurassierssabel door het haartooisel heen te dringen en hem, die er van voorzien is, eene wond toe te brengen. Of men echter om deze reden dit tooisel draagt, weet ik niet, doch ik zou het bijna betwijfelen, daar de Spanjaarden, zoo ver mij bekend is, nimmer sabels dragen.

Wanneer men onder deze nog weinig beschaafde menschen verkeert, doet men altijd het best, zich onvoorwaardelijk aan hen toe te vertrouwen, hen vriendelijk en open te gemoet te treden en hen om hunne bescherming te vragen. Zich door sluwheid tegen hen te beveiligen, is volstrekt onmogelijk, want zij zijn altijd sluwer dan de geslepenste Europeaan, en hen door geweld van wapenen weerstand te bieden, is dáárom zeer moeijelijk, omdat zij door de slimheid der Yankees van allerlei Europesche wapens voorzien zijn en deze wapens zeer goed weten te hanteren. Intusschen is het vertrouwen eene onder de

Noord-Amerikanen van Angel-Saksische afkomst bijna geheel verdwenen deugd, en men zou bijna mogen zeggen, dat men haar nog meer onder de Mexicanen dan onder de anderen aantreft, want bij al hunne afschuwelijke ondeugden hebben zij toch nog altijd Spaansche ridderlijkheid en beleefdheid behouden.

Toen vóór 200 jaar de Oostkust van Amerika voor het eerst gekoloniseerd werd, traden brave mannen, door de Engelsche regering daarmede belast, in onderhandeling met de opperhoofden der inboorlingen; zij sloten tractaten, krachtens welke aan velen hunner landerijen werden afgestaan. Deze verdragen waren wel op zulk eene wijze ingerigt, dat de Europeanen zich daardoor niet gebonden hielden, doch de roodhuiden toonden, dat zij mannen van eer waren, en dat zij wisten te houden wat zij hadden beloofd, al was dit ook tot hun nadeel, en in de eerste vijftig jaren ontstond tusschen de inboorlingen en de vreemde bevolking zelfs niet de geringste twist. Maar ach, hoe is dit veranderd! De invallen in het gebied der Indianen werden al sterker en onverantwoordelijker, doch toen de onafhankelijkheidsoorlog de koloniën van het moederland scheidde, toen zij, aan zich zelve overgelaten, geheel open stonden voor vreemdelingen, en de schurken uit alle oorden der wereld daar zamenvloeiden, daalde de zedelijkheid er op zulk eene verschrikkelijke wijze, dat een fatsoenlijk Europeaan zich daarvan geen denkbeeld vormen kan. Hiermede ging de grofste aanranding van eigendommen en personen hand aan hand. De reizigers hadden reeds op hun togt naar Californië gelegenheid, om te zien, hoe afschuwelijk de Yankees met de door hen gehuurde Mexicaansche muilezeldrijvers te werk gingen, hen niet slechts op de onbarmhartigste wijze sloegen — dit was natuurlijk, daar zij zelven onder de bloedige roede waren opgegroeid — maar hen ook

met messen of hartsvangers wondden, en dat waren toch nog blanken, even als zij. Hoe zullen zij dan wel tegenover de roodhuiden handelen? De wolf, de beer wandelen vrijer over de prairie, dan de eigenaar van den bodem, de geboren Amerikaan; zoodra men een inboorling ziet, maakt men jagt op hem, doodt hem, en er kraait geen haan na. Eene aanklagt te doen, zou al te bespottelijk zijn; waar zou het forum wezen, dat een roodhuid regt verschafte tegen een blanke? Het natuurlijke gevolg is de bitterste haat der inboorlingen tegen de blanke indringers.

Dit alles is nog niet genoeg; de Yankees vermaken er zich ook mede, om de lieden, die zich vriendelijk en dienstvaardig jegens hen betoonen, te bedriegen en te misleiden.

Waar de inboorlingen begonnen zijn, vaste woonplaatsen te kiezen en zich op den akkerbouw toe te leggen, zijn zij gewoon, den reizigers, die hun gebied doortrekken, tot gidsen te dienen en hen behulpzaam te zijn in het voortzetten van hun togt. Voor zulke dienstbetooningen laten zij zich getuigschriften geven en leggen die aan reizigers, die later komen, voor, ten bewijze, dat zij eerlijke lieden zijn, op wie men vertrouwen kan. Deze getuigschriften behelzen meestal lasterlijke beschuldigingen of laffe aardigheden. Fellenberg zag verscheidene dezer getuigschriften in; het eene luidde: »Toonder dezes is de grootste schurk, dien ik ooit heb ontmoet; hij heeft mij door de woestijn geleid en verlangt nu een getuigschrift van mij, dat ik hem hiermede ter hand stel." Een ander getuigschrift behelsde de woorden: »Deze schurkachtige roodhuid verdient zoo lang geslagen te worden, totdat hij blaauw wordt; blaauw en rood geven eene fraaije kleur."

Daar Fellenberg op zijne verdere reis eenige Coman-

chen wenschte mede te nemen, wees hem de hoofdman die lieden aan, welke in het bezit van getuigschriften waren. Dat zij niet wisten wat daarin stond, was te begrijpen; dat zij hem echter de getuigschriften, wat er ook in mogt staan, voorlegden, was voor Fellenberg een bewijs, dat zij zich van geene misdaad bewust waren, en derhalve de overtuiging hadden, dat de papieren in hun voordeel spraken. Zoo begreep Fellenberg de zaak ook, en hij bevond zich daarbij wel, want zij wezen hem met de meeste zorgvuldigheid en trouw den verderen weg, en toen hij hen van zich liet gaan, gaf hij hun een getuigschrift, waarin hij in ernstige en waardige taal de goede diensten der lieden prees en de handelwijze der Amerikanen ten sterkste afkeurde. Aan de Comanchen werd nu gezegd, dat hunne vroegere getuigschriften geene de minste waarde hadden; dat zij beter deden die te verbranden dan ze weder aan anderen te toonen, en daarop liet men hen, rijkelijk begiftigd, vertrekken.

Op hunne verdere reis naar het fort Smith hadden zij geene onaangename ontmoetingen, terwijl zij de gelegenheid hadden, de industrie der Amerikanen te bewonderen. Zoodra men den eigenlijken weg der karavanen bereikte, vond men vrij gemakkelijke rustplaatsen, die op een afstand van niet al te groote dagmarschen van elkander verwijderd lagen. Zij dragen allen den blufferigen titel van vestingen of forts, doch zijn niets minder dan dit, ofschoon de huizen van een paalwerk omgeven zijn en ook wel een verroest ijzeren kanon binnen hunne omheining hebben. De huizen zijn er geheelenal op ingerigt, om de karavanen, die hier langs komen, op te nemen; zelden zijn het meer dan twee groote huizen, in het eene waarvan men eten en drinken kan bekomen, terwijl men in het andere den nacht doorbrengt. Hoe, dat is geheel de zaak van den reiziger; hij kan den nacht alleen, hij

kan dien in gezelschap met nog iemand, of hij kan dien in grooter gezelschap bij het hazardspel doorbrengen. Het doel der bewoners van beide huizen is, de reizigers zoo veel mogelijk af te zetten. In het eerste huis geschiedt dit door buitengewoon hooge prijzen, in het andere door matige prijzen voor liederlijke vrouwspersonen en door het spel; het tweede huis namelijk is letterlijk een bordeel, waarin men Mexicaansche vrouwen, Negerinnen, Mulatinnen, Quadrons en ook Indiaansche meisjes vindt; de laatstgenoemden vindt men er slechts weinig, want kuischheid als meisje en trouw als gade zijn de hoofdtrekken in het karakter der vrouwelijke inboorlingen; doch waar de ongelukkigen met de Amerikanen in aanraking komen, worden zij door den brandewijn geheel gedemoraliseerd. Om zich brandewijn te verschaffen, stelen, rooven, moorden zij en verkoopen den buit aan de kroeghouders, die daarin geen het minste bezwaar vinden. Hebben zij niets meer, dan hebben zij toch nog eene vrouw of eene dochter, en de eene zoowel als de andere wordt voor brandewijn verkocht. Zoo ontzettend werkt het gif, dat het alle menschelijke gevoelens leert uitschudden.

Wat de Yankee eenmaal heeft gekocht, wat eenmaal zijn eigendom is, wordt op alle mogelijke wijzen door hem ten zijnen voordeele aangewend. Is het meisje of de vrouw lief en aardig, dan moet zij eerst tot voldoening zijner lusten verstrekken; zijn deze bevredigd, dan moet zij den hardsten slavenarbeid verrigten, doch zij wordt tevens aan de reizigers aangeboden, en deze hebben de keus tusschen de meest verschillende vrouwen; hun smaak en hun geldbuidel hebben daaromtrent te beslissen; en bij het zedelijkste volk van de wereld is geld verdienen geene schande, en dat hij, de Yankee, geene onwilligheid vindt bij zijne vrouwelijke onderhoorigen, daarvoor weet

hij zorg te dragen, want daarvoor heeft hij eene zweep. De Amerikaan trekt partij van alles wat hem toekomt; hij drukt en onderdrukt ieder, die zich dit laat welgevallen, en de kleurling is in zijn oog onder alle omstandigheden niets meer dan een beest. De grootmoedigheid, die anders den sterke pleegt eigen te zijn, ontbreekt hem geheel; wee hem, die zich zelven door eigene middelen geen regt weet te verschaffen. De kleurling gevoelt zijne minderheid en waagt dit niet; de Yankee, die zich niets wil laten welgevallen, is altijd van een pistool of een lang mes voorzien, en moord is daar zoo aan de orde van den dag, als in Italie en Griekenland, in Spanje en Portugal nooit het geval is geweest. Een voorval van dezen aard, dat nog niet lang geleden heeft plaats gehad, stelt de gezindheden en gevoelens der Yankees in het duidelijkste licht.

Door de pers werd te Nieuw-Orleans de gebeurtenis bekend, dat eene Negerin, die tot voedster van de dochter haars meesters had gediend, zoo vele geschenken bekwam, dat zij, toen zij zelve weder zwanger werd, hare ongeboren vrucht van haar meester vrij kocht. Zij baarde tweelingen, en haar meester maakte aanspraak op een der beide kinderen. De zaak kwam voor den Spaanschen regter op Cuba; deze deed uitspraak in het nadeel van den heer, en de beide Negerkinderen waren daardoor vrij.

Hierover gaf de pers der Zuidelijke staten in de hevigste en bitterste bewoordingen hare afkeuring te kennen en was van oordeel: »*She bought one child onlij, and since she cannot prove which child she bought, they both belong to the master,*" d. w. z. »Zij kocht slechts één kind vrij, en omdat zij niet bewijzen kan, welk kind zij heeft vrijgekocht, behooren beide kinderen niet haar, maar haar heer toe."

XXVII.

De benden valsche munters in de Vereenigde Staten. Hare organisatie. Verspreiding der valsche banknoten. De paardendieven.

Hoe meer Fellenberg en zijne reisgenooten de bewoonde streken naderden, des te minder gevoelden zij zich op hun gemak. Zij hadden zich onder de Mormonen en de Indianen van het afgelegene Westen beter bevonden, en toen zij eenmaal in de nabijheid van den Mississippi waren, stonden zij in het midden van al die misdaden, welke dagelijks en aanhoudend in zoo grooten getale worden gepleegd, dat niemand zich er meer over verwondert. Reeds op het fort Smith had hij in het huis van hem, die Hevele's eigendom had gekocht, in het huis van den majoor Rogers, die inmiddels zich zelven tot overste had bevorderd, een boek gezien, dat den titel droeg van »*Detector*", zijnde eene gedrukte verzameling van al de banknoten in de Vereenigde Staten, met opgave van de gebreken, die de nagemaakte hadden, waardoor men ze alzoo van de echte kan onderscheiden. Deze *Detectors* verschijnen eenmaal in de maand, en daar ieder koopman een exemplaar van het jongst verschenene dient te hebben, om steeds *au courant* te zijn, zoo is het niet te verwonderen, dat de auteurs en uitgevers van zoodanige werken zeer goede zaken maken.

Hoe treurig moet het er niet in een land uitzien, waarin de vervaardiging van valsch papierengeld zoo aan de orde van den dag is, dat er maandelijks nieuwe bedriegerijen van dezen aard worden uitgevonden!

Doch dit is nog niet de hoofdzaak. Vele banken zelven maken zich aan bedrog schuldig: zij vervaardigen banknoten, waarop eene figuur zes vingers aan de eene hand heeft, of waarop god Mercurius, wanneer men hem door een mikroskoop beziet, tandeloos is, en te gelijker tijd worden door dezelfde bank banknoten uitgegeven, waarop Fortuna vijf vingers en Mercurius een volmaakt gebit heeft. Zijn er nu 500,000 valsche banknoten in omloop gebragt, dat wil zeggen, heeft de bank de waarde dezer banknoten in haar bezit, dan maakt zij bekend, dat valsche munters hare banknoten hebben nagemaakt, en dat men voor dezulken op zijne hoede moet wezen, waarop Mercurius zonder gebit voorkomt.

Door deze bekendmaking zijn de door de bank zelve uitgegeven banknoten buiten koers. Ja, men gaat nog verder; men koopt den redacteur van den *Detector* om, dat hij hun fabriekaat niet in zijn boek opneemt, zoodat hunne schelmerij ruim baan heeft.

Doch de valsche munters verstaan zich ook zeer goed op hun ambacht; voor alle dingen maken zij de banknoten werkelijk met groote naauwkeurigheid na, en wanneer zij eene zekere hoeveelheid hebben vervaardigd, en er zich eenig gebrek in vertoont, dan gaan zij zelven naar den redacteur van den *Detector*, laten hem eene valsche banknoot zien en geven hem eenige goede banknoten, opdat hij de goedheid moge hebben, de kenteekenen der valsche niet op te nemen, voordat zij hun fabriekaat aan den man hebben gebragt.

Men zou gelooven, dat de valsche munters gemakkelijk te ontdekken zijn, daar er blijkbaar zeer velen moeten wezen; doch hoe waar dit laatste ook is, zoo is het toch niet minder waar, dat slechts zeer weinigen van hen gevangen genomen en gestraft worden.

De valsche munters in de Vereenigde Staten vormen

gezamenlijk eene groote, door strenge wetten goed georganiseerde bende, die tevens, door de vreeselijkste straffen op de verraders in haar midden toe te passen, in bedwang wordt gehouden. Moet er nu eene banknoot worden nagemaakt, dan treden zij eerst met den papierfabriekant, vervolgens met den plaatsnijder in onderhandeling, en zij laten zich zoowel door den een als door den ander de waar leveren, die de bank heeft besteld, welker banknoten men wenscht na te maken. In een land, waarin het geld alleen waarde heeft en den man maakt, is op trouw en eerlijkheid niet te rekenen; van daar dat de belofte, om zulke platen niet na te snijden en zulk papier voor een ander niet te vervaardigen, volstrekt niets te beteekenen heeft.

Hebben de valsche munters al het benoodigde, dan begeven zij zich naar de eene of andere streek, die onbewoond is, verzamelen daar een aantal hunner medepligtigen, en zoodra zij meester van het terrein zijn, begint de arbeid. Hebben zij nu een behoorlijk aantal banknoten in gereedheid gebragt, dan geven zij daarvan kennis aan hunne agenten, en dezen komen nu bij hen, om de valsche banknoten mede te nemen. Zij verbergen die onder de zadels hunner paarden, en hunne taak is het nu, de banknoten aan den man te brengen. Voor alle dingen begeven zij zich naar een anderen staat, opdat men de verblijfplaats der fabriekanten niet ontdekke. Nu worden er inkoopen gedaan; paarden, runderen, koorn, katoen, koffij worden met valsche banknoten betaald, en dezen handel breidt men zoo ver uit, als slechts eenigzins mogelijk is.

Deze waren worden naar een anderen staat gevoerd en daar voor zilver of goud verkocht, en zoo doende is de valsche banknoot in goed geld omgezet. Voor het geval van betrapping weten de goede lieden zich ook te

helpen, want in elke groote stad zijn politie–beambten, advokaten en bankiers medeleden hunner bende, die hun de behulpzame hand bieden en hun tijdig berigt geven van elk naderend gevaar door eene bijzondere brievenpost, die insgelijks in dit geheim is ingewijd, en waaromtrent men tot heden niets heeft kunnen ontdekken, dan dat holle boomen de postkantoren zijn, en dit slechts dáárdoor, dat men nu en dan bij een hollen boom een brief heeft gevonden.

Een misdadiger van zijne misdaad te overtuigen is, naar de in Amerika in zwang zijnde Engelsche wetten, volstrekt geene kleinigheid. Wordt iemand op het uitgeven van eene valsche banknoot betrapt, dan kan hij wel is waar gevangen genomen worden, doch men heeft altijd nog slechts een zeer zwak bewijs voor zijne schuld. De man verklaart, dat hij niet heeft geweten, dat de banknoot valsch is; van wien hij haar heeft ontvangen, behoeft hij niet te zeggen; hij heeft in het algemeen slechts die vragen te beantwoorden, tot wier beantwoording hij lust gevoelt, daar hij tot geen antwoord kan genoodzaakt worden. De jury mag niet naar hare overtuiging, maar moet naar de voorhanden zijnde bewijzen vonnis vellen; en zoo worden van de honderd uitgevers van valsche banknoten, die men op heeterdaad betrapt, wanneer zij voor de regtbank worden gedagvaard, negenennegentig vrijgesproken. Insgelijks behoort er veel moed toe, een valschen munter gevangen te nemen, want alleen in de groote steden bestaat eene soort van politie; in kleine steden vindt men er geene, en op het platteland heeft men er niet eens een denkbeeld van. Het arresteren van zulke spitsboeven zou alzoo slechts in groote steden mogelijk zijn; doch ook daar is de zaak niet gemakkelijk, want de valsche munter maakt, om zich van zijn leven of zijne vrijheid te verzekeren, er volstrekt geene

gewetenszaak van, om hem, van wien hij gevaar vreest, een mes in het ligchaam te stooten. Daarenboven loopt de aanklager, wanneer hij niet wordt om het leven gebragt, gevaar, om zelf ook gevangen genomen te worden, opdat hij als getuige tegen den valschen munter kunne optreden. Dit heeft ten gevolge, dat men een mensch, die eene valsche banknoot presenteert, niet aanhoudt, maar er zich mede vergenoegt, die niet in ontvangst te nemen.

Nu kan echter het geval voorkomen, dat zulk een schurk te veel valsche banknoten uitgeeft; het kan voorkomen, dat er vele menschen bij elkander zijn, die hem aanhouden, de zadeltasschen onderzoeken en daarbij groote sommen valsch geld vinden. Dan is er een voldingend bewijs tegen hem voorhanden; hij wordt gevangen genomen, en de naastbijgelegen regtbank spreekt het schuldig over hem uit. — Doch wat gebeurt er nu verder? Hij komt in het tuchthuis en wordt weldra door zijne bende bevrijd, wat ook wel geschiedt, nog vóórdat hij kennis met de gevangenis heeft gemaakt.

De gouverneur van elken staat heeft het regt van gratie. Wanneer de valsche munter eene goede portie *echte* banknoten offert, wordt hij begenadigd; wie kan den gouverneur bevelen, dat hij aan zulk eene edele neiging, als die om te vergeven, niet voldoet? Er kunnen zich ook nog andere gevallen opdoen. De gouverneur van den staat Missouri had in het jaar 1857 het tuchthuis gepacht en liet hen, die daar gevangen zaten, duchtig arbeiden; doch wanneer er een ziekelijk mensch in het tuchthuis kwam, die meer verteerde dan hij met werken verdiende, dan begenadigde hij den ziekelijken man, om het eten te besparen. Werd er een rijk man naar het tuchthuis gezonden, dan begenadigde hij hem om andere redenen.

Hoogst zeldzaam geven de leden van deze bende valsche munters hunne medepligtigen aan; men houdt dit onder de bende voor de zwaarste misdaad, en men straft haar met den pijnlijksten dood, die zelfs in de gevangenis door andere gevangen leden der bende wordt voltrokken; want wanneer spitsboeven onder elkander niet meer eerlijk zijn, waar zal men dan de eerlijkheid vinden?

Eene andere bende heeft zich op gelijke wijze over de geheele Unie verspreid, namelijk die der paardendieven. De farmers hebben alle reden, zich over hen te beklagen. Het voederen van paarden op een besloten stal kent men in Amerika niet, waar alle dieren verpligt zijn, zelven hun voeder te zoeken, en wel buiten de omheining; derhalve is daar wel niets gemakkelijker, dan een paard of een paar paarden te stelen. De dieven zijn er zeer bedreven in, om ze onkenbaar te maken; zij maken b. v. blessen weg, waar zij zijn, en waar zij niet zijn, weten zij ze te maken; zij verstaan de kunst, een gespikkeld paard in een bruin paard te herscheppen, enz. Even bedreven zijn zij ook, om de paarden naar ver afgelegen plaatsen te transporteren, en in alle groote steden hebben zij niet alleen commissionairs, maar zij hebben er zelfs medepligtigen onder de rijke kooplieden.

Wanneer er een paardendief opgepakt en voor den regter gebragt wordt, heeft hij meestal kans, dat hij, uit gebrek aan bewijzen, wordt vrijgesproken, want de Engelsche wetgeving schijnt met opzet in het voordeel der spitsboeven gemaakt te zijn, die deze wetten ook zeer naauwkeurig weten en ze door den regter zelven leeren kennen, die met groote consequentie hen daarop opmerkzaam maakt, dat zij in het geheel niets behoeven te zeggen, doch in het allerminst iets, waardoor zij zich zelven van diefstal zouden beschuldigen. Men kan zich naauwelijks iets grappigers denken.

XXVIII.

Volkssouvereiniteit in de Vereenigde Staten. Moorden onder de hoogst zedelijke bevolking. Afzonderlijke personen en geheele benden, die alleen van het moordenaarshandwerk leven.

De paardendieven worden natuurlijk door de farmers zeer gehaat. In den staat Jowa werd de diefstal van paarden zoo dikwijls begaan, dat er dagelijks klagten werden ingediend en verdachte personen in hechtenis genomen, die men echter spoedig weder op vrije voeten stelde, omdat men hen van geene schuld kon overtuigen.

De tijding van deze vrijspraken verbitterde de landlieden van den staat Jowa in de hoogste mate, en daarom namen meer dan 2000 farmers het besluit, om zelven het regterlijke ambt uit te oefenen. Zij bestegen hunne rossen, bezetten alle wegen en straten, namen iederen vreemdeling gevangen, openden de gevangenissen en hingen allen, die hun slechts eenigzins *verdacht voorkwamen*, paardendieven te zijn, aan de boomen in het veld op. Slechts een enkele van deze door de volksjustitie teregtgestelde lieden bekende de hem te last gelegde misdaad.

Door meer dan 500 farmers naar de geregtsplaats geleid, verzocht hij vijf minuten tijd, om zijn testament te maken. De menigte weigerde hem dit, en hij zeide zeer naïf: »Gij hebt meer haast, dan ik." Hierop deed men hem de strop om den hals en trok hem bij den boom op.

De sherifs van den staat wendden zich tot den gouverneur, deelden hem mede wat er geschied was, en verzochten om bescherming van de gevangenissen van het

graafschap. De gouverneur bedreigde de boeren, dat hij troepen zou zenden; deze lachten om de bedreiging en rustten niet, vóórdat alle verdachte personen waren opgehangen of zich uit de voeten hadden gemaakt.

In geheel Amerika houdt men de farmers voor de loyaalste menschen, voor de steunpilaren der republiek, voor dezulken, die de wetten eerbiedigen; en wat moet men nu van eene justitie zeggen, die zulk eene goed bekend staande klasse van menschen zoo ver kan brengen, dat zij in een enkelen staat bij duizenden opstaat en huis en erf verlaat, om zich zelve regt te verschaffen! Dit geschiedt echter niet alleen in den staat Jowa, maar zonder uitzondering in elken staat der Unie; er verloopt geen jaar, dat er niet in den een of anderen staat zulk eene daad der volksjustitie op de meest barbaarsche wijze wordt ten uitvoer gebragt. Zijn dit werkelijk zulke zekere bewijzen voor de soliditeit van het Amerikaansche volk?

Tot welk eene laagte het zedelijk gevoel van het volk in het algemeen kan dalen, moge het volgende geval bewijzen, dat van de volkssouvereiniteit uitging, die zich verre verheven acht boven wetten en regters.

In den staat Missouri, in het graafschap Franklin, werd de eigenaar van eene Negerin bestolen, en de eigenaar meende, dat zijne slavin den diefstal gepleegd had. Hij klaagde haar aan, doch daar er geen het minste bewijs van hare schuld voorhanden was, werd zij terstond voor onschuldig verklaard en vrijgesproken.

Toen riep de eigenaar der Negerin zijne buren bijeen, legde hun het geval ter beoordeeling voor en verzocht hun, hem hunne gevoelens mede te deelen.

De Negerin werd door de buren zeer scherp ondervraagd, maar zij betuigde, geheel onschuldig te zijn. Nu ging men tot gestrenger maatregelen over; men ont-

kleedde haar en begon haar bloedig te geeselen. De ongelukkige Negerin bad God om bijstand en bleef ontkennen.

Het souvereine volk ging echter voort, de ongelukkige op de wreedste wijze te martelen, zoodat zij eindelijk den geest gaf.

De zaak was van te algemeene bekendheid geworden, dan dat zij zonder gevolgen zou hebben kunnen blijven. Allen, die aan de gruweldaad hadden deelgenomen, werden dan ook aangeklaagd; doch de gezworenen spraken hen vrij, »omdat de souvereine burger boven de wet staat en geen onregt kan plegen."

De wakkere burgers, die alzoo zich zelven tot regters opwierpen, leven nog in het graafschap Franklin.

De hoogst zedelijke bevolking van Amerika onderscheidt zich ook nog door meer voortreffelijke hoedanigheden. Een van de verdienstelijkste ambtenaren der Vereenigde Staten, de grijze senator Thomas Bentor, zeide ten jare 1857 in eene openbare redevoering: »Onze dagbladen rieken naar bloed; elke bladzijde er van behelst de mededeeling van een moord." Deze bewering schijnt wel overdreven, doch dit schijnt *slechts ons zoo toe*, die ons niet kunnen voorstellen, dat een geheel volk zoo onzedelijk is; het is niet overdreven, het is eene treurige, ontzettende waarheid, dat in een Christelijk, beschaafd land van 24 millioen inwoners dagelijks zes moorden worden gepleegd.

Te Nieuw-York hebben in de laatste vier jaren wekelijks twee moorden plaats gehad, en de voortreffelijkheid der justitie blijkt dááruit, dat van de 420 moorden slechts drie onderzocht, en de moordenaars tot verantwoording geroepen werden.

Is het reeds verschrikkelijk, dat de ontzettendste van alle misdaden zoo dikwijls kan gepleegd worden, nog

verschrikkelijker is het, dat zulk eene misdaad met de grootste schaamteloosheid bedreven wordt. In het jaar 1857 had het volgende geval te Nieuw-York op klaarlichten dag plaats. Een jong Duitsch meisje van een zeer goed uiterlijk liep over de straat. Zij werd door eene troep mannen, die er zeer woest uitzagen, aangehouden en gedwongen, om met hen uit eene flesch te drinken. Het arme kind gevoelde zich terstond ongesteld, werd duizelig, zonk ter aarde en werd door het roekelooze gepeupel op de openbare straat onteerd.

Toen deze hoogst zedelijke Amerikanen dit schandelijke feit hadden volbragt, gingen zij uiteen, en geen mensch dacht er aan, hen te vervolgen. Het bewustelooze meisje werd naar een hospitaal gebragt, waar zij, het gebruik harer rede terug bekomen hebbende, vertelde wat er gebeurd was, en een uur later onder de vreeselijkste pijnen stierf. Uit het ingestelde onderzoek bleek, dat het meisje door arsenicum was vergiftigd.

In alle groote steden van Amerika gaat het even verschrikkelijk toe. Te St. Louis vond men in de laatste jaren eene menigte lijken in den Mississippi, en dagelijks spoelden er een paar aan het strand. De lijken werden naauwkeurig bezigtigd; nooit vond men er een spoor van verwonding aan, en na de lijkschouwing werd er altijd verklaard: »Gestorven uit onbekende oorzaken," en daarmede was de zaak afgeloopen.

Langzamerhand kwam men tot de overtuiging, dat al deze menschen door een en denzelfden persoon waren vermoord. Op een uur afstands van St. Louis bevond zich, in de nabijheid van den oever der rivier, eene zeer gemeene brandewijnskroeg. Men meende den waard herhaalde malen met beschonkene, door den drank half bewusteloos geworden menschen naar den oever te hebben zien gaan en zonder hen te hebben zien terugkeeren.

Dit leidde tot naauwkeurige onderzoekingen ; doch wie wilde in het vrije Amerika aan een vrijen burger verwijten, dat hij zijne gasten beroofde en daarna om het leven bragt? Hij was een vrije, blanke man van de allerzedelijkste natie, en niemand had regt hem ter verantwoording te roepen.

De verdachte man verliet de omstreken van St. Louis, en na zijn vertrek vond men geene lijken meer in den Mississippi.

In elken staat, waar wetten bestaan en gehandhaafd worden, zou men dezen man ter verantwoording hebben geroepen ; doch in Amerika bleef de man, de moordenaar van waarschijnlijk meer dan honderd menschen, op vrije voeten.

In Cansas, door welken staat Fellenberg met zijne gade en zijne reisgenooten thans trok, had zich eene moordenaarsbende, die uit zes personen bestond (waaronder een zestienjarige knaap) genesteld, om elken landverhuizer op te wachten, te berooven, te vermoorden en vervolgens in den Missouri te werpen. De knaap verried zijne medepligtigen, en het volk oefende nu zelf de justitie uit en hing de misdadigers op.

Toen de reizigers langs den Arkansas aan de plaats, waar deze zich in den Mississippi stort, waren gekomen en in de stad Boliva vertoefden, waren zij er getuigen van, dat een dertienjarige knaap, dien de groote jury had vrijgesproken, uit de gevangenis werd ontslagen. Zijne geschiedenis was van den volgenden aard: Zijn vader had hem omstreeks drie maanden geleden bevolen, eene pistool te nemen en hem te volgen. De goede zoon deed wat de vader beval, doch vroeg hem onder het voortgaan wat hij eigenlijk in zijn schild voerde. — »Och wat! Wat behoeft gij te vragen? Ik wil iemand doodschieten en daarmede basta." Beiden begaven zich nu

naar een buurman, dien zij zittende voor zijne huisdeur aantroffen in een vriendschappelijk gesprek met een ander. De vader legde zijne buks aan en zeide: »Hond, ik schiet u neder!" Met deze woorden drukte hij af, en doodelijk getroffen zonk de buurman ter aarde. De vreemdeling, die bij hem was, sprong op, om zich van den moordenaar meester te maken; de vader riep: »Schiet hem neder!" aan welk bevel de gehoorzame zoon ook terstond trachtte te voldoen; daar hij echter slechts den arm des mans trof, volbragt de vader zelf de daad, terwijl hij zijne pistool op den ongelukkige afschoot en hem eene doodelijke wond toebragt.

De moordenaar ontvlugtte, doch den knaap zette men gevangen, en nadat hij de vereischte verklaringen had afgelegd, werd er eene premie van 1500 dollars aan dengene uitgeloofd, die den moordenaar aan het geregt zou uitleveren.

Toen nu de groote jury vergaderde, bevond zij den knaap volkomen onschuldig en sprak hem vrij. Nog vóórdat de reizigers Nieuw–Orleans hadden bereikt, vernamen zij, dat de knaap een zeer loyale burger der Vereenigde Staten was geworden, daar hij zijn vader opgezocht en tegen uitbetaling van de 1500 dollars aan het geregt uitgeleverd had, wat in het geheel geene kleinigheid was geweest, want hij had met zijn vader zoo veel brandewijn moeten drinken, dat deze dronken was geworden, en eerst in dien toestand was het hem mogelijk geweest, zijn vader in handen van het geregt te leveren.

Dit zijn allen reeds zeer treurige bewijzen voor de zedelijkheid van het Amerikaansche volk; doch wat zal men dan wel zeggen, wanneer men verneemt, dat in alle groote steden der Vereenigde Staten algemeen bekende inrigtingen bestaan, waarin meisjes zoowel als vrouwen eene ontijdige geboorte van de vrucht, waarvan zij

zwanger zijn, kunnen bewerken! De dagbladen bevatten dikwijls dergelijke aankondigingen, waarin men op de ondubbelzinnigste wijze zijne diensten daartoe aanbiedt. Vele mannen hebben een afkeer van het geschreeuw van kinderen, en daarom bezoeken de vrouwen, met voorkennis harer echtgenooten, deze inrigting. De vrouwen vertellen dit aan hare kennissen; zij wenschen geene kinderen te hebben en zijn daarom voor een korten tijd te Nieuw-Orleans of te St. Louis geweest.

Kunnen de laagheid en slechtheid van een volk wel verder gaan, en wat moet men wel van de justitie in Amerika denken, als men zulke laagheden openlijk aankondigt en de volvoering er van tegen een matig honorarium aanbiedt?

XXIX.

Terugreis naar Europa. Steffens komt in zijne vaderstad aan en gaat op ontdekkingen uit. De kleine Emilia. Het genadebrood. De kleine Emilia is groot geworden. Fellenberg en Steffens houden bruiloft.

Aan de oevers van den Mississippi verliet de Half-Indiaan zijne vrienden, om naar de ver verwijderde streken van zijn vaderland terug te keeren; de beide vrienden en Inez trokken stroomafwaarts en kwamen gelukkig te Nieuw-Orleans aan, zonder een der vele ongelukken te ondervinden, waaraan zij gewoonlijk zijn blootgesteld, die met eene stoomboot de reis doen.

In de groote stad was het gemakkelijk, een schip voor den terugtogt te bekomen, waarop dan ook terstond plaatsen werden genomen.

De schoone jonge vrouw was de eenige, die, daar zij zwanger was, niet geheel vrij bleef van zeeziekte, doch de vaart was overigens zoo voorspoedig, dat zij na eene reis van zes weken behouden te Havre aankwamen.

Toen Fellenberg den voet op Europeschen bodem zette en naar een paar menschen omzag, om zijne pakkaadje en die zijner reisgenooten naar een logement te brengen, ontvloeide een luid uitgesproken »God dank!" zijn mond. Geene honderde gretige handen strekten zich naar zijne pakkaadje uit; zijn goed verdween niet voor zijne oogen; hij behoefde het niet te verdedigen, en men zou hem ook niet tegen den grond hebben geslagen, wanneer hij het had moeten verdedigen. Hij bevond zich in een goed ingerigten, monarchalen staat, en hij dankte den Hemel, dat hij niet meer in eene republiek was.

Nadat de drie vrienden eenige dagen van de zeereis hadden uitgerust, begaven zij zich naar Parijs; Fellenberg hoofdzakelijk, om zijne vrouw in Europa te acclimatiseren, Steffens, om ten minste iets van de beroemde wereldstad te zien. Na verloop van korten tijd vertrok echter de laatstgenoemde, die geene acclimatisatie behoefde, naar zijn vaderland, naar de schoone Duitsche streken, waar men wel geene groote goudklompen vindt, die trouwens ook in Amerika slechts zelden genoeg voorkomen, doch waar men ook niet in ieder mensch een vijand of zelfs een roover en moordenaar heeft te vreezen; waar men vrij uit zijne meening mag zeggen, zonder gevaar te loopen, dat men gelyncht wordt, hetgeen bij de hoogst zedelijke natie der Yankees iets zeer alledaagsch is.

Steffens vestigde zich, moede van het ronddolen, in zijne vaderstad met der woon en dacht slechts dááraan, om een stil, vreedzaam leven te leiden. Uit zijne kindsche dagen herinnerde hij zich een lief, engelachtig meisje, waarmede hij honderde malen had gespeeld en gestoeid,

en dat hij altijd zijn bruidje had genoemd. Waar mag zij wel gebleven zijn? zoo vroeg hij zich zelven af, toen hij de straten zijner vaderstad had doorgewandeld.

Deze vraag hield hem dikwijls bezig, en hij besloot daarom te onderzoeken, waar hare familie, die aan de zijne verwant was, gebleven was. Een zeker gevoel van eigenwaarde, dat ieder rijk man eigen is, al leefde hij ook vroeger in vrij bekrompene omstandigheden, fluisterde hem in, dat hij, die een oude kennis was, mogelijk als vrijer niet onwelkom zou zijn. Het duurde echter eene geruime poos, eer hij van het meisje, in wie hij zoo veel belang stelde, iets te weten kwam. De vroegere omstandigheden, waarin Steffens had verkeerd, waren niet van dien aard, dat hij algemeen was bekend geweest; zijn vader was leermeester aan een gymnasium geweest, en zulk eene betrekking is niet zoo aanzienlijk als die van een president der regtbank of van een generaal; deze zijn bij iedereen bekend, terwijl hij, die de eerstgenoemde betrekking bekleedt, slechts bij zijne scholieren bekend is. Zoo was het insgelijks gelegen met de familie, die hij wilde opzoeken, en den weg, dien hij had kunnen inslaan, om tot het gewenschte doel te geraken — door zich namelijk bij den directeur van het gymnasium te vervoegen — wilde hij niet bewandelen, omdat hij zich zelven niet terstond wenschte bekend te maken. Hij had wel geene reden, om zijn naam te verzwijgen, doch wilde zich eerst dan doen kennen, wanneer hij zijne woning reeds zoo had ingerigt, dat hij zijne vrienden en kennissen behoorlijk kon ontvangen.

Steffens was niet weinig verwonderd, dat, waar hij ook verscheen, niemand hem herkende. Doch ook hem gebeurde het, dat hij zich over personen, die hem bekend voorkwamen en die zekere herinneringen in hem opwekten, moest bedenken, en dat hem dikwijls eerst na een

geruimen tijd en na eene herhaalde ontmoeting de naam van een schoolkameraad inviel, met wien hij vroeger op zeer vertrouwelijken voet had verkeerd.

Op een schoonen herfstavond bezocht hij een concert, dat in een tuin werd gegeven, en waar zich voor een zeer matig entréegeld zoowel de aanzienlijken als de burgers verzamelden. Hier zag hij een goed gedeelte van de schoone sekse zijner vaderstad, en toen hij zoo zijne blikken van het eene op het andere meisje liet gaan, zich zelven afvragende, of deze of gene mogelijk ook eene zijner vroegere kennissen was, gebeurde het, dat eene der schoonste, mogelijk de allerschoonste der geheele verzameling hem met zulke vriendelijk lagchende oogen en zoo uitvorschend aankeek, dat hij zich daarover niet weinig verbaasde. Telkens als hij haar voorbij kwam, scheen het hem toe, als wilde het meisje hem groeten en als werd zij slechts door een, hem niet duidelijk, geheimzinnig iets daarin verhinderd.

Steffens wist niet wat hij daarvan denken en zeggen zou; hij meende wel, dat de jonge dame hem moest kennen, doch onder de personen, die met haar aan dezelfde tafel zaten, zocht hij te vergeefs naar een bekend gelaat. Hij was nog niet genoeg Amerikaan geworden, om met de vereischte onbeschaamdheid bezit te nemen van den eenigen stoel bij de tafel, die nog onbezet was. Ook wist hij, dat hij niet meer in een vrij land was, waar men kan doen, wat men wil, en zoo verliep de avond, zonder dat hij vernam wie het lieve meisje was, dat in zoo hooge mate zijne aandacht had getrokken.

Intusschen zocht Steffens toch eindelijk een paar zijner vroegere schoolmakkers op, waarvan de eene technicus, de andere stenograaf en de derde auteur was geworden, en ging nu eens met den een, dan weder met den ander naar den schouwburg of naar een concert, dat in een

publieken tuin werd gegeven. Hij deed dit voornamelijk om niet alleen te zijn; gezelschap toch is de eigenlijke saus des levens, en slechts zeer weinigen zal men aantreffen, die er vermaak in scheppen, om alleen te genieten. Aan deze zijne nieuwe vrienden vroeg hij nu naar den vroegeren collega zijns vaders, en hij vernam, dat deze gestorven was; dat zijne vrouw, die hij in zeer bekrompene omstandigheden had achtergelaten, de betrekking van huishoudster op een buitengoed vervulde, en dat hare dochter bij de familie van haar vader het zoogenaamde genadebrood at en het werk eener dienstbode moest verrigten, daarvoor niet eens loon trok, maar dagelijks de verzekering ontving, dat men haar eene groote weldaad bewees, en dat zij anders aan het ellendigste leven zou prijs gegeven zijn.

»Mijn God," zeide Steffens, »zulk een arm kind reeds arbeiden als een dienstmeisje; zou men gelooven, dat het mogelijk was, dat bloedverwanten zoo onbarmhartig kunnen zijn!"

De kleine Emilia was wel is waar nog slechts een kind van twaalf jaar. Op dien leeftijd verdraagt men veel zelfs zonder morren; zij was immers ook nog maar sedert een half jaar in het huis van den heer schoolraad Mewes, en er was dus voor het lieve kind nog wel iets te doen. Steffens wilde haar van hare betrekkingen wegnemen en naar eene groote kostschool zenden, om haar eene schitterende opvoeding te doen genieten — en dan — als zij volwassen was . . . . . nu, wie weet . . . . .

Den volgenden morgen maakte Steffens met de grootste zorgvuldigheid zijn toilet; hij kon, wanneer dit noodig was, zeer goed den heer spelen, en toen de tijd der visites was gekomen, ging hij naar den schoolraad, om bij hem eenige informatiën te nemen. De heer Mewes was eenigzins terughoudend; des te minder waren dit zijne

beide dochters, die in de aangrenzende kamer een vreeselijk spectakel maakten en een dienstmeisje op de onbarmhartigste wijze uitscholden.

De heer Mewes opende de deur en riep: »Loop naar den duivel, slechte meid; elken dag maken mijne dochters zich boos over u; ik zal u ergens anders eene dienst bezorgen; daar zult gij dan wel ondervinden, hoe groot het onderscheid is, of men bij betrekkingen met weldaden wordt overladen, dan of men bij vreemden voor kost en loon moet dienen."

De heer schoolraad keerde terug tot zijn bezoeker en vroeg hem nu naar het doel zijner komst, naar zijne eigenlijke begeerte, en gaf hem reeds bij voorraad te kennen, dat men, om eene plaats als leermeester te bekomen, zich aan verscheidene examens en formaliteiten moest onderwerpen, en dat de omstandigheid, dat zijn vader professor was geweest, slechts zeer weinig werd in aanmerking genomen.

Deze taal overtuigde Steffens, dat de schoolraad hem voor een sollicitant hield. Om hem uit dien waan te helpen, zeide hij, dat het zijne begeerte niet was, schoolmeester te worden; dat hij, daar hij toevalligerwijs in het bezit van een voldoend vermogen was gekomen, niet noodig had, zich voor 100 thalers per jaar met een hoop ondeugende jongens af te geven; dat hij dit genoegen aan ieder gunde, die daarop aanspraak maakte, en dat hij met geheel andere bedoelingen was gekomen.

Nu deelde hij hem mede, wat hij zich nog herinnerde van de omstandigheden van den collega zijns vaders; dat hij verder wist, hoe hij de eenige dochter van dezen liefderijk had aangenomen; dat hij echter voornemens was, hem van dezen last te ontslaan, daar hij het kleine kind, dat hij zich nog zeer goed herinnerde, op eene kostschool wilde doen.

De schoolraad zette groote oogen op, doch scheen over dit voorstel niet zeer voldaan; hij trachtte den jongen man over te halen, om van zijn voornemen af te zien, hem de verzekering gevende, dat hij van zijne protegée weinig vreugde zou beleven. Het meisje zat vol slechte streken, verstrekte de geheele familie tot groote ergernis en beklaagde zich zelfs over de behandeling, die zij ondervond, terwijl men haar toch in alles met de eigene dochters gelijk stelde en zelfs naar de gezelschappen en op publieke plaatsen medenam, om alzoo te toonen, dat men haar gaarne liet genieten wat er te genieten viel, doch dat dit alles nog niet genoeg was, en door het ondankbare meisje niet werd op prijs gesteld.

Steffens liet zich echter door deze woorden niet van zijn plan afbrengen, maar herhaalde zijn verzoek en gaf tevens den wensch te kennen, om het arme kind, dat zoo dikwijls op zijne knieën had gespeeld, eens te zien. De heer Mewes kon niet weigeren, aan dit verzoek te voldoen, en Emilia werd geroepen. Wie beschrijft nu Steffens verbazing, toen hij in haar hetzelfde schoone meisje herkende, dat bij gelegenheid van het concert in den tuin zijne aandacht had getrokken, en toen het hevige blozen der binnentredende tevens bewees, dat ook zij hem terstond herkende!

»Is dit het twaalfjarige kind?" vroeg Steffens, en hij kon niet nalaten te verklaren, dat zijne kleine vriendin in korten tijd zeer was veranderd. De heer Mewes zeide: »Het schijnt, mijnheer Steffens, dat gij hebt vergeten, dat vijf jaar geen kort tijdsverloop zijn, wanneer zij in die periode voorkomen, waarin het kind in eene jonkvrouw wordt herschapen. Emilia is niet meer twaalf, maar zeventien jaar."

»Inderdaad," zeide Steffens, »dat ziet men," en hij was voornemens eenige complimenten te maken, die hem

echter in de keel bleven steken, toen hij het verlegene, blozende gelaat van het meisje gadesloeg. Hij vroeg haar nu naar de verblijfplaats harer moeder, en weinige dagen waren voldoende, om haar van de moeijelijke betrekking, die zij op zich had genomen, te ontslaan en naar de stad te doen terugkeeren. Steffens had eene lieve woning gehuurd, en na verloop van weinige dagen werd deze woning door moeder en dochter betrokken.

Steffens plan ten opzigte van de kostschool was plotseling in duigen gevallen. Bij nader onderzoek bleek, dat het kleine meisje niet slechts naar het ligchaam, maar ook naar den geest zeer voorspoedig was ontwikkeld.

Door vader en moeder op de voortreffelijkste wijze opgevoed, was haar gemoed zoo zuiver en onschuldig, dat de mishandelingen, die het arme meisje in het huis van den heer Mewes had ondergaan, niet den minsten nadeeligen invloed daarop hadden gemaakt. Hare kennis was wel niet zeer groot, maar toch grondig, en vele harer talenten waren voldoende ontwikkeld, om het jonge meisje tot een voorwerp van bewondering en jaloezij te maken. Stefffens behoefde nu geene vijf jaar te wachten, om voor zich eene vrouw te laten opvoeden, en naauwelijks was er eene maand verstreken na zijn eerste bezoek bij den heer Mewes, of hij legde met zijne jeugdige, beeldschoone bruid een tweede bezoek bij hem af, en vermaakte zich niet weinig met de nijdige en afgunstige blikken der beide dochters, die maar al te gaarne nog de voorname dame zouden gespeeld hebben, doch zich zelve verloochenden, toen de schoolraad haar een paar woorden had in het oor gefluisterd, die haar waarschijnlijk tot de overtuiging bragten, dat de bruid van den rijken man niet langer hare keukenmeid was.

Steffens schreef aan zijn vriend Fellenberg, of hij niet zijne bruiloft zou kunnen komen bijwonen, en zie, in plaats

van eenig antwoord op zijn brief te ontvangen, kwam Fellenberg in eigen persoon. Zijne gade had zich zóó spoedig en zóó gemakkelijk aan het klimaat der Fransche hoofdstad gewend, dat hij meende, het wel te kunnen beproeven, of zij zich niet even spoedig aan het klimaat eener Duitsche hoofdstad zou gewennen, en daarom was hij met haar derwaarts gereisd. Donna Inez, bovenmate gelukkig, dat zij leefde in het vooruitzigt van weldra haar vurigsten wensch vervuld te zullen zien, stemde in alles toe, wat haar geliefde echtgenoot begeerde, en nam er daarom ook volgaarne genoegen in, om zich in de nabijheid van zijn vriend met der woon te vestigen. Het vroegere denkbeeld, om zijne vaderstad op te zoeken, werd opgegeven, aangezien hij hier toch ook in zijn vaderland was, en Inez, die volbloed–Katholiek was, had toch reeds zoo veel leeren inzien, dat de Protestanten niet allen kinderen des duivels zijn, maar dat er zich ook sommigen onder bevinden, van wie men de hoop kon koesteren, dat zij niet terstond in de hel, maar, door middel van de loutering in het vagevuur, in het Paradijs zouden kunnen aanlanden. Zij liet het zich dan ook welgevallen, dat het schoone jongske, waarvan zij beviel, in de Protestantsche kerk werd gedoopt, en dit gebeurde tot algemeene vreugde, d. w. z. tot algemeene vreugde van alle vijf personen, op den dag, waarop Steffens de gelukkige echtgenoot van het schoone meisje werd, dat hij zoo dikwijls als kind op zijn schoot had gehad. Zoo woonden dan hier, na vele togten en omzwervingen, twee paar menschen in stille rust en vrede, en het was onder vele duizenden avonturiers, die het goud najaagden, toch aan twee mannen gelukt, zich eene benijdenswaardige positie te verzekeren. Helaas, niet tot geluk voor anderen; want wat deze beide mannen met groote moeite en inspanning hadden verkregen, hield men niet voor

een gelukkig toeval, maar voor iets, dat in den regel plaats vond, en uit dezelfde stad, waar van al de landverhuizers uit het geheele uitgestrekte rijk twee als rijke lieden waren teruggekeerd, trokken in het volgende voorjaar weder vele honderden de verschrikkelijkste ellende en het grootste gebrek te gemoet, en dit te eerder, daar zij, die de menschen de landverhuizing aanraden, omdat zij voor iedere baal of kist, die zij naar Amerika transporteren, drie thalers ontvangen, elken gek, die naar hen wilde luisteren, op het buitengewone geluk van Steffens en Fellenberg wezen, om het bloedgeld te verdienen. Hoe lang zal het nog duren, vóódat men tegen dezen handel in blank menschenvleesch zich even krachtig verzetten zal, als men dit tegenwoordig doet tegen den handel in zwart menschenvleesch?

SAN FRANCISCO P.L.